

JUSTITSMINISTERIET

 økonomi og
indenrigsministeriet

JUSTITSMINISTERIET

Betænkning om åbenhed om
økonomisk støtte til politiske partier

Betænkning nr. 1550

Kronologisk fortegnelse over betænkninger

2010

- 1513 Betænkning om optagelse og protokollering af forklaringer i straffesager
- 1514 Betænkning om farlige hunde
- 1515 Betænkning om det videnskabetiske komitesystem i Danmark
- 1516 Betænkning om offentlige myndigheders offentliggørelse af kontrolresultater, afgørelser mv.
- 1517 Beretning om elektronisk aftaleindgåelse og handel
- 1518 Betænkning om ægtefælleskifter
- 1519 Betænkning om revision af dødsboskifteloven
- 1520 Betænkning om huseftersynsordningen
- 1521 Betænkning om insiderhandel
- 1522 Reform af den civile retspleje VI
- 1523 Betænkning om en fremtidig statsadvokatordning

2011

- 1524 Betænkning om revision af hundeloven
- 1525 Betænkning om konkursskarantæne
- 1526 Betænkning om tilhold, opholdsforbud og bortvisning
- 1527 Provstestillingen og provstiets funktion
- 1528 Betænkning om revision af reglerne om forkyndelse

2012

- 1529 Betænkning om PET og FE
- 1530 Reform af den civile retspleje VII
- 1531 Strafadmåling – samspillet mellem lovgiver og domstole
- 1532 Betænkning om indsamlinger
- 1533 Kommunale udgiftsbehov og andre udligningsspørgsmål
- 1534 Straffelovrådets betænkning om seksualforbrydelser
- 1535 Gennemførelse af direktivet om bekæmpelse af forsinket betaling i handelstransaktioner
- 1536 Aftaler om transport af gods helt eller delvist til søs (Rotterdam-reglerne)

2013

- 1537 Ministrenes særlige rådgivere – et serviceeftersyn
- 1538 Afsættelse af borgmesteren og forberedelse af byrådsmøder
- 1539 Mobilitet og fremkommelighed i hovedstaden
- 1540 Gennemførelse af direktivet om forbrugerrettigheder
- 1541 Rapport fra tværministeriel arbejdsgruppe om revision af de danske visumregler
- 1542 Betænkning fra udvalg om erhvervmæssig befordring i personbiler
- 1543 Reform af den civile retspleje VIII: Syn og skøn

2014

- 1544 Folkekirkens styre
- 1545 Straffelovrådets betænkning om samfundstjeneste mv.
- 1546 Betænkning om inkorporering inden for menneskeretsområdet
- 1547 Betænkning om sagsomkostninger i straffesager
- 1549 Betænkning om afhøring af forurettede før tiltalte i straffesager

Betænkning om åbenhed om økonomisk støtte til politiske partier

Udvalget om åbenhed om den økonomiske støtte til politiske partier

Betænkning nr. 1550

København 2015

Betænkning om åbenhed om økonomisk støtte til politiske partier
Betænkning nr. 1550/2015

Publikationen kan bestilles
via Justitsministeriets hjemmeside (www.justitsministeriet.dk)
eller hos
Rosendahls - Schultz Distribution
Herstedvang 10
2620 Albertslund
Telefon: 43 22 73 00
Fax: 43 63 19 69
distribution@rosendahls.dk

ISBN: 978-87-92760-00-5

ISBN: 978-87-92760-04-3 (e-udgave)

Tryk: Rosendahls a/s

Pris: 150 kr. pr. bog inkl. moms

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1	18
Indledning	18
1.1. Baggrund for nedsættelse af udvalget	18
1.2. Udvalgets kommissorium	18
1.3. Udvalgets sammensætning	19
Kapitel 2	20
Sammenfatning	20
2.1. Indledning	20
2.2. Oversigt over betænkningens indhold	20
2.3. Sammenfatning af udvalgets overvejelser og anbefalinger	21
2.3.1. Indledning	21
2.3.2. Anbefalinger vedrørende privat støtte	23
2.3.3. Anbefalinger vedrørende offentlig partistøtte	30
2.3.4. Udvalgets modeller	34
Kapitel 3	37
Historik	37
3.1. Partiernes rolle i demokratiet	37
3.1.1. Politiske partier og grundloven	37
3.1.2. Partiernes demokratiske opgaver	37
3.1.2.1. Partier i konkurrence med andre aktører	39
3.1.3. Partiernes organisering	40
3.1.4. Regulering af politiske partier	42
3.1.5. Offentlig partistøtte og økonomisk lighed	43
3.2. De politiske partiers landsorganisationers økonomi	44
3.2.1. Indledning	44
3.2.2. Landsorganisationernes økonomi	45
3.2.2.1. Partiernes indtægtsniveau	45
3.2.2.2. Medlemskontingenter	48
3.2.2.3. Offentlig støtte	49
3.2.2.4. Private bidrag	50

3.2.2.5. Sammenfatning	55
3.3. Partifinansiering på kommunalt og regionalt niveau	56
3.4. Kandidaternes politiske finansiering.....	58
Kapitel 4.....	60
Gældende ret	60
4.1. Partiregnskabsloven.....	60
4.1.1. Baggrund for den gældende lov.....	60
4.1.2. De gældende regler.....	63
4.1.2.1. Bidrag fra fagforeninger mv.	63
4.1.2.2. Partiernes regnskabsforpligtelse	65
4.1.2.3. Sanktionsmuligheder.....	69
4.2. Partistøtteloven.....	72
4.2.1. Baggrund for den gældende lov.....	72
4.2.1.1. Baggrunden for og hovedindholdet af den oprindelige partistøttelov	72
4.2.1.1.1. Lovens baggrund: B 144, Forslag til folketingsbeslutning om økonomisk støtte til politiske partier m.v.	72
4.2.1.1.2. Lovens indhold.....	73
4.2.1.1.3. Ændringsforslag stillet af Fremskridtspartiet	74
4.2.1.2. Ændring af partistøtteloven i 1995.....	74
4.2.1.2.1. Lovændringens formål og baggrund	75
4.2.1.2.2. Indholdet af lovændringen.....	76
4.2.1.3. Ændring af partistøtteloven i 2001.....	77
4.2.1.3.1. Indholdet af lovændringen.....	79
4.2.1.4. Ændring af partistøtteloven i 2002.....	79
4.2.1.5. Ændring af partistøtteloven i 2002.....	80
4.2.1.6. Ændring af partistøtteloven i 2005.....	81
4.2.2. Gældende ret.....	82
4.2.2.1. Generelle bestemmelser	82
4.2.2.1.1. Partistøttelovens formål.....	82
4.2.2.1.2. Partistøttelovens definition af ”politisk arbejde”	82
4.2.2.1.3. Støttens geografiske anvendelsesområde	84
4.2.2.1.4. Støtte i henhold til anden lovgivning	85

4.2.2.2. Støtteberettigede.....	86
4.2.2.2.1. Statslig partistøtte.....	87
4.2.2.2.2. Regional partistøtte.....	87
4.2.2.2.3. Kommunal partistøtte.....	88
4.2.2.3. Støttens størrelse.....	88
4.2.2.4. Ansøgning om og udbetaling af tilskud (partistøtte).....	88
4.2.2.4.1. Indgivelse af ansøgning, herunder den administrerende myndighed, indgivelse for hvert kalenderår, tidsfrist samt underskriver af ansøgningen.....	88
4.2.2.4.1.1. Administrerende myndighed.....	88
4.2.2.4.1.2. Ansøgning for hvert kalenderår, hvor der ønskes udbetalt tilskud.....	89
4.2.2.4.1.3. Tidsfrist.....	89
4.2.2.4.1.4. Underskriver af ansøgningen.....	90
4.2.2.4.2. Krav til ansøgningen.....	91
4.2.2.4.2.1. Erklæring om påregnede udgifter til politisk arbejde i det aktuelle tilskudsår.....	91
4.2.2.4.2.1.1. Tilskuddet skal modsvare de påregnede udgifter til politisk arbejde.....	91
4.2.2.4.2.1.2. Krav om indsendelse af en erklæring.....	92
4.2.2.4.2.2. Erklæring om afholdte udgifter til politisk arbejde i foregående tilskudsår.....	93
4.2.2.4.2.2.1. Krav om, at udgifterne til politisk arbejde i det seneste tilskudsår modsvarer tilskuddet for dette år.....	93
4.2.2.4.2.2.2. Krav om indsendelse af en erklæring.....	94
4.2.2.4.2.3. Særlige krav for folketingspartierne.....	95
4.2.2.4.2.3.1. Krav om indsendelse af partiregnskab.....	95
4.2.2.4.2.3.2. Krav om revision af erklæringen om anvendte udgifter til politisk arbejde i seneste tilskudsår.....	96
4.2.2.4.2.3.3. Rigsrevisors adgang til regnskabsmateriale for at påse, at betingelserne for at yde tilskud er opfyldt mv.....	96
4.2.2.4.2.4. Oplysning om anonyme bidrag og private bidragsydere.....	97
4.2.2.4.2.5. Indgivelse af supplerende ansøgning.....	98
4.2.2.4.3. Udbetaling af partistøtte.....	99
4.2.2.4.3.1. Første og sidste udbetaling af partistøtte.....	99
4.2.2.4.3.2. Tidspunktet for udbetaling af partistøtte.....	100

4.2.2.4.3.3. Udbetaling på en konto	100
4.2.2.4.3.4. Modregning i manglende anvendt støtte for tidligere tilskudsår	101
4.2.2.5. Klagebestemmelser	102
4.2.2.5.1. Klagemyndighed	102
4.2.2.5.2. Klageberettigede	102
4.2.2.6. Straffebestemmelser	102
4.2.2.6.1. Straf for afgivelse af urigtig erklæring om påregnede eller afholdte udgifter... ..	102
4.2.2.6.2. Straf for afgivelse af urigtige eller mangelfulde oplysninger vedrørende private eller anonyme bidrag på regionalt eller kommunalt niveau	103
4.2.2.6.3. Strafansvar for juridiske personer	103
4.2.2.6.4. Anklagemyndighedens forfølgning af overtrædelser af disse bestemmelser	104
4.2.2.7. Offentlighed om private bidragsydere til regionale og kommunale kandidatlistes ..	104
4.2.2.7.1. Indledning	104
4.2.2.7.2. Partistøttelovens regler	105
4.2.2.7.3. Offentlighedslovens regler	107
4.2.2.7.4. Økonomi- og Indenrigsministeriets praksis vedrørende offentlighedsloven	107
4.2.2.7.5. Sammenfatning vedrørende spørgsmålet om offentlighed om private bidragsydere til kommunale og regionale kandidatlistes	109
4.3. Europa-Parlamentets og Rådets forordning om statut for og finansiering af europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde.....	110
4.3.1. Forordningens baggrund	110
4.3.2. Forordningens indhold.....	111
4.3.2.1. Betingelser for registrering	111
4.3.2.2. Retlig status	112
4.3.2.3. Finansiell støtte fra EU's budget	112
4.3.2.4. Private bidrag	113
4.3.2.5. Regnskabsaflæggelse	115
4.3.2.6. Åbenhed	116
4.3.2.7. Kontrol	117
Kapitel 5	119
Hovedtræk af den politiske debat i Folketinget om de gældende regler om økonomisk støtte til politiske partier	119

5.1. Beløbsgrænsen på 20.000 kr.	119
5.1.1. Nedsættelse af beløbsgrænsen	119
5.1.2. Beløbsgrænsens forenelighed med Danmarks internationale forpligtelser	121
5.2. Angivelse af størrelsen på de enkelte bidrag	123
5.3. Anonyme bidrag	124
5.4. Indirekte og ikke-økonomisk støtte til politiske partier	125
5.5. Bidrag fra sammenslutninger	129
5.6. Pligt for virksomheder mv. til at offentliggøre bidrag på deres hjemmeside	129
5.7. Kredsen af regnskabspligtige	130
5.8. Tidsfrist for offentliggørelse af regnskaber	132
5.9. Bidrag fra fagforeninger mv.	132
5.10. Aftaler med politikerne vedrørende den politik, der føres til gengæld for økonomisk støtte	133
5.11. Niveaue for den offentlige partistøtte	135
5.11.1. Niveaue for den statslige partistøtte	135
5.11.2. Niveaue for den kommunale partistøtte	136
5.12. Forslag om offentlig støtte til bevægelse, græsrodsgrupper m.v.	136
5.13. Overførsel af tilskudsmodtagers underskud og ubrugte tilskudsbeløb	137
5.14. Forslag til lov om ophævelse af partistøtteleven i 1988, 1992 og 1995	137
Kapitel 6	139
Fremmed ret	139
6.1. Indledning	139
6.2. Tværgående sammenfatning	139
6.2.1. Partistøttens niveauer	139
6.2.2. Partistøttens størrelse	141
6.2.3. Private bidrag, herunder forbud og maksimum	144
6.2.4. Offentliggørelse af private bidrag	146
6.2.5. Regnskabspligt, herunder revisionspligt	148
6.2.6. Kontrol, tilsyn og straf	153
6.2.7. Skematisk oversigt over den offentlige økonomiske støtte	157
6.2.8. Skematisk oversigt over private bidrag, regnskabspligt mv.	158
6.3. Retstilstanden på partistøtteområdet i Norge	160

6.3.1. Indledning	160
6.3.2. Offentlig økonomisk støtte	160
6.3.2.1. Niveauerne for den offentlige økonomiske støtte	160
6.3.2.2. Størrelsen af den offentlige økonomiske støtte	161
6.3.2.3. Ansøgning om og udbetaling af offentlig økonomisk støtte	162
6.3.3. Private bidrag	163
6.3.4. Åbenhed om private bidrag	163
6.3.5. Regnskabsaflæggelse	165
6.3.5.1. Regnskabspligt	165
6.3.5.2. Indholdet af regnskabet	165
6.3.5.3. Revisionspligt	167
6.3.5.4. Offentliggørelse	167
6.3.6. Kontrol	167
6.3.6.1. Tilsyn	167
6.3.6.2. Klageadgang	168
6.3.7. Sanktioner	168
6.3.7.1. Økonomiske sanktioner	168
6.3.7.2. Straf	169
6.4. Retstilstanden på partistøtteområdet i Sverige	169
6.4.1. Indledning	169
6.4.2. Offentlig økonomisk støtte	170
6.4.2.1. Niveauerne for den offentlige økonomiske støtte	170
6.4.2.2. Størrelsen af den offentlige økonomiske støtte	171
6.4.2.3. Ansøgning om og udbetaling af offentlig økonomisk støtte	173
6.4.3. Private bidrag	174
6.4.4. Åbenhed om private bidrag	174
6.4.5. Regnskabsaflæggelse	175
6.4.5.1. Regnskabspligt	175
6.4.5.2. Revisionspligt	177
6.4.5.3. Offentliggørelse	177
6.4.6. Kontrol	178

6.4.6.1. Tilsyn	178
6.4.6.2. Klageadgang efter partistøtteloven	178
6.4.6.3. Klageadgang efter partiindsigtsloven.....	178
6.4.7. Sanktioner	178
6.4.7.1. Forsinkelsesafgift.....	178
6.4.7.2. Særskilt afgift.....	179
6.5. Retstilstanden på partistøtteområdet i Frankrig.....	179
6.5.1. Indledning	179
6.5.2. Offentlig økonomisk støtte	181
6.5.2.1. Offentlig økonomisk støtte til politiske partier	181
6.5.2.1.1. Generelt	181
6.5.2.1.2. Størrelsen af den offentlige økonomiske støtte	181
6.5.2.1.3. Forskel i antal af kandidater fra hvert køn	183
6.5.2.1.4. Fremgangsmåden ved tildeling af partistøtten	183
6.5.2.2. Godtgørelse af kandidaters valgudgifter	184
6.5.2.2.1. Generelt	184
6.5.2.2.2. Loft for valgudgifter.....	184
6.5.2.2.3. Godtgørelse af valgudgifter.....	186
6.5.3. Private bidrag.....	187
6.5.3.1. Private bidrag til politiske partier.....	187
6.5.3.1.1. Politiske partiers valg af en befuldmægtiget	187
6.5.3.1.1.1. Generelt.....	187
6.5.3.1.1.2. Valg af finansieringsforening.....	188
6.5.3.1.1.3. Valg af finansiel befuldmægtiget.....	188
6.5.3.1.2. Betingelser for private bidrag.....	188
6.5.3.2. Private bidrag til finansiering af kandidaters valgkampagne.....	189
6.5.3.2.1. Kandidaters valg af en befuldmægtiget	189
6.5.3.2.1.1. Generelt.....	189
6.5.3.2.1.2. Valg af valgfinansieringsforening.....	190
6.5.3.2.1.3. Valg af finansiel befuldmægtiget.....	191
6.5.3.2.2. Betingelser for private bidrag.....	191

6.5.3.2.3. Reklame med anmodning om bidrag.....	192
6.5.4. Åbenhed om private bidrag	193
6.5.5. Regnskabsaflæggelse.....	193
6.5.5.1. Politiske partiers regnskabsaflæggelse.....	193
6.5.5.1.1. Regnskabspligt	193
6.5.5.1.2. Revisionspligt.....	193
6.5.5.1.3. Indsendelse af regnskab til Kommissionen og offentliggørelse.....	194
6.5.5.2. Kandidaters regnskabsaflæggelse	194
6.5.5.2.1. Hvilke kandidater skal aflægge valgregnskab?	194
6.5.5.2.2. Valgregnskabets indhold	194
6.5.5.2.3. Frist for aflæggelse af valgregnskab	195
6.5.5.2.4. Valgregnskabet skal aflægges af en revisor	195
6.5.5.2.5. Erklæring om fravær af indtægter og udgifter.....	195
6.5.5.2.6. Offentliggørelse.....	195
6.5.6. Kontrol.....	196
6.5.6.1. Kontrol af politiske partiers regnskaber.....	196
6.5.6.2. Kontrol af kandidaters valgregnskaber	196
6.5.6.3. Kommissionens rapport	197
6.5.7. Sanktioner	197
6.5.7.1. Ikke-valgbar og andre sanktioner.....	197
6.5.7.1.1. Kandidaten kan erklæres ikke-valgbar	197
6.5.7.1.2. Andre sanktioner for kandidaten	198
6.5.7.2. Strafferetlige sanktioner.....	198
6.5.7.2.1. Straf efter partifinansieringsloven	198
6.5.7.2.2. Straf efter valgloven	199
6.5.7.2.2.1. Kandidaten	199
6.5.7.2.2.2. Den befuldmægtigede	199
6.5.7.2.2.3. Tredjemand	200
6.6. Retstilstanden på partistøtteområdet i Nederlandene	200
6.6.1. Indledning	200
6.6.2. Offentlig økonomisk støtte	201

6.6.2.1. Niveauerne for den offentlige økonomiske støtte.....	201
6.6.2.2. Størrelsen af den offentlige økonomiske støtte.....	202
6.6.2.3. Ansøgning om offentlig økonomisk støtte.....	203
6.6.2.4. Flere eller færre stemmer ved valg mv.	204
6.6.3. Private bidrag.....	204
6.6.4. Åbenhed om private bidrag	205
6.6.5. Regnskabsaflæggelse.....	206
6.6.5.1. Regnskabspligt.....	206
6.6.5.2. Revisionspligt.....	207
6.6.5.3. Offentliggørelse	207
6.6.5.4. Indsendelse af yderligere oplysninger.....	207
6.6.5.5. Supplerende oversigter i valgperioden.....	208
6.6.5.5.1. Politiske partier.....	208
6.6.5.5.2. Kandidater	208
6.6.5.5.3. Offentliggørelse af supplerende oversigter	209
6.6.6. Kontrol.....	209
6.6.7. Sanktioner.....	210
6.6.7.1. Tilsyn	210
6.6.7.2. Administrative bøder.....	210
6.6.7.3. Underretning af anklagemyndigheden	211
6.6.7.4. Fortabelse af retten til modtagelse af offentlig økonomisk støtte	211
6.7. Retstilstanden på partistøtteområdet i Storbritannien	212
6.7.1. Indledning	212
6.7.2. Offentlig økonomisk støtte	213
6.7.3. Private bidrag og partiets indgåelse af regulerede transaktioner	214
6.7.3.1. Private bidrag til politiske partier.....	214
6.7.3.2. Partiets indgåelse af regulerede transaktioner.....	216
6.7.4. Åbenhed om private bidrag og regulerede transaktioner.....	216
6.7.5. Regnskabsaflæggelse.....	217
6.7.5.1. Regnskabspligt.....	217
6.7.5.2. Revisionspligt.....	218

6.7.5.3. Indsendelse af regnskab og offentliggørelse heraf.....	218
6.7.5.4. Regnskabspligt, revisionspligt mv. for partiernes underafdelinger	218
6.7.5.5. Krav om aflæggelse af rapport over modtagne donationer i kvartalet.....	219
6.7.5.6. Krav om aflæggelse af ugentlig rapport over modtagne donationer under valgperioden.....	220
6.7.5.7. Krav om aflæggelse af rapport over regulerede transaktioner i kvartalet.....	221
6.7.5.8. Krav om aflæggelse af ugentlig rapport over indgåede transaktioner i valgperioden	222
6.7.5.9. Regulering af kampagneudgifter.....	223
6.7.5.10. Krav om aflæggelse af fortegnelse over kampagneudgifter og offentliggørelse heraf	224
6.7.6. Kontrol.....	225
6.7.7. Sanktioner	225
6.7.7.1. Fortabelse af retten til beløb svarende til ulovlig donation.....	225
6.7.7.2. Straf i forbindelse med regulerede transaktioner	225
6.7.7.3. Straf i forbindelse med indsendelse af regnskab.....	226
6.7.7.4. Straf i forbindelse med aflæggelse af rapporter vedrørende modtagne donationer	226
6.7.7.5. Straf i forbindelse med betalinger, der relaterer sig til kampagneudgifter	226
6.7.7.6. Straf i forbindelse med aflæggelse af fortegnelse over kampagneudgifter.....	226
6.7.7.7. Strafniveaueu	227
6.8. Retstilstanden på partistøtteområdet i Tyskland	227
6.8.1. Indledning.....	227
6.8.2. Offentlig økonomisk støtte	228
6.8.2.1. Generelt.....	228
6.8.2.2. Størrelsen af den offentlige økonomiske støtte.....	229
6.8.2.3. Ansøgning om offentlig økonomisk støtte og tildeling heraf	231
6.8.2.4. Udbetaling af offentlig økonomisk støtte.....	231
6.8.3. Private bidrag.....	232
6.8.3.1. Private bidrag til politiske partier.....	232
6.8.3.1.1. Betingelser for private bidrag.....	232
6.8.3.1.2. Medlemskontingenter til politiske partier	234

6.8.3.2. Private bidrag til individuelle kandidater	235
6.8.4. Åbenhed om private bidrag	235
6.8.5. Regnskabsaflæggelse	236
6.8.5.1. Regnskabspligt	236
6.8.5.2. Regnskabsberetningens indhold	237
6.8.5.3. Revisionspligt	240
6.8.5.3.1. Kravene til revisionen	240
6.8.5.3.2. Grundlaget for og omfanget af revisionen	240
6.8.5.3.3. Revisionsberetningen	241
6.8.5.4. Offentliggørelse af regnskabsberetningen	241
6.8.6. Kontrol	242
6.8.6.1. Forbundsrevisionsrettens prøvelse af forbundsdayspræsidentens fastsættelse og udbetaling af den offentlige økonomiske støtte	242
6.8.6.2. Forbundsdayspræsidentens kontrol af rettidig indlevering af regnskabsberetningen	242
6.8.6.3. Forbundsdayspræsidentens kontrol af regnskabsberetningen	242
6.8.6.4. Forbundsdayspræsidentens beretning	243
6.8.7. Sanktioner	244
6.8.7.1. Tilbagebetaling af offentlig økonomisk støtte	244
6.8.7.1.1. Urigtige oplysninger om summen af modtagne private bidrag	244
6.8.7.1.2. Ulovligt modtagne eller ikke offentliggjorte donationer	244
6.8.7.1.3. Urigtigheder i øvrigt i regnskabsberetningen	245
6.8.7.2. Straf	245
Kapitel 7	247
Internationale anbefalinger	247
7.1. GRECO's anbefalinger	247
7.2. Europa-Kommissionens rapport om bekæmpelse af korruption	250
Kapitel 8	252
Udvalgets overvejelser om en fremtidig regulering af den økonomiske støtte til politiske partier og kandidater på alle niveauer	252
8.1. Indledning	252
8.2. Privat støtte	254

8.2.1. Rammer for private bidrag til politiske partier og kandidater	254
8.2.1.1. Generelle overvejelser om den private støtte	254
8.2.1.2. Beløbsloft for størrelsen af private bidrag	255
8.2.1.3. Private bidrag fra internationale virksomheder og organisationer samt andre stater	257
8.2.2. Bidrag fra private sammenslutninger.....	258
8.2.3. Anonyme bidrag	260
8.2.4. Ikke-økonomisk støtte	263
8.3. Åbenhed om privat støtte	266
8.3.1. Krav til offentliggørelse.....	266
8.3.1.1. Generelle overvejelser.....	266
8.3.1.2. Offentliggørelse af beløbets størrelse	267
8.3.1.3. Beløbsgrænse	268
8.3.1.4. Differentieret beløbsgrænse	272
8.3.1.5. Identitet	273
8.3.1.5.1. Fysiske personer	273
8.3.1.5.2. Juridiske personer.....	274
8.3.1.5.3. Sammenslutninger	275
8.3.2. Offentliggørelse af anonyme bidrag	277
8.3.3. Offentliggørelse af ikke-økonomisk støtte	278
8.3.4. Bidragsmodtagere	280
8.3.4.1. Generelt.....	280
8.3.4.2. Kommunale og regionale kandidatlistor	280
8.3.4.3. Kandidater	281
8.3.4.4. Lokalforeninger mv.....	282
8.3.5. Åbenhed i forbindelse med valg til politiske forsamlinger og folkeafstemninger	283
8.4. Regnskabsforpligtelse	285
8.4.1. Kredsen af regnskabsforpligtede	285
8.4.1.1. Indledning	285
8.4.1.2. Udvidelse af regnskabspligten til landsdækkende partiers underorganisationer, kom- munale og regionale kandidatlistor og enkeltkandidater.....	286

8.4.1.3. Særligt vedrørende regnskabspligt for enkeltkandidater	288
8.4.1.4. Ordninger for en regnskabs- eller indberetningspligt for et landsdækkende partis underorganisationer og enkeltkandidater	289
8.4.2. Forholdet til årsregnskabsloven	291
8.4.3. Tidsfrist for regnskabsaflæggelse	293
8.4.3.1. Fremrykket regnskabsaflæggelse	293
8.4.3.2. Særskilt regnskabsaflæggelse ved valgkampe	296
8.4.4. Revision af regnskaber	297
8.4.4.1. Krav om revision af regnskaber	297
8.4.4.2. Revisors habilitet	299
8.4.5. Uafhængig kontrol af regnskaber	301
8.4.6. Pligt til offentliggørelse af regnskaber	302
8.5. Offentlig støtte	303
8.5.1. Støtte på grundlag af folketingsvalg, regionale valg og kommunale valg	303
8.5.1.1. Støtte på grundlag af alle tre typer valg	303
8.5.1.2. Støtte på grundlag af tidligere valg	304
8.5.2. Støtte til landsorganisation, regionalt plan og kommunalt plan	305
8.5.3. Genstanden for offentlig partistøtte	306
8.5.4. Den tidsmæssige udstrækning af støtten	307
8.5.5. Kompetence og klageadgang	309
8.5.5.1. Kompetence	309
8.5.5.1.1. En eller flere myndigheder	309
8.5.5.1.2. Uafhængig myndighed	310
8.5.5.2. Klageadgang	312
8.5.6. Beregningsgrundlag for den offentlige støtte	314
8.5.6.1. Støtte med et fast grundbeløb	314
8.5.6.2. Støtte pr. mandat	315
8.5.6.3. Støtte pr. partimedlem eller opstillet kandidat	315
8.5.7. Niveau for den offentlige støtte	316
8.5.7.1. Andre lande	316
8.5.7.2. Udvalgets overvejelser om støtteniveauet	319

8.5.8. Betingelser for modtagelse af offentlig støtte.....	321
8.5.8.1. Definitionen af ”politisk arbejde”	321
8.5.8.2. Kontrol af, hvad pengene bruges til	322
8.5.8.3. Formelle krav til udbetaling af støtten	323
8.5.8.3.1. Formelle krav i form af åbenhed om private bidrag og regnskabspligt	323
8.5.8.3.2. Udskydelse af udbetalingstidspunkt	324
8.5.8.3.3. Andre formelle krav	325
8.6. Modregning i partistøtten	325
8.6.1. Indholdet af en modregningsordning	326
8.6.2. Fordele og ulemper ved indførelse af en modregningsordning	327
8.6.3. En konkret modregningsordning	329
8.6.4. Udvalgets anbefalinger	331
8.7. Sanktioner.....	332
8.8. GRECO’s anbefalinger.....	334
Kapitel 9.....	337
Udvalgets anbefalinger og opstilling af modeller	337
9.1. Indledning.....	337
9.2. Opstilling af modeller.....	337
9.2.1. Model 1	337
9.2.2. Model 2	339
9.2.3. Model 3	342
9.3. Oversigt over de opstillede modeller.....	344
Kapitel 10.....	345
Summary in English of the report from the Committee on Transparency of Party Funding	345
10.1. Introduction	345
10.2. Report overview	345
10.3. Summary of the Committee’s deliberations and recommendations.....	346
10.3.1. Introduction.....	346
10.3.2. Recommendations concerning private funding	348
10.3.3. Recommendations for public funding of political parties	355
10.3.4. Committee models	360
Bilag 1.....	362

Oversigt over de politiske partiers økonomi.....	362
1. Indledning.....	362
2. Partiernes indtægter i kr.	363
3. Partiernes indtægtsfordelinger fordelt på år	366
4. Oversigt over de enkelte partiers indtægtsfordeling i perioden 1991-2012	388
4.1. Venstre.....	388
4.2. Socialdemokratiet	390
4.3. Dansk Folkeparti.....	392
4.4. Det Konservative Folkeparti.....	394
4.5. Socialistisk Folkeparti	396
4.6. Radikale Venstre.....	398
4.7. Enhedslisten.....	400
4.8. Kristendemokraterne.....	402
4.9. Folkebevægelsen mod EU	404
4.10. Liberal Alliance	406
Bilag 2.....	408
Offentlig partistøtte på kommunalt og regionalt plan.....	408

Kapitel 1

Indledning

1.1. Baggrund for nedsættelse af udvalget

Det fremgår af regeringsgrundlaget ”Et Danmark, der står sammen” fra oktober 2011, at regeringen vil nedsætte et ekspertudvalg, der skal komme med anbefalinger til, hvordan man kan skabe øget gennemsigtighed om den økonomiske støtte til danske politiske partier. Ekspertudvalget skal både synliggøre forskelle mellem de nuværende danske regler og reglerne i sammenlignelige lande og komme med konkrete anbefalinger til, hvordan de danske regler bør moderniseres. I overensstemmelse hermed nedsatte regeringen et ekspertudvalg om åbenhed om den økonomiske støtte til politiske partier den 11. marts 2014.

1.2. Udvalgets kommissorium

I udvalgets kommissorium er følgende anført om arbejdsgruppens opgaver:

”I ethvert demokratisk samfund er det vigtigt, at der er gennemsigtighed om de politiske partiers økonomiske forhold. Den ordning, som i dag gælder i Danmark, har givet anledning til diskussion med hensyn til, om den indebærer tilstrækkelig gennemsigtighed på området.

Regeringen nedsætter derfor et hurtigt arbejdende ekspertudvalg, som skal have til opgave at se på, hvordan der vil kunne skabes øget gennemsigtighed om den økonomiske støtte til danske politiske partier. I sammenhæng hermed skal udvalget belyse samspillet mellem dels den private og den offentlige støtte til partierne, dels den statslige, regionale og kommunale støtte samt processen for tildeling heraf. Udvalget skal i den forbindelse også overveje, hvordan der kan skabes åbenhed om bidrag til politiske partier, som ydes via en sammenslutning af personer eller virksomheder. Derimod vil udvalget ikke have til opgave at foretage en nærmere vurdering af finansiering af reklamekampagner med et politisk budskab, som ikke er aftalt med et politisk parti.

Udvalget skal beskrive de gældende regler for støtte til politiske partier samt redegøre for fordele og ulemper ved den eksisterende ordning.

Udvalget skal bl.a. basere sine overvejelser på tilgængelige beskrivelser af ordninger for støtte til politiske partier i sammenlignelige lande.

Udvalget skal på baggrund heraf opstille modeller for, hvordan en fremtidig regulering af den offentlige og den private økonomiske støtte til politiske partier vil kunne udformes, herunder skal udvalget beskrive modeller, hvor politiske partier i større eller

mindre omfang skal vælge mellem offentlig eller privat økonomisk støtte. Det forudsættes, at udvalget i den forbindelse også i relevant omfang inddrager anbefalinger fra internationale organisationer samt internationale udviklingstendenser. Sigtet med at opstille modeller skal være at tilvejebringe et grundlag for en politisk vurdering af de forskellige muligheder for at indføre en ny ordning, der sikrer mere åbenhed om den offentlige og den private økonomiske støtte til politiske partier.

Udvalget skal tilrettelægge sit arbejde således, at det så vidt muligt er afsluttet i løbet af sommeren 2014.”

1.3. Udvalgets sammensætning

Udvalget om åbenhed om den økonomiske støtte til politiske partier har haft følgende sammensætning:

Formand:

Forhenværende departementschef Bo Smith

Øvrige medlemmer:

Professor Jørgen Albæk Jensen

Lektor Karina Kosiara-Pedersen

Som sekretariat for udvalget har fungeret:

Afdelingschef Hans B. Thomsen, Økonomi- og Indenrigsministeriet

Kontorchef Christian Vigh, Økonomi- og Indenrigsministeriet

Chefkonsulent Christine Boeskov, Økonomi- og Indenrigsministeriet

Fuldmægtig Maj Skytte Petersen, Økonomi- og Indenrigsministeriet (indtil 1. maj 2014)

Fuldmægtig Emilie Stæhr Hansen, Økonomi- og Indenrigsministeriet (fra 1. april 2014)

Fg. afdelingschef Lennart Houmann, Justitsministeriet

Kontorchef Anne Berg Mansfeld-Giese, Justitsministeriet (fra 1. september 2014)

Fuldmægtig Katrine Busch, Justitsministeriet (indtil 1. september 2014)

Fuldmægtig Jenny Lyngsø Østergaard, Justitsministeriet (fra 1. september 2014)

Udvalget har afholdt 8 møder i perioden fra 31. marts 2014 til 18. november 2014 og afslutter sit arbejde med afgivelsen af denne betænkning.

Kapitel 2

Sammenfatning

2.1. Indledning

Udvalget om åbenhed om den økonomiske støtte til politiske partier har i overensstemmelse med kommissoriet gennemgået de gældende regler om finansiering af og støtte til politiske partier med henblik på en revision, der navnlig sigter mod så vidt muligt at skabe øget åbenhed og gennemsigtighed om finansieringen af de politiske partier.

Dette kapitel indeholder en sammenfatning af udvalgets overvejelser og anbefalinger.

2.2. Oversigt over betænkningens indhold

Betænkningen er opdelt i 10 kapitler. I kapitel 1 indledes betænkningen med en beskrivelse af udvalgets arbejde. Herudover er dele af udvalgets kommissorium af 11. marts 2014 gengivet, og der redegøres for, hvordan udvalget har været sammensat. Kapitel 2 indeholder en sammenfattende beskrivelse af udvalgets overvejelser og anbefalinger (nærværende kapitel).

Betænkningens kapitel 3 indeholder en historisk beskrivelse af partiernes rolle i demokratiet. I kapitlet gennemgås partiernes opgaver og organisering (afsnit 3.1). Udvalget anvender i betænkningen en bred definition af partiernes rolle som demokratibærere og ikke kun som kandidat-opstillere. Der redegøres herudover nærmere for partiernes økonomi. Partierne finansieres primært ved en kombination af medlemskontingenter, offentlig støtte og privat støtte. En gennemgang af partiernes regnskaber viser imidlertid, at partiernes indtægtsprofiler varierer betydeligt, og at nogle partier i højere grad end andre er afhængige af én form for indtægtskilde (afsnit 3.2).

Kapitel 4 indeholder en generel beskrivelse af gældende ret. I kapitlet redegøres for de gældende regler i partiregnskabsloven (afsnit 4.1) og partistøtteleven (afsnit 4.2). Kapitlet indeholder herudover en sammenfattende gennemgang af reglerne om finansiering af europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde (afsnit 4.3).

I kapitel 5 redegøres for hovedtrækkene i den politiske debat i Folketinget om de gældende regler om støtte til politiske partier. Kapitlet indeholder et resumé af de politiske overvejelser, der har været siden vedtagelsen af partiregnskabsloven i 1990 og partistøtteleven i 1986.

I kapitel 6 redegøres for en række europæiske landes regler om finansiering af politiske partier. Til brug for udvalgets arbejde er der indhentet oplysninger om reglerne i Norge, Sverige, Frankrig, Nederlandene, Storbritannien og Tyskland.

I kapitel 7 redegøres for internationale anbefalinger fra Europarådets Gruppe af Stater mod Korruption (GRECO) og Europa-Kommissionen.

I kapitel 8 følger herefter betænkningens hovedafsnit, der redegør for udvalgets overvejelser og anbefalinger om, hvilke elementer der kan indgå i en fremtidig regulering af den økonomiske støtte til politiske partier og kandidater.

Kapitel 9 indeholder udvalgets anbefalinger til modeller for mulige ændringer af de gældende regler. I kapitlet gennemgås tre modeller for, hvordan en fremtidig regulering af den offentlige og den private partistøtte til politiske partier vil kunne udformes.

Endelig indeholder kapitel 10 en engelsk oversættelse af kapitel 2 (sammenfatningen).

2.3. Sammenfatning af udvalgets overvejelser og anbefalinger

2.3.1. Indledning

Udvalget om åbenhed om den økonomiske støtte til politiske partier har i sine overvejelser taget udgangspunkt i de eksisterende regler i partiregnskabsloven og partistøtteloven og har overvejet en række elementer med henblik på at vurdere, om der er grundlag for at foreslå ændringer på et eller flere punkter.

De politiske partier er centrale i det danske demokrati. Det er vigtigt, at partierne har et økonomisk grundlag, der sikrer, at de kan udøve politiske aktiviteter såvel i forbindelse med valgene som mellem valgene. På denne måde opnås den største grad af folkelig forankring for partierne. Det danske folkestyre er efter udvalgets opfattelse ikke tjent med partier, der alene er aktive i perioderne op til valgene. Udvalget har således anvendt et deltagerdemokratiske perspektiv for partiernes rolle som grundlag for sine overvejelser.¹

Udvalgets kortlægning af de politiske partiers økonomi viser, at partierne på forskellig vis finansieres af en kombination af medlemskontingenter, private bidrag og offentlig partistøtte. Udgangspunktet for udvalgets overvejelser har været, at de politiske partier også fremadrettet bør have mulighed for at have en række forskellige finansieringskilder.

---

¹ Jf. herom afsnit 3.2.1.

Partiernes forskellige indtægtsprofiler må antages at hænge sammen med partiernes forskellige rammevilkår, bl.a. forskellige etableringstidspunkter, ideologiske grundlag, vælgersegmenter og forbindelser til interesseorganisationer. Disse forskelle kan således bidrage til at forklare partiernes relativt forskellige indtægtsprofiler, herunder at der i økonomisk henseende kan konstateres en vis ulighed mellem partierne. Udvalget har i et deltagerdemokratisk perspektiv lagt til grund, at det er et grundvilkår for partiernes virke, at partierne er private foreninger med private bidrag som en indtægtskilde, og at dette har konsekvenser for partiernes økonomi. Givet dette grundvilkår må det også anses for et grundvilkår, at der er en økonomisk ulighed mellem partierne, selv om dette ikke i sig selv er ønskeligt. Udvalget har, hvor det har været muligt, beskæftiget sig med, om nogle forslag til ændringer vil kunne bidrage til enten at øge eller mindske denne ulighed.

Partierne bør efter udvalgets opfattelse fortsat være private organisationer med incitament til at skaffe sig mest mulig folkelig opbakning.

Udvalget har i sit arbejde navnlig fokuseret på initiativer, der kan gennemføres for at skabe øget åbenhed og gennemsigtighed om finansieringen af de politiske partier for derigennem at skabe rammerne for en større grad af demokratisk kontrol med partierne og de folkevalgte. Udvalget har i den forbindelse lagt vægt på, at der i den danske demokratiske kultur er en lang tradition for at give de politiske partier en høj grad af frihed til selv at beslutte, hvordan de vil finansiere deres politiske aktiviteter, og hvilke aktiviteter de vil bruge deres ressourcer på.

Udvalget har således arbejdet ud fra den forudsætning, at hvis vælgerne har adgang til oplysninger om partiernes og kandidaternes økonomi og dermed kan se, hvor private bidrag kommer fra, vil oplysningerne om et givent bidrag til et parti kunne indgå som en del af vælgernes grundlag for at vurdere det pågældende parti. Det bør herefter overlades til vælgernes afgørelse, hvorvidt et bidrag kan være udtryk for, at vedkommende bidragsyder udøver en (usaglig) interessepåvirkning af partiet, og om dette skal påvirke, hvor vælgeren sætter sit kryds på valgdagen.

Det er således udvalgets opfattelse, at man ved den fremtidige regulering af partistøtteområdet skal prioritere åbenhed og gennemsigtighed om partiernes økonomiske forhold frem for regulering eller forbud.

Det er på den baggrund udvalgets opfattelse, at det også fremover bør være muligt at yde private bidrag til politiske partier og deres kandidater. Der er imidlertid – efter udvalgets opfattelse – anledning til at se nærmere på, under hvilke betingelser private bidrag til politiske partier og deres kandidater kan ydes.

Udvalget har i den forbindelse lagt til grund, at en persons politiske tilhørsforhold må anses for en følsom oplysning. Udvalget har derfor i sine anbefalinger lagt vægt på, at de konkrete forslag til

ændringer af de gældende regler ikke udformes på en måde, som går videre, end hensynet til åbenhed og gennemsigtighed tilsiger.

Udvalget har med afsæt i disse overordnede hensyn arbejdet med en række temaer inden for partistøtteområdet. Udvalgets anbefalinger vedrørende konkrete forslag fremgår nedenfor. Som resultat af sine overvejelser har udvalget opstillet tre forskellige modeller for, hvordan der kan skabes øget åbenhed og gennemsigtighed om finansieringen af de politiske partier.

I det følgende gennemgås de væsentligste af udvalgets anbefalinger, herunder på de områder, hvor udvalgets anbefalinger vil indebære ændringer af gældende ret. Der henvises til kapitel 8 for en nærmere beskrivelse af udvalgets overvejelser og anbefalinger.

I den følgende beskrivelse er udvalgets anbefalinger inddelt i anbefalinger vedrørende privat støtte (afsnit 2.3.2) og anbefalinger vedrørende offentlig støtte (afsnit 2.3.3). Afsnit 2.3.4 indeholder en kort gennemgang af de modeller, som udvalget har opstillet.

2.3.2. Anbefalinger vedrørende privat støtte

Former for privat støtte²

Det følger af partiregnskabslovens § 3, stk. 2, at et eller flere tilskud, der tilsammen i regnskabsåret overstiger 20.000 kr. fra samme private person, skal fremgå af partiets regnskaber. Partiregnskabsloven indeholder imidlertid ikke en nærmere definition af begrebet tilskud/bidrag. Det er dog forudsat, at såvel økonomiske som ikke-økonomiske bidrag er omfattet af loven.

Udvalget anbefaler, at gældende ret efter partiregnskabslovens § 3 videreføres, således at såvel økonomisk (pengebeløb) som ikke-økonomisk (naturalieydelser) privat støtte til politiske partier skal fremgå af partiernes regnskaber. Udvalget finder ikke, at det vil være muligt udtømmende at opregne i partiregnskabsloven, hvilke former for bidrag der er omfattet af loven. Udvalget anbefaler imidlertid, at der udarbejdes nærmere retningslinjer for, hvornår ikke-økonomisk støtte efter gældende ret må anses for at udgøre et bidrag omfattet af partiregnskabslovens § 3, stk. 2. Dette kan efter udvalgets opfattelse ske ved f.eks. en vejledning eller lignende.

Udvalget har noteret sig, at indirekte støtte f.eks. i form af reklamekampagner med et politisk budskab, som ikke er aftalt med et politisk parti, ikke er omfattet af udvalgets kommissorium. Udvalget bemærker dog i tilknytning hertil, at der efter udvalgets opfattelse er tungtvejende

---

² Jf. herom afsnit 8.1 og 8.2.4.

principielle og praktiske grunde, der taler for, at indirekte støtte fortsat ikke bør omfattes af partiregnskabsloven.

Begrænsninger i den private støtte³

Udvalget har overvejet, om der – i modsætning til i dag – bør være et loft for, hvor store beløb private personer mv. må give til danske politiske partier og deres kandidater. Udvalget har endvidere overvejet, om der bør indføres begrænsninger i de politiske partiers mulighed for at modtage bidrag fra foreninger, sammenslutninger mv. og bidrag fra udenlandske virksomheder, organisationer og myndigheder.

Udvalget har ikke fundet grundlag for at foreslå, at der indføres forbud mod, at politiske partier modtager bidrag fra foreninger, sammenslutninger mv. eller bidrag fra udenlandske virksomheder, organisationer og myndigheder. Udvalget finder heller ikke belæg for at anbefale, at der indføres et loft for, hvor store beløb de private bidragsydere må give til et politisk parti i løbet af et år. Det er efter udvalgets opfattelse helt legitimt at yde økonomisk støtte – herunder med store beløb – til politiske partier, og der foreslås derfor ikke ændringer i de gældende regler, hvad dette angår.

Politiske partier kan efter de gældende regler modtage bidrag anonymt. Partierne skal dog i deres regnskaber oplyse den samlede størrelse af eventuelle anonyme bidrag samt oplyse om størrelsen af hvert enkelt anonymt bidrag, der overstiger 20.000 kr. Udvalget har overvejet, om der bør foretages ændringer i de gældende regler for anonyme bidrag, herunder om anonyme bidrag bør forbydes eller begrænses. Udvalget finder imidlertid ikke anledning til at anbefale sådanne ændringer – bl.a. set i lyset af, at det kun er en forholdsvis beskedent andel af de private bidrag til partiernes landsorganisationer, der i dag ydes anonymt. Dertil kommer, at det i sagens natur er vanskeligt for et parti at lade sig påvirke af interesser fra en bidragsyder, f.eks. en virksomhed eller person, hvis identitet partiet er ubekendt med.

Åbenhed i forhold til bidragsmodtagerne⁴

Det følger af de gældende regler i partiregnskabslovens § 3, stk. 2, at et eller flere bidrag fra samme private person, der tilsammen i regnskabsåret overstiger 20.000 kr., skal fremgå af partiets landsorganisations regnskaber. Efter de gældende regler i partistøtteleven skal kommunale og regionale kandidatlistes, der ønsker at modtage offentlig partistøtte, desuden indsende en erklæring til kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet med oplysning om navne og adresser på

---

³ Jf. herom afsnit 8.2.1.2, 8.2.1.3, 8.2.2 og 8.2.3.

⁴ Jf. herom afsnit 8.3.4.

eventuelle private bidragsydere, der har givet kandidatlisten bidrag for mere end 20.000 kr. i det foregående kalenderår.

Efter udvalgets opfattelse må der gælde samme hensyn til åbenhed om private bidrag på alle niveauer i partierne samt for enkeltkandidater.

Udvalget anbefaler derfor, at der indføres regler, der sikrer den samme grad af åbenhed om private bidrag på alle niveauer i partierne, herunder kommunale og regionale kandidatlistes, som dem, der fremover skal gælde for partiernes landsorganisationer. Udvalget anbefaler endvidere, at der skabes samme grad af åbenhed om private bidrag, der gives til indvalgte enkeltkandidater. Offentligheden skal med andre ord have indsigt i et eller flere bidrag til det pågældende niveau i partiet, der tilsammen i regnskabsåret ligger over den beløbsgrænse, der følger af partiregnskabsloven, fra samme private person mv., uanset hvilket niveau i partiet tilskuddet gives til, og uanset om tilskuddet gives til en indvalgt enkeltkandidat.

Denne anbefaling kan udmøntes enten i form af en regnskabspligt eller en indberetningspligt.

Regnskabspligt⁵

Kravet om regnskabsaflæggelse er efter udvalgets opfattelse helt essentielt i forhold til vælgernes mulighed for at få indsigt i finansieringen af de politiske partier og kandidater. For at skabe størst mulig åbenhed bør alle niveauer i partierne derfor efter udvalgets opfattelse fremover være omfattet af en regnskabspligt, der vil vise samtlige indtægter og udgifter for de enkelte dele af partiet. Det vil – i modsætning til i dag, hvor det alene gælder for landsorganisationen – indebære, at alle dele af partiorganisationerne vil blive omfattet af en regnskabspligt, uanset om de modtager offentlig støtte. Det samme bør efter udvalgets opfattelse gælde for de enkelte kandidater, som er valgt ind.

Regnskabspligtens indførelse vil i givet fald skulle ske med fuld respekt for partiernes egen måde at organisere sig på, og det bør tilstræbes at undgå unødigt bureaukрати.

Udvalget finder, at hensynet til åbenhed og gennemsigtighed taler for, at regnskabspligten udmøntes ved, at der stilles krav om et samlet regnskab for hele partiet og dets enkeltkandidater. Udvalget finder samtidig, at hensynet til partiernes organisering og hensynet til at undgå unødigt bureaukрати kan tale for, at der indføres en ordning med selvstændige regnskaber for henholdsvis landsorganisationer, underorganisationer og enkeltkandidater.

---

⁵ Jf. herom afsnit 8.4.1.

Udvalget finder, at det i sidste ende må bero på en politisk stillingtagen, hvilken ordning som i givet fald bør indføres.

Indberetningspligt⁶

Som et alternativ til en egentlig regnskabspligt for de dele af partierne, der ikke i dag er omfattet af partiregnskabsloven, kan der indføres en indberetnings- og offentliggørelsesordning, således at indvalgte kandidater, partiernes underorganisationer samt regionale og kommunale kandidatlistener skal indsende en liste med oplysninger om bidragsydere, hvis bidragsyderen har givet et eller flere bidrag, som tilsammen i regnskabsåret ligger over den beløbsgrænse, der følger af partiregnskabsloven. Udvalget finder, at en sådan indberetnings- og offentliggørelsesordning vil indebære en vis grad af øget åbenhed, men ikke på samme måde som en egentlig regnskabspligt vil give borgerne et samlet overblik over underorganisationerne eller enkeltkandidaternes økonomi.

Samlet set anbefaler udvalget derfor, at der indføres en regnskabspligt for alle dele af partierne samt for de enkeltkandidater, som er blevet valgt.

Frist for regnskabsaflæggelse⁷

Partiernes landsorganisationer skal i dag aflægge regnskab senest 12 måneder efter regnskabsårets afslutning. Udvalget finder imidlertid, at en hurtigere regnskabsaflæggelse vil bidrage til at skabe øget gennemsigtighed, idet offentligheden på et tidligere tidspunkt vil kunne få indblik i finansieringen af de politiske partier. Udvalget anbefaler derfor, at alle de enheder, som fremover vil skulle aflægge regnskab eller – alternativt – foretage indberetning, skal gøre dette senest 4 måneder efter regnskabsårets afslutning.

Revisorgodkendelse⁸

Udvalget har endvidere overvejet, om der bør indføres krav om revisorgodkendelse af regnskaberne fra de forskellige dele af partierne og enkeltkandidaterne.

Indførelse af krav om revision af regnskaber fra alle dele af partiet vil medføre væsentlige meromkostninger for de politiske partier og potentielt også for de enkelte kandidater. Udvalget anbefaler derfor alene, at der indføres en pligt til revisorgodkendelse af landsorganisationernes regnskaber.

---

⁶ Jf. herom afsnit 8.4.1.

⁷ Jf. herom afsnit 8.4.3.1.

⁸ Jf. herom afsnit 8.4.4.

Revisor vil skulle være en godkendt revisor og således opfylde revisorlovens krav til uafhængighed og sagkundskab og være undergivet revisorlovens kontrolsystem.

Udvalget finder, at indførelse af krav om regnskabspligt i sig selv vil medføre en forbedring af offentlighedens mulighed for at få indsigt i finansieringen af de politiske partier, også selv om der ikke samtidig stilles krav om revision af regnskaberne. Det er dog udvalgets opfattelse, at det – henset til landsorganisationernes størrelse og karakter – ikke vil være uproportionalt at indføre en revisionspligt for deres vedkommende. Det er desuden vurderingen, at revision i vidt omfang allerede forekommer.

Offentliggørelse og kontrol af regnskaber⁹

Udvalget anbefaler endvidere, at der stilles krav om, at de forskellige regnskaber eller indberetninger offentliggøres. I dag påhviler det Folketinget at modtage og offentliggøre regnskaber fra partiernes landsorganisationer.

Udvalget finder, at det mest naturligt tillige bør påhvile Folketinget at modtage og offentliggøre regnskaber fra partiernes kredsorganisationer, der opstiller kandidater til folketingsvalg. Tilsvarende bør kommunalbestyrelsen/regionsrådene modtage og offentliggøre regnskaber fra partiernes lokale afdelinger, der opstiller kandidater til valg til kommunalbestyrelserne og regionsrådene. Kan det ikke afgøres med sikkerhed, hvilket valg vedkommende afdeling af et parti opstiller kandidater til, f.eks. fordi foreningen opstiller kandidater til flere typer valg, må forpligtelsen til at modtage og offentliggøre regnskabet efter udvalgets opfattelse påhvile Folketinget.

For så vidt angår enkeltkandidater er det udvalgets opfattelse, at offentliggørelse må ske efter reglerne for det valg, den pågældende er stillet op til.

Udvalget har overvejet, om der bør indføres en egentlig kontrol af de politiske partiers regnskaber. Det giver efter udvalgets opfattelse anledning til principielle overvejelser at pålægge en offentlig myndighed – evt. Folketinget – at vurdere, om et politisk partis virksomhed kan karakteriseres som ”politisk arbejde”. Det er derfor udvalgets opfattelse, at en ekstern instans alene skal foretage kontrol med, om partiet har levet op til sin revisionsforpligtelse.

Det er udvalgets opfattelse, at indførelse af en pligt til revision af partiernes regnskaber vil bidrage til at højne regnskabernes troværdighed. Udvalget finder imidlertid også, at der bør indføres en uafhængig kontrol, der har til opgave at påse, om der er foretaget revision af regnskaberne.

---

⁹ Jf. herom afsnit 8.4.5-8.4.6.

Udvalget finder, at det vil være nærliggende, hvis Folketinget i forbindelse med offentliggørelsen af regnskaberne påser, at der er foretaget revision af partiernes landsorganisations regnskaber, jf. anbefalingen ovenfor.

Offentliggørelse af størrelsen af det private bidrag¹⁰

Efter de gældende regler i partiregnskabslovens § 3, stk. 2, skal bidragsyderens identitet fremgå af partiernes regnskaber, hvis vedkommende i et regnskabsår har ydet et eller flere bidrag, der tilsammen ligger over den fastsatte beløbsgrænse på 20.000 kr., til et politisk partis landsorganisation. Bidragets præcise størrelse skal derimod ikke fremgå, og det er således uoplyst, om det drejer sig om f.eks. 21.000 kr. eller 100.000 kr.

Udvalget anbefaler, at der som noget nyt indføres et krav om, at størrelsen af det samlede bidrag tillige skal fremgå af regnskabet, hvis det samlede bidrag fra bidragsyderen i et regnskabsår ligger over beløbsgrænsen i partiregnskabsloven. Offentliggørelsen af beløbsstørrelsen vil efter udvalgets opfattelse være af væsentlig betydning for vælgernes adgang til at gøre sig bekendt med de økonomiske forhold hos de partier, som de overvejer at stemme på.

Om forhøjelse af den offentlige støtte som kompensation for dette forslag om øget åbenhed henvises til afsnit 2.3.3.

Nedsættelse af beløbsgrænsen¹¹

Den gældende beløbsgrænse blev fastsat ved en lovændring i 1995 og udgør et kompromis mellem på den ene side offentlighedens interesse i at få kendskab til, hvem der yder bidrag til de politiske partier, og på den anden side de enkelte bidragsyders interesse i under diskretion at kunne yde bidrag til politiske partier, som de støtter.

Udvalget anbefaler, at der også fremover fastsættes en beløbsgrænse, således at kravet om angivelse af bidragsyderens identitet ikke omfatter ethvert bidrag. Det bør således efter udvalgets opfattelse fortsat være muligt under diskretion at kunne yde et mindre (navngivent) bidrag til et politisk parti.

Fastsættelsen af en beløbsgrænse bør efter udvalgets opfattelse fortsat bero på en afvejning af hensynet til åbenhed og gennemsigtighed om partiernes finansiering over for hensynet til vælgernes mulighed for at kunne hemmeligholde deres politiske tilhørsforhold. Den nærmere fastsættelse af

---

¹⁰ Jf. herom afsnit 8.3.1.2.

¹¹ Jf. herom afsnit 8.3.1.3.

beløbsgrænsen bør dog efter udvalgets opfattelse bero på en politisk stillingtagen. Hensynet til åbenhed om de politiske partiers finansiering taler dog efter udvalgets opfattelse i nogen grad for, at beløbsgrænsen sænkes fra 20.000 kr. til 10.000 kr.

Det kan endvidere – i forlængelse af anbefalingen om at udvide kredsen af bidragsmodtagere, som er omfattet af en regnskabs- eller indberetningspligt – overvejes at introducere differentierede beløbsgrænser for bidrag til henholdsvis partiernes landsorganisationer og til andre dele af partiet, herunder organisationer på regionalt og kommunalt niveau og enkeltkandidater. Udvalget finder imidlertid, at også spørgsmålet om differentierede beløbsgrænser først og fremmest må bero på en politisk afvejning. Udvalget anbefaler dog, at der i givet fald maksimalt indføres to beløbsgrænser, således at der sondres mellem bidrag til landsorganisationen og bidrag til de øvrige dele af partierne og kandidater.

Om forhøjelse af den offentlige støtte som kompensation for dette forslag om øget åbenhed henvises til afsnit 2.3.3.

Bidragsydernes identitet¹²

Partiregnskabsloven stiller krav om, at bidragsydernes navne og adresser fremgår af partiernes regnskaber, når der ydes bidrag, som overstiger 20.000 kr. Udvalget har overvejet, om der er behov for at stille yderligere identifikationskrav. Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at de gældende regler giver vælgerne en tilstrækkelig mulighed for at få indblik i, hvilke private personer mv. der yder bidrag til politiske partier over beløbsgrænsen i partiregnskabsloven. Udvalget finder på den baggrund ikke anledning til at foreslå ændringer af de gældende regler. Efter udvalgets opfattelse vil en oplysning om en privat persons eller virksomheds navn og adresse således være tilstrækkeligt til at identificere bidragsyderen.

Udvalget finder imidlertid, at hensynet til åbenhed om og gennemsigtighed i finansieringen af de politiske partier taler for, at der indføres en ordning, hvorefter bidragsmodtagerne (partierne og enkeltkandidater) i visse tilfælde ved modtagelse af bidrag fra foreninger, sammenslutninger mv. skal have oplysninger om, hvem der i form af kontingent, donationer mv. har indbetalt mere end beløbsgrænsen i partiregnskabsloven til foreningen, sammenslutningen mv., og som dermed kan anses for den egentlige bidragsyder. Ordningen vil efter udvalgets opfattelse skulle finde anvendelse, hvis foreningen, sammenslutningen mv. anvender mere end 50 pct. af sin årlige indtægt til at yde støtte til politiske partier. Desuden skal foreningen, sammenslutningen mv., hvis der er tale om en generel ordning, oplyse, hvilket beløb hver af disse nærmere angivne personer mv. har

---

¹² Jf. herom afsnit 8.3.1.5.

bidraget med. Disse oplysninger skal endvidere fremgå af bidragsmodtagernes regnskaber eller indberetninger.

*Åbenhed i forbindelse med valg*¹³

Udvalget har overvejet, om der bør indføres særlige regler om åbenhed i forbindelse med valg til politiske forsamlinger. Udvalget har således overvejet en form for indberetningsordning, hvor partierne før valgdagen skal foretage indberetning af de private bidrag, som de måtte have modtaget i en nærmere fastsat periode forud for valgdagen. Udvalget har endvidere overvejet, om der bør indføres en pligt for partierne og kandidaterne til at udarbejde egentlige valgregnskaber.

Udvalget anbefaler imidlertid ikke, at der indføres sådanne særlige regler om åbenhed i forbindelse med valg til politiske forsamlinger hverken gennem egentlige valgregnskaber eller indberetninger i forbindelse med valg. Det er udvalgets opfattelse, at der med udvalgets anbefalinger om øget åbenhed – offentliggørelse af størrelsen af private bidrag over den fastsatte beløbsgrænse, regnskabspligt for partiernes underorganisationer og enkeltkandidater og fremrykket frist for regnskabsafklæggelse – i tilstrækkeligt omfang opnås åbenhed.

2.3.3. Anbefalinger vedrørende offentlig partistøtte

*Grundlaget for den offentlige partistøtte*¹⁴

Udvalget finder, at alle typer valg, både til Folketinget, regionsrådene og kommunalbestyrelserne – men kun det seneste af hver slags – fortsat bør indgå i grundlaget for partistøtten.

*Modtageren af den offentlige partistøtte*¹⁵

Partistøtten udbetales i dag til det organisatoriske niveau i partiet, som modsvarer det valg, partistøtten udbetales på grundlag af. I forlængelse heraf tager den gældende definition af politisk arbejde sigte på politisk arbejde, der retter sig mod vælgerne inden for pågældende område. Efter udvalgets opfattelse understøtter disse elementer på en hensigtsmæssig måde, at partistøtten anvendes lokalt og kommer partierne til gode de steder, hvor de nyder størst opbakning. Udvalget anbefaler derfor, at ordningen videreføres.

---

¹³ Jf. herom afsnit 8.3.5 og 8.4.3.2.

¹⁴ Jf. herom afsnit 8.5.1.

¹⁵ Jf. herom afsnit 8.5.2.

Genstanden for offentlig partistøtte¹⁶

Udvalget kan ikke anbefale, at der ændres på det grundlæggende princip, at offentlig partistøtte ydes til de partier og kandidatlistes, der opnår et vist antal stemmer ved de typer valg, som udløser offentlig partistøtte. Det må være op til det parti, der modtager støtten, hvorledes støtten skal anvendes til partiets politiske arbejde. I den forbindelse må det stå partiet frit for at overføre en del af midlerne til organisationer, der understøtter partiets politiske arbejde, f.eks. ungdomsorganisationerne.

Den tidsmæssige udstrækning af støtten¹⁷

Udvalget har ikke fundet grundlag for at anbefale ændringer i kravet om, at partistøtten skal anvendes til politisk arbejde i det kalenderår, tilskuddet vedrører. Udvalget finder således ikke grund til at anbefale en adgang til at overføre penge fra ét kalenderår til et andet. De politiske partier i Danmark udfører efter udvalgets opfattelse vigtige samfundsopgaver, også mellem valgene, som bør støttes økonomisk.

Kompetence¹⁸

Det er udvalgets opfattelse, at vurderingen af, hvilken eller hvilke myndigheder der mest hensigtsmæssigt varetager udbetalingen af den offentlige partistøtte og opgaverne i forbindelse hermed, vil bero på, hvordan de materielle regler om partistøtte eventuelt ændres, herunder om der skal indgå skønmæssige vurderinger i forbindelse med udbetalingerne.

Såfremt der ikke indarbejdes skønmæssige vurderinger i forbindelse med udbetalingen af offentlig støtte – hvilket udvalget ikke har peget på – må det efter udvalgets opfattelse bero på en politisk stillingtagen til fordele og ulemper ved at samle kompetencen hos én myndighed.

Hvis reglerne om selve partistøtten ikke ændres i retning af skønmæssige afgørelser, ser udvalget ikke noget behov for at henlægge afgørelserne til et nævn eller anden politisk uafhængig myndighed. Jo mere reglerne ændres i retning af at træffe skønmæssige afgørelser, desto mere vil det tale for, at afgørelserne om partistøtte træffes af en politisk uafhængig myndighed.

I overvejelserne om, hvorvidt afgørelserne skal henlægges til et nævn eller lignende, må endvidere indgå, om kompetencen til at udbetale partistøtte skal samles hos én myndighed eller fortsat skal

---

¹⁶ Jf. herom afsnit 8.5.3.

¹⁷ Jf. herom afsnit 8.5.4.

¹⁸ Jf. herom afsnit 8.5.5.1.

henlægges til det statslige, regionale og kommunale niveau, der svarer til den type valg, partistøtten udbetales på grundlag af. Hvis kompetencen samles ét sted, kan det således efter udvalgets opfattelse overvejes, om det er hensigtsmæssigt, at det er en minister, der skal have det administrative ansvar for udbetalingen af alle typer partistøtte, eller om udbetalingen af alle typer partistøtte i stedet med fordel kunne henlægges til et uafhængigt nævn.

Klageadgang¹⁹

I dag kan kommunernes og regionernes afgørelser om partistøtte indbringes for Økonomi- og Indenrigsministeriet. Efter udvalgets opfattelse taler meget for at bevare den nuværende klageadgang, idet dette dog må vurderes i lyset af, hvor kompetencen til at beregne og udbetale støtten placeres.

Beregningsgrundlag for den offentlige støtte²⁰

I dag beregnes den offentlige partistøtte på baggrund af antallet af stemmer ved det/de seneste valg af de typer, som partistøtten udbetales på grundlag af. Udvalget har overvejet andre modeller som beregningsgrundlag.

Udvalget har ikke fundet anledning til at anbefale indførelsen af et grundbeløb som en del af den offentlige partistøtte, ligesom udvalget heller ikke kan anbefale, at partistøtten beregnes på grundlag af antallet af partiets mandater, medlemmer eller opstillede kandidater.

Niveau for den offentlige støtte²¹

De politiske partier i Danmark udfører efter udvalgets opfattelse vigtige samfundsopgaver, som bør støttes økonomisk. Hvorvidt støttebeløbene bør forhøjes, er efter udvalgets opfattelse i første række et politisk spørgsmål, som bør vurderes i sammenhæng med, hvilke andre ændringer i partistøtteordningen, herunder vedrørende åbenhed om private bidrag, der ønskes.

Den offentlige støtte kan forhøjes som kompensation for de krav om øget åbenhed (f.eks. offentliggørelse af enkeltbidragets størrelse og sænkelse af beløbsgrænsen for offentliggørelse af private bidrag), som ellers må forventes at få en negativ indflydelse på partiernes indtægtsmuligheder. Vurderingen angår efter udvalgets opfattelse, om partierne har tilstrækkelige midler til at varetage deres opgaver.

---

¹⁹ Jf. herom afsnit 8.5.5.2.

²⁰ Jf. herom afsnit 8.5.6.

²¹ Jf. herom afsnit 8.5.7.

*Modregning i partistøtten*²²

Som forudsat i udvalgets kommissorium har udvalget overvejet modeller, hvor politiske partier i større eller mindre omfang skal vælge mellem offentlig eller privat økonomisk støtte.

Udvalget har i den forbindelse overvejet, om private bidrag til politiske partier burde modregnes – helt eller delvist – i den offentlige støtte. En 100 pct. modregningsordning indebærer reelt, at partierne skal vælge mellem offentlig eller privat støtte, mens det ved en delvis modregningsordning altid vil være en fordel for et parti at søge om offentlig støtte som supplement til den private støtte, da det i så fald kun vil være en vis andel af den private støtte, der modregnes i den offentlige. Hensynet bag disse ordninger er at gøre partierne mindre afhængige af private midler og interesser og dermed øge den økonomiske lighed mellem partierne.

Modregning varetager således grundlæggende andre hensyn end åbenhed, der som nævnt har været det primære hensyn bag udvalgets anbefalinger. Modregning kan imidlertid også ses som et instrument til at undgå utilbørlig politisk indflydelse, fordi modregning reducerer den økonomiske betydning af private bidrag for bidragsmodtageren.

En række tungtvejende hensyn taler efter udvalgets opfattelse imod indførelse af en 100 pct. modregningsordning, og udvalget kan samlet set ikke anbefale at indføre en sådan ordning.

Hvis man ud fra andre hensyn end åbenhed træffer et politisk valg om at indføre modregning, bør der efter udvalgets opfattelse alene indføres delvis modregning. Dette kan i givet fald ske i form af en trappemodel, hvor der sker modregning for private bidrag, der overstiger en vis andel af den offentlige partistøtte, og hvor modregningen øges i takt med omfanget af de private bidrag.

En trappemodel kunne f.eks. indebære, at der for bidrag fra samme bidragsyder inden for en given periode (et kalenderår) under et vist beløb (beløbsgrænsen) ikke sker modregning, at der for bidrag fra samme bidragsyder inden for en given periode over tærskelværdien, men under en vis højere beløbsgrænse (maksimumsværdien) sker modregning med en lavere modregningssats, og at der for bidrag fra samme bidragsyder over maksimumsværdien sker modregning med en højere modregningssats. En sådan trappemodel kunne f.eks. udformes sådan, at der ikke skete modregning af de første 20.000 kr. fra den samme bidragsyder. For bidrag mellem 20.000 kr. og 100.000 kr. fra samme bidragsyder kunne man modregne 30 pct. i den offentlige støtte, mens man kunne modregne 50 pct. af bidrag over 100.000 kr.

---

²² Jf. herom afsnit 8.6.

*Betingelser for modtagelse af den offentlige støtte*²³

Efter de gældende regler skal den offentlige støtte anvendes til politisk arbejde her i landet. Dette defineres meget bredt. Udbetalingen er desuden betinget af, at der indsendes en erklæring til den myndighed, der udbetaler tilskuddet, om hvilke udgifter der mindst påregnes afholdt til politisk arbejde i det kalenderår, tilskuddet vedrører.

Udvalget finder den nuværende brede definition af politisk aktivitet hensigtsmæssig. Under forudsætning af, at der vil blive tale om ændringer i de øvrige regler om støtte til politiske partier (f.eks. om regnskabspligten og åbenhed om den private støtte) finder udvalget ikke grundlag for at foreslå ændringer i selve definitionen af politisk arbejde i partistøtloven.

På grund af de principielle betænkeligheder, der efter udvalgets opfattelse knytter sig til at pålægge en myndighed at føre kontrol med, om støtten reelt er anvendt til partiets politiske arbejde, har udvalget ikke fundet anledning til at anbefale indførelsen af en sådan kontrol.

Den offentlige partistøtte bør efter udvalgets opfattelse fortsat være betinget af, at partiernes regnskab opfylder kravene om indberetning af private bidrag og de krav, der stilles til regnskabsaflæggelsen.

Af hensyn til sammenhængen mellem udbetalingen af den offentlige partistøtte og aflæggelsen af partiets regnskab anbefaler udvalget, at de to ting tidsmæssigt knyttes sammen, således at udbetalingen af den offentlige støtte f.eks. kan ske 1 måned efter partiets aflæggelse af regnskab. Ved en sådan ordning vil de partier, der aflægger regnskab før udløbet af fristen for aflæggelse af regnskab, også få udbetalt den offentlige støtte tidligere, hvilket vil være et selvstændigt incitament til hurtigere regnskabsaflæggelse og dermed hurtigere adgang for offentligheden til at gennemse regnskabet.

2.3.4. Udvalgets modeller

Udvalget har i betænkningens kapitel 9 opstillet tre forskellige modeller for, hvordan en fremtidig regulering af den offentlige og den private partistøtte til politiske partier vil kunne udformes. Indholdet af modellerne er gengivet i skemaet nedenfor.

Model 1 er sammensat af en række anbefalinger fra udvalget, som dels indebærer visse mindre indholdsmæssige ændringer af den gældende ordning med henblik på større åbenhed, dels kodificerer, hvorledes den nuværende ordning fungerer i praksis.

---

²³ Jf. herom afsnit 8.5.8.

Modellen indeholder følgende anbefalinger, som uddybes nedenfor:

- Krav om indberetning og offentliggørelse af private bidrag over en vis størrelse for alle niveauer i partierne og indvalgte enkeltkandidater.
- Der udstedes nærmere retningslinjer for, hvad der efter gældende ret er ikke-økonomisk støtte.
- Landsorganisationernes regnskaber skal revideres af en godkendt revisor.

Model 2 indeholder – ud over elementerne i model 1 – en række mere substantielle og – efter udvalgets vurdering – nødvendige ændringer af de gældende regler i partiregnskabsloven og partistøtteleven, hvis der ønskes reelle forbedringer med hensyn til åbenhed og gennemsigtighed. Modellen består dels af elementerne i model 1 (bortset fra indberetnings- og offentliggørelsespligten), dvs. anbefalingen om retningslinjer for ikke-økonomisk støtte og om revisionspligt for landsorganisationernes regnskaber, dels af en række yderligere elementer:

- Offentliggørelse af den præcise størrelse af private bidrag over beløbsgrænsen.
- Særlig oplysningsordning for visse foreninger, sammenslutninger mv.
- Regnskabspligt for alle niveauer af partierne og indvalgte enkeltkandidater.
- Offentliggørelse af regnskaberne.
- Fremrykket frist for regnskabsaflæggelse.
- Eventuel sænkelse af beløbsgrænsen, herunder overvejelser om to beløbsgrænser.
- Forhøjelse af den offentlige partistøtte som kompensation for de nævnte forslag om øget åbenhed og gennemsigtighed.

Denne model kan eventuelt kombineres med en sænkelse af beløbsgrænsen i partiregnskabsloven.

Endelig har udvalget opstillet en mere omfattende **model 3**. Modellen kan vælges, hvis der ønskes en højere grad af økonomisk lighed mellem partierne og dermed en ændring af den gældende partistøtteordning ud fra andre hensyn end hensynet til åbenhed og gennemsigtighed.

Modellen indeholder to elementer, som kan vælges hver for sig eller sammen:

- Forhøjelse af den offentlige støtte
- Modregningsordning

Anbefaling	Model 1	Model 2	Model 3
Nærmere retningslinjer for ikke-økonomisk støtte.	X	X	X
Indberetning og offentliggørelse af private bidrag over en vis størrelse udbredes til alle niveauer i partierne og til indvalgte enkeltkandidater.	X		
Landsorganisationernes regnskaber skal revideres af en godkendt revisor.	X	X	X
Offentliggørelse af den præcise størrelse af private bidrag. Evt. forhøjelse af den offentlige partistøtte som kompensation herfor.		X	X
Særlig oplysningsordning for visse foreninger, sammenslutninger mv. Evt. forhøjelse af den offentlige partistøtte som kompensation herfor.		X	X
Regnskabspligt for alle niveauer af partierne og indvalgte enkeltkandidater. Evt. forhøjelse af den offentlige partistøtte som kompensation herfor.		X	X
Offentliggørelse af regnskaber.		X	X
Fremrykket frist for regnskabsaflæggelse.		X	X
Sænkelse af beløbsgrænsen, herunder overvejelser om to beløbsgrænser. Evt. forhøjelse af den offentlige partistøtte som kompensation herfor.		(X)	(X)
Forhøjelse af den offentlige støtte.			X
Modregningsordning.			X

Kapitel 3

Historik

3.1. Partiernes rolle i demokratiet

3.1.1. Politiske partier og grundloven

Politiske partier har siden 1870'erne været fundamentet for det danske politiske system. Politiske partier har imidlertid ingen særstatus ifølge grundloven²⁴, hvor de ikke er nævnt, og i medfør af grundlovens § 56 er Folketingets medlemmer ene bundet af deres egen overbevisning. På den anden side må grundlovens § 31, stk. 2, antages at forudsætte eksistensen af grupperinger af kandidater. Det fremgår således af grundlovens § 31, stk. 2, at det overordnede krav til valgsystemet er, at ”anskuelserne” skal sikres en ligelig repræsentation i Folketinget. Det synes uden mening at tale om ligelig repræsentation af de enkelte vælgeres særstandpunkter, og der må derfor være tænkt på anskuelser fælles for større grupper af vælgere (partier). Derfor er politiske partier nødvendige i et repræsentativt demokrati som det danske.

Det afgørende kendetegn ved politiske partier er i denne sammenhæng, at de opstiller kandidater ved offentlige valg. Partierne er derfor centrale aktører, der skaber en unik forbindelse mellem vælgere og de folkevalgte; mellem den elektorale og den parlamentariske arena.²⁵

3.1.2. Partiernes demokratiske opgaver

En central opgave for politiske partier er, at de opstiller kandidater ved offentlige valg. Det betyder for det første, at de forventes at rekruttere og uddanne kandidater. Kandidater kan rekrutteres både internt i partiorganisationen, blandt tilknyttede organisationer såsom ungdomsorganisationer, blandt andre organisationer og bevægelser eller helt uden for den politiske sfære. Uddannelse af kandidater foregår både uformelt gennem potentielle kandidaters politiske aktivitet i og for partiet, men også formelt på kurser arrangeret af partierne.

Partiernes centrale rolle ved kandidatopstilling betyder for det andet, at de bliver en vigtig aktør i valgkampagner. Her bidrager de med information om partiers og kandidaters politiske holdninger

---

²⁴ Jf. lov nr. 169 af 5. juni 1953 Danmarks Riges Grundlov.

²⁵ Når partier i denne sammenhæng defineres ved opstilling af kandidater, betyder det også, at sociale bevægelser og borgerlister, der opstiller kandidater til offentlige valg, også vil falde ind under betegnelsen 'politisk parti', selv om det ikke er den betegnelse, de selv anvender. I forhold til politisk finansiering er der ikke forskel mellem partier, lister og bevægelser, idet det er kandidatopstillingen, der er relevant. Der skelnes derfor ikke i dette afsnit mellem de forskellige aktører, der opstiller kandidater, og betegnelsen politiske partier anvendes generelt. Der er dog forskelle mellem disse aktører, og disse forskelle vil blive trukket frem, når det er relevant.

og kompetencer, hvilket giver vælgerne mulighed for at træffe et kvalificeret valg, når de skal stemme. Politiske partiers forskellige politiske platforme og kandidater betyder, at der er forskellige personer og holdninger, vælgerne kan fordele sig imellem.

Traditionelle politiske partier har i praksis monopol på at få indvalgt kandidater i Folketinget,²⁶ og de dominerer også det europæiske, regionale og kommunale niveau, når det gælder indvalg af kandidater, selv om også borgerlister stiller op til kommunalvalg og en enkelt bevægelse til valg til Europa-Parlamentet. Repræsentationen på de parlamentariske arenaer betyder, at partierne organiserer det parlamentariske arbejde. De parlamentariske grupperinger er essentielle, når kommunalbestyrelser, regionsråd, Folketinget og også Europa-Parlamentet skal kontrollere, lovgive og varetage deres øvrige opgaver. For eksempel betyder Folketingets partigrupper og deres organisering med ordførere, at det ikke er 179 individuelle folketingsmedlemmer, der skal sætte sig ind i og forhandle om de enkelte politiske forslag, hvilket i praksis ville være svært. I stedet er der en arbejdsdeling internt i partigrupperne, der giver de folkevalgte mulighed for at koncentrere sig om et mere begrænset antal politiske områder, og som i forhandlinger betyder, at ordførere som udgangspunkt kan tale og tælle for hele folketingsgruppen.

Opstilling af kandidater og det deraf følgende parlamentariske arbejde er centralt for politiske partier. Hvorvidt udvælgelse og opstilling af kandidater samt organisering af det parlamentariske arbejde er de eneste opgaver, partierne bør påtage sig, afhænger imidlertid af det demokratiteoretiske udgangspunkt. Overordnet kan der skelnes mellem to demokratiteoretiske tilgange til, hvilke opgaver de politiske partier ellers bør varetage i et repræsentativt demokrati som det danske. Disse to tilgange kan i en dansk sammenhæng eksemplificeres med Alf Ross' og Hal Kochs demokratiske perspektiver.

I Alf Ross'²⁷ konkurrencedemokratiske perspektiv er det partiernes opgave at opstille kandidater og føre valgkamp, idet det afgørende er, at vælgerne ved frie, lige og regelmæssige valg kan afgive deres stemme. Det skal bedømmes af vælgerne på valgdagen, hvorvidt de folkevalgte har varetaget vælgernes interesser, og vælgerne skal ikke nødvendigvis være engagerede i demokratiet mellem valg. I et konkurrencedemokratiske perspektiv er det således ikke partiernes kerneopgave at mobilisere vælgerne til politisk deltagelse eller inddrage dem i de politiske beslutningsprocesser. De interesser, partiet varetager, bestemmes af de folkevalgte eller partiets ledelse – det er ikke vælgerne eller medlemmerne, der skal komme med input dertil. I det konkurrencedemokratiske perspektiv er det afgørende, at der er konkurrence mellem partiernes kandidater, så vælgerne har noget at vælge imellem, og at vælgerne kan holde de folkevalgte ansvarlige ved regelmæssige og retfærdige valg.

---

²⁶ Det er således meget sjældent, at der indvælges kandidater, der opstiller uden for partierne. Siden 1930'erne er det kun lykkedes for 2 kandidater uden for partierne at blive valgt til Folketinget; Hans Schmidt i 1953 og Jacob Haugaard i 1994.

²⁷ Alf Ross (1967 [1946]). *Hvorfor demokrati?* København: Nyt Nordisk Forlag, Arnold Busck.

I Hal Kochs²⁸ deltagerdemokratiske perspektiv er der flere opgaver, partierne bør påtage sig i et repræsentativt demokrati. I et deltagerdemokratisk perspektiv er det vigtigt, at vælgerne deltager i demokratiet også mellem valg. Derfor fungerer politiske partier som en kanal for politisk deltagelse, når de mobiliserer og socialiserer vælgerne til medlemskab, aktivitet og tillidsposter.

Det er også i det deltagerdemokratiske perspektiv vigtigt, at borgerne kan give udtryk for deres interesser og holdninger, deltage i politiske debatter, og har muligheden for at være med til at prioritere og formulere de politiske forslag. Der er ikke tilstrækkelig information i et kryds på valgdagen, og derfor er det vigtigt, at politiske partier i et deltagerdemokratisk perspektiv giver vælgerne mulighed for at give udtryk for, hvad de mener om politiske forslag og politiske emner, og specielt at vælgerne får mulighed for at debattere politik. Den demokratiske samtale, der er essentiel for Hal Koch, handler om, at deltagerne både skal høres og lytte i en politisk debat, hvormed der opnås en fælles forståelse for de bedste løsninger på samfundsmæssige problemstillinger. Det betyder også, at det i et deltagerdemokratisk perspektiv ikke udelukkende er de folkevalgte eller partiets ansatte, der skal prioritere og formulere politiske forslag, men at vælgerne/medlemmerne skal kunne deltage deri.

I det deltagerdemokratiske perspektiv er det afgørende for demokratiet, at der ikke blot er konkurrence mellem partier og kandidater ved valg, men at partier er internt demokratiske og giver vælgerne mulighed for politisk deltagelse også mellem valg. Derfor tillægges politiske partier flere opgaver i et deltagerdemokratisk perspektiv, end de gør i et konkurrencedemokratisk perspektiv.

De danske partier fokuserer ikke udelukkende på opstilling af kandidater, valgkampagner og organisering af det parlamentariske arbejde, idet de også, om end i varierende omfang, påtager sig de deltagerdemokratiske opgaver at fungere som en kanal for politisk deltagelse, rekruttere og socialisere vælgerne og fremme politisk debat også mellem valgkampagnerne. De danske politiske partier har således alle en rolle, der rækker ud over at opstille kandidater og føre valgkampe, jf. afsnit 3.1.3.

3.1.2.1. Partier i konkurrence med andre aktører

Politiske partier har ikke monopol på de opgaver, de er tillagt, på nær kandidatopstilling, som de per definition varetager. Når det gælder de andre opgaver, er de i et konkurrenceforhold med andre aktører.

Politiske partier er langt fra ene om interessevaretagelse og interesseaggregering, og her er interesseorganisationer en indlysende konkurrent. En væsentlig forskel, mellem partier og

---

²⁸ Hal Koch (1991 [1945]). *Hvad er demokrati?* (5. udg.). København: Gyldendal.

interesseorganisationer er, at partier i kraft af deres repræsentation på de parlamentariske arenaer som udgangspunkt er nødsaget til at have en holdning til alle de samfundsmæssige problemstillinger, der kommer på den politiske dagsorden. Det er ikke muligt ikke at have en holdning til forslag, der kommer til afstemning, idet en blank stemme også er en holdningstilkendegivelse. Da den parlamentariske dagsorden indeholder mange forskellige temaer, er partierne også i almindelighed nødsaget til i et vist omfang at have et helhedssyn på politik. De er nødsaget til at prioritere, ikke kun inden for de enkelte områder, men specielt imellem områderne. Partier er nødsaget til at prioritere, hvilke politiske problemer der skal løses (først) og med hvilke ressourcer. Interesseorganisationer varetager først og fremmest (medlemmernes) særinteresser, mens det er partiernes opgave under demokratisk kontrol først og fremmest at varetage vælgernes interesser.

En anden forskel på et politisk parti og en interesseorganisations rolle er, at et politisk parti både deltager i politikformuleringsfasen og i beslutningsprocessen (vedtagelsen af en ny lov), hvorimod en interesseorganisation kun kan påvirke i politikformuleringsfasen.

Politiske partier konkurrerer med medierne om den politiske dagsorden og dermed også både om indholdet og prioriteringen af politiske forslag. Partiernes samspil med medierne har forandret sig markant de senere år på grund af både den teknologiske udvikling og ændringerne i mediesystemet. Mediernes døgnrytme er mere eller mindre afløst af døgnåbne medier, herunder sociale medier, der er mere forskelligartede og mere økonomisk pressede. Partiernes og parlamentarikernes svar har været en professionalisering af deres politiske kommunikation både i og mellem valgkampagner. Professionaliseringen ligger både i medietræning af kandidater og folkevalgte og i partiernes ansættelse af eksperter i politisk kommunikation og medier.

Det er ikke kun partier, der gennem deres medlemsorganisationer fungerer som en kanal for politisk deltagelse. Sociale bevægelser, interesseorganisationer, brugerbestyrelser og mere ad hoc-prægede muligheder som demonstrationer, Facebook-grupper og underskriftsindsamlinger er nogle af de mange muligheder for politisk deltagelse, borgerne har. Vigtige forskelle er, at partierne, som nævnt ovenfor, ikke kun kan beskæftige sig med ét politisk tema eller en enkelt mærkesag, men må forholde sig til alle politiske emner, og at medlemskab er åbent for stort set alle og ikke begrænset, som for eksempel fagforeningsmedlemskab er det.

3.1.3. Partiernes organisering

Politiske partier er som nævnt kendetegnet ved, at de opstiller kandidater ved offentlige valg, og derfor er de centrale aktører i det danske repræsentative demokrati. De skaber en unik forbindelse mellem vælgere og de valgte, der rækker ud over et kryds på en stemmeseddel. Måden, hvorpå de organiserer denne forbindelse, er imidlertid ikke givet. Det er ikke en forudsætning for at opstille

kandidater, at partierne har en organisation. Det gælder dog for næsten alle partier – og alle danske partier – at de har organiseret sig med både medlemmer og sekretariat. Partiernes struktur og dermed ledelsens ansvar og beføjelser er imidlertid forskellig fra det ene parti til det andet. Det afspejler forskelle i ideologi, tradition og demokratisyn, men også den historiske og politiske baggrund for det enkelte partis tilblivelse.

De danske partier har grundlæggende træk fra massepartiet, der er karakteriseret ved en formaliseret, permanent organisation, som appellerer til et bestemt samfundssegment, og som rekrutterer medlemmer med indflydelse på politiske beslutninger som for eksempel opstilling af kandidater og vedtagelse af det politiske program.²⁹ De danske partier har dog også en del karakteristika, der afviger fra en organisering med fokus på medlemmer og et bestemt samfundssegment. Selv om partimedlemmerne er tildelt visse rettigheder, er de fleste danske partier også karakteriseret ved, at partiets ledelse dominerer politiske og strategiske beslutninger. Selv om partierne fortsat har decentral organisering med lokale partiforeninger, er det samlede medlemstal og medlemstallene for de største, gamle partier faldet. Hvor omkring en fjerdedel af vælgerne var medlem af et parti i midten af 1960'erne, er det nu kun omkring 4 pct.³⁰ Vælgerne er vigtigere end medlemmerne. De tidligere tætte bånd mellem klasser og parti er løsnede, og partierne kan derfor ikke som tidligere fokusere på specifikke segmenter af vælgerne, men må forsøge at tiltrække en bredere gruppe af vælgere.

De fire gamle partier, Socialdemokratiet (S), Venstre, Danmarks Liberale Parti (V), Det Konservative Folkeparti (KF) og Radikale Venstre (RV), samt det nyere Socialistisk Folkeparti, har grundlæggende en nogenlunde ensartet organisering som skitseret i foregående afsnit. De nye partier i 1970'erne, Centrum-Demokraterne (CD), Kristeligt Folkeparti senere Kristendemokraterne (KD) og Fremskridtspartiet (FRP), forsøgte sig i udgangspunktet med en (lidt) anden organisering. For eksempel ville Mogens Glistrup gerne have undværet en formel landsorganisation, men det lod sig ikke gøre i praksis, og CD blev først organiseret efter deres repræsentation i Folketinget. Disse nye partier fik således med tiden hovedparten af de organisatoriske karakteristika, der kunne findes hos de etablerede partier. Også de nyeste politiske partier, Enhedslisten – De Rød-Grønne (EL), Dansk Folkeparti (DF) og Liberal Alliance (LA), ligner på mange måder de etablerede partier i deres organisering. Selv om de er etableret i en tid, hvor partimedlemskab er reduceret, har de organiseret sig med medlemsorganisationer. Det fremgår dog også klart af både vedtægter og praksis, at der i sammenligning med de eksisterende partier er en højere grad af medlemsdemokrati i EL og en tendens til mere central styring i DF og LA.

---

²⁹ Lars Bille (1997). Partier i forandring. Odense: Odense Universitetsforlag.

³⁰ Partiernes medlemstal forefindes blandt andet på:

http://www.ft.dk/folketinget/oplysningen/partier/partiernes_medlemstal.aspx.

Politiske partier er i stadig forandring, både fordi deres omgivelser forandrer sig, og fordi de selv udvikler sig. Nogle af de nyere forandringer skyldes den ny informations- og kommunikationsteknologi, der har påvirket den måde, hvorpå partierne informerer og kommunikerer med både vælgere og medlemmer, både i og mellem valgkampagner. Den store internationale udveksling af ideer blandt partier betyder også, at partiernes organisationer og kampagner er blevet påvirket af, hvilke kampagnemetoder og organisatoriske tiltag partier i andre lande, herunder Storbritannien, USA, Tyskland og de nordiske lande, anvender.

Det samlede antal partimedlemmer er faldende. Det gælder ikke kun i Danmark, men også i andre lande, hvor der har været en tradition for partimedlemskab. Selv om det ikke er alle danske partier, der oplever medlemstilbagegangen, er det den generelle tendens. Det betyder, at partierne i stigende grad benytter sig af kapitalintensive kampagneformer, enten næsten alene eller i kombination med medlemmer. Partierne anvender i øget grad politiske marketingsmetoder såsom fokusgrupper og meningsmålinger til at målrette deres kampagner.

Alt i alt betyder udviklingen, at partiernes organisationer og kampagner er blevet professionaliserede; antallet af ansatte er steget, partierne har mere faglig ekspertise til rådighed, og kampagner og andre opgaver udføres med en højere grad af professionalisme. Det betyder også, at partierne har et større behov for økonomiske ressourcer, eller at de i hvert fald har mange anvendelsesmuligheder for deres økonomiske ressourcer.

3.1.4. Regulering af politiske partier

I et internationalt perspektiv er der forskel på, i hvilket omfang politiske partier er underlagt regulering af deres organisatoriske og økonomiske forhold. Der er en tendens til, at nyere demokratier har et større omfang af regulering end ældre demokratier.³¹

De politiske partier er vanskelige at rubricere som enten privatretlige eller offentligretlige institutioner. På den ene side er der ingen tvivl om, at de politiske partier som udgangspunkt må betragtes som privatretlige foreninger med de retlige konsekvenser, dette indebærer, og i en række sammenhænge er dette udgangspunkt stadig centralt for vurderingen af de regler, der er gældende for de politiske partiers forhold. Dette gælder f.eks. i relation til grundlovens frihedsrettigheder, hvor der ikke er tvivl om, at de politiske partier skal betragtes som "borgere", som nyder beskyttelse gennem grundlovens regler – endda når vi f.eks. taler om ytringsfrihed formentlig en mere vidtgående beskyttelse end andre. Privatlivets fred og princippet om hemmelige valg betyder, at offentligheden som udgangspunkt ikke har ret til indsigt i partiernes interne anliggender, herunder deres økonomiske forhold.

---

³¹ Afdækket i et internationalt forskningsprojekt, se <http://www.partylaw.leidenuniv.nl/>.

På den anden side er politiske partier centrale aktører i repræsentative demokratier. Det danske demokrati i den form, det kendes i dag, ville ikke kunne fungere, hvis der ikke fandtes politiske partier. Partierne kan derfor reelt karakteriseres som statsbærende, og det er derfor rimeligt, at partiernes forhold er undergivet regulering på i hvert fald nogle områder. Danske politiske partier finansieres delvis gennem offentlige midler i form af offentlig partistøtte.³² Derfor er det rimeligt at undergive partierne detaljerede regnskabs- og revisionskrav på linje med offentlige institutioner. Der er endvidere en tæt sammenhæng mellem penge og politik. Dette taler efter udvalgets opfattelse for, at offentligheden bør have indsigt i partiernes økonomiske forhold, så vælgerne har mulighed for at se, hvilke interesser partiet via pengestrømme er koblet til.

Et grundlæggende demokratisk princip er, at der skal være fri og lige adgang til valg. Penge kan dog gøre en forskel i politik. Selv om der ikke er en direkte sammenhæng mellem økonomiske ressourcer og valgresultater, kan partiers, kandidaters og andre aktørers økonomiske ressourcer have betydning for deres valgresultater. Økonomiske ressourcer kan også påvirke, hvilke politiske tiltag der gennemføres, og hvilken form de får. Da der er en vis sammenhæng mellem økonomiske ressourcer og interesser, og da økonomiske ressourcer ikke er ligeligt fordelt, taler dette for, som det er tilfældet i Danmark, at indføre regulering af politisk finansiering for at sikre dels ytringsfrihed, dels fri og lige adgang til valg.

3.1.5. Offentlig partistøtte og økonomisk lighed

Ved demokratiske valg er de to primære aktører dem, der skal vælge, og dem, der skal vælges, og der er blandt begge grupper økonomisk ulighed. Dermed kan princippet om at kompensere for den økonomiske ulighed og sikre både ytringsfrihed samt frie og lige valg angå begge.

Ønsker man at skabe mere lighed mellem opstillingsberettigede partier og kandidater, kan det ud fra et princip om, at opstillingsberettigede partier og kandidater alle skal have mulighed for at komme til orde i den politiske debat, så vælgerne får mulighed for at få information om deres holdninger, kompetencer mv., være nødvendigt at sikre alle partier og kandidater et minimum af ressourcer til at komme til orde eller ligefrem at reducere forskellene i de ressourcer, de har tilgængelige.

En måde, hvorpå det sikres, at alle opstillingsberettigede partier og kandidater har et minimum af ressourcer til at deltage i kampagnen, er ved at give offentlig støtte. Økonomisk støtte til folkevalgte og parlamentsgrupper understøtter deres parlamentariske arbejde og er derfor en foranstaltning, der sikrer mere ensartede arbejdsvilkår. Denne form for støtte er udbredt³³ og i tråd med både det konkurrence- og deltagerdemokratiske perspektiv. I Danmark er økonomiske støtte til partierne siden dens indførelse i 1986 forøget markant i 1995 og herefter indeksreguleret.

---

³² Jf. nærmere afsnit 3.2.

³³ Jf. f.eks. artikel 1 i Europarådets rekommandation (2003)4 om korrupsion ved partistøtte og valgkampagner.

Det er primært direkte støtte til partiorganisationer og kandidater, der udligner ulighed i økonomiske ressourcer og dermed fri og lige adgang til politiske valg. Den danske økonomiske støtte til partiernes organisationer, som blev indført i 1987³⁴, gives til partierne på nationalt, regionalt og kommunalt niveau til politiske aktiviteter. Da støtten skal anvendes i det pågældende kalenderår, betyder det, at partistøtten ikke blot kan dække udgifter til at afholde valg, men skal dække politisk arbejde mellem valg. Den offentlige støtte til partiernes organisationer betyder, at partierne tildeles en rolle i det danske demokrati, der går ud over blot at opstille kandidater, føre valgkamp og organisere det parlamentariske arbejde; den er i højere grad baseret på det deltagerdemokratiske perspektiv end det konkurrencedemokratiske.

Forskelle i de opstillingsberettigede partier og kandidaters økonomiske ressourcer kan også til en vis grad udlignes ved, at de modtager naturalier. I en dansk kontekst, hvor politiske tv-reklamer er forbudt på landsdækkende tv, er det specielt relevant, at alle opstillingsberettigede partier har adgang til gratis tv-tid i partiledersdebatter og præsentationsprogrammer. Partiernes mulighed for gratis at hænge valgplakater op i det offentlige rum er dog også en stor fordel specielt for partier og kandidater med begrænsede økonomiske muligheder.

Hvorvidt den offentlige støtte er en fordel for de etablerede partier og dermed har tendens til at begrænse adgangen for nye partier, afhænger af den måde, hvorpå støtten er indrettet. Den danske støtte til partiernes organisationer giver ikke etablerede og repræsenterede partier særlige fordele. Støtten uddeles til alle kandidater og partier, der har opnået et minimum af vælgermæssig opbakning,³⁵ og denne form for støtte kræver således ikke, at partiet er repræsenteret i de folkevalgte forsamlinger. Det betyder imidlertid, at det seneste valgresultat har betydning, og der er således et vist element af status quo. Til gengæld er det kun det seneste valgresultat, der er afgørende for den økonomiske støtte, og ikke tidligere valgresultater. Hvis også tidligere valgresultater havde betydning for den offentlige økonomiske partistøtte, ville det være mere fordelagtigt for de etablerede partier, og partistøtten ville dermed virke mere partisystembevarende.

3.2. De politiske partiers landsorganisationers økonomi

3.2.1. Indledning

De politiske partiers varetagelse af de opgaver, som er nævnt i afsnit 3.1.2, herunder ikke mindst partiernes valgkampagner, forudsætter, at partierne har økonomiske midler til deres rådighed. Partier, der i Danmark (undtagen Færøerne og Grønland) har været opstillet til det senest afholdte valg til Folketinget eller Europa-Parlamentet, skal aflægge regnskab over partiets

---

³⁴ Jf. nærmere afsnit 4.2.

³⁵ Jf. nærmere afsnit 4.2.2.2.1-4.2.2.2.3.

landsorganisations indtægter og udgifter.³⁶ Regnskabspligten indtræder dog først i kalenderåret efter det år, hvor partiet første gang opstiller til et folketingsvalg eller et Europa-Parlamentsvalg.

Regnskabet skal senest 12 måneder efter regnskabsårets afslutning indsendes til Folketinget, der fremlægger regnskabet til gennemsyn for offentligheden. Dette sker ved offentliggørelse på Folketingets hjemmeside.³⁷

Partiernes regnskaber giver et indblik i, hvordan partiernes landsorganisationer er finansieret. En gennemgang af regnskaberne viser, at finansieringen primært består af offentlig støtte samt af indtægter fra medlemskontingenter og bidrag fra private personer, virksomheder og fagforeninger mv.³⁸

Der gælder ikke den samme regnskabspligt for partiernes regionale og kommunale afdelinger, som modtager offentlig partistøtte, eller for lokal-lister, som alene stiller op til kommunale og/eller regionale valg. Disse partier (kandidatlisters) skal over for den kommune eller region, der udbetaler partistøtten, afgive en erklæring indeholdende navn og adresse på eventuelle private bidragsydere, som i det foregående kalenderår har givet mere end 20.000 kr. i bidrag til kandidatlisten, samt oplysning om den samlede størrelse af eventuelle anonyme bidrag og om størrelsen af hvert enkelt anonyme bidrag på mere end 20.000 kr.³⁹

Alle beløb i det følgende er nominelle. Der er ikke beregnet på realudvikling. Alle beløb er desuden rundet af til hele kroner, og beløb vil derfor ikke altid summe til det angivne.

3.2.2. Landsorganisationernes økonomi

3.2.2.1. Partiernes indtægtsniveau

Udviklingen i de politiske partiers indtægter i perioden 1991 til 2012 viser, at hovedparten af de politiske partier har fået flere penge til rådighed, jf. figur 1. Dette gælder dog ikke S, som siden 2000 har haft et fald i indtægter. Partiernes indtægtsniveau de seneste 5 år har dog været forholdsvis stabilt.⁴⁰ Således havde V i 2008 samlede indtægter på 33,5 mio.kr., mens partiet i 2012 havde indtægter på 35,5 mio. kr. I samme periode havde SF indtægter på henholdsvis 16,9 mio. kr. i 2008 og 14,2 mio. kr. i 2012, mens DF havde indtægter på 14,2 mio. kr. i 2008 og 15,3 mio. kr. i 2012. I

³⁶ Jf. lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber, jf. lovbekendtgørelse nr. 1123 af 24. oktober 2006 (herefter partiregnskabsloven).

³⁷ Jf. <http://www.ft.dk/Demokrati/Partier/Copy%20of%20Partierne09.aspx>.

³⁸ For en oversigt over partiernes landsorganisationers økonomi henvises til bilag 1.

³⁹ Jf. §§ 10 b og 11 d i lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1291 af 8. december 2006 (herefter partistøtteloven).

⁴⁰ Jf. bilag 1, figur 24, 26, 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40 og 42.

2012 havde partierne, der er repræsenteret i Folketinget, samlede indtægter på mellem 8,4 mio. kr. (LA) og 35,8 mio. kr. (S). Den nærmere sammensætning af de enkelte partiers finansiering er dog forskellig.⁴¹

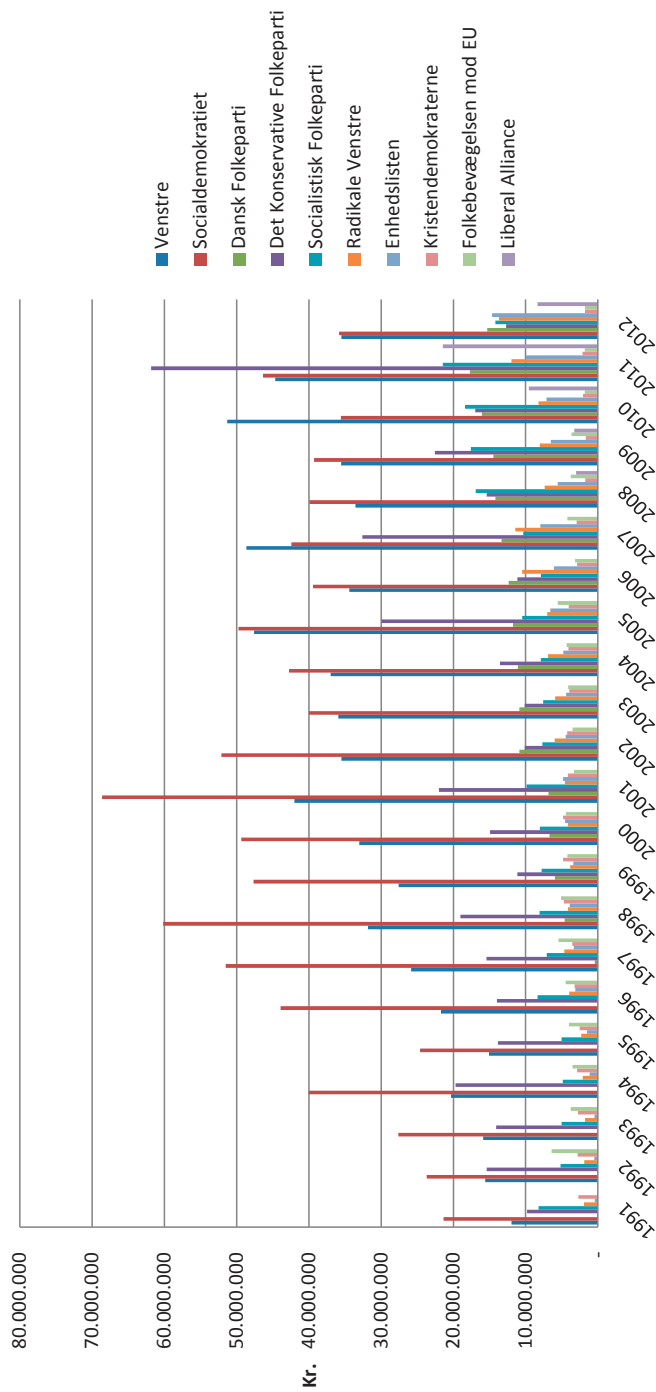
---

⁴¹ Jf. bilag 1, figur 2-23.

Figur 1⁴²

Partiernes totale indtægter fra 1991-2012

Note:

Partiernes rækkefølge svarer til den rækkefølge, som partiernes regnskaber for 2012 er offentliggjort i af Folketinget. Nystiftede partier er medtaget fra det år, hvor de er blevet omfattet af regnskabspligten.

Oversigten tager udgangspunkt i de partier, som var opstillet ved det seneste valg til Folketinget den 15. september 2011 eller valget til Europa-Parlamentet den 9. juni 2009.

Partierne er anført med deres nuværende navne.

⁴² Jf. bilag 1, figur 1, jf. tabel 1 a.

3.2.2.2. Medlemskontingenter

En væsentlig del af de politiske partiers indtægter er kontingentindbetalinger fra partiets medlemmer. De politiske partier har imidlertid over de seneste årtier oplevet et stadigt faldende medlemstal. Det er således kun ca. 3-4 pct. af de stemmeberettigede, der i dag er medlemmer af et politisk parti.⁴³ Det har betydet, at hovedparten af de politiske partier har oplevet et fald i indtægterne fra medlemskontingenter. Medlemskontingenter udgjorde f.eks. 48 pct. af de samlede indtægter i RV i 1991, mens det i 2012 var faldet til 14 pct. af partiets indtægter.⁴⁴ Samme udviklingstendens kan spores hos en række andre partier, herunder hos V, S, SF og KF.⁴⁵

DF har siden partiets stiftelse haft en relativt stabil indtægt fra kontingenter. Partiet har således i perioden 1998 til 2012 haft indtægter fra medlemskontingenter på mellem 8 og 14 pct. af partiets samlede indtægter.⁴⁶

Som et eksempel på et parti, hvor medlemskontingenter udgør en markant andel af partiets samlede indtægter kan nævnes EL. EL har oplevet en tilgang af medlemmer, og er gået fra kontingentindtægter på 7 pct. i 1991 til 35 pct. i 2012.⁴⁷

Den procentvise andel af indtægter fra medlemskontingenter er generelt højere hos EL, SF og KD end hos de andre partier. Medlemskontingenter har således i perioden 2002-2012 udgjort mellem 17 og 30 pct. af SF's samlede indkomster, mens medlemskontingenter hos EL udgjorde mellem 30 og 45 pct. af partiets samlede indtægter.⁴⁸ Til sammenligning udgjorde indtægter fra medlemskontingenter hos V i samme periode mellem 7 og 15 pct. af partiets samlede indtægter, mens de hos S udgjorde mellem 9 og 15 pct.⁴⁹

Den generelle udvikling, hvor færre vælgere er medlem af politiske partier, betyder, at partierne i stadig mindre grad finansieres af medlemskontingenter. Partiernes hovedindkomstkilder er derfor offentlig partistøtte og private bidrag fra især virksomheder og organisationer.

---

⁴³ Jf. Folketingets hjemmeside:

http://www.ft.dk/Folketinget/Oplysningen/Partier/~//media/Pdf_materiale/Pdf_download/Folketingets%20Oplysning/Partiernes%20medlemstal%20fra%201960.pdf.ashx.

⁴⁴ Jf. bilag 1, figur 35.

⁴⁵ Jf. bilag 1, figur 25, 27, 31 og 33.

⁴⁶ Jf. bilag 1, figur 29.

⁴⁷ Jf. bilag 1, figur 37.

⁴⁸ Jf. bilag 1, figur 33 og 37.

⁴⁹ Jf. bilag 1, figur 25 og 27.

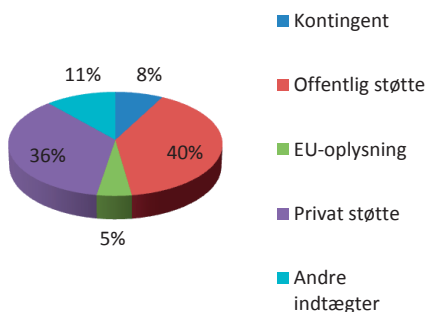
3.2.2.3. Offentlig støtte

Siden forhøjelsen af den offentlige partistøtte i midten af 1990'erne⁵⁰ har offentlig støtte udgjort en væsentlig del af de politiske partiers landsorganisationers finansiering.⁵¹ I dag er partierne således i høj grad statsfinansierede. Partierne modtager hvert år offentlig støtte baseret på deres stemmetal ved det foregående valg til Folketinget.⁵² Indtægter fra offentlig partistøtte udgjorde i 2012 mellem 61 og 83 pct. af de samlede indtægter hos V, S, DF, SF, RV og LA.⁵³ Af figur 4 fremgår således, at den offentlige støtte udgjorde 71 pct. af indtægterne hos S, mens den hos DF udgjorde 83 pct. af partiets indtægter, jf. figur 5.

Niveauet er lavere hos KF, KD og EL. Hos KF udgjorde den offentlige støtte i 2012 således 40 pct. af partiets indtægter, mens den hos KD og EL udgjorde henholdsvis 44 og 47 pct. Årsagen til den procentvis lavere andel af offentlig støtte er dog forskellig i partierne. Af figur 2 ses, at årsagen hos KF skal søges i, at partiet modtager store bidrag fra private personer og virksomheder mv., mens den hos EL bundes i, at partiet har forholdsvis høje indtægter fra medlemskontingenter, jf. figur 3.

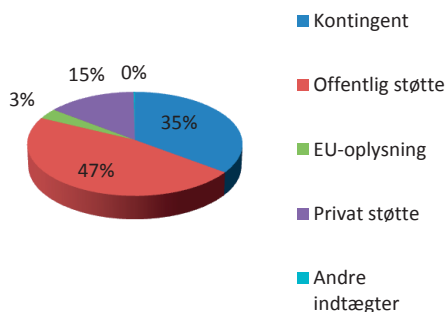
Figur 2

Det Konservative Folkeparti 2012

Figur 3

Enhedslisten 2012

⁵⁰ Jf. lov nr. 383 af 14. juni 1995 om ændring af partistøtteloven, hvor den offentlige partistøtte blev forhøjet. Se nærmere kapitel 4.2.1.2.

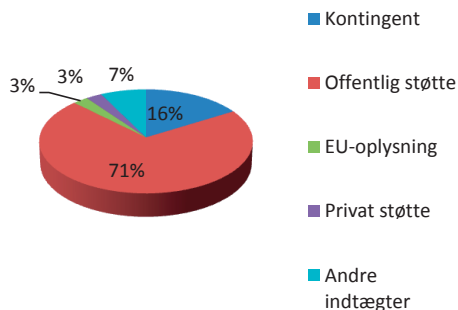
⁵¹ Jf. bilag 1, figur 7-23.

⁵² Jf. nærmere afsnit 4.2.

⁵³ Jf. bilag 1, figur 23.

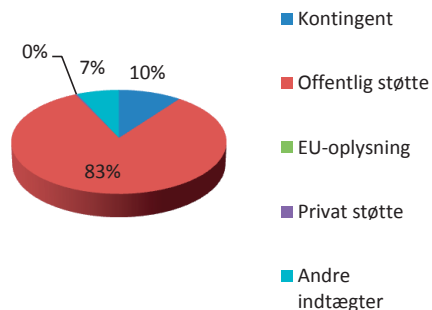
Figur 4

Socialdemokratiet 2012

Figur 5

Dansk Folkeparti 2012

3.2.2.4. Private bidrag

Partierne får også i varierende grad bidrag fra private personer, internationale organisationer, kollektive private sammenslutninger, faglige organisationer mv.⁵⁴ Hvis bidraget udgør over 20.000 kr. pr. bidragsyder pr. år, skal bidragsyderens navn og adresse fremgå af partiets regnskab.⁵⁵ Regnskaberne viser således, hvem der støtter partiernes landsorganisationer med over 20.000 kr. Derimod skal størrelsen af de enkelte bidrag ikke fremgå af regnskabet.

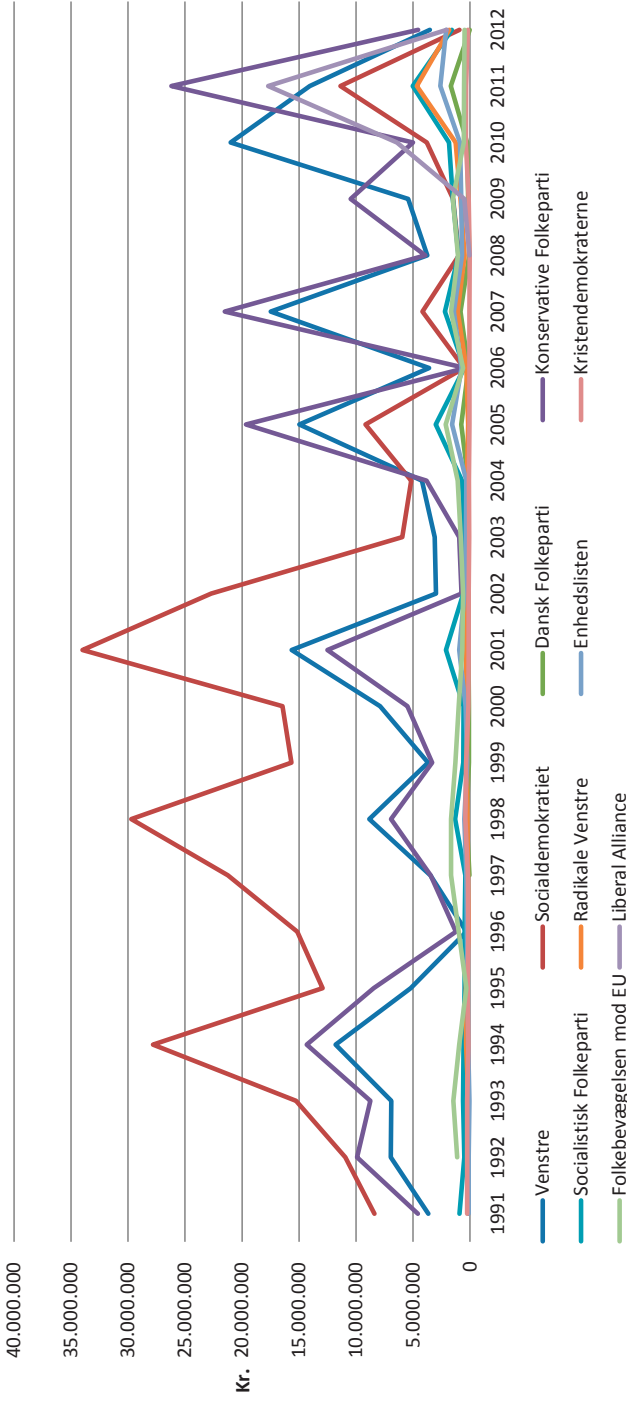
Der er stor forskel på, hvor store private bidrag partierne modtager. Figur 6 viser, at størrelsen af de samlede private bidrag er meget forskellig partierne imellem, og om der er tale om valgår eller ej.

⁵⁴ Medlemskontingenter regnes ikke i denne sammenhæng for privat støtte, se ovenfor afsnit 3.2.2.2.

⁵⁵ Jf. partiregnskabslovens § 3, stk. 2. For en nærmere beskrivelse af reglerne henvises til afsnit 4.1.2.2.

Figur 7

Privat støtte i perioden 1991-2012

Note:

Der har været afholdt valg til Folketinget i 1994, 1998, 2001, 2005, 2007 og 2011. Valg til Europa-Parlamentet har været afholdt i 1994, 1999, 2004, 2009 og 2014.

Partiernes rækkefølge svarer til den rækkefølge, som partiernes regnskaber for 2012 er offentliggjort i af Folketinget. Nystiftede partier er medtaget fra det år, hvor de er blevet omfattet af regnskabspligten.

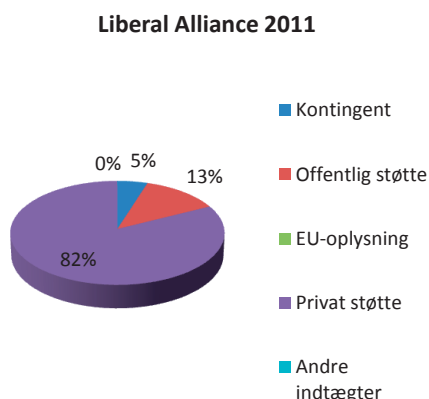
Oversigten tager udgangspunkt i de partier, som var opstillet ved det seneste valg til Folketinget den 15. september 2011 eller valget Europa-Parlamentet den 9. juni 2009.

Partierne er anført med deres nuværende navne.

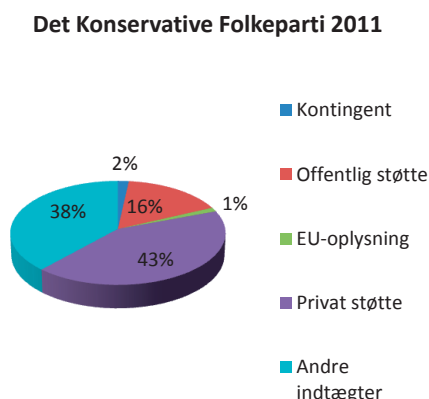
En gennemgang af de private bidrag i regnskaberne i perioden 2008-2012 viser, at KF og V har modtaget omkring 50 mio. kr. hver i hele perioden.⁵⁶ Dernæst kommer LA, der i de 5 år har fået knap 27 mio. kr.⁵⁷ S har modtaget over 17 mio. kr., og alle de andre partier har modtaget under 11 mio. kr. hver.⁵⁸ I de 5 år har partierne til højre for midten modtaget omkring 126 mio. kr., mens RV og partierne til venstre for midten tilsammen har modtaget omkring 45 mio. kr.⁵⁹

Der er endvidere forskel på, hvor stor en andel af partiernes samlede indtægter de private bidrag udgør. I 2011, som er året for det seneste folketingsvalg, udgjorde private bidrag mellem 10 pct. (DF) og 82 pct. (LA) af partiernes indtægter.⁶⁰ Figur 7 og 8 viser, at det særligt er LA og KF, der får en stor del af deres indtægter fra private bidrag, hvorimod DF og i mindre grad SF modtager forholdsmæssigt lavest bidrag fra private, jf. figur 9 og 10.⁶¹

Figur 7

Figur 8

⁵⁶ Jf. bilag 1, figur 19-23.

⁵⁷ Jf. bilag 1, figur 19-23.

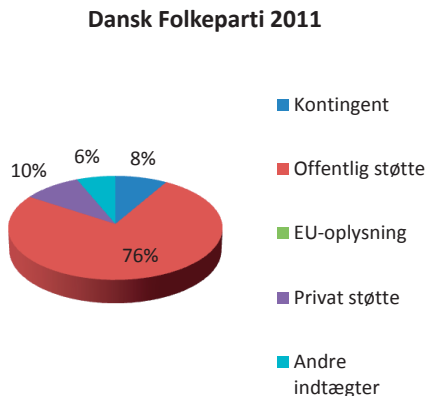
⁵⁸ Jf. bilag 1, figur 19-23.

⁵⁹ Jf. bilag 1, figur 19-23. Private bidrag til KD og FB er ikke medtaget i udregningen, da partierne ikke er repræsenteret i Folketinget.

⁶⁰ Jf. bilag 1, figur 22.

⁶¹ Jf. bilag 1, figur 29, 30, 33 og 42.

Figur 9

Figur 10

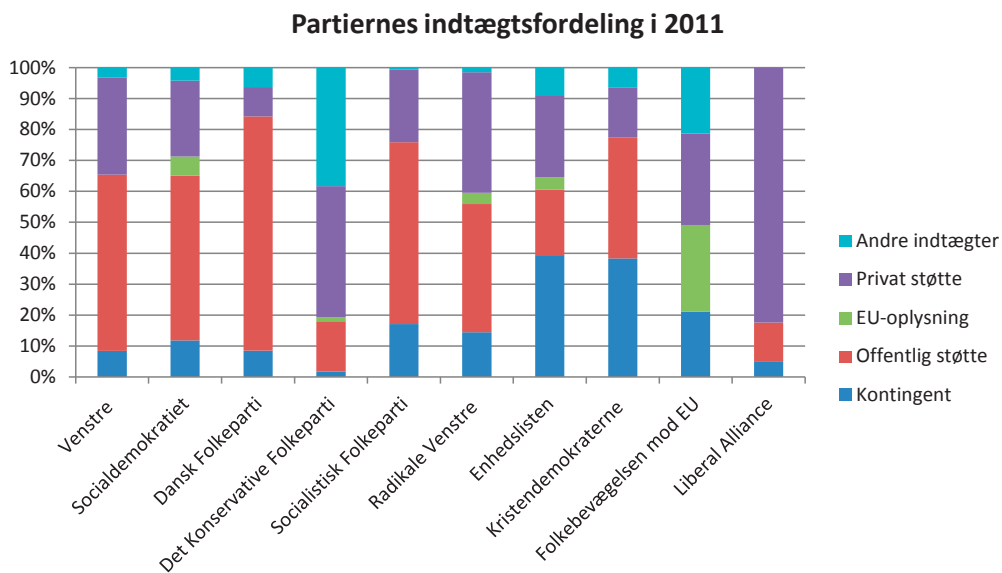

Der ses ikke ud fra partiernes regnskaber at være en klar tendens til, at private bidrag udgør en stigende eller faldende andel af partiernes indtægter. Til gengæld er der en klar tendens til, at private bidrag udgør en større andel af indtægterne i de år, hvor der er folketingsvalg (og i mindre grad valg til Europa-Parlamentet), end i årene imellem folketingsvalgene.⁶² V og S havde således i 2011, hvor der var valg til Folketinget, samlede indtægter på henholdsvis 44,6 mio. kr. og 46,6 mio. kr., mens partierne i 2012 havde samlede indtægter på henholdsvis 35,5 mio. kr. og 35,8 mio. kr. Heraf udgjorde de private bidrag til V 14,0 mio. kr. i 2011, mens de i 2012 udgjorde 3,5 mio. kr. På tilsvarende vis modtog S private bidrag i 2011 på 11,4 mio. kr., mens partiet i 2012 alene havde indtægter fra private bidrag på 0,9 mio. kr.⁶³

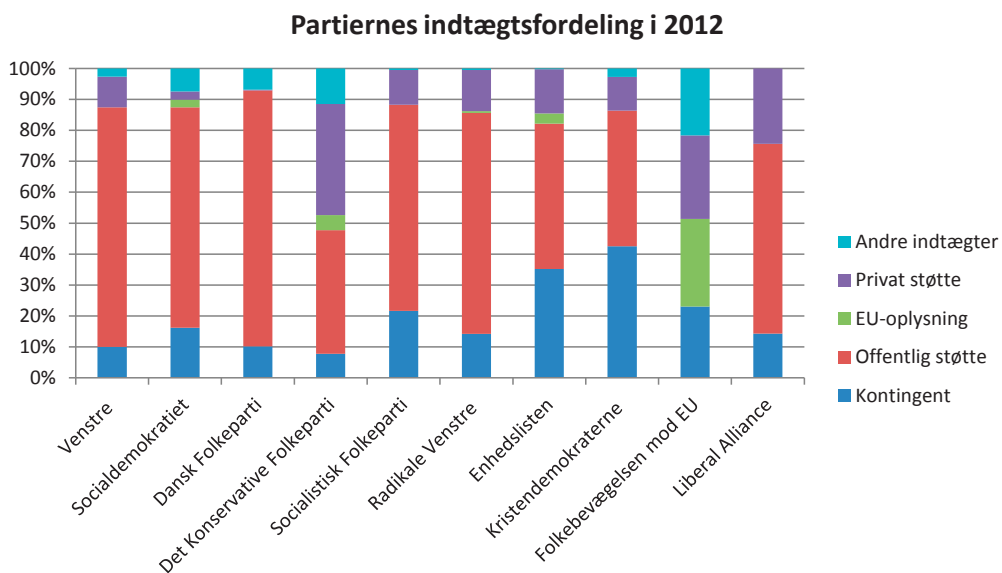
⁶² Der har været afholdt valg til Folketinget i 1994, 1998, 2001, 2005, 2007 og 2011. Valg til Europa-Parlamentet har været afholdt i 1994, 1999, 2004 og 2009.

⁶³ Jf. bilag 1, figur 21 og 23.

Figur 12⁶⁴

Figur 13⁶⁵

⁶⁴ Jf. bilag 1, figur 22, tabel 22 b.

⁶⁵ Jf. bilag 1, figur 23, tabel 23 b.

Der er endvidere forskel på, hvem der yder bidrag til de politiske partier. Hvor LA, KF og V får støtte fra erhvervslivet og arbejdsgiverorganisationer, er EL's bidragsydere primært private personer og personer, der betaler partiskat (EL's folkevalgte). Det fremgår af partiernes regnskaber, at partierne til venstre for midten primært støttes af interesseorganisationer, oftest fagbevægelsen, mens partierne til højre for midten både støttes af interesseorganisationer og virksomheder.

Det er dog ikke alle partier, der har fået denne type bidrag i alle år. Det er specielt de tre gamle partier (V, S og KF), der har fået disse bidrag. Det skyldes, at de politiske partier opstod som repræsentanter for bestemte klasser, og det var derfor naturligt, at der var tætte bånd mellem klassernes organisationer og partiet, f.eks. mellem landbruget og V, arbejdsgiverne og KF og arbejderne og S. De tætte bånd mellem fagbevægelsen og S er dog siden midten af 1990'erne løst. Fra 2003 stoppede LO deres økonomiske støtte til S' kampagner, hvilket umiddelbart betød et markant fald i indtægterne for S, som bl.a. kan ses af figur 7.⁶⁶

De politiske partier har i de senere år fået bidrag fra en ny type interesseorganisation, såkaldte sammenslutninger, der ikke i offentligheden umiddelbart er kendt for andre aktiviteter end at bidrage til politiske partier. Som anført under afsnit 8.2.2 har der gennem de senere år været debat om, at det efter de gældende regler er tilladt, at foreninger og personer fungerer som mellemlid, der videreformidler bidrag til partier, og dermed i relation til offentliggørelse medvirker til at sløre bidragsyderens identitet, uden at partiet aktivt medvirker til sløringen. Det er ikke muligt ud fra partiernes regnskaber at sige noget om, hvor stor en del af partiernes private bidrag, der er modtaget fra sådanne sammenslutninger.

En gennemgang af partiernes regnskaber viser en tendens til, at støtten tilfalder et bredere spektrum af partier nu sammenlignet med for 20 år siden. Flere organisationer og virksomheder støtter flere partier, om end de synes at holde sig enten inden for de tre partier til venstre for midten eller de resterende partier. Private bidrag udgør i flere partier en substantiel del af deres indtægter, og bidragene må derfor forventes at have afgørende betydning for de aktiviteter, som partierne kan gennemføre mellem valg, men specielt under valgkampen.

3.2.2.5. Sammenfatning

Samlet set viser en gennemgang af partiernes regnskaber, at partiernes indtægtsprofiler varierer. Partierne synes generelt ikke at være mere afhængige af de private bidrag, end de er af den offentlige støtte. Der er imidlertid stor variation mellem partierne, og visse partier er i højere grad afhængig af én form for indtægtskilde. KF og LA får således størstedelen af deres indtægter fra private personer mv. og den sidste omtrentlige fjerdedel fra det offentlige. DF får hovedparten af

---

⁶⁶ Jf. figur 1 og bilag 1, figur 27.

deres indtægter fra den offentlige partistøtte, mens resten primært kommer fra kontingenter og i mindre grad andre bidrag. EL får næsten halvdelen af deres indtægter fra kontingenter, mens resten primært kommer fra det offentlige og i mindre grad private bidrag. Imellem disse tre profiltyper ligger de andre partier, herunder S og V. Kendetegnen for den resterende gruppe partier er, at den offentlige støtte udgør en stor andel af partiernes finansiering, men at partierne tillige har væsentlige indtægter fra private bidrag og kontingenter.

3.3. Partifinansiering på kommunalt og regionalt niveau

Partiforeninger på lokalt og regionalt niveau er ikke omfattet af de samme regnskabsregler som partiernes landsorganisationer. Kommunale og regionale kandidatlistes har blot pligt til at indberette private bidrag på over 20.000 kr. i forbindelse med ansøgning om offentlig partistøtte. Der er således ikke krav om, at de skal aflægge egentlige regnskaber, ligesom der ikke er fastsat særlige regler om, at deres indberetninger skal være offentligt tilgængelige.

Både det kommunale og regionale niveau i partierne modtager offentlig partistøtte. En kandidatliste, der har deltaget i et kommunalbestyrelsesvalg og har fået mindst 100 stemmer ved valget, har ret til tilskud fra kommunen til kandidatlistens politiske arbejde i kommunen. En kandidatliste, der har fået færre end 100 stemmer, og som i henhold til den kommunale og regionale valglov indgik i et listeforbund, har dog ret til tilskud, hvis listeforbundet har fået 100 stemmer eller derover.⁶⁷ Ved kommunal- og regionsrådsvalgene i 2009 og 2013 var der dog ingen listeforbund.

En kandidatliste, der har deltaget i regionsrådsvalget, har ret til tilskud til kandidatlistens politiske arbejde i regionen. Der ydes ikke tilskud til kandidatlistes, der har fået færre end 500 stemmer ved valget. Til kandidatlistes, som i henhold til den kommunale og regionale valglov indgik i et listeforbund, ydes tilskud, hvis listeforbundet har fået 500 stemmer eller derover.⁶⁸

Ifølge § 4 a i partistøtteloven skal de årlige støttebeløb pr. stemme, der er fastsat i partistøtteloven, hvert år den 1. januar reguleres med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket tilpasningsprocenten for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. Det herved fremkomne beløb afrundes opad til nærmeste beløb, der kan deles med 25 øre.

---

⁶⁷ Jf. partistøttelovens § 4. For Københavns Kommune er grænsen dog 500 stemmer. Se nærmere kapitel 4.2.

⁶⁸ Jf. partistøttelovens § 3.

Figur 14. Tilskuddets størrelse og beregningsgrundlag ved deltagelse i kommunalbestyrelses- og regionsrådsvalg

Årstal	Gyldige stemmer ved seneste kommunalvalg	Gyldige stemmer ved seneste regionsrådsvalg	Kommunalvalg kr. pr. stemme	Regionsrådsvalg kr. pr. stemme
2007	2.880.007	2.782.675	5,50	3,50
2008	2.880.007	2.782.675	5,75	3,50
2009	2.880.007	2.782.675	6,00	3,75
2010	2.784.466	2.670.776	6,25	4,00
2011	2.784.466	2.670.776	6,25	4,00
2012	2.784.466	2.670.776	6,50	4,00
2013	2.784.466	2.670.776	6,50	4,25
2014	3.116.083	2.993.924	6,75	4,25

Figur 15 og 16 giver en samlet oversigt over, hvad der maksimalt kan være udbetalt i offentlig partistøtte på landsplan i årene 2007-2014 for henholdsvis kommunalvalg og regionsrådsvalg. Tallene⁶⁹ er således ikke korrigeret for kommunale kandidatlistes, der har fået færre end 100 stemmer, i Københavns Kommune 500 stemmer, eller for regionale kandidatlistes, der har fået færre end 500 stemmer ved valgene. Tallene er dermed ikke udtryk for, hvad der rent faktisk er udbetalt.

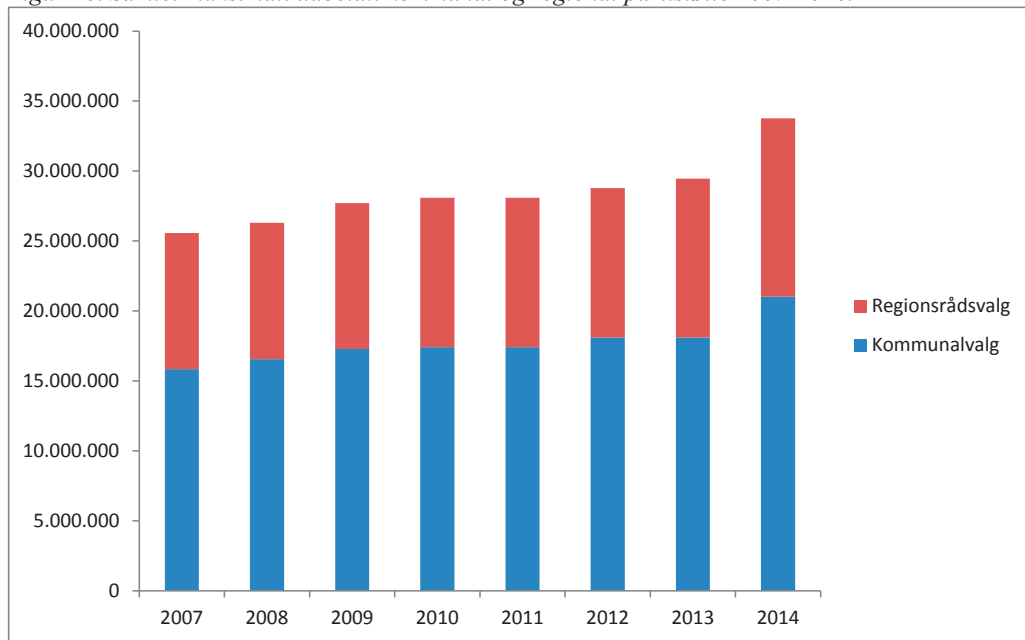
Figur 15 og 16 viser tillige, at den offentlige støtte til det kommunale og regionale niveau i de politiske partier er steget fra (maksimalt) 25,6 millioner kr. i 2007 til (maksimalt) 33,8 millioner kr. i 2014, hvoraf 21 millioner kr. er tildelt det kommunale niveau, og 12,7 millioner kr. er tildelt det regionale niveau.

Figur 15. Oversigt over den samlede maksimalt udbetalte partistøtte for årene 2007–2014 inkl. for henholdsvis kommunalvalg og regionsrådsvalg

År	Kommunalvalg	Regionsrådsvalg	Samlet for kommunal- og regionalvalg
2007	15.840.039	9.739.363	25.579.401
2008	16.560.040	9.739.363	26.299.403
2009	17.280.042	10.435.031	27.715.073
2010	17.402.913	10.683.104	28.086.017
2011	17.402.913	10.683.104	28.086.017
2012	18.099.029	10.683.104	28.782.133
2013	18.099.029	11.350.798	29.449.827
2014	21.033.560	12.724.177	33.757.737

⁶⁹ Tallene er baseret på stemmetal fra Statistiske Efterretninger, ”Befolkning og Valg” fra Valgene til kommunalbestyrelser og regionsråd, 15. november 2005, 17. november 2009 og 19. november 2013.

Figur 16. Samlet maksimalt udbetalt kommunal og regional partistøtte 2007-2014.

3.4. Kandidaternes politiske finansiering

De enkelte kandidater modtager ligesom de politiske partier private bidrag.

De enkelte kandidater modtager ikke direkte til sig selv offentlig partistøtte, idet den offentlige partistøtte gives til partiet, der opstiller kandidaterne til folketingsvalg, eller til den kommunale eller regionale kandidatliste. Kandidater opstillet til folketingsvalg uden for partierne (såkaldte løsgængere) og enkeltmandskandidatlistes modtager dog offentlig støtte. Bortset fra disse tilfælde er det op til partiet/kandidatlisten, om den enkelte kandidat modtager en andel af den offentlige partistøtte til partiet/kandidatlisten.

Kandidaterne har ikke pligt til at aflægge regnskab, idet en sådan regnskabspligt efter partiregnskabsloven alene påhviler partiernes landsorganisationer. Der er således ikke krav om, at kandidater skal aflægge regnskaber, ligesom der ikke er offentligt tilgængelige oplysninger om, i hvilket omfang kandidater modtager private bidrag.

En kandidatundersøgelse ved kommunalvalget i 2013⁷⁰ viser, at 14⁷¹ pct. af kandidaterne fik bidrag fra andre (lokalt erhvervsliv, fagforeninger, venner og familie samt ”andre”). De angivne beløb ligger primært under 9.999 kr., men der er også bidrag på over 50.000 kr. Tallene viser, at ca. 4 pct. af kandidaterne fik bidrag fra fagforeninger, og 5 pct. fra erhvervslivet. Der er tale om et forsigtigt estimat på grund af dataindsamlingsmetoden, der afhænger af kandidaternes ærlighed om deres finansiering.

---

⁷⁰ Kasper Møller Hansen & Karina Kosiara-Pedersen (under udgivelse). Kandidatundersøgelsen ved kommunalvalget 2013. Center for Valg og Partier, Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.

⁷¹ 663 ud af 4686 kandidater.

Kapitel 4

Gældende ret

4.1. Partiregnskabsloven

4.1.1. Baggrund for den gældende lov

De gældende regler om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber findes i den såkaldte partiregnskabslov.⁷²

Hovedtanken bag den gældende lov er en anerkendelse af, at de politiske partier er afgørende aktører i et parlamentarisk demokrati, da de udarbejder politiske programmer, uddanner og udvælger kandidater, opretholder dialogen med borgerne og gør det muligt for borgerne at give udtryk for deres synspunkter. At løse sådanne opgaver er imidlertid ikke gratis, og derfor har de politiske partier behov for finansiering.

Udgangspunktet for de gældende regler har hidtil været, at det var naturligt, at partierne som led i finansieringen har kunnet modtage private bidrag fra enkeltpersoner, virksomheder og foreninger mv. Hemmelighedskræmmeri om, hvilke foreninger, virksomheder og enkeltpersoner der giver store tilskud til de politiske partier, kan imidlertid være med til at skabe en forståelig mytedannelse og kritik hos befolkningen. De gældende regler er derfor udtryk for, at det er et berettiget demokratisk krav, at vælgerne kan se, hvorledes det parti, de overvejer at give deres stemme, tilvejebringer sine økonomiske midler. Derfor skal partiernes landsorganisationer en gang om året udarbejde et regnskab over deres indtægter.

Den gældende lov er udtryk for en afvejning af flere modsatrettede hensyn. Loven har således til formål at søge at imødegå hemmeligholdelse af interessepåvirkning ved at oplyse vælgerne om eventuelle tilhørsforhold mellem politiske partier og enkeltpersoner, virksomheder eller foreninger mv. Loven har derimod ikke haft til formål at forbyde eller hindre, at politiske partier kan modtage økonomiske bidrag fra private.

Loven bygger på en tankegang om åbenhed og gennemsigtighed, således at større bidrag skal offentliggøres i de politiske partiers regnskaber. På den måde får vælgerne mulighed for at se, om et bestemt parti modtager større bidrag fra personer, virksomheder eller foreninger mv. Vælgeren kan herefter på et oplyst grundlag beslutte, om vedkommende ønsker at stemme på det pågældende

---

⁷² Jf. lovbekendtgørelse nr. 1123 af 24. oktober 2006 om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber.

parti. Loven er også med til at opstille et værn mod korruption, da åbenhed om de politiske partiers økonomi mindsker risikoen for korrupt adfærd.

Loven er samtidig udtryk for en afvejning af på den ene side hensynet til åbenhed og gennemsigtighed og på den anden side hensynet til borgernes mulighed for at kunne hemmeligholde deres politiske tilhørsforhold. Der er således i dansk ret en lang tradition for at beskytte borgernes mulighed for at hemmeligholde deres politiske observans. Dette er bl.a. kommet til udtryk i grundlovens § 31, stk. 1, hvorefter valg til Folketinget er hemmeligt. Derfor stiller partiregnskabslovens § 3 udelukkende krav om, at større bidrag (over 20.000 kr.) skal offentliggøres.

Et andet centralt hensyn bag loven er en beskyttelse af borgerens ret til selv at beslutte, om vedkommende ønsker at støtte et politisk parti gennem medlemskab af en anden forening. Som borger skal man ikke kunne tvinges til økonomisk at støtte politiske standpunkter, som man ikke sympatiserer med, eller på anden måde blive taget til indtægt for sådanne standpunkter. På den anden side har de enkelte foreninger mv. en selvbestemmelsesret. Det er således op til den enkelte forening at beslutte, hvordan de ønsker at anvende deres ressourcer, herunder om de ønsker at støtte politiske partier. Partiregnskabslovens §§ 1 og 2 er derfor en afvejning af disse to modsatrettede hensyn.

Hovedloven blev vedtaget i 1990.⁷³ Forud for vedtagelsen var gået en række drøftelser i Folketinget om private bidrag til de politiske partier og partiernes regnskaber. Således fremsatte RV den 19. november 1986 to forslag til folketingsbeslutning om henholdsvis offentliggørelse af politiske partiers regnskaber og om bidrag til politiske partier.⁷⁴ Det ene forslag (nr. B 54) vandt almindelig tilslutning i Folketinget. På grund af sammenkædningen af de to beslutningsforslag blev forslagene imidlertid ikke færdigbehandlet i folketingsåret 1986-87. RV genfremsatte den 11. november 1987 beslutningsforslaget om politiske partiers regnskaber,⁷⁵ og den 28. januar 1988 forslaget om bidrag til politiske partier.⁷⁶ På grund af folketingsvalg blev forslagene ikke færdigbehandlet i 1987-88-samlingen.

Efterfølgende stillede S den 12. april 1988 en forespørgsel til den daværende justitsminister om, hvad regeringen agtede at gøre for at sikre fuld offentlighed om partiernes regnskaber, med hensyn til både udgifter og indtægter, herunder enkelte bidragsyders identitet. Under forhandlingerne

---

⁷³ Jf. lov nr. 404 af 13. juni 1990 om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber.

⁷⁴ Jf. beslutningsforslag nr. B 54 om offentliggørelse af politiske partiers regnskaber, Folketingstidende 1986-87, 1. samling, tillæg A, spalte 2043, og beslutningsforslag nr. B 55 om bidrag til politiske partier, Folketingstidende 1986-87, 1. samling, tillæg A, spalte 2047.

⁷⁵ Jf. beslutningsforslag nr. B 40, Folketingstidende 1987-88, 1. samling, tillæg A, spalte 1489, og FF 1607.

⁷⁶ Jf. beslutningsforslag nr. B 94, Folketingstidende 1987-88, 1. samling, tillæg A, spalte 3817, og FF 5864.

fremstillede S et forslag til en motiveret dagsorden.⁷⁷ Ifølge denne skulle der inden udgangen af maj 1988 vedtages en folketingsbeslutning, som opfordrede alle organisationer til at drage omsorg for, at de enkelte medlemmer fik mulighed for at meddele, at der ikke via deres kontingent kunne ydes støtte til politiske partier, og at alle opstillingsberettigede partier blev opfordret til at offentliggøre deres regnskaber, herunder bidrag fra organisationer og virksomheder. Det fulgte endvidere af den motiverede dagsorden, at hvis det ikke lykkedes at vedtage en sådan folketingsbeslutning, skulle regeringen i folketingsåret 1988-89 fremsætte et lovforslag herom. Dagsordensforslaget fra S blev vedtaget enstemmigt af Folketinget med 110 stemmer.

Der blev ikke efterfølgende stillet forslag til en folketingsbeslutning om emnet. Justitsministeren fremsatte på den baggrund den 8. februar 1990 et forslag til lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber. Loven havde til formål at sikre, at medlemmer af faglige sammenslutninger mv. fik adgang til at tilkendegive, hvorvidt de gennem sammenslutningen ønskede at bidrage til politiske partier. Herudover havde loven til formål at sikre, at offentligheden kunne få kendskab til de politiske partiers og politiske bevægelsesers indtægtsgrundlag. Lovforslaget blev vedtaget den 18. maj 1990 af et bredt flertal af Folketingets partier.⁷⁸ Loven trådte i kraft den 1. januar 1991.

I 1994 fremsatte SF et forslag til folketingsbeslutning om offentliggørelse af regnskaber for politiske partiers og kandidaters indtægter og udgifter ved offentlige valg.⁷⁹ Efter forslaget blev regeringen opfordret til at fremsætte et forslag til lov om offentliggørelse af regnskaber for politiske partiers og kandidaters indtægter og udgifter ved valg til Europa-Parlamentet, Folketinget, de daværende amtsråd og kommunalbestyrelser. Hovedprincippet i forslaget var, at partier og kandidater mv., der modtog gaver, hvis værdi oversteg et vist beløb, skulle offentliggøre giverens navn og adresse. Beslutningsforslaget blev førstebehandlet i Folketinget den 2. december 1994,⁸⁰ hvor et flertal af Folketingets partier gav udtryk for tilslutning til grundtanken i forslaget. Forslaget blev henvist til behandling i Folketingets Udvalg for Forretningsordenen.

Som opfølgning på beslutningsforslaget fra SF fremsatte justitsministeren i 1995 forslag til ændring af partiregnskabslovens regler om, i hvilket omfang partier skal offentliggøre oplysninger om private bidragsydere i deres regnskaber.⁸¹ Med forslaget blev der indført en pligt for partierne til at offentliggøre navn og adresse på bidragsydere, der i løbet af et år havde ydet et eller flere bidrag,

---

⁷⁷ Jf. dagsordensforslag nr. D 68, Folketingstidende 1987-88, 1. samling, FF 9487.

⁷⁸ Lovforslaget blev vedtaget med 103 stemmer for (S, KF, KRD, V, FRP, RV, CD) og 18 stemmer imod (SF).

⁷⁹ Jf. beslutningsforslag nr. B 8 af 13. oktober 1994 om offentliggørelse af regnskaber for politiske partier og kandidaters indtægter og udgifter ved offentlige valg, Folketingstidende 1994-95, tillæg A, side 223.

⁸⁰ Jf. Folketingstidende 1994-95, FF 1392.

⁸¹ Jf. forslag til lov om ændring af lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber (Åbne partiregnskaber m.v.), nr. L 243, Folketingstidende 1994-95, tillæg A, side 3589 ff.

der overstiger 20.000 kr. eller derover til partiets landsorganisation. Forslaget blev vedtaget med 86 stemmer for,⁸² 30 stemmer imod,⁸³ og 10 stemmer hverken for eller imod.⁸⁴

Endelig blev der i 2001 indsat en hjemmel i partiregnskabsloven til at pålægge straf for overtrædelse af lovens regler om regnskabsaflæggelse.⁸⁵ Lovforslaget, der blev udarbejdet af Justitsministeriet, blev fremsat af folketingsgruppernes gruppeformænd og vedtaget enstemmigt med 109 stemmer.

4.1.2. De gældende regler

4.1.2.1. Bidrag fra fagforeninger mv.

Efter partiregnskabslovens § 1 skal arbejdsgiverforeninger, fagforeninger og andre faglige sammenslutninger, der har til hovedformål at varetage de økonomiske interesser for den erhvervsgruppe, som medlemmerne hører til (herefter foreninger), tilsikre, at bidrag til politiske partier eller partipolitiske formål i øvrigt – opkrævet over medlemskontingentet – er frivilligt for det enkelte medlem.

Der ligger ikke i udtrykket medlemskontingentet nogen begrænsning med hensyn til, hvornår en forening skal tilsikre medlemmerne den beskrevne frivillighed med hensyn til partibidrag mv.

Efter lovens § 2, stk. 1, gælder en frameldingsordning, hvorefter medlemmer, der ønsker at blive fritaget fra at betale bidrag til politiske partier eller partipolitiske formål i øvrigt over medlemskontingentet, skal afgive en skriftlig erklæring herom. Et medlem, der har frameldt sig at støtte politiske partier, har ikke krav på nedsættelse af sit medlemskontingent. Medlemmet har derimod krav på, at kontingentbetalingerne benyttes til andre formål. Erklæringen skal indsendes til den pågældende forenings revisor, som skal underrette foreningen om antallet af medlemmer, som ønsker fritagelse, jf. § 2, stk. 3. For at sikre det enkelte medlems integritet, må foreningens revisor ikke underrette foreningen om, hvilke bestemte medlemmer der har ønsket fritagelse, jf. § 2, stk. 4. En overtrædelse heraf straffes med bøde, jf. § 6, stk. 1. Hvis et medlem ved en fejl indsender erklæringen til foreningen, skal foreningen straks videresende denne til foreningens revisor.

Hvis medlemmet underskriver og indsender den nævnte blanket, må foreningen ikke anvende medlemmets kontingent til partipolitiske formål. Det samme gælder, hvis medlemmet på anden måde over for foreningen tilkendegiver, at vedkommende ikke ønsker at yde sådanne bidrag. Når et

---

⁸² S, KF, FRP, RV, EL og CD stemte for forslaget.

⁸³ V stemte imod forslaget.

⁸⁴ SF stemte hverken for eller imod forslaget.

⁸⁵ Jf. lov nr. 464 af 7. juni 2001 om ændring af lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber (Straf for urigtige oplysninger i partiregnskaber).

medlem af en forening omfattet af loven én gang har tilkendegivet, at medlemmet ikke ønsker at bidrage til politiske partier eller partipolitiske formål i øvrigt, har denne erklæring gyldighed i tiden fremover indtil medlemskabet ophører, medlemmet kalder erklæringen tilbage, eller medlemmet på anden måde tilkendegiver, at erklæringen ikke længere skal gælde. Medlemmet behøver således ikke at indsende en erklæring hvert år for at undgå, at kontingentet anvendes til partipolitiske formål.

For at sikre, at også nye medlemmer får lejlighed til at afgive en erklæring efter lovens § 2, stk. 1, er det i § 2, stk. 2, bestemt, at foreningen én gang hvert år skal tilsende medlemmerne en blanket. Erklæringen skal indeholde formuleringen ”Jeg ønsker at være fritaget fra at betale bidrag til politiske partier eller partipolitiske formål i øvrigt over medlemskontingentet.” Forpligtelsen kan opfyldes ved, at blanketten f.eks. trykkes i et medlemsblad.

Foreningerne skal samtidig med udsendelse af blanketter til medlemmerne sende en kopi af blanketten til Justitsministeriet, jf. § 2, stk. 2, 4. pkt. I tilfælde, hvor blanketten ikke måtte være i overensstemmelse med loven, kan Justitsministeriet herefter henlede den pågældende forenings opmærksomhed på forholdet. Det samme gælder, hvis Justitsministeriet bliver opmærksom på, at en forening ikke udsender blanketter, således som det er foreskrevet i loven.

Det fremgår af bemærkningerne til loven, at:

”Lovforslaget har ikke til hensigt at udelukke, at en faglig sammenslutning eller foreninger yder støtte til partipolitiske formål. Spørgsmålet, om foreningen af sin formue kan yde bidrag til sådanne formål, afgøres efter foreningens vedtægter”.⁸⁶

Det vil sige, at det er foreningens vedtægter og de almindelige foreningsretlige regler og ikke loven, der afgør spørgsmålet om, hvorvidt foreningen af sin formue – herunder gennem kontingentindbetalinger fra de medlemmer, som ikke har ønsket at blive fritaget for at betale bidrag til politiske partier mv. – kan yde bidrag til partipolitiske formål. Lovens princip om frivillighed for det enkelte medlem har således ifølge forarbejderne ikke til hensigt at udelukke, at en faglig sammenslutning eller forening yder støtte til partipolitiske formål. Det forhold, at nogle medlemmer efter eget ønske fritages for over deres kontingent at betale bidrag til politiske partier mv., er derfor ikke i sig selv afgørende for, hvorvidt den pågældende forening kan yde støtte til politiske partier mv. En forening har således vidtgående frihed til at beslutte, at den ønsker at yde støtte til et politisk parti, så længe støtten ydes af foreningens almindelige formue (og ikke via medlemskontingenterne) og ikke er i strid med foreningens vedtægter og almindelige foreningsretlige regler.

---

⁸⁶ Jf. Folketingstidende 1989-90, tillæg A, spalte 4832.

Hvis støtten til det politiske parti derimod ydes med en procentdel af medlemskontingentet, vil loven som udgangspunkt medføre, at foreningens samlede bidrag nedsættes med et beløb svarende til den procentvise andel af medlemskontingentet multipliceret med antallet af medlemmer, der har fremlidt sig. Loven er imidlertid ikke til hinder for, at foreningen kan vælge at kompensere for nedgangen i støtten via medlemskontingentet ved at yde et beløb i støtte fra foreningens almindelige formue.

4.1.2.2. Partiernes regnskabsforpligtelse

Partiregnskabslovens § 3, stk. 1, fastsætter, at partier, der har været opstillet til det senest afholdte valg til Folketinget eller Europa-Parlamentet, skal aflægge regnskab over partiets landsorganisations indtægter og udgifter.

Regnskabspligten gælder for partiets landsorganisation. Enkeltkandidater og lokale vælgerforeninger mv. er således ikke omfattet af bestemmelsen i § 3. Det medfører, at bidrag, der ydes til f.eks. de enkelte kandidater personligt, og som ikke overføres til partiets landsorganisation, ikke er omfattet af den regnskabspligt, der følger af bestemmelsen. Det gælder, uanset om støtten ydes i form af pengebeløb eller i form af ydelser, der har penges værdi. De politiske ungdomsorganisationer er heller ikke omfattet af partiregnskabslovens § 3, da de ikke stiller kandidater op til valg og derfor heller ikke er repræsenteret i politiske forsamlinger.

Regnskabet skal indeholde oplysninger om følgende indtægtstyper:

1. Offentlig partistøtte.
2. Kontingentindtægter.
3. Yderligere private tilskud fra private personer.
4. Renteindtægter.
5. Tilskud fra internationale organisationer, kollektive private sammenslutninger, faglige organisationer, erhvervsorganisationer, erhvervsvirksomheder, fonde og foreninger.

Såfremt et parti i regnskabsåret fra samme private bidragsyder har modtaget et eller flere bidrag, der tilsammen overstiger 20.000 kr., skal bidragsyderens navn og adresse fremgå af regnskabet, jf. § 3, stk. 2, 1. pkt.

Det er uden betydning, om et bidrag på f.eks. 30.000 kr. fra den samme bidragsyder ydes på en gang, eller om det ydes i form af mindre beløb i løbet af året. Det afgørende er således det samlede bidrag fra samme bidragsyder i regnskabsåret.

§ 3, stk. 2, blev indsat ved lovændringen i 1995.⁸⁷ I den forbindelse blev det drøftet, hvordan en bidragsyder skal defineres. Der blev bl.a. stillet spørgsmål om, hvem der skulle anføres som bidragsyder i regnskaberne, hvis bestyrelsesmedlemmer i en virksomhed yder tilskud. Justitsministeriet anførte bl.a., at:

”Såfremt et antal medlemmer i et selskabs bestyrelse hver især personligt yder et tilskud, der ikke overstiger 20.000 kr., vil de pågældendes navn og adresse derfor ikke skulle anføres i regnskabet. Derimod vil selve beløbets størrelse skulle medregnes ved opgørelsen af størrelsen af de samlede private tilskud, jf. den gældende lovs § 3, nr. 3.

Ydes det omhandlede tilskud derimod af selskabet, vil selskabets navn og adresse efter lovforslaget skulle fremgå af regnskabet.

Hvis pengene i det nævnte eksempel tages ud af selskabets kasse uden at passere de enkelte bestyrelsesmedlemmers privatøkonomi, vil tilskudsyderen være selskabet som sådant.”⁸⁸

Det er alene bidragsyderens navn og adresse, som skal fremgå af regnskabet. Derimod stilles der ikke krav om, at størrelsen af de enkelte bidrag, der anføres i regnskabet, skal oplyses.

Det er ikke i lovtæksten specificeret, hvori et bidrag består. Loven omfatter imidlertid såvel økonomiske som ikke-økonomiske bidrag. Det følger således af forarbejderne til 1995-loven, at:

”Udtrykket ”tilskud” skal forstås på samme måde som det tilsvarende udtryk i den gældende lov, jf. § 3, stk. 1, nr. 3 og 5. Der vil normalt være tale om ydelse af et pengebeløb. Ydelse af støtte på anden måde vil dog efter omstændighederne også kunne udgøre tilskud i lovens forstand.”⁸⁹

Under Folketingets behandling af lovforslaget uddybede Justitsministeriet, hvilke former for bidrag der er omfattet af loven. I Justitsministeriets besvarelse af spørgsmål nr. 66, 90, 91 og 97 fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen er således bl.a. anført:

”Som anført i besvarelsen af spørgsmål 36 har man ved udarbejdelsen af lovforslaget til den pågældende lov forudsat, at partiregnskaberne skal indeholde oplysninger om de indtægter, herunder tilskud, som efter almindelige principper om god regnskabskik skal medtages i et regnskab [...]

⁸⁷ Jf. § 1, nr. 2, i lov nr. 394 af 14. juni 1995 om ændring af lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber (Åbne partiregnskaber m.v.). Lovforslag som fremsat se Folketingstidende 1994-95, tillæg A, side 3589 ff.

⁸⁸ Jf. Justitsministeriets besvarelse af 19. maj 1995 af spørgsmål nr. 76 fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen.

⁸⁹ Jf. bemærkninger til § 1, nr. 2, i lov nr. 394 af 14. juni 1995 om ændring af lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber (Åbne partiregnskaber m.v.). Lovforslag som fremsat se Folketingstidende 1994-95, tillæg A, side 3589 ff.

2. Efter Justitsministeriets opfattelse er det vanskeligt på en udtømmende måde præcist at angive, hvilke former for privat partistøtte, som ydes på anden måde end ved pengebeløb, der er omfattet af lovens tilskudsbegreber. Det bemærkes herved, at det ikke er usædvanligt, at lovgivningen anvender udtryk, hvis anvendelsesområde ikke kan fastlægges præcist i abstrakte vendinger, men som må forstås i lyset af, hvad sædvanlig sprogbrug, formålet med reguleringen, praksis på området, anvendelsen af tilsvarende udtryk på beslægtede område mv. tilsiger. Det overlades herefter til de berørte parter og i sidste instans de retsanvendende myndigheder på grundlag af de nævnte fortolkningsfaktorer i de konkrete tilfælde at fastlægge, hvilke forhold der er omfattet af den pågældende bestemmelse [...]

Nogle vejledende kriterier med henblik på afgrænsningen af tilskudsbegrebet vil dog efter Justitsministeriets opfattelse kunne opstilles. Disse kriterier må lægges til grund ved bedømmelsen af de mere konkrete spørgsmål, som udvalget har stillet, herunder f.eks. vedrørende støtte i form af udlån af videoudstyr og indrykning af annoncer i pressen.

3. I vurderingen af om en støtte i form af andet end pengebeløb har karakter af tilskud i lovens forstand, må bl.a. indgå, om der er tale om en ydelse, der sædvanligvis opgøres i penges værdi.

Er der f.eks. tale om en ydelse, som den, der leverer ydelsen, normalt tager betaling for som led i en erhvervsmæssig virksomhed, eller må ydelsen på anden måde siges at substituere et pengebeløb, taler det for at betragte ydelsen som tilskud i lovens forstand. Er der tale om tilskud i lovens forstand, må støtten efter Justitsministeriets opfattelse i almindelighed optages i regnskabet med den værdi, støtten har for partiet, dvs. med et beløb svarende til, hvad partiet på sædvanlige vilkår ellers skulle have betalt for ydelsen.

Er der på den anden side tale om en personlig arbejdsindsats ydet af medlemmer og bekendte, som udføres frivilligt og ulønnet, f.eks. ophængning af plakater i forbindelse med valgkamp, foreligger der ikke en støtte, der er tilskud i lovens forstand. Det samme må formentlig gælde ved privates gratis udlån af lokaler og genstande, i det omfang de pågældende private ikke driver erhvervsmæssig virksomhed af den pågældende art.

Også andre hensyn vil kunne tillægges betydning, herunder praktiske hensyn.

F.eks. vil et krav om, at annonceudgifter, rabatter og lignende, der afholdes eller ydes af private, skal medtages i regnskabet, være forbundet med en række praktiske problemer, idet man næppe kan forlange, at et politisk parti f.eks. under en valgkamp skal have nøje kendskab til enhver annonce, som måtte blive indrykket i dags- eller ugepressen, og som udtrykker støtte til partiet.⁹⁰

---

⁹⁰ Jf. Justitsministeriets besvarelse af 19. maj 1995 af spørgsmål nr. 66, 90, 91 og 97 til lovforslag nr. L 243 og L 244 fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen.

Betragtningerne om, hvad der udgør et bidrag i lovens forstand, blev efterfølgende gentaget i forarbejderne til ændringsloven fra 2001.⁹¹

Mens såvel pengebeløb (økonomisk støtte) som anden ikke-økonomisk støtte i form af naturalier, der sædvanligvis kan opgøres i penges værdi (f.eks. støtte i form af, at der stilles en bil til rådighed for et parti, eller at annoncer trykkes gratis eller til nedsat pris), udgør et bidrag i lovens forstand, følger det af ovenstående, at indirekte støtte, i form af f.eks. udgifter til annoncer indrykket til fordel for et parti eller en bestemt politisk holdning, uden at det pågældende parti har kendskab hertil, ikke er omfattet af loven.

Regnskabet skal endvidere indeholde oplysning om den samlede størrelse af eventuelle anonyme bidrag og oplysning om størrelsen af hvert enkelt anonyme bidrag på mere end 20.000 kr., jf. § 3, stk. 2, 2. pkt. Pligten til at anføre bidragsyderens navn gælder alene i tilfælde, hvor den pågældendes identitet faktisk er angivet over for det modtagende parti, eller hvor partiet på anden måde er bekendt hermed. Er det åbenbart, at et bidrag er ydet under pseudonym, og er det pågældende parti ikke på anden måde bekendt med den reelle bidragsydners identitet, skal bidraget anses for at være ydet anonymt.

Efter de gældende regler er det alene identiteten på private bidragsydere, der giver bidrag på over 20.000 kr., som skal anføres i regnskabet. Den gældende lov omfatter således ikke bidrag, der ydes af offentlige institutioner, herunder Folketinget. Dette hænger sammen med, at offentliggørelsesordningen har til formål at give interesserede mulighed for at danne sig et overblik over partiernes eventuelle økonomiske tilknytningsforhold.⁹²

Efter § 3, stk. 3, der ligeledes blev indsat ved 1995-lovændringen, skal regnskabet endvidere indeholde oplysning om balance og egenkapital. Udtrykkene skal forstås i overensstemmelse med deres sædvanlige regnskabstekniske betydning. Balance omfatter således en opgørelse over partiets aktiver – f.eks. fast ejendom – og passiver – f.eks. gældsposter – mens egenkapital omfatter aktivernes værdi fratrukket passiverne.

Regnskabspligten omfatter således også partiets udgifter. Der er dog ikke fastsat særlige krav til specifikationen af udgifterne ud over de retningslinjer, der følger af god regnskabsskik.

---

⁹¹ Jf. afsnit 3 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 464 om ændring af lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber (Straf for urigtige oplysninger i partiregnskaber), Folketingstidende 2000-01, tillæg A, side 5036.

⁹² Jf. Justitsministeriets besvarelse af 19. maj 1995 af spørgsmål nr. 93 til lovforslag nr. L 242 og 244 fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen.

Partiregnskabslovens § 4, stk. 1, fastsætter, at regnskabet aflægges årligt for perioden 1. januar til 31. december.

Regnskabet skal underskrives af partiets ledelse og indeholde en erklæring om, at partiet ikke har haft andre indtægter end anført i regnskabet, jf. § 4, stk. 2. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at det afgøres efter partiets vedtægter, hvem der underskriver regnskabet og erklæringen.⁹³

Ifølge partiregnskabslovens § 5 indsender partiets ledelse senest 12 måneder efter regnskabsårets afslutning en bekræftet kopi af regnskabet til Folketinget, der fremlægger regnskabet til gennemsyn for offentligheden. Der er efter gældende ret ikke en pligt for Folketinget til at gennemgå, kontrollere eller godkende regnskaberne. Formålet med bestemmelsen er alene at give offentligheden indsigt i, hvorledes de politiske partier tilvejebringer deres økonomiske midler.

Efter partistøttelovens § 7 b er indsendelse af regnskaber til økonomi- og indenrigsministeren en betingelse for udbetaling af partistøtte fra staten.⁹⁴ Økonomi- og indenrigsministeren skal påse, at de poster, som regnskaber efter § 3 skal indeholde, er udfyldt. Hvis dette ikke er tilfældet, udsættes udbetalingen af tilskud fra staten. Det er derfor økonomi- og indenrigsministeren, der træffer afgørelse om, hvorvidt regnskabet er fyldestgørende i henseende til udbetaling af tilskud fra staten. Økonomi- og indenrigsministeren skal imidlertid ikke foretage en efterprøvelse af regnskabs rigtighed.

Partiregnskabsloven indeholder ikke regler om virksomheders regnskabsaflæggelse – herunder om virksomhedens afgivelse af oplysninger om støtte mv., der ydes til politiske partier eller kandidater.

4.1.2.3. Sanktionsmuligheder

Lovens § 6 bestemmer, at den, som i medfør af § 2, stk. 4, uberettiget videregiver oplysninger om, hvilke personer som ikke ønsker at yde bidrag over kontingentet til partipolitiske formål, straffes med bøde. Bestemmelsen sigter i første omfang på foreningers revisorer, men vil ligeledes kunne omfatte medarbejdere i foreninger, som modtager og videregiver de erklæringer, som kommer foreningen i hænde, til foreningens revisor, jf. § 2, stk. 4.

De oprindelige bestemmelser i 1990-loven byggede på en forudsætning om, at de politiske partier loyalt medvirkede til at leve op til lovens intentioner. Overtrædelse af regnskabsforpligtelserne i § 3, stk. 2, kunne derfor ikke straffes. I 2001-lovændringen blev der imidlertid indført strafansvar for

---

⁹³ Jf. Folketingstidende 1989-90, tillæg A, spalte 4836.

⁹⁴ Jf. nærmere afsnit 4.2.2.4.2.3.

urigtige eller mangelfulde oplysninger i partiregnskaber, herunder urigtige eller mangelfulde oplysninger om private bidrag, jf. § 3.

Det følger således af partiregnskabslovens § 6 a, stk. 1, at den, der afgiver urigtige eller mangelfulde oplysninger efter § 3, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Bestemmelsen indebærer, at der er hjemmel til at straffe urigtig angivelse af private bidrag til politiske partier.

På samme måde straffes i medfør af § 6 a, stk. 2, den, der afgiver urigtig erklæring efter § 4, stk. 2.

Strafferammen i § 6 a svarer til rammen i straffelovens §§ 162 og 163 om urigtig erklæring til en offentlig myndighed. I modsætning til straffelovens §§ 162 og 163 er der dog tale om en særlovsbestemmelse, hvorfor ikke alene forsætlige forhold, men også uagtsomme forhold kan straffes, jf. straffelovens § 19.

Det fremgår endvidere af § 6, stk. 2, og § 6 a, stk. 3, at der kan pålægges partiorganisationer (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel. Der kan ikke siges noget generelt om, hvorvidt et politisk parti og de forskellige lokalforeninger, kredsorganisationer mv. under partiet er juridiske personer. Spørgsmålet om, hvorvidt en forening er en selvstændig juridisk enhed (juridisk person), beror principielt på en konkret vurdering. I de tilfælde, hvor der foreligger vedtægter for en forenings virke, og der er valgt en eller flere personer, som kan forpligte foreningen over for tredjemand, vil betingelserne for, at foreningen udgør en juridisk person, normalt være opfyldt.

Der kan gennemføres en straffesag mod en juridisk person og en eller flere enkeltpersoner i anledning af samme forhold. Dette indebærer ikke, at både den juridiske person og den eller de eventuelle ansvarlige enkeltpersoner i alle tilfælde tiltales og dømmes for lovovertrædelserne.

I Rigsadvokatens Meddelelse nr. 5 af 6. oktober 1999 er der fastsat nærmere retningslinjer for anklagemyndighedens valg af ansvarssubjekt i tilfælde, hvor anklagemyndigheden finder at kunne gennemføre en straffesag mod en juridisk person og en eller flere enkeltpersoner i anledning af samme forhold. Det er fastsat, at der som udgangspunkt rejses tiltale mod den juridiske person som sådan. Har ledelsen eller en overordnet ansat, herunder en direktør, handlet forsætligt eller udvist grov uagtsomhed, rejses tiltalen foruden mod den juridiske person også mod den eller de personligt ansvarlige. Der rejses i almindelighed ikke tiltale mod underordnede ansatte, medmindre der foreligger særlige omstændigheder. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis der er tale om en grov overtrædelse, som den underordnede ansatte har begået forsætligt og eventuelt også på eget initiativ. Der rejses i denne situation også tiltale mod den juridiske person. Hvis det strafbare forhold er af en sådan karakter, at der er grundlag for at nedlægge påstand om frihedsstraf, må dette nødvendigvis ske over for en fysisk person.

I det omfang et forhold udgør en overtrædelse af både § 3 og § 4, stk. 2, kan der straffes i sammenstød (dvs. begge bestemmelser citeres i dommen).

En sag om overtrædelse af reglerne i partiregnskabsloven såvel som partistøtteloven påbegyndes ved, at politiet indleder en efterforskning enten på eget initiativ eller efter anmeldelse. Under efterforskningen undersøger politiet, om der er begået en strafbar lovovertrædelse, og om der er grundlag for, at en eller flere gerningspersoner vil kunne ifalde strafansvar for lovovertrædelsen.

Hvis der i forbindelse med efterforskningen opstår en konkretiseret mistanke mod en bestemt person, kan politiet foretage sigtelse af vedkommende. En sigtelse medfører en række særlige partsbeføjelser, som bl.a. omfatter ret til at overvære retsmøder, aktindsigt i sagens dokumenter og øvrige materiale samt adgang til kontradiktion.

Når efterforskningen er afsluttet, afgør anklagemyndigheden, om der er grundlag for at rejse tiltale ved retten mod en eller flere personer for overtrædelse af lovens bestemmelser.

Hvis anklagemyndigheden skønner, at der er tale om en lovovertrædelse, der ikke vil medføre højere straf end bøde, kan anklagemyndigheden sende et bødeforelæg til den sigtede, hvori tilkendegives, at sagen kan afgøres uden retssag, hvis den sigtede erklærer sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til inden en nærmere angiven frist at betale en i bødeforelægget angivet bøde, jf. retsplejelovens § 832, stk. 1. Ellers sendes sagen til retten, jf. §§ 831, 834 og 835.

Partiregnskabsloven hører under Justitsministeriets ressort. Der påhviler imidlertid ikke Justitsministeriet en særlig tilsynsforpligtelse efter loven. Justitsministeriet fører således ikke et egentlig tilsyn med lovens overholdelse. Det skyldes, at man fra lovgivers side har ønsket at undgå, at der opstår fare for en politisk vinkel på en sag ved at et ministerium, der er ledet af en minister fra et parti, skal føre tilsyn med andre partiers overholdelse af lovens regler.

Beslutningen om tiltalerejsning skal træffes med respekt for objektivitetsprincippet, der er angivet i retsplejelovens § 96, stk. 2. Dette princip indebærer, at anklagemyndigheden ikke blot skal påse, at strafskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted. Heri ligger en pligt til ikke at rejse tiltale, hvis anklagemyndigheden vurderer, at der i en sag er omstændigheder, der rejser en sådan tvivl om en sigtets skyld, at det ikke kan forventes, at en domstol vil finde vedkommende skyldig.

Der har udvalget bekendt ikke været rejst straffesager om overtrædelse af reglerne i partiregnskabsloven ved domstolene.⁹⁵

4.2. Partistøtteloven

4.2.1. Baggrund for den gældende lov

4.2.1.1. Baggrunden for og hovedindholdet af den oprindelige partistøttelov

4.2.1.1.1. Lovens baggrund: B 144, Forslag til folketingsbeslutning om økonomisk støtte til politiske partier m.v.

Den 28. maj 1986 vedtog Folketinget forslag til folketingsbeslutning nr. B 144 om økonomisk støtte til politiske partier m.v.⁹⁶ S, KF, V, SF, RV, CD og KRF stemte for. FRP og et enkelt medlem af V stemte imod. VS stemte hverken for eller imod.

Baggrunden for beslutningsforslaget, som blev fremsat den 30. april 1986 af Folketingets præsidium (S, KF, V og RV), var et ønske fra præsidiet om at skabe bedre vilkår for det politiske arbejde i Danmark.⁹⁷

Det fremgik af beslutningsforslaget, at Folketinget pålagde regeringen med henblik på ikrafttræden den 1. januar 1987 at fremsætte lovforslag om støtte til politiske partier efter følgende hovedprincipper:

1. Støtten skulle udgøre 10 kr. pr. vælger pr. år.
2. Støtten skulle som udgangspunkt ydes på basis af opnåede stemmer ved det senest afholdte valg.
3. Støtten skulle ydes til både centrale, lokale og regionale aktiviteter og fordeles herimellem f.eks. med 5, 2 og 3 kr. efter stemmetal ved henholdsvis folketings-, amtsråds-, og kommunalvalg.
4. Støtten skulle ydes også til partier/lister, der ikke havde opnået valg af medlemmer til de respektive organer.

Ifølge forslagsstillerne bag beslutningsforslaget var formålet med forslaget at skabe stærkere aktivitet i det grundlæggende politiske arbejde, hvorfor det med forslaget skulle sikres, at der skulle ydes støtte til både de centrale landsdækkende aktiviteter og til det lokale arbejde. Derudover

---

⁹⁵ Hverken Rigsadvokaten eller Domstolsstyrelsen fører i dag statistik over, hvorvidt der bliver ført sager om overtrædelse af partiregnskabsloven. Partiregnskabsloven har således ikke en selvstændig gerningskode hos anklagemyndigheden. Oplysninger om, hvorvidt der har eksisteret sager, vil forudsætte en manuel gennemgang af samtlige straffesager.

⁹⁶ Jf. Folketingstidende 1985-86, FF spalte 11974, andenbehandlingen af B 144.

⁹⁷ Jf. Folketingstidende 1985-86, tillæg A, spalte 5891.

tilsigtede forslaget at bryde med den tendens, hvor massemedierne blev dominerende i partiernes muligheder for at præsentere sig for borgerne. Endelig ville forslaget betyde, at politisk aktivitet i fremtiden ville blive mindre afhængig af virksomheders og organisationers bidrag.⁹⁸

Lovforslaget, nr. L 80, blev på denne baggrund fremsat den 11. november 1986 af S, KF, V, SF og RV.⁹⁹ Lovforslaget blev vedtaget ved tredjebehandlingen den 18. december 1986 af S, KF, V, SF, RV, CD og KRF. Imod forslaget stemte FRP, VS og to medlemmer af V.¹⁰⁰

4.2.1.1.2. Lovens indhold

Hovedindholdet af den vedtagne lov¹⁰¹ var, at politiske partier mv., der havde deltaget i henholdsvis folketingsvalg, amtsrådsvalg og kommunalvalg fik ret til økonomisk støtte (tilskud) til politisk arbejde. Det årlige tilskud skulle beregnes som et bestemt beløb for hver stemme, partiet mv. havde fået ved det senest afholdte valg. Det årlige tilskud skulle udgøre 5 kr. pr. stemme ved folketingsvalg, 2 kr. pr. stemme ved amtsrådsvalg og 3 kr. pr. stemme ved valg til kommunalbestyrelsen, i Københavns og Frederiksberg Kommuner dog 5 kr. pr. stemme på grund af den daværende særlige kommunale struktur med såvel primær- som sekundærkommuneopgaver. Derudover blev det en betingelse for støtte, at partierne mv. havde fået et vist antal stemmer (1.000 stemmer ved folketingsvalg, 500 stemmer ved amtsrådsvalg og 100 stemmer ved kommunalbestyrelsesvalg, i Københavns Kommune dog 500 stemmer). Partier mv., der ikke fik mandater, var således også berettiget til tilskud.

Loven indeholdt ligeledes en række bestemmelser om administrationen af tilskudsordningen, hvorefter

- den centrale tilskudsordning (dvs. tilskud, der blev givet på grundlag af stemmetallet ved folketingsvalg) skulle administreres af Indenrigsministeriet, mens de regionale og lokale tilskudsordninger (dvs. tilskud, der blev givet på grundlag af stemmetallene ved henholdsvis amtsråds- og kommunalbestyrelsesvalg) skulle administreres af henholdsvis amtsrådene og kommunalbestyrelserne,
- tilskud skulle ydes efter ansøgning, der skulle indgives én gang i hver valgperiode (senest 2 måneder efter, at der havde været afholdt valg),
- tilskudsbeløb skulle udbetales én gang årligt (inden 1. april),
- der hvert år (inden 1. marts) skulle afgives en erklæring om anvendelsen af det modtagne tilskudsbeløb mv.,

---

⁹⁸ Jf. den skriftlige fremsættelse den 30. april 1986 af B 144, Folketingstidende 1985-86, FF spalte 10394. Se fremsættelsestale af afsnit I.

⁹⁹ Jf. Folketingstidende 1986-87, 1. samling, tillæg A, spalte 1509.

¹⁰⁰ Jf. Folketingstidende 1986-87, 1. samling, FF spalte 4820.

¹⁰¹ Jf. lov nr. 940 af 23. december 1986 om økonomisk støtte til politiske partier m.v.

- partiets landsorganisation, henholdsvis kandidater uden for partierne, skulle være legitimeret til at ansøge om og modtage tilskud efter den centrale tilskudsordning,
- vedkommende partiorganisation eller den tegningsberettigede stiller for kandidatlisten skulle være legitimeret til at ansøge om og modtage tilskud efter den regionale og den lokale tilskudsordning, samt
- der skulle nedsættes et partistøttenævn, der skulle være administrativ klageinstans for afgørelser om ydelse af tilskud truffet af henholdsvis amtsråd og kommunalbestyrelser.

Loven trådte i kraft den 1. januar 1987.

4.2.1.1.3. Ændringsforslag stillet af Fremskridtspartiet

FRP indstillede i udvalgsbetænkningen lovforslaget vedrørende partistøtte til forkastelse. Samtidig hermed fremsatte partiet et ændringsforslag, hvorefter det skulle være en betingelse for at modtage statstilskud, at et partis landsorganisation havde offentliggjort sit regnskab for foregående kalenderår med de specifikationer, som god regnskabskik kræver.¹⁰² Regnskabet skulle endvidere revideres af en registreret eller statsautoriseret revisor.

FRP fremhævede, at det, såfremt de politiske partier skulle modtage statstilskud, måtte være et minimumskrav, at offentligheden kunne få adgang til årsregnskaberne fra de pågældende partiers landsorganisationer. Partiernes lokale organisationer blev ikke berørt af forslaget.

Ændringsforslaget blev forkastet.

4.2.1.2. Ændring af partistøtteleven i 1995

Lovforslag nr. L 244¹⁰³ vedrørte forhøjelse af den offentlige partistøtte, og blev fremsat af den daværende indenrigsminister. SF stillede et ændringsforslag i betænkningen og EL stillede et ændringsforslag uden for betænkningen.¹⁰⁴ Begge ændringsforslag til lovforslaget blev forkastet. Ændringsloven¹⁰⁵ blev vedtaget ved tredjebehandlingen den 2. juni 1995,¹⁰⁶ hvor S, KF, RV og CD stemte for forslaget. V, SF, FRP og EL stemte imod lovforslaget.

Lovforslaget blev behandlet sammen med L 243 (Forslag til lov om ændring af lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber).

¹⁰² Jf. Folketingstidende 1986-87, tillæg B, spalte 321f.

¹⁰³ Lovforslag nr. L 244 blev fremsat den 27. april 1995. Se Folketingstidende 1994-95, tillæg A, spalte 3595.

¹⁰⁴ Der henvises til afsnit 5.11.1 og 5.12 for indholdet af ændringsforslagene.

¹⁰⁵ Jf. lov nr. 383 af 14. juni 1995 om ændring af lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v. (Forhøjelse af den offentlige partistøtte m.v.).

¹⁰⁶ Jf. Folketingstidende 1994-95, FF spalte 6616.

V henviste i betænkningen¹⁰⁷ som begrundelse for sit standpunkt til, at V ikke blot ville stemme imod den foreslåede forhøjelse, men arbejde for at afskaffe den eksisterende statsstøtte til partierne. Den kraftige forøgelse af statsstøtten til de politiske partier vil give et system med statsafhængige partier, hvor et levende folkestyre bliver forvandlet til centralistisk politikerstyre, hvor partierne bliver topstyrede og mindre interesserede i medlemmernes engagement. FRP henviste i betænkningen til, at partistøtteleven skulle ophæves.

SF og EL stemte imod forslaget, efter at de ændringsforslag, disse partier havde stillet, blev forkastet.

4.2.1.2.1. Lovændringens formål og baggrund

Det fremgår af lovens forarbejder, at formålet med lovændringen var, at den offentlige økonomiske støtte til politiske partier skulle forhøjes. Derudover skulle der i loven indsættes bestemmelser om, at der årligt skulle indgives ansøgninger om partistøtte, samt at der skulle være sammenhæng mellem udbetaling af partistøtte og pligten til at aflægge partiregnskaber.

Baggrunden for ændringen af loven var, at de politiske partiers mulighed for at tage aktivt del i den politiske proces skulle sikres bedst muligt.

Derudover fremgår det af forarbejderne om baggrunden for lovforslaget, at formålet med den offentlige partistøtteordning, der blev gennemført i 1986, var at styrke det grundlæggende arbejde, der udføres af de politiske partier, på samme måde, som det offentlige yder støtte på andre områder, hvor man af samfundsmæssige grunde ønsker at styrke det folkelige arbejde.

Det fremgår endvidere, at udviklingen i de forløbne år i betydelig grad havde påvirket de politiske partiers muligheder for at spille den aktive rolle, der er en forudsætning for folkestyrets funktion. Derudover gjorde de mere komplekse samfundsforhold, udviklingen inden for informations-teknologien og den stigende internationalisering det nødvendigt at anvende stadig flere ressourcer for at kunne tage del i den politiske debat og beslutningsproces på kvalificeret måde. De politiske partier og de lokale partiforeninger havde som følge heraf fået sværere ved at fungere som ramme for den politiske debat og fastholde deres position i forhold til organisationer og andre aktører med større økonomiske midler til rådighed.

Det blev i forarbejderne yderligere påpeget, at partistøtteordningerne i både Norge og Sverige indebar en væsentligt højere støtte end den danske ordning. I Norge blev der således ydet 40 NOK pr. stemme ved valg til Stortinget og 20 NOK pr. stemme ved valg til kommunerne. I Sverige blev

---

¹⁰⁷ Jf. Folketingstidende 1994-95, B spalte 920, betænkning over L 244 afgivet den 24. maj 1995 af Udvalget for Forretningsordenen.

der ydet et grundtilskud på ca. 4 mio. SEK til partier, som ved valg til Rigsdagen havde opnået mindst 4 pct. af stemmerne. Herudover blev der ydet et tilskud på ca. 250.000 SEK for hvert mandat, det pågældende parti var repræsenteret med.

Det blev yderligere påpeget, at de politiske partier generelt oplevede et fald i medlemstallet og dermed et ændret økonomisk grundlag for deres arbejde.

Samtidig med fremsættelsen af lovforslaget blev der fremsat et lovforslag til ændring af partiregnskabsloven, hvor der blev lagt op til større åbenhed. Det blev i den forbindelse antaget, at denne åbenhed i et vist omfang ville indebære en nedgang i de private tilskud til partierne. Efter forslaget om ændring af partiregnskabsloven skulle de regnskabspligtige partier¹⁰⁸ oplyse navn og adresse på bidragsydere, der gav særligt store bidrag.

På baggrund af ovenstående ønskede man således at gennemføre en væsentlig forhøjelse af den offentlige partistøtte, der på det tidspunkt havde været uændret i næsten 10 år.

Det blev i denne sammenhæng afslutningsvis påpeget, at partistøtten på daværende tidspunkt udgjorde et beløb svarende til ca. 6 kr. pr. indbygger. Det blev til sammenligning nævnt, at de offentlige udgifter til musik sammenlagt var på 106 kr. pr. indbygger i 1995, mens filmudgifterne var på 47 kr. pr. indbygger. Endelig udgjorde de samlede statslige og kommunale udgifter til idræt og fritidsundervisning henholdsvis 423 kr. og 467 kr. pr. indbygger.

4.2.1.2.2. Indholdet af lovændringen

Som ovenfor anført indebar lovændringen, at den økonomiske støtte blev forhøjet. Støtten til folketingspartierne blev således næsten firedoblet, da den blev ændret fra 5 kr. til 19,50 kr. pr. stemme. Støtten til partier, der havde deltaget i amtsrådsvalg, blev hævet fra 2 kr. til 2,50 kr. pr. stemme, og støtten til partier, der havde deltaget i kommunalbestyrelsesvalget, blev ændret fra 3 kr. til 4 kr. pr. stemme, og i Københavns og Frederiksbergs Kommuner fra 5 kr. til 6,50 kr. pr. stemme.

Derudover medførte lovændringen, at ansøgning om økonomisk støtte skulle indgives senest to måneder efter valgets afholdelse og derefter hvert år inden den 1. marts. Ansøgningen gjaldt således ikke længere for hele valgperioden.

Det blev i forarbejderne anført, at der er en vis sammenhæng mellem på den ene side reglerne om offentlig økonomisk støtte til de politiske partier (partistøtteloven) og på den anden side de regler

---

¹⁰⁸ De regnskabspligtige partier er partier, der har været opstillet til senest afholdte valg til Folketinget eller Europa-Parlamentet, jf. partiregnskabslovens § 3, stk. 1, 1. pkt.

om offentliggørelse af regnskaber (partiregnskabsloven)¹⁰⁹, der gælder for partier, som har været opstillet til det senest afholdte valg til Folketinget eller Europa-Parlamentet. Det blev derfor anset for naturligt, at udbetaling af offentlig partistøtte skulle gøres afhængig af, at det pågældende parti kunne dokumentere at have overholdt reglerne i partiregnskabsloven. Ændringsloven til partistøtteloven indeholdt på denne baggrund en bestemmelse, hvorefter de politiske partier, som efter § 3 i partiregnskabsloven skal aflægge regnskab, hvert år inden den 1. marts til indenrigsministeren skulle indsende en kopi af det seneste regnskab, som partiet havde skullet aflægge. Hvis partiet ikke indsendte et sådant regnskab, eller hvis regnskabet ikke var fyldestgørende, skulle udbetalingen af partistøtte fra staten udsættes. Manglende indsendelse eller mangelfuld udfyldelse af partiregnskab ville dermed ikke have betydning for den ret til udbetaling af partistøtte, der var opnået ved deltagelse i amtsråds- og kommunevalg.

Regnskabspligten efter § 3 i partiregnskabsloven påhviler alene et partis landsorganisation. Det blev imidlertid fundet rimeligt, at der også for partiernes amts-, kreds-, kommune- og lokalorganisationer samt for organisationer for lokallister skulle gives oplysning om større bidrag (mere end 20.000 kr.), der modtages fra private bidragsydere, samt om eventuelle anonyme bidrag. Det blev på denne baggrund indført i loven, at tilskudsmodtageren skulle indsende erklæring herom til amtsrådet henholdsvis kommunalbestyrelsen, og at denne erklæring skulle indeholde oplysning om, hvorvidt tilskudsmodtageren fra samme private bidragsyder havde modtaget bidrag, der tilsammen oversteg 20.000 kr. Bidragsydernes navn og adresse skulle i dette tilfælde fremgå af erklæringen. Det fremgår af forarbejderne, at Indenrigsministeriet herefter ville kunne indhente de fornødne oplysninger om større private bidrag til amtslige og kommunale partiorganisationer mv. fra amtsrådene og kommunalbestyrelserne.

4.2.1.3. Ændring af partistøtteloven i 2001

Lovforslaget blev fremsat af S, V, KF, SF, DF, CD, RV, EL og KRF den 21. februar 2001.¹¹⁰ Lovforslaget omhandlede frister for ansøgning om og udbetaling af tilskud, præcisering af anvendelseskravet, straf for urigtige erklæringer mv.

Baggrunden for lovforslaget er beskrevet i et brev af 18. maj 1999 fra den daværende formand for Folketinget til daværende indenrigsminister og justitsminister.¹¹¹ Af dette brev fremgik, at

---

¹⁰⁹ Jf. lov nr. 404 af 13. juni 1990 om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber med senere ændringer.

¹¹⁰ Lovforslag nr. L 170 om ændring af lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v. (Frister for ansøgning om og udbetaling af tilskud, præcisering af anvendelseskravet, straf for urigtige erklæringer m.v.) blev fremsat den 21. februar 2001 af formændene for partiernes folketingsgrupper, jf. Folketingsstidende 2000-01, tillæg A, side 5002.

¹¹¹ Jf. Im.V.k.kt. 1997, J.nr. 4302-2, akt.nr. 11.

Folketingets Udvalg for Forretningsordenen på sit møde den 12. maj 1999 havde diskuteret behovet for ændring af partistøtteloven og partiregnskabsloven.

Efter udvalgets opfattelse burde partistøttelovens § 7, stk. 2, (vedrørende erklæring om, at tilskud for foregående kalenderår er anvendt til politisk arbejde) blive præciseret således, at det klart skulle fremgå af loven, 1) at tilskudsbeløbet skulle anvendes inden for et år, 2) at ”placeringen” af dette år skulle sammenholdes med både det årlige udbetalingstidspunkt og tidspunktet for indsendelse af den årlige erklæring om anvendelse af beløbet, og 3) i hvilket omfang politiske aktiviteter, som støttebeløbet anvendes til, skulle kunne henføres til denne periode.

Udvalget fandt derudover, at der var behov for at indføre strafsanktionering for urigtig angivelse af private bidrag til politiske partier.

Af dette brev fremgik følgende herom:

”For så vidt angår spørgsmålet om indførelse af sanktioner for urigtig angivelse af private bidrag til politiske partier har dette tidligere været drøftet med Indenrigsministeriet og Justitsministeriet.

Baggrunden for overvejelserne var Jens Oluf Jersilds tv-udsendelse, Rapporten, som aktualiserede spørgsmålet om behovet for at indføje egentlige sanktionsbestemmelser i tilfælde af, at der i et partiregnskab afgives urigtige oplysninger om, at et bidrag er anonymt.

Det har været opfattelsen i udvalget, at der - bl.a. af hensyn til vælgernes tillid – er behov for at indføre strafsanktionering for urigtig angivelse af private bidrag til de politiske partier.

[...]

På den baggrund er det opfattelsen, at en model, hvorefter der i partistøtteloven og i partiregnskabsloven indføres straf for at afgive urigtige oplysninger om private bidrag til politiske partier, er den foretrukne løsning.

[...]

Samtidig kan det overvejes, om der er behov for at indføre sanktioner for urigtige angivelser i andre regnskabsposter og erklæringer.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvem der skal kunne ifalde ansvar efter en sådan strafbestemmelse bemærkes, at en ordning, hvorefter såvel fysiske som juridiske personer kan ifalde strafansvar, er velkendt inden for særlovgivningen, og derfor som udgangspunkt bør foretrækkes.

Det kan dog efter udvalgets opfattelse samtidig overvejes, om det på dette område ville være rimeligt at begrænse strafansvaret til et organisationsansvar, uanset at der efter det oplyste ikke i den gældende lovgivning er eksempler på, at en handling er kriminaliseret alene for juridiske personer, men ikke for fysiske personer.”

Lovforslaget blev behandlet sammen med L 171 (Forslag til lov om ændring af lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber (Straf for urigtige oplysninger i partiregnskaber)).

Lovforslaget blev enstemmigt vedtaget ved tredjebehandlingen den 1. juni 2001.¹¹²

4.2.1.3.1. Indholdet af lovændringen

Lovændringen indførte store dele af de bestemmelser, der i dag udgør gældende ret på området, hvorfor lovændringerne kun opridses kort i nedenstående gennemgang.¹¹³

Der blev ved lovændringen indført bestemmelser, hvorefter partierne som betingelse for at få udbetalt partistøtte skulle indsende to erklæringer. Den ene erklæring var fremadrettet, og det skulle i denne angives, hvilke udgifter til politisk arbejde her i landet der påregnedes afholdt i det pågældende kalenderår. Den anden erklæring var bagudrettet, og det skulle her fremgå, hvilke udgifter til politisk arbejde her i landet der mindst var afholdt i det kalenderår, hvor tilskudsmodtageren senest modtog tilskud. Erklæringerne skulle indsendes inden udgangen af det kalenderår, hvor tilskud ønskedes udbetalt. Derudover blev det indført, at anvendelsesperioden for det modtagne tilskud skulle følge kalenderåret, således at det årligt udbetalte tilskud skulle anvendes inden for det kalenderår, det vedrører. Endvidere blev det fastslået, at ansøgning om tilskud blot skulle indgives inden udgangen af det kalenderår, hvor tilskud ønskedes udbetalt, i stedet for som tidligere senest den 1. marts. Endelig blev der indført straffebestemmelser for afgivelse af urigtige erklæringer efter loven.

4.2.1.4. Ændring af partistøtteleven i 2002

Den 20. februar 2002 fremsatte den daværende indenrigs- og sundhedsminister et lovforslag, hvorefter visse nævn på det kommunale område skulle nedlægges eller ændres.¹¹⁴ Loven blev vedtaget ved tredjebehandlingen den 16. maj 2002¹¹⁵, hvor V, S, DF, KF, RV og KRF stemte for. SF og EL stemte imod lovforslaget. Partistøttenævnet blev ved denne lovændring nedlagt.

---

¹¹² Jf. Folketingstidende 2000-01, FF side 9237. Lovforslaget blev vedtaget som lov nr. 457 af 7. juni 2001 om ændring af lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v. (Frister for ansøgning om og udbetaling af tilskud, præcisering af anvendelseskravet, straf for urigtige erklæringer m.v.).

¹¹³ Der henvises til afsnit 4.2.2 om gældende ret.

¹¹⁴ Lovforslag nr. L 110 om ændring af lov om fremgangsmåden ved ændring af landets inddeling i kommuner og amtskommuner, lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v., beredskabsloven og værnepligtsloven (Nedlæggelse og ændring af visse råd og nævn på det kommunale område) blev fremsat den 20. februar 2002. Se Folketingstidende 2001-02, 2. samling, tillæg A, side 2870.

¹¹⁵ Jf. Folketingstidende 2001-02, 2. samling, FF side 6538. Lovforslaget blev vedtaget som lov nr. 371 af 6. juni 2002 om ændring af lov om fremgangsmåden ved ændring af landets inddeling i kommuner og amtskommuner, lov om

Baggrunden for lovændringen var, at regeringen havde besluttet at gennemføre en gennemgribende sanering af offentlige råd, nævn, udvalg og centre. Formålet hermed var blandt andet at opnå en bedre prioritering af de offentlige midler og skabe en mere gennemsigtig statslig administration.

Det fremgår af lovens forarbejder, at man ved indførelsen af partistøtteordningen i 1987 anså det for hensigtsmæssigt, at regionale og lokale afgørelser om partistøtte til kandidatlisters kunne indbringes for et centralt organ, hvori amtskommuner og kommuner var repræsenteret og dermed personer med praktisk erfaring med det regionale og lokale politiske arbejde. Erfaringerne viste dog, at amtsrådenes og kommunalbestyrelsernes afgørelser om partistøtte kun i sjældne tilfælde blev påklaget til Partistøttenævnet. Siden nedsættelsen i 1987 havde nævnet således alene truffet afgørelse i 9 sager, heraf 2 i 2000.

Derudover fremgår det, at reglerne om udbetaling og anvendelse af partistøtte blev udbygget ved en lovændring i 2001 bl.a. med henblik på at skabe så sikre rammer for tilskudsmodtagere som muligt. Dette indebærer, at særligt kendskab til det regionale og lokale politiske arbejde ikke i samme omfang som hidtil ville være af betydning ved stillingtagen til eventuelle klagesager på området.

Efter regeringens opfattelse var der på denne baggrund ikke behov for at opretholde et særligt nævn med kommunal repræsentation til at træffe afgørelse i sager om klager over afgørelser om partistøtte på grundlag af deltagelse i amtsrådsvalg og kommunalbestyrelsesvalg.

For at sikre en ensartet administration af reglerne i partistøtteleven blev det anset for hensigtsmæssigt, at der fortsat var adgang til at påklage de nævnte afgørelser. Da indenrigs- og sundhedsministeren administrerede reglerne om tilskud efter partistøtteleven på grundlag af deltagelse i folketingsvalg, hvilke regler i vidt omfang svarede til de regler, der var gældende for tilskud på grundlag af deltagelse i amtsrådsvalg og kommunalbestyrelsesvalg, var det efter regeringens opfattelse hensigtsmæssigt, at indenrigs- og sundhedsministeren indsattes som klageinstans i stedet for Partistøttenævnet. Selv om klageadgangen blev opretholdt, opnåedes herved en forenkling af proceduren ved behandlingen af klagesagerne.

Indenrigs- og sundhedsministeren blev således ved lovændringen indsat som klageinstans.

4.2.1.5. Ændring af partistøtteleven i 2002

Lovforslaget blev fremsat den 7. november 2002 af den daværende indenrigs- og sundhedsminister¹¹⁶, og loven blev vedtaget den 10. december 2002¹¹⁷, hvor V, DF, KF, SF og EL stemte for

---

økonomisk støtte til politiske partier m.v. og værnepligtsloven (Nedlæggelse og ændring af visse råd og nævn på det kommunale område).

¹¹⁶ Lovforslag nr. L 76 blev fremsat den 7. november 2002. Se Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 1805.

lovforslaget. S, RV og KRF stemte imod forslaget. Lovændringen vedrørte nedsættelse af den statslige partistøtte.

Regeringen og Dansk Folkeparti havde indgået aftale om finansloven for 2003, hvor der var enighed om, at partistøtten skulle omfattes af de generelle effektiviseringskrav på det statslige område.

Ifølge forarbejderne skulle der i overensstemmelse med de generelle effektiviseringskrav på det statslige område (3 pct. i 2003, 5 pct. i 2004 og 7 pct. i 2005) ske en trinvis nedsættelse af det årlige tilskudsbeløb, som partier og kandidater uden for partierne efter § 2 i partistøtteloven var berettiget til at få udbetalt af staten.

Ifølge lovændringen skulle nedsættelsen af partistøtten første gang have virkning for kalenderåret 2003 og derefter trinvist nedsættes yderligere frem til det niveau, der skulle gælde for kalenderåret 2005 og de følgende år. Der ville herved blive opnået en mindredgift på 2,5 mio. kr. i 2003, 4,2 mio. kr. i 2004 og 5,9 mio. kr. i 2005 og de følgende år.

Det årlige tilskudsbeløb efter partistøttelovens § 2 blev ved lovændringen nedsat fra 24,00 kr. til 23,30 kr. pr. stemme for det årlige tilskud, der skulle udbetales i 2003. For tilskudsbeløb, der skulle udbetales i 2004, blev tilskudsbeløbet nedsat til 22,80 kr. pr. stemme og i 2005 og frem til 22,30 kr. pr. stemme.

Støtten til de kommunale og regionale kandidatlistes blev ikke omfattet af lovændringen.

4.2.1.6. Ændring af partistøtteloven i 2005

Som led i vedtagelsen af regionsloven – der var et led i kommunalreformen fra 2005 – blev der vedtaget en række konsekvensændringer i partistøtteloven.

Lovforslaget blev fremsat af den daværende indenrigs- og sundhedsminister den 24. februar 2005.¹¹⁸

Lovforslaget blev vedtaget den 9. juni 2005 af V, DF og KF.¹¹⁹ Imod stemte S, RV, SF og EL.

---

¹¹⁷ Jf. Folketingstidende 2002-03, FF side 2830. Lovforslaget blev vedtaget som lov nr. 1048 af 17. december 2002 om ændring af lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v. (Nedsættelse af den statslige partistøtte).

¹¹⁸ Lovforslag nr. L 65, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 2684.

¹¹⁹ Jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, FF 4202. Lovforslaget blev vedtaget som § 80 i lov nr. 537 af 24. juni 2005 om regioner og om nedlæggelse af amtskommunerne, Hovedstadens Udviklingsråd og Hovedstadens Sygehusfællesskab.

Som følge af nedlæggelsen af amtskommunerne og oprettelsen af regionerne skulle der fremover afholdes regionsrådsvalg i stedet for amtsrådsvalg. Den støtte til partiernes politiske arbejde i amtskommunen, som amtsrådet efter de dagældende regler i partistøtteloven udbetalte på grundlag af partiernes stemmetal ved det senest afholdte amtsrådsvalg, blev ændret til bestemmelser om, at regionsrådet efter tilsvarende regler udbetaler støtte til partiernes politiske arbejde i regionen på grundlag af partiernes stemmetal ved det senest afholdte regionsrådsvalg. Ændringerne trådte i kraft den 1. januar 2007, jf. regionslovens § 85, 2. pkt., og har virkning for tilskudsbeløb, der ydes for kalenderåret 2007 og senere, jf. overgangsbestemmelsen i regionslovens § 90.

Som en følge heraf skulle de beføjelser, som i partistøtteloven var tillagt amtsrådet, fremover udøves af regionsrådet, ligesom de retsvirkninger, der var knyttet til amtskommunen som geografisk område eller myndighedsbetegnelse, fremover blev knyttet til regionen. Endvidere skulle de retsvirkninger, der var knyttet til amtsrådsvalget, fremover knyttes til regionsrådsvalget, og de retsvirkninger, der var knyttet til det seneste kommunale valgår, skulle, hvor dette var tilsigtet, fremover knyttes til det seneste regionale valgår. Af samme grund skulle partistøttelovens henvisning til partiernes amtsorganisation ændres til partiernes regionale organisation.

Ændringen af partistøtteloven vedrørte alene de konsekvensændringer i partistøtteloven, som var en nødvendig følge af nedlæggelsen af amtskommunerne og oprettelsen af regionerne. Det støttebeløb pr. stemme, regionsrådet fremover skulle udbetale, blev det samme som det støttebeløb pr. stemme, amtsrådet udbetalte, dvs. 2,50 kr. pr. stemme ved det senest afholdte valg, jf. § 3, stk. 1, 2. pkt., i partistøtteloven, dog således, at enten kandidatlisten eller det listeforbund, kandidatlisten indgår i, ligesom i dag skal have opnået mindst 500 stemmer, jf. § 3, stk. 2 og 3, i partistøtteloven.

4.2.2. Gældende ret

4.2.2.1. Generelle bestemmelser

4.2.2.1.1. Partistøttelovens formål

Formålet med partistøtteloven¹²⁰ er efter lovens § 1, stk. 1, at støtte det politiske arbejde her i landet såvel på landsplan som på regionalt og kommunalt plan.

4.2.2.1.2. Partistøttelovens definition af ”politisk arbejde”

Partistøttelovens § 1, stk. 2, indeholder en definition af begrebet politisk arbejde og dermed en afgrænsning af, hvilke aktiviteter tilskud efter loven kan anvendes til. Som politisk arbejde anses enhver aktivitet, der tager sigte på at fremme valg her i landet af en eller flere kandidater eller fremme et bestemt resultat af en folkeafstemning her i landet ved

---

¹²⁰ Jf. bekendtgørelse nr. 1291 af 8. december 2006 af lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v.

1. at udbrede kendskabet til bestemte politiske synspunkter
2. at etablere og drive organisationer (dvs. en eller flere organisationer inden for eller uden for partiet),
3. at samarbejde med andre organisationer (dvs. f.eks. også andre politiske partier her i landet og i udlandet, og internationale organisationer) eller
4. på anden måde (dvs. på enhver anden måde end ved de ovenfor opregnede aktiviteter).

Der er således tale om en bred definition.

Aktiviteter, der tager sigte på at fremme valg i udlandet af en eller flere kandidater, og ikke kun er udtryk for samarbejde med andre organisationer med henblik på at fremme valg her i landet af en eller flere kandidater, er ikke omfattet. Tilsvarende gælder, at aktiviteter, der tager sigte på at fremme et bestemt resultat af en folkeafstemning i udlandet, ikke er omfattet.

I forarbejderne til partistøtteleven af 1986¹²¹ er det tilkendegivet, at der ved politisk arbejde her i landet først og fremmest tænkes på den politiske virksomhed, der direkte eller indirekte går ud på at inddrage borgerne (partimedlemmer m.fl.) i aktivt politisk arbejde i bred betydning.¹²² Den gældende definition, hvorefter politisk arbejde omfatter aktiviteter, der retter sig såvel mod tilskudsmodtagerens organisation eller medlemmer som mod andre organisationer eller mod vælgerne¹²³, indebærer dog ikke nogen realitetsændring i forhold til tidligere praksis ved administrationen af partistøtteordningen, herunder hvilke aktiviteter partistøtte kan anvendes til. I forhold til forarbejderne til den oprindelige partistøttelov fra 1986 har tilskudsmodtagerne efter de gældende regler videre adgang til at benytte tilskud til internationalt samarbejde mv.¹²⁴

Det er ikke nogen betingelse, at en aktivitet omfattet af partistøttelevens § 1, stk. 2, udføres af tilskudsmodtageren selv. Bestemmelsen er ikke til hinder for, at tilskudsmodtageren overfører penge til andre organisationer eller til andre dele af tilskudsmodtagerens organisation med henblik på, at disse udfører de i stk. 2 nævnte aktiviteter. Selve pengeoverførslen kan dog ikke anses for en aktivitet, der er omfattet af definitionen af begrebet politisk arbejde. Det er således en betingelse for at betragte et givet tilskud for anvendt til politisk arbejde, at den organisation, der har modtaget de overførte penge, har anvendt beløbet til de i stk. 2 nævnte aktiviteter. Er pengene overført til en anden del af partiets egen organisation, f.eks. fra en landsorganisation til en regions- eller kommuneorganisation, er det endvidere en betingelse, at andre tilskud udbetalt i henhold til denne lov, f.eks. på grundlag af deltagelse i regionsråds- eller kommunalbestyrelsesvalg, ikke anvendes til

---

¹²¹ Jf. lov nr. 940 af 23. december 1986 om økonomisk støtte til politiske partier m.v.

¹²² Jf. indenrigsministerens besvarelse den 1. december 1986 af spørgsmål nr. 1 fra Udvalget for Forretningsordenen ved behandlingen af det lovforslag, hvormed partistøtteordningen blev indført (L 80, bilag 3).

¹²³ Jf. afsnit 4.2.2.1.3 nedenfor.

¹²⁴ Jf. nærmere afsnit 4.2.2.1.3 nedenfor.

den pågældende aktivitet, således at aktiviteten medregnes flere gange ved opgørelsen af de påregnede og afholdte udgifter. Der henvises til bestemmelsen i partistøttelovens § 1, stk. 4, 2. pkt., der udelukker dette.¹²⁵

4.2.2.1.3. Støttens geografiske anvendelsesområde

Det fremgår af partistøttelovens § 1, stk. 3, at tilskud, der udbetales i henhold til partistøtteloven, skal anvendes til politisk arbejde her i landet, der retter sig mod tilskudsmodtagerens organisation eller medlemmer eller mod andre organisationer inden for eller uden for det pågældende område eller mod vælgerne inden for det pågældende område.

Det fastslås i partistøttelovens § 1, stk. 3, at tilskud, der ydes i henhold til loven, skal anvendes til politisk arbejde inden for et givet område. Dette betyder, at alt efter om tilskuddet ydes efter partistøttelovens §§ 2, 3 eller 4 på grundlag af deltagelse i folketingsvalg, regionsrådsvalg eller kommunalbestyrelsesvalg, skal dette anvendes til politisk arbejde i henholdsvis landet, regionen eller kommunen. Dette betyder ligeledes, at partiernes vælgerrelaterede politiske arbejde skal rette sig mod vælgerne i det pågældende område.

Tilskud, der udbetales efter partistøttelovens § 2 på grundlag af deltagelse i *folketingsvalg*, skal anvendes til politisk arbejde her i landet, dvs. i Danmark, på Færøerne eller i Grønland. Dette krav indebærer, at tilskuddet ikke må anvendes til politisk arbejde, der retter sig mod vælgere i udlandet. Det kan f.eks. være bidrag til udenlandske søsterpartiers arbejde som led i valgkamp mv., herunder valgkampen til en folkeafstemning i udlandet. Der er imidlertid hverken efter partistøtteloven eller dansk ret i øvrigt noget til hinder for, at en tilskudsmodtager yder bidrag til udenlandske søsterpartier til at føre valgkamp mv., når blot det økonomiske grundlag herfor er et andet end tilskud, der modtages efter partistøtteloven.

Tilskuddet kan derimod godt anvendes til politisk arbejde, der uden at rette sig mod vælgere i udlandet retter sig mod andre organisationer i udlandet. Virksomhed, der tager sigte på at styrke de politiske partiers internationale forbindelser, såsom medlemskontingent til internationale sammenslutninger, udlandsrejser i partipolitisk øjemed og deltagelse i internationale møder mv., vil således kunne medregnes. Udgifter, der tager sigte på at bistå et udenlandsk søsterparti med at opbygge eller styrke sin organisation eller i øvrigt at udbrede kendskabet til, hvorledes demokratiet fungerer her i landet, eller de holdninger blandt vælgerne her i landet, der antages at have betydning for udfaldet af en folkeafstemning her i landet om et bestemt spørgsmål, vil ligeledes kunne medregnes ved opgørelsen af de påregnede henholdsvis afholdte udgifter.

---

¹²⁵ Se omtalen af bestemmelsen nedenfor under afsnit 4.2.2.1.4.

Tilskud, der udbetales efter partistøttelovens § 2, må endvidere anvendes til politisk arbejde, der retter sig mod vælgerne her i landet, uanset om det organ, der skal vælges kandidater til, er et andet end Folketinget. Tilskuddet må således anvendes i forbindelse med valg til Europa-Parlamentet og må også anvendes i forbindelse med valg til regionsråd og kommunalbestyrelser. Tilskuddet må også overføres til partiets regions- og kommuneorganisationer med henblik herpå, jf. ovenfor. Tilskud, der udbetales efter partistøttelovens § 2, må ligeledes anvendes i forbindelse med folkeafstemninger, jf. partistøttelovens § 1, stk. 2.

Tilskud, der udbetales efter partistøttelovens § 3 på grundlag af deltagelse i *regionsrådsvalg*, skal anvendes til politisk arbejde i regionen. Dette krav indebærer, at tilskuddet ikke må anvendes til politisk arbejde, der retter sig mod vælgere i andre regioner eller i udlandet. Tilskuddet må derimod anvendes til politisk arbejde, der retter sig mod vælgerne i regionen, uanset om det organ, der skal vælges kandidater til, er et andet end regionsrådet. Tilsvarende gælder, for så vidt angår politisk arbejde i forbindelse med folkeafstemninger.

Tilskuddet kan endvidere anvendes til politisk arbejde, der uden at rette sig mod vælgere uden for regionen retter sig mod andre organisationer uden for regionen. Udgifter til deltagelse i møder mv. uden for regionen vil kunne medregnes, f.eks. møder med partiets eller andre partiers organisationer i andre regioner eller med partiets landsorganisation eller eventuelt med udenlandske søsterorganisationer.

Tilskud, der udbetales efter partistøttelovens § 4 på grundlag af deltagelse i *kommunalbestyrelsesvalg*, skal anvendes til politisk arbejde i kommunen. Dette krav indebærer, at tilskuddet ikke må anvendes til politisk arbejde, der retter sig mod vælgere i andre kommuner eller i udlandet. Tilskuddet må derimod anvendes til politisk arbejde, der retter sig mod vælgerne i kommunen, uanset om det organ, der skal vælges kandidater til, er et andet end kommunalbestyrelsen. Tilsvarende gælder, for så vidt angår politisk arbejde i forbindelse med folkeafstemninger.

Tilskuddet kan endvidere anvendes til politisk arbejde, der uden at rette sig mod vælgere uden for kommunen retter sig mod andre organisationer uden for kommunen. Udgifter til deltagelse i møder mv. uden for kommunen vil kunne medregnes, f.eks. møder med partiets eller andre partiers organisationer i andre kommuner eller med en regionsorganisation for partiet eller med partiets landsorganisation eller eventuelt med udenlandske søsterorganisationer.

4.2.2.1.4. Støtte i henhold til anden lovgivning

Det følger af partistøttelovens § 1, stk. 4, 1. pkt., at i det omfang der påregnes udbetalt eller er udbetalt støtte til politisk arbejde i henhold til anden lovgivning, kan udgifterne hertil ikke medregnes ved opgørelse efter partistøtteloven af de påregnede henholdsvis de afholdte udgifter til

politisk arbejde. Udtrykket ”anden lovgivning” omfatter både andre love og anden skreven og uskreven ret, herunder finansloven og dermed støtte, der udbetales i medfør af bevilling på finansloven, f.eks. til dækning af udgifter til EU-oplysning i medfør af den på finansloven optagne bevilling til oplysning om Den Europæiske Union.

Efter partistøttelovens § 1, stk. 4, 2. pkt., kan udgifter til politisk arbejde heller ikke medregnes ved de nævnte opgørelser efter partistøtteloven af de påregnede henholdsvis de afholdte udgifter til politisk arbejde, i det omfang andre tilskud, der udbetales i henhold til partistøtteloven, påregnes anvendt eller er anvendt hertil. Ved ”andre tilskud” sigtes til tilskud, der er udbetalt på grundlag af et valg af en anden slags, jf. partistøttelovens §§ 2-4, et valg af samme slags, men inden for et andet område (regioner, kommuner) eller til et valg af samme slags inden for samme område. Har f.eks. et partis landsorganisation til partiets organisation i en region eller en kommune overført penge, som anvendes til politisk arbejde, hvilket partistøttelovens § 1, stk. 2, ikke er til hinder for, jf. ovenfor, vil udgifterne til dette politiske arbejde ikke kunne medregnes både ved landsorganisationens og den lokale organisations opgørelse af, hvilke udgifter der mindst påregnes afholdt henholdsvis mindst er afholdt til politisk arbejde, jf. partistøttelovens §§ 7 og 7 a henholdsvis §§ 10 og 10 a og §§ 11 b og 11 c.

4.2.2.2. Støtteberettigede

Generelt for alle støtteberettigede gælder, at der skal være identitet mellem den støttemodtager, som partistøtten for det aktuelle tilskudsår udbetales til, og den støttemodtager, der på grund af stemmetallene ved det senest afholdte valg har ret til partistøtte. Hertil kan nævnes, at det nu nedlagte Partistøttenævn i to afgørelser har taget stilling til spørgsmålet om, hvem der er rette tilskudsmodtager i forbindelse med stemmer afgivet til kommunal og amts(nu regions-)valg.¹²⁶

I den ene sag havde fem ud af syv kommunalbestyrelsesmedlemmer brudt med det landsdækkende parti, hvis kandidatliste de var valgt for.¹²⁷ De fem medlemmer, der havde brudt med det pågældende parti og dannet deres egen gruppe i kommunalbestyrelsen, ønskede det tilskud, som kandidatlisten var berettiget til efter partistøtteloven, udbetalt til sig. De fem kommunalbestyrelsesmedlemmer havde blandt andet anført, at flertallet af gruppen havde forladt partiet, og at 4 ud af partiets 5 foreninger havde forladt partiet. Landsorganisationen for kandidatlistens parti havde udtalt over for Partistøttenævnet, at der fortsat eksisterede en partigruppe i kommunalbestyrelsen, og at der i kommunen fortsat var 5 foreninger, som der var ved sidste kommunevalg. Partistøttenævnet udtalte i denne sag blandt andet følgende:

---

¹²⁶ Partistøttenævnet har i alt behandlet 9 sager, og eksisterede i 15 år, jf. Jørgen Albæk Jensen, ”De politiske partier i retlig belysning”, 1. udgave, 2009, side 430f. med nærmere omtale af sagerne.

¹²⁷ Jf. Partistøttenævnets kendelse nr. 61 af 15. april 1992. Kendelsen er optaget i Ministerialtidende og findes i Retsinformation. Se IM 1.K. 1992, j.nr. 4334-1.

”Det er Partistøttenævnets opfattelse, at bestemmelsen i partistøttelovens § 11, stk. 2, jf. § 8, stk. 2, må forstås således, at det er partiforeningen/organisationen, der er berettiget til at modtage tilskud. Partistøttenævnet er således enig i Indenrigsministeriets udtalelse, og må på denne baggrund fastslå, at det er fællesledelsen i kommunen, der er berettiget til at modtage tilskuddet, uanset at nogle kommunalbestyrelsesmedlemmer – valgt på partiets kandidatlistes – har brudt med Y-parti”.

Tilskuddet følger dermed partiorganisationen og ikke de valgte kandidater.

I den anden sag ønskede et byrådsmedlem, der som følge af eksklusion af partiet var udtrådt af sin gruppe i kommunalbestyrelsen og havde dannet sin egen enmandsgruppe i kommunalbestyrelsen, udbetalt en andel af partistøtten til den kandidatliste, som den pågældende oprindeligt var opstillet for.¹²⁸ I denne sag udtalte Partistøttenævnet blandt andet følgende:

”Det er Partistøttenævnets opfattelse, at bestemmelsen i partistøttelovens § 11, stk. 2, jf. § 8, stk. 2, må forstås således, at partiforeningen/organisationen er berettiget til at modtage hele det tilskud, der i medfør af § 4, stk. 1, tilkommer kandidatlisten, uanset om et eller flere, eventuelt alle, af de medlemmer, der blev indvalgt for kandidatlisten (partiet), senere måtte have forladt partiet eller eventuelt er blevet ekskluderet af partiet.”

4.2.2.2.1. Statslig partistøtte

Det følger af partistøttelovens § 2, stk. 1, 1. pkt., og § 2, stk. 2, 1. pkt., at partier og kandidater uden for partierne, som har deltaget i det senest afholdte folketingsvalg, har ret til tilskud til partiets /kandidatens politiske arbejde her i landet. Der ydes ikke tilskud til partier og kandidater uden for partierne, der har fået færre end 1.000 stemmer ved valget, jf. partistøttelovens § 2, stk. 3.

4.2.2.2.2. Regional partistøtte

Det følger af partistøttelovens § 3, stk. 1, 1. pkt., at en kandidatliste, der har deltaget i det senest afholdte regionsrådsvalg, har ret til tilskud til kandidatlistens politiske arbejde i regionen. Der ydes ikke tilskud til kandidatlistes, der har fået færre end 500 stemmer ved valget, jf. partistøttelovens § 3, stk. 2. Der ydes dog uanset bestemmelsen i partistøttelovens § 3, stk. 2, tilskud til kandidatlistes, som indgik i et listeforbund, såfremt listeforbundet har fået 500 stemmer eller derover, jf. partistøttelovens § 3, stk. 3.

---

¹²⁸ Jf. Partistøttenævnets kendelse nr. 109 af 20. oktober 2000. Kendelsen er optaget i Ministerialtidende og findes i Retsinformation. Se IM Valg 1999, j.nr. 4334-1.

4.2.2.2.3. Kommunal partistøtte

Det følger af partistøttelovens § 4, stk. 1, 1. pkt., at en kandidatliste, der har deltaget i det senest afholdte kommunalbestyrelsesvalg, har ret til tilskud til kandidatlistens politiske arbejde i kommunen. Der ydes ikke tilskud til kandidatlistes, der har fået færre end 100 stemmer, i Københavns Kommune 500 stemmer, ved valget, jf. partistøttelovens § 4, stk. 2. Der ydes dog uanset bestemmelsen i partistøttelovens § 4, stk. 2, tilskud til kandidatlistes, som indgik i et listeforbund, såfremt listeforbundet har fået 100 stemmer, i Københavns Kommune 500 stemmer, eller derover, jf. partistøttelovens § 4, stk. 3.

4.2.2.3. Støttens størrelse

Tilskuddet på grundlag af deltagelse i folketingsvalg udgør årligt 30,00 kr. for hver stemme (2014-niveau), som partiet/kandidaten har fået ved valget, jf. partistøttelovens § 2, stk. 1, 2. pkt., og § 2, stk. 2, 2. pkt.

Tilskuddet på grundlag af deltagelse i regionsrådsvalg udgør årligt 4,25 kr. pr. stemme (2014-niveau), som kandidatlisten har fået ved valget, jf. partistøttelovens § 3, stk. 1, 2. pkt.

Tilskuddet på grundlag af deltagelse i kommunalbestyrelsesvalg udgør årligt 6,75 kr. pr. stemme (2014-niveau), som kandidatlisten har fået ved valget, jf. partistøttelovens § 4, stk. 1, 2. pkt.

Tilskudsbeløbene reguleres hvert år den 1. januar med 2,00 pct. tillagt eller fratrukket tilpasningsprocenten for det pågældende finansår, jf. lov om en satsreguleringsprocent. Det herved fremkomne beløb afrundes opad til nærmeste beløb, der kan deles med 25 øre, jf. partistøttelovens § 4 a, stk. 1.

Reguleringen sker på grundlag af de på reguleringstidspunktet gældende beløb før afrunding, jf. partistøttelovens § 4 a, stk. 2.

4.2.2.4. Ansøgning om og udbetaling af tilskud (partistøtte)

4.2.2.4.1. Indgivelse af ansøgning, herunder den administrerende myndighed, indgivelse for hvert kalenderår, tidsfrist samt underskriver af ansøgningen

4.2.2.4.1.1. Administrerende myndighed

Ansøgning om statslig partistøtte skal indgives til økonomi- og indenrigsministeren, der afgør, om betingelserne for at yde statsligt tilskud er opfyldt, jf. partistøttelovens § 5, stk. 1.

Ansøgning om regional partistøtte skal indgives til regionsrådet, der afgør, om betingelserne for at yde regionalt tilskud er opfyldt, jf. partistøttelovens § 8, stk. 1.

Ansøgning om kommunal partistøtte skal indgives til kommunalbestyrelsen, der afgør, om betingelserne for at yde kommunalt tilskud er opfyldt, jf. partistøttelovens § 11, stk. 1.

4.2.2.4.1.2. Ansøgning for hvert kalenderår, hvor der ønskes udbetalt tilskud

Ansøgning om tilskud skal indgives for hvert kalenderår, hvor der ønskes udbetalt tilskud, jf. partistøttelovens § 5, stk. 2, 1. pkt., § 8, stk. 2, 1. pkt., og § 11, stk. 2, 1. pkt.

Bestemmelserne indebærer, at en tilskudsmodtager ikke behøver at ansøge om tilskud for hvert år i valgperioden, heller ikke det første år, som betingelse for at modtage tilskud for et senere år i valgperioden. Kravet om, at ansøgning skal indgives for hvert kalenderår, hvor der ønskes tilskud, er ikke til hinder for, at der samtidig ansøges om tilskud for flere år (indeværende samt fremtidige). For at få udbetalt tilskud skal erklæringerne¹²⁹ om påregnede og afholdte udgifter til politisk arbejde samt et regnskab¹³⁰ (for folketingspartierne) henholdsvis en erklæring¹³¹ om anonyme tilskud og private bidragsydere (for regionale og kommunale kandidatlister) imidlertid også indsendes, jf. nedenfor.

4.2.2.4.1.3. Tidsfrist

Ansøgning om tilskud skal indgives inden udgangen af det kalenderår, hvor der ønskes udbetalt tilskud, jf. partistøttelovens § 5, stk. 2, 1. pkt., § 8, stk. 2, 1. pkt., og § 11, stk. 2, 1. pkt.

Bestemmelserne indeholder ingen frist for, på hvilket tidspunkt ansøgning om tilskud tidligst kan indgives. Ansøgning vil således kunne indgives inden begyndelsen af det kalenderår, hvor der ønskes udbetalt tilskud. Tilskud kan dog ikke udbetales forud for det kalenderår, det vedrører, jf. partistøttelovens § 6, stk. 3, 2. pkt., § 9, stk. 2, 2. pkt., og § 11 a, stk. 2, 2. pkt. For at få udbetalt tilskud skal partierne endvidere indsende erklæringerne¹³² om påregnede og afholdte udgifter til politisk arbejde samt et regnskab¹³³ henholdsvis en erklæring¹³⁴ om anonyme tilskud og private bidragsydere, jf. nedenfor.

---

¹²⁹ Jf. afsnit 4.2.2.4.2.1 og 4.2.2.4.2.2.

¹³⁰ Jf. afsnit 4.2.2.4.2.3.

¹³¹ Jf. afsnit 4.2.2.4.2.4.

¹³² Jf. afsnit 4.2.2.4.2.1 og 4.2.2.4.2.2.

¹³³ Jf. afsnit 4.2.2.4.2.3.

¹³⁴ Jf. afsnit 4.2.2.4.2.4.

4.2.2.4.1.4. Underskriver af ansøgningen

En ansøgning om statslig partistøtte skal underskrives af partiets formand henholdsvis af kandidaten uden for partierne, jf. partistøttelovens § 5, stk. 2, 2. pkt. I tilfælde, hvor et parti ikke har en landsformand, skal ansøgningen i stedet underskrives af det organ inden for partiet, der udadtil kan forpligte partiet.

Ved ansøgning om regional henholdsvis kommunal partistøtte har det betydning, om der er sket anmeldelse efter § 44, stk. 1, i lov om kommunale og regionale valg af, hvilken forening eller hvilke vælgere i regionen der er berettiget til på kandidatens vegne at ansøge om og modtage tilskud. Såfremt der er sket en sådan anmeldelse, underskrives ansøgningen af en repræsentant for den angivne forening eller af en af de angivne vælgere, jf. partistøttelovens § 8, stk. 2, 2. pkt., og § 11, stk. 2, 2. pkt.

Er der ikke sket en sådan anmeldelse, gælder for så vidt angår kandidatlistes, der er opstillet af et parti, der pr. 1. august i valgåret var opstillingsberettiget til folketingsvalg, at ansøgningen skal underskrives af en repræsentant for vedkommende partiorganisation, jf. partistøttelovens § 8, stk. 2, 3. pkt., og § 11, stk. 2, 3. pkt. Med udtrykket ”vedkommende partiorganisation” sigtes normalt til den organisation inden for vedkommende parti, der har opstillet kandidatlisten. Såfremt denne organisation er ophørt med at eksistere, vil vedkommende partiorganisation være partiets landsorganisation, der dog vil kunne delegere retten til at ansøge om og modtage tilskud til en anden organisation inden for partiet. Tilskud på grundlag af deltagelse i regionsrådsvalg henholdsvis kommunalbestyrelsesvalg skal anvendes til politisk arbejde i den pågældende region henholdsvis kommune, uanset hvilken organisation der modtager tilskuddet, jf. partistøttelovens § 3, stk. 1, og § 4, stk. 1.

For så vidt angår kandidatlistes, der ikke er opstillet af et parti, der pr. 1. august i valgåret var opstillingsberettiget til folketingsvalg, kan ansøgningen underskrives af den kontaktperson (stiller eller kandidat), valgbestyrelsen kan rette henvendelse til vedrørende kandidatlisten, og som efter den kommunale og regionale valglovs § 25, stk. 3, skal angives på de indleverede kandidatlistes, eller af en anden person, der er berettiget til at optræde som repræsentant for kandidatlisten, jf. partistøttelovens § 8, stk. 2, sidste pkt., og § 11, stk. 2, sidste pkt. Det gælder, uanset om vedkommende er vælger i regionen henholdsvis kommunen.

4.2.2.4.2. Krav til ansøgningen

4.2.2.4.2.1. Erklæring om påregnede udgifter til politisk arbejde i det aktuelle tilskudsår

4.2.2.4.2.1.1. Tilskuddet skal modsvare de påregnede udgifter til politisk arbejde

Udbetaling af partistøtte efter partistøttelovens §§ 2, 3 og 4 på grundlag af deltagelse i folketingsvalg, regionsrådsvalg eller kommunalbestyrelsesvalg kan kun ske, i det omfang tilskudsmodtageren påregner at afholde udgifter til politisk arbejde her i landet/regionen/kommunen i det kalenderår, tilskuddet vedrører, jf. partistøttelovens § 7, stk. 1, § 10, stk. 1, og § 11 b, stk. 1.

Hvis tilskudsmodtageren efter partistøttelovens §§ 2, 3 eller 4 på grundlag af tilskudsmodtagerens stemmetal ved folketingsvalg, regionsrådsvalg eller kommunalbestyrelsesvalg har ret til et bestemt beløb i tilskud, men kun påregner at afholde udgifter for et mindre beløb end det, som partiet har krav på som følge af partiets stemmetal, vil der således alene blive udbetalt et tilskud på det beløb, partiet påregner at afholde udgifter for.

Det er alene et krav, at tilskudsmodtageren påregner at afholde *udgifter* til politisk arbejde. Der er ikke noget krav om, at indtægter, der knytter sig til bestemte udgifter (f.eks. deltagergebyr for deltagelse i landsmøder eller annonceindtægter ved udgivelse af medlemsblade mv.), skal fratrækkes ved opgørelsen af udgifterne i relation til de nævnte bestemmelser. Bruttoudgifter kan således lægges til grund for opgørelsen af de påregnede udgifter til politisk arbejde.

Der er efter bestemmelserne ikke noget krav om, at det er det udbetalte tilskudsbeløb, der påregnes anvendt til politisk arbejde. Det er i overensstemmelse med gældende praksis tilstrækkeligt, at tilskudsmodtageren i anvendelsesperioden, dvs. i kalenderåret, påregner at afholde udgifter til politisk arbejde, der mindst svarer til det modtagne tilskud. Det er således ikke til hinder for at opfylde bestemmelserne, at udgifterne til politisk arbejde er afholdt, inden tilskuddet udbetales.

Kravet om, at udgifterne skal vedrøre politisk arbejde *i det kalenderår*, tilskuddet vedrører, indebærer, at de politiske aktiviteter, som tilskuddet skal anvendes til, skal finde sted i dette kalenderår. Udgifter til betaling af ydelser, der er leveret inden kalenderårets begyndelse, og udgifter til forudbetaling af ydelser, der først leveres efter kalenderårets udløb, kan ikke medregnes ved opgørelsen af, om anvendelseskravet skal anses for opfyldt.

Udgifter til hensættelser til valgfond eller lignende, til ydelser mv., der er leveret forud for det pågældende kalenderår, eller som først vil blive leveret efter udløbet af kalenderåret, kan således ikke medregnes ved opgørelsen af de påregnede udgifter. Udgifter til tilskud til tilskudsmodtagerens underafdelinger, som ikke af vedkommende underafdeling påregnes anvendt inden for pågældende kalenderår, vil heller ikke kunne medregnes.

Kravet om, at udgifterne skal vedrøre politisk arbejde i det kalenderår, tilskuddet vedrører, og ikke kan vedrøre politisk arbejde, der har fundet sted i et tidligere kalenderår, herunder udgifter til afvikling af gæld ved politisk arbejde forud for kalenderåret, gælder undtagelsesfrit. Kravet gælder således også i tilfælde, hvor der er tale om en tilskudsmodtager, der ikke modtog partistøtte forud for valget. Nye partier mv. har derfor ikke mulighed for at medregne deres udgifter til at blive opstillingsberettiget og føre deres første valgkamp på forventet efterbevilling af partistøtte, idet støtte som udgangspunkt udbetales første gang for kalenderåret efter det år, hvor valget blev afholdt.¹³⁵ Nye kandidatlistor til regionsrådsvalg og kommunalbestyrelsesvalg vil ligeledes ikke have mulighed for at medregne udgifter til politisk arbejde, der har fundet sted forud for 1. januar efter valget.

Udbetales der efter reglen i partistøttelovens § 6, stk. 2¹³⁶, tilskud for den resterende del af det kalenderår, hvor folketingsvalget blev afholdt, skal udgifterne stadig vedrøre politisk arbejde, der har fundet sted i hele kalenderåret. Det gælder, uanset at udgifterne vedrører politisk arbejde, der har fundet sted inden valgdagen eller inden tilskuddets udbetaling. Udgifter til at blive opstillingsberettiget og føre valgkamp mv., der er afholdt i det kalenderår, hvor det seneste folketingsvalg blev afholdt, vil i disse tilfælde kunne medregnes.

Indgiver tilskudsmodtager først på et senere tidspunkt i et kalenderår ansøgning om og får udbetalt det årlige tilskud, er der ikke noget krav om, at tilskudsmodtageren i den resterende del af året skal afholde udgifter, der mindst svarer til tilskuddet, for at opfylde anvendelseskravet. Det er tilstrækkeligt, at tilskudsmodtageren i hele dette kalenderår har afholdt udgifter til politisk arbejde, der mindst svarer til tilskuddet.

Udgifterne, tilskudsmodtagerne påregner at afholde i tilskudsåret, skal være til *politisk arbejde*, jf. definitionen i partistøttelovens § 1.¹³⁷

4.2.2.4.2.1.2. Krav om indsendelse af en erklæring

Udbetaling af partistøtte er betinget af, at tilskudsmodtageren har indsendt en erklæring til den administrerende myndighed (økonomi- og indenrigsministeren, regionsrådet eller kommunalbestyrelsen) om, hvilke udgifter der mindst påregnes afholdt til politisk arbejde her i landet/regionen/kommunen i det kalenderår, tilskuddet vedrører, jf. partistøttelovens § 7, stk. 2, § 10, stk. 2, og § 11 b, stk. 2.

---

¹³⁵ Jf. afsnit 4.2.2.4.3.

¹³⁶ Jf. afsnit 4.2.2.4.3.

¹³⁷ Jf. afsnit 4.2.2.1.2.

Der stilles ikke krav om, at erklæringen nødvendigvis skal vedrøre de samlede udgifter, som tilskudsmodtageren påregner at afholde. Hvis tilskudsmodtageren har ret til et bestemt beløb i tilskud som følge af partiets stemmetal, men påregner at afholde udgifter for et større beløb, er det tilstrækkeligt, at der indsendes en erklæring om, at tilskudsmodtageren påregner at afholde udgifter svarende til det beløb i tilskud, partiet er berettiget til som følge af partiets stemmetal.

For erklæringen gælder samme regler som for ansøgning i henseende til fristen, der er inden udgangen af det kalenderår, tilskuddet vedrører, og i henseende til krav om underskrift af partiets formand eller den, der er berettiget til på partiets/kandidatlistens vegne at ansøge om og modtage tilskud efter partistøtteleven, jf. partistøttelevens § 7, stk. 2, 2. og 3. pkt., § 10, stk. 2, 2. og 3. pkt., og § 11 b, stk. 2, 2. og 3. pkt.¹³⁸ Erklæringen er en ufravigelig betingelse for udbetaling af tilskud.

Afgivelse af ovennævnte erklæring vil efter omstændighederne forudsætte, at tilskudsmodtageren har udarbejdet budget eller lignende for det pågældende kalenderår. Den administrerende myndighed (tilskudsyderen) kan dog ikke kræve, at tilskudsmodtagerne indsender budget for det pågældende kalenderår, og vil normalt skulle lægge den indsendte erklæring til grund for afgørelsen af, hvilket tilskud der inden for den beløbsramme, et parti/en kandidatliste mv. har ret til som følge af partiets/kandidatlistens stemmetal, jf. partistøttelevens §§ 2, 3 eller 4, skal udbetales til tilskudsmodtageren.

4.2.2.4.2.2. Erklæring om afholdte udgifter til politisk arbejde i foregående tilskudsår

4.2.2.4.2.2.1. Krav om, at udgifterne til politisk arbejde i det seneste tilskudsår modsvarer tilskuddet for dette år

Det er en betingelse for at få udbetalt det fulde tilskud for det aktuelle kalenderår, at de udgifter, der er afholdt til politisk arbejde her i landet/regionen/kommunen i det seneste kalenderår, hvor tilskud er modtaget, mindst svarer til det fulde tilskud for dette år, jf. partistøttelevens § 7 a, stk. 1, 1. pkt., § 10 a, stk. 1, 1. pkt., og § 11 c, stk. 1, 1. pkt.

Ved det fulde tilskud forstås det tilskud, som tilskudsmodtageren kan få udbetalt i henhold til partistøttelevens § 7, stk. 1, § 10, stk. 1, eller § 11 a, stk. 1, dvs. det tilskud, der modsvarer de påregnede udgifter til politisk arbejde her i landet/regionen/kommunen i det aktuelle kalenderår. Dette tilskud kan være mindre end det tilskud, som tilskudsmodtageren er berettiget til efter partistøttelevens §§ 2, 3 eller 4 på grundlag af partiets stemmetal ved folketingsvalg, regionsrådsvalg eller kommunalbestyrelsesvalg.

---

¹³⁸ Jf. afsnit 4.2.2.4.1.4.

Der skal være tale om udgifter til politisk arbejde her i landet i kalenderåret.¹³⁹

Modregning i manglende anvendt støtte for tidligere tilskudsår beskrives nedenfor.¹⁴⁰

4.2.2.4.2.2. Krav om indsendelse af en erklæring

Har tilskudsmodtageren modtaget tilskud for et eller flere foregående kalenderår, er udbetaling af tilskud for det aktuelle kalenderår, bortset fra helt særlige tilfælde, alene betinget af, at tilskudsmodtageren har indsendt en erklæring til tilskudsyderen om, hvilke udgifter der mindst er afholdt til politisk arbejde her i landet/regionen/kommunen i det kalenderår, hvor tilskudsmodtageren senest har modtaget tilskud, jf. partistøttelovens § 7 a, stk. 3, 1. pkt., § 10 a, stk. 3, 1. pkt., og § 11 c, stk. 3, 1. pkt.

Erklæringen skal være indsendt inden udgangen af det aktuelle kalenderår, hvor tilskud ønskes udbetalt, og skal underskrives af partiets formand eller den, der er berettiget til på kandidatlistens vegne at ansøge om og modtage tilskud efter partistøtteloven, jf. partistøttelovens § 7 a, stk. 3, 2. og 3. pkt., § 10 a, stk. 3, 2. og 3. pkt., og § 11 c, stk. 3, 2. og 3. pkt.¹⁴¹ Erklæringen er en ufravigelig betingelse for, at tilskud kan udbetales.

Tilskudsmodtagers erklæring skal således som udgangspunkt lægges til grund ved udbetaling af tilskud. Den administrerende myndighed (tilskudsyder) er som udgangspunkt hverken beføjet eller forpligtet til at indhente yderligere oplysninger vedrørende erklæringen, herunder forlange dokumentation for afholdte udgifter, kræve indsigt i partiernes regnskaber mv. eller forlange nærmere oplysninger om hidtidige aktiviteter. Kun i helt særlige tilfælde, hvor der for tilskudsyderen foreligger oplysninger, som giver grund til at antage, at erklæringen er urigtig, f.eks. hvis det pågældende parti, en ansat eller et medlem af partiet sigtes for afgivelse af urigtige oplysninger i partiregnskabet, kan tilskudsyder indhente fornøden dokumentation for erklæringen. Tilskudsyder kan i den forbindelse alene indhente den dokumentation, der er nødvendig for at kontrollere det punkt, hvor der er grund til at antage urigtighed.

Det bemærkes, at erklæring om, hvilke udgifter en tilskudsmodtager mindst har afholdt i et kalenderår, tidligst kan afgives, når tilskudsmodtageren rent faktisk har afholdt de nævnte udgifter i det pågældende kalenderår. Det er således ikke muligt for en tilskudsmodtager, der erfaringsmæssigt afholder (langt) større udgifter end det tilskud, tilskudsmodtageren efter §§ 2, 3 eller 4 har ret til på grundlag af tilskudsmodtagerens stemmetal ved folketingsvalg, regionsrådsvalg

---

¹³⁹ Jf. afsnit 4.2.2.4.2.1.1.

¹⁴⁰ Der henvises til afsnit 4.2.2.4.3.4.

¹⁴¹ Jf. afsnit 4.2.2.4.1.4.

eller kommunalbestyrelsesvalg, på forhånd at indsende erklæring som nævnt i partistøttelovens § 7 a, stk. 3, § 10 a, stk. 3, og § 11 c, stk. 3.

4.2.2.4.2.3. Særlige krav for folketingspartierne

4.2.2.4.2.3.1. Krav om indsendelse af partiregnskab

Det følger af partistøttelovens § 7 b, stk. 1, at det for partier, der er omfattet af § 3 i partiregnskabsloven, (de partier uden for Færøerne og Grønland, der har været opstillet til, dvs. deltaget i, det senest afholdte valg til Folketinget eller Europa-Parlamentet) er en betingelse for udbetaling af tilskud efter § 2 i partistøtteloven, at det seneste regnskab, som partiet efter partiregnskabsloven er forpligtet til at aflægge, er indsendt til økonomi- og indenrigsministeren, og at regnskabet indeholder de oplysninger, der kræves efter § 3 i partiregnskabsloven.

De partier, der er omfattet af partiregnskabslovens § 3, er partier, der har været opstillet til, dvs. deltaget i, det senest afholdte valg til Folketinget eller Europa-Parlamentet. Blandt disse partier er det alene de partier, der har deltaget i det senest afholdte valg til Folketinget, der har ret til tilskud efter partistøttelovens § 2. Partier, der alene har deltaget i det senest afholdte valg til Europa-Parlamentet, har ikke ret til tilskud efter partistøttelovens § 2.

Partiregnskabsloven gælder ikke for Færøerne og Grønland. De færøske og grønlandske partier, der modtager tilskud på grundlag af deltagelse i folketingsvalg på Færøerne henholdsvis i Grønland, er derfor ikke omfattet af pligten i partiregnskabslovens § 3 til at aflægge regnskab og dermed heller ikke af kravet i partistøttelovens § 7 b, stk. 1, om indsendelse af regnskab som betingelse for at få udbetalt tilskud efter partistøttelovens § 2.

Kandidater uden for partierne er heller ikke omfattet af partiregnskabsloven og dermed heller ikke af kravet i § 7 b, stk. 1, om indsendelse af regnskab.

Indsendelse af regnskab efter partistøttelovens § 7 b, stk. 1, er en ufravigelig betingelse for udbetaling af tilskud.

Regnskabet skal indsendes til økonomi- og indenrigsministeren inden udgangen af det kalenderår, hvor tilskud ønskes udbetalt, jf. partistøttelovens § 7 b, stk. 1, 2. pkt. Fristen for indsendelse af regnskab er således den samme som fristen for indsendelse af ansøgning og erklæringer. Det følger af partiregnskabslovens § 4, stk. 2, at regnskabet skal underskrives af partiets ledelse. Der gælder ikke noget krav om, at det brev, hvormed regnskabet indsendes, skal være underskrevet af partiets formand mv.

Det er alene det seneste regnskab, som partiet efter partiregnskabsloven er forpligtet til at aflægge, der skal indsendes. Efter partiregnskabslovens § 5 skal regnskab indsendes til Folketinget senest 12 måneder efter regnskabsårets afslutning.

4.2.2.4.2.3.2. Krav om revision af erklæringen om anvendte udgifter til politisk arbejde i seneste tilskudsår

Det følger af partistøttelovens § 7 b, stk. 2, at det for de tilskudsmodtagere, der er omfattet af partiregnskabslovens § 3, (de partier uden for Færøerne og Grønland, der har været opstillet til, dvs. deltaget i, det senest afholdte valg til Folketinget eller Europa-Parlamentet) er en yderligere ufravigelig betingelse for at få udbetalt tilskud for det aktuelle kalenderår, at den erklæring, der er nævnt i § 7 a, stk. 3, i partistøtteloven, dvs. erklæringen om, hvilke udgifter der mindst er afholdt til politisk arbejde her i landet i det seneste kalenderår, hvor der er modtaget tilskud, er attesteret af en statsautoriseret revisor eller en registreret revisor. Ved attestation af erklæringen bekræfter revisoren hermed, at de udgifter, der mindst er afholdt til politisk arbejde her i landet i det seneste år, hvor der er modtaget tilskud, svarer til det i erklæringen angivne beløb.

4.2.2.4.2.3.3. Rigsrevisors adgang til regnskabsmateriale for at påse, at betingelserne for at yde tilskud er opfyldt mv.

Det følger af partistøttelovens § 7 c, 1. pkt., at rigsrevisor direkte fra de tilskudsmodtagere, der er omfattet af partistøttelovens § 2 (de partier og kandidater uden for partierne, også på Færøerne og Grønland, der har deltaget i det senest afholdte valg til Folketinget og modtager statslig partistøtte), kan kræve forelagt til gennemgang regnskabsmateriale vedrørende det ydede tilskud efter partistøttelovens § 2, som efter rigsrevisors skøn er af betydning for gennemgangen af, om betingelserne for tilskud efter partistøtteloven er opfyldt, og om tilskuddet er anvendt til politisk arbejde i overensstemmelse med partistøtteloven.

Derudover følger det af partistøttelovens § 7 c, 2. pkt., at lov om revisionen af statens regnskaber m.m. (rigsrevisorloven) med undtagelse af en række nærmere opregnede bestemmelser finder anvendelse på gennemgangen efter 1. pkt., hvorefter rigsrevisor gives adgang til at kræve regnskabsmateriale forelagt fra en modtager af støtte efter partistøttelovens § 2.¹⁴²

Efter rigsrevisorlovens § 4 kan rigsrevisor både selv og gennem vedkommende minister kræve regnskaber m.v. forelagt til gennemgang. Bestemmelsen i partistøttelovens § 7 c, 1. pkt., fraviger dette princip, da rigsrevisor alene kan kræve regnskabsmaterialet forelagt direkte fra tilskudsmodtageren, dvs. rigsrevisor har ikke mulighed for gennem økonomi- og indenrigs-

---

¹⁴² De undtagne bestemmelser i lovbekendtgørelse nr. 101 af 19. november 2012 om revisionen af statens regnskaber m.m. er § 4, § 6, stk. 1, § 16, § 17, stk. 3, og § 18, stk. 2.

ministeren at indkræve regnskabsmaterialet. Af samme grund skal økonomi- og indenrigsministeren ikke forholde sig til rigsrevisors og statsrevisorernes bemærkninger vedrørende anvendelsen af de ydede tilskud.¹⁴³

Med udtrykket ”regnskabsmateriale” sigtes til det materiale og de oplysninger, der er omhandlet i rigsrevisorslovens § 6, stk. 2 og 3.

Bestemmelsen blev indsat i partistøtteloven under lovforslagets behandling i Folketinget.¹⁴⁴

4.2.2.4.2.4. Oplysning om anonyme bidrag og private bidragsydere

Folketingspartiernes landsorganisationers oplysningspligt om anonyme bidrag og private bidragsydere er reguleret i partiregnskabsloven.¹⁴⁵

I dette afsnit redegøres for de regionale og kommunale kandidatlisters oplysningspligt.

Det følger af partistøtteloven, at udbetaling af kommunal og regional partistøtte er betinget af, at bidragsmodtageren har indsendt en erklæring til regionsrådet henholdsvis kommunalbestyrelsen med oplysning om, hvorvidt bidragsmodtageren i det foregående kalenderår fra samme private bidragsyder har modtaget et eller flere bidrag, der tilsammen overstiger 20.000 kr. Såfremt dette er tilfældet, skal bidragsyderens navn og adresse oplyses. Erklæringen skal endvidere indeholde oplysning om den samlede størrelse af eventuelle anonyme bidrag og om størrelsen af hvert enkelt anonymt bidrag på mere end 20.000 kr., jf. partistøttelovens § 10 b, stk. 1, 1.-3. pkt., og § 11 d, stk. 1, 1.-3. pkt.

Erklæringen skal være indsendt inden udgangen af det kalenderår, hvor tilskud ønskes udbetalt, og skal underskrives af den, der er berettiget til på kandidatlistens vegne at ansøge om og modtage tilskud efter partistøtteloven, jf. partistøttelovens § 10 b, stk. 1, 4. og 5. pkt., og § 11 d, stk. 1, 4. og 5. pkt.¹⁴⁶ Indsendelse af en sådan erklæring er en ufravigelig betingelse for, at tilskud kan udbetales.

Er tilskudsmodtageren den regionale organisation for et parti, der er omfattet af partistøttelovens § 8, stk. 2, 3. pkt., (dvs. et parti, der er opstillingsberettiget til folketingsvalg pr. 1. august i det seneste regionale valgår), skal ovennævnte oplysninger tillige omfatte partiets eventuelle kredsorganisationer i vedkommende region, jf. partistøttelovens § 10 b, stk. 2.

---

¹⁴³ Jf. bemærkninger til lovforslaget i betænkningen afgivet 9. maj 2001 til lovforslag L 170 og L 171, Folketingstidende 2000-01, tillæg B, side 1145f.

¹⁴⁴ Jf. betænkningen afgivet 9. maj 2001 til lovforslag L 170 og L 171, Folketingstidende 2000-01, B side 1141.

¹⁴⁵ Der henvises til afsnit 4.1.

¹⁴⁶ Jf. afsnit 4.2.2.4.1.4.

Er tilskudsmodtageren kommuneorganisationen for et parti, der er omfattet af partistøttelovens § 11, stk. 2, 3. pkt., (dvs. et parti, der er opstillingsberettiget til folketingsvalg pr. 1. august i det seneste kommunale valgår), skal ovennævnte oplysninger tillige omfatte eventuelle lokale partiorganisationer i vedkommende kommune, jf. partistøttelovens § 11 d, stk. 2.

Indberetningspligten for private bidrag over 20.000 kr. til kommunale og regionale kandidatlistor omfatter således også for så vidt angår kandidatlistor for de partier, der pr. 1. august i det seneste kommunale valgår var opstillingsberettiget til folketingsvalg, private bidrag til ”partiets eventuelle kredsorganisationer i vedkommende region” (§ 10 b, stk. 2) og ”eventuelle lokale partiorganisationer i vedkommende kommune” (§ 11 d, stk. 2). I forarbejderne til bestemmelserne anføres følgende:

”Den under pkt. 4.3. omtalte regnskabspligt påhviler alene et partis landsorganisation. Det er imidlertid fundet rimeligt, at der også for partiernes amts-, kreds-, kommune- og lokalorganisationer samt for organisationer for lokallister, skal gives oplysning om større tilskud (mere end 20.000 kr.) der modtages fra private tilskudsydere samt om eventuelle anonyme tilskud.”¹⁴⁷

Det er således anført i forarbejderne, at indberetningspligten omfatter partiernes amts-, kreds-, kommune- og lokalorganisationer. Der sondres ikke i loven mellem bidrag, der er øremærket til bestemte formål, f.eks. folketingsvalgkampe eller kommunale valgkampe, og andre bidrag. Pligten påhviler således organisationerne uafhængigt af dette.

4.2.2.4.2.5. Indgivelse af supplerende ansøgning

Partistøttelovens § 7, stk. 3, § 10, stk. 3, og § 11 b, stk. 3, fastsætter regler om indgivelse af supplerende ansøgning om tilskud og om supplerende erklæring om påregnede udgifter.

Har en tilskudsmodtager afgivet erklæring om forventede udgifter til politisk arbejde i et kalenderår, som er lavere end det tilskud, som tilskudsmodtageren har ret til efter partistøttelovens §§ 2, 3 eller 4 på grundlag af tilskudsmodtagerens stemmetal ved folketingsvalg, regionsrådsvalg eller kommunalbestyrelsesvalg og som følge heraf ikke i første omgang fået udbetalt det fulde tilskudsbeløb, kan tilskudsmodtageren indgive supplerende ansøgning om tilskud og supplerende erklæring om påregnede udgifter, hvis det efter ansøgningens indgivelse og tilskuddets udbetaling viser sig, at der påregnes afholdt flere udgifter til politisk arbejde her i landet i kalenderåret end først oplyst.

---

¹⁴⁷ Folketingstidende 1994-95, lovforslag nr. L 244, tillæg A, spalte 3598, der lå til grund for lov nr. 383 af 14. juni 1995.

Der kan herefter udbetales et supplerende tilskud til politisk arbejde inden for beløbsrammen i partistøttelovens §§ 2, 3 eller 4 svarende til stigningen i de påregnede udgifter til politisk arbejde.

Indgives supplerende ansøgning og supplerende erklæring inden udbetaling af tilskud på grundlag af den første ansøgning og den første erklæring, kan udbetaling af tilskud ske på grundlag af den supplerende ansøgning med tilhørende supplerende erklæring.

For indgivelse af supplerende ansøgning og supplerende erklæring gælder de almindelige regler for ansøgning og erklæring, både i henseende til fristen, der er inden udgangen af det kalenderår, ansøgningen og erklæringen vedrører, og i henseende til krav om underskrift af partiets formand eller den, der er berettiget til på partiets/kandidatlistens vegne at ansøge om og modtage tilskud efter partistøtteloven mv., jf. partistøttelovens § 7, stk. 3, 3. og 4. pkt., § 10, stk. 3, 3. og 4. pkt., og § 11 b, stk. 3, 3. og 4. pkt.¹⁴⁸ Supplerende ansøgning og supplerende erklæring er en ufravigelig betingelse for, at supplerende tilskud kan udbetales. Supplerende ansøgning med tilhørende supplerende erklæring kan indgives og supplerende udbetaling ske mere end én gang inden for kalenderåret.

4.2.2.4.3. Udbetaling af partistøtte

4.2.2.4.3.1. Første og sidste udbetaling af partistøtte

Tilskud efter partistøtteloven udbetales for et kalenderår og udbetales første gang for kalenderåret efter det år, hvor folketingsvalget/regionsrådsvalget/kommunalbestyrelsesvalget blev afholdt, og sidste gang for det kalenderår, hvor næste folketingsvalg/regionsrådsvalg/kommunalbestyrelsesvalg afholdes, jf. partistøttelovens § 6, stk. 1, § 9, stk. 1, og § 11 a, stk. 1.

For tilskudsmodtagere, der ikke har deltaget i det foregående folketingsvalg eller ikke har fået mindst 1000 stemmer ved dette valg, udbetales dog første gang tilskud efter partistøttelovens § 2 for den resterende del af det kalenderår, hvor folketingsvalget blev afholdt. Tilskuddet udbetales med en forholdsmæssig del af det årlige tilskudsbeløb, regnet fra udgangen af den måned, hvor folketingsvalget blev afholdt, jf. partistøttelovens § 6, stk. 2.

Om tidspunktet for udbetaling af tilskud til en tilskudsmodtager omfattet af partistøttelovens § 6, stk. 2, gælder de almindelige regler herom, der er fastsat i partistøttelovens § 6, stk. 3.¹⁴⁹

---

¹⁴⁸ Jf. afsnit 4.2.2.4.1.4.

¹⁴⁹ Jf. afsnit 4.2.2.4.3.2.

4.2.2.4.3.2. Tidspunktet for udbetaling af partistøtte

Tilskud efter partistøtteleven udbetales på én gang, når den administrerende myndighed (økonomi- og indenrigsministeren, regionsrådet eller kommunalbestyrelsen) har konstateret, at betingelserne for at udbetale tilskud er opfyldt, jf. partistøtteleovens § 6, stk. 3, 1. pkt., § 9, stk. 2, 1. pkt., og § 11 a, stk. 2, 1. pkt.¹⁵⁰

Der gælder efter ovenstående bestemmelser ingen bestemt frist for, hvornår tilskud senest skal udbetales, efter at ansøgning mv. er indgivet. Det forudsættes imidlertid, at den administrerende myndighed inden rimelig tid efter, at ansøgning mv. er indgivet, har foretaget den sagsbehandling, der måtte være nødvendig, for at det kan konstateres, at betingelserne for at udbetale tilskud er opfyldt, herunder f.eks. at det er påset, at de nødvendige erklæringer er indsendt og indeholder de oplysninger, der kræves efter loven.

Tilskud kan ikke udbetales forud for det kalenderår, det vedrører, jf. partistøtteleovens § 6, stk. 3, 2. pkt., § 9, stk. 2, 2. pkt., og § 11 a, stk. 2, 2. pkt. Det gælder, uanset om der inden da måtte være indgivet ansøgning mv., og den administrerende myndighed inden da måtte have konstateret, at betingelserne for udbetaling af tilskud for det pågældende kalenderår er opfyldt.

Tilskud vil kunne udbetales efter udløbet af kalenderåret i overensstemmelse med almindelige bevillingsretlige principper om periodisering, dvs. inden for supplementsperioden.

Såfremt det ved det aktuelle kalenderårs begyndelse kan konstateres, at betingelserne for at udbetale tilskud er opfyldt, hvilket vil forudsætte, at der i passende tid inden det aktuelle kalenderårs begyndelse er indgivet ansøgning underskrevet af partiets formand mv. og indsendt de krævede erklæringer om påregnede og afholdte udgifter til politisk arbejde samt partiregnskab (for folketingspartierne) eller erklæring om private bidragsydere der har givet bidrag på mere end 20.000 kr. (for regionale og kommunale tilskudsmodtagere), vil tilskud også kunne udbetales ved det aktuelle kalenderårs begyndelse.

4.2.2.4.3.3. Udbetaling på en konto

Tilskud udbetales til tilskudsmodtageren på en konto i et pengeinstitut, hvorom der gives oplysning i forbindelse med ansøgningen, jf. partistøtteleovens § 5, stk. 3, § 8, stk. 3, og § 11, stk. 3.

Der stilles efter ovennævnte bestemmelser ikke krav om, at den konto, som tilskudsbeløbet indsættes på, skal være en særskilt konto, der ikke må benyttes til andre formål. Det er

---

¹⁵⁰ Se dog afsnit 4.2.2.4.2.4 ovenfor vedrørende indgivelse af supplerende ansøgning om tilskud.

tilstrækkeligt, at tilskuddet udbetales på den konto i et pengeinstitut, som tilskudsmodtageren anviser i sin ansøgning. Det er et krav, at ansøgningen indeholder oplysning herom.

Udbetalinger efter partistøtteleven medregnes ikke til tilskudsmodtagerens skattepligtige indkomst, jf. partistøttelevens § 13.

4.2.2.4.3.4. Modregning i manglende anvendt støtte for tidligere tilskudsår

Svarer de afholdte udgifter i det seneste kalenderår, hvor tilskud er modtaget, kun delvis til det fulde tilskud for dette kalenderår, fradrages et beløb svarende til det ikke anvendte tilskudsbeløb ved udbetaling af tilskud for det aktuelle kalenderår, jf. partistøttelevens § 7 a, stk. 2, § 10 a, stk. 2, og § 11 c, stk. 2.

Er der i flere foregående kalenderår ikke anvendt tilskudsbeløb, kan fradrag stadig kun ske af ikke anvendte tilskudsbeløb i *det seneste kalenderår*, hvor tilskud er modtaget. Dette skyldes, at det forudsættes, at fradrag for kalenderår forud for dette er sket i tidligere udbetalte tilskudsbeløb. Er der i et eller flere forudgående kalenderår ikke udbetalt tilskud, skal der ved udbetaling af tilskud for det aktuelle kalenderår stadig ske fradrag af ikke anvendte tilskudsbeløb i det seneste kalenderår, hvor tilskud er modtaget. Dette gælder dog ikke, hvis det seneste kalenderår, hvor tilskud er modtaget, ligger forud for det kalenderår, hvor det foregående valg til Folketinget/regionsrådet/kommunalbestyrelsen blev afholdt, jf. partistøttelevens § 7 a, stk. 1, 2. pkt., § 10 a, stk. 1, 2. pkt., og § 11 c, stk. 1, 2. pkt.

Efter partistøttelevens § 7 a, stk. 2, § 10 a, stk. 2, og § 11 c, stk. 2, skal der fradrages et beløb i tilskuddet for det aktuelle kalenderår. Det beløb, der skal fradrages, er det beløb, hvormed det fulde tilskud, som tilskudsmodtageren i det seneste kalenderår, hvor tilskud er modtaget, har fået udbetalt i henhold til partistøttelevens § 7, stk. 1, § 10, stk. 1, eller § 11 a, stk. 1, overstiger udgifterne, der er afholdt til politisk arbejde her i landet i det seneste kalenderår, hvor tilskud er modtaget. Er der i det fulde tilskud for det seneste kalenderår sket fradrag i henhold til partistøttelevens § 7 a, stk. 2, § 10 a, stk. 2, og § 11 c, stk. 2, skal udgifterne til politisk arbejde fortsat sammenholdes med det fulde tilskud i henhold til partistøttelevens §§ 7, 10 eller 11 uden fradrag i henhold til partistøttelevens § 7 a, stk. 2, § 10 a, stk. 2, og § 11 c, stk. 2.

4.2.2.5. Klagebestemmelser

4.2.2.5.1. Klagemyndighed

Reglerne om, hvilken myndighed der har kompetence til at træffe afgørelse i første instans om statslig, regional og kommunal partistøtte, er gennemgået ovenfor.¹⁵¹

Økonomi- og Indenrigsministeriets afgørelser om statslig partistøtte kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed. Afgørelserne kan dog indbringes for Ombudsmanden og domstolene efter de almindelige regler herom.

Regionsrådets og kommunalbestyrelsens afgørelser om regional henholdsvis kommunal partistøtte efter partistøttelovens §§ 8-11 d kan indbringes for økonomi- og indenrigsministeren, jf. partistøttelovens § 12. Økonomi- og indenrigsministeren er således klageinstans for afgørelser vedrørende regional og kommunal partistøtte.

Der er ikke i loven fastsat nogen klagefrist.

4.2.2.5.2. Klageberettigede

Det fremgår ikke af partistøtteloven, hvem der anses for at være klageberettiget. Det må derfor antages, at det er det almindelige partsbegreb, der er gældende, hvorefter en part skal have en retlig, individuel, væsentlig og direkte interesse. Klageberettiget må således være den tilskudsmodtager, der mener at være berettiget til udbetaling af et (større) beløb i partistøtte. Derimod vil en vælger ikke kunne klage over afgørelsen.

4.2.2.6. Straffebestemmelser

4.2.2.6.1. Straf for afgivelse af urigtig erklæring om påregnede eller afholdte udgifter

Efter partistøttelovens § 14 a, stk. 1, straffes den, der afgiver urigtig erklæring efter partistøttelovens § 7, stk. 2 og 3, § 7 a, stk. 3, § 10, stk. 2 og 3, § 10 a, stk. 3, § 11 b, stk. 2 og 3, og § 11 c, stk. 3, med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning. Efter bestemmelsen er afgivelse af urigtig erklæring og eventuelt supplerende erklæring om påregnede udgifter til politisk arbejde henholdsvis om afholdte udgifter til politisk arbejde således strafbar. Bestemmelsen finder anvendelse ved erklæringer vedrørende både statslig, regional og kommunal partistøtte.

---

¹⁵¹ Jf. afsnit 4.2.2.4.1.1.

Bestemmelsen er en særlovsbestemmelse og omfatter derfor i modsætning til straffelovens § 163¹⁵² ikke alene forsætlige forhold, men også uagtsomme forhold, jf. straffelovens § 19.

Bestemmelsen finder efter sin ordlyd ikke anvendelse, hvis højere straf er forskyldt efter anden lovgivning. Straffelovens § 279 om bedrageri kunne f.eks. blive relevant.

Det forudsættes, at partistøttelovens § 14 a, stk. 1, er subsidiær i forhold til straffelovens § 163, i det omfang denne finder anvendelse. Såfremt det strafbare forhold er forsætligt og i øvrigt er omfattet af straffelovens § 163, bør denne bestemmelse således anvendes.

4.2.2.6.2. Straf for afgivelse af urigtige eller mangelfulde oplysninger vedrørende private eller anonyme bidrag på regionalt eller kommunalt niveau

Det følger af partistøttelovens § 14 a, stk. 2, at den, der afgiver urigtige eller mangelfulde oplysninger efter partistøttelovens § 10 b eller § 11 d, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Efter bestemmelsen straffes således urigtige eller mangelfulde erklæringer vedrørende private eller anonyme bidrag, der overstiger 20.000 kr. Bestemmelsen finder anvendelse på erklæringer vedrørende private eller anonyme bidrag ydet på regionalt eller kommunalt niveau.

Bestemmelsen omfatter i lighed med bestemmelsen i partistøttelovens § 14 a, stk. 1, både forsætlige og uagtsomme forhold, jf. straffelovens § 19.

4.2.2.6.3. Strafansvar for juridiske personer

Det følger af § 14 a, stk. 3, at partiorganisationer (juridiske personer) kan pålægges strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel. Efter straffelovens 5. kapitel kan juridiske personer straffes med bøde, når dette er bestemt ved eller i medfør af lov, jf. straffelovens § 25. Bestemmelsen medfører bl.a., at også partiet som juridisk person kan straffes for overtrædelse af § 14 a, stk. 1. Om der skal ske strafforfølgning alene i forhold til partiet eller også i forhold til en eller flere fysiske personer, beror på en konkret vurdering efter de almindelige regler om valg af ansvarssubjekt.

Bestemmelsen indebærer et strafansvar for den juridiske person (det parti eller den kandidatliste), der i forbindelse med sin ansøgning om partistøtte har afgivet en sådan urigtig erklæring som nævnt i partistøttelovens § 14 a, stk. 1 eller 2.

---

¹⁵² Det følger af straffelovens § 163, at den, som i øvrigt til brug i retsforhold, der vedkommer det offentlige, skriftligt eller ved andet læsbart medie afgiver urigtig erklæring eller bevidner noget, som den pågældende ikke har viden om, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

4.2.2.6.4. Anklagemyndighedens forfølgning af overtrædelser af disse bestemmelser

Partistøtteleven hører under Økonomi- og Indenrigsministeriets ressort. Der påhviler imidlertid ikke Økonomi- og Indenrigsministeriet en særlig tilsynsforpligtelse efter loven. Der henvises til baggrunden for, at der ikke er en sådan særlig tilsynsforpligtelse.¹⁵³ Tilskudsmodtagers erklæring skal således som udgangspunkt, bortset fra helt særlige tilfælde, lægges til grund ved den udbetalende myndigheds udbetaling af tilskud.¹⁵⁴

Sager om overtrædelse af partistøttelevens bestemmelser indledes normalt ved, at politiet efter en anmeldelse eller af egen drift undersøger, om der er begået en strafbar lovovertrædelse, og om der er grundlag for, at en eller flere gerningspersoner vil kunne ifalde strafansvar for lovovertrædelsen. Den strafferetlige forfølgning af overtrædelser af partistøtteleven svarer til den strafferetlige forfølgning af overtrædelser af partiregnskabsloven, som er beskrevet ovenfor.¹⁵⁵

Der har udvalget bekendt ikke verseret sager om overtrædelse af reglerne i partistøtteleven ved domstolene.¹⁵⁶

4.2.2.7. Offentlighed om private bidragsydere til regionale og kommunale kandidatlistes

4.2.2.7.1. Indledning

Regnskabspligten efter partiregnskabsloven påhviler alene folketingspartiernes landsorganisationer. Offentlighedens adgang til indsigt i private bidragsydere til folketingspartiernes landsorganisationer er reguleret i partiregnskabsloven.¹⁵⁷

Der findes ikke i partiregnskabsloven regler om offentlighed om private bidragsydere til kommunale og regionale partier og kandidatlistes. Spørgsmålet om offentlighed om private bidragsydere til kommunale og regionale partier og kandidatlistes må i øvrigt afgøres efter reglerne i offentlighedsloven.

---

¹⁵³ Jf. afsnit 4.1.2.3.

¹⁵⁴ Jf. afsnit 4.2.2.4.2.2.2.

¹⁵⁵ Jf. afsnit 4.1.2.3.

¹⁵⁶ Partistøtteleven har ikke en selvstændig gerningskode hos Anklagemyndigheden. Rigsadvokaten har derfor ingen statistik over, hvorvidt der har været ført sager om overtrædelse af partistøtteleven. Oplysning herom ville forudsætte en manuel gennemgang af samtlige straffesager.

¹⁵⁷ Jf. afsnit 4.1.2.2.

4.2.2.7.2. Partistøttelovens regler

Det følger af partistøttelovens §§ 10 b og 11 d, at udbetaling af tilskud efter partistøttelovens §§ 3 eller 4 på grundlag af deltagelse i regionsrådsvalg henholdsvis kommunalbestyrelsesvalg er betinget af, at tilskudsmodtageren har indsendt en erklæring til regionsrådet henholdsvis kommunalbestyrelsen med oplysning om, hvorvidt tilskudsmodtageren i det foregående kalenderår fra samme private bidragsyder har modtaget et eller flere tilskud, der tilsammen overstiger 20.000 kr. Såfremt dette er tilfældet, skal bidragsyderens navn og adresser oplyses.

Partistøtteloven indeholder ingen bestemmelser om, at ovennævnte oplysninger om private bidragsyders navn og adresse er offentligt tilgængelige.

Af bemærkningerne til 1995-lovforslaget om ændring af partistøtteloven¹⁵⁸ fremgår følgende vedrørende oplysningspligten:

”Der er en vis sammenhæng mellem på den ene side reglerne om offentlig økonomisk støtte til de politiske partier og på den anden side de regler om offentliggørelse af regnskaber, der gælder for partier, som har været opstillet til senest afholdte valg til Folketinget eller Europa-Parlamentet [...]

Den [...] omtalte regnskabspligt påhviler alene et partis landsorganisation. Det er imidlertid fundet rimeligt, at der også for partiernes amts-, kreds-, kommune-, og lokalorganisationer samt for organisationer for lokallister, skal gives oplysning om større tilskud (mere end 20.000 kr.), der modtages fra private tilskudsydere. Det foreslås, at oplysningen herom skal indgives i forbindelse med indsendelse af den årlige erklæring til amtsrådet henholdsvis kommunalbestyrelsen om anvendelse af amtskommunal henholdsvis kommunal partistøtte [...] Indenrigsministeriet vil herefter kunne indhente de fornødne oplysninger om større private tilskud til amtslige og kommunale partiorganisationer mv. fra amtsrådene og kommunalbestyrelserne.”

I den skriftlige fremsættelsestale til lovforslaget er blandt andet anført følgende:¹⁵⁹

”Det foreslås derfor, at der for fremtiden kun kan udbetales statslig partistøtte til partierne, såfremt de dokumenterer, at de har overholdt reglerne om offentliggørelse af partiregnskaber. [...]

Partiernes amts- og kommuneorganisationer m.v. er ikke omfattet af [...] lov om offentliggørelse af partiregnskaber og vil dermed heller ikke blive omfattet af forslaget om, at partierne i deres regnskaber skal give oplysning om større tilskud (mere end 20.000 kr.) fra private tilskudsydere. Regeringen finder det imidlertid rimeligt, at

¹⁵⁸ Jf. lovforslag nr. L 244 om ændring af lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v. (Forhøjelse af den offentlige partistøtte m.v.), Folketingstidende 1994-95, Tillæg A, side 3606.

¹⁵⁹ Jf. Folketingstidende 1994-95, side 5169f.

partiernes amts- og kommuneorganisationer m.v. skal give de tilsvarende oplysninger om større tilskud fra private tilskudsydere. Det foreslås derfor, at oplysning herom skal gives i forbindelse med indsendelse af den årlige erklæring til amtsrådet henholdsvis kommunalbestyrelsen om anvendelse af amtskommunal henholdsvis kommunal partistøtte. Derved vil disse oplysninger blive offentligt tilgængelige.”

Tilkendegivelsen om, at oplysningerne om større bidrag til kommunale og regionale partier skal være offentligt tilgængelige, er imidlertid ikke gengivet i lovforslagets bemærkninger eller i øvrigt afspejlet i lovens forarbejder. Socialdemokratiets ordfører, havde dog under lovforslagets førstebehandling en generel bemærkning vedrørende åbenhed:¹⁶⁰

”Ligesådan skal man kunne sige om aflæggelse af regnskaber fra de politiske partier: Den skal også være ubureaukratisk og gennemskuelig.

Derfor er det rigtigt, som det andet af regeringens lovforslag [L 244 vedrørende ændring af partistøtteloven] lægger op til, at det bliver klarlagt, hvorfra partierne modtager større bidrag, og hvordan partiernes formueforhold er. Enhver skal kunne se, om éns parti har grund til at tage særlige hensyn styret af andet end de politiske holdninger. Det giver et nuanceret billede af partiets holdninger.”

Eftersom det hverken af lovteksten eller af lovens forarbejder kan udledes, at der skal være offentlighed om private bidragsydere til partiernes regions-, kreds-, kommune- og lokalorganisationer samt til organisationer for lokallister, har Økonomi- og Indenrigsministeriet i flere afgørelser af klager over kommuners/regioners afslag på aktindsigt i navn og adresse på private bidragsydere til regionale eller kommunale kandidatlisters udtalt, at ministeriet ikke finder, at oplysninger om navn og adresse på private bidragsydere til kommunale og regionale kandidatlisters er offentligt tilgængelige efter reglerne i partistøttelovens §§ 10 b og 11 d.

Ombudsmanden har i en udtalelse af 22. januar 2014 afvist at indlede en sag vedrørende dette spørgsmål med henvisning til, at der ikke var udsigt til, at ombudsmanden kunne kritisere ministeriets retsopfattelse.¹⁶¹ Ombudsmanden anførte bl.a., at udtalelsen fra den tidligere indenrigsminister i forbindelse med fremsættelsen af lovforslaget ikke kunne føre til et andet resultat end det resultat, der følger af ordlyden af partistøttelovens § 11 d, stk. 1, og lovbemærkningerne hertil. Det gav heller ikke ombudsmanden anledning til bemærkninger, at der gælder en forskellig retsstilling for henholdsvis partiernes landsorganisationer (hvor der er krav om offentligt tilgængelige regnskaber) og for politiske partier/kandidatlisters i kommunen. Ombudsmanden kan således ikke tage stilling til indholdet af de love, som Folketinget har vedtaget.

---

¹⁶⁰ Jf. førstebehandling af lovforslag nr. L 244 om ændring af lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v. (Forhøjelse af den offentlige partistøtte m.v.), Folketingstidende 1994-95, side 5413. Lovforslag nr. L 244 blev sambehandlet med lovforslag nr. L 243 om partiregnskabsloven.

¹⁶¹ Jf. dok. nr. 14/00214-5/LPU).

4.2.2.7.3. Offentlighedslovens regler

Spørgsmålet om offentlighed om private bidragsydere til kommunale og regionale kandidatlistes må derfor afgøres efter reglerne i offentlighedsloven.¹⁶²

Efter offentlighedslovens § 7, stk. 1, kan enhver forlange at blive gjort bekendt med dokumenter, der er indgået til eller oprettet af en myndighed m.v. som led i administrativ sagsbehandling i forbindelse med dens virksomhed.

Af offentlighedslovens § 30, stk. 1, nr. 1, fremgår, at retten til aktindsigt ikke omfatter oplysninger om enkeltpersoners private, herunder økonomiske forhold.

Det følger af bestemmelsens forarbejder, at der ved vurderingen af, hvilke oplysninger der kan anses for at vedrøre private forhold må tages udgangspunkt i, om oplysningerne er af en sådan karakter, at de efter den almindelige opfattelse i samfundet bør kunne forlanges unddraget offentlighedens kendskab.¹⁶³

Omfattet af bestemmelsen er ifølge forarbejderne særligt følsomme oplysninger, såsom oplysninger om race og religion, oplysninger om strafbare forhold, helbredsforhold og lignende.

Om den nærmere rækkevidde af § 30, stk. 1, nr. 1, henvises i øvrigt i bemærkningerne til beskrivelsen af gældende ret i betænkning nr. 1510/2009 om offentlighedsloven, kapitel 17, pkt. 2 (side 643 ff.).

Heraf fremgår bl.a. at oplysninger, der er omfattet af persondatalovens §§ 7 og 8 vedrørende rent private forhold, uden videre er omfattet af undtagelsesbestemmelsen i den dagældende offentlighedslovs § 12, stk. 1, nr. 1, (nu offentlighedslovens § 30, stk. 1, nr. 1), da der er tale om særligt følsomme oplysninger. Det gælder bl.a. oplysninger om politisk overbevisning.

4.2.2.7.4. Økonomi- og Indenrigsministeriets praksis vedrørende offentlighedsloven

Af offentlighedslovens § 37, stk. 1, fremgår, at afgørelser om aktindsigt kan påklages særskilt og direkte til den myndighed, der er øverste klageinstans i forhold til afgørelsen eller behandlingen i øvrigt af den sag, anmodningen om aktindsigt vedrører.

Efter partistøttelovens § 12 kan afgørelser om regional og kommunal partistøtte indbringes for økonomi- og indenrigsministeren.

---

¹⁶² Jf. lov nr. 606 af 12. juni 2013 om offentlighed i forvaltningen.

¹⁶³ Jf. forslag nr. L 144 til lov om offentlighed i forvaltningen, Folketingstidende 2012-13, side 102.

Økonomi- og indenrigsministeren er således også klageinstans for afgørelser om aktindsigts-spørgsmål i relation til sager om regional og kommunal partistøtte.

Økonomi- og Indenrigsministeriet har på den baggrund i flere afgørelser af klager over kommuners eller regioners afslag på aktindsigt i navn og adresse på private bidragsydere, der har ydet bidrag på mere end 20.000 kr. til kommunale/regionale kandidatlistor, taget stilling til spørgsmålet om, i hvilket omfang der er ret til aktindsigt i disse oplysninger efter reglerne i offentlighedsloven.

For så vidt angår private bidrag fra *enkeltpersoner* har ministeriet i sine afgørelser bl.a. udtalt, at en oplysning om, at en *enkeltperson* har ydet et økonomisk bidrag til et politisk parti/en kandidatliste, efter Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse er en oplysning, der vedrører denne persons politiske overbevisning, og at oplysningen om vedkommende enkeltpersons navn og adresse derfor som udgangspunkt er at anse som private forhold og således ikke omfattet af adgang til aktindsigt, jf. den dagældende offentlighedslovs § 12, stk. 1, nr. 1, (nu § 30, stk. 1, nr. 1).¹⁶⁴

Ministeriet har endvidere udtalt, at i det omfang oplysningerne om vedkommende enkeltpersons politiske tilhørsforhold er offentligt tilgængelige og således allerede er kommet til offentlighedens kendskab, kan oplysningerne dog ikke anses for omfattet af den dagældende offentlighedslovs § 12, stk. 1, nr. 1, (nu § 30, stk. 1, nr. 1), og dermed undtaget fra aktindsigt. Dette vil efter Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse eksempelvis være tilfældet, såfremt der er tale om oplysninger om navn og adresse på politikere, der er eller i en årrække har været medlemmer af Folketinget, kommunalbestyrelser eller regionsråd, og hvis politiske tilhørsforhold således bl.a. som følge heraf er offentligt kendt.¹⁶⁵

Tilsvarende gælder efter ministeriets opfattelse en oplysning om, at en *enkeltperson* har ydet et økonomisk bidrag til et politisk parti/en kandidatliste, da oplysningen kan henføres til en enkeltperson (ejeren), og således er en oplysning, der vedrører denne enkeltpersons politiske overbevisning.¹⁶⁶

For så vidt angår private bidrag fra *øvrige virksomheder, aktieselskaber, fonde, foreninger mv.* (juridiske personer) har Økonomi- og Indenrigsministeriet udtalt, at bestemmelsen i den

---

¹⁶⁴ Jf. sagsnr. 2013-11083, ministeriets afgørelse af 20. december 2013 af klage fra Jyllands-Posten over Københavns Kommunes afslag på aktindsigt i navn og adresse på enkeltpersoner, der har ydet bidrag på mere end 20.000 kroner til de politiske partier/kandidatlistor i kommunen.

¹⁶⁵ Jf. sagsnr. 2013-11083. Der henvises til forrige fodnote for nærmere oplysning om sagen.

¹⁶⁶ Jf. sagsnr. 2013-07668, ministeriets afgørelse af 26. juli 2013 af klage fra DR over Odense Kommunes afslag på aktindsigt i navn og adresse på private virksomheder, organisationer mv., der har ydet bidrag på mere end 20.000 kroner til de politiske partier/kandidatlistor i kommunen.

dagældende offentlighedslovs § 12, stk. 1, nr. 1, (nu § 30, stk. 1, nr. 1), ligesom persondatalovens §§ 7 og 8 har til formål at tilgodese hensynet til privatlivets fred og alene indeholder hjemmel til at undtage oplysninger om en eller flere (identificerbare) *fysiske persons* private forhold, og at oplysninger om juridiske personer såsom aktieselskaber, fonde, foreninger mv. således ikke vil kunne undtages fra aktindsigt efter denne bestemmelse.¹⁶⁷

Ministeriet har endvidere udtalt, at en oplysning om, at en juridisk person, f.eks. et aktieselskab, en fond, en forening el. lign., har ydet et økonomisk bidrag til et politisk parti/en kandidatliste, efter ministeriets opfattelse ikke kan undtages fra aktindsigt efter den dagældende offentlighedslovs § 13, stk. 1, nr. 6, (nu § 33, nr. 5), da der efter ministeriets opfattelse ikke er væsentlige hensyn til den pågældende juridiske persons økonomiske forhold, der gør hemmeligholdelsen af en sådan oplysning påkrævet, idet der ikke er grundlag for at antage, at aktindsigt i oplysningen vil kunne medføre økonomiske skadevirkninger for den juridiske person.¹⁶⁸

Oplysninger om navn og adresse på juridiske personer, f.eks. aktieselskaber, fonde, foreninger el. lign., som har ydet et økonomisk bidrag på mere end 20.000 kr. til et politisk parti i kommunen eller regionen, kan således efter Økonomi- og Indenrigsministeriets opfattelse ikke undtages fra aktindsigt efter offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 6.

4.2.2.7.5. Sammenfatning vedrørende spørgsmålet om offentlighed om private bidragsydere til kommunale og regionale kandidatlistor

Oplysninger om navn og adresse på private bidragsydere til kommunale og regionale kandidatlistor er ikke offentligt tilgængelige efter reglerne i partistøttelovens §§ 10 b og 11 d.

Spørgsmålet om offentlighed om private bidragsydere til kommunale og regionale kandidatlistor må derfor afgøres efter reglerne i offentlighedsloven.

Oplysninger om navn og adresse på *enkeltpersoner/enkeltmandsejede virksomheder*, der har ydet bidrag på mere end 20.000 kr. til et politisk parti/en kandidatliste i en region henholdsvis en kommune, er efter Økonomi- og Indenrigsministeriets praksis undtaget fra aktindsigt i henhold til offentlighedslovens § 30, stk. 1, nr. 1, medmindre oplysningerne om vedkommende enkeltpersons politiske tilhørsforhold er offentligt tilgængelige, og således allerede er kommet til offentlighedens kendskab.

Oplysninger om navn og adresse på *juridiske personer, f.eks. aktieselskaber, fonde, foreninger el. lign.*, som har ydet bidrag på mere end 20.000 kr. til et politisk parti/en kandidatliste i en region

¹⁶⁷ Jf. sagsnr. 2013-07668. Der henvises til forrige fodnote for nærmere oplysning om sagen.

¹⁶⁸ Jf. sagsnr. 2013-07668. Der henvises til forrige fodnote for nærmere oplysning om sagen.

henholdsvis en kommune, kan derimod efter ministeriets praksis ikke undtages fra aktindsigt efter offentlighedslovens § 33, nr. 5, og er derfor undergivet aktindsigt, jf. offentlighedslovens § 7, stk. 1.

4.3. Europa-Parlamentets og Rådets forordning om statut for og finansiering af europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde

4.3.1. Forordningens baggrund

I 2003 blev der i EU gennemført regler om finansiering af politiske partier på europæisk plan, jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 2004 af 4. november 2003 om statut for og finansiering af politiske partier på europæisk plan.

Forordningen fastsætter navnlig en række procedurer, som de politiske partier på europæisk plan skal følge, hvis de ønsker at modtage finansiering over Den Europæiske Unions almindelige budget. Siden juli 2004 har europæiske politiske partier således kunnet modtage et årligt tilskud fra Europa-Parlamentet. Finansieringen sker i form af et driftstilskud. Støtten fra Den Europæiske Unions almindelige budget må ikke overstige 85 pct. af de årlige tilskudsberettigede omkostninger i det pågældende parti eller fond, mens resten skal dækkes gennem egne midler, som f.eks. medlemskontingenter og private bidrag. Forordningen indeholder nærmere regler om private bidrag, bl.a. regler om krav til offentliggørelse af regnskaber, offentliggørelse af bidragsydere, når der ydes bidrag på over 500 €, forbud mod at modtage anonyme gaver og gaver fra fysiske og juridiske personer, der overstiger 12.000 € pr. år.

Forordningen blev ændret i 2007, jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1524 af 18. december 2007 om ændring af forordning (EF) nr. 2004/2003 om statut for og finansiering af politiske partier på europæisk plan. Ved ændringen blev forordningens anvendelsesområde bl.a. udvidet til også at omfatte politiske fonde på europæisk plan. Der blev endvidere indført et forbud for politiske partier og fonde mod at modtage støtte fra offentlige myndigheder i tredjelande.

Kommissionen fremlagde i september 2012 et forslag til forordning om statut for og finansiering af europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde.¹⁶⁹ I forslaget er bl.a. peget på, at det er i unionsborgernes interesse, at et europæisk repræsentativt demokrati kan blomstre. Egentlige tværnationale europæiske politiske partier og politiske fonde har afgørende betydning som talerør for borgerne på europæisk plan. Et større og mere effektivt engagement fra europæiske politiske partier og fondes side kan endvidere bidrage til at fremme borgernes forståelse for forbindelsen mellem de politiske processer på nationalt og europæisk plan, og det er en af måderne til at skabe tværnationale offentlige debatter i EU og fremme en europæisk offentlig sfære. Hensigten med forslaget er således på den ene side, at de europæiske politiske partier skulle have styrket de retlige

---

¹⁶⁹ Jf. KOM (2012) 499 endelig.

og finansielle rammer for deres virke, mens de på den anden side skal underkastes kontrol. Forslaget blev undertegnet den 22. oktober 2014 af Europa-Parlamentet og Rådet.¹⁷⁰ De nye regler vil finde anvendelse fra den 1. januar 2017 og afløse 2003-forordningen fra den dato.

4.3.2. Forordningens indhold

4.3.2.1. Betingelser for registrering

Forordningen har til formål at fastlægge bestemmelser om statuten for og finansieringen af europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde, jf. artikel 1. Forordningen regulerer udelukkende europæiske politiske partier og fonde. Nationale danske partier er således ikke omfattet af forordningens regler.

Et europæisk politisk parti er en organisation, der forfølger politiske mål, hvis medlemmer er nationale partier og enkeltpersoner, og som er repræsenteret i flere medlemsstater.

En europæisk politisk fond er en enhed, som er tilknyttet et bestemt europæisk politisk parti. Fonden støtter og supplerer via sine aktiviteter målene for partiet. Det kan f.eks. ske gennem analyser og bidrag til debatten om europæiske politiske spørgsmål og om den europæiske integrationsproces.

Der føres et offentligt tilgængeligt register over registrerede europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde, jf. artikel 7, stk. 1. Der findes i dag 13 registrerede europæiske politiske partier¹⁷¹ og 13 registrerede europæiske politiske fonde.¹⁷²

For at opnå status som europæisk politisk parti eller europæisk politisk fond skal partier og fonde registreres hos myndigheden for europæiske politiske partier og fonde, hvilket kan ske ved at sende

---

¹⁷⁰ Jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU, Euratom) nr. 1141/2014 af 22. oktober 2014 om statut for og finansiering af europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde.

¹⁷¹ De registrerede europæiske politiske partier er: Det Europæiske Folkeparti (EPP) The Party of European Socialists (PES), Alliancen af Liberale og Demokrater for Europa (ALDE), Det Europæiske Grønne Parti (De Grønne), The Alliance of European Conservatives and Reformists (AECR), Europæisk Venstreparti (European Left), Det Europæiske Demokratiske Parti (EDP), Den Europæiske Fri Alliance (EFA), Den Europæiske Alliance for Frihed (EAF), EU-Demokraterne (EUD), Den Europæiske Kristne Politiske Bevægelse (ECPM), Alliancen af Europæiske Nationale Bevægelser (AEMN), Bevægelsen for et Frihedens og Demokratiets Europa (MELD).

¹⁷² De registrerede europæiske politiske fonde er: Center for European Studies, Centrum Maurits Coppetiers, European Christian Political Foundation, European Foundation for Freedom, European Liberal Forum, Foundation for a Europe of Liberties and Democracy, Foundation for European Progressive Studies, Green European Foundation, Identités & Tradition Européennes, Institute of European Democrats, New Direction – Foundation for European Reform, Organisation for European Interstate Cooperation, Transform Europe.

en ansøgning til myndigheden, som viser, at partiet overholder en række nærmere betingelser, jf. artikel 8.

Et europæisk politisk parti og en dertil tilknyttet fond skal således bl.a. leve op til EU's grundlæggende værdier i Lissabon-traktatens artikel 2, jf. forordningens artikel 3, stk. 1, litra c, og artikel 3, stk. 2, litra c. Ved EU's grundlæggende værdier forstås, at EU bygger på respekt for den menneskelige værdighed, frihed, demokrati, ligestilling, retsstaten og respekt for menneskerettighederne, herunder rettigheder for personer, der tilhører mindretal, jf. Lissabon-traktatens artikel 2.

Partiet eller dets medlemmer skal endvidere være repræsenteret af medlemmer af Europa-Parlamentet eller af medlemmer af nationale eller regionale parlamenter eller i regionale forsamlinger i mindst en fjerdedel af medlemsstaterne. Alternativt skal partiet eller dets medlemmer i mindst en fjerdedel af medlemsstaterne have opnået mindst 3 pct. af de afgivne stemmer i hver af disse medlemsstater ved det seneste valg til Europa-Parlamentet, jf. artikel 3, stk. 1, litra b.

Partiet eller dets medlemmer skal have deltaget i valg til Europa-Parlamentet eller udtrykt hensigt om at deltage, jf. artikel 3, stk. 1, litra d, og hverken partiet eller fonden må have fortjeneste som mål, jf. artikel 3, stk. 1, litra e og artikel 3, stk. 2, litra f.

4.3.2.2. Retlig status

Europæiske politiske partier og de dertil knyttede europæiske fonde har i medfør af artikel 12 i forordningen en EU-retligt funderet juridisk personlighed. Den europæiske juridiske personlighed indebærer, at EU-landene forpligtes til at give de europæiske partier og fonde juridisk anerkendelse og rets- og handleevne på deres territorium, jf. artikel 13. Formålet med bestemmelsen er at sikre synlighed og anerkendelse af de europæiske politiske partier og fonde på tværs af EU's medlemsstater.

De europæiske politiske partier og fonde er reguleret af forordningen. Det følger imidlertid af artikel 14, at for anliggender, der ikke er reguleret af forordningen, vil et europæisk politisk parti eller fond være omfattet af den nationale lovgivning, som er gældende i den medlemsstat, hvor partiet eller fonden er hjemmehørende.

4.3.2.3. Finansiell støtte fra EU's budget

Registrering som europæisk politisk parti eller europæisk politisk fond er en forudsætning for, at det pågældende parti eller fond er støtteberettiget. Registrerede partier og fonde kan søge om støtte via Den Europæiske Unions almindelige budget, jf. artikel 17. Det er en betingelse for støtten til det

europæiske politiske parti, at mindst et af partiets medlemmer er repræsenteret i Europa-Parlamentet, jf. artikel 17, stk. 1. Støtten fra Den Europæiske Unions almindelige budget må ikke overstige 85 pct. af de årlige tilskudsberettigede omkostninger i det pågældende parti eller fond, jf. artikel 17, stk. 4.

Ved tilskudsberettigede omkostninger forstås, at støtten fra Den Europæiske Unions almindelige budget kan anvendes til at dække partiets eller fondens udgifter til administrative omkostninger og omkostninger i forbindelse med teknisk bistand, møder, forskning, arrangementer på tværs af grænser, studier, information og publikationer samt omkostninger i forbindelse med kampagner op til valg til Europa-Parlamentet, jf. artikel 17, stk. 5, og artikel 21, stk. 1.

Støtten kan derimod ikke bruges til at dække udgifter til kampagner i forbindelse med folkeafstemninger og valg (undtagen valg til Europa-Parlamentet). Støtten må endvidere ikke benyttes hverken direkte eller indirekte til finansiering af nationale partier, kandidater og politiske fonde, jf. artikel 22.

Ansøgning om finansiering indgives til Europa-Parlamentet, jf. artikel 18, stk. 1. En europæisk politisk fond kan kun ansøge om finansiering via Den Europæiske Unions almindelige budget gennem det europæiske politiske parti, som den er tilknyttet, jf. artikel 18, stk. 5. Ansøgningen skal være vedlagt et arbejdsprogram eller handleplan for det kommende år for fonden, jf. artikel 18, stk. 3. Det har tidligere i medfør af 2003-forordningen været en forudsætning for, at partierne kunne modtage støtte, at de indsendte en årsrapport. Dette krav er imidlertid ophævet i den nye forordning.

Når ansøgningerne er blevet gennemgået og godkendt, fordeles midlerne blandt de godkendte partier i henhold til en i artikel 19 fastsat skala, hvorefter 15 pct. fordeles i lige store dele, og 85 pct. fordeles blandt de partier, der har fået indvalgt medlemmer i Europa-Parlamentet, i forhold til antallet af disse medlemmer.¹⁷³

Samme fordelingsnøgle bruges til at yde støtte til europæiske politiske fonde.

4.3.2.4. Private bidrag

Europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde må ikke modtage bidrag fra fysiske eller juridiske personer, der overstiger en værdi af 18.000 € (ca. 134.000 kr.¹⁷⁴) pr. år og pr. bidragsyder,

---

¹⁷³ Se http://www.europarl.europa.eu/pdf/grants/Grant_amounts_parties_03_2014.pdf og http://www.europarl.europa.eu/pdf/grants/Grant_amounts_foundations_03_2014.pdf for en oversigt over fordelingen og størrelsen af støtten til de europæiske politiske partier og fonde.

¹⁷⁴ Der er anvendt kurs 744 ved beregning af værdien i DKK af 100 €.

jf. artikel 20, stk. 1. Med den nye forordning hæves den øvre grænse for, hvor store beløb private må give til europæiske politiske partier og fonde således fra 12.000 € (ca. 89.000 kr.) til 18.000 €.

Private bidrag omfatter i forordningens forstand kontante pengegaver, enhver ydelse i naturalier og levering til en pris under markedsværdien af enhver vare eller tjenesteydelse (herunder lån). Det omfatter endvidere ethvert arbejde eller enhver anden transaktion, som udgør en økonomisk fordel for det pågældende europæiske politiske parti eller den pågældende europæiske politiske fond. Undtaget herfra er bidrag fra medlemmer og almindelige politiske aktiviteter, der gennemføres af enkeltpersoner på frivillig basis, jf. artikel 2, stk. 7.

Det er således tilladt for medlemmerne af et europæisk politisk parti eller en europæisk politisk fond at yde støtte til partiet/fonden. Dette kan f.eks. ske i form af medlemskontingenter. Medlemmerne af partiet kan ligeledes yde støtte til den europæiske politiske fond, som er tilknyttet det pågældende parti. Værdien af den samlede støtte fra medlemmer må ikke overstige 40 pct. af henholdsvis det europæiske politiske partis og den europæiske politiske fonds årlige budget, jf. artikel 20, stk. 7 og 8. Støtten fra det europæiske politiske parti til dens tilknyttede fond, må endvidere ikke stamme fra midler, som partiet har modtaget som offentlig støtte via Den Europæiske Unions almindelige budget.

Et medlem af et parti eller en fond kan i egenskab af privatperson yde støtte ud over medlemskontingentet i form af private bidrag på op til 18.000 € pr. år, jf. artikel 20, stk. 9. Hvis et medlem af det europæiske politiske parti eller fond er valgt til Europa-Parlamentet, et nationalt parlament eller et regionalt parlament eller en regional forsamling, finder beløbsgrænsen på 18.000 € dog ikke anvendelse.

Det er ikke tilladt for europæiske politiske partier og fonde at modtage anonyme bidrag, jf. artikel 20, stk. 5, litra a. Partierne og fondene må endvidere ikke modtage bidrag fra budgetterne fra de politiske grupper i Europa-Parlamentet, jf. artikel 20, stk. 5, litra b.

Der gælder herudover et forbud for europæiske politiske partier og fonde mod at modtage private bidrag fra offentlige myndigheder i medlemsstaterne eller fra tredjelande. Dette gælder også bidrag fra virksomheder, som offentlige myndigheder har en direkte eller indirekte bestemmende indflydelse over som følge af myndighedens ejerskab af virksomheden, myndighedens kapitalindskud i virksomheden eller de for virksomheden gældende regler, jf. artikel 20, stk. 5, litra c.

Der gælder ligeledes et forbud mod, at europæiske politiske partier og fonde modtager private bidrag fra private enheder med base i tredjelande eller fra enkeltpersoner fra et tredjeland, som ikke har ret til at stemme ved valg til Europa-Parlamentet, jf. artikel 20, stk. 5, litra d.

Hvis et parti eller en fond modtager et bidrag, som ikke er tilladt, skal bidraget returneres til bidragsyderen inden 30 dage. Hvis det ikke er muligt for partiet eller fonden at returnere bidraget – f.eks. fordi der er tale om et anonymt bidrag – skal beløbet indberettes til myndigheden for europæiske politiske partier og fonde og Europa-Parlamentet. Beløbet overføres herefter som en almindelig indtægt for Europa-Parlamentets sektion i Den Europæiske Unions almindelige budget, jf. artikel 20, stk. 6 og 10.

4.3.2.5. Regnskabsaflæggelse

Forordningens artikel 23 fastlægger de nærmere regler for regnskabsaflæggelse. De europæiske politiske partier og de europæiske politiske fonde skal således aflægge regnskaber senest seks måneder efter regnskabsårets afslutning.

Regnskabet skal sendes til myndigheden for europæiske politiske partier og fonde med en kopi til Europa-Parlamentet og det kompetente nationale kontaktpunkt i den medlemsstat, hvor partiet/fonden er hjemmehørende.

Regnskabet og støttebilag for partiets/fondens indtægter og udgifter samt aktiver og passiver ved begyndelsen og afslutningen af regnskabsåret skal udarbejdes i overensstemmelse med den gældende lovgivning i den medlemsstat, hvor partiet/fonden er hjemmehørende, samt i overensstemmelse med de internationale regnskabsstandarder.¹⁷⁵ Det medfører, at der kan være forskellige krav til regnskabet alt afhængig af, i hvilken medlemsstat partiet/fonden er registreret.¹⁷⁶

Regnskaberne skal herudover vedlægges en liste over private bidragsydere samt en revisionsrapport over regnskaberne. Rapporten skal indeholde oplysninger om både rigtigheden af regnskaberne og indtægternes og udgifternes lovlighed og regelmæssighed. Rapporten skal være udarbejdet af et uafhængigt organ eller en uafhængig ekspert, der er autoriseret til at revidere regnskaber i henhold til den gældende ret i den medlemsstat, hvor de er hjemmehørende.

---

¹⁷⁵ Jf. artikel 2 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1606/2002 af 19. juli 2002 om anvendelse af internationale regnskabsstandarder.

¹⁷⁶ Otte af de europæiske politiske partier er i dag registreret i Belgien. To partier er registreret i Frankrig, mens de resterende tre partier er registreret i henholdsvis Danmark, Nederlandene og Malta, jf.

http://www.europarl.europa.eu/pdf/grants/Grant_amounts_parties_03_2014.pdf.

Der er ligeledes otte fonde, som er registreret i Belgien. Herudover er der registreret en fond i henholdsvis Nederlandene, Malta, Frankrig, Luxemburg og Sverige, jf.

http://www.europarl.europa.eu/pdf/grants/Grant_amounts_foundations_03_2014.pdf.

4.3.2.6. Åbenhed

Europa-Parlamentet offentliggør en række oplysninger om de europæiske politiske partier og deres tilknyttede fonde på internettet, jf. artikel 32. Europa-Parlamentet offentliggør således bl.a. navne, statutter og en liste over juridiske personer, der er medlemmer af det registrerede europæiske politiske parti eller fond, og det samlede antal individuelle medlemmer af partiet/fonden. Endvidere offentliggøres en liste over de ansøgninger om registrering, som ikke er blevet godkendt.

Europa-Parlamentet offentliggør endvidere for hvert regnskabsår en årsrapport med en oversigt over de beløb, der er blevet udbetalt til hvert parti og hver fond. Herudover offentliggør Europa-Parlamentet partiernes og fondenes årsregnskaber og de eksterne revisionsrapporter.

De europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde skal sammen med deres årsregnskaber indsende en liste over alle bidragsydere, hvor bidragenes art og værdi fremgår, jf. artikel 20, stk. 2.

I en periode på 6 måneder før valg til Europa-Parlamentet skal de europæiske politiske partier og fonde dog indberette modtagne private bidrag på ugebasis til myndigheden for europæiske politiske partier og fonde, jf. artikel 20, stk. 3.

Enkeltstående bidrag på over 12.000 € skal altid indberettes snarest muligt til myndigheden for europæiske politiske partier og fonde, jf. artikel 20, stk. 4.

Europa-Parlamentet offentliggør herefter en liste med navnene på de bidragsydere, der i det pågældende år har givet private bidrag til et parti eller en fond på over 1.500 € (ca. 11.000 kr.). Bidrag under 1.500 € regnes som mindre donationer og offentliggøres ikke.

Listen indeholder dog kun navnene på private personer, der har ydet støtte på over 1.500 €, men under 3.000 € (ca. 22.000 kr.), hvis personerne har givet samtykke til, at deres navne offentliggøres. Hvis en privat person ikke giver samtykke til offentliggørelse, regnes bidraget som en mindre donation, jf. artikel 32, stk. 1, litra e.

Listen skal herudover indeholde oplysninger om den samlede sum af mindre donationer og antallet af donationer pr. kalenderår, jf. artikel 32, stk. 1, litra e.

4.3.2.7. Kontrol

Myndigheden for europæiske politiske partier og fonde, Europa-Parlamentet og de kompetente medlemsstater foretager i fællesskab kontrol af, hvorvidt de europæiske politiske partier og fonde overholder deres forpligtelser i henhold til forordningen, jf. artikel 24.

Europa-Parlamentet påser således i overensstemmelse med finansforordningens regler om kontrol, om de europæiske politiske partier og fonde overholder forordningens regler vedrørende EU-midler, jf. artikel 24, stk. 2, og artikel 25, stk. 2.

Myndigheden for europæiske politiske partier og fonde kontrollerer løbende, om de europæiske politiske partier og deres tilknyttede fonde til stadighed opfylder kravene for at være registret som et europæisk politisk parti eller en europæisk politisk fond, jf. artikel 10.

Overholder de europæiske politiske partier og fonde ikke forordningens regler, kan de i medfør af artikel 27 pålægges sanktioner. Inden myndigheden eller Europa-Parlamentet pålægger et parti eller en fond en sanktion, skal myndigheden eller Europa-Parlamentet give partiet/fonden mulighed for at indføre de foranstaltninger, der er nødvendige for at rette op på situationen inden for en rimelig tidsfrist, jf. artikel 29. Partiet/fonden skal således have mulighed for at rette skrive- og regnefejl i regnskaber mv. uden at det idømmes en sanktion. Træffer partiet/fonden ikke passende foranstaltninger, pålægges de en sanktion i medfør af artikel 27.

I medfør af artikel 27 kan myndigheden for europæiske politiske partier og fonde f.eks. idømme et europæisk politisk parti en bøde, hvis partiet ikke indsender listen over private bidragsydere med deres tilhørende donationer eller ikke indberetter bidragsydere på ugebasis fra seks måneder før et valg til Europa-Parlamentet. Et europæisk politisk parti eller dens tilknyttede fond kan endvidere idømmes en bøde, hvis der er uregelmæssigheder i årsregnskaberne, jf. artikel 27, stk. 2.

Bødens størrelse fastsættes efter, hvorvidt overtrædelsen kan kvantificeres eller ej, jf. artikel 27, stk. 4. Hvis overtrædelsen ikke kan kvantificeres, fastsættes bøden efter en fast skala og udgør en procentdel af partiets/fondens årlige budget i størrelsesordenen 5 pct. til 20 pct. Hvis et parti eller fond bliver dømt for at have deltaget i ulovlige aktiviteter, der skader unionens økonomiske interesser, jf. artikel 106, stk. 1, i finansforordningen, udgør bøden dog 50 pct. af årsbudgettet for det pågældende parti eller den pågældende fond i det foregående år.

Er der tale om en overtrædelse, der kan kvantificeres – f.eks. at et parti har modtaget et anonymt bidrag og ikke har indberettet det til myndigheden – udmåles bøden som en fast procentdel af det beløb, der er modtaget eller ikke indberettet. Bøden udgør mellem 100 pct. og 300 pct. af det beløb,

der er modtaget eller ikke er indberettet, dog maksimalt 10 pct. af årsbudgettet for det pågældende parti eller den pågældende fond.

Der er mulighed for strafnedsættelse med en tredjedel, hvis det pågældende parti eller den pågældende fond frivilligt anmelder overtrædelsen, inden myndigheden har indledt en undersøgelse, og partiet eller fonden har truffet passende foranstaltninger for at rette op på situationen.

Har myndigheden i medfør af artikel 27, stk. 2, litra a, nr. v eller vi, pålagt et det pågældende parti eller den pågældende fond en bøde f.eks. i anledning af, at partiet/fonden er blevet dømt for at have deltaget i ulovlige aktiviteter, der skader unions økonomiske interesser, kan Europa-Parlamentet efterfølgende beslutte at udelukke partiet eller fonden fra at modtage fremtidige EU-midler i op til fem år. Hvis der er tale om gentagelsestilfælde begået inden for en periode på fem år, vil udelukkelse kunne ske i op til ti år, jf. artikel 27, stk. 3.

I tilfælde af alvorlige overtrædelser af forordningens regler kan partiet eller fonden fjernes fra registret over registrerede partier og fonde, jf. artikel 27, stk. 1. Hermed mister partiet/fonden sin status som europæisk politisk parti eller fond, og EU-finansieringen ophører. Det kan f.eks. ske, hvis et europæisk politisk parti eller en hertil knyttet fond ikke respekterer de værdier, som EU bygger på, opererer med fortjeneste som formål eller ikke længere er hjemmehørende i den medlemsstat, der er angivet i dens statut, jf. artikel 27, stk. 1, litra b. Det kan endvidere iværksættes, hvis et europæisk politisk parti eller fond bliver dømt for ulovlige aktiviteter, der skader unionens økonomiske interesser jf. finansforordningens artikel 106, stk. 1.

Afgørelser truffet af myndigheden for europæiske politiske partier og fonde og Europa-Parlamentet kan indbringes for Den Europæiske Unions Domstol.

Kapitel 5

Hovedtræk af den politiske debat i Folketinget om de gældende regler om økonomisk støtte til politiske partier

De gældende regler om økonomisk støtte til politiske partier har jævnligt været genstand for politiske drøftelser. Der har således gennem årene været fremsat flere beslutningsforslag og folketingssspørgsmål om emnet.

I det følgende foretages en gennemgang af nogle af de mere generelle kritikpunkter, som har været fremført i debatten i Folketinget om de gældende regler om økonomisk støtte til politiske partier.

5.1. Beløbsgrænsen på 20.000 kr.

5.1.1. Nedsættelse af beløbsgrænsen

Grænsen for, hvornår en bidragsydere navn og adresse skal fremgå af partiernes regnskaber, har løbende været drøftet. Det har ved flere lejligheder været foreslået at sænke beløbsgrænsen for at skabe større åbenhed om de tilskud, som partierne og kandidaterne modtager.

Det følger i dag af partiregnskabslovens § 3, stk. 2, at navn og adresse på bidragsydere, der i regnskabsåret har ydet et eller flere bidrag, der tilsammen overstiger 20.000 kr., skal fremgå af partiets landsorganisations regnskab. Allerede i forbindelse med forhandlingerne om hovedloven fra 1990 blev der stillet forslag om, at det skulle fremgå af regnskabet, hvilke privatpersoner der yder bidrag på 5.000 kr. eller derover. Spørgsmålet blev drøftet under Folketingets behandling af lovforslaget, men et flertal afviste på daværende tidspunkt, at loven skulle indeholde en pligt til at oplyse identiteten på de enkelte bidragsydere.¹⁷⁷ § 3, stk. 2, blev som nævnt i afsnit 4.1.2.2 indsat ved lovændringen i 1995. Under forhandlingerne i 1995 stillede SF forslag om, at beløbsgrænsen skulle fastsættes til 2.000 kr., hvilket blev forkastet.¹⁷⁸

Efterfølgende har SF flere gange stillet forslag om at sænke beløbsgrænsen. Partiet fremsatte således i 2001 beslutningsforslag nr. B 22 om åbenhed i partiernes regnskaber.¹⁷⁹ Forslaget blev

---

¹⁷⁷ Jf. ændringsforslag nr. 1 i tillægsbetænkning over forslag nr. L 179 til lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber. Ændringsforslaget var fremsat af FRP og tiltrådt af SF, S, KF, V, RV og CD stemte imod forslaget.

¹⁷⁸ Jf. ændringsforslag nr. 7 til betænkning over forslag nr. L 243 til lov om ændring af lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber (Åbne partiregnskaber m.v.).

¹⁷⁹ Jf. forslag til folketingsbeslutning nr. B 22 om åbenhed i partiernes regnskaber, Folketingstidende 2001-02, 1. samling, tillæg A, side 824.

genfremst i 2002 som beslutningsforslag nr. B 1.¹⁸⁰ I 2004 fremsatte SF beslutningsforslag nr. B 146 om åbenhed om bidrag fra privatpersoner, organisationer, virksomheder m.v. til partier, lister og kandidater.¹⁸¹

Hovedtanken bag beslutningsforslagene var at nedsætte beløbsgrænsen for bidrag til landsdækkende politiske partier fra 20.000 kr. til 5.000 kr. SF foreslog endvidere i B 146, at lokale partiorganisationer og lokale lister skulle offentliggøre oplysninger i alle tilfælde, hvor de bidrag, der modtages, er på 1.000 kr. eller derover. Endvidere indebar forslaget, at de enkelte kandidater til Folketinget, de daværende amtsråd og kommunalbestyrelser og Europa-Parlamentet skulle offentliggøre oplysninger om bidragsydere og beløbets størrelse, når der modtoges bidrag på 1.000 kr. eller derover.

Som begrundelse for beslutningsforslagene angav SF bl.a., at uagtet bidrag fra organisationer, firmaer, enkeltpersoner mv. ikke er afgørende for valgkampe, spiller private bidrag i stigende omfang en vigtig rolle i valgkampene i Danmark. SF bemærkede, at i det omfang pengebeløbenes størrelse kan blive afgørende for valgenes udfald, giver dette anledning til bekymring på demokratiets vegne. Partiet fandt dog, at bekymringen i et vist omfang ville kunne afbødes ved, at der bliver langt større åbenhed om, hvem partierne og kandidaterne modtog tilskud fra.

Den daværende justitsminister anførte bl.a. i forbindelse med behandlingen af såvel beslutningsforslag nr. B 1 som beslutningsforslag nr. B 146, at:

”Folketinget valgte således, som jeg lige har redegjort for, i 1995 efter grundige overvejelser at fastsætte grænsen til 20.000 kr., og jeg mener ikke, der er anledning til at ændre denne grænse. Som det fremgår af den daværende justitsministers svar på et spørgsmål i forbindelse med lovændringen i 1995, udgør den gældende beløbsgrænse således et kompromis mellem på den ene side offentlighedens interesse i at få kendskab til, hvem der yder bidrag til de politiske partier, og på den anden side de enkelte tilskudsyders interesse i under diskretion at kunne yde tilskud til politiske partier, som de støtter. Dette er årsagen til, at man ikke foreslog, at ethvert tilskud skulle fremgå af regnskabet, men kun tilskud af en vis størrelse. Den daværende justitsminister anførte i den forbindelse i 1995, at en person vil have mulighed for under diskretion at kunne yde et tilskud på f.eks. 10.000 kr., da beløb af denne størrelse næppe kan antages at skabe økonomisk tilknytningsforhold i et omfang, der nødvendiggør åbenhed om tilskudsgiverens identitet.”¹⁸²

---

¹⁸⁰ Jf. forslag til folketingsbeslutnings nr. B 1 om åbenhed i partiernes regnskaber, Folketingstidende 2002-03, tillæg A, side 461.

¹⁸¹ Jf. forslag til folketingsbeslutning nr. B 146 om åbenhed om bidrag fra privatpersoner, organisationer, virksomheder m.v. til partier, lister og kandidater, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 6519.

¹⁸² Jf. justitsministerens bemærkninger under 1. behandlingen af beslutningsforslag nr. B 146 om åbenhed om bidrag fra privatpersoner, organisationer, virksomheder m.v. til partier, lister og kandidater, Folketingstidende 2003-04, FF 10181.

Regeringen (KF og V) kunne på den baggrund ikke tilslutte sig forslagene. S og RV udtrykte sympati for forslagene om at nedsætte beløbsgrænsen, men udtalte, at området for reguleringen af vilkårene for de politiske partier siden 1980'erne har været forligsbelagt. Partierne kunne derfor ikke støtte forslagene. Derimod støttede EL en nedsættelse af beløbsgrænsen, mens DF som udgangspunkt var positive over for at se nærmere på at sænke beløbsgrænsen. Både B 1 og B 146 bortfaldt efterfølgende.

Senest har EL i 2010 i beslutningsforslag nr. B 183 foreslået, at beløbsgrænsen sænkes til 5.000 kr.¹⁸³ Den daværende justitsminister gentog under behandlingen af forslaget i vid udstrækning de ovenfor nævnte argumenter. KF kunne på den baggrund ikke støtte beslutningsforslaget. V bemærkede, at beløbsgrænsen på 20.000 kr. blev fastsat som en del af et kompromis. Partiet var således kun indstillet på at ændre grænsen, hvis man samtidig ændrede reglerne i partiregnskabsloven, således at fagforeninger mv. udelukkende kan anvende penge på politik og i valgkampe, hvis medlemmerne positivt tilkendegiver støtte hertil. DF var ligeledes indstillet på at ændre beløbsgrænsen, men fandt på tilsvarende vis, at reglerne om støtte til politiske partier udgør en samlet pakke, og at en ændring af beløbsgrænsen derfor ville forudsætte, at man samtidig skaber øget åbenhed om den indirekte støtte, der ydes af fagbevægelsen, f.eks. i form af annoncer. S var positive over for at sænke beløbsgrænsen, men henviste til, at området er forligsbelagt, hvorfor det ville kræve enighed med RV og KF. RV var positive over for at sænke beløbsgrænsen og fandt, at der bør være en høj grad af åbenhed, men samtidig en form for bagatelgrænse. SF og EL støttede beslutningsforslaget.

5.1.2. Beløbsgrænsens forenelighed med Danmarks internationale forpligtelser

Det har ligeledes været overvejende, om det overhovedet er foreneligt med Danmarks internationale forpligtelser at fastsætte en beløbsgrænse, som medfører, at navn og adresse på bidragsydere, der i et regnskabsår har ydet et eller flere bidrag til et politisk parti, der sammenlagt overstiger beløbsgrænsen, skal oplyses i det pågældende partis regnskab. Således bad Folketingets Retsudvalg i 2008 justitsministeren om at redegøre for, hvordan indskrænkningen i de danske politiske partiers muligheder for at modtage økonomiske tilskud er i overensstemmelse med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) artikel 11, hvori det hedder, ”der må ikke gøres andre indskrænkninger i udøvelsen af disse rettigheder end sådanne, som er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed eller den offentlige tryghed, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder”.¹⁸⁴

---

¹⁸³ Jf. forslag til folketingsbeslutning nr. B 183 om åbenhed om partistøtte, Folketingstidende 2009-10, tillæg A.

¹⁸⁴ Jf. spørgsmål nr. 184 (Alm. del) af 7. januar 2008 fra Folketingets Retsudvalg.

I sit svar anførte justitsministeren bl.a., at EMRK artikel 11:

”[...] beskytter borgernes ret til at slutte sig sammen i foreninger, herunder politiske partier. Bestemmelsen beskytter også politiske partier og andre foreninger som sådanne, idet begrænsninger i en forenings virke også vil være en begrænsning i de enkelte (potentielle) medlemmers udøvelse af deres rettigheder.

Som det fremgår af artikel 11, stk. 2, er beskyttelsen af foreningsfriheden ikke absolut. Indgreb i foreningsfriheden kan dog alene foretages, når indgrebet er foreskrevet ved lov, begrundet i et af de nævnte formål og er nødvendigt i et demokratisk samfund.

2. Det følger af § 3, stk. 1, i lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber, at partier, der har været opstillet til det seneste afholdte valg til Folketinget eller Europa-Parlamentet, skal aflægge regnskab over partiets landsorganisationers indtægter og udgifter.

Hvis et parti i regnskabsåret fra samme private tilskudsyder har modtaget et eller flere tilskud, der tilsammen overstiger 20.000 kr., følger det af lovens stk. 2, at tilskudsydere navn og adresse skal fremgå af regnskabet. Regnskabet skal endvidere indeholde oplysning om den samlede størrelse af eventuelle anonyme tilskud og oplysning om størrelsen af hvert enkelt anonymt tilskud på mere end 20.000 kr.

Ifølge lovens § 5 indsender partiets ledelse senest 12 måneder efter regnskabsårets afslutning en bekræftet kopi af regnskabet til Folketinget, der fremlægger regnskabet til gennemsyn for offentligheden.

Formålet med disse bestemmelser er at skabe åbenhed om de politiske partiers regnskaber, således at offentligheden har mulighed for indsigt i, hvilke personer og foreninger mv. der yder tilskud til politiske partier.

3. Det er Justitsministeriets opfattelse, at forpligtelsen til i det årlige regnskab at oplyse identiteten på private, der har ydet tilskud på mere end 20.000 kr. årligt, ikke kan antages at udgøre et indgreb i partiets eller medlemmernes rettigheder efter artikel 11, stk. 1.

Det skyldes, at forpligtelsen ikke indebærer begrænsninger hverken i partiets muligheder for at regulere egne forhold, udøve sine aktiviteter og forfølge sit formål eller i individets muligheder for at melde sig ind i partiet og deltage i dets arbejde og aktiviteter, men alene har det saglige formål at skabe gennemsigtighed i forhold til finansieringen af politiske partier.

Selv om det måtte lægges til grund, at der var tale om et indgreb i rettigheder efter stk. 1, er det Justitsministeriets opfattelse, at et sådant indgreb ville være i overensstemmelse med artikel 11, stk. 2.

Det bemærkes herved, at formålet med forpligtelsen til i det årlige regnskab at oplyse identiteten på private, der har ydet tilskud på mere end 20.000 kr. årligt, som nævnt er at skabe åbenhed om de politiske partiers regnskaber, således at offentligheden har

mulighed for indsigt i, hvilke personer og foreninger, mv. der yder tilskud til politiske partier.”¹⁸⁵

Justitsministeren blev ved samme lejlighed spurgt om forskellen på den beskyttelse, der følger af EMRK artikel 11 og af grundlovens § 78. I sit svar oplyste justitsministeren bl.a., at:

”1. Efter grundlovens § 78, stk. 1, har borgerne ret til uden forudgående tilladelse at danne foreninger i ethvert lovligt øjemed. Hvis en forening har et ulovligt øjemed, kan den opløses, jf. herved de nærmere regler i grundlovens § 78, stk. 2-5.

Foreningsfriheden efter grundlovens § 78 omfatter efter Justitsministeriets opfattelse – ud over retten til at danne foreninger – også borgernes ret til at deltage i en forening, idet retten til at danne foreninger ellers ville kunne gøres illusorisk.

Det anses ikke for uforeneligt med grundlovens § 78 at fastsætte lovregler om foreningers organisatoriske rammer. Det gælder også med hensyn til politiske partier, der indtager en særlig position på grund af deres betydning for det demokratiske systems virke. Det er således almindeligt antaget, at lovgivningsmagten kan fastsætte regler om offentliggørelse af oplysninger vedrørende partiernes finansiering, jf. herved bl.a. Alf Ross, *Dansk Statsforfatningsret II*, 3. gennearbejdede udgave ved Ole Espersen (1980), side 750, Peter Germer, *Statsforfatningsret*, 4. udgave (2007), side 368, samt *Danmarks Riges Grundlov med kommentarer*, redigeret af Henrik Zahle (2. udgave, 2006), side 557 f., hvor det udtrykkeligt anføres, at det ikke strider mod grundlovens § 78, at der ved lov er fastsat regler om offentliggørelse af politiske partiers regnskaber, herunder krav om offentliggørelse af tilskudsyderens navn og adresse, hvis tilskuddet overstiger 20.000 kr. i det pågældende regnskabsår.

Den omhandlede, gældende ordning i lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber kan således efter Justitsministeriets opfattelse ikke anses for at stride mod grundlovens § 78 – og der er således ikke nogen forskel på dette punkt i forhold til bestemmelsen i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 11, jf. i den forbindelse besvarelsen af spørgsmål nr. 184[...]

Særligt om politiske partier bemærkes, at det i den juridiske litteratur er anført, at det ikke vil være foreneligt med grundlovens § 78 sammenholdt med grundlovens § 31, stk. 2, om ligelig repræsentation af de forskellige anskuelser blandt vælgerne at fastsætte regler i lovgivningen med det formål at hæmme partiernes medvirken i den politiske proces. Der kan herved henvises til Peter Germer, a.st., side 368.”¹⁸⁶

5.2. Angivelse af størrelsen på de enkelte bidrag

Efter de gældende regler skal navn og adresse på bidragsydere, der giver bidrag til politiske partiers landsorganisationer over beløbsgrænsen på 20.000 kr., oplyses i de politiske partiers regnskaber.

¹⁸⁵ Jf. justitsministerens besvarelse af 1. februar 2008 af spørgsmål nr. 184 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg.

¹⁸⁶ Jf. justitsministerens besvarelse af 1. februar 2008 af spørgsmål nr. 186 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg.

Derimod skal størrelsen af bidraget ikke oplyses. Ligeledes skal navn og adresse på bidragsydere, som giver bidrag, der tilsammen overstiger 20.000 kr. til regionale og kommunale kandidatlistor, oplyses i en erklæring til hhv. regionsrådet og kommunalbestyrelsen. Størrelsen af bidraget skal ikke oplyses.

SF foreslog i 2004 som et element i beslutningsforslag nr. B 146, at størrelsen af alle bidrag til både partierne på landsplan og lokale kandidatlistor over beløbsgrænsen skal oplyses i partiernes regnskaber.

Forslaget om offentliggørelse af størrelsen på de enkelte beløb blev gentaget af EL i 2010. I beslutningsforslag nr. B 183 blev der således lagt op til, at offentliggørelsen foruden at omfatte bidragsyderens identitet også skulle omfatte størrelsen af bidrag, der overstiger 5.000 kr. EL bemærkede under forhandlingerne om forslaget, at offentligheden har en interesse i at vide, om en bidragsyder har givet 20.000 kr. eller 10 mio. kr.

SF foreslog samtidig i beslutningsforslag nr. B 188,¹⁸⁷ at regeringen skulle nedsætte en kommission, der skulle se på større gennemsigtighed i reglerne om privat partistøtte. I begrundelsen for forslaget anføres bl.a., at:

”Bidragenes størrelse er hemmelig, bidrag til kandidater eller lokale partiforeninger er ikke underlagt regler om åbenhed, oplysninger om indirekte støtte til partierne via særlige foreninger, der skjuler bidragets egentlige afsender. Alt sammen er eksempler på måder at undgå den ønskede offentlige indsigt i pengestrømmene til de politiske partier og politikerne.”

De to beslutningsforslag blev behandlet sammen i Folketinget. Den daværende justitsminister kunne ikke tilslutte sig forslaget om, at regnskabet ud over bidragsyderens identitet skal indeholde oplysninger om størrelsen på det enkelte bidrag. Justitsministeren bemærkede i den forbindelse, at de gældende regler var tilstrækkelig klare til at tilgodese de hensyn, som loven søger at varetage. Begge beslutningsforslag er efterfølgende bortfaldet.

5.3. Anonyme bidrag

Som et led i beslutningsforslag nr. B 183 foreslog EL i 2010, at de anonyme bidrag, partierne måtte modtage, fremover skal gives til humanitære formål. Det fremsatte beslutningsforslag vedrørte både partierne på landsplan samt lokale kandidatlistor. Forslaget kom efter, at GRECO i 2009 anbefalede, at der indføres et forbud mod anonyme bidrag.

---

¹⁸⁷ Jf. forslag til folketingsbeslutning nr. B 188 om at skabe større åbenhed omkring partistøtte, Folketingstidende 2009-10, A.

Justitsministeren bemærkede i den forbindelse, at:

”Et krav om, at partierne skal videresende sådanne anonyme bidrag, svarer jo i realiteten til et forbud mod, at politiske partier overhovedet modtager anonyme bidrag. Det første spørgsmål, der vil melde sig i forhold til den del af forslaget, er: Hvorfor skal det egentlig være forbudt, hvorfor må man ikke længere give anonyme bidrag til politiske partier? Og man behøver ikke at bruge meget tid for at konstatere, at svaret på de spørgsmål ikke findes i beslutningsforslagets bemærkninger. Men jeg må bare overordnet sige, at det naturligvis kræver en god forklaring, før der bør gennemføres så principielle ændringer, som forslagsstillerne lægger op til på det her punkt.

Ud over, at regeringen ikke kan se nogen god forklaring på, at der bør indføres et forbud, ville en sådan ordning også efter regeringens opfattelse give anledning til nogle principielle betænkeligheder. Som nævnt indledningsvis blev der i 1995 fastsat krav om, at partiregnskabet skal indeholde oplysninger, dels om den samlede størrelse af eventuelle anonyme bidrag, dels om størrelsen af det enkelte anonyme bidrag på mere end 20.000 kr.

Ved vurderingen af, om den foreslåede ordning bør indføres, må der efter min opfattelse lægges vægt på, at der ikke i andre sammenhænge gælder forbud mod at yde anonyme bidrag til private foreninger og organisationer. Og så må man jo også tage i betragtning, at den foreslåede ordning, der som nævnt reelt ville svare til et forbud mod anonyme bidrag til politiske partier, ville harmonere dårligt med den øvrige lovgivning, der i vidt omfang beskytter borgers ret til anonymitet i politiske forhold. F.eks. kan der peges på grundlovens § 31, stk. 1, som jo bestemmer, at valg til Folketinget skal være hemmelige. Et andet eksempel er lov om forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet mv. som i § 4 bl.a. indeholder forbud mod, at en arbejdsgiver anmoder om oplysning om en lønmodtagers politiske anskuelse i forbindelse med eller under vedkommendes ansættelse.

På den baggrund kan det jo anføres, at adgangen til efter de gældende regler at modtage anonyme bidrag næppe på nogen væsentlig måde svækker ordningens formål, nemlig at give interesserede mulighed for at danne sig et overblik over partiernes eventuelle økonomiske tilknytningsforhold, eftersom der netop ikke kan siges at foreligge sådanne tilknytningsforhold i relation til bidragsydere, hvis identitet det pågældende parti ikke har kendskab til.”

De øvrige politiske partier kom ikke under forhandlingerne nærmere ind på deres holdning til anonyme bidrag. Om partiernes holdning til beslutningsforslag B 183 henvises til afsnit 5.1.1.

5.4. Indirekte og ikke-økonomisk støtte til politiske partier

Det følger af partiregnskabslovens § 3, stk. 2, at tilskud fra private personer, der tilsammen overstiger 20.000 kr., skal fremgå af partiets regnskaber. Partiregnskabsloven indeholder imidlertid ikke en nærmere definition af begrebet tilskud/bidrag. Det er dog forudsat, at såvel økonomiske som ikke-økonomiske bidrag er omfattet af loven. Derimod er indirekte støtte, f.eks. i form af annoncer

indrykket til fordel for et parti eller en bestemt politisk holdning, uden at de pågældende har medvirket hertil, ikke omfattet af loven, jf. nærmere afsnit 4.1.2.2.

Den politiske debat har været præget af, at der ikke altid sondres mellem ikke-økonomisk støtte og indirekte støtte.

Således anførte DF som led i behandlingen af beslutningsforslag nr. B 1, der blev fremsat af SF i 2002, at en diskussion om øget åbenhed om de politiske partiers indtægter også bør omfatte en diskussion af, om visse partier får finansieret deres valgkampagner af arbejdsgiverorganisationer mv. f.eks. i form af indrykning af annoncer til fordel for visse kandidater. RV var enig i, at man burde se nærmere på ”indirekte støtte”. Det fremgår imidlertid af forhandlingerne, at RV anså både annoncer eller biler, der stilles til rådighed for bestemte kandidater, trykkeri og andre naturalieydelse som indirekte støtte.

SF fremsatte efterfølgende i 2004 beslutningsforslag nr. B 146. Beslutningsforslaget var en præcisering af beslutningsforslag nr. B 1. Med beslutningsforslaget foreslog SF, at tilskudsbegrebet skulle præciseres i loven, så lovens regler om regnskabspligt helt entydigt kom til at omfatte både ”direkte og indirekte tilskud”. I begrundelsen for forslaget henviste SF til, at der ved ”indirekte tilskud” bl.a. tænkes på firmaer, der stiller udlejningsbiler til rådighed, trykkerier, der fremstiller brochurer, og sportshaller, der tilbydes gratis til møder.¹⁸⁸

Den daværende justitsminister henviste til justitsministerens besvarelse af spørgsmål nr. 66, 90, 91 og 97 fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen i forbindelse med lovændringen i 1995 og anførte bl.a.:

”[...] at det er vanskeligt på en udtømmende måde præcist at angive, hvilke former for privat partistøtte, der ydes på anden måde end ved pengebeløb, der er omfattet af lovens tilskudsbegreb.

Samtidig anførte den daværende justitsminister, at der kan opstilles nogle vejledende kriterier med henblik på afgrænsningen af tilskudsbegrebet. Ved vurderingen af, om en støtte i form af andet end pengebeløb har karakter af tilskud i lovens forstand, må således bl.a. indgå, at der er tale om en ydelse, der sædvanligvis opgøres i penges værdi. Er der f.eks. tale om en ydelse som den, der leverer ydelsen, normalt tager betaling for som led i en erhvervsmæssig virksomhed, eller må ydelsen på anden måde siges at substituere et pengebeløb, taler det for at betragte ydelsen som et tilskud i lovens forstand. Er der tale om tilskud i lovens forstand, må støtten i almindelighed medtages i regnskabet med den værdi, støtten har for partiet, dvs. med et beløb svarende til, hvad partiet på sædvanlige vilkår ellers skulle have betalt for ydelsen.

---

¹⁸⁸ De pågældende eksempler vil i betænkningens sprogbrug som udgangspunkt alle være omfattet af begrebet ikke-økonomisk støtte, der som nævnt ovenfor allerede er omfattet af partiregnskabslovens § 3.

Som det fremgår, omfatter den gældende lov også, hvad der i visse tilfælde kunne kaldes indirekte tilskud, og man kan efter min opfattelse ikke komme en præcisering af tilskudsbegrebet nærmere end det, som blev anført i forbindelse med lovændringen i 1995 [...]”

DF og S sondrede ikke mellem begrebet ikke-økonomisk støtte og indirekte støtte, men udtrykte i forbindelse med forhandlingerne om beslutningsforslaget vilje til at se nærmere på mulighederne for at skabe øget åbenhed om ”indirekte støtte” til de politiske partier, f.eks. i form af betalte annoncer, kampagner i lokalradioer, annoncerabatter og håndværkerbiler, der kører ud og sætter plakater op. RV bemærkede, at de gældende regler efter partiets opfattelse fungerede godt, og at man måtte erkende, at der er store vanskeligheder forbundet med at opgøre såkaldte ”indirekte bidrag” til partierne. Partiet kunne derfor ikke se en løsning på problemet.

I forbindelse med behandlingen af beslutningsforslag nr. B 183 og B 188 i 2010 bemærkede både V og DF, at de ikke kunne støtte de pågældende beslutningsforslag, da de ikke omfattede problemstillingen om den ”indirekte støtte”. Partierne sondrede ikke mellem ikke-økonomisk og indirekte støtte og udtrykte i forbindelse med forhandlingerne, at der både burde tages stilling til de annoncer, som fagforeninger indrykker til fordel for et parti, samt andre former for støtte, f.eks. at der stilles personale til rådighed, finansieres tryk, foræres kopimaskiner eller omdeles kampagneaviser.¹⁸⁹

I forlængelse af drøftelsen om indirekte bidrag er det ligeledes relevant at se på, hvorledes det forholder sig med indirekte bidrag til partier i form af reklame. Dette har været fremme i forbindelse med et § 20 spørgsmål stillet af SF den 12. juni 2006¹⁹⁰ til den daværende indenrigs- og sundhedsminister. Spørgsmålet vedrørte indirekte støtte til kandidatlistor på det kommunale område. Det følger af partistøttelovens § 11 d, at udbetaling af offentlig partistøtte er betinget af, at kandidatlisten indsender en erklæring til kommunalbestyrelsen med oplysning, om, hvorvidt listen i det forudgående kalenderår fra samme tilskudsyder har modtaget et eller flere tilskud, der tilsammen overstiger 20.000 kr. Det samme gør sig gældende for anonyme bidrag på 20.000 kr. og derover.¹⁹¹

---

¹⁸⁹ De sidstnævnte eksempler vil som udgangspunkt være ikke-økonomisk støtte og derfor allerede være omfattet af partiregnskabslovens § 3.

¹⁹⁰ Jf. § 20 spørgsmål nr. S 5471. Spørgsmålet blev stillet den 12. juni 2006 og besvaret den 21. juni 2006.

¹⁹¹ Der er en lignende oplysningspligt for kandidatlistor til regionsrådsvalg i partistøttelovens § 10 b. Her skal erklæringerne i stedet indsendes til regionsrådet.

Spørgsmålet til den daværende indenrigs- og sundhedsminister lød:

”Hvad er ministerens kommentarer til oplysningerne om, at valgbidrag sløres som markedsføring i artiklen ”Valgbidrag sløret som reklame” i Fyens Stiftstidende den 12. juni 2006, og hvad vil ministeren gøre for at komme denne praksis til livs?”

Indenrigs- og sundhedsministeren anførte i sit svar, at det fremgik af den omtalte artikel, at et privat firma havde betalt to reklamebureauer 10.000 kr. hver for at løse markedsføringsopgaver for hvert sit politiske parti i forbindelse med de kommunale valg den 15. november 2005.

Indenrigs- og sundhedsministeren henviste i sit svar bl.a. til følgende:

”I et bilag til vejledning nr. 164 af 17. oktober 1995 om ændringer af partistøtteleven på grundlag af deltagelse i kommunale valg, som er udsendt til alle amtsråd og kommunalbestyrelser, er det nærmere præciseret, hvad der skal forstås ved tilskud henholdsvis anonyme tilskud.

Det fremgår heraf, at et tilskud normalt vil bestå i et pengebeløb, men ydelse af støtte på anden måde vil dog efter omstændighederne også kunne udgøre et tilskud i lovens forstand. Som eksempel er bl.a. nævnt, at der er tale om en ydelse, som den, der leverer ydelsen, normalt tager betaling for som led i en erhvervsmæssig virksomhed, eller må ydelsen på anden måde siges at substituere et pengebeløb, taler det for at betragte ydelsen som tilskud i lovens forstand.”

I forlængelse heraf anførte indenrigs- og sundhedsministeren, at

”Det er på den baggrund min opfattelse, at et bidrag, som bidragsyderen yder direkte til et firma med henblik på markedsføring af en kandidatliste, som har deltaget i det seneste kommunale valg, ud fra de nævnte kriterier må betragtes som et tilskud i lovens forstand og derfor er omfattet af oplysningspligten.^[192] Er tilskudsyderens identitet bekendt for tilskudsmodtageren, skal tilskudsyderens navn og adresse således oplyses for så vidt angår tilskud, der overstiger 20.000 kr. Er tilskudsyderens identitet ikke bekendt for tilskudsmodtageren, skal tilskudsmodtageren give oplysning om størrelsen af hvert enkelt anonymt tilskud på mere end 20.000 kr. samt om den samlede størrelse af eventuelle modtagne anonyme tilskud.

Bedømmelsen af, om der i de konkrete tilfælde, som er omtalt i artiklen, er sket en overtrædelse af partistøtteleven, afhænger således af, om de pågældende tilskud er ydet til enkelte kandidater eller til kandidatlisten som sådan, om tilskuddene er ydet anonymt, og om tilskudsmodtageren i samme kalenderår har modtaget flere tilskud fra den samme tilskudsgiver.”

---

¹⁹² Der tænkes her på oplysningspligten efter partistøttelevens § 11 d, hvorefter tilskud, der tilsammen overstiger 20.000 kr. fra private personer til kommunale kandidatlistor, og anonyme bidrag på 20.000 kr. og derover skal oplyses i en erklæring til kommunalbestyrelsen.

5.5. Bidrag fra sammenslutninger

Det har ligeledes været drøftet, om identiteten på medlemmerne af foreninger, sammenslutninger mv., der yder bidrag til politiske partier, skal offentliggøres. Således har Enhedslisten i 2007 stillet spørgsmål til den daværende statsminister om, hvorvidt statsministeren ville foreslå en ændring af partiregnskabsloven, således at foreninger mv., der giver tilskud til et parti på mere end 20.000 kr., skal oplyse, hvilke virksomheder, foreninger eller andre juridiske personer som er medlem af den forening, der giver støtte til et parti.¹⁹³ Statsministeren indhentede til brug for sin besvarelse en udtalelse fra Justitsministeriet, som ikke på det foreliggende grundlag fandt anledning til at ændre partiregnskabsloven.

EL har efterfølgende i spørgsmål nr. S 3488 og S 3489 spurgt, om statsministeren kan bekræfte, at store virksomheder kan yde store tilskud på over 20.000 kr. til et parti, uden at navnet på giveren kommer frem, blot støtten gives via en forening som f.eks. Den Liberale Erhvervsklub, og om denne ordning findes rimelig. I Statsministeriets svar på de to spørgsmål fremgår, at partiregnskabsloven ikke stiller krav om angivelse i regnskaber af medlemskredsen af internationale organisationer, kollektive private sammenslutninger, faglige organisationer, erhvervsorganisationer, erhvervsvirksomheder, fonde og foreninger mv., som yder tilskud til politiske partier. Statsministeriet anførte endvidere, at regeringen ikke havde aktuelle planer om at ændre partiregnskabsloven.¹⁹⁴

5.6. Pligt for virksomheder mv. til at offentliggøre bidrag på deres hjemmeside

Som led i beslutningsforslag nr. B 146 foreslog SF i 2004, at virksomheder, organisationer, foreninger, sammenslutninger, klubber mv., der yder bidrag til partier eller politiske lister på 5.000 kr. eller derover eller til kandidater eller lokale kandidatlistes på 1.000 kr. eller derover, skulle offentliggøre støtten på f.eks. en hjemmeside.

Som begrundelse for forslaget anførte SF, at:

”[...] det enkelte medlem af en arbejdsgiverorganisation, erhvervsorganisation eller faglig organisation efter loven [kan] fravælge at bidrage til en eventuel partistøtte, som deres forening eller organisation yder. Men når en lang række virksomheder støtter de borgerlige partier, tages der ikke hensyn til, hvorvidt den enkelte forbruger ville anbefale denne støtte.

Der er i dag ingen love, der pålægger den enkelte bidragsyder at offentliggøre, om og i

¹⁹³ Jf. statsministerens besvarelse af 27. februar 2007 af spørgsmål nr. S 2933 fra Frank Aaen (EL).

¹⁹⁴ Jf. statsministerens besvarelse af 20. marts 2007 af spørgsmål nr. S 3488 og spørgsmål nr. 3489 stillet af Frank Aaen (EL).

givet fald hvor meget man yder i støtte til politiske partier eller kandidater. Forslagsstillerne finder, at det må være en ret for den enkelte borger, forbruger, foreningsmedlem osv. at vide, om en virksomhed, forening, organisation, sammenslutning, klub eller lignende yder økonomisk støtte til et parti, en kandidat eller en politisk liste [...]”

Den daværende regering kunne ikke støtte forslaget om, at virksomheder og andre private sammenslutninger, som yder bidrag af en vis størrelse til et politisk parti eller en kandidat, skulle offentliggøre dette eksempelvis på deres hjemmeside.

Den daværende justitsminister anførte således, at:

”[...] det afgørende [må] være, at der er en rimelig gennemsigtighed og offentlighed, og dette hensyn er allerede varetaget med de gældende regler. Reglerne bygger, som jeg omtalte før, på en afvejning mellem på den ene side offentlighedens interesse i at få kendskab til, hvem der yder bidrag til de politiske partier, og på den anden side bl.a. de enkelte tilskudsyderes interesse i under diskretion at kunne yde tilskud til politiske formål.

Regeringen ønsker ikke at ændre på balancen mellem disse interesser og kan derfor heller ikke støtte den del af forslaget, der vil indebære en pligt for private foreninger og andre til f.eks. på deres hjemmeside at give oplysninger om tilskud ydet til politiske partier og kandidater.”

RV bemærkede i den forbindelse, at forslaget fandtes at ville give anledning til unødigt besvær i lokale partiforeninger, hvorfor det ikke kunne støttes af partiet.

Emnet blev ligeledes drøftet under behandlingen af beslutningsforslag nr. B 183 og B 188 i 2010. Her anførte S, at det er bemærkelsesværdigt, at man har mulighed for at fravælge partistøtte via sit fagforeningskontingent, mens dette ikke kan lade sig gøre, når man f.eks. køber mælk eller ost produceret af en bestemt producent. S bemærkede i den forbindelse, at hvis forbrugerne var fuldt orienteret om, hvor pengene gik hen, kunne det være, de ville vælge en anden producent. V var uenig og bemærkede hertil, at der ikke er tale om, at varerne bliver pålagt en særlig ”partiafgift”, men om, at f.eks. andelshaverne i en mejerivirksomhed har besluttet, at de ud af deres overskud vil støtte f.eks. V, og at det således ikke havde noget med prisdannelsen af produktet at gøre.

5.7. Kredsen af regnskabspligtige

Regnskabsforpligtelsen i partiregnskabsloven gælder i dag udelukkende partiernes landsorganisationer. Det har gennem årene været drøftet, om regnskabsforpligtelsen burde udvides til også at omfatte enkeltkandidater, politiske lister mv.

Beslutningsforslagene nr. B 22 (fra 2001), B 1 (fra 2002), B 146 (fra 2004), B 183 og B 188 (fra 2010) lægger således alle op til en udvidelse af kredsen af regnskabspligtige. Det skyldes, at der efter forslagsstillernes (SF og EL) opfattelse er en sammenhæng mellem den politik, der føres, og de økonomiske bidrag, partierne modtager. Derfor er det i offentlighedens interesse at vide, hvilke private personer, virksomheder eller organisationer der støtter de enkelte partier, lister og kandidater.

S og DF har tidligere i forbindelse med behandlingen af beslutningsforslagene nr. B 1 og B 146 udtalt sig positivt over for at se nærmere på en udvidelse af kredsen af regnskabspligtige.

I forbindelse med behandlingen af beslutningsforslag nr. B 183 og B 188 fra SF og EL udtalte den daværende justitsminister bl.a., at:

”Spørgsmålet om kredsen af regnskabspligtige var også noget, som blev drøftet, da man behandlede forslaget i 1990. Det fremgår således af den daværende justitsministers svar på spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg, at man havde overvejet, om det var muligt og hensigtsmæssigt at lovgive om lokale partiafdelingers forhold. Man havde imidlertid opgivet tanken, bl.a. fordi langt det meste af det arbejde, som foregår i de lokale partiafdelinger, sker på frivilligt, ulønnet grundlag, så det ikke ville forekomme rimeligt at stille krav om en særlig lovfæstet regnskabspligt for de lokale afdelinger. Derudover havde man lagt vægt på, at de politiske partier er meget forskelligt organiseret på lokalt plan, og at støtte fra de lokale afdelinger til partiernes landsorganisationer ville indgå i det regnskab, som partierne allerede er forpligtet til at offentliggøre.

Med hensyn til spørgsmålet om regnskabspligt for de enkelte kandidater anførte den daværende regering tilbage i 1990, at man ikke havde fundet det nødvendigt at lovgive på dette område, og at spørgsmålet om, hvorvidt og i givet fald i hvilket omfang et partis kandidater må modtage direkte økonomisk bidrag til valgkampen, således i første række må være et spørgsmål, som det pågældende parti selv tager stilling til. Det blev i den sammenhæng anført, at spørgsmålet har en nær sammenhæng med det enkelte partis opstillingsregler [...]”

På den baggrund kunne regeringen (V og KF) ikke støtte forslaget. RV havde tidligere udtalt sig skeptisk om en udvidelse af regnskabskredsen. Under behandlingen af B 1 udtalte partiet således, at eventuelle borgerlister mv. kan være organiseret på vidt forskellig måde og kan anvende vidt forskellige regnskabsprincipper. Selv om partiet ønskede størst mulig åbenhed, advarede samtidig mod at indføre unødigt bureaukratiske regler, som svage partiorganisationer kan have svært ved at håndtere.¹⁹⁵

---

¹⁹⁵ Jf. RV's bemærkninger ved første behandling af beslutningsforslag nr. B 1 om åbenhed i partiernes regnskaber, Folketingstidende 2002-03, tillæg A, spalte 1660 ff.

5.8. Tidsfrist for offentliggørelse af regnskaber.

SF foreslog som led i beslutningsforslag nr. B 146, at både partierne på landsplan og lokale kandidatlistes fremover senest 2 måneder efter afholdelse af et valg skal offentliggøre navn på bidragsyder samt beløbsstørrelse på alle direkte og indirekte bidrag modtaget til afholdelse af valgkampen på 5.000 kr. og derover for så vidt angår de landsdækkende partier og 1.000 kr. og derover for så vidt angår lokale kandidatlistes.

Den daværende regering (V og KF) fandt ikke, at det var nødvendigt at indføre særlige regler om, at offentliggørelse af oplysninger om modtagne tilskud skulle ske senest 2 måneder efter et afholdt valg. Efter regeringens opfattelse måtte det afgørende være, at der var den fornødne gennemsigtighed og åbenhed i partiernes regnskaber, og de gældende regler fandtes i tilstrækkelig grad at sikre, at der er åbenhed om tilskud til politiske partier også i de regnskabsår, hvor der afholdes valg.

Forslaget blev ikke berørt af de andre partier under den efterfølgende debat.

5.9. Bidrag fra fagforeninger mv.

DF fremsatte i 2003 et forslag til folketingsbeslutning om sikring af frivillighed ved økonomisk støtte til politiske partier.¹⁹⁶ Forslaget havde til formål at sikre, at ingen gennem medlemskab af eller kontingentbetaling til en arbejdsgiverforening, erhvervsorganisation eller faglig organisation kan pålægges direkte eller indirekte at bidrage økonomisk til partipolitisk arbejde, medmindre den pågældende frivilligt har givet sit udtrykkelige, positive samtykke hertil. Det blev endvidere foreslået at udskifte den gældende frameldingsordning i partiregnskabslovens § 2 med en tilmeldingsordning.

Den daværende justitsminister udtalte bl.a.:

”I overensstemmelse med forarbejderne til [1990-loven] er det den enkelte forening, der gennem sine vedtægter afgør spørgsmålet om, hvorvidt foreningen af sin formue kan yde bidrag til politiske partier. Som det er i dag, er det altså ikke lovgiver, men den enkelte forening, som via sine kompetente organer afgør, om foreningen skal yde bidrag til politiske partier. Loven har således bl.a. ikke til hensigt at udelukke, at en faglig forening yder støtte til partipolitiske formål. Den afgørende grundtanke i beslutningsforslaget synes at være, at man fremover skal bryde med dette princip om den enkelte forenings selvbestemmelsesret. I bemærkningerne til forslaget er det således bl.a. anført, at den faglige organisation samlet kun bør yde beløb til et politisk parti, der

---

¹⁹⁶ Jf. forslag til folketingsbeslutning nr. B 45 om sikring af frivillighed ved økonomisk støtte til politiske partier, Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 2673.

svarer til indbetalingerne fra medlemmer, som har anmodet om, at et indsendt beløb videregives til et politisk parti. Regeringen finder ikke, at man bør røkke ved det grundlæggende princip om den enkelte forenings selvbestemmelse. Vi bør ikke i lovgivningen begynde at opstille regler, der afgørende bryder med borgernes eller organisationernes frihed til selv at tage stilling til, hvorvidt man vil yde støtte til et politisk parti. Det bør således ikke være lovgivningsmagten, men den enkelte faglige forening, der beslutter, hvorvidt foreningen skal yde bidrag til politiske partier gennem sin formue. Når der inden for en faglig forening skal tages stilling til, hvorvidt der bør ydes støtte til et politisk parti, bør det altså være medlemmerne, der i sidste ende via foreningens kompetente organer afgør sådan et spørgsmål. At indføre regler i lovgivningen, der ikke respekterer denne grundlæggende ret til selvbestemmelse, når det gælder private bidrag til politiske partier, vil efter regeringens opfattelse være fremmed i forhold til vores almindelige traditioner på dette område. Regeringen kan således ikke støtte den grundtanke, som ligger i beslutningsforslaget og som går ud på at ophæve princippet om den enkelte faglige forenings og dens medlemmers ret til at bestemme, hvorvidt foreningen vil yde støtte til politiske partier.”

Selv om justitsministeren havde sympati for en tilmeldingsordning, hvorefter det enkelte medlem aktivt skulle meddele, at vedkommende ønsker at bidrage til et politisk parti, kunne regeringen ikke støtte den del af forslaget, da KF var bundet af det politiske forlig med S og RV om ordningen.

V udtrykte ligeledes sympati for en tilmeldingsordning, men kunne af hensyn til regeringssamarbejdet ikke støtte beslutningsforslaget.

SF, EL, RV og S kunne ikke støtte beslutningsforslaget. S henviste bl.a. til, at der er et fornuftigt kompromis i dansk ret mellem på den ene side hensynet til organisationsfriheden eller organisationernes frihed til at træffe beslutninger, og på den anden side individets ret til at nægte for sine penge at støtte politiske formål eller politiske partier, som det pågældende medlem ikke har sympati for.

Beslutningsforslaget er efterfølgende bortfaldet.

5.10. Aftaler med politikerne vedrørende den politik, der føres til gengæld for økonomisk støtte

Der har ad flere omgange været rejst spørgsmål om det forhold, at partier indgår aftaler om den politik, der føres til gengæld for økonomisk støtte.

Der er således blevet stillet tre § 20 spørgsmål til hhv. økonomi- og indenrigsministeren og den daværende indenrigs- og socialminister vedrørende ovenstående problemstilling i forhold til de kommunale kandidatlister.

Den 30. oktober 2009 stillede DF to § 20-spørgsmål¹⁹⁷ til den daværende indenrigs- og socialminister. Spørgsmålene vedrører stort set samme forhold, hvorfor kun det første er medtaget. Det første spørgsmål lød:

”Hvilke overvejelser har ministeren omkring sikring af det lokale demokrati i kommunerne, når eksempelvis LO's konsulenter i Odense erklærer, at de har forfattet et 13-punkters valgprogram for Socialdemokraterne, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten mod betaling af 100.000 kr. til de tre partiers lokale valgkamp?”

Den daværende indenrigs- og socialminister svarede bl.a. følgende:

”Lad mig starte med at slå fast, at der ikke findes regler i lovgivningen om, hvilke aftaler partierne eventuelt kan indgå i forbindelse med modtagelse af private bidrag til valgkamp og andet politisk arbejde.

[...]

Det må være op til hvert enkelt parti selv at fastlægge den politik, som det vil fremlægge for vælgerne under den kommunale eller regionale valgkamp. Og hvert parti må jo så gøre op med sig selv, hvilke private donationer det vil modtage og på hvilke vilkår. Der synes jeg ikke, at vi fra Christiansborg skal regulere, hvordan de enkelte partier skal forvalte deres politiske indflydelse. Det må på det grundlag være op til vælgerne, hvordan de vil stemme til regionsrådsvalget og kommunevalget.”

Den 6. november 2013 stillede V nedenstående spørgsmål¹⁹⁸ til mundtlig besvarelse af økonomi- og indenrigsministeren:

”Mener ministeren, at det er en acceptabel praksis, at partier indgår aftaler om, hvilken politik der skal føres i kommunerne, til gengæld for økonomisk partistøtte?”

Økonomi- og indenrigsministeren svarede den 13. november 2013 følgende:

”Kort og godt: Nej, jeg mener ikke, at man som politiker skal pantsætte sine holdninger eller sin politiske indflydelse for at få partistøtte. Når man sidder i en kommunalbestyrelse, har man pligt til at udøve sin virksomhed ud fra saglige hensyn. Selvfølgelig vil det være holdningsbåret – det giver sig selv – men det er så forhåbentlig ens egen holdning, det er båret af. Og det er ikke et sagligt hensyn, at man gerne vil tilgodese nogle, fordi man specifikt har fået partistøtte fra dem.”

---

¹⁹⁷ Jf. § 20 spørgsmål nr. S 255 og S 256. Spørgsmålene blev stillet den 30. oktober 2009, og blev endeligt besvaret den 4. november 2009.

¹⁹⁸ Jf. § 20 spørgsmål nr. S 347. Spørgsmålet blev stillet den 6. november 2013, og blev endeligt besvaret den 13. november 2013.

Efter en kort bemærkning fra V og ministerens svar herpå bemærkede V følgende:

”Nu er det, der er foregået her, jo ikke ulovligt, sådan som jeg opfatter det, altså i forhold til at man har deponeret sin holdning mod økonomisk bidrag. Ikke nødvendigvis for de konkrete sager, men også fremadrettet ser ministeren så, hvis det her gentager sig, at det er en mulighed, at man så kan gå ind og sige, at så skal de her midler altså tilbagebetales, sådan at man netop ikke får den uheldige praksis, som jeg oplever det, i forhold til at man netop måske nogle steder i mere eller mindre desperation for at få nogle støttemidler til at få de sidste annoncer trykt deponerer sine holdninger og dermed underminerer eller i hvert fald er med til at underminere det, som vi alle sammen arbejder for, nemlig det danske demokrati? Er det en måde, man kan gøre det på, eller hvordan ser ministeren at man kan komme det til livs?”

Herpå svarede økonomi- og indenrigsministeren følgende:

”Det, jeg synes er det meget vigtige, og det oplever jeg at vi har hundrede procent tilfælles, er, at det er et fundament i det danske folkestyre, at man som politiker er bundet af sin egen overbevisning. Når man har det som fundament, må man jo så stå til regnskab over for vælgerne, i forhold til hvordan man så forvalter sin uafhængighed. Det synes jeg også er en væsentlig del af valgkampen, og det er vel også derfor, at medierne tager det op i de her dage, nemlig: Hvad er egentlig dit forhold til dem, der støtter dig? Uanset om det sådan set er på skrift eller ej, er det jo vigtigt, at den enkelte politiker står op med sin holdning og fortæller, hvad det er for et forhold, man har til de der støtter annoncer eller en bil, eller hvad det nu kan være, kontanter for den sags skyld.”

5.11. Niveaueet for den offentlige partistøtte

5.11.1. Niveaueet for den statslige partistøtte

Under behandlingen i Folketinget af det lovforslag om ændring af partistøtteloven, der blev vedtaget som lov nr. 383 af 14. juni 1995¹⁹⁹, indstillede SF i betænkningen af 24. maj 1995²⁰⁰ lovforslaget til vedtagelse med et ændringsforslag, hvorefter støtten til folketingspartierne skulle forhøjes fra 5 kr. til 10 kr. pr. stemme. Ifølge det fremsatte lovforslag skulle støtten til folketingspartierne forhøjes fra 5 kr. pr. stemme til 19,50 kr. pr. stemme.

SF anførte, at partiet ikke var modstander af, at partierne bevilges statsstøtte, samt at partiet så det som en fundamental del af det folkelige demokrati, at partierne kunne fungere uafhængigt af organisations- og erhvervsinteresser. Dog syntes firedoblingen af støtten svær at begrunde, hvorfor SF stillede ændringsforslag om alene at fordoble støtten til folketingspartierne.

---

¹⁹⁹ Lovforslaget vedrørte forhøjelse af den offentlige partistøtte, se kapitel 4.2.1.2.

²⁰⁰ Jf. Folketingstidende 1994-95, tillæg B, side 920, betænkning afgivet den 24. maj 1995 til L 244.

Ændringsforslaget blev forkastet.

5.11.2. Niveauet for den kommunale partistøtte

Et kommunalbestyrelsesmedlem rettede den 11. marts 2012 henvendelse til Folketingets Kommunaludvalg, hvori hun opfordrede til en revitalisering af lokaldemokratiet.²⁰¹ I denne forbindelse fremsatte hun bl.a. nedenstående forslag:

”Øg partistøtten så partierne lokalt har råd til at ansætte en student/et lille sekretariat. Til folketingsvalg får et parti 28 kroner pr. stemme, mens der ved kommunalvalg ydes blot 6,5 kroner pr. stemme. Man kunne måske mødes på halvvejen.”²⁰²

Folketingets Kommunaludvalg bad den 12. marts 2012 økonomi- og indenrigsministeren om at kommentere på ovenstående henvendelse.²⁰³ I besvarelsen anførtes:

”I forhold til reglerne om partistøtte finder jeg ikke, at det kan forsvares at forhøje satserne for partistøtte, ikke mindst på baggrund af den nuværende økonomiske situation.

Det er rigtigt som anført af de to kommunalbestyrelsesmedlemmer, at satsen for den statslige partistøtte er højere end satsen for den kommunale partistøtte.

Det er i den forbindelse vigtigt at bemærke, at den partistøtte, som landsorganisationerne modtager på baggrund af deltagelse i folketingsvalg, kan anvendes til politisk arbejde, der retter sig mod vælgerne i hele landet, uanset om det organ, der skal vælges kandidater til, er et andet end Folketinget. Landsorganisationerne har således mulighed for at overføre penge til partiets organisation i en region eller en kommune med henblik på politisk arbejde i regionen eller kommunen.”

5.12. Forslag om offentlig støtte til bevægelse, græsrodsgrupper m.v.

Under behandlingen i Folketinget af det lovforslag om ændring af partistøtteloven, der blev vedtaget som lov nr. 383 af 14. juni 1995, stillede EL den 24. maj 1995 et ændringsforslag uden for betænkningen, hvorefter der for hver afgiven stemme ved det senest afholdte folketingsvalg årligt skulle afsættes et beløb på 5 kr. til støtte for folkelige bevægelser og græsrodsorganisationer.²⁰⁴ EL

²⁰¹ Jf. Kommunaludvalget 2011-12, KOU, Alm. del - bilag 73.

²⁰² Det kan anføres, at partistøtten til folketingspartier i 2012 var på 29 kr. pr. stemme, og i 2011 var denne på 28 kr. pr. stemme. Partistøtten til kandidatlistor ved kommunalvalg var i 2012 på 6,50 kr. pr. stemme og i 2011 6,25 kr. pr. stemme.

²⁰³ Jf. Økonomi- og Indenrigsministeriets besvarelse af 29. marts 2012 af spørgsmål nr. 118 (Alm. del) fra Folketingets Kommunaludvalget.

²⁰⁴ Jf. ændringsforslag uden for betænkning nr. 2 af 24. maj 1995, Folketingstidende 1994-95, tillæg B, side 924, af Jette Gottlieb (EL).

anførte i denne sammenhæng, at partiet gik ind for, at der anvendes midler til at styrke det politiske arbejde generelt, og partiet fandt det ganske rimeligt, at der gives økonomisk tilskud til partierne for at repræsentere vælgerne godt. Dog ansås den foreslåede stigning i partistøtten for værende uacceptabel stor.

Forslaget fra EL gik derfor ud på, at en del af den påtænkte stigning (5 kr. pr. stemme) i stedet skulle bruges til at styrke hele befolkningens muligheder for aktiv deltagelse i den demokratiske proces. Dette for at undgå, at der blev udviklet en lille politisk elite med privilegerede arbejdsvilkår og uanede ressourcer, som dermed fik magten til at bevilge flere penge til sig selv. EL gik derfor ind for, at der blev givet mest og først til de "laveste" niveauer i det politiske system, dvs. bevægelser, græsrodsgrupper og folkelige organisationer af enhver slags.

Ændringsforslaget blev forkastet.

5.13. Overførsel af tilskudsmodtagers underskud og ubrugte tilskudsbeløb

Under behandlingen i Folketinget af den ændring af partistøtteloven, der blev vedtaget som lov nr. 457 af 7. juni 2001, indstillede DF og CD i betænkningen²⁰⁵ lovforslaget til vedtagelse med en række ændringsforslag vedrørende en tilskudsmodtagers underskud og ubrugte tilskudsbeløb.

Efter ændringsforslagene skulle en tilskudsmodtagers underskud højst kunne overføres med et beløb svarende til 5 pct. af det tilskudsbeløb, som tilskudsmodtageren efter partistøttelovens § 7 havde ret til at få udbetalt i det kalenderår, underskuddet vedrørte. Ligeledes skulle ubrugte tilskudsbeløb højst kunne overføres med et beløb svarende til 5 pct. af tilskudsbeløbet, som tilskudsmodtageren efter partistøttelovens § 7 havde ret til at få udbetalt i det kalenderår, det ubrugte tilskudsbeløb vedrørte.

Ændringsforslaget blev forkastet.

5.14. Forslag til lov om ophævelse af partistøtteloven i 1988, 1992 og 1995

Endelig kan det nævnes, at partistøttelovens eksistens har mødt modstand fra FRP, der ad flere omgange har fremsat lovforslag om ophævelse af partistøtteloven.

I forarbejderne til lovforslaget, der blev fremsat i 1988²⁰⁶, anførte FRP, at selve forslaget om partistøtte var egoistisk og kunne fremkalde politikerlede. Lovforslaget fra 1988 mødte kun

---

²⁰⁵ Jf. Folketingstidende 2000-01, tillæg B, side 1141, betænkning afgivet den 9. maj 2001 til L 170 og L 171.

²⁰⁶ Jf. lovforslag nr. L 186 af 22. januar 1988 om ophævelse af lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v., Folketingstidende 1987-88, 1. samling, tillæg A, spalte 3561.

tilslutning fra FRP og fra Fælles Kurs, og i betænkningen fra Udvalget for Forretningsordenen (UFO) indstillede udvalget med undtagelse af FRP forslaget til forkastelse. Lovforslaget kom ikke til anden behandling, da der blev udskrevet valg.

Lovforslaget, der blev fremsat i 1992,²⁰⁷ var en genfremsættelse af lovforslaget fra 1988. Ligeledes var lovforslaget, der blev fremsat i 1995,²⁰⁸ en genfremsættelse af lovforslaget fra 1992. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslagene fra 1992 og 1995, at FRP mente, at partistøtteleven havde et gennemgribende udemokratisk grundlag, da loven indebar, at skatteydere, der ikke ønskede at afgive deres stemme til politiske valg, gennem skattebilletten blev tvunget til at støtte de politiske partier. FRP anførte yderligere, at den offentlige støtte til politiske partier kunne betegnes som en nationalisering eller socialisering af de politiske partier, og FRP ønskede med forslaget at privatisere de politiske partier, så partierne kunne fungere, som de gjorde før 1987. En vedtagelse af lovforslaget og dermed en ophævelse af partistøtteleven ville ifølge FRP indebære, at vælgerne selv kunne bestemme, hvem de ønskede at støtte gennem frivillige bidrag.

Yderligere fremgår det af forarbejderne til FRP's 1995-lovforslag, at forslaget blev ekstra aktuelt oven på den debat om forhøjelse af støtten til de politiske partier, som den daværende regering på daværende tidspunkt havde rejst, jf. kapitel 4.2.1.2 om ændring af loven i 1995.

FRP's 1992-lovforslag blev kun støttet af FRP ved 3. behandlingen den 30. april 1992.²⁰⁹

Lovforslaget, der blev fremsat i 1995, blev støttet af FRP og af V, men ikke af andre. V's ordfører, Birthe Rønn Hornbech, udtalte under førstebehandlingen den 22. februar 1995, at statsstøtte til politiske partier fjernede det folkelige engagement bag partierne som folkelige bevægelser.²¹⁰

---

²⁰⁷ Jf. lovforslag nr. L 212 af 28. januar 1992 om ophævelse af lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v., Folketingstidende 1991-92, tillæg A, spalte 4759.

²⁰⁸ Jf. lovforslag nr. L 169 af 2. februar 1995 om ophævelse af lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v., Folketingstidende 1994-95, tillæg A, side 2113.

²⁰⁹ Jf. Folketingstidende 1991-92, FF 9485.

²¹⁰ Jf. Folketingstidende 1994-95, FF 3465 ff. Lovforslaget kom ikke til 2. behandling.

Kapitel 6

Fremmed ret

6.1. Indledning

Dette kapitel indeholder en redegørelse for retstilstanden på partistøtteområdet i Norge, Sverige, Frankrig, Nederlandene, Storbritannien og Tyskland. Redegørelsen er baseret på de relevante myndigheders besvarelse af et spørgeskema, udvalget via Udenrigsministeriet har udsendt, det materiale, udvalget i øvrigt har modtaget fra de relevante myndigheder i de respektive lande, samt offentligt tilgængeligt materiale.

Udvalget skal ifølge sit kommissorium blandt andet basere sine overvejelser på tilgængelige beskrivelser af ordninger for støtte til politiske partier i sammenlignelige lande. Ved valget af lande har udvalget derfor lagt vægt på udvælgelsen af sammenlignelige lande inden for den nordiske og nord- og vesteuropæiske kulturkreds.

Indledningsvis vil kapitlet indeholde en tværgående oversigt over landenes regulering på partistøtteområdet. Retsstillingen på partistøtteområdet for de enkelte lande vil derefter blive gennemgået hvert land for sig.

6.2. Tværgående sammenfatning

I dette afsnit beskrives retstilstanden helt overordnet for de lande, udvalget har valgt at undersøge. For en uddybning af retstilstanden i de enkelte lande henvises til afsnit 6.3-6.8.

Afsnittet indeholder afslutningsvis to skematiske oversigter over den tværgående sammenfatning.

6.2.1. Partistøttens niveauer

I alle de lande, udvalget har valgt at undersøge, ydes der offentlig partistøtte af et centralt organ til partierne på nationalt niveau. I Tyskland ydes offentlig partistøtte også til partiernes sammenslutninger på delstatsniveau. I Norge ydes der offentlig partistøtte også på regionalt og kommunalt niveau af vedkommende folkevalgte organ. I Sverige har vedkommende folkevalgte organ på kommunalt og regionalt niveau ret, men ikke pligt til at yde økonomisk støtte til de politiske partier. I Nederlandene og Storbritannien ydes ingen offentlig støtte på regionalt og kommunalt niveau. I Frankrig godtgøres valgudgifter for kandidater, der stiller op til byråd, departementsråd og regionalråd.

Den offentlige partistøtte tildeles i *Norge* til både partiorganisationer på nationalt niveau, partiorganisationer i fylkerne og partiorganisationer i kommunerne. Derudover tildeles støtte til partiernes ungdomsorganisationer på nationalt niveau og i fylkerne. Tilskuddet til partiorganisationer ydes af vedkommende folkevalgte organ (Stortinget, fylkestinget og kommunestyret).²¹¹

I *Sverige* er økonomisk støtte fra staten til politiske partier på nationalt niveau reguleret ved lov, og kommuner og landsting har ret, men ikke pligt til at yde økonomisk støtte til de politiske partier.²¹² Ansøgning om støtte fra staten indgives til Partibidragsnævnet, der træffer afgørelse om udbetaling af partistøtte til de politiske partier. Rigsdagsforvaltningen står for selve udbetalingen af støtten fra staten.²¹³

I *Frankrig* tildeles offentlig økonomisk støtte til politiske partier.²¹⁴ Det støttebeløb, der tildeles et politisk parti eller gruppe, anføres i en rapport, der vedlægges finanslovsforslaget for året.²¹⁵ Derudover tildeles en godtgørelse til kandidater til dækning af en vis procentdel af kandidatens valgudgifter. Den Nationale Kommission for Politiske Valgregnskaber og Politisk Finansiering fastsætter beløbet for godtgørelse af valgudgifterne, efter at Kommissionen har undersøgt det indsendte valgregnskab fra kandidaten. Om valgregnskabet se afsnit 6.2.5. Godtgørelsen af valgudgifter udbetales alt efter, hvilket organ valget vedrører, af enten præfekten eller indenrigsministeren efter modtagelse af underretning om kommissionens afgørelse.²¹⁶

I *Nederlandene* tildeles økonomisk støtte til politiske partier, der på landsplan har sæde i Parlamentets Andetkammer eller Førstekammer. Der ydes ingen offentlig økonomisk støtte til partier på regionalt og kommunalt niveau. Støtten, der tildeles de politiske partier på nationalt niveau, ydes af ministeren for indenrigsanliggender og kongerigske forbindelser.²¹⁷

I *Storbritannien* ydes et tilskud, der er øremærket til brug for udvikling af partiers politik (Policy Development Grant). Denne øremærkede støtte ydes kun til partierne på nationalt niveau. Herudover ydes godtgørelse til oppositionspartier i Underhuset (Short Money) og Overhuset (Cranborne Money). Der ydes ikke støtte til partier på regionalt eller kommunalt plan. Tilskuddet

---

²¹¹ Jf. afsnit 6.3.2.1.

²¹² Jf. afsnit 6.4.2.1.

²¹³ Jf. afsnit 6.4.2.3.

²¹⁴ Jf. afsnit 6.5.2.1.1.

²¹⁵ Jf. afsnit 6.5.2.1.4.

²¹⁶ Jf. afsnit 6.5.2.2.1.

²¹⁷ Jf. afsnit 6.6.2.1.

tildeles af Valgkommissionen, der er et organ med adskillige beføjelser inden for partistøtteområdet.²¹⁸

Støtte fra staten ydes i *Tyskland* til de politiske partier som en form for delvis finansiering (Teilfinanzierung) af de aktiviteter, som partierne har til opgave at udføre efter den tyske grundlov.²¹⁹ Forbundsdayspræsidenten tildeler den statslige partistøtte fra den tyske forbundsstat til partierne på forbundsniveau. Det tilskud, der tildeles på baggrund af tildelte stemmer ved et Landdagsvalg, udbetales til de pågældende partiers sammenslutninger på delstatsniveau. Derudover skal partierne på forbundsniveau sikre, at partiernes sammenslutninger på delstatsniveau tildeles en passende økonomisk kompensation.²²⁰

6.2.2. Partistøttens størrelse

Den offentlige partistøtte består i de lande, udvalget har valgt at undersøge, af en lang række forskellige og variable elementer, hvis størrelse også varierer. De mest almindelige elementer, støtten består af, er et grundbeløb pr. parti, et beløb pr. stemme og/eller et beløb pr. mandat. I et enkelt land (Nederlandene) inddrages også et beløb pr. medlem af partiet. I flere lande (Norge, Nederlandene) ydes støtte på baggrund af partiets tilknyttede ungdomsorganisationer, og for et enkelt lands vedkommende (Nederlandene) indgår en øremærket støtte til særlige aktiviteter i den offentlige partistøtte. For nogle landes vedkommende beror den offentlige partistøtte også på løbende, lokale prioriteringer (Sverige) eller partiets egen indsats i forhold til at skaffe sig private bidrag (Tyskland).

I *Norge* består den statslige partistøtte af en stemmestøtte og en grundstøtte. Stemmestøtten til partier på nationalt niveau udgør ca. 87 NOK. (78 kr.²²¹) pr. stemme, mens den på lokalt plan (fylkes- og kommuneplan) udgør ca. 28 NOK. (25 kr.) henholdsvis ca. 12. NOK. (ca. 10,80 kr.) pr. stemme. Grundstøtten ydes til de partier, der har fået mere end en vis andel af stemmerne, og denne udgør ca. 3,4 mio. NOK. (ca. 3,07 mio. kr.) til partierne på nationalt niveau og ca. 47.600 NOK. (ca. 42.900 kr.) henholdsvis ca. 1.300 NOK. (ca. 1.180 kr.) i støtte på fylkes- og kommuneplan, som ydes til partier, der har fået mere end en vis andel af stemmerne. Derudover modtager partiernes ungdomsorganisationer på nationalt niveau ca. 2,60 NOK. (ca. 2,40 kr.) i støtte pr. stemme, og partiernes fylkesungdomsorganisationer modtager ca. 8,80 NOK. (ca. 7,90 kr.) i støtte pr. stemme. Den norske partilov indeholder ikke regler om modregning i offentlig støtte som følge af modtagne private bidrag.²²²

---

²¹⁸ Jf. afsnit 6.7.2.

²¹⁹ Jf. afsnit 6.8.2.1.

²²⁰ Jf. afsnit 6.8.2.4.

²²¹ Der er anvendt kurs 90 ved beregning af værdien i DKK af 100 NOK.

²²² Jf. afsnit 6.3.2.2.

I *Sverige* ydes den offentlige støtte til politiske partier som to former for støtte – partistøtte og kancellistøtte. Partistøtten udbetales som et bidrag pr. opnået mandat ved de seneste to foregående ordinære valg til Rigsdagen, og bidraget udgør 333.300 SEK (ca. 273.300 kr.²²³) pr. mandat. Vægtningen mellem de opnåede mandater ved sidste valg henholdsvis forrige valg afhænger af, for hvilket år efter valget støtten udbetales. Kancellistøtten ydes som en grundstøtte og en tillægsstøtte. Partier, der ved valg til Rigsdagen har opnået mindst 4 pct. af stemmerne, tildeles årligt en fuld grundstøtte på ca. 5,8 mio. SEK (ca. 4,8 mio. kr.). Hvor partiet har fået tildelt mindre end 4 pct. af stemmerne, men har opnået repræsentation i Rigsdagen, får partiet årligt ca. 414.500 SEK (ca. 339.900 kr.) i grundstøtte, der er en fjortendedel af en hel grundstøtte pr. opnået mandat. Partier, der modtager grundstøtte, tildeles ligeledes en tillægsstøtte, der for regeringspartierne udgør ca. 16.400 SEK (ca. 13.400 kr.) pr. mandat, og 24.300 SEK (ca. 19.900 kr.) pr. mandat for andre partier. Den svenske partistøttelov indeholder ikke regler om modregning i offentlig støtte som følge af modtagne private bidrag.²²⁴

I *Frankrig* udgør den samlede offentlige partistøtte i 2014 ca. 63,1 mio. € (ca. 469 mio. kr.²²⁵). Den offentlige støtte er delt i to dele, hvor den første del af partistøtten tildeles på grundlag af partiernes opstillede kandidaters resultater ved valg til Nationalforsamlingen. Den første del af partistøtten tildeles (på nær den del, der er reserveret politiske partier i territoriale oversøiske enheder) til de politiske partier og grupper, der ved det seneste valg til Nationalforsamlingen har opstillet kandidater, som hver har opnået en vis andel i stemmerne. Den første del af partistøtten (på nær den del, der er reserveret de territoriale oversøiske enheder) udgør ca. 28,5 mio. € (ca. 212 mio. kr.) Den anden del af den offentlige partistøtte tildeles forholdsmæssigt efter antallet af parlamentsmedlemmer i såvel Nationalforsamlingen som Senatet, som er registreret eller tilknyttet partiet. Den anden del af den offentlige partistøtte tildeles de partier og grupper, der er berettigede til den første del af partistøtten. I 2014 udgør den anden del af den offentlige partistøtte ca. 34,3 mio. € (ca. 255 mio. kr.), og der udbetales ca. 37.300 € (ca. 277.400 kr.) pr. parlamentsmedlem.²²⁶ Kandidaterne får godtgjort valgudgifter med et beløb, der svarer til 47,5 pct. af udgiftsloftet for valgudgifter for den pågældende. Udgiftsloftet fastsættes ud fra antallet af indbyggere i valgkredsen og ud fra hvilket valg, der er tale om.²²⁷ Hverken partifinansieringsloven eller valgloven indeholder regler om modregning i offentlig støtte som følge af modtagne private bidrag.²²⁸

I *Nederlandene* udgøres den offentlige partistøtte af et basisbeløb på ca. 178.400 € (ca. 1,3 mio. kr.), et beløb på ca. 51.700 € (ca. 384.900 kr.) pr. mandat i Parlamentets Andetkammer eller

²²³ Der er anvendt kurs 82 ved beregning af værdien i DKK af 100 SEK.

²²⁴ Jf. afsnit 6.4.2.2.

²²⁵ Der er anvendt kurs 744 ved beregning af værdien i DKK af 100 €.

²²⁶ Jf. afsnit 6.5.2.1.2.

²²⁷ Jf. afsnit 6.5.2.2.2 og 6.5.2.2.3.

²²⁸ Jf. afsnit 6.5.2.1.2 og 6.5.2.2.3.

Førstekammer og et beløb pr. partimedlem svarende til en samlet pulje på knap ca. 2 mio. € (ca. 14,5 mio. kr.) delt med det totale antal af alle medlemmer af de partier, der modtager støtte. Såfremt det politiske parti har tilknyttet en politisk-videnskabelig institution (tænketaank), ydes yderligere et basisbeløb på ca. 125.300 € (ca. 932.100 kr.) samt et beløb på ca. 12.900 € (ca. 95.800 kr.) pr. mandat. Denne del af støtten er øremærkede tilskud til partiet, der skal dække udgifter fra den tilknyttede politisk-videnskabelige institution, der er afsat til politisk-videnskabelige aktiviteter. Hvis partiet har tilknyttet en politisk ungdomsorganisation, ydes yderligere et beløb pr. mandat, der beregnes ved at dividere ca. 502.200 € (ca. 3,7 mio. kr.) med det samlede antal mandater fra de partier, der har tilknyttet en ungdomsorganisation, og et beløb pr. medlem af ungdomsorganisationen, der beregnes ved at dividere ca. 502.200 € med de samlede antal medlemmer af alle tilknyttede politiske ungdomsorganisationer. Der er også her tale om øremærkede tilskud til partiet, der skal dække udgifter fra den tilknyttede ungdomsorganisation, der er afsat til aktiviteter til fremme af unges politiske deltagelse. Hvis partiet har tilknyttet en institution til udenlandske aktiviteter ydes et basisbeløb, der beregnes ved at dividere 615.000 € (ca. 4,6 mio. kr.) med antallet af partier, der har tilknyttet en sådan institution, og et beløb pr. mandat, der beregnes ved at dividere 885.000 € (ca. 6,6 mio. kr.) med antallet af mandater fra de partier, der har tilknyttet en sådan institution. Igen er der tale om øremærkede tilskud til partiet, der skal dække udgifter fra den pågældende institution, der er afsat til uddannelsesaktiviteter til støtte for tilknyttede partier og organisationer uden for Nederlandene. Der findes ingen regler om, at partier og kandidater skal vælge mellem offentlig eller privat støtte. Derudover indeholder partifinansieringsloven ikke regler om modregning i offentlig støtte som følge af modtagne private bidrag.²²⁹

I *Storbritannien* kan det samlede årlige tilskud til partierne højst udgøre 2 millioner £ (ca. 18,8 mio. kr.²³⁰). Tilskuddet tildeles efter en fordelingsnøgle, der er udarbejdet af Valgkommissionen og godkendt af Parlamentet. Den første million fordeles ligeligt mellem alle støtteberettigede partier, og den anden million vægtes efter en fordelingsnøgle, der tager hensyn til partiernes størrelse. Privat og offentlig støtte fungerer totalt separat i *Storbritannien*, hvorfor et parti ikke skal vælge mellem offentlig eller privat støtte. Valgloven indeholder ikke regler om modregning.²³¹

I *Tyskland* tildeles statslig partistøtte efter en række satser inden for en relativ og en absolut overgrænse, som er nærmere angivet i lovgivningen. Partistøtten er betinget af, at partiet har opnået en vis andel af stemmerne ved seneste valg til Europa-Parlamentet, Forbundsdagen og Landdagen. Støtten udgøres af 0,85 € (ca. 6,32 kr.) for hver gyldig stemme op til 4 millioner. Har partiets liste modtaget flere end 4 millioner gyldige stemmer, modtager partiet 0,70 € (ca. 5,21 kr.) for hver

---

²²⁹ Jf. afsnit 6.6.2.2.

²³⁰ Der er anvendt kurs 941 ved beregning af værdien i DKK af 100 £.

²³¹ Jf. afsnit 6.7.2.

gyldig stemme over 4 millioner. Derudover tildeles partier 0,38 € (ca. 2,83 kr.), for hver euro partiet har modtaget i private bidrag (medlemskontingenter, bidrag fra valgte repræsentanter og lovligt modtagne donationer). Det er kun bidrag op til 3.300 € (ca. 24.600 kr.) pr. bidragsyder, der tages i betragtning. Den relative overgrænse indebærer, at den statslige partistøtte ikke må overstige summen af visse typer af partiets indtægter (bl.a. bidrag fra medlemskontingenter, bidrag fra valgte repræsentanter og lignende regelmæssige bidrag, gaver fra fysiske personer, gaver fra juridiske personer, indtægter fra egne midler, samt indtægter fra trykkevirksomhed og anden indtægtsgivende virksomhed). Den absolutte overgrænse er et samlet årligt beløb for den statslige finansiering af alle partierne, som er fastsat i loven, og som ikke må overstiges. Den absolutte overgrænse var i 2012 på 150,8 millioner € (ca. 1,1 mia. kr.). Hvis summen af de beløb, der inden for den relative overgrænse tilfalder hvert parti, overstiger den absolutte overgrænse, er partierne kun berettiget til en forholdsmæssig del af den absolutte overgrænse svarende til forholdene mellem de beløb, der efter den relative overgrænse tilfalder hvert parti. De politiske partier skal ikke vælge mellem offentlig og privat støtte, men kan modtage begge former for støtte på samme tid. Derudover indeholder partiloven ikke regler om modregning i offentlig støtte som følge af modtagne private bidrag. Tværtimod udgør modtagne private bidrag et af elementerne ved fastsættelsen af den offentlige støtte.²³²

6.2.3. Private bidrag, herunder forbud og maksimum

I alle de lande, udvalget har valgt at undersøge, er det tilladt for private at give bidrag til et politisk parti. Der er i de nævnte lande, på nær Frankrig, ikke nogen begrænsninger for, hvor stort bidrag en privat person må give til et parti. I Frankrig er der en begrænsning for, hvor stort et bidrag en privat person, der er behørigt identificeret, kan give. Der er i flere lande (Norge, Frankrig, Storbritannien og Tyskland) begrænsninger for, hvem der må yde støtte til et parti. Der er i de fleste af de nævnte lande (Norge, Sverige, Nederlandene, Storbritannien og Tyskland) forbud mod at modtage anonyme bidrag, i hvert fald over en vis størrelse.

Det er i *Norge* tilladt for alle at give bidrag til politiske partier og partiled. Der er dog fastsat begrænsninger for, hvem de politiske partier kan modtage bidrag fra. De politiske partier må ikke tage imod bidrag, hvis bidragsyder er ukendt for partiet (anonyme bidrag), bidrag fra retssubjekter under statens eller en anden offentlig myndigheds kontrol og bidrag fra udenlandske bidragsydere. Hvis partiet modtager et ulovligt bidrag, skal partiet inden fire uger efter modtagelsen af bidraget tilbagebetale bidraget til bidragsyder, og hvis dette ikke er muligt, til statskassen. Der er ingen maksimumsgrænse for, hvor meget partierne må modtage i private bidrag.²³³

---

²³² Jf. afsnit 6.8.2.2.

²³³ Jf. afsnit 6.3.3.

I *Sverige* er privat støtte til de politiske partier tilladt. Der findes ingen begrænsninger for, hvem der må yde støtte til et parti, eller hvor meget et parti må modtage i støtte fra private. Dog er det ved en lovændring af 1. april 2014 blevet et krav for modtagelse af statslig partistøtte, at partier ved indsendelse af ansøgning om offentlig partistøtte skal vedlægge en erklæring, der forsikrer, at hverken partiet eller partiets kandidater har modtaget anonym støtte. Statslig støtte kan ikke bevilges, hvis der er mangler i ansøgningen, herunder hvis partierne eller kandidaterne har modtaget anonym støtte.²³⁴

Det er i *Frankrig* tilladt for politiske partier²³⁵ og kandidater²³⁶ at modtage private bidrag. Dog er det ikke tilladt for juridiske personer, med undtagelse af politiske partier og grupper, at bidrage til finansiering af politiske partier eller finansieringen af en kandidaters valgkampagner. Hverken partier eller kandidater må endvidere tage imod bidrag fra en fremmed stat eller en udenlandsk juridisk person. Herudover er der fastsat en begrænsning for, hvor stort et bidrag en fysisk person, der er behørigt identificeret, kan give. Bidrag fra fysiske personer til ét eller flere politiske partier ved samme valg må ikke overstige 7.500 € (55.800 kr.) årligt. Bidrag, der gives af en fysisk person, til finansiering af én eller flere kandidaters kampagne i forbindelse med det samme valg, må ikke overstige 4.600 € (ca. 34.200 kr.). I visse tilfælde kan der være begrænsning på det samlede beløb, private må give kandidaten i kontante bidrag. Denne begrænsning afhænger blandt andet af beløbet på loftet for kandidatens valgudgifter. Det er efter lovgivningen et krav, at politiske partier²³⁷ og kandidater²³⁸ skal indsamle midler gennem en befuldmægtiget, som de selv udpeger.

I *Nederlandene* er privat støtte til politiske partier og enkelte kandidater tilladt. Der findes ingen begrænsninger for, hvor meget støtte et parti må modtage fra sine medlemmer. Der er ingen regler om begrænsninger for, hvem der må yde støtte til et politisk parti. Dog gælder der et forbud mod at modtage anonyme bidrag på over 1.000 € (ca. 7.400 kr.). Hvis et parti modtager et anonymt bidrag på mere end 1.000 € skal partiet overføre den del af bidraget, der overstiger 1.000 €, til ministeren for indenrigsaffænder og kongerigske forbindelser.²³⁹

Det er i *Storbritannien* tilladt for politiske partier at modtage donationer fra tilladte bidragsydere. De tilladte bidragsydere er oplyst i den britiske valglov og omfatter blandt andet personer, der er registreret på valglisten, selskaber, der er nedsat i Storbritannien eller i EU i øvrigt, og som driver forretning i Storbritannien, registrerede partier mv. Derudover må partierne ikke tage imod anonyme bidrag. Modtager et parti ulovlige bidrag, skal bidraget så vidt muligt tilbageføres til

---

²³⁴ Jf. afsnit 6.4.2.3 og 6.4.3.

²³⁵ Jf. afsnit 6.5.3.1.2.

²³⁶ Jf. afsnit 6.5.3.2.3.

²³⁷ Jf. afsnit 6.5.3.1.1.1-6.5.3.1.1.3.

²³⁸ Jf. afsnit 6.5.3.2.1.1-6.5.3.2.1.3.

²³⁹ Jf. afsnit 6.6.3.

bidragsyderen eller den, der har formidlet overførslen, og ellers overføres til Valgkommissionen. Bidrag med en værdi på under 500 £ (ca. 4.700 kr.) anses ikke for en donation i henhold til valgloven, dvs. det er lovligt for partier, at modtage bidrag fra ikke tilladte bidragsydere og anonyme bidrag med en værdi under 500 £.²⁴⁰

I *Tyskland* er det tilladt for politiske partier at modtage private donationer. Det kan her nævnes, at et af kriterierne ved udmålingen af den offentlige støtte er knyttet til summen af private bidrag til det politiske parti. Der er i den tyske partilov fastsat begrænsninger for, hvilke bidragsydere partierne må modtage donationer fra. Partierne må gerne tage imod bidrag fra fysiske personer og juridiske privatejede enheder i Tyskland, men må ikke tage imod donationer fra offentligretlige selskaber, politiske fonde, udlandet, virksomheder, der er helt eller delvist offentligt ejet mv. Partierne må heller ikke tage imod anonyme bidrag over 500 € (ca. 3.700 kr.) eller tage imod bidrag, der gives i forventning om en modydelse om bestemte økonomiske eller politiske fordele. Har partiet modtaget en ulovlig donation, skal partiet straks overføre denne til forbundspræsidenten. Der er ingen lovmæssig maksimumsgrænse på, hvor stor en donation må være. Dog er der en grænse for kontante bidrag, og det er ikke tilladt for partierne at modtage kontante bidrag, der overstiger 1.000 € (ca. 7.400 kr.).²⁴¹ Det er i Tyskland tilladt for kandidater at modtage privat støtte. Dette har dog ingen praktisk betydning, da donationer til kandidater ikke er fradragsberettigede, men i stedet er underlagt en gaveafgift. Der er i modsætning hertil skattemæssige fordele ved at donere til et parti.²⁴²

6.2.4. Offentliggørelse af private bidrag

I de fleste af de lande, udvalget har valgt at undersøge, (Norge, Sverige, Nederlandene og Tyskland) skal private bidrag over en vis størrelse indberettes til en central myndighed, der offentliggør bidragsydernes identitet og det enkelte bidrags størrelse. I Storbritannien skal beløbet på større donationer ligeledes indberettes og offentliggøres. I Frankrig gælder der dog et forbud mod offentliggørelse af bidragsydernes identitet og bidragets størrelse.

Tærskelværdien for, hvornår et privat bidrag har en sådan størrelse, at bidraget og bidragets størrelse skal offentliggøres, varierer: I Norge er tærskelværdien på landsplan 35.000 NOK (31.500 kr.), i Sverige 22.200 SEK (ca. 18.200 kr.), i Nederlandene 4.500 € (ca. 33.500 kr.) og i Tyskland 10.000 € (74.400 kr.). Det skal dog oplyses, om en privat bidragsyder i Tyskland har givet mere end 3.300 € (24.600 kr.). I Storbritannien er tærskelværdien 7.500 £ (ca. 70.600 kr.), dog kun 1.500 £ (ca. 14.100 kr.), hvis bidragsyder har givet en donation tidligere på året.

---

²⁴⁰ Jf. afsnit 6.7.3.1.

²⁴¹ Jf. afsnit 6.8.3.1.1.

²⁴² Jf. afsnit 6.8.3.2.

I *Norge* skal private bidrag, der overstiger et fastsat maksimumsbeløb, indberettes til et centralt register. Registret føres af Statistisk Sentralbyrå (SSB), der står for en offentliggørelse af indberetningerne på en hensigtsmæssig måde. Hvis partiets hovedorganisation fra den samme bidragsyder har modtaget ét eller flere bidrag i kalenderåret, der tilsammen udgør 35.000 NOK (31.500 kr.) eller mere, skal partiet i indberetningen særskilt oplyse bidragets samlede størrelse og identiteten på bidragsyder. Hvis der er tale om bidrag til partiled på fylkeskommunalt niveau, er beløbsgrænsen 23.000 NOK (20.700 kr.), og hvis der er tale om bidrag til partiled på kommunalt niveau, er beløbsgrænsen på 12.000 NOK (10.800 kr.). Bidrag til partiernes ungdomsorganisationer følger niveauet for moderpartiet på det tilsvarende niveau. Partiet skal derudover i beretningen give erklæring om politiske og forretningsmæssige aftaler, som partiet har indgået med bidragsydere. Dette gælder enhver aftale uanset beløbsstørrelse, og identiteten på bidragsyder skal oplyses. Hvis partiet har indgået i en sponsoraftale, og værdien af ydelserne overstiger de fastsatte maksimumsbeløb, skal partiet indgive erklæring herom, og sponsors identitet skal oplyses. Privatpersoner skal identificeres med navn og bopælskommune, og andre bidragsydere skal identificeres med navn og postadresse.²⁴³

I *Sverige* skal private bidrag fra fysiske og juridiske personer, der overstiger en reguleret tærskelværdi, oplyses i det indtægtsregnskab, som partierne årligt skal aflægge. I 2014 er tærskelværdien, for hvilke private bidrag der skal medtages i indtægtsregnskabet, på 22.200 SEK (ca. 18.200 kr.). Hvis partiet har modtaget et eller flere private bidrag fra den samme bidragsyder, der overstiger 22.200 SEK, skal bidragsydens identitet og bidragets størrelse oplyses særskilt i indtægtsregnskabet. Derudover skal partiet i indtægtsregnskabet oplyse om, hvilke anonyme bidrag partiet har modtaget og størrelse af disse samt oplyse det samlede antal anonyme bidrag. Om indtægtsregnskabet se nærmere afsnit 6.2.5. Indtægtsregnskabet og indberetningerne om modtagne private bidrag offentliggøres af Kammarkollegiet på dennes hjemmeside. Oplysninger om bidragsydens identitet, hvis bidragsyderen er en fysisk person, er ikke omfattet af offentliggørelsen.²⁴⁴

Det er i *Frankrig* kun tilladt for de politiske partier og kandidater at modtage donationer fra fysiske personer og politiske partier. Under henvisning til valghemmelighed og retten til privatlivets fred må navn og adresse på bidragsyder og donationens beløb ikke offentliggøres. Endvidere skal Den Nationale Kommission for Politiske Valgregnskaber og Politisk Finansiering kun offentliggøre en sammenfatning af partiets regnskab og offentliggøre kandidatens regnskab i en forenklet form.²⁴⁵ Om regnskab se nærmere afsnit 6.2.5.

---

²⁴³ Jf. afsnit 6.3.4.

²⁴⁴ Jf. afsnit 6.4.4.

²⁴⁵ Jf. afsnit 6.5.4.

I *Nederlandene* skal partiet indgive en finansiel rapport til ministeren for indenrigsanliggender og kongerigske forbindelser. Om den finansielle rapport se nærmere afsnit 6.2.5. Sammen med den finansielle rapport skal partiet indsende en oversigt over private bidrag fra den samme bidragsyder på 4.500 € (ca. 33.500 kr.) eller mere i det pågældende kalenderår. Partiet skal derudover indsende oplysning om bidragsydernes navn og adresse, beløbet eller donationens værdi samt dato, hvorpå bidraget er modtaget. Oversigterne offentliggøres af ministeren i den nederlandske pendant til Lovtidende. Offentliggørelse af navn og bopæl på bidragsydere, der er fysiske personer, udelades dog efter anmodning fra det politiske parti, der har modtaget bidraget, såfremt ministeren finder det hensigtsmæssigt på grund af sikkerhedsspørgsmål vedrørende denne person.²⁴⁶

I *Storbritannien* skal beløbet på større donationer og lån registreres og afrapporteres til Valgkommissionen. Donationer over 7.500 £ (ca. 70.600 kr.) skal afrapporteres til Valgkommissionen. Hvis bidragsyder allerede har givet en donation tidligere på året, er grænseværdien for, hvornår en ny donation skal afrapporteres, 1.500 £ (ca. 14.100 kr.). For kandidater og underafdelinger er grænseværdien for, hvornår en donation skal afrapporteres, 1.500 £. Valgkommissionen publicerer rapporter af hensyn til transparens omkring partistøtte. Valgkommissionen publicerer rapporter på dens hjemmeside.²⁴⁷

I *Tyskland* skal donationer og bidrag fra valgte repræsentanter til et politisk parti eller dets underafdelinger, hvis samlede værdi i et kalenderår overstiger 10.000 € (74.400 kr.), registreres i regnskabsberetningen. Donationer og bidrag skal registreres i regnskabsberetningen med angivelse af bidragsydernes navn og adresse samt det samlede beløb fra bidragsyderen. Regnskabsberetningen skal derudover indeholde oplysning om den samlede sum af bidrag op til 3.300 € (24.600 kr.) pr. person fra fysiske personer. Hvis summen af bidrag fra den samme fysiske person overstiger 3.300 €, skal dette oplyses særskilt i beretningen. Regnskabsberetningen offentliggøres af forbundsdayspræsidenten i en tryksag fra Forbundsdagen og på Forbundsdays hjemmeside. Om regnskabsberetningen se nærmere afsnit 6.2.5. Har et parti modtaget en enkelt donation på over 50.000 € (372.000 kr.), skal partiet straks indberette dette til forbundsdayspræsidenten, der så hurtigt som muligt skal offentliggøre donationen samt bidragsyderen i en tryksag fra Forbundsdagen. Donationerne offentliggøres også på Forbundsdays hjemmeside.²⁴⁸

6.2.5. Regnskabspligt, herunder revisionspligt

I alle de lande, udvalget har valgt at undersøge, er der krav om en årlig aflæggelse af regnskab til en central myndighed. Kravene til regnskabsindhold varierer fra land til land. I flere lande (Norge, Storbritannien og Tyskland) er der oplysninger om, at regnskabspligten omfatter alle niveauer af

---

²⁴⁶ Jf. afsnit 6.6.4.

²⁴⁷ Jf. afsnit 6.7.4.

²⁴⁸ Jf. afsnit 6.8.4 og 6.8.5.2.

partiet. I Sverige er der alene en central regnskabspligt. I nogle lande (Frankrig og Nederlandene) er der supplerende regler for kandidater under valgkampperioden, herunder er der blandt andet krav om, at enkeltkandidater skal aflægge regnskab eller indsende oplysninger om modtagne private bidrag i valgkampperioden. I andre lande (Nederlandene og Storbritannien) er der supplerende regler for partier under valgkampperioden, hvorefter partier skal indsende oplysning om modtagne bidrag mv. i valgkampperioden.

I alle de lande, udvalget har valgt at undersøge, er der revisionspligt. I Sverige dog kun, hvis partiet vælger at modtage offentlig støtte. I Storbritannien og Tyskland gælder revisionspligt kun for partier med indtægter/formue over en vis størrelse. Revisionspligt gælder i flere lande (Norge, Sverige) alene på det centrale niveau, medens revisionen i andre lande omfatter alle niveauer (Storbritannien) eller landsniveauet og dele af de underordnede niveauer (Tyskland).

I *Norge* er der regnskabspligt og bogføringspligt for de politiske partiers hovedorganisationer, centrale ungdomsorganisationer, fylkeorganisationer, fylkeungdomsorganisationer og kommunale organisationer. Partierne skal årligt indberette indtægter og udgifter for perioden 1. januar til 31. december samt ejendele og gæld pr. 31. december. Indberetning skal indsendes til Statistisk Sentralbyrå (SSB) senest fem måneder efter regnskabsårets afslutning. Hvis et regnskabspligtigt parti har haft samlede indtægter på under 12.000 NOK (10.800 kr.) efter fradrag af den offentlige støtte, skal partiet i stedet indsende en forenklet indberetning i form af en erklæring om, at partiet har haft indtægter på under 12.000 NOK. Partiet er i givet fald undtaget fra regnskabspligten, bogføringspligten og indberetningspligten om indtægter og udgifter mv.²⁴⁹ I valgår har partierne pligt til at indberette bidrag over 10.000 NOK (9.000 kr.), der er modtaget mellem 1. januar og fredagen før valgdagen. Denne indberetning skal ske inden fire uger efter modtagelsen af bidraget og senest fredagen inden valgdagen.²⁵⁰ Der er derudover revisionspligt for partiets hovedorganisation, men ikke for de øvrige partiled.²⁵¹ Statistisk Sentralbyrå sammenstiller oplysningerne om partiernes og partiledenes indberetninger og offentliggør disse på en hensigtsmæssig måde.²⁵²

I *Sverige* skal partierne årligt aflægge et indtægtsregnskab til Kammarkollegiet, hvori skal fremgå, hvorledes partiet har finansieret sin politiske virksomhed. Det skal i indtægtsregnskabet tydeligt fremgå, hvilke midler partiet har modtaget, samt hvorfra midlerne er modtaget. Indtægtsregnskabet skal angive partiets virksomhed på centralt niveau. Indtægtsregnskabet skal ligeledes indeholde en oversigt over finansieringen af personlige valgkampagner for medlemmer og stedfortrædere af Rigsdagen og Europa-Parlamentet. Indtægtsregnskabet skal indeholde en oversigt over

---

²⁴⁹ Jf. afsnit 6.3.5.1.

²⁵⁰ Jf. afsnit 6.3.5.2.

²⁵¹ Jf. afsnit 6.3.5.3.

²⁵² Jf. afsnit 6.3.5.4.

indberetningspligtige modtagne private bidrag. Kammarkollegiet skal have modtaget indtægtsregnskabet senest den 1. juli i året efter det år, som indtægtsregnskabet vedrører.²⁵³ Hvis partiet ønsker at modtage offentlig økonomisk støtte efter partistøtteleven, eller hvis partiet efter dets vedtægter eller revisorloven skal udpege en revisor, skal partiets årsregnskab være revideret af en statsautoriseret eller godkendt revisor.²⁵⁴ Kammarkollegiet offentliggør partiernes indtægtsregnskaber samt, hvilke partier der ikke har indsendt indtægtsregnskab på sin hjemmeside.²⁵⁵

De politiske partier i *Frankrig*, der modtager offentlig og/eller privat støtte, er forpligtede til at føre regnskab. Partierne skal årligt udarbejde et regnskab. Regnskabet skal indeholde såvel det politiske partis regnskab samt regnskaber for samtlige organer, selskaber eller virksomheder, hvori partiet enten besidder halvdelen af selskabskapitalen eller pladserne i bestyrelsen, eller hvor partiet har en udslagsgivende beslutnings- eller administrationsmagt.²⁵⁶ Regnskaberne skal påtegnes af to revisorer.²⁵⁷ Regnskabet skal indleveres til Den Nationale Kommission for Politiske Valgregnskaber og Politisk Finansiering inden for det første halvår i året efter regnskabsåret. Kommissionen sørger for offentliggørelse af en sammenfatning af regnskabet i den franske pendant til Statstidende.²⁵⁸

Derudover er kandidater, der har opnået mindst 1 pct. af de afgivne stemmer ved et givent valg i Frankrig, forpligtet til at udarbejde et valgregnskab.²⁵⁹ Valgregnskabet skal blandt andet indeholde oplysning om kandidatens samlede indtægter og udgifter i forbindelse med valget.²⁶⁰ Kandidater, der har deltaget i første valgrunde, skal senest kl. 18.00 den 10. fredag efter den første valgrunde indlevere sit valgregnskab til Kommissionen.²⁶¹ Valgregnskabet skal som udgangspunkt aflægges af en revisor.²⁶² Kommissionen offentliggør valgregnskaberne i en forenklet form.²⁶³

I *Nederlandene* skal alle partier inden 1. juli indgive en finansiell rapport vedrørende det foregående år til ministeren for indenrigsanliggender og kongerigske forbindelser. Den finansielle rapport skal give et retvisende billede af partiets finansielle position. Med rapporten skal partierne indsende til

---

²⁵³ Jf. afsnit 6.4.5.1.

²⁵⁴ Jf. afsnit 6.4.5.2.

²⁵⁵ Jf. afsnit 6.4.5.3.

²⁵⁶ Jf. afsnit 6.5.5.1.1.

²⁵⁷ Jf. afsnit 6.5.5.1.2.

²⁵⁸ Jf. afsnit 6.5.5.1.3.

²⁵⁹ Jf. afsnit 6.5.5.2.1.

²⁶⁰ Jf. afsnit 6.5.5.2.2.

²⁶¹ Jf. afsnit 6.5.5.2.3.

²⁶² Jf. afsnit 6.5.5.2.4 og 6.5.5.2.5.

²⁶³ Jf. afsnit 6.5.5.2.6.

ministeren en oversigt over indberetningspligtige modtagne private bidrag.²⁶⁴ Den finansielle rapport og oversigterne om private bidrag skal revideres af en revisor, hvis rapport også skal indsendes til ministeren.²⁶⁵ Ministeren offentliggør den finansielle rapport samt offentliggør oversigterne om bidrag i den nederlandske pendant til Lovtidende.²⁶⁶ Såfremt det politiske parti har fået tildelt støtte, skal partiet indsende yderligere oplysninger, herunder oplysninger om medlemsantal, samt supplere den finansielle rapport med en årsberetning.²⁶⁷

Ved valg til Parlamentets Andetkammer i Nederlandene skal de partier, der stiller op til dette, indsende til ministeren en oversigt over bidrag på 4.500 € (33.500 kr.) eller mere fra samme bidragsyder, der er modtaget i perioden fra den 1. januar i året før valgåret til den 21. dag før valgdagen. Oversigten skal indsendes mellem 21 og 14 dage før valget.²⁶⁸ Kandidater for politiske partier og kandidater uden for politiske partier, der stiller op til valg til Parlamentets Andetkammer, skal mellem 21 og 14 dage før valget indsende en oversigt til ministeren indeholdende en oversigt over bidrag på 4.500 € (33.500 kr.) eller mere, der i perioden fra den 1. januar to år før valgåret til den 21. dag før valgdagen er modtaget af samme bidragsyder.²⁶⁹ Ministeren offentliggør oversigterne hurtigst muligt, og senest på 7. dagen før valgdagen.²⁷⁰

I *Storbritannien* skal politiske partier have registreret en kasserer. Kassereren skal aflægge en årlig finansiell rapport for hele partiet.²⁷¹ Hvis et partis bruttoindkomst eller samlede udgifter overstiger 250.000 £ (ca. 2,4 mio. kr.) årligt, skal regnskabet revideres af en godkendt revisor. Valgkommissionen kan dog til enhver tid kræve, at et partis regnskab skal revideres af en revisor, hvis Valgkommissionen finder dette ønskeligt.²⁷² Partiets kasserer skal indsende regnskabet og revisors rapport til Valgkommissionen, der snarest muligt efter modtagelsen skal gøre regnskabet tilgængeligt for offentligheden. Er partiet revisionspligtigt, skal revisionen ske inden for 6 måneder efter regnskabsårets afslutning, og regnskabet skal indsendes inden 7 dage efter revisionsperiodens udløb. Er partiet ikke revisionspligtigt, skal regnskabet indsendes inden 4 måneder efter regnskabsårets afslutning.²⁷³ Regnskabskravene finder med enkelte modifikationer også anvendelse på partiernes underafdelinger, og det er kassereren for den pågældende underafdeling, der er ansvarlig for aflæggelse af regnskab.²⁷⁴

---

²⁶⁴ Jf. afsnit 6.6.5.1.

²⁶⁵ Jf. afsnit 6.6.5.2.

²⁶⁶ Jf. afsnit 6.6.5.3.

²⁶⁷ Jf. afsnit 6.6.5.4.

²⁶⁸ Jf. afsnit 6.6.5.5.1.

²⁶⁹ Jf. afsnit 6.6.5.5.2.

²⁷⁰ Jf. afsnit 6.6.5.5.3.

²⁷¹ Jf. afsnit 6.7.5.1.

²⁷² Jf. afsnit 6.7.5.2.

²⁷³ Jf. afsnit 6.7.5.3.

²⁷⁴ Jf. afsnit 6.7.5.4.

Derudover skal kassereren for et registreret parti i Storbritannien hvert kvartal udarbejde en rapport over modtagne donationer i det pågældende kvartal. Rapporten skal indeholde oplysning om modtagne donationer over 7.500 £ (ca. 70.600 kr.), og hvis bidragsyder tidligere på året har givet en donation, skal nye donationer fra denne over 1.500 £ (ca. 14.100 kr.) oplyses. Kandidater og underafdelinger skal afrapportere donationer over 1.500 £. Det er den centrale partiorganisation, der står for at afrapportere om underafdelingens modtagne bidrag til Valgkommissionen. Rapporten skal også indeholde en oversigt over donationer fra ikke tilladte bidragsydere og anonyme donationer. Partiets kasserer skal indsende den kvartalsvise rapport til Valgkommissionen, der offentliggør rapporten på dens hjemmeside.²⁷⁵

I valgperioden op til valget til det britiske Underhus skal kassereren ugentligt aflægge rapport over partiets modtagne donationer. Den ugentlige rapport skal indeholde en oversigt over samtlige donationer på over 7.500 £ (ca. 70.600 kr.), som partiet har modtaget i afrapporteringsperioden. Det er kun donationer til den centrale partiorganisation, der skal oplyses.²⁷⁶ Ydermere skal kassereren for et registreret parti i Storbritannien udarbejde kvartalsvise rapporter og i valgperioden ugentlige rapporter, der indeholder oplysning om partiets indgåelse af regulerede transaktioner (aftaler mellem et parti og en person om lån af penge mv.).²⁷⁷ Endelig er der krav om, at kassereren, når en valgperiode er afsluttet, skal udarbejde en fortegnelse over partiets kampagneudgifter. Fortegnelsen skal revideres af en godkendt revisor, hvor kampagneudgifterne i en valgkamp overstiger 250.000 £ (ca. 2,4 mio. kr.). Kassereren skal inden 6 måneder efter valgperiodens afslutning indsende fortegnelsen samt en kopi af revisors rapport til Valgkommissionen, der snarest muligt efter modtagelse skal gøre fortegnelsen tilgængelig for offentligheden.²⁷⁸

I *Tyskland* skal politiske partier aflægge en regnskabsberetning, der skal være forbundspræsidenten i hænde senest den 30. september i året efter det år, som regnskabet vedrører.²⁷⁹ Regnskabet skal aflægges af det pågældende partis bestyrelse, og det er bestyrelserne for partiet på de enkelte niveauer, der hver især er ansvarlige for aflæggelse af regnskabsberetningen.²⁸⁰ Hvis partiet ikke indsender regnskabsberetningen rettidigt, mister partiet endegyldigt retten til at modtage den del af den offentlige støtte, der er baseret på modtagne private bidrag, og hvis partiet ikke inden den 31. december har indsendt regnskabsberetningen, mister partiet endegyldigt retten til at modtage den del af den offentlige partistøtte, der er baseret på antallet af stemmer til partiet.²⁸¹ Selve strukturen for regnskabsberetningen er detaljeret fastlagt i

---

²⁷⁵ Jf. afsnit 6.7.5.5.

²⁷⁶ Jf. afsnit 6.7.5.6.

²⁷⁷ Jf. afsnit 6.7.5.7 og 6.7.5.8.

²⁷⁸ Jf. afsnit 6.7.5.10.

²⁷⁹ Jf. afsnit 6.8.6.2.

²⁸⁰ Jf. afsnit 6.8.5.1.

²⁸¹ Jf. afsnit 6.8.6.2.

loven. Denne skal bestå af en resultatopgørelse baseret på en opgørelse af indtægter og udgifter, en kapitalbalance og være forsynet med bemærkninger. Partiet skal sammen med regnskabsberetningen indsende en fuldstændig fortegnelse over alle bidrag med navn og adresse på bidragsyder. Regnskabsberetningen skal derudover indeholde oplysning om indberetningspligtige modtagne private bidrag.²⁸² Regnskabsberetningen skal revideres af en revisor og skal forsynes med en revisionspåtegning. Partiet er ikke pligtig til at få revideret regnskabsberetningen, hvis partiet i et regnskabsår ikke har indtægter eller ejendom, der overstiger 5.000 € (37.200 kr.) eller hvis partiet ikke er berettiget til at modtage statslig støtte.²⁸³ Det er partiet på forbundsniveau, partiets sammenslutninger på delstatsniveau samt mindst ti af partiets underafdelinger, der er omfattet af revisionen.²⁸⁴ Partiernes reviderede regnskabsberetninger og revisorerklæringen skal indsendes til forbundsdayspræsidenten. Disse offentliggøres af forbundsdayspræsidenten i en tryksag fra Forbundsdays.²⁸⁵

6.2.6. Kontrol, tilsyn og straf

I de fleste lande, udvalget har valgt at undersøge, fører et uafhængigt nævn eller en uafhængig kommission tilsyn med, om det regnskab, partierne har aflagt, er i overensstemmelse med lovgivningen. (Partilovsnævnet i Norge, Kammarkollegiet i Sverige, Den Nationale Kommission for Politiske Valgregnskaber og Politisk Finansiering i Frankrig og Valgkommissionen i England). I Tyskland udøves dette tilsyn af forbundsdayspræsidenten. I Nederlandene kan ministeren for indenrigsanliggender og kongerigske forbindelser efter rådgivning fra en kommission for tilsyn med finansieringen af de politiske partier beslutte at føre tilsyn.

De fleste af de lande (Norge, Storbritannien og Tyskland), som udvalget har valgt at undersøge, har straffebestemmelser knyttet til urigtig regnskabsaflæggelse. I Frankrig er straffebestemmelser knyttet til kandidatens urigtige aflæggelse af valgregnskab. Derudover er der i Norge og Frankrig knyttet straffebestemmelser til ulovlig ydelse og/eller modtagelse af private bidrag. I Nederlandene kan ministeren for indenrigsanliggender og kongerigske forbindelser dog pålægge administrative bøder.

I Norge er der nedsat et uafhængigt forvaltningsorgan, Partilovsnævnet, der har kompetence til at kontrollere, at finansieringsbestemmelserne i den norske partilov overholdes, træffe beslutninger om brugen af administrative sanktioner og konfiskation samt afgøre klager om tildeling af offentlig partistøtte.²⁸⁶ Ved brud på reglerne om private bidrag og regnskabspligt afgør Partilovsnævnet, hvor

---

²⁸² Jf. afsnit 6.8.5.2.

²⁸³ Jf. afsnit 6.8.5.3.1.

²⁸⁴ Jf. afsnit 6.8.5.3.2.

²⁸⁵ Jf. afsnit 6.8.5.4.

²⁸⁶ Jf. afsnit 6.3.6.1.

meget den statslige støtte skal nedsættes. Hvis partiet har taget imod ulovlige bidrag, skal Partilovsnævnet træffe afgørelse om konfiskation op til den fulde værdi af det ulovligt modtagne bidrag.²⁸⁷ Partilovsnævnets afgørelser om tildeling af statslig støtte kan indbringes for domstolene.²⁸⁸ Derudover er der indført strafferetlige sanktioner for personer, der forsætligt eller groft uagtsomt har givet væsentlig urigtige oplysninger i forbindelse med regnskabs- og indberetningspligten, eller som forsætligt eller groft uagtsomt har gjort sig skyldig i væsentlige eller gentagne brud på bestemmelsen vedrørende forbud mod bidrag fra enkelte bidragsydere. Personen straffes med bøde eller fængsel op til 2 år.²⁸⁹

I *Sverige* kan spørgsmål om offentlig støtte, der er fastsat i partistøtteleven, indbringes for Partibidragsnævnet. Partibidragsnævnets afgørelser kan ikke ankes.²⁹⁰ Derudover fører Kammarkollegiet tilsyn med partiindsigtsloven, der indeholder regler om regnskabspligt og offentliggørelse af dette. Kammarkollegiet kan fastsætte påbud, som er nødvendige for tilsynet og for partiernes overholdelse af loven.²⁹¹ Endvidere kan Kammarkollegiet pålægge partiet afgifter, der relaterer sig til overholdelsen af reglerne om indtægtsregnskabet. Hvis et parti ikke indsender sit indtægtsregnskab rettidigt, pålægges partiet en afgift for forsinkelsen på 10.000 SEK (8.200 kr.). Såfremt der er særlig grund til at antage, at oplysninger i indtægtsregnskabet er ukorrekte, skal Kammarkollegiet undersøge indholdet af indtægtsregnskabet.²⁹² Partiet pålægges en særskilt afgift, hvor Kammarkollegiets undersøgelse viser, at partiet har udeladt indtægter eller opført indtægter med et for lavt beløb. Der vil i dette tilfælde blive opkrævet en afgift med et beløb, der modsvarer de fejlagtige oplyste beløb, dog højst 100.000 SEK (82.000kr.).²⁹³ Der ikke indført strafferetlige sanktioner. Kammarkollegiets afgørelser kan indbringes for forvaltningsdomstolene.²⁹⁴

I *Frankrig* skal partiernes regnskaber indleveres til Den Nationale Kommission for Politiske Valgregnskaber og Politisk Finansiering. Kommissionen fører tilsyn med, om partiernes regnskaber er aflagt i overensstemmelse med partifinansieringsloven. Hvis Kommissionen konstaterer, at kravene til regnskabet ikke er opfyldt, mister det politiske parti retten til for det kommende år at blive tildelt offentlig partistøtte. Derudover vil private bidrag til partiet i det kommende år ikke give

---

²⁸⁷ Jf. afsnit 6.3.7.1.

²⁸⁸ Jf. afsnit 6.3.6.2.

²⁸⁹ Jf. afsnit 6.3.7.2.

²⁹⁰ Jf. afsnit 6.4.6.2.

²⁹¹ Jf. afsnit 6.4.6.1.

²⁹² Jf. afsnit 6.4.7.1.

²⁹³ Jf. afsnit 6.4.7.2.

²⁹⁴ Jf. afsnit 6.4.6.3.

ret til skattefradrag.²⁹⁵ Private bidragsydere og modtageren af bidraget kan i tilfælde af ulovlige bidrag til et parti straffes med bøde på 3.750 € (27.900 kr.) eller fængsel i et år eller begge.²⁹⁶

Kandidaternes valgregnskaber i Frankrig skal ligeledes indleveres til Kommissionen. Kommissionen kan beslutte, at kandidaten ved indsendelse af et mangelfuldt valgregnskab får reduceret beløbet på den offentlige godtgørelse af valgudgifter eller tilpligtes at betale et beløb til statskassen.²⁹⁷ Kandidaten kan endvidere erklæres for ikke-valgbar af en valgdommer i en periode på maksimalt tre år.²⁹⁸ Derudover er der indført strafferetlige sanktioner for både private bidragsydere, kandidaten, den befuldmægtigede og tredjemand. Det gælder såvel den, der har afholdt en kampagneudgift uden kandidatens samtykke, som den, der har givet et ulovligt privat bidrag til en kandidat. Stafferammen for de forskellige handlinger er for kandidatens og tredjemands vedkommende fastsat til en bøde på 3.750 € (27.900 kr.) eller fængsel i et år eller begge.²⁹⁹

I *Nederlandene* kan ministeren for indenrigsanliggender og kongerigske forbindelser beslutte, at der skal indføres tilsyn med partiets overholdelse af flere af partifinansieringslovens bestemmelser. Tilsynet udføres af personer, som er udnævnt til at udføre denne opgave af ministeren.³⁰⁰ Ministeren kan også beslutte at pålægge administrative bøder for handlinger og undladelser i strid med flere af partilovens bestemmelser om åbenhed.³⁰¹ Derudover er der nedsat en kommission for tilsyn med finansieringen af de politiske partier. Kommissionen rådgiver ministeren i forbindelse med vurderingen af, hvorvidt der skal pålægges administrative bøder, og hvorvidt der skal føres tilsyn med overholdelsen af partifinansieringsloven.³⁰² Ydermere kan et politisk parti miste retten til offentlig økonomisk støtte i enten et, to, tre eller fire år. Partiet mister sin ret til offentlig støtte, hvis partiet har overtrådt nogle nærmere oplyste bestemmelser i den nederlandske straffelov. Perioden, hvor partiet mister retten til offentlig støtte, er afhængig af bødens størrelse.³⁰³

I *Storbritannien* er Valgkommissionen tillagt en generel funktion, der består i at kontrollere overholdelsen af valglovens dele vedrørende regnskabskrav, kontrol med donationer, partiets låntagning mv. og kontrol af kampagneudgifter.³⁰⁴ Derudover er der indført strafferetlige sanktioner for partiets kasserer og i visse tilfælde partiet og andre personer. De strafferetlige sanktioner

---

²⁹⁵ Jf. afsnit 6.5.6.1.

²⁹⁶ Jf. afsnit 6.5.7.2.1.

²⁹⁷ Jf. afsnit 6.5.6.2.

²⁹⁸ Jf. afsnit 6.5.7.1.1.

²⁹⁹ Jf. afsnit 6.5.7.2.2.1-6.5.7.2.2.3.

³⁰⁰ Jf. afsnit 6.6.6 og 6.6.7.1.

³⁰¹ Jf. afsnit 6.6.7.2.

³⁰² Jf. afsnit 6.6.6.

³⁰³ Jf. afsnit 6.6.7.4.

³⁰⁴ Jf. afsnit 6.7.6.

relaterer sig til indsendelsen af regnskabet³⁰⁵, aflæggelse af rapporter over modtagne donationer³⁰⁶, indgåelse af regulerede transaktioner (aftaler mellem et parti og en person om lån af penge mv.)³⁰⁷, betalinger, der relaterer sig til kampagneudgifter³⁰⁸, og aflæggelse af fortegnelse over kampagneudgifter.³⁰⁹ Strafniveauet for milde overtrædelser er en bøde på 200 £ (ca. 1.900 kr.) og mere seriøse lovovertrædelser kan medføre bøder fra 250 £ (ca. 2.400 kr.) og op til 20.000 £ (ca. 188.200 kr.).³¹⁰

I *Tyskland* kontrollerer forbundsdayspræsidenten regnskabsberetningens formelle og indholdsmæssige rigtighed. Forbundsdayspræsidenten fastslår eventuelle ukorrektheder i regnskabet, som partiet har pligt til at berigtige. Berigtigelsen kan dog ske i det kommende regnskab, hvis berigtigelsen er mindre end 10.000 € (74.400 kr.) i kvartalet eller 50.000 € (372.000 kr.) i regnskabsåret. Forbundsdayspræsidenten kan pålægge partiet at genindsende hele eller dele af regnskabet. Har et parti fået udbetalt for meget offentlig partistøtte som følge af fejl i regnskabet, skal partiet tilbagebetale dette. Har partiet indberettet urigtige oplysninger om summen af modtagne private bidrag, kan forbundsdayspræsidenten trække afgørelsen om udbetaling af statslig støtte tilbage, medmindre berigtigelsen er mindre end 10.000 € i kvartalet eller 50.000 € i regnskabsåret.³¹¹ Forbundsrevisionsretten prøver om forbundsdayspræsidentens kontrol er i overensstemmelse med fastsatte lovkrav hertil. Derudover prøver Forbundsrevisionsretten, om forbundsdayspræsidenten har fastsat og udbetalt den statslige støtte i henhold til den tyske partilov.³¹² Ydermere er der indført strafferetlige sanktioner for den, der har til hensigt at skjule oprindelsen eller anvendelsen af partiets midler eller formue eller at omgå den offentlige regnskabsaflæggelse. Dette straffes med bøde eller fængsel indtil tre år. Derudover kan revisoren straffes med bøde eller fængsel indtil tre år, hvor denne har afgivet urigtig erklæring om resultatet af revisionen mv. Straffen kan forhøjes med fængsel indtil fem år, hvor revisoren har fået betaling for handlingen, beriget sig selv eller andre eller skadet andre.³¹³

---

³⁰⁵ Jf. afsnit 6.7.7.3.

³⁰⁶ Jf. afsnit 6.7.7.4.

³⁰⁷ Jf. afsnit 6.7.7.2.

³⁰⁸ Jf. afsnit 6.7.7.5.

³⁰⁹ Jf. afsnit 6.7.7.6.

³¹⁰ Jf. afsnit 6.7.7.7.

³¹¹ Jf. afsnit 6.8.6.3.

³¹² Jf. afsnit 6.8.6.1.

³¹³ Jf. afsnit 6.8.7.2.

6.2.7. Skematisk oversigt over den offentlige økonomiske støtte

	Den offentlige partistøttes niveauer	Den offentlige partistøttes elementer	Modregning i den offentlige støtte af private bidrag
Norge	Støtte på nationalt, regionalt og kommunalt niveau til partier.	Støtte pr. stemme ved valg på nationalt, regionalt og kommunalt niveau. Grundstøtte på alle niveauer, hvis modtaget vis procentdel af stemmerne eller opnået repræsentation.	Ingen modregning i offentlig støtte af private bidrag.
Sverige	Støtte på nationalt niveau til partier. Landsting og kommuner har ret, men ikke pligt til at yde støtte.	Partistøtte pr. mandat ved de seneste to rigsdagsvalg, med en forskellig vægtning i funktionsperioden. Grundstøtte pr. parti (forholdsmæssigt hvis under 4 pct.) Tillægsstøtte pr. mandat afhængigt af om regering eller opposition.	Ingen modregning i offentlig støtte af private bidrag.
Frankrig	Støtte på nationalt niveau til partier og kandidater.	Ca. halvdelen af støtten pr. stemme til Nationalforsamlingen, ca. halvdelen af støtten pr. mandat i de to parlamentskamre.	Ingen modregning i offentlig støtte af private bidrag.
Nederlandene	Støtte på nationalt niveau til partier. Ingen støtte på regionalt og kommunalt niveau.	Basisbeløb pr. parti. Beløb pr. mandat i de to parlamentskamre. Beløb pr. partimedlem. Beløb til øremærkede	Ingen modregning i offentlig støtte af private bidrag.

		aktiviteter ud fra en fordelingsnøgle.	
Storbritannien	Støtte på nationalt niveau til partier. Ingen støtte på regionalt og kommunalt niveau.	Ca. halvdelen af støtten pr. parti. Ca. halvdelen af støtten ud fra partiernes størrelse.	Ingen modregning i offentlig støtte af private bidrag.
Tyskland	Støtte til partier på forbundsniveau og partiets sammenslutninger på delstatsniveau.	Inden for en relativ og absolut overgrænse ydes støtte pr. stemme til Europa-Parlamentet, forbunds- og delstatsparlament + pr. modtagne private bidrag.	Ingen modregning i offentlig støtte af private bidrag. Tværtimod udgør partiets modtagne private bidrag et af elementerne ved fastsættelsen af den offentlige støtte.

6.2.8. Skematisk oversigt over private bidrag, regnskabspligt mv.

	Private bidrag	Åbenhed om private bidrag	Regnskabspligt	Revisionspligt
Norge	Fra enhver, dog ikke fra anonyme, udlandet mv. Intet loft for private bidrag.	Private bidrag over 35.000 NOK (ca. 31.500 kr.) skal indberettes og offentliggøres med identitet og størrelse. ³¹⁴	Årligt regnskab for alle niveauer, der skal offentliggøres. Dog ikke for små partier. Supplerende regler for valgår.	Ja, af en godkendt revisor for partiets hovedorganisation.
Sverige	Fra enhver, dog er offentlig støtte betinget af, at partiet ikke har modtaget bidrag fra anonyme. Intet loft for private bidrag.	Private bidrag over 22.200 SEK (ca. 18.200 kr.) skal indberettes og offentliggøres med identitet og størrelse.	Årligt regnskab for partiets centrale niveau, der skal offentliggøres.	Ja, af en godkendt revisor, hvis partiet modtager offentlig støtte.

³¹⁴ På fylkesplan er grænsen 23.000 NOK (ca. 20.700 kr.) og på kommuneplan er grænsen 12.000 NOK (ca. 10.800 kr.).

Frankrig	Ikke tilladt fra inden- eller udenlandske juridiske personer. Ikke tilladt fra fremmed stat. Loft for bidrag fra identificerede fysiske personer.	Forbud mod offentliggørelse af bidragsydere og bidragets størrelse.	Årligt regnskab, der skal offentliggøres. Kandidater skal aflægge valgeregnskab.	Ja. Både for partier og kandidater. Partiers regnskab skal påtegnes af to revisorer.
Nederlandene	Fra enhver, dog ikke fra anonyme, hvis over 1.000 € (ca. 7.400 kr.). Intet loft for private bidrag.	Private bidrag over 4.500 € (ca. 33.500 kr.) skal indberettes og offentliggøres med identitet og størrelse. ³¹⁵	Årligt regnskab, der skal offentliggøres. Supplerende regler under valgkampperioden.	Ja.
Storbritannien	Bidrag over 500 £ (ca. 4.700 kr.) kun fra tilladte bidragsydere. Forbud mod anonyme bidrag over 500 £.	Private bidrag over 7.500 £ (ca. 70.600 kr.) skal indberettes og bliver offentliggjort. ³¹⁶	Årligt regnskab ³¹⁷ , der skal offentliggøres. Supplerende regler under valgkampperioden.	Ja, af en godkendt revisor for partier over en vis størrelse.
Tyskland	Fra indenlandske fysiske personer og privatejede juridiske personer. Forbud mod anonyme bidrag over 500 € (ca. 3.700 kr.). Intet loft for private bidrag.	Private bidrag over 10.000 € (ca. 74.400 kr.) skal indberettes og offentliggøres med identitet og størrelse. ³¹⁸	Årligt regnskab for alle niveauer, der skal offentliggøres.	Ja, for partier over en vis størrelse, af en revisor, dog kun visse af underafdelingerne.

³¹⁵ Navnet skal dog ikke oplyses i tilfælde af sikkerhedsmæssige grunde.

³¹⁶ For kandidater og underafdelinger samt for årets 2. bidrag er grænsen 1.500 £ (ca. 14.100 kr.).

³¹⁷ I et vist omfang også for partiernes underafdelinger.

³¹⁸ Hvis summen af bidrag fra samme person overstiger 3.300 € (ca. 24.600 kr.) skal dette oplyses.

6.3. Retstilstanden på partistøtteområdet i Norge

6.3.1. Indledning

I Norge er økonomisk støtte til politiske partier reguleret i den norske partilov.³¹⁹ Lovens formål er beskrevet i lovens § 1 (1). Det fremgår af denne, at lovens formål blandt andet er at etablere rammer for partiernes finansielle forhold ved at sikre et økonomisk fundament gennem offentlige tilskud og i øvrigt bidrage til at øge partiernes selvfinansieringsevne og uafhængighed. Et andet formål med loven, der ligeledes fremgår af bestemmelsen, er at sikre offentlighedens ret til indsigt i samt modvirke korrupsion og uønskede bindinger ved at have åbenhed om finansieringen af de politiske partiers virksomhed.

Loven finder anvendelse på politiske partiers hovedorganisationer, centrale ungdomsorganisationer, fylkesorganisationer, fylkesungdomsorganisationer og kommunale organisationer, jf. partilovens § 1 (3).

I Norge består den lovgivende forsamling af et folkevalgt organ, Stortinget. Stortinget vælges ved direkte valg hvert fjerde år.

Norge er på regionalt niveau inddelt i fylker, der ledes af et folkevalgt organ, fylkestinget, og på lokalt niveau inddelt i kommuner, der ligeledes ledes af et folkevalgt organ, kommunestyret.

Hvor der i nedenstående henvises til departementet, er det Kommunal- og Moderniseringsdepartementet.

Nedenstående gennemgang baserer sig på partiloven samt svaret på udvalgets forespørgsel om retstilstanden i Norge fra den danske ambassade i Oslo.

6.3.2. Offentlig økonomisk støtte

6.3.2.1. Niveauerne for den offentlige økonomiske støtte

Partilovens kapitel 3 vedrører finansiering af politiske partiers organisationer og folkevalgte grupper. De overordnede principper for den offentlige økonomiske støtte til politiske partier er fastsat i partilovens § 10. Det følger af denne bestemmelse, at der ydes statslig økonomisk støtte til politiske partiers organisationer på nationalt, regionalt og kommunalt niveau. Støtten ydes med et beløb, der fastsættes af Stortinget, jf. partilovens § 10 (1).

---

³¹⁹ Lov om visse forhold vedrørende de politiske partiene (partiloven), jf. LOV-2005-06-17-102 med senere ændringer. Loven kan findes på: <http://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-102>.

Den offentlige partistøtte tildeles i Norge til både partiorganisationer på nationalt niveau, partiorganisationer i fylkerne og partiorganisationer i kommunerne. Derudover tildeles støtte til partiernes ungdomsorganisationer på nationalt niveau og i fylkerne. Tilskuddet til partiorganisationer ydes af vedkommende folkevalgte organ (Stortinget, fylkestinget og kommunestyret).

6.3.2.2. Størelsen af den offentlige økonomiske støtte

Partilovens § 11 vedrører statslige tilskud til politiske partiers organisationer og ungdomsorganisationer på nationalt niveau. Der er to former for statslig støtte – stemmestøtte og grundstøtte. Stemmestøtten ydes som et fast beløb pr. opnået stemme ved sidste stortingsvalg, og grundstøtten ydes som et fast beløb til partier, der ved sidste valg fik mindst 2,5 pct. af stemmerne på landsbasis eller som fik valgt mindst én repræsentant ind i Stortinget. Stemmestøtten udgør 9/10 af den samlede støtte, og grundstøtten udgør 1/10, jf. partilovens § 11 (2). Den centrale ungdomsorganisation til et politisk parti, der er berettiget til stemmestøtte, kan ligeledes søge om statslig støtte hos departementet. Støtten ydes som stemmestøtte på baggrund af antallet af stemmer, som det politiske parti fik ved sidste stortingsvalg, jf. partilovens § 11 (3).

Kommunal- og Moderniseringsdepartementet har over for udvalget oplyst nedenstående satser for udbetaling af partistøtte på nationalt niveau i 2014:

- Støtte pr. stemme til politiske partiers organisationer på nationalt niveau 86,66 NOK
- Grundstøtte til politiske partiers organisationer på nationalt niveau 3.412.613 NOK
- Støtte pr. stemme til partiernes ungdomsorganisationer på nationalt niveau 2,62 NOK

Partilovens § 12 vedrører statslige tilskud til politiske partiers organisationer og ungdomsorganisationer i fylkerne, og partilovens § 13 vedrører statslige tilskud til politiske partiers organisationer i kommunerne. Det følger af disse bestemmelser, at en fylkesorganisation for et parti og en kommuneorganisation for et parti kan søge om støtte. Denne støtte ydes ligeledes som stemmestøtte og grundstøtte, jf. partilovens §§ 12 (1) og 13 (1).

Stemmestøtten ydes som et fast beløb pr. opnået stemme i henholdsvis fylket eller kommunen ved sidste fylketingsvalg henholdsvis kommunestyrevalg. Grundstøtten ydes som et fast beløb til partier, der ved sidste fylketingsvalg henholdsvis kommunestyrevalg fik mindst 4 procent af stemmerne i fylket henholdsvis kommunen eller som fik valgt mindst én repræsentant ind i fylkestinget henholdsvis kommunen. Stemmestøtten udgør 9/10 af den samlede støtte, og grundstøtten udgør 1/10, jf. partilovens §§ 12 (2) og 13 (2). Fylkesungdomsorganisationen til et parti, der er berettiget til stemmestøtte, kan ligeledes søge om statslig støtte. Denne støtte ydes som stemmestøtte, jf. partilovens § 12 (3).

Satserne for udbetaling af støtte til til politiske partiers organisationer og ungdomsorganisationer i fylkerne og til politiske partiers organisationer i kommunerne fastsættes hvert år af Kommunal- og Moderniseringsdepartementet i en rundskrivelse, der udsendes i starten af det nye år. Rundskrivelsen lægges på Kommunal- og Moderniseringsdepartementets hjemmeside.

Det fremgår af rundskrivelsen for 2014, at nedenstående satser³²⁰ skal benyttes ved beregningen af den offentlige støtte for 2014 sammen med valgstatistikken fra Statistisk Sentralbyrå (SSB):

• Støtte pr. stemme til politiske partiers fylkesorganisationer	27,83 NOK
• Grundstøtte til politiske partiers fylkesorganisationer	47.639 NOK
• Støtte pr. stemme til partiernes fylkesungdomsorganisationer	8,79 NOK
• Støtte pr. stemme til politiske partiers kommuneorganisationer	11,98 NOK
• Grundstøtte til politiske partiers kommuneorganisationer	1.306 NOK

Ambassaden i Oslo har oplyst, at det her skal bemærkes, at der kun gives ét grundstøttebeløb pr. parti.

Partiloven indeholder ikke regler om modregning i offentlig støtte som følge af modtagne private bidrag.

6.3.2.3. Ansøgning om og udbetaling af offentlig økonomisk støtte

Politiske partier kan søge om statslig støtte til partiets organisation på nationalt niveau hos Kommunal- og Moderniseringsdepartementet, jf. partilovens § 11 (1).

Ansøgning om statslige tilskud til politiske partiers organisationer og ungdomsorganisationer i fylkerne og til politiske partiers organisationer i kommunerne indgives til fylkesmanden, der udbetaler støtten, jf. partilovens §§ 12 (4) og 13 (3).

Når et parti har søgt om statslig støtte det første år efter et valg, gælder ansøgningen for hele valgperioden, medmindre ansøgeren indgiver anden ansøgning i løbet af valgperioden, jf. partilovens §§ 11 (4), 12 (4) og 13 (4).

Tilskud til de folkevalgte grupper ydes af vedkommende folkevalgte organ (Stortinget, fylkestinget og kommunestyret). Stortinget finansierer de folkevalgte grupper i Stortinget, fylkeskommunen finansierer de folkevalgte grupper i fylkestinget og kommunen finansierer de folkevalgte grupper i

---

³²⁰ Jf. <http://www.regjeringen.no/nb/dep/kmd/dok/rundskriv/2014/statsbudsjettet-2014-statlig-stotte-til-.html?id=750714>.

kommunestyret. Støtten til de folkevalgte grupper i fylkestinget og kommunestyret skal ydes forholdsmæssigt efter deres tilslutning ved valget, jf. partilovens § 10 (2).

Der må ikke knyttes betingelser til modtagelsen af støtten, der kan komme i konflikt med de politiske partiers selvstændighed og uafhængighed, jf. partilovens § 10 (3).

Myndighederne skal ikke føre kontrol med partiernes eller gruppernes disponering af den modtagne støtte, jf. partilovens § 10 (4).

6.3.3. Private bidrag

Det følger af partilovens § 17, at det er tilladt for alle at give bidrag til politiske partier og partiled, dog med de begrænsninger der følger af partilovens § 17 a.

Efter partilovens § 17 a kan politiske partier og partiled ikke modtage bidrag fra:

- bidragsydere, der er ukendte for partiet (anonyme bidrag), jf. § 17 a (1),
- retssubjekter under statens eller en anden offentlig myndigheds kontrol, jf. § 17 a (2), litra a, og
- udenlandske bidragsydere, dvs. bidrag fra privatpersoner, der ikke er norske statsborgere, eller som ikke opfylder vilkårene for at have stemmeret til kommunestyre- og fylkestingsvalg, eller bidrag fra juridiske personer, som er registreret i udlandet, jf. § 17 a (2), litra b.

Ulovlige bidrag skal tilbagebetales til bidragsyder inden fire uger efter modtagelsen af bidraget. Bidrag, der ikke kan tilbagebetales til bidragsyder, skal i stedet overføres til statskassen inden for samme frist. Der henvises til partilovens § 17 a (4).

Alle politiske partier og partiled skal indberette ethvert bidrag, der er modtaget fra bidragsydere, der er oplyst i partilovens § 17 a, og som ikke er tilbagebetalt til bidragsyder eller overført til statskassen inden for fristen, dvs. inden fire uger efter modtagelsen af bidraget. Denne indberetning skal ske senest fem måneder efter regnskabsårets afslutning, jf. partilovens § 17 a (5).

Med bidrag i § 17 a menes enhver form for støtte, jf. partilovens § 17 a (3).

6.3.4. Åbenhed om private bidrag

Hvis en bidragsyder i løbet af regnskabsåret, der løber fra 1. januar til 31. december, har givet et eller flere bidrag til et partis hovedorganisation, der tilsammen udgør 35.000 NOK eller mere, skal

bidragets samlede størrelse og identiteten på bidragsyderen oplyses særskilt i den indberetning³²¹, partiet skal afgive til Statistisk Sentralbyrå (SSB), der er et centralt register for indberetninger efter partiloven, jf. se nedenfor. Hvor der er tale om bidrag til partiled på fylkeskommunalt niveau, er beløbsgrænsen 23.000 NOK, og hvor der er tale om bidrag til partiled på kommunalt niveau, er beløbsgrænsen 12.000 NOK. Bidrag til partiernes ungdomsorganisationer følger niveauet for moderpartiet på det tilsvarende niveau, jf. partilovens § 20 (1). Derudover skal der også gives oplysning om de private bidrags samlede størrelse og bidragsydere identitet i årsregnskabet, hvis bidragene overstiger de ovenfor nævnte beløb, jf. Forskrift om visse forhold vedrørende de politiske partier (partilovforskriften)³²² § 3-9, jf. partilovens § 18 (1).

Hvis partiet har indgået politiske eller forretningsmæssige aftaler med bidragsydere, skal der gives erklæring herom i indberetningen. Dette gælder enhver aftale uanset beløbsgrænse, og identiteten på bidragsyder skal oplyses, jf. partilovens § 20 (2).

Hvis der er indgået en sponsoraftale, hvor værdien af ydelserne overstiger beløbsgrænserne i § 20 (1)³²³, skal der gives erklæring herom, og sponsors identitet skal oplyses i denne, jf. partilovens § 20 (3). Hvor organisationer eller enheder, der direkte eller indirekte er kontrolleret af eller på anden måde knyttet til partier, der er omfattet af partiloven, modtager bidrag, skal disse oplyses særskilt, såfremt de overstiger beløbsgrænserne i § 20 (1), og bidragsydere identitet skal oplyses, jf. partilovens § 20 (4).

Privatpersoner skal identificeres med navn og bopælskommune, og andre bidragsydere skal identificeres med navn og postadresse, jf. partilovens § 20 (5).

Det følger af partilovens § 22, at der oprettes et centralt register for indberetninger efter denne lov. Det centrale register føres af Statistisk Sentralbyrå (SSB), jf. partilovens § 9, jf. partilovforskriftens § 2-1. Statistisk Sentralbyrå (SSB) skal sammenstille oplysningerne om partiernes og partiledenes indberetninger samt offentliggøre disse indberetninger på en hensigtsmæssig måde, jf. partilovens § 22 (2). Statistisk Sentralbyrå (SSB) skal også offentliggøre navn på indberettede bidragsydere efter partilovens § 20 (indberetningspligtige private bidrag), jf. partilovforskriftens § 2-3 (1), 2. pkt.

---

³²¹ Om indberetningen se afsnit 6.3.5.1.

³²² Forskrift om visse forhold vedrørende de politiske partier (partilovforskriften), jf. FOR-2014-02-05-107. Partilovforskriften er inddelt i kapitler, der er inddelt i paragraffer. Da paragrafferne nummereres fortløbende anføres alene paragraffen. Forskriften kan findes på: <http://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2014-02-05-107>.

³²³ Dvs. 35.000 NOK til partiets hovedorganisation, 23.000 NOK til partiled på fylkeskommunalt niveau og 12.000 NOK til partiled på kommunalt niveau.

6.3.5. Regnskabsaflæggelse

6.3.5.1. Regnskabspligt

Der er regnskabspligt (regnskabsplikt) og bogføringspligt (bokføringsplikt) for de politiske partiers hovedorganisationer, centrale ungdomsorganisationer, fylkeorganisationer, fylkeungdomsorganisationer og kommunale organisationer, jf. partilovens § 18 (1).

Derudover skal de regnskabspligtige partier årligt indberette indtægter og udgifter i perioden fra 1. januar til 31. december samt ejendele og gæld pr. 31. december. Denne indberetning skal indsendes senest fem måneder efter regnskabsårets afslutning, jf. partilovens § 18 (2). Indberetningen skal sendes til Statistisk Sentralbyrå (SSB), jf. partilovens § 18 (5).

Reglerne om regnskabspligt, bogføringspligt og indberetningspligt følger af partiloven, og de nærmere regler herfor er fastsat i partilovforskriften.

De regnskabspligtige partier og partiled, som i løbet af året har haft samlede indtægter på under 12.000 NOK efter fradrag af den offentlige støtte, er undtaget fra regnskabspligten, bogføringspligten samt indberetningspligten efter § 18 (1) og (2). Disse partier er i stedet forpligtet til at indsende en forenklet indberetning (forenklet innberetning), i form af en erklæring om, at partiet har haft indtægter på under 12.000 NOK. Fristen for at indsende denne erklæring er ligeledes senest fem måneder efter regnskabsårets afslutning, jf. partilovens § 18 (3).

6.3.5.2. Indholdet af regnskabet

Årsregnskabet skal indeholde et resultatregnskab (resultatregnskap), en balance (balanse) og noteoplysninger (noteopplysninger), jf. partilovforskriftens § 3-5, jf. partilovens § 18 (1). Strukturen af resultatregnskabet og balancen er detaljeret fastlagt i partilovforskriften, jf. §§ 3-6 og 3-7.

Et partis indberetning efter partilovens § 18 (2) omfatter partiets indtægter og udgifter fra den 1. januar til den 31. december samt partiets ejendele og gæld pr. 31. december.

Indberetninger efter partilovens § 18 (2) (indtægter, udgifter, ejendele og gæld) og (3) (forenklet indberetning) skal indeholde en erklæring om, at partiet ikke har haft indtægter, udgifter, gældsposter eller ejendele, som afviger fra det, der er indberettet, jf. partilovens § 21 (1).

Partiernes indberetning efter partilovens § 18 (2) (indtægter, udgifter, ejendele og gæld) skal indeholde en fuldstændig oversigt over partiernes indtægter i den pågældende periode, jf.

partilovens § 19 (1). Det fremgår af partiloven, hvorledes indtægterne skal kategoriseres, jf. § 19 (2).

Bidrag skal forstås som pengebidrag og værdien af varer, tjenester og andre tilsvarende ydelser, der er modtaget vederlagsfrit eller til underpris. Ydelser fra privatpersoner, der består af almindeligt frivilligt arbejde, der ikke kræver særlige kvalifikationer eller som ikke er en del af bidragsydernes indtægtsgrundlag, regnes ikke som bidrag. Ligeledes anses udlån af lokaler og genstande fra privatpersoner, der ikke har dette som en del af deres indtægtsgrundlag, ikke som bidrag, jf. partilovens § 19 (3).

Andre bidrag end pengebidrag med en værdi, der ligger under de ovennævnte beløbsgrænser for indberetning af private bidrag³²⁴, dvs. henholdsvis 35.000 NOK, 23.000 NOK og 12.000 NOK, er undtaget fra indberetning, jf. partilovens § 19(5). Andre bidrag end pengebidrag skal værdiansættes til markedsværdien, jf. partilovens § 19 (4).

Partiernes indberetning efter partilovens § 18 (2) (indtægter, udgifter, ejendele og gæld) skal også indeholde en fuldstændig oversigt over partiernes udgifter i den pågældende periode, jf. partilovens § 20 a (1). Det fremgår af partiloven, hvorledes udgifterne skal kategoriseres, jf. § 20 a (2).

Ydermere har partierne i valgår pligt til at indberette modtagne bidrag over 10.000 NOK, der er modtaget mellem 1. januar og fredagen før valgdagen. Denne indberetning skal ske inden fire uger efter modtagelsen af bidraget og senest fredagen inden valgdagen, jf. partilovens § 18 (4). Der er ikke i de øvrige år en lignende pligt.

Partiloven indeholder derudover regler om, at enhver disposition, der har betydning for partiets indtægter mv., skal registreres i et regnskabssystem, jf. partilovens § 18 a (1). Der stilles krav om, at selve regnskabssystemet skal være indrettet på en overskuelig måde, der muliggør indberetning til Statistisk Sentralbyrå (SSB) samt muliggør kontrol af indberetningspligtige oplysninger, jf. partilovens § 18 a (2).

Ydermere indeholder partiloven regler om, at dokumentation, specifikationer og andet regnskabsmateriale skal opbevares forsvarligt og i en læsbar form i mindst fem år, jf. partilovens § 18 b.

---

³²⁴ Jf. afsnit 6.3.4.

6.3.5.3. Revisionspligt

Det følger af partilovens § 21 a (1), at partiets hovedorganisation har revisionspligt efter revisorlovens § 2-1. Andre partiled har ikke revisionspligt efter partiloven.

Det følger af revisorlovens § 2-1, at årsregnskabet skal revideres af en registreret eller statsautoriseret revisor.³²⁵

Sammen med det årlige regnskab skal der indsendes en revisorerklæring om alle indberetningspligtige forhold efter kapitel 4³²⁶ i partiloven, jf. partilovens § 21 a (2).

Revisorlovens regler finder i øvrigt anvendelse, idet der dog i partiloven er særskilte regler om revisors habilitet og tavshedspligt, jf. partilovens § 21 a (3)-(5).

6.3.5.4. Offentliggørelse

Det følger af partilovens § 22, at der oprettes et centralt register for indberetninger efter denne lov. Det centrale register føres af Statistisk sentralbyrå (SSB), jf. partilovens § 9, jf. partilovforskriftens § 2-1.

Statistisk sentralbyrå (SSB) skal sammenstille oplysningerne om partiernes og partiledenes indberetninger samt offentliggøre disse indberetninger på en hensigtsmæssig måde, jf. partilovens § 22 (2).

Statistisk Sentralbyrå skal sende en oversigt til Partilovsnævnet (Partilovnemnda) og departementet over de partier og partiled, der ikke har overholdt kravet om indberetning inden fristen, dvs. fem måneder efter regnskabsårets afslutning, jf. partilovens §§ 22 (2), sidste pkt., og 18 (2).

6.3.6. Kontrol

6.3.6.1. Tilsyn

Partilovsnævnet er et uafhængigt forvaltningsorgan, der administrativt er underordnet kongen og departementet, jf. partilovens § 24 (1). Partilovsnævnet har efter partilovens § 24 (2), kompetence³²⁷ inden for partistøtteområdet til at:

---

³²⁵ Det følger af partilovens § 21 a (1), at undtagelserne i revisorlovens 2-1 andet led ikke finder anvendelse.

³²⁶ Partilovens kapitel 4 (Støtte fra andre. Regnskab, bogføring og indberetning. Offentliggørelse.) indeholder bestemmelserne §§ 17-23.

³²⁷ Det er kun kompetencen i forhold til partistøtte der nævnes. Partilovsnævnet har derudover også kompetence til at afgøre klager over afgørelser om registrering af partinavne efter partilovens § 8.

- fortolke bestemmelserne i partiloven og regler udstedt i medfør af denne lov
- kontrollere, at finansieringsbestemmelserne i partiloven overholdes
- træffe beslutninger om brugen af administrative sanktioner og konfiskation
- afgøre klager over afgørelser om tildeling af offentlig støtte, jf. partilovens § 15

Partilovsnævnet kan kræve, at partiet fremlægger al dokumentation af betydning for efterlevelse af reglerne i kapitel 4 i partiloven, jf. partilovens § 24 (3). Såfremt Partilovsnævnet finder det nødvendigt, kan det beslutte, at partiets efterlevelse af pligter efter kapitel 4 skal kontrolleres af Partirevisionsudvalget (Partirevisjonsutvalget), der er et særskilt udpeget kontrolorgan, jf. partilovens § 24 (4). På anmodning fra Partilovsnævnet skal Partirevisionsudvalget gennemføre rutinekontrol af partiernes efterlevelse af pligterne i kapitel 4. Kontrollen skal være politisk neutral og ikke omfatte områder, som berører partiets eller partiledets selvstændighed eller politiske handlefrihed. Denne kontrol skal dog ikke gennemføres i valgår, jf. partilovens § 24 (5).

Partilovsnævnet skal være sammensat af mindst fem medlemmer, og formanden skal have dommerkompetence. Medlemmerne vælges for seks år ad gangen, men kan genvælges, jf. partilovens § 25.

Partilovsnævnet skal årligt afgive rapport om sin virksomhed til departementet, jf. partilovens § 26.

6.3.6.2. Klageadgang

Klage over afgørelser om tildeling af offentlig støtte skal ske til Partilovsnævnet inden tre uger efter afgørelsen. Partilovsnævnets afgørelse kan indbringes for domstolene, jf. partilovens § 15.

6.3.7. Sanktioner

6.3.7.1. Økonomiske sanktioner

Ved brud på reglerne i kapitel 4 om private bidrag og regnskabs- og indberetningspligt afgør Partilovsnævnet, hvor meget den statslige partistøtte skal nedsættes.

Partilovsnævnet kan træffe afgørelse (vedtak) om nedsættelse (avkorting) af den offentlige økonomiske støtte, når partiet eller partiledet har overtrådt en række oplyste bestemmelser i partiloven, jf. partilovforskriftens § 6-4 (1) (a). De oplyste bestemmelser er §§ 17 a (ulovlige bidrag), 18 (Regnskabspligt mv.), 18 a (pligt til registrering af regnskabssystem), 18 b (opbevaring af regnskabsmateriale), 19 indberetningspligtige indtægter), 20 (indberetningspligtige private bidrag), 20 a (indberetningspligtige udgifter), 21 (erklæring om at alle indtægter, udgifter, gældsposter og ejendele ikke afviger fra det oplyste) og 21 a (1)-(3) (revisionspligt).

Partilovsnævnets afgørelser om nedsættelse af offentlig støtte gælder for et år af gangen, og afgørelsen kan omfatte både hele eller dele af den offentlige støtte, som partiet ville være berettiget til, såfremt partiet ikke havde overtrådt en af de oplyste bestemmelser i partiloven. Partilovsnævnet skal ved fastsættelsen af nedsættelsen af den offentlige støtte i det enkelte tilfælde tage hensyn til ligebehandling, proportionalitet (forholdsmæssighed) og sanktionernes afskrækkende virkning (effektiv allmenprevensjon), jf. partilovforskriftens § 6-1 (2).

Hvor der er tale om et førstegangsregelbrud af mindre omfang kan dette sanktioneres med en formel advarsel. Ved fastsættelsen af nedsættelsen af støtten skal der blandt andet lægges vægt på, hvor meget støtte partiet eller partiledet kan søge om i det aktuelle år, samt overtrædelsens grovhed og varighed. Departementet kan udstede yderligere regler for nedsættelsen, jf. partilovens § 28 (1). Hvor der er tale om brud på reglerne i partilovens § 17 a (1)-(4)³²⁸ om forbud mod modtagelse af visse private bidrag, skal Partilovsnævnet træffe afgørelse om konfiskation op til den fulde værdi af det ulovligt modtagne bidrag, jf. partilovens § 29 (1).

Afgørelser om nedsættelse kan ikke påklages, jf. partilovforskriftens § 6-3 (1), jf. partilovens § 24 (1).

Domstolene kan prøve alle aspekter af Partilovsnævnets beslutninger efter partilovens §§ 28 (1) (nedsættelse af den statslige støtte) og 29 (1) (konfiskation af værdi på ulovligt modtagne bidrag), jf. partilovens §§ 28 (2) og 29 (2).

6.3.7.2. Straf

Den, som forsætligt eller groft uagtsomt giver væsentlig urigtige oplysninger i forbindelse med indberetningspligten i kapitel 4, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, jf. partilovens § 30 (1). Derudover skal den, som forsætligt eller groft uagtsomt gør sig skyldig i væsentlige eller gentagne brud på bestemmelserne i § 17 a, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, jf. partilovens § 30 (2).

6.4. Retstilstanden på partistøtteområdet i Sverige

6.4.1. Indledning

I Sverige er økonomisk støtte til politiske partier reguleret ved partistøtteleven³²⁹ og partiindsigtsloven.³³⁰ Loven om støtte til rigsdagsmedlemmernes og partigruppernes arbejde i

---

³²⁸ Bestemmelsen er beskrevet i afsnit 6.1.3 og vedrører forbud mod bidrag fra enkelte bidragsydere samt tilbagebetalingspligt ved modtagelse af disse bidrag.

³²⁹ Lag om statligt stöd till politiska partier, jf. lag 1972:625 som senest ændret ved lag 2014:106. Loven kan findes på http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Lag-1972625-om-statligt-sto_sfs-1972-625/?bet=1972:625.

Rigsdagen³³¹ og loven om statslig støtte til rigsdagspartierne kvindeorganisationer³³² er ikke behandlet i denne fremstilling.

Partistøtteloven regulerer den statslige økonomiske støtte, der tildeles til de politiske partier, der har deltaget i valg til Rigsdagen (Riksdagen), jf. partistøttelovens § 1.³³³

Partiindsigtsloven regulerer åbenheden omkring finansiering af de politiske partier. Formålet med loven er at sikre offentlig åbenhed om, hvordan de politiske partier finansierer deres politiske aktiviteter, og hvordan kandidaterne finansierer deres personlige valgkampagner, jf. lovens § 1. Partiindsigtsloven gælder for partier, der deltager i valg til Rigsdagen eller Europaparlamentet, partier, der har mandat i Rigsdagen eller Europaparlamentet, eller partier, der modtager støtte efter partistøtteloven, jf. lovens § 3.

I Sverige består den lovgivende forsamling af et folkevalgt organ, Rigsdagen (Riksdagen). Rigsdagen vælges ved direkte valg hvert fjerde år.

Sverige er på regionalt niveau inddelt i län, der ledes af et folkevalgt organ, landstinget, og er på lokalt niveau inddelt i kommuner, der ledes af et folkevalgt organ, fullmäktige.

Nedenstående gennemgang baserer sig på partistøtteloven og partiindsigtsloven samt svaret på udvalgets forespørgsel om retstilstanden i Sverige fra den danske ambassade i Stockholm.

6.4.2. Offentlig økonomisk støtte

6.4.2.1. Niveauerne for den offentlige økonomiske støtte

Ambassaden i Stockholm har oplyst, at politiske partier kan modtage støtte fra staten, kommuner og landsting. Økonomisk støtte fra staten er reguleret ved lov, hvorimod kommuner og landsting har ret, men ikke pligt til at yde støtte til politiske partier.

---

³³⁰ Lag om insyn i finansiering av partier, jf. lag 2014:105. Loven kan findes på: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Lag-2014105-om-insyn-i-fina_sfs-2014-105/?bet=2014:105.

³³¹ Lag om stöd till riksdagsledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen, jf. lag 1999:1209.

³³² Lag om statligt stöd till riksdagspartierne kvinnorganisationer, jf. lag 2010:473.

³³³ En svensk lov er opdelt i kapitler og hvert kapitel opdelt i paragraffer, hvis nummerering starter forfra med hvert kapitel. Endvidere sættes på svensk nummereringen foran kapitelbetegnelsen henholdsvis paragraftegnet. F.eks. hedder det strafbalken 2 kap, 3 § om straffelovens kap. 2, § 3. I det følgende sættes ligesom på dansk nummereringen efter kapitelbetegnelsen henholdsvis paragraftegnet. Hverken partistøtteloven eller partiindsigtsloven er opdelt i kapitler. En svensk paragraf er opdelt i afsnit uden angivelse af nummerering. Disse afsnit kaldes på svensk stykker.

Det følger af partistøttelovens § 1, at politiske partier, der har deltaget i valg til Rigsdagen, har ret til at modtage støtte fra staten.

Der er knyttet flere betingelser for modtagelse af offentlig støtte. For det første må partiet ikke i det regnskabsår, der er afsluttet før ansøgningen om offentlig støtte, have modtaget anonyme bidrag efter partiindsigtslovens § 6, stk. 1, nr. 9.³³⁴ Se partistøttelovens § 1, stk. 2, nr. 1. For det andet må medlemmer og stedfortrædere for medlemmer af Rigsdagen eller Europa-Parlamentet ikke i det regnskabsår, der er afsluttet før ansøgningen om offentlig støtte, have taget imod anonyme bidrag til deres personlige valgkampagner, jf. partistøttelovens § 1, stk. 2, nr. 2.

6.4.2.2. Størrelsen af den offentlige økonomiske støtte

Der er efter partistøtteloven to former for økonomisk støtte til politiske partier, partistøtte (partistöd) og kancellistøtte (kanslistöd), jf. partistøttelovens § 1, stk. 3.

Partistøtten udbetales som bidrag pr. mandat som partiet har opnået. Bidraget udgør 333.300 SEK pr. mandat, jf. partistøttelovens § 2. Som udgangspunkt fastsættes antallet af mandatbidrag årligt under hensyn til de to seneste foregående ordinære valg, jf. partistøttelovens § 3, stk. 1.

I det første år efter et valg til Rigsdagen modtager hvert parti partistøtte svarende til 1/6 ganget med antallet af mandater opnået ved det seneste valg sammenlagt med 5/6 ganget med antallet af mandater opnået ved forrige valg. Det andet år efter et valg til Rigsdagen modtager partiet partistøtte svarende til halvdelen af antallet af mandater ved seneste valg sammenlagt med halvdelen af antallet af mandater ved forrige valg. Tredje og fjerde år efter et valg til Rigsdagen modtager partiet partistøtte svarende 5/6 af antallet af mandater ved seneste valg sammenlagt med 1/6 af antallet af mandater ved forrige valg, jf. i det hele partistøttelovens § 3, stk. 2.

Såfremt et parti ved enten sidste eller forrige valg ikke opnåede mandater i Rigsdagen, kan partiet for så vidt angår det valg, hvor partiet ikke opnåede mandater i Rigsdagen, i stedet modtage støtte for en del af antallet af de stemmer som partiet fik tildelt på landsplan ved det pågældende valg. Dette kræver, at partiet fik tildelt over 2,5 pct. af stemmerne på landsplan. Støtten vil blive tildelt efter antallet af hele tiendedeles procentenheder af tildelte stemmer over 2,5 pct.³³⁵ Hvis et parti derimod har opnået repræsentation i Rigsdagen, men har modtaget færre end fire pct. af stemmerne på landsplan, beregnes partistøtten efter det pågældende valg dels for så vidt angår antallet af mandater og dels efter antallet af hele tiendedeles procentenheder stemmer over 2,5 pct. Hvor antallet af mandater sammenlagt med antallet af hele tiendedeles procentenheder af tildelte stemmer

³³⁴ Partiindsigtslovens § 6, stk. 1, nr. 9, er beskrevet nedenfor i afsnit 6.4.5.1.

³³⁵ Partibidragsnævnet (Partibidragsnämnden) har over for udvalget oplyst, at hvor et parti for eksempel har fået 2,87 pct. af stemmerne på landsplan, betyder det, at partiet har tre hele tiendedele pct.enheder over 2,5 pct.

over 2,5 pct. overstiger 14, medregnes dog ikke overskydende tal, jf. i det hele partistøttelovens § 3, stk. 3.

Kancellistøtte består af en grundstøtte (grundstöd) og en tillægsstøtte (tilläggsstöd), jf. partistøttelovens § 5.

Partier, der ved valg til Rigsdagen har opnået mindst fire pct. af stemmerne på landsplan, vil årligt modtage fuld grundstøtte, der udgør 5.803.200 SEK, jf. partistøttelovens § 6. Det er ikke for partier muligt at modtage et højere beløb i grundstøtte end den fulde grundstøtte årligt, jf. partistøttelovens § 11.

Partier, der ikke opnåede mindst fire pct. af stemmerne, men som opnåede repræsentation i Rigsdagen, får årligt en grundstøtte svarende til en fjortendedel af 5.803.200 SEK, dvs. 414.514 SEK pr. opnået mandat, jf. partistøttelovens § 7.

Hvis et parti ved et valg til Rigsdagen har fået tildelt mindst fire pct. af stemmerne på landsplan, og partiet ved det kommende valg opnår færre end fire pct. af stemmerne på landsplan, vil partiet de følgende år fortsat modtage grundstøtte. Grundstøtten vil dog i dette tilfælde årligt blive nedtrappet. Det første år vil partiet få tildelt 75 pct. af den fulde grundstøtte på 5.803.200 SEK pr. mandat, det andet år 50 pct. og det tredje år 25 pct. Såfremt partiet efter partistøttelovens §§ 6 (4 pct. eller mere af stemmerne på landsplan) eller 7 (færre end 4 pct. af stemmene på landsplan, men repræsentation i Rigsdagen) vil modtage en højere grundstøtte, finder disse bestemmelser i stedet anvendelse, jf. i det hele partistøttelovens § 9.

Hvis et parti ved ekstra valg eller omvalg til Rigsdagen har fået mindst fire pct. af stemmerne på landsplan, og partiet ved det foregående valg eller det ophævede valg havde fået mindre end fire pct. af stemmerne på landsplan, fjernes en tolvtedel af den fulde grundstøtte for hver hel måned, som er tilbage i året fra den dag, hvor det ekstra valg eller omvalget blev afsluttet, jf. i det hele partistøttelovens § 10.

Partier, der modtager grundstøtte efter partistøttelovens §§ 6 (4 pct. eller mere af stemmerne på landsplan) eller 7 (færre en 4 pct. af stemmene på landsplan, men repræsentation i Rigsdagen), tildeles udover denne også årligt en tillægsstøtte. Tillægsstøtten udgør for regeringspartierne 16.350 SEK pr. mandat og for andre partier 24.300 SEK pr. mandat, jf. partistøttelovens § 8.

Hvis et parti ved et valg til Rigsdagen har fået tildelt mindst fire pct. af stemmerne på landsplan og ved det følgende valg til Rigsdagen får tildelt mindre end to pct. af stemmerne på landsplan, er partiet berettiget til halvdelen af den støtte, som tildeles efter §§ 3 (partistøtte) og 9 (nedtrappet grundstøtte), jf. partistøttelovens § 11 a.

Partistøtteloven indeholder ikke regler om modregning i offentlig støtte som følge af modtagne private bidrag.

6.4.2.3. Ansøgning om og udbetaling af offentlig økonomisk støtte

Partierne skal årligt indsende en ansøgning om økonomisk støtte efter partistøtteloven til Partibidragsnævnet (Partibidragsnämnden). Ansøgningen skal være skriftlig og skal indsendes inden udgangen af oktober, jf. partistøttelovens § 14, stk. 1.

Ansøgningen skal vedlægges partiets årsregnskab (årsredovisning) for det senest afsluttede regnskabsår, jf. partistøttelovens § 14, stk. 2. Regnskabet skal være revideret af en statsautoriseret eller godkendt revisor (en auktoriserad eller godkänd revisor). Revisorens revision af regnskabet (granskningen) skal være så detaljeret og omfattende, som god revisionssskik (revisionsssed) kræver, jf. partistøttelovens § 14, stk. 3.³³⁶

Derudover skal ansøgningen vedlægges en erklæring fra partiet, hvori partiet forsikrer, at hverken partiet eller medlemmer og stedfortrædere for medlemmer af Rigsdagen eller Europa-Parlamentet i det regnskabsår, der er afsluttet før indsendelse af ansøgningen, har taget imod anonyme bidrag efter partiindsigtslovens § 6, stk. 1, nr. 9³³⁷, jf. partistøttelovens § 14, stk. 2. Statslig støtte kan ikke bevilges, hvis der er mangler i ansøgningen, herunder hvis partierne eller kandidaterne har modtaget anonym støtte, jf. partistøttelovens § 14, stk. 2, sidste pkt.

Ambassaden i Stockholm har i den forbindelse oplyst, at Rigsdagen i forbindelse med vedtagelsen af partiindsigtsloven³³⁸ samtidig valgte, at vedtage ændringer til partistøtteloven. Partiindsigtsloven og ændringerne til partistøtteloven trådte i kraft den 1. april 2014. Ændringerne til partistøtteloven blev vedtaget på foranledning af primært oppositionspartierne. Det er som følge af ændringerne i partistøtteloven blevet et krav, at partiet i sin ansøgning om offentlig partistøtte skal vedlægge en erklæring om, at hverken partiet eller partiets kandidater har modtaget anonym støtte.³³⁹ Såfremt partierne ønsker, at modtage offentlig partistøtte, er det således ikke længere muligt for partierne ligeledes at modtage anonyme bidrag uanset størrelsen.

Sveriges Rigsdag har over for udvalget oplyst, at Partibidragsnævnet træffer afgørelse om udbetaling af partistøtte til de politiske partier. Rigsdagsforvaltningen (Riksdagsförvaltningen) står for udbetalingerne af den statslige partistøtte til partierne. Partistøtten udbetales kvartalsvis med en

---

³³⁶ Se partiindsigtslovens regler om aflæggelse af og revision af indtægtsregnskab i afsnit 6.4.5.1 og 6.4.5.2.

³³⁷ Bestemmelsen er beskrevet nedenfor i afsnit 6.4.5.1.

³³⁸ Jf. lag 2014:105.

³³⁹ Dette følger af partistøttelovens § 14, stk. 2, der er beskrevet ovenfor i samme afsnit.

fjerdedel hver gang. Den første udbetaling finder sted inden for en måned efter indsendelsen af ansøgningen, jf. partistøtteleovens § 14, stk. 3.

Efter partistøtteleoven regnes året fra den 15. oktober. Støtten udregnes én gang årligt, jf. partistøtteleovens § 12.

6.4.3. Private bidrag

Privat støtte til politiske partier og enkelte kandidater er tilladt. Ambassaden har oplyst, at der ikke er begrænsninger for, hvem der må yde støtte til et parti, eller hvor meget et parti må modtage i støtte fra private.

Det er dog ikke muligt for partierne at modtage anonyme bidrag, såfremt de ønsker at modtage offentlig partistøtte. Partierne skal derfor til ansøgningen om økonomisk støtte vedlægge en erklæring fra partiet, hvori partiet forsikrer, at hverken partiet eller partiets kandidater har taget imod anonyme bidrag.³⁴⁰

6.4.4. Åbenhed om private bidrag

Partierne skal årligt aflægge et indtægtsregnskab³⁴¹ til Kammarkollegiet, der blandt andet skal indeholde oplysning om private bidrag fra såvel fysiske som juridiske personer over en lovfastsat tærskelværdi. Tærskelværdien svarer til halvdelen af grundbeløbet efter socialforsikringsloven, og grænsen for, hvilke private bidrag der skal medtages i indtægtsregnskabet, er for 2014 på 22.200 SEK.

Indtægtsregnskabet og indberetningerne om modtagne private bidrag offentliggøres af Kammarkollegiet på dennes hjemmeside. Offentliggørelsen gælder dog ikke oplysninger vedrørende bidragsydernes identitet, hvilket bidrag samt størrelsen af dette, såfremt bidragsyderen er en fysisk person, jf. partiindsigtslovens § 12, stk. 2. Det betyder, at bidrag fra juridiske personer vil være omfattet af offentliggørelsespligten.³⁴²

Ambassaden i Stockholm har i den forbindelse oplyst, at der ikke fandtes særskilt lovgivning vedrørende private bidrag og offentliggørelse af partiers finansiering før den 1. april 2014, hvor partiindsigtsloven³⁴³, der regulerer åbenheden omkring finansiering af de politiske partier, trådte i kraft.

---

³⁴⁰ Se nærmere afsnit 6.4.2.3.

³⁴¹ Jf. afsnit 6.4.5.1.

³⁴² Om offentliggørelse se nærmere afsnit 6.4.5.3.

³⁴³ Jf. lag 2014:105.

Ambassaden har kort beskrevet baggrunden for indførelsen af partiindsigtsloven. De rød-grønne partier, Folkpartiet og Centerpartiet indgik i 2010 et forlig om frivilligt at offentliggøre oplysninger om private donationer til partierne. Det blev her besluttet, at alle donationer over 20.000 SEK skulle indrapporteres. Forliget blev ikke indgået med Moderaterne og Kristendemokraterne. Ambassaden har her oplyst, at Moderaterne adskiller sig fra de andre partier ved at være det parti i Sverige, som modtager flest private bidrag, og Moderaterne har fra 2000-2009 modtaget ca. 80 millioner SEK fra private bidragsydere. Europarådets Gruppe af Stater mod Korruption (GRECO) og Transparency International har ved flere lejligheder kritiseret Sverige for ikke at have lovgivning på området om, hvordan økonomiske bidrag skal rapporteres til offentligheden. Moderaterne skiftede i 2012 holdning til ovenstående, dette blandt andet efter at et af partiets egne medlemmer af Rigsdagen i protest meldte sig ud af Moderaterne.

6.4.5. Regnskabsaflæggelse

6.4.5.1. Regnskabspligt

Partierne skal årligt aflægge et indtægtsregnskab (intäktsredovisning) til Kammarkollegiet, hvori skal fremgå, hvorledes partiet har finansieret sin politiske virksomhed. Det skal i indtægtsregnskabet tydeligt fremgå, hvilke midler partiet har modtaget, samt hvorfra midlerne er modtaget.

Indtægtsregnskabet skal angive partiets virksomhed på centralt niveau. Indtægtsregnskabet skal derudover indeholde en oversigt over finansieringen af personlige valgkampaner for medlemmer og stedfortrædere af Rigsdagen og Europa-Parlamentet, jf. i det hele partiindsigtslovens § 4.

Indtægtsregnskabet skal følge regnskabsåret, hvis partiet er bogføringspligtigt efter bogføringsloven³⁴⁴, og skal ellers følge kalenderåret, jf. partiindsigtslovens § 5.

Indtægtsregnskabet skal indeholde oplysninger om størrelsen af en række nærmere opregnede indtægtskilder, jf. partiindsigtslovens § 6, stk. 1. Indtægtsregnskabet skal blandt andet indeholde oplysning om størrelsen af:

- økonomisk offentlig støtte efter partistøtteloven (nr. 1),
- økonomisk offentlig støtte efter loven om støtte til rigsdagsmedlemmernes og partigruppernes arbejde i Rigsdagen (nr. 2),
- økonomisk offentlig støtte efter loven om statslig støtte til rigsdagspartiernes kvindeorganisationer (nr. 3),
- medlemskontingenter (nr. 4),
- indtægter fra salg, lotteri, indsamlinger og lignende virksomhed (nr. 5),

---

³⁴⁴ Bokföringslagen, jf. lag 1999:1078.

- bidrag fra andre dele af partiets organisation, herunder sideorganisationer, end den regnskabspligtige landsorganisation (nr. 6),
- bidrag fra privatpersoner (nr. 7),
- bidrag fra virksomheder, organisationer, foreninger og andre sammenslutninger (nr. 8) og
- anonyme bidrag (nr. 9).

Hvis partiet har en bestemmende indflydelse i en virksomhed, der drives i selskabsform eller anden virksomhedsform, er indtægter i virksomheden omfattet af partiets regnskabspligt. Det samme gælder for indtægter i en stiftelse, som er knyttet til partiet, jf. i det hele partiindsigtslovens § 6, stk. 2.

De ovenfor anførte bidrag, hvor størrelsen heraf skal oplyses i indtægtsregnskabet, jf. partiindsigtslovens § 6, stk. 1, nr. 6-9, omfatter bidrag i form af penge, varer, tjenester og andet, som partiet har modtaget helt eller delvist uden vederlag. Sædvanligt frivilligt arbejde og sædvanlige gratis-tjenester anses dog ikke som bidrag i lovens forstand. Hvor der ikke er tale om et pengebidrag, omregnes værdien af bidraget til markedsværdien (sitt verkliga värde), jf. i det hele partiindsigtslovens § 6, stk. 3.

Hvor et parti fra privatpersoner eller sammenslutninger, jf. partiindsigtslovens § 6, stk. 1, nr. 7 og 8, har modtaget bidrag, der overstiger tærskelværdien, skal bidragsydernes identitet, hvilket bidrag samt størrelsen af dette, oplyses særskilt i indtægtsregnskabet. Ligeledes gælder for flere bidrag fra samme bidragsyder, der tilsammen overstiger tærskelværdien (tröskelvärde), jf. i det hele partiindsigtslovens § 7, stk. 1.

Tærskelværdien anses efter partiindsigtslovens § 2 som halvdelen af grundbeløbet efter kapitel 2, §§ 6 og 7 i socialforsikringsloven.³⁴⁵ Grundbeløbet indeksreguleres hvert år efter nærmere regler i socialforsikringsloven. Grundbeløbet for år 2014 er 44.400 SEK.³⁴⁶ Da tærskelværdien er halvdelen af grundbeløbet, er tærskelværdien for 2014 således 22.200 SEK.

For så vidt angår anonyme bidrag skal det i indtægtsregnskabet fremgå, hvilke anonyme bidrag partiet har modtaget, samt størrelsen af disse. Endvidere skal det samlede antal anonyme bidrag oplyses, jf. i det hele partiindsigtslovens § 7, stk. 2.

³⁴⁵ Socialförsäkringsbalken, jf. lag 2010:110. Loven kan findes på: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Socialforsakringsbalk-201011_sfs-2010-110/?bet=2010:110#K2.

³⁴⁶ Jf. <http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Priser-och-konsumtion/Konsumentprisindex/Konsumentprisindex-KPI/33772/33779/Prisbasbelopp/33883/>.

Indtægtsregnskabet skal i forhold til personlige valgkampagner indeholde oplysninger om størrelsen af indtægter efter partiindsigtslovens § 6, stk. 1, nr. 5-9. Derudover finder § 7 også anvendelse på bidrag til personlige valgkampagner, jf. i det hele partiindsigtslovens § 8.

Kammarkollegiet skal have modtaget indtægtsregnskabet senest den 1. juli i året efter det regnskabsår eller kalenderår, som indtægtsregnskabet vedrører, jf. partiindsigtslovens § 10, stk. 1.

Indtægter, der som udgangspunkt skal angives i indtægtsregnskabet efter partiindsigtslovens §§ 6-8, skal alligevel ikke fremgå af indtægtsregnskabet, såfremt summen af disse indtægter efter fradrag af offentlig støtte som henvist til i partiindsigtslovens § 6, stk. 1, nr. 1-3, ligger under tærskelværdien. Partiet skal i sådanne tilfælde i stedet indberette dette (göra en anmälan om detta) til Kammarkollegiet, jf. partiindsigtslovens § 10, stk. 2.

6.4.5.2. Revisionspligt

Såfremt partiet efter partiets vedtægter eller efter revisionsloven³⁴⁷ er forpligtet til at udpege en revisor, skal indtægtsregnskabet godkendes af partiets revisor, jf. partiindsigtslovens § 9, stk. 1. Efter revisionsloven skal en virksomhed (ett företag), som er bogføringspligtig (bokföringsskyldig) efter bogføringsloven³⁴⁸, have mindst en revisor, jf. revisionslovens §§ 1 og 3.

Hvis partiet ønsker at modtage offentlig økonomisk støtte efter partistøtteleven, skal partiets årsregnskab være revideret af en statsautoriseret eller godkendt revisor.³⁴⁹

Revisoren skal i denne forbindelse undersøge, om indtægtsregnskabet er i overensstemmelse med partiindsigtslovens §§ 4-8. Revisorens undersøgelse skal være så detaljeret og omfattende, som god revisionsskik (revisionssed) kræver, jf. i det hele partiindsigtslovens § 9, stk. 2. Revisoren skal på den baggrund lave en skriftlig udtalelse om revisionen, og denne udtalelse skal vedlægges indtægtsregnskabet, jf. partiindsigtslovens § 9, stk. 3.

6.4.5.3. Offentliggørelse

Kammarkollegiet offentliggør indtægtsregnskabet og indberetninger efter § 10, stk. 2 (hvor summen af partiets indtægter ligger under tærskelværdien), på sin hjemmeside.³⁵⁰ Kammarkollegiet offentliggør også, hvilke partier, der ikke har indsendt indtægtsregnskab og indberetninger, jf. i det hele partiindsigtslovens § 12, stk. 1.

³⁴⁷ Revisionslagen, jf. lag 1999:1079. Loven kan findes på: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Revisionslag-19991079_sfs-1999-1079/?bet=1999:1079.

³⁴⁸ Bokföringslagen, jf. lag 1999:1078.

³⁴⁹ Jf. afsnit 6.4.2.3.

³⁵⁰ www.kammarkollegiet.se/partifinansiering/redovisning.

Offentliggørelsen gælder dog ikke oplysninger vedrørende bidragsydernes identitet som oplyst efter partiindsigtslovens § 7, stk. 1, såfremt bidragsyderen er en fysisk person, jf. partiindsigtslovens § 12, stk. 2. Det betyder, at bidrag fra juridiske personer vil være omfattet af offentliggørelsespligten.

6.4.6. Kontrol

6.4.6.1. Tilsyn

Kammarkollegiet udøver tilsyn med partiindsigtsloven og forskrifter udstedt i medfør af denne, jf. partiindsigtslovens § 13. Kammarkollegiet kan fastsætte de påbud (får besluta de förelägganden), som er nødvendige for tilsynet og for partiernes overholdelse af loven, jf. partiindsigtslovens § 14.

6.4.6.2. Klageadgang efter partistøtteleven

Spørgsmål om støtte efter partistøtteleven skal indbringes for Partibidragsnævnet, jf. partistøttelevens § 13, stk. 1. Partibidragsnævnets afgørelser kan ikke ankes, jf. partistøttelevens § 13, stk. 2.

6.4.6.3. Klageadgang efter partiindsigtsloven

Påbud fastsat af Kammerkollegiet, jf. partiindsigtslovens § 14³⁵¹, samt Kammerkollegiets beslutninger om at pålægge en forsinkelsesafgift³⁵², jf. partiindsigtslovens § 15, og en særskilt afgift³⁵³, jf. partiindsigtslovens § 19, kan påklages til forvaltningsdomstolen (allmän förvaltningsdomstol). Andre afgørelser efter partiindsigtsloven kan ikke påklages, jf. partiindsigtslovens § 23, stk. 1.

Anketilladelse (prövningstillstånd) er nødvendig til anke (överklagande) til Kammerrätten, jf. partiindsigtslovens § 23, stk. 2.

6.4.7. Sanktioner

6.4.7.1. Forsinkelsesafgift

Hvor et parti ikke rettidigt indsender sit indtægtsregnskab eller sin indberetning efter partiindsigtslovens § 10, stk. 2 (hvor summen af indtægter ligger under tærskelværdien), til Kammarkollegiet, pålægges partiet en afgift for forsinkelsen (förseningsavgift) på 10.000 SEK, jf. partiindsigtslovens § 15, stk. 1. Kammarkollegiet kan beslutte at nedsætte afgiften eller undlade at opkræve denne, såfremt særlige grunde (synnerliga skäl) taler herfor, jf. partiindsigtslovens § 15,

---

³⁵¹ Jf. afsnit 6.4.6.1.

³⁵² Jf. afsnit 6.4.7.1.

³⁵³ Jf. afsnit 6.4.7.2.

stk. 2. Afgiften tilfalder staten, jf. partiindsigtslovens § 16. Kammarkollegiet behandler spørgsmål i forbindelse med afgiften, jf. partiindsigtslovens § 17.

Hvor der er særlig grund (särskilt anledning) til at antage, at oplysninger i et indtægtsregnskab er ukorrekte, (att en intäktsredovisning är felaktig) skal Kammarkollegiet undersøge indholdet af indtægtsregnskabet, jf. partiindsigtslovens § 18, stk. 1. Kammarkollegiet skal på samme måde undersøge, om en indberetning efter partiindsigtslovens § 10, stk. 2 (hvor summen af indtægter ligger under tærskelværdien), i stedet burde være anført i indtægtsregnskabet, jf. partiindsigtslovens § 18, stk. 2.

6.4.7.2. Særskilt afgift

Partiet pålægges en særskilt afgift, hvor en undersøgelse (utredning) efter partiindsigtslovens § 18 viser, at partiet har udeladt indtægter eller opført indtægter med et for lavt beløb, jf. partiindsigtslovens § 19, stk. 1, nr. 1. Afgiften vil i dette tilfælde blive opkrævet med et beløb, der modsvare de fejlagtige oplyste beløb, dog højst 100.000 SEK, jf. partiindsigtslovens § 19, stk. 2, nr. 1.

Partiet pålægges endvidere en særskilt afgift, hvis partiet ikke har opfyldt indberetningspligten af private bidrag efter partiindsigtslovens § 7, stk. 1³⁵⁴, korrekt, jf. partiindsigtslovens § 19, stk. 1, nr. 2. Afgiften udgør i dette tilfælde 200.000 SEK, jf. partiindsigtslovens § 19, stk. 2, nr. 2.

Hvor særlige grunde (synnerliga skäl) taler herfor, kan Kammarkollegiet beslutte at nedsætte eller undlade at opkræve den særskilte afgift, jf. partiindsigtslovens § 19, stk. 3.

Den særskilte afgift tilfalder staten, jf. partiindsigtslovens § 20. Kammarkollegiet behandler spørgsmål vedrørende den særskilte afgift, jf. partiindsigtslovens § 21.

6.5. Retstilstanden på partistøtteområdet i Frankrig

6.5.1. Indledning

Partistøtteområdet er i Frankrig reguleret ved partifinansieringsloven³⁵⁵ og valgloven.³⁵⁶

---

³⁵⁴ Jf. afsnit 6.4.5.1.

³⁵⁵ Loi no 88-227 du 11 mars 1988 relative à la transparence financière de la vie politique (lov vedrørende finansiel gennemsigtighed i det politiske liv). Loven er gengivet i den version, der var gældende pr. 5. november 2014. Loven kan findes på: <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=LEGITEXT000006069061>.

³⁵⁶ Code électoral, Version à venir au 28 septembre 2014. Loven er gengivet i den version, der var gældende pr. 28. september 2014. Loven kan findes på: http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?jsessionid=F358E0814932DCE14A30B5E1CF85817D.tpdjo05v_1?cidTexte=LEGITEXT000006070239&dateTexte=20140928.

Det følger af partifinansieringsloven, at politiske partier og grupper frit kan dannes, og at disse frit kan udøve deres politiske aktivitet, jf. lovens artikel 7, 1. afsnit, 1. pkt.

I Frankrig består den lovgivende folkevalgte forsamling af et parlament (Parlament) med to kamre, Nationalforsamlingen (Assemblée Nationale) og Senatet (Sénat).

Medlemmerne af Nationalforsamlingen, der kaldes deputerede, vælges ved flertalsvalg i enkeltmandskredse i to valgrunder. I den første valgrunde kræves absolut flertal og i den anden valgrunde relativt flertal, jf. nærmere valglovens³⁵⁷ artikel L 123 og L 126.³⁵⁸

Medlemmerne af Senatet vælges ved indirekte valg af et valgkollegium bestående af blandt andet medlemmerne af de lokale råd, borgmestrene og Nationalforsamlingen.

Frankrig er inddelt i regioner (région), der ledes af regionsråd (conseil régional), departementer (département), der ledes af departementale råd (conseil général) og kommuner (commune), der ledes af kommunale råd (conseil municipal). Endvidere er visse kommuner samlet i kommunale fællesskaber af forskellig karakter (conseil communautaire). De nævnte råd vælges ved direkte valg.

Der er i Frankrig nedsat en kommission, der er en uafhængig administrativ myndighed, med forskellige beføjelser inden for partistøtteområdet. Denne kommission benævnes *Den Nationale Kommission for Politiske Valgregnskaber og Politisk Finansiering* (Commission nationale des comptes de campagne et des financements politiques). Denne kommission vil i det følgende blive omtalt som Kommissionen. Kommissionen har udgivet en vejledning³⁵⁹ til kandidater og befuldmægtigede. Vejledningen vil i det følgende blive omtalt som Kommissionens vejledning.

Nedenstående gennemgang baserer sig på partifinansieringsloven og valgloven samt svaret på udvalgets forespørgsel om retstilstanden i Frankrig fra Indenrigsministeriet i Frankrig.

---

³⁵⁷ Valgloven er inddelt i en lovgivningsmæssig del (Partie législative) og en forskriftsmæssig del (Partie réglementaire). Der anføres et L foran selve artikelnummeret på de artikler, der hører til den lovgivningsmæssige del, og der anføres et R foran artiklen, hvor denne hører til den forskriftsmæssige del. De to dele er hver underinddelt i bøger (livre), der er underinddelt i titler (titre), der er underinddelt i kapitler (chapitre), der er underinddelt i sektioner (section), der til sidst inddeles i artikler (article). Da artiklerne nummereres fortløbende inden for den enkelte del, angives kun artikelnummeret sammen med enten L eller R.

³⁵⁸ En fransk lov er inddelt i artikler, afsnit og punknummer. Artiklerne nummereres fortløbende. Artikler, der senere indsættes efter en artikel i hovedloven, nummereres ved en ny talangivelse adskilt med bindestreg, f.eks. artikel 9-1.

³⁵⁹ Guide du candidat et du mandataire, Édition 2013, Mise à jour au 20 décembre 2013.

6.5.2. Offentlig økonomisk støtte

6.5.2.1. Offentlig økonomisk støtte til politiske partier

6.5.2.1.1. Generelt

Indenrigsministeriet (ministère de l'intérieur) har oplyst, at der ydes offentlig partistøtte til de politiske partier i Frankrig. Partistøtten tildeles politiske partier og politiske grupper efter deres opstillede kandidaters tildelte stemmer og partiets antal af parlamentsmedlemmer.

Tildelingen af den offentlige støtte følger af artiklerne 9 og 9-1 i partifinansieringsloven. Selve størrelsen af den støtte, der tildeles efter disse artikler, er for 2014 fastsat i et dekret³⁶⁰ (décret), der vedrører anvendelsen af artiklerne 9 og 9-1 i partifinansieringsloven. Indenrigsministeren (le ministre de l'intérieur) er ansvarlig for gennemførelsen af dette dekret, der offentliggøres i den franske pendant til Statstidende (Journal officiel de la République française), jf. dekretets artikel 5. Dekretet vil i det følgende blive omtalt som partifinansieringsdekretet.

6.5.2.1.2. Størrelsen af den offentlige økonomiske støtte

Det følger af partifinansieringsdekretet, at størrelsen af den samlede offentlige støtte, der tildeles de politiske partier efter partifinansieringsloven, i 2014 er på 63.099.073,55 €, jf. partifinansieringsdekretets artikel 1, 1. afsnit.

Det følger af partifinansieringsloven, at beløbet for den offentlige økonomiske partistøtte er delt i to lige dele (deux fractions égales), hvor den første del er beregnet til finansiering af de politiske partier og grupper efter deres resultater ved valget til Nationalforsamlingen, og den anden del specifikt er beregnet til finansiering af de politiske partier og grupper, der er repræsenteret i parlamentet, jf. artikel 8, 2. til 4. afsnit. Den nærmere størrelse af den første og den anden del af den offentlige partistøtte er fastlagt i partifinansieringsdekretet.

Den første del af den offentlige partistøtte (la première fraction), der tildeles på grundlag af resultater ved valg til Nationalforsamlingen, tildeles til de politiske partier og grupper, der ved det seneste valg til Nationalforsamlingen har opstillet kandidater, som hver har opnået mindst 1 pct. af de afgivne stemmer i mindst halvtreds valgkredse (circonscriptions), dog med visse undtagelser for særlige territoriale oversøiske enheder, jf. partifinansieringslovens artikel 9, 1. til 3. afsnit.

---

³⁶⁰ Dekret nr. 2014-111 af 6. februar 2014 udstedt med henblik på gennemførelsen af artikel 9 og 9-1 i lov nr. 88-227 af 11. marts 1988 (Décret n° 2014-111 du 6 février 2014 pris pour l'application des articles 9 et 9-1 de la loi n° 88-227 du 11 mars 1988 modifiée relative à la transparence financière de la vie politique). Dekretet kan findes på: <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000028571653&fastPos=2&fastReqId=1633054832&categorieLien=cid&oldAction=rechTexte>.

Indenrigsministeriet har oplyst, at for 2014 tildeles støtten i forhold til partiernes opnåede resultater ved parlamentsvalget i 2012.

Fordelingen af den første del af støtten skal ske forholdsmæssigt efter antallet af stemmer, som hvert parti eller gruppe har opnået i første valgrunde. Stemmer på kandidater, der er erklæret ikke-valgbare, medregnes ikke, jf. partifinansieringslovens artikel 9, 4. afsnit.

Det følger af partifinansieringsdekretet, at beløbet for den første del af partistøtten for 2014 er på 28.763.737,55 €. Heraf tildeles 28.475.114,24 € til de politiske partier og grupper, der ved det seneste valg til Nationalforsamlingen har opstillet kandidater, som hver har opnået mindst 1 pct. af de afgivne stemmer i mindst halvtreds valgkredse, og 288.623,31 € tildeles til de politiske partier, der falder under undtagelsen vedrørende de territoriale oversøiske enheder, jf. partifinansieringsdekretet, bilag I (Article Annexe I).

Den anden del af den offentlige partistøtte (la seconde fraction), der tildeles på grundlag af repræsentanter i parlamentet, tildeles de politiske partier og grupper, der er berettigede til den første del af den offentlige partistøtte. Denne anden del af den offentlige partistøtte tildeles forholdsmæssigt efter antallet af parlamentsmedlemmer, som er registreret eller tilknyttet partiet, jf. partifinansieringslovens artikel 9, 6. afsnit. Denne anden del af den offentlige partistøtte tildeles efter fordelingen mellem partierne og grupperne af antallet af parlamentsmedlemmer i såvel Nationalforsamlingen som Senatet, jf. også partifinansieringslovens artikel 9, 9. afsnit.³⁶¹

Indenrigsministeriet har oplyst, at for 2014 tildeles støtten i forhold til antallet af parlamentsmedlemmer, der i 2013 var tilknyttet et politisk parti.³⁶²

I 2014 udgør den anden del af den offentlige partistøtte 34.335.336 €, jf. partifinansieringsdekretet, bilag II (Article Annexe II). Der udbetales 37.280,50 € pr. parlamentsmedlem.

Det fremgår endvidere af de to bilag til partifinansieringsdekretet, hvor meget offentlig støtte de enkelte partier har fået tildelt i 2014.

Partifinansieringsloven indeholder ikke regler om modregning i offentlig støtte som følge af modtagne private bidrag.

---

³⁶¹ Partifinansieringslovens artikel 9, 9. afsnit, er beskrevet nedenfor i afsnit 6.5.2.1.4.

³⁶² Se nærmere om fremgangsmåden i afsnit 6.5.2.1.4.

6.5.2.1.3. Forskel i antal af kandidater fra hvert køn

Fuld udbetaling af partistøtte er i Frankrig betinget af, at partierne respekterer kønsligestilling. Såfremt dette ikke er tilfældet, trækkes partierne i den offentlige støtte.

Hvis der i et politisk parti eller en politisk gruppe er forskel på antallet af kandidater fra hvert køn, og denne forskel overstiger 2 pct. af partiets eller gruppens samlede antal kandidater, vil beløbet på den første del af den offentlige støtte, der vedrører resultater ved valg til Nationalforsamlingen, blive reduceret med en procentsats svarende til tre fjerdedele af den indrapporterede forskel for det samlede antal af disse kandidater³⁶³, jf. partifinansieringslovens artikel 9-1, 1. afsnit.

6.5.2.1.4. Fremgangsmåden ved tildeling af partistøtten

For at komme i betragtning til *den første del af partistøtten*, der vedrører resultater ved valg til Nationalforsamlingen, skal et politisk parti eller gruppe senest kl. 18 den sjette fredag forud for valgdagen (le jour du scrutin), have indgivet en anmodning til Indenrigsministeriet om at komme i betragtning til den første del af støtten. Indenrigsministeriet udarbejder ved bekendtgørelse (par arrêté) en liste over samtlige af de politiske partier og grupper, der har indgivet anmodning herom, og denne offentliggøres i den franske pendant til Statstidende (Journal officiel de la République française) senest den femte fredag før valgdagen, jf. partifinansieringslovens artikel 9, 5. afsnit, 2. og 3. pkt.

Hvad angår *den anden del af partistøtten*, der tildeles på grundlag af repræsentanter i parlamentet, skal parlamentsmedlemmerne i løbet af november måned ved forsamlingens præsidium (bureau de leur assemblée) have meddelt deres registrering eller tilknytning til et politisk parti eller gruppe. Hvert parlamentsmedlem kan kun angive én registrering eller tilknytning til et enkelt politisk parti eller en enkel politisk gruppe, jf. partifinansieringslovens artikel 9, 6. og 7. afsnit.

Det støttebeløb, der tildeles hvert politisk parti eller gruppe, anføres i en rapport, der vedlægges finanslovsforslaget (projet de loi de finances) for året, jf. partifinansieringslovens artikel 9, 10. afsnit. Bevillingsbeløbet til anvendelse til finansiering af politiske partier og grupper i finanslovsforslaget for året kan fra præsiderne for Nationalforsamlingen og Senatets side være genstand for fælles forslag til regeringen, jf. partifinansieringslovens artikel 8, 1. afsnit.

Nationalforsamlingens eller senatets præsidium (le bureau de l'Assemblée nationale et le bureau du Sénat) underretter senest den 31. december i året premierministeren (Premier ministre) om fordelingen af parlamentsmedlemmer mellem de politiske partier og grupper ud fra erklæringerne

---

³⁶³ Denne reduktion finder ikke anvendelse på partier og grupper opstillet for særlige territoriale oversøiske enheder, jf. partifinansieringslovens artikel 9-1, 2. afsnit.

fra parlamentets medlemmer. Disse erklæringer offentliggøres i den franske pendant til Statstidende (Journal officiel de la République française), jf. partifinansieringslovens artikel 9, 9. afsnit.

Det støttebeløb, der tildeles hvert parti eller hver gruppe, anføres i en rapport, der vedlægges finanslovsforslaget for året, jf. partifinansieringslovens artikel 9, 10. afsnit.

6.5.2.2. Godtgørelse af kandidaters valgudgifter

6.5.2.2.1. Generelt

Der tildeles ikke i Frankrig partistøtte til kandidaterne. I stedet godtgør staten kandidaterne for en del af deres valgudgifter (dépenses électorales). Der er i tilknytning hertil i valgloven fastsat flere krav, som kandidaten skal overholde. Herunder er der fastsat et loft for, hvor mange valgudgifter en kandidat må afholde (plafond des dépenses électorales).

Det fremgår af Kommissionens vejledning, at kandidaterne blandt andet tilpligtes, at overholde reglerne om begrænsning af holdningspåvirkende foranstaltninger (propagande) og oplysende formidling (communication institutionelle) i valgperioden i henhold til valglovens artikel L 52-1, jf. Kommissionens vejledning forside. Denne pligt vil ikke blive beskrevet nærmere i det følgende. Kandidaternes øvrige forpligtelser vil blive gennemgået løbende.

Kandidaterne skal indsende et valgregnskab til Kommissionen, der efter undersøgelse af dette fastsætter beløbet for godtgørelse af valgudgifterne. Godtgørelsen af valgudgifter afholdes alt efter valgtypen af enten præfekten eller indenrigsministeren efter modtagelse af underretning om kommissionens afgørelse, jf. Kommissionens vejledning, afsnit 1.9.6.2, side 35f.

6.5.2.2.2. Loft for valgudgifter

Der er i valgloven indført et loft for de valgudgifter, der afholdes af hver kandidat eller hver liste med kandidater eller afholdes for deres regning. Loftet for valgudgifter er begrænset til valgudgifter, der afholdes i løbet af det år, der ligger før den første dag i den måned, hvor valget afholdes, og indtil datoen for kandidatens indgivelse af valgregnskab (compte de campagne), jf. valglovens artikel L 52-11, 1. afsnit og L 52-4, 2. afsnit. Datoen for indgivelse af kandidatens valgregnskab³⁶⁴ er for kandidater, der har deltaget i første valgrunde, senest kl. 18.00 den 10. fredag efter første valgrunde.³⁶⁵ Udgifter til holdningspåvirkende foranstaltninger (les dépenses de propagande), der er direkte afholdt af staten, falder ikke under loftet for valgudgifter, jf. valglovens artikel L 52-11, 1. afsnit.

---

³⁶⁴ For nærmere oplysning om valgregnskabet se afsnit 6.5.5.2.

³⁶⁵ Jf. afsnit 6.5.5.2.3.

De nævnte bestemmelser om et loft for valgudgifter gælder ikke ved valg af departementsrådsmedlemmer (élection des conseillers généraux) i kredse (les cantons) med mindre end 9.000 indbyggere og ved valg af byrådsmedlemmer (élection des conseillers municipaux) i kommuner (les communes) med mindre end 9.000 indbyggere, jf. valglovens artikel L 52-4, 5. afsnit.

Det er i Kommissionens vejledning anført, at loftet for valgudgifter er fastsat for at tilstræbe at styrke ligheden mellem kandidater, jf. Kommissionens vejledning side 8.³⁶⁶

Loftsbeløbet fastsættes ud fra antallet af indbyggere i valgkredsen og ud fra om der er tale om valg af byrådsmedlemmer (des conseillers municipaux), valg af departementsrådsmedlemmer (des conseillers généraux) eller valg af regionsrådsmedlemmer (des conseillers régionaux), jf. valglovens artikel L 52-11, 2. afsnit.

Loftet for valgudgifter pr. indbygger fremgår af nedenstående skema, jf. valglovens artikel L 52-11, 2. afsnit:

Andel af valgkredsens befolkning:	Valg af byrådsmedlemmer ved første valgrunde	Valg af byrådsmedlemmer ved anden valgrunde	Valg af departementsrådsmedlemmer	Valg af regionalrådsmedlemmer
Overstiger ikke 15.000 indbyggere	1,22 €	1,68 €	0,64 €	0,53 €
Fra 15.001 til 30.000 indbyggere	1,07 €	1,52 €	0,53 €	0,53 €
Fra 30.001 til 60.000 indbyggere	0,91 €	1,22 €	0,43 €	0,53 €
Fra 60.001 til 100.000 indbyggere	0,84 €	1,14 €	0,30 €	0,53 €
Fra 100.001 til 150.000 indbyggere	0,76 €	1,07 €	-	0,38 €

³⁶⁶ Se afsnittet ”Finalités de la législation”.

Fra 150.001 til 250.000 indbyggere	0,69 €	0,84 €	-	0,30 €
Over 250.000 indbyggere	0,53 €	0,76 €	-	0,23 €

Udgiftsloftet for valg af deputerede til Nationalforsamlingen udgør 38.000 € pr. kandidat. Beløbet forhøjes med 0,15 € pr. indbygger i valgkredsen (circonscription). Se valglovens artikel L 52-11, 3. afsnit.

De nævnte udgiftslofter pristalsreguleres hvert år ud fra forbrugerprisindekset. Fra 2012 er pristalsreguleringen sat i bero, indtil underskuddet på de offentlige finanser er nul. Se nærmere valglovens artikel L 52-11, 5. afsnit.

6.5.2.2.3. Godtgørelse af valgudgifter

Staten godtgør kandidaters valgudgifter ved de valg, hvor der er indført et loft for kandidatens valgudgifter. Kandidaternes valgudgifter godtgøres med et beløb, der svarer til 47,5 pct. af udgiftsloftet for den pågældende kandidat. De nævnte bestemmelser om godtgørelse af kandidaters valgudgifter gælder ikke ved valg af departementsrådsmedlemmer i kredse med mindre end 9.000 indbyggere og ved valg af byrådsmedlemmer i kommuner med mindre end 9.000 indbyggere, jf. valglovens artikel L 52-4, 5. afsnit. Godtgørelsen kan ikke overstige beløbet af de udgifter, der er betalt af kandidaternes personlige indskud, og som er anført i kandidatens valgregnskab, jf. valglovens artikel L 52-11-1, 1. afsnit.

Det er dog ikke alle kandidater, der er berettigede til denne godtgørelse af valgudgifter. Godtgørelse for valgudgifter udbetales således ikke til kandidater, der har opnået mindre end 5 pct. af de afgivne stemmer ved første valgrunde. Godtgørelse udbetales heller ikke til kandidater for så vidt angår valgudgifter, der overstiger det udgiftsloft, der er fastsat for den pågældende.³⁶⁷ Derudover udbetales godtgørelse ikke til kandidater, der ikke har indsendt regnskab inden for den fastsatte frist, eller til kandidater, hvis regnskab forkastes af andre årsager. Endelig udbetales godtgørelse ikke til kandidater, der ikke har indgivet deres formueerklæring (déclaration de situation patrimoniale), såfremt de er forpligtet hertil, jf. valglovens artikel L 52-11-1, 2. afsnit.

³⁶⁷ Jf. afsnit 6.5.2.2.2.

Kommissionens udbetaling af fuld godtgørelse forudsætter, at valgregnskabet er lovmæssigt og rettidigt aflagt.³⁶⁸

Valgloven indeholder ikke regler om modregning i godtgørelsen af valgudgifter som følge af modtagne private bidrag.

6.5.3. Private bidrag

6.5.3.1. Private bidrag til politiske partier

6.5.3.1.1. Politiske partiers valg af en befuldmægtiget

6.5.3.1.1.1. Generelt

De politiske partier og deres lokale og regionale organisationer eller deres specialiserede organisationer, som de har udpeget til dette formål, skal udpege en befuldmægtiget (mandataire), der skal tage imod midler (les fonds) til partiet eller partiets organisationer. Den befuldmægtigede kan enten være en finansieringsforening (une association de financement) eller en fysisk person (une personne physique), jf. partifinansieringslovens artikel 11. Vælger partiet en fysisk person som befuldmægtiget, betegnes denne som en finansiel befuldmægtiget (mandataire financier).

Når et politisk parti har udpeget en befuldmægtiget (hvad enten denne er en finansieringsforening eller en finansiel befuldmægtiget), må partiet kun modtage donationer via den befuldmægtigede, jf. partifinansieringslovens artikel 11-8. Overholder partiet ikke dette, vil det politiske parti miste retten for det kommende år til at blive omfattet af bestemmelserne i artiklerne 8 til 10 i partifinansieringsloven, der vedrører tildeling af offentlig partistøtte, jf. partifinansieringslovens artikel 11-8, jf. artikel 11-7, 2. afsnit, 3. pkt.

Ydermere vil private donationer og bidrag til partiet i det kommende år ikke give ret til den skattereduktion, der er hjemlet i artikel 200 i den generelle skattelov (code général des impôts), jf. partifinansieringslovens artikel 11-8, jf. artikel 11-7, 2. afsnit, 3. pkt.

Indenrigsministeriet har oplyst, at det er den befuldmægtigede, der indsamler donationer og medlemsbidragene fra fysiske personer.

Indenrigsministeriet har videre oplyst, at et politisk parti, der har udpeget en befuldmægtiget, kan finansiere eller bidrage til finansieringen af valgkampagner.

---

³⁶⁸ Se nærmere afsnit 6.5.6.2.

6.5.3.1.1.2. Valg af finansieringsforening

Godkendelse som finansieringsforening som befuldmægtiget for et politisk parti gives af Kommissionen, jf. partifinansieringslovens artikel 11-1, 1. afsnit. Foreningens formål skal være begrænset til alene finansiering af et politisk parti, jf. partifinansieringslovens artikel 11-1, 1. afsnit. Foreningens vedtægter skal indeholde en angivelse af den territoriale valgkreds (la circonscription territoriale), hvori partiet udøver sine aktiviteter, jf. partifinansieringslovens artikel 11-1, 3. afsnit. Foreningens vedtægter skal indeholde en forpligtelse for foreningen til at oprette en enkeltstående bank- eller postgirokonto, hvorpå alle de donationer (les dons), der modtages med henblik på finansiering af et politisk parti, skal indsættes, jf. partifinansieringslovens artikel 11-1, 4. afsnit.

6.5.3.1.1.3. Valg af finansiel befuldmægtiget

Har partiet valgt en fysisk person som befuldmægtiget, betegnes denne som en finansiel befuldmægtiget (mandataire financier). Partiet skal i denne situation ved erklæring skriftligt underrette præfektoret på sit hjemsted (la préfecture de son siège) om navnet på den fysiske person, der er valgt som befuldmægtiget. Denne erklæring skal ledsages af et udtrykkeligt samtykke (l'accord exprès) fra den udpegede person og indeholde nærmere oplysninger om den territoriale valgkreds, hvori den finansielle befuldmægtigede udøver sine aktiviteter, jf. partifinansieringslovens artikel 11-2, 1. afsnit. Den finansielle befuldmægtigede er forpligtet til at oprette en enkeltstående bank- eller postgirokonto, hvorpå alle de donationer, der modtages med henblik på finansiering af et politisk parti, skal indsættes, jf. partifinansieringslovens artikel 11-2, 2. afsnit.

6.5.3.1.2. Betingelser for private bidrag

Det er i Frankrig tilladt for de politiske partier at modtage private bidrag. Det er dog ikke tilladt for juridiske personer (les personnes morales), med undtagelse af politiske partier og politiske grupper, at bidrage til finansiering af politiske partier. De juridiske personer må heller ikke give donationer, uanset formen, til deres finansieringsforeninger eller til deres finansielle befuldmægtigede, eller ved at levere varer (biens), tjenesteydelser (services) eller andre direkte eller indirekte fordele (avantages directs ou indirects) til priser, der er lavere end de normalt anvendte priser, jf. partifinansieringslovens artikel 11-4, 3. afsnit.

Derudover må den befuldmægtigede for et politisk parti, hverken direkte eller indirekte, modtage bidrag eller materiel bistand (les contributions ou aides matérielles) fra en fremmed stat (un Etat étranger) eller en udenlandsk juridisk person (une personne morale de droit étranger), jf. partifinansieringslovens artikel 11-4, 6. afsnit.

Der er fastsat et loft for størrelsen på beløbet af private bidrag fra fysiske personer, som den enkelte bidragsyder må yde årligt. Frivillige donationer (les dons) og bidrag fra et medlem af et politisk

parti (les cotisations versées en qualité d'adhérent), der gives af en fysisk person, der er behørigt identificeret, til en eller flere befuldmægtigede for et eller flere politiske partier (hvad enten den befuldmægtigede er en finansieringsforening eller en finansiel befuldmægtiget), må ikke overstige 7.500 € årligt, jf. partifinansieringslovens artikel 11-4, 1. afsnit. Loftet gælder dog ikke for bidrag fra indehavere af nationale eller lokale valgmandater, jf. partifinansieringslovens artikel 11-4, 2. afsnit.

Indenrigsministeriet har oplyst, at fysiske personer, der bidrager til et politisk parti, begunstiges med et skattefradrag i henhold til artikel 200 i den generelle skattelov.

Donationer fra fysiske personer eller politiske partier på over 150 €, der gives til den befuldmægtigede, skal indbetales definitivt (à titre définitif) og uden modydelse, enten pr. check eller ved overførsel, direkte debitering eller hævekort, jf. partifinansieringslovens § 11-4, 5. afsnit.

Efter modtagelsen af en donation udsteder den befuldmægtigede (hvad enten denne er en finansieringsforening eller en finansiel befuldmægtiget) en kvittering (un reçu) til bidragsyder (le donateur). Kvitteringer, der er udstedt for donationer på 3.000 € eller derunder fra fysiske personer, skal ikke angive navnet på det parti eller den gruppe, der modtager støtten. Betingelserne for udfærdigelse, anvendelse og overdragelse af kvitteringen er fastsat i et statsrådsdekret (un décret en Conseil d'Etat). De politiske partier skal årligt på de betingelser, der er fastsat i statsrådsdekretet, overdrage en liste til Kommissionen over de personer, der årligt har givet samtykke til at betale én eller flere donationer eller bidrag, jf. i det hele partifinansieringslovens artikel 11-4, 4. afsnit.

6.5.3.2. Private bidrag til finansiering af kandidaters valgkampagne

6.5.3.2.1. Kandidaters valg af en befuldmægtiget

6.5.3.2.1.1. Generelt

Det er ikke kun de politiske parter, der skal udnævne en befuldmægtiget. Dette krav gælder ligeledes for alle kandidater, der stiller op til et valg, jf. valglovens artikel L 52-4, 1. afsnit, 1. pkt.

En kandidat skal senest på dagen for registrering af kandidaturet udnævne en befuldmægtiget. Kandidaten kan som befuldmægtiget enten vælge en valgfinansieringsforening (une association de financement électoral) eller en fysisk person (personne physique), der benævnes den finansielle befuldmægtigede ("le mandataire financier"). Flere kandidater kan ikke dele én og samme befuldmægtigede, jf. valglovens artikel L 52-4, 1. afsnit.

Den befuldmægtigede (hvad enten denne er en valgfinansieringsforening eller en finansiel befuldmægtiget) indsamler midlerne (les fonds) til finansiering af valgkampagnen i en bestemt

nærmere afgrænset periode. Denne periode løber i det år, der ligger før den første dag i den måned, hvor valget afholdes, og indtil datoen for kandidatens indgivelse af valgregnskab (compte de campagne), jf. valglovens artikel L 52-4, 2. afsnit. Datoen for indgivelse af kandidatens valgregnskab er for kandidater, der har deltaget i første valgrunde, senest kl. 18.00 den 10. fredag efter første valgrunde.³⁶⁹ Den befuldmægtigede må kun indsamle midler i løbet af denne periode, jf. valglovens artikel L 52-5, 3. afsnit og L 52-6, 6. afsnit.

Den befuldmægtigede afholder de udgifter, der er pådraget med henblik på valget, og som ligger før datoen for den pågældende valgrunde, dog med undtagelse af de udgifter, der afholdes af et parti eller en politisk gruppe. Udgifter, der ligger før udnævnelsen af den befuldmægtigede, og som er betalt direkte af kandidaten eller til dennes fordel, refunderes af den befuldmægtigede og vil figurere på dennes konto, valglovens artikel L 52-4, 3. afsnit.

6.5.3.2.1.2. Valg af valgfinansieringsforening

Såfremt kandidaten vælger en valgfinansieringsforening, skal denne forening være udnævnt i henhold til betingelserne i foreningsloven (loi relative au contrat d'association). Udnævnelsen skal ledsages af et skriftligt samtykke fra kandidaten. Kandidaten må ikke være medlem af den finansieringsforening, der støtter denne. Se i det hele valglovens artikel L 52-5, 1. afsnit.

Valgfinansieringsforeningen er forpligtet til at åbne en enkeltstående bank- eller postgirokonto, der viser samtlige af valgfinansieringsforeningens finansielle transaktioner. Foreningens regnskab skal vedlægges valgregnskabet for den kandidat som foreningen har støttet. Hvis foreningen har støttet en kandidat, der figurerer på en liste vedlægges foreningens regnskab til valgregnskabet for den kandidat, der står øverst på listen, jf. valglovens artikel L 52-5, 2. afsnit.³⁷⁰

Foreningen opløses uden videre tre måneder efter indlevering af valgregnskabet for den kandidat, som foreningen støtter. Foreningen er inden udløbet af denne frist forpligtet til at udtale sig om overdragelse af dens nettoaktiver, der ikke stammer fra kandidatens indskud. Foreningens saldo skal enten tilfalde et politisk partis finansieringsforening eller et eller flere anerkendte almennyttige etableringer. Hvis der ikke er truffet beslutning om overdragelse på ovenstående betingelser og inden for ovenstående frister, vil statsadvokaten (le procureur de la République) efter anmodning fra præfekten (le préfet) i det departement, hvori valgfinansieringsforeningens hjemsted ligger, indbringe sagen for retspræsidenten (le président) for retten for større sager (tribunal de grande instance). Retspræsidenten vil træffe afgørelse om det eller de almennyttige etableringer, der skal tildeles nettoaktiverne. Det samme er tilfældet, hvis overdragelsen ikke accepteres, jf. valglovens artikel L 52-5, 4. afsnit.

---

³⁶⁹ For nærmere oplysning herom se afsnit 6.5.5.2.3.

³⁷⁰ Om aflæggelse af valgregnskab se nærmere afsnit 6.5.5.2.

6.5.3.2.1.3. Valg af finansiel befuldmægtiget

Såfremt kandidaten vælger en finansiel befuldmægtiget, underretter kandidaten skriftligt sin bopæls præfektur om navnet på den finansielle befuldmægtigede, som kandidaten vælger. Udnævnelsen skal ledsages af den udnævnte befuldmægtigedes udtrykkelige samtykke. Revisoren, der har til opgave at aflægge valgregnskabet, kan ikke være befuldmægtiget. Se i det hele valglovens artikel L 52-5, 1. afsnit.

Kandidatens finansielle befuldmægtigede er forpligtet til at åbne en enkeltstående bank- eller postgirokonto, der viser samtlige finansielle transaktioner, jf. valgloven artikel L 52-6, 2. afsnit, 1. pkt. Den finansielle befuldmægtigedes regnskab skal vedlægges valgregnskabet for den kandidat, som har udnævnt vedkommende. Hvis den finansielle befuldmægtigede er udnævnt af en kandidat, der figurerer på en liste, skal den finansielle befuldmægtigedes regnskab vedlægges valgregnskabet for den kandidat, der står øverst på listen, jf. valglovens artikel L 52-6, 5. afsnit.

Den finansielle befuldmægtigedes funktioner ophører uden videre tre måneder efter indlevering af valgregnskabet for den kandidat, der har givet vedkommende mandat, jf. valglovens artikel L 52-6, 7. afsnit. Ved udløbet af sit mandat overdrager den finansielle befuldmægtigede et regnskab for sin aktivitet til kandidaten. Når regnskabet udviser en positiv saldo, der ikke stammer fra kandidatens indskud, overdrages denne saldo efter kandidatens beslutning enten til et politisk partis finansieringsforening eller til et eller flere anerkendte, almennyttige etableringer. Hvis der ikke er truffet beslutning om overdragelse på ovenstående betingelser og inden for ovenstående frister, indbringer statsadvokaten (le procureur de la République) efter anmodning fra præfekten (du préfet) i det departement, hvori kandidaten er bosiddende (domicilié), sagen for retspræsidenten (le président) for retten for større sager (tribunal de grande instance). Retspræsidenten træffer afgørelse om det eller de almennyttige etableringer, der skal tildeles nettoaktiverne. Det samme er tilfældet, hvis overdragelsen ikke accepteres, jf. valglovens artikel L 52-6, 8. afsnit.

6.5.3.2.2. Betingelser for private bidrag

Ligesom det er gældende for de politiske partier, er det ikke tilladt for juridiske personer (les personnes morales), med undtagelse af politiske partier og grupper, at bidrage til finansieringen af en kandidats valgkampagne, hverken ved at give donationer, uanset formen, eller ved at levere varer, tjenesteydelser eller andre direkte eller indirekte fordele til priser, der er lavere end de normalt anvendte priser, jf. valglovens artikel L 52-8, 2. afsnit. Derudover må ingen kandidat, hverken direkte eller indirekte, modtage bidrag eller materiel bistand fra en fremmed stat eller en udenlandsk juridisk person, jf. valglovens artikel L 52-8, 5. afsnit.

Bidrag, der gives af en fysisk person, der er behørigt identificeret, til finansiering af én eller flere kandidaters kampagne i forbindelse med det samme valg, må ikke overstige 4.600 €, jf. valglovens artikel L 52-8, 1. afsnit.

Ethvert bidrag, der gives til en kandidat med henblik på dennes kampagne, på over 150 € skal indbetales pr. check eller ved overførsel, direkte debitering eller hævekort, jf. valglovens artikel L 52-8, 3. afsnit.

Det er tilladt at give bidrag i kontanter. Der er dog i visse tilfælde en grænse for det samlede beløb på kontante bidrag, der må bevilliges kandidaten. Hvor loftet for kandidatens afholdelse af valgudgifter³⁷¹ er lig med eller højere end 15.000 €, må det samlede beløb for bidrag i kontanter ikke overstige 20 pct. af det samlede tilladte udgiftsbeløb, jf. valglovens artikel L 52-8, 4. afsnit.

Efter modtagelsen af en donation udsteder den befuldmægtigede (hvad enten denne er en valgfinansieringsforening eller en finansiel befuldmægtiget) en kvittering til bidragsyderen. Betingelserne for udfærdigelse, anvendelse og overdragelse af kvitteringen til Kommissionen er fastsat i et statsrådsdekret (un décret en Conseil d'Etat). Kvitteringer, der er udstedt for donationer på 3.000 € eller derunder, og som er givet af fysiske personer, skal ikke efter de nærmere regler i statsrådsdekretet angive navnet på kandidaten, kandidaterne eller navnet på listen, der modtager støtten, jf. valglovens artikel L 52-10.

Det er endvidere i Kommissionens vejledning anført, at bidrag betalt via check, overførsel, direkte debitering eller betalingskort, og som dokumenteres at være til støtte for valgregnskabet fremlagt af en kandidat eller en liste, giver bidragsyderne ret til et fradrag i deres indkomstskat. Dette fradrag svarer til 66 pct. af bidragsbeløbet op til 20 pct. af den skattepligtige indkomst efter § 200 i den almindelige skattelov, jf. Kommissionens vejledning afsnit 2.2.1.3, side 48.

6.5.3.2.3. Reklame med anmodning om bidrag

Det er tilladt for kandidater og lister med kandidater, at gøre brug af reklame via pressen for at anmode om de bidrag, der er tilladte efter valglovens artikel L 52-8³⁷², jf. valglovens artikel L 52-8, 6. afsnit, 1. pkt. Reklamen må ikke indeholde andre bemærkninger end bemærkninger, der muliggør betalingen af bidraget, jf. valglovens artikel L 52-8, 6. afsnit, 2. pkt.

Det følger videre af valgloven, at ingen form for reklame må iværksættes med valgformål til fordel for en kandidat eller liste over kandidater uden udtrykkeligt samtykke fra enten kandidaten, den ansvarlige for listen eller deres behørigt kvalificerede repræsentanter, jf. artikel L 52-16.

³⁷¹ For en nærmere beskrivelse af loftet for kandidatens afholdelse af valgudgifter henvises til afsnit 6.5.2.2.2.

³⁷² For beskrivelse af indholdet af valglovens artikel L 52-8 se afsnit 6.5.3.2.3.

6.5.4. Åbenhed om private bidrag

De politiske partier og kandidater må kun modtage donationer fra fysiske personer og politiske partier og grupper. Indenrigsministeriet har oplyst, at under henvisning til valghemmelighed og retten til privatlivets fred må navn og adresse på bidragsyder og donationens beløb ikke offentliggøres.

Efter partifinansieringsloven henholdsvis valgloven skal Kommissionen kun offentliggøre en sammenfatning af partiets regnskab og offentliggøre kandidatens regnskab i en forenklet form, jf. modsætningsvis partifinansieringslovens artikel 11-7, 2. afsnit, 2. pkt., og valglovens artikel L 52-12, 4. afsnit.³⁷³

6.5.5. Regnskabsaflæggelse

6.5.5.1. Politiske partiers regnskabsaflæggelse

6.5.5.1.1. Regnskabspligt

Politiske partier eller politiske grupper, der modtager støtte efter samtlige eller en del af bestemmelserne i partifinansieringslovens §§ 8 til 11-4, der vedrører modtagelse af både offentlig og privat støtte, er forpligtede til at føre regnskab (compte), jf. partifinansieringslovens artikel 11-7, 1. afsnit, 1. pkt. De politiske partier eller politiske grupper skal årligt udarbejde et regnskab, jf. partifinansieringslovens artikel 11-7, 2. afsnit, 1. pkt.

Regnskabet skal indeholde såvel det politiske partis eller den politiske gruppes regnskab samt regnskaber for samtlige organer, selskaber eller virksomheder, hvori partiet eller gruppen enten besidder halvdelen af selskabskapitalen eller halvdelen af pladserne i bestyrelsen, eller hvor partiet har en udslagsgivende beslutnings- eller administrationsmagt, jf. partifinansieringslovens artikel 11-7, 1. afsnit.

6.5.5.1.2. Revisionspligt

Regnskaberne skal påtegnes af to revisorer (certifiés par deux commissaires aux comptes) inden indsendelse til Kommissionen, jf. partifinansieringslovens artikel 11-7, 2. afsnit. Indenrigsministeriet har oplyst, at de to revisorer skal være fra forskellige revisionsfirmaer.

---

³⁷³ Se nærmere herom afsnit 6.5.5.1.3 og 6.5.5.2.6.

6.5.5.1.3. Indsendelse af regnskab til Kommissionen og offentliggørelse

Regnskabet skal indleveres til Kommissionen inden for det første halvår i året efter regnskabsåret. Kommissionen sørger for offentliggørelse af en sammenfatning (publication sommaire) af regnskabet i den franske pendant til Statstidende (Journal officiel de la République Française), jf. partifinansieringslovens artikel 11-7, 2. afsnit, 2. pkt.

6.5.5.2. Kandidaters regnskabsaflæggelse

6.5.5.2.1. Hvilke kandidater skal aflægge valgregnskab?

De kandidater, der har opnået mindst 1 pct. af de afgivne stemmer ved et givent valg, er forpligtet til at udarbejde et valgregnskab. Såfremt en kandidat stiller op til et valg på en liste, er det kun, hvis kandidaten står øverst på listen, at denne er forpligtet til at aflægge regnskab. Kandidaten er også forpligtet til at aflægge regnskab, hvor denne har modtaget et bidrag fra en fysisk person i henhold til valglovens artikel 52-8. Se valglovens artikel 52-8, 1. afsnit, 1. og 2. pkt.

6.5.5.2.2. Valgregnskabets indhold

Valgregnskabet skal indeholde oplysning om kandidatens samlede indtægter (des recettes perçues) efter deres oprindelse (leur origine) og kandidatens samlede pådragne eller afholdte udgifter (des dépenses engagées ou effectuées) efter deres art (leur nature) i forbindelse med valget. Undtaget fra regnskabspligten er dog kandidatens officielle kampagneudgifter pådraget og afholdt af denne eller for dennes regning. Valgregnskabet skal omfatte perioden, der løber i det år, der ligger før den første dag i den måned, hvor valget afholdes, og indtil datoen for kandidatens indgivelse af valgregnskab (compte de campagne), jf. valglovens artikel L 52-12, 1. afsnit, 1. og 2. pkt. og L 52-4, 2. afsnit. Den ovenfor nævnte periode, er sammenfaldende med perioden, hvor den befuldmægtigede må indsamle midler til finansiering af valgkampagnen.³⁷⁴

De udgifter, der anses for at være pådraget efter kandidatens regning, er udgifter, der pådrages direkte til fordel for kandidaten og med dennes samtykke, af de fysiske personer, der støtter vedkommende, såvel som af partierne og de politiske grupper, som er blevet dannet med henblik på at støtte vedkommende, eller som støtter vedkommende, jf. valglovens artikel L 52-12, 1. afsnit, 3. pkt.

Kandidaten skal under indtægter og udgifter værdiansætte og medtage direkte og indirekte fordele, tjenesteydelser og gaver i naturalier, som vedkommende har modtaget. Derudover skal

---

³⁷⁴ For nærmere beskrivelse af denne periode se afsnit 6.5.3.2.1.1.

valgregnskabet være i balance eller udvise et overskud, og det må ikke udvise et underskud, jf. valglovens artikel L 52-12, 1. afsnit, 4. og 5. pkt.

6.5.5.2.3. Frist for aflæggelse af valgregnskab

Kandidater, der har deltaget i første valgrunde, (eller den kandidat, der står øverst på listen i første valgrunde) skal senest kl. 18.00 den 10. fredag efter den første valgrunde indlevere sit valgregnskab og bilag til Kommissionen. Bilaget skal være ledsaget af dokumentation (justificatifs) for vedkommendes indtægter samt fakturaer, tilbud og andre dokumenter, der gør det muligt at fastslå beløbet for de udgifter, der er betalt eller pådraget af kandidaten eller for dennes regning. Se valglovens artikel L 52-12, 2. afsnit, 1. pkt.

6.5.5.2.4. Valgregnskabet skal aflægges af en revisor

Valgregnskabet skal aflægges af et medlem af sammenslutningen af ekspert-revisorer og almindelige revisorer (est présenté par un membre de l'ordre des experts-comptables et des comptables agréés). Revisor skal klargøre valgregnskabet til behandling og sikre, at de krævede bilag foreligger, jf. valglovens artikel L 52-12, 2. afsnit, 1. og 2. pkt.

6.5.5.2.5. Erklæring om fravær af indtægter og udgifter

Hvis valgregnskabet hverken indeholder indtægter eller udgifter, er det ikke nødvendigt, at valgregnskabet aflægges af et medlem af sammenslutningen af revisorer og autoriserede revisorer. I dette tilfælde skal den befuldmægtigede udarbejde en erklæring om fravær af indtægter og udgifter (une attestation d'absence de dépense et de recette). Se valglovens artikel L 52-12, 2. afsnit, 3. og 4. pkt.

Det er heller ikke nødvendigt, at valgregnskabet aflægges af en revisor, når kandidaten eller den liste, som vedkommende kandidat er øverst på, har fået mindre end 1 pct. af de afgivne stemmer, og vedkommende ikke har modtaget bidrag fra fysiske personer i henhold til betingelserne i artikel 200 i den almindelige skattelov³⁷⁵ (code général des impôts), jf. valglovens artikel L 52-12, 2. afsnit, sidste pkt.

6.5.5.2.6. Offentliggørelse

Kommissionen vil stå for en offentliggørelse af valgregnskaberne i en forenklet form (la publication dans une forme simplifiée), jf. valglovens artikel L 52-12, 4. afsnit.

---

³⁷⁵ Betingelserne vil ikke blive gennemgået i nærværende fremstilling.

6.5.6. Kontrol

6.5.6.1. Kontrol af politiske partiers regnskaber

Kommissionen fører tilsyn med, om partiernes regnskaber er aflagt i overensstemmelse med partifinansieringsloven. Har Kommissionen modtaget et mangelfuldt regnskab, vil Kommissionen udbede sig samtlige regnskabsbilag og enhver nødvendig dokumentation for Kommissionens korrekte opfyldelse af sine tilsynsopgaver (accomplissement de sa mission de contrôle), jf. partifinansieringslovens artikel 11-7, 3. afsnit.

Hvis Kommissionen konstaterer, at kravene til det indleverede regnskab efter partifinansieringslovens artikel 11-7 ikke er opfyldt, mister det politiske parti retten for det kommende år til at blive omfattet af bestemmelserne i partifinansieringslovens artikler 8 til 10, der vedrører tildeling af offentlig partistøtte. Derudover vil private donationer og bidrag til partiet i det kommende år ikke give ret til skattefradrag for bidragsyder efter den generelle skattelov (code général des impôts), jf. partifinansieringslovens artikel 11-7, 2. afsnit, 3. pkt.

6.5.6.2. Kontrol af kandidaters valgregnskaber

Kommissionen godkender eller efter en kontradiktorisk procedure forkaster eller omgør valgregnskaberne (les comptes de campagne), jf. valglovens artikel L 52-15, 1. afsnit, 1. pkt. Som følge af kontradiktionsprincippet vil kandidaten blive underrettet om eventuelle bemærkninger og sanktioner, som denne risikerer, og kandidaten vil således få mulighed for at fremkomme med uddybninger og fremlægge yderligere bilag, som måtte vurderes nødvendige, jf. Kommissionens vejledning afsnit 1, side 9.

Som udgangspunkt udtaler Kommissionen sig om regnskaberne senest seks måneder efter indlevering af regnskaberne (dépôt des comptes). Efter denne frist anses regnskaberne for at være godkendt, jf. valglovens artikel L 52-15, 2. afsnit.

Kommissionen vil indbringe sagen for en valgdommer (le juge de l'élection), hvis Kommissionen konstaterer, at valgregnskabet ikke er blevet indleveret inden for den fastsatte frist, hvis regnskabet er blevet forkastet, eller hvis det, eventuelt efter omgørelse, viser sig, at der er sket en overskridelse af loftet for valgudgifter, jf. valglovens artikel L 52-15, 3. afsnit.

Hvis Kommissionen påviser uregelmæssigheder i valgregnskabet, der strider mod bestemmelserne i valglovens artikler L 52-4 til L 52-13 og L 52-16 (a relevé des irrégularités de nature à contrevenir aux dispositions des articles [...]), vil Kommissionen overdrage sagen til anklagemyndigheden (le parquet), jf. valglovens artikel L 52-15, 4. afsnit. Overordnet set vedrører de pågældende artikler

kandidatens valg af befuldmægtiget, modtagne bidrag fra fysiske personer, loft for valgudgifter, indsendelse af valgregnskab og krav om samtykke fra kandidaten ved reklamer med valgformål.

I alle tilfælde, hvor der ved en endelig afgørelse er blevet konstateret en overskridelse af valgudgiftsloftet, fastsætter Kommissionen et beløb lig med beløbet på overskridelsen, som kandidaten er forpligtet til at betale til statskassen, jf. valglovens artikel L 52-15, 6. afsnit.

Hvis der i valgregnskabet eller bilagene hertil er oplyst en udgift, der er lavere end de normalt anvendte priser, vurderer Kommissionen differencen og indskriver uden videre differencen i kampagneudgifterne. Dette sker dog først efter at Kommissionen har opfordret kandidaten til at fremlægge ethvert bilag, der er hensigtsmæssigt til en vurdering af omstændighederne. Denne difference anses for at udgøre et bidrag. Kommissionen foretager samme vurdering ved samtlige direkte eller indirekte fordele, tjenesteydelser og gaver i naturalier, som kandidaten har modtaget, jf. valglovens artikel L 52-17, 1. og 2. afsnit.

Det er Kommissionen, der fastsætter beløbet for statens godtgørelse, jf. valglovens artikel L 52-15, 1. afsnit, 2. pkt. Fuldstændig eller delvis refusion af de i valgregnskabet anførte udgifter er kun mulig, efter at Kommissionen har godkendt valgregnskabet, jf. valglovens artikel L 52-15, 5. afsnit.

6.5.6.3. Kommissionens rapport

Kommissionen indleverer i året efter de almindelige valg en rapport til præsidiets for Nationalforsamlingen og Senatet (le bureau des assemblées), der giver en generel fremstilling af Kommissionens handlinger (le bilan de son action) og indeholder samtlige bemærkninger, som Kommissionen finder hensigtsmæssigt at fremsætte, jf. valglovens artikel L 52-18.

6.5.7. Sanktioner

6.5.7.1. Ikke-valgbar og andre sanktioner

6.5.7.1.1. Kandidaten kan erklæres ikke-valgbar

Valgdommeren (le juge de l'élection) kan erklære en kandidat ikke-valgbar i flere henseender. Dette følger af valglovens artikel L 118-3, jf. Kommissionens vejledning afsnit 1.11.2, side 41ff. I det følgende henvises til valglovens artikel L 118-3 i den form, hvori denne bestemmelse vil finde anvendelse på valgene til de departementale råd i marts 2015, efter at være blevet ændret ved lov af 17. maj 2013.

Valgdommeren kan erklære en kandidat ikke-valgbar, hvis kandidatens valgregnskab, i givet fald efter omgørelse, viser, at loftet for valgudgifter er overskredet (un dépassement du plafond des dépenses électorales), jf. valglovens artikel L 118-3, 1. afsnit.

Hvis kandidaten ikke har indleveret sit valgregnskab i overensstemmelse med valglovens betingelser og inden for den fastsatte frist efter valglovens artikel L 52-12, kan valgdommeren erklære kandidaten ikke-valgbar, jf. valglovens artikel L 118-3, 2. afsnit.

Valgdommeren erklærer ligeledes en kandidat for ikke-valgbar, hvis dennes valgregnskab med rette er blevet forkastet på grund af en hensigt om svig (une volonté de fraude) eller på grund af særlig grov tilsidesættelse (manquement d'une particulière gravité) af reglerne for finansiering af valgkampagner, jf. valglovens artikel L 118-3, 3. afsnit.

Ikke-valgbarheden erklæret i medfør af bestemmelsens afsnit 1, 2 og 3, afsiges for en periode på maksimalt tre år og gælder for samtlige valg. Ikke-valgbarheden har imidlertid ingen indvirkning på mandater, der er opnået forud for datoen for afgørelsen, jf. i det hele valglovens artikel L 118-3, 4. afsnit.

6.5.7.1.2. Andre sanktioner for kandidaten

I de tilfælde, hvor der i kandidatens valgregnskab har været uregelmæssigheder, og dette ikke har medført en forkastelse af valgregnskabet, kan dette føre til en reduktion af beløbet på den fastsatte godtgørelse afhængigt af antallet af uregelmæssigheder og alvorsgraden heraf, jf. valglovens artikel L 52-11-1, 3. afsnit.

I alle tilfælde, hvor der ved en endelig afgørelse er blevet konstateret en overskridelse af valgudgiftsloftet, fastsætter Kommissionen et beløb lig med beløbet på overskridelsen, som kandidaten er forpligtet til at betale til statskassen, jf. valglovens artikel L 52-15, 6. afsnit.

6.5.7.2. Strafferetlige sanktioner

6.5.7.2.1. Straf efter partifinansieringsloven

Personer, der har givet donationer til flere politiske partier i strid med lovens artikel 11-4, straffes med en bøde på 3.750 € eller et års fængsel eller begge straffe, jf. partifinansieringslovens artikel 11-5, 1. afsnit. Partifinansieringslovens artikel 11-4 vedrører private bidrag.³⁷⁶

---

³⁷⁶ Partifinansieringsloven artikel 11-4 er beskrevet ovenfor i afsnit 6.5.3.1.2.

Modtageren af donationen (le bénéficiaire) ifalder de samme straffe, når én og samme fysiske person giver donationer til et enkelt politisk parti i strid med lovens 11-4, jf. partifinansieringslovens artikel 11-5, 2. afsnit.

6.5.7.2.2. Straf efter valgloven

6.5.7.2.2.1. Kandidaten

Kandidaten eller den kandidat, der står øverst på en liste, straffes med enten en bøde på 3.750 € eller fængsel i et år eller begge, hvis kandidaten blandt andet, jf. valglovens artikel L 113-1, afsnit I, og Kommissionens vejledning afsnit 1.11.2.3, side 42f.:

- har indsamlet midler i strid med valglovens artikel L 52-4, dvs. at kandidaten ikke har overholdt kravet om brugen af en befuldmægtiget til indsamling af midler, jf. nr. 1.³⁷⁷
- har accepteret midler, der overtræder bestemmelserne i valglovens artikel L 52-8, dvs. at kandidaten for eksempel har taget imod bidrag fra juridiske personer, taget imod bidrag fra fysiske personer, der overstiger det tilladte beløb eller taget imod kontante bidrag, der overstiger det tilladte beløb, jf. nr. 2.³⁷⁸
- har overskredet loftet for valgudgifter, der er fastsat i valglovens artikel L 52-11, jf. nr. 3.³⁷⁹
- har tilsidesat formforskrifterne for udarbejdelse af valgregnskabet i henhold til blandt andet valglovens artikel L 52-12, jf. nr. 4. Formforskrifterne indeholder blandt andet regler om valgregnskabets indhold, frist for indlevering af valgregnskab og om, at valgregnskabet skal aflægges af en revisor.³⁸⁰
- har ladet bevidst reducerede beløb (éléments comptables sciemment minorés) indgå i valgregnskabet eller bilagene hertil, jf. nr. 5.

Det følger af Kommissionens vejledning, at sagen kan indbringes for anklagemyndigheden enten af tredjemand eller af Kommissionen, jf. afsnit 1.11.2.3, side 43.

6.5.7.2.2.2. Den befuldmægtigede

Den befuldmægtigede kan pådrage sig et strafferetligt ansvar. Dette strafferetlige ansvar pådrages af lederen af en valgfinansieringsforening eller den finansielle befuldmægtigede, der ikke overholder bestemmelserne i valglovens artikel L 52-9, der vedrører relationer med tredjemand. Den befuldmægtigede vil blive idømt bødestraf for overtrædelser af fjerde grad, jf. valglovens artikel R94-1 og Kommissionens vejledning afsnit 1.11.1.2, side 41. Den strafbelagte artikel L 52-9 i valgloven bestemmer, at akter og dokumenter, der udgår fra den befuldmægtigede, skal indeholde

³⁷⁷ Artikel L52-4 er nærmere beskrevet i afsnit 6.5.3.2.1.1.

³⁷⁸ Artikel L52-8 er nærmere beskrevet i afsnit 6.5.3.2.3

³⁷⁹ Se nærmere herom afsnit 6.5.2.2.2.

³⁸⁰ For uddybning heraf se i det hele afsnit 6.5.5.2.

navnet på kandidaten eller navnet på listen over kandidater, der er modtagere af de indsamlede midler, samt navnet på den befuldmægtigede og datoen for dennes udnævnelse, jf. valglovens artikel L 52-9, 1. afsnit.

Den befuldmægtigede kan ligeledes ifalde strafferetligt ansvar, såfremt denne har medvirket til foretagelse af de overtrædelser, der er omhandlet i valglovens artikel L 113-1, jf. Kommissionens vejledning afsnit 1.11.1.2, side 41.³⁸¹ Derudover ifalder den befuldmægtigede et strafferetligt ansvar, hvor denne har udfærdiget falske erklæringer om, at kandidaten ikke har haft nogen udgifter, jf. Kommissionens vejledning afsnit 1.11.1.2, side 41.

6.5.7.2.2.3. Tredjemand

Enhver, der har afholdt en udgift af den art, der er omhandlet i valglovens artikel L 52-12, dvs. de samlede pådragne og afholdte udgifter i forbindelse med valget undtagen officielle kampagneudgifter, på vegne af en kandidat, uden at handle på dennes forlangende eller uden at have indhentet dennes udtrykkelige samtykke, straffes med enten en bøde på 3.750 € eller fængsel i et år eller begge straffe, jf. valglovens artikel L 113-1, afsnit III, og Kommissionens vejledning afsnit 1.11.3, side 43.

Det fremgår af Kommissionens vejledning, at det er den kandidat, der ikke har godkendt forpligtelsen til en udgift foretaget af tredjemand på kandidatens vegne, der skal indgive en klage, så snart denne opnår kendskab til en sådan handling, jf. Kommissionens vejledning afsnit 1.11.3, side 43.

Den, der har givet en donation til en kandidat i strid med valglovens artikel L 52-8, dvs. blandt andet ved at give større donationer end tilladt eller ved, at juridiske personer har givet bidrag til kandidaten, straffes med enten en bøde på 3.750 € eller fængsel på et år eller begge straffe. Hvis der er tale om en juridisk person (une personne morale), kan dens retlige og faktiske ledere (ses dirigeants de droit ou de fait) ifalde denne straf, jf. valglovens artikel L 113-1, afsnit II, og Kommissionens vejledning afsnit 1.11.3, side 43.

6.6. Retstilstanden på partistøtteområdet i Nederlandene

6.6.1. Indledning

Partistøtteområdet er i Nederlandene reguleret i den nederlandske partifinansieringslov.³⁸²

---

³⁸¹ Valglovens artikel L 113-1 er beskrevet ovenfor i afsnit 6.5.7.2.2.1.

³⁸² Wet financiering politieke partijen af 7. marts 2013. Loven er gengivet i den version, der var gældende pr. 11. august 2014. Loven kan findes på: http://wetten.overheid.nl/BWBR0033004/geldigheidsdatum_11-08-2014.

Det nederlandske Parlament (Staten-Generaal) består af to kamre. Et Andetkammer (Tweede Kamer der Staten-Generaal) på 150 medlemmer, der vælges mindst hvert fjerde år ved direkte valg. Og et Førstekammer (Eerste Kamer der Staten-Generaal) på 75 medlemmer, der vælges hvert fjerde år af medlemmerne af de 12 provinsråd 3 måneder efter valgene til provinsrådene. Senatet vælges således ved indirekte valg af provinsrådene, der vælges ved direkte valg.

Nederlandene er på regionalt niveau inddelt i provinser (provincies), der er inddelt i kommuner (gemeenten).

Hvor der i nedenstående gennemgang henvises til ministeren, er det ministeren for indenrigsanliggender og kongerigske forbindelser (Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), jf. partifinansieringslovens artikel 1 (a).

Nedenstående gennemgang baserer sig på partifinansieringsloven samt svaret på udvalgets forespørgsel om retstilstanden i Nederlandene fra den danske ambassade i Haag.

6.6.2. Offentlig økonomisk støtte

6.6.2.1. Niveauerne for den offentlige økonomiske støtte

Der ydes offentlig økonomisk støtte til politiske partier, der på landsplan har sæde i Parlamentets (Generalstaternes) Andetkammer eller Førstekammer (de Tweede Kamer, de Eerste Kamer der Staten-Generaal). Der findes ifølge oplysning fra den danske ambassade i Haag ingen særskilte regler for offentlig støtte til enkelte kandidater for de politiske partier. Der ydes ingen offentlig økonomisk støtte til politiske partier på regionalt og kommunalt plan.

Ministeren yder økonomisk støtte til de politiske partier efter anmodning fra partiet. De politiske partier er i loven defineret som partier, der har deltaget i de seneste valg til Parlamentets Andetkammer eller Førstekammer og har fået tildelt mindst ét mandat i Parlamentets Andetkammer eller Førstekammer, jf. partifinansieringslovens artikel 1 (b). Et sæde i Parlamentets Førstekammer tæller således som et mandat, såfremt partiet som følge af valgloven (Kieswet) ikke har fået tildelt sæde i Parlamentets Andetkammer, jf. partifinansieringslovens artikel 1 (j).

Partiet skal ud over at have sæde i Parlamentet have mindst 1000 medlemmer, der alle skal have møde- og stemmeret for partiet, og medlemmerne skal hver betale et årligt kontingent på mindst 12 €, jf. partifinansieringslovens artikel 7 (1). Støtten ydes hvert kalenderår, jf. partifinansieringslovens artikel 7 (3), og skal bruges på udgifter, der er direkte relateret til aktiviteter som oplistet i partifinansieringslovens artikel 7 (2). Aktiviteterne på listen omfatter blandt andet politiske uddannelsesaktiviteter, fremskaffelse af information, aktiviteter til fremme af politisk deltagelse af

unge, rekruttering, udvælgelse og bistand til indehavere af politiske hverv og aktiviteter i forbindelse med valgkampaner, jf. partifinansieringslovens artikel 7 (2) (a), (b), (e), (h) og (i).

6.6.2.2. Størrelsen af den offentlige økonomiske støtte

Det følger af partifinansieringslovens artikel 8 (1) (a), at tilskuddet til politiske partier skal udbetales til partierne på følgende måde:

- et basisbeløb på 178.384 €,
- et beløb på 51.740 € pr. mandat i Parlamentets Andetkammer eller Førstekammer, og
- et beløb pr. partimedlem svarende til 1.953.202 € delt med det totale antal af alle medlemmer af de partier, der modtager støtte.

Såfremt partiet på kalenderårets første dag (skæringsdatoen), jf. partifinansieringslovens artikel 1 (k), har tilknyttet og anmeldt over for ministeren en politisk-videnskabelig institution (tænk tank), jf. partifinansieringslovens artikel 2, ydes yderligere et basisbeløb på 125.287 € samt et beløb på 12.877 € pr. mandat pr. skæringsdatoen i Parlamentets Andetkammer eller Førstekammer, jf. partifinansieringslovens artikel 8 (1) (b). Dette yderligere tilskud tildeles kun til at dække udgifter fra denne institution, der er afsat til aktiviteter vedrørende politisk-videnskabelige aktiviteter. Endvidere er tilskuddet betinget af, at partiet mindst skal tildele det, der svarer til tilskuddet efter artikel 8 (1) (b), til den tilknyttede politisk-videnskabelige institution, jf. partifinansieringslovens artikel 9 (1).

Såfremt partiet på kalenderårets første dag (skæringsdatoen), jf. partifinansieringslovens artikel 1 (k), har tilknyttet og anmeldt over for ministeren en politisk ungdomsorganisation, jf. partifinansieringslovens artikel 3, ydes yderligere et beløb pr. mandat og et beløb pr. medlem af ungdomsorganisationen, jf. partifinansieringslovens artikel 8 (1) (c). Beløbet pr. mandat beregnes ved at dividere 502.223 € med det samlede antal mandater på skæringsdatoen fra de partier, der har tilknyttet en ungdomsorganisation. Beløbet pr. medlem af ungdomsorganisationen beregnes ved at dividere 502.223 € med det samlede antal medlemmer på skæringsdatoen af alle tilknyttede ungdomsorganisationer, jf. partifinansieringslovens artikel 8 (2). Tilskuddet efter partifinansieringslovens artikel 8 (1) (c) tildeles kun til at dække udgifter for ungdomsorganisationen, der er afsat til aktiviteter til fremme af unges politiske deltagelse. Dette tilskud er endvidere betinget af, at partiet mindst skal tildele det, der svarer til tilskuddet efter partifinansieringslovens artikel 8 (1) (c), til den tilknyttede ungdomsorganisation, jf. partifinansieringslovens artikel 9 (2).

Såfremt partiet på kalenderårets første dag (skæringsdatoen), jf. partifinansieringslovens artikel 1 (k), har tilknyttet og anmeldt over for ministeren en institution til udenlandske aktiviteter, jf. artikel 4, ydes yderligere et basisbeløb og et beløb pr. mandat, jf. partifinansieringslovens artikel 8 (1) (d).

Basisbeløbet beregnes ved at dividere 615.000 € med antallet af alle partier, der har tilknyttet en sådan institution. Beløbet pr. mandat beregnes ved at dividere 885.000 € med antallet af mandater pr. skæringsdatoen fra de partier, der har tilknyttet en sådan institution, jf. partifinansieringslovens artikel 8 (3). Tilskuddet efter artikel 8 (1) (d) tildeles kun til at dække institutionens udgifter, der er afsat til uddannelsesaktiviteter til støtte for tilknyttede partier og organisationer uden for Nederlandene. Dette tilskud er endvidere betinget af, at partiet mindst skal tildele det, der svarer til tilskuddet efter partifinansieringslovens artikel 8 (1) (d), til den tilknyttede institution, jf. partifinansieringslovens artikel 9 (3).

De beløb, der er nævnt i partifinansieringslovens artikel 8 (1)-(3), ændres hvert år den 1. januar ved en ministeriel forskrift i overensstemmelse med løn- og prisjusteringer, der anvendes på statsbudgettet, jf. partifinansieringslovens artikel 8 (5). Beløbene i partifinansieringslovens artikel 8 (1) (a)-(c) og (2) nedjusteres dog pr. 1. januar i årene 2011 til 2015 med 1,39 pct. i det første år og 1,5 pct. i de efterfølgende år, jf. partifinansieringslovens artikel 43.

Ambassaden har oplyst, at der findes ingen regler om, at partier og kandidater skal vælge mellem offentlig eller privat støtte. Derudover indeholder partifinansieringsloven ikke regler om modregning i offentlig støtte som følge af modtagne private bidrag.

6.6.2.3. Ansøgning om offentlig økonomisk støtte

Ansøgninger om tilskud samt ansøgninger om forskud på tilskud for et kalenderår skal indgives til ministeren inden den 1. november i det foregående kalenderår, jf. partifinansieringslovens artikel 11 (1). Ansøgningen skal ledsages af en aktivitetsplan, et budget og en opgørelse over det forventede antal partimedlemmer på kalenderårets første dag (skæringsdatoen) samt over antallet af medlemmer af en eventuelt tilknyttet ungdomsorganisation, jf. partifinansieringslovens artikel 11 (2).

Hvor de politiske partier søger om udbetaling af forskud af tilskuddet, tildeles et forskud på 80 pct. af det fulde tilskud, som partiet er berettiget til, jf. partifinansieringslovens artikel 11 (3).

Både tilskud og forskud på tilskud udbetales før den 1. januar, jf. partifinansieringslovens artikel 11 (4).

Ansøgninger om den endelige fastsættelse af tilskuddet for et kalenderår skal indgives til ministeren inden den 1. juli i det følgende kalenderår sammen med den finansielle rapport, jf. partifinansieringslovens artikel 25 (1) (a) og 26, og årsberetningen, jf. partifinansieringslovens

artikel 26 (e), jf. artikel 12 (1).³⁸³ Ministeren fastsætter den endelige størrelse af tilskuddet før den 1. november i det følgende kalenderår, dvs. i samme kalenderår som ansøgningen er indgivet til ministeren, jf. partifinansieringslovens artikel 12 (2).

6.6.2.4. Flere eller færre stemmer ved valg mv.

Hvis et parti ved et valg til Parlamentets Andetkammer eller Førstekammer får flere eller færre mandater end ved forrige valg, ændrer ministeren tilskuddet på baggrund af de nye mandattal, således at det nye tilskud ydes fra den første dag i den fjerde måned efter den måned, hvor valget fandt sted, jf. partifinansieringslovens artikel 13 (1) og 14 (1).

Hvis et parti der ved forrige valg ikke fik nogen mandater, og ved kommende valg til andetkammeret eller førstekammeret får tildelt mandater, vil dette parti være berettiget til tilskud fra den første dag i den tredje måned forud for den måned, hvor valget fandt sted, jf. partifinansieringslovens artikel 15 (1). Tilskud, der ydes efter denne bestemmelse, kan anvendes til udgifter til de politiske aktiviteter som nævnt i artikel 7 (2)³⁸⁴, der er anvendt fra den første dag i den sjette måned før den måned, hvor valget fandt sted, jf. partifinansieringslovens artikel 15 (4).

Hvis et partis parlamentariske gruppe i andetkammeret eller førstekammeret splittes op, og der dannes en ny parlamentarisk gruppe, vil denne nye parlamentariske gruppe, under forudsætning af, at de almindelige betingelser for partistøtte er opfyldt³⁸⁵, have ret til tilskud fra det første kalenderår efter det kalenderår, hvor opsplitningen fandt sted. Basisbeløbet til partiet vil blive fordelt efter antallet af mandater i de nye respektive parlamentariske grupper. Se nærmere partifinansieringslovens artikel 16 og 17.

6.6.3. Private bidrag

Ambassaden har oplyst, at privat støtte til politiske partier og enkelte kandidater er tilladt. Der findes ingen begrænsninger for, hvor meget støtte et parti må modtage fra sine medlemmer. Der er ingen regler om begrænsningen for, hvem der må yde støtte til et parti.

Der gælder dog et forbud mod at modtage anonyme bidrag på over 1.000 €. Såfremt et politisk parti modtager et anonymt bidrag på over 1.000 €, skal partiet overføre den del af bidraget, der overstiger 1.000 €, til ministeren på en konto udpeget til dette formål. Hvor partiet modtager et anonymt bidrag i naturalier med en værdi på over 1.000 €, skal partiet overføre den del af værdien der

---

³⁸³ Om den finansielle rapport og årsberetningen se nedenfor afsnit 6.6.5.1 og 6.6.5.4.

³⁸⁴ De politiske aktiviteter som tilskuddet skal anvendes på, er beskrevet i afsnit 6.6.2.1.

³⁸⁵ Jf. afsnit 6.6.2.1-6.6.2.3.

overstiger 1.000 €, eller ødelægge bidraget, jf. partifinansieringslovens artikel 23 (1). Bidrag, der overføres til ministeren efter artikel 23 (1), tilfalder staten, jf. partifinansieringslovens artikel 23 (2).

Hvor de politiske partier modtager private bidrag, skal følgende oplysninger registreres, såfremt bidraget er større end 1.000 €, jf. partifinansieringslovens artikel 21 (1) og (2) (a):

- bidragsydernes navn og adresse,
- beløbet eller donationens værdi, og
- dato, hvorpå bidraget er modtaget.

Partiet skal ikke registrere bidrag fra partiets tilknyttede institutioner, jf. partifinansieringslovens artikel 21 (2) (b).

Hvor bidraget ydes i naturalier, er det forskellen mellem markedsværdien og værdien af selve ydelsen, der skal registreres, jf. partifinansieringslovens artikel 22 (1). Som bidrag i naturalier anses ikke bidrag, der består af individuelt arbejde eller aktiviteter udført af partiets medlemmer, jf. partifinansieringslovens artikel 22 (2).

6.6.4. Åbenhed om private bidrag

Sammen med den finansielle rapport, som partiet skal indgive til ministeren³⁸⁶, skal partiet indsende en oversigt over private bidrag på 4.500 € eller mere fra samme bidragsydere, der er modtaget i det pågældende kalenderår, jf. partifinansieringslovens artikel 25 (1) (b). Partiet skal endvidere indsende de oplysninger, der er registreret i henhold til artikel 21 (1) vedrørende private bidrag, jf. partifinansieringslovens artikel 25 (1) (b), dvs. indsende følgende oplysninger:

- bidragsydernes navn og adresse,
- beløbet eller donationens værdi, og
- dato, hvorpå bidraget er modtaget.

Oversigterne offentliggøres af ministeren i den nederlandske pendant til Lovtidende (Staatscourant), jf. partifinansieringslovens artikel 25 (5), 1. pkt.

Offentliggørelse af navn og bopæl på bidragsydere, der er fysiske personer, udelades dog efter anmodning fra det politiske parti, der har modtaget bidraget, såfremt ministeren finder det hensigtsmæssigt på grund af sikkerhedsspørgsmål vedrørende denne person, jf. partifinansieringslovens artikel 25 (5). Ambassaden har i den forbindelse oplyst, at ministeren

---

³⁸⁶ Jf. afsnit 6.6.5.1.

vurderer dette på anmodning fra et parti, og bliver i denne sammenhæng rådgivet af den særlige Kommission for Tilsyn med Finansiering af Politiske Partier.³⁸⁷

Der gælder særlige forpligtelser i valgperioden, hvor partiet blandt andet skal indsende en oversigt over modtagne bidrag på 4.500 € eller mere fra samme bidragsyder i perioden fra den 1. januar i året før valgåret til den 21. dag før valgdagen.³⁸⁸

Ambassaden har oplyst, at den 1. maj 2013 blev der indført et krav om, at partier skulle offentliggøre alle bidrag over 4.500 €. Tidligere fandtes der ingen krav om offentliggørelse af bidrag. I 2014 er det således første gang, at partierne skal indgive en finansiel rapport til ministeren, hvori de skal redegøre for modtagne bidrag. Den nye lov skal evalueres i 2018.

6.6.5. Regnskabsaflæggelse

6.6.5.1. Regnskabspligt

De politiske partier skal *registrere* nedenstående oplysninger, således at disse giver et retvisende billede af partiets finansielle position, jf. partifinansieringslovens artikel 20 (1) (a)-(e):

- Modtaget støtte
- Bidrag, såsom donationer
- Øvrige indkomster
- Formue
- Gæld

Partiet skal bevare de registrerede oplysninger og relaterede dokumenter hertil i en periode på 10 år, jf. partifinansieringslovens artikel 20 (2).

Alle partier skal inden den 1. juli indgive *en finansiel rapport* (financieel verslag) vedrørende det foregående år til ministeren. Rapporten skal indeholde de oplysninger, som partierne skal registrere efter artikel 20, jf. partifinansieringslovens artikel 25 (1) (a), dvs. følgende oplysninger:

- Modtaget støtte
- Bidrag, såsom donationer
- Øvrige indkomster
- Formue
- Gæld

---

³⁸⁷ Jf. afsnit 6.6.6.

³⁸⁸ De særlige forpligtelser i valgperioden er beskrevet i afsnit 6.6.5.5.

Sammen med rapporten skal partiet indsende en oversigt over private bidrag på 4.500 € eller mere.³⁸⁹ Ydermere skal partierne indsende en oversigt over gældsposter på 25.000 € eller mere, samt indsende de oplysninger, der er registreret i henhold til artikel 21 (3), jf. partifinansieringslovens artikel 25 (1) (c), dvs. navn og adresse på långivere samt størrelsen af gælden.

6.6.5.2. Revisionspligt

Endelig skal den finansielle rapport og de nævnte oversigter over partiets modtagne private bidrag samt over partiets gældsposter, jf. partifinansieringslovens artikel 25 (1) (b) og (c), revideres af en revisor, det politiske parti har udpeget. Se partifinansieringslovens artikel 25 (2) og (3). Der er tale om en revision af, om den finansielle rapport og de nævnte oversigter er i overensstemmelse med lovgivningen. Revisorens rapport skal sammen med den finansielle rapport og ovennævnte oversigter indsendes til ministeren, jf. partifinansieringslovens artikel 25 (1) (d).

6.6.5.3. Offentliggørelse

Ministeren offentliggør den finansielle rapport (financieel verslag), jf. partifinansieringslovens artikel 25 (4). Derudover offentliggør ministeren de nævnte oversigter over modtagne private bidrag samt over partiets gældsposter, jf. partifinansieringslovens artikel 25 (1) (b) og (c), i den nederlandske pendant til Lovtidende (Staatscourant), jf. partifinansieringslovens artikel 25 (5). Ambassaden har oplyst, at den finansielle rapport og supplerende oversigter også offentliggøres på www.rijksoverheid.nl.

6.6.5.4. Indsendelse af yderligere oplysninger

Såfremt det politiske parti har fået tildelt støtte, skal partiet indsende yderligere oplysninger, jf. partifinansieringslovens artikel 26 (a)-(h). Herunder skal partiet blandt andet supplere de registrerede oplysninger efter artikel 20 og oplysningerne i den finansielle rapport, jf. partifinansieringslovens artikel 25, med oplysninger om partiets medlemsantal samt oplysninger om medlemsantallet for en eventuelt tilknyttet ungdomsorganisation, jf. partifinansieringslovens artikel 26 (a) og (d). Partiet skal derudover supplere den finansielle rapport med en årsberetning (activiteitenverslag), jf. partifinansieringslovens artikel 26 (e). Endvidere skal revisor i sin rapport forholde sig til sammenhængen mellem årsberetningen og den finansielle rapport, til lovmæssigheden af partiets udgifter og til rigtigheden af de indberettede medlemstal for partiet og partiets ungdomsorganisation, jf. partifinansieringslovens artikel 26 (f), (g) og (h).

---

³⁸⁹ Jf. nærmere afsnit 6.4.4.

Det politiske parti skal samarbejde i de undersøgelser, der indledes af den revisor eller revisionstjeneste (accountantsdienst), der er udpeget af ministeren til dette formål, jf. partifinansieringslovens artikel 27 (3). Det politiske parti skal endvidere sikre sig, at partiets revisor samarbejder i de undersøgelser, der indledes af den revisor eller revisionstjeneste, der er udpeget af ministeren til dette formål, jf. partifinansieringslovens artikel 27 (4).

6.6.5.5. Supplerende oversigter i valgperioden

6.6.5.5.1. Politiske partier

Hvor et parti deltager i valg til Parlamentets Andetkammer, skal partiet mellem 21 og 14 dage før valget indsende en oversigt til ministeren, der skal indeholde oplysning om bidrag på 4.500 € eller mere, der er modtaget af partiet fra samme bidragsyder i perioden fra den 1. januar i året før valgåret til den 21. dag før valgdagen, jf. partifinansieringslovens artikel 28 (1) (a) og (2). Partiet skal endvidere indsende de oplysninger, der er registreret i henhold til artikel 21 (1) vedrørende de nævnte private bidrag, jf. partifinansieringslovens artikel 28 (1) (a), dvs. indsende følgende oplysninger:

- bidragsydernes navn og adresse,
- beløbet eller donationens værdi, og
- dato, hvorpå bidraget er modtaget.

Ydermere skal partierne indsende en oversigt over gældsposter på 25.000 € eller mere, samt indsende de oplysninger, der er registreret i henhold til artikel 21 (3), jf. partifinansieringslovens artikel 28 (1) (b), dvs. navn og adresse på långivere samt størrelsen af gælden. Oversigten skal indeholde gæld fra den 1. januar i året før valgåret til den 21. dag før valgdagen, jf. partifinansieringslovens artikel 28 (2).

Grunden til, at man skal oplyse om bidrag fra året forud for det år, hvori valget finder sted, er efter oplysning fra Ambassaden, at den årlige finansielle rapport først skal sendes til ministeren før 1. juli. Uden denne ekstra bestemmelse, ville disse oplysninger ikke være tilgængelige, hvis valget fandt sted om foråret.

6.6.5.5.2. Kandidater

Der gælder en lignende pligt for kandidater for politiske partier og kandidater uden for politiske partier, der deltager i valg til Parlamentets Andetkammer, jf. henholdsvis partifinansieringslovens artikel 29 og 32. Kandidaterne skal mellem 21 og 14 dage før valget indsende en oversigt til ministeren, der skal indeholde oplysning om bidrag på 4.500 € eller mere, der er modtaget af kandidaten fra samme bidragsyder i perioden fra den 1. januar to år før valgåret til den 21. dag før valgdagen, samt indsende de oplysninger, der er registreret i henhold til artikel 21 (1) vedrørende

private bidrag, jf. partifinansieringslovens artikel 29 (1) og (2) og 32 (1) og (2). Artikel 23 vedrørende anonyme bidrag gælder ligeledes for kandidater, jf. partifinansieringslovens artikel 29 (1).

6.6.5.3. Offentliggørelse af supplerende oversigter

Ministeren vil offentliggøre oversigterne fra de politiske partier, kandidaterne for politiske partier og kandidaterne uden for politiske partier hurtigst muligt, og senest på 7. dagen før valgdagen. Offentliggørelse af navn og bopæl på bidragsydere, der er fysiske personer, udelades, såfremt ministeren finder det hensigtsmæssigt på grund af sikkerhedsspørgsmål vedrørende denne person, jf. partifinansieringslovens artikel 28 (3), 29 (4) og 32(4).

Det er dog ifølge oplysning fra den danske ambassade ikke alle bidrag til kandidater, der skal offentliggøres. Kun hvis bidraget er til fordel for kandidatens politiske aktiviteter eller kandidatens arbejdsopgaver vedrørende valgkampagnen, defineres det som værende et bidrag, der skal offentliggøres.

6.6.6. Kontrol

Der er nedsat en kommission for tilsyn med finansieringen af de politiske partier (Commissie toezicht financiën politieke partijen). Kommissionen har tre medlemmer, der udpeges af ministeren for højst fire år ad gangen. Medlemmerne kan dog genvælges to gange, jf. partifinansieringslovens artikel 35 (1) og (2).

Kommissionen rådgiver ministeren i forbindelse med vurdering af, hvorvidt navn og adresse på privatpersoner skal offentliggøres³⁹⁰, jf. partifinansieringslovens artikel 35 (3) (b).³⁹¹ Derudover rådgiver kommissionen ministeren om anvendelse af partifinansieringslovens artikel 37 (1), der bemyndiger ministeren til at pålægge administrative bøder (bestuurlijke boete) for handlinger eller undladelser i strid med en række nærmere oplyste bestemmelser, jf. partifinansieringslovens artikel 35 (3) (c).³⁹² I relation til rådgivningen vedrørende artikel 37 (1) (administrative bøder) kan kommissionen rådgive ministeren om tilsyn i forbindelse med overholdelse af loven, jf. partifinansieringslovens artikel 35 (4). Tilsynet udføres af personer, som er udnævnt til at udføre denne opgave af ministeren, jf. partifinansieringslovens artikel 36 (1).

---

³⁹⁰ Vurdering foretages efter artikel 25 (5), 3. sætning, 28 (3), 4. sætning, 29 (4), 4. sætning, 30 (4), 3. sætning og 32 (4), 4. sætning.

³⁹¹ Jf. afsnit 6.6.4.

³⁹² Jf. afsnit 6.6.7.2.

6.6.7. Sanktioner

6.6.7.1. Tilsyn

Ministeren kan beslutte, at der skal føres tilsyn med partiets overholdelse af flere af partifinansieringslovens bestemmelser, jf. partifinansieringslovens artikel 36 (1). Ministeren kan i denne forbindelse blandt andet beslutte, at der skal føres tilsyn med overholdelsen af artikel 20 vedrørende partiets registrering af oplysninger, herunder blandt andet modtaget støtte og gæld, således at disse giver et retvisende billede af partiets finansielle position, artikel 21 vedrørende registrering af oplysninger i forbindelse med modtagne bidrag på over 1.000 €, artikel 23 vedrørende overførsel til staten af den del af anonyme bidrag, der overstiger 1.000 €, artikel 25 vedrørende blandt andet indgivelse til ministeren af den finansielle rapport og supplerende oversigter samt partiets pligt til at sørge for revision af den finansielle rapport, artikel 26 vedrørende partiets indgivelse af yderligere oplysninger, hvor partiet har fået tildelt offentlig støtte, artikel 27 (3) og (4) vedrørende partiets pligt til at samarbejde og lade sin revisor samarbejde i ministeriets undersøgelser af partiets økonomiske forhold, artikel 28 vedrørende blandt andet partiets pligt til forud for valgdagen at indrapportere modtagne private bidrag og gældsposter over en vis størrelse, artikel 29 vedrørende partiets pligt til forud for valgdagen at indrapportere modtagne private bidrag over en vis størrelse til den enkelte kandidat, og artikel 32 vedrørende pligten for en kandidat uden for partierne til forud for valgdagen at indrapportere modtagne private bidrag over en vis størrelse. Disse beslutninger offentliggøres i den nederlandske pendant til Lovtidende (Staatscourant), jf. partifinansieringslovens artikel 36 (3).

6.6.7.2. Administrative bøder

Ministeren kan derudover beslutte at pålægge administrative bøder for handlinger og undladelser i strid med en række nærmere angivne bestemmelser om åbenhed, jf. partifinansieringslovens artikel 37 (1). Ministeren kan således bl.a. pålægge administrative bøder for overtrædelse af artikel 20 (1), (b) og (e) vedrørende partiets registrering af oplysninger om modtagne private bidrag og partiets gæld, artikel 21 (1) og (3) vedrørende partiets registrering af oplysninger om navn og adresse samt beløbsstørrelse for private bidragsydere og långivere, artikel 23 (1) vedrørende overførsel til staten af den del af anonyme bidrag, der overstiger 1.000 €, artikel 25 (1) (a), (b), (c) og (d) vedrørende indgivelse til ministeren af den finansielle rapport og supplerende oversigter om partiets modtagne private bidrag og partiets gældsposter, artikel 25 (2) vedrørende partiets pligt til at sørge for revision af den finansielle rapport, artikel 27 (3) og (4), vedrørende partiets pligt til at samarbejde og lade sin revisor samarbejde i ministeriets undersøgelser af partiets økonomiske forhold, artikel 28 (1) (a), og (b), og (2) vedrørende partiets pligt til forud for valgdagen at indrapportere modtagne private bidrag og gældsposter over en vis størrelse, artikel 29 (1), (2) og (5) vedrørende partiets pligt til forud for valgdagen at indrapportere modtagne private bidrag over en vis størrelse til den enkelte kandidat,

artikel 32 (1) og (2) vedrørende pligten for en kandidat uden for partierne til forud for valgdagen at indrapportere modtagne private bidrag over en vis størrelse. Bøden for overtrædelse af en eller flere af bestemmelserne som oplyst i artikel 37 (1), kan højst udgøre 25.000 €, jf. partifinansieringslovens artikel 37 (4). Bøden tilfalder staten, jf. partifinansieringslovens artikel 37 (8). Ministeren kan vælge at modregne bøden i den offentlige støtte, som partiet ellers ville modtage, jf. partifinansieringslovens artikel 37 (9).

6.6.7.3. Underretning af anklagemyndigheden

Hvis ministeren i forbindelse med udøvelse af sine pligter efter partifinansieringsloven får kendskab til mulige kriminelle handlinger, skal han underrette anklagemyndigheden (de officier van justitie) herom, partifinansieringslovens artikel 38.

6.6.7.4. Fortabelse af retten til modtagelse af offentlig økonomisk støtte

Hvis et politisk parti har fået tildelt en bøde for overtrædelse af nogle nærmere oplyste bestemmelser i den nederlandske straffelov (Wetboek van Strafrecht), mister partiet retten til at modtage offentlig økonomisk støtte i en nærmere angivet periode fra den dag, hvor straffen er endelig, jf. partifinansieringslovens artikel 39 (1). De oplyste bestemmelser i straffeloven vedrører blandt andet forskelsbehandling, tilskyndelse til had, diskrimination eller vold mod personer på grund af deres race, religion eller tro, køn, seksuel orientering mv.

Perioden, hvor partiet mister retten til modtagelse af offentlig økonomisk støtte, afhænger af bødens størrelse. Perioden er, jf. partifinansieringslovens artikel 39 (1) (a), (b), (c) og (d)

- et år, hvis bøden er mindre end 1.125 €;
- to år, hvis bøden er på 1.125 € eller mere, men mindre end 2.250 €;
- tre år, hvis bøden er på 2.250 € eller mere, men mindre end 3.375 €;
- fire år, hvis bøden er 3.375 € eller mere.

Derudover mister partiet retten til at modtage offentlig økonomisk støtte, hvis partiet er dømt for en terrorhandling efter den nederlandske straffelov, jf. partifinansieringslovens artikel 39 (2).

6.7. Retstilstanden på partistøtteområdet i Storbritannien

6.7.1. Indledning

Partistøtteområdet er i Storbritannien reguleret ved den britiske valglov.³⁹³ Indholdet af flere af bestemmelserne i denne lov er senere blevet ændret ved ændringsloven fra 2006³⁹⁴ og ændringsloven fra 2009.³⁹⁵

Hvor der i ovennævnte lovgivning er særregulering af Wales, Skotland og Nord Irland, vil disse regler ikke blive gennemgået.

I Storbritannien består den lovgivende forsamling (Parliament) af to kamre. Et Underhus (House of Commons) der er folkevalgt ved direkte valg i enkeltmandskredse (first past the post), hvor den kandidat, der har fået flere stemmer end nogen af de andre, betegnes som valgt for denne kreds, og et Overhus (House of Lords) der består af ikke-valgte medlemmer, og hvor hovedparten af medlemmerne er udnævnt for livstid.

Storbritannien er på det lokale og regionale niveau organiseret forskelligt afhængigt af landets forskellige geografiske områder. England er således uden for London og de større byområder i almindelighed organiseret i et to-leddet system bestående af amtsråd (county councils) og kommunale råd (district councils). London er i almindelighed organiseret i kommunale råd (London borough councils) og i et råd med visse overordnede beføjelser for Storlondon (Greater London Authority). De større byområder (metropolitan districts) er i almindelighed organiseret som selvstændige myndigheder på ét niveau.

Der er i Storbritannien nedsat en Valgkommission (Electoral Commission) med adskillige beføjelser inden for partistøtteområdet. Valgkommissionens beføjelser vil løbende blive beskrevet i nedenstående gennemgang.

Nedenstående gennemgang baserer sig på valgloven og ændringslovene fra henholdsvis 2006 og 2009 samt svaret på udvalgets forespørgsel om retstilstanden i Storbritannien fra den danske ambassade i London.

---

³⁹³ Political Parties, Elections and Referendums Act 2000. Loven kan findes på:
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/41/contents>

³⁹⁴ Electoral Administration Act 2006. Loven kan findes på:
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/22/contents>

³⁹⁵ Political Parties and Elections Act 2009. Loven kan findes på:
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2009/12/contents>

6.7.2. Offentlig økonomisk støtte

Der ydes ikke i Storbritannien en generel ikke-øremærket offentlig økonomisk støtte til politiske partier. I stedet ydes et tilskud, der er øremærket til brug for udvikling af politiske partiers politik (Policy Development Grant) jf. valglovens section 12 (1) (a).³⁹⁶

Betingelserne for modtagelse af dette tilskud er, at partiet skal være registreret og skal være repræsenteret ved mindst to medlemmer i Underhuset (House of Commons) i det britiske parlament³⁹⁷, jf. valglovens section 12 (1) (b). Partiets to medlemmer af Underhuset skal have aflagt den foreskrevne ed som medlem af parlamentet og ikke være udelukket fra at være medlem, jf. valglovens section 12 (1) (b).

Partier registreres i Storbritannien ved, at partiet indsender en ansøgning herom til Valgkommissionen, jf. valglovens section 28 (1). Ansøgningen skal blandt andet indeholde en erklæring om, at partiet agter at deltage i et eller flere valg i Storbritannien, jf. valglovens section 28 (2) (a) (i). Valgkommissionen skal, hvis kommissionen modtager en ansøgning, der opfylder lovkravene hertil, registrere partiet, medmindre partinavnet ikke kan registreres af en af de i loven anførte grunde, jf. valglovens section 28 (4). Valgkommissionen tager i denne sammenhæng ligeledes stilling til, om partinavnet kan registreres under hensyn til blandt andet forvekslingsrisiko med allerede registrerede partinavne, jf. valglovens section 28 (4) (a) (ii).

Valgkommissionen tildeler tilskuddet og fastsætter vilkår herfor. Det samlede tilskud til partierne kan årligt højst udgøre 2 millioner £, jf. valglovens section 12 (8). Valgkommissionen tildeler tilskuddene i henhold til en plan (a scheme), som efter indstilling fra Valgkommissionen fastsættes af vedkommende minister, og som efter særskilt indstilling løbende kan ændres af ministeren, jf. nærmere valglovens section 12 (2)-(6).

Ambassaden har oplyst, at tilskuddet tildeles efter en fordelingsnøgle, der er udarbejdet af Valgkommissionen og godkendt af Parlamentet. Den første million fordeles ligeligt mellem alle de støtteberettigede partier. Den anden million vægtes efter en fordelingsnøgle, der tager hensyn til partiernes størrelse.

Valgkommissionen offentliggør, hvor meget støtte hvert parti modtager og udgiver opgørelser over, hvordan partierne har brugt støttepengene.

---

³⁹⁶ De britiske love er inddelt i dele (parts), der er inddelt i kapitler (chapters), der igen er inddelt i sections (svarende til paragraffer i danske love). Sections er igen inddelt i stykker (subsections). Nummereringen af sections er fortløbende og starter ikke forfra for hver del eller kapitel. I det følgende er derfor alene angivet den relevante section.

³⁹⁷ Den danske ambassade i London har den 3. juni 2014 oplyst, at syv partier for tiden modtager denne form for tilskud.

Ambassaden har oplyst, at det foruden Policy Development Grants er muligt for oppositionspartier i Parlamentet at modtage Short Money og Cranborne Money. Short Money ydes til oppositionspartier i Underhuset, og Cranborne Money ydes til oppositionspartier i Overhuset. Tilskuddene ydes til at hjælpe med at dække ”øvrige” omkostninger for partierne. Ambassaden har oplyst, at tilskuddet kun ydes til partierne på nationalt niveau. Støtten ydes således hverken på lokalt eller regionalt niveau og ikke til individuelle kandidater.

Ambassaden har derudover oplyst, at den eneste offentlige støtte til individuelle kandidater er en fond, der hjælper handicappede kandidater.

Ambassaden har oplyst, at privat og offentlig støtte fungerer totalt separat i Storbritannien, og at et parti ikke skal vælge mellem offentlig eller privat støtte. Der er ikke i valgloven regler om modregning.

6.7.3. Private bidrag og partiets indgåelse af regulerede transaktioner

6.7.3.1. Private bidrag til politiske partier

Det er i Storbritannien tilladt for partier at modtage donationer fra private. Donationer er i valgloven defineret som blandt andet gaver i form af penge eller anden ejendom (property), jf. lovens section 50 (2) (a). Som donationer betragtes også sponsorater (sponsorships), hvorved som udgangspunkt forstås penge eller anden ejendom, der overføres til partiet for at finansiere bestemte udgifter (defined expenses) for partiet til blandt andet konferencer, publikationer eller undersøgelser, jf. nærmere valglovens section 51. Også medlemskontingenter betragtes som donationer, jf. valglovens section 50 (2) (c).

Tildeling af ejendom, brugsrettigheder og tjenester på andre end markedsmæssige vilkår til partiets brug eller gavn (the provision otherwise on commercial terms of any property, services or facilities for the use of benefit of the party) betragtes også som donationer, jf. valglovens section 50 (2) (f). Dette gælder dog ikke brugen af frivillige, jf. valglovens section 52 (2) (g).

Reglerne gælder således for alle penge-, vare- og serviceydelser, hvilket ambassaden har oplyst. Varer- og serviceydelser opgøres ved markedsværdien. Hvis et parti eksempelvis modtager en vare eller serviceydelse billigere, end hvad markedsværdien er, svarer det til, at partiet har fået en donation på differencen mellem det betalte beløb og markedsværdien.

Bidrag med en værdi på under 500 £ anses ikke som en donation efter loven, og er dermed ikke omfattet af denne, jf. valglovens section 52 (2) (b), jf. ændringsloven fra 2009 section 20 (1). Valgkommissionen regulerer ikke partimedlemskaber, men hvis et medlemskab skulle koste mere

end 500 £, ville det blive betragtet som en normal donation, jf. ovenfor om definitionen i valgloven på en privat donation.

Hvor en donation ikke ydes som et pengebidrag, skal værdien af donationen sættes til markedsværdien, jf. valglovens section 53 (1). Er markedsværdien under 500 £, anses bidraget ikke som en donation efter loven, og bidraget vil derfor være lovligt.

Partierne må ikke tage imod donationer fra personer, der på tidspunktet for modtagelsen af donationen ikke er tilladte som bidragsydere, jf. valglovens section 54 (1) (a). De tilladte bidragsydere (permissible donors) er oplistet i valgloven, og omfatter blandt andet følgende fysiske og juridiske personer, jf. valglovens section 54 (2):

- personer, der er registreret på valglisten,
- selskaber (companies), der er nedsat (incorporated) i Storbritannien eller EU i øvrigt, og som driver forretning i Storbritannien,
- registrerede partier,
- fagforeninger,
- ejendomskøbsfinansieringsselskaber (building society),
- pensionsselskaber (friendly society),
- en forening, der ikke er et selskab, (unincorporated association) på 2 eller flere personer, som har hovedkontor i Storbritannien, og som driver forretning eller andre aktiviteter i Storbritannien.

Partierne må ej heller tage imod bidrag, hvor partiet er ude af stand til at fastslå identiteten på bidragsyderen, hvad enten dette er som følge af, at donationen er givet anonymt, eller som følge af svig eller andre grunde, jf. valglovens section 54 (1) (b). Der er med andre ord et forbud mod modtagelse af anonyme donationer.

Når et parti modtager en donation på over 500 £, har partiet pligt til at foretage alle rimelige skridt (all reasonable steps) for at undersøge, hvem kilden til donationen er, og om denne er en tilladt bidragsyder, jf. valglovens section 52 (2) (b) og 56 (1).

Hvor et parti har modtaget en donation fra en ikke tilladt bidragsyder, skal donationen tilbagebetales til bidragsyderen inden 30 dage efter partiets modtagelse af donationen, jf. valglovens section 56 (2).

Anonyme donationer skal, hvis det er muligt, som udgangspunkt tilbagebetales til en identificerbar person, der har stået for overførslen, jf. valglovens section 57 (1) (a). Såfremt dette ikke er muligt, og bidragsyderen har brugt en identificerbar finansiel institution i forbindelse med overførslen, skal

donationen tilbagebetales til denne, jf. valglovens section 57 (1) (b). Såfremt ingen af førnævnte tilbageførsler er mulige, skal den anonyme donation overføres til Valgkommissionen, jf. valglovens section 57 (1) (c).

6.7.3.2. Partiets indgåelse af regulerede transaktioner

Regulerede transaktioner er i loven blandt andet defineret som aftaler mellem et registreret parti og en person om lån af penge (loan of money) til partiet og aftaler mellem et registreret parti og en person, hvor personen yder kredit (provides a credit facility) til partiet, jf. valglovens section 71F (2) og (3), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1).

Det er ikke tilladt for partierne at indgå i regulerede transaktioner (regulated transactions) med personer, der ikke er autoriserede deltagere (authorised participants), og partierne må ikke opnå gevinst i forbindelse med en transaktion, hvor den ene part ikke er en autoriseret deltager, jf. valglovens section 71H (1), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1). De autoriserede deltagere er sammenfaldende med de tilladte bidragsydere (permissible donors), der er oplyst i valgloven, jf. valglovens section 71H (3), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1).³⁹⁸

Hvor et registreret parti har indgået en reguleret transaktion med en uautoriseret deltager (unauthorised participant), er transaktionen ugyldig (void), jf. valglovens section 71I (1) og (2), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1). Har partiet modtaget penge i forbindelse med en ugyldig transaktion, skal kassereren tilbagebetale pengene, til den person som pengene blev modtaget fra, sammen med renter fastsat af Statssekretæren (Secretary of State), jf. valglovens section 71I (3) (a), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1). Personen, der har betalt pengene, har efter loven ret til at inddrive pengene sammen med renter, jf. valglovens section 71I (3) (b), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1).

I det tilfælde hvor pengene ikke er tilbagebetalt og personen nægter eller undlader at inddrive pengene, kan Valgkommissionen anmode retten (the court) om så vidt muligt at genoprette parterne i transaktionen til den position de ville have været i, hvis transaktionen ikke var blevet indgået, jf. valglovens section 71I (4), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1).

6.7.4. Åbenhed om private bidrag og regulerede transaktioner

Større donationer skal registreres og afrapporteres.³⁹⁹ Donationer over 7.500 £ skal afrapporteres til Valgkommissionen. Ambassaden har oplyst, at Valgkommissionen publicerer rapporterne på dens hjemmeside. Hvis bidragsyder allerede har givet en donation tidligere på året, er grænseværdien for,

---

³⁹⁸ De tilladte bidragsydere er gennemgået i afsnit 6.7.3.1.

³⁹⁹ Jf. afsnit 6.7.5.5 og 6.7.5.7.

hvornår en ny donation skal afrapporteres 1.500 £. For kandidater og underafdelinger er grænseværdien for, hvornår en donation skal afrapporteres 1.500 £.

Valgkommissionen fører et register over alle donationer, der indberettes i henhold til valglovens del IV, kapitel III, vedrørende afrapportering af donationer (register of recordable donations), jf. valglovens section 69 (1). Registret skal opdateres af Valgkommissionen og skal blandt andet indeholde oplysning om beløb eller værdi på donationen, om der er tale om et sponsorat, samt datoen for donationen, jf. valglovens section 69 (2) (a), (aa) og (c), jf. ændringsloven fra 2006 section 58. Bidragsydets adresse skal ikke oplyses, jf. valglovens section 69 (4).

Ambassaden har oplyst, at Valgkommissionen publicerer rapporterne af hensyn til transparens omkring partistøtte.

Derudover skal større lån, der indgås ved regulerede transaktioner, afrapporteres til Valgkommissionen. Valgkommissionen fører et register over alle indgåede transaktioner. Registret skal opdateres af Valgkommissionen og skal blandt andet indeholde oplysning om beløb eller værdi på transaktionen samt datoen for transaktionen.⁴⁰⁰ Ambassaden har oplyst, at Valgkommissionen publicerer rapporterne af hensyn til transparens omkring partistøtte.

6.7.5. Regnskabsaflæggelse

6.7.5.1. Regnskabspligt

Registrerede partier skal have registreret en leder (leader), en ”nomineringsansvarlig” med ansvar for blandt andet indgivelse af partiets kandidater (nominating officer) og en kasserer (treasurer), jf. valglovens section 24 (1). Partiets registrerede kasserer har blandt andet ansvaret for, at partiet overholder bestemmelserne i valglovens del III vedrørende regnskabskrav (accounting requirements), del IV vedrørende kontrol med donationer (control of donations) og del IVA vedrørende partiets låntagning mv. (loans and certain other transactions), jf. valglovens section 24 (4) (a).

Kassereren skal sikre, at regnskabsmateriale (accounting records) opbevares og er tilstrækkeligt til at oplyse om partiets transaktioner, jf. valglovens section 41 (1). Regnskabsmaterialet skal til enhver tid med rimelig nøjagtighed angive partiets finansielle position (the financial position), jf. valglovens section 41 (2) (a).

Derudover skal kassereren aflægge *en årlig finansiell rapport* (annual statement of accounts) for hele partiet, jf. valglovens section 42 (1). Regnskabet skal aflægges i den form, Valgkommissionen

---

⁴⁰⁰ Se nærmere afsnit 6.7.5.7.

har foreskrevet, og skal underskrives af partiets ledelse (enten af en særlig bestyrelse (management committee) eller af den registrerede leder), jf. valglovens section 42 (2). Af dette regnskab skal blandt andet fremgå, hvilken af nedenstående grupper partiets bruttoindkomst (gross income) eller samlede udgifter (total expenditure) hører under, jf. valglovens section 42 (4) (a):

- Overstiger ikke 25.000 £, jf. (i);
- Overstiger 25.000 £, men overstiger ikke 100.000 £, jf. (ii);
- Overstiger 100.000 £, men overstiger ikke 250.000 £, jf. (iii);
- Overstiger 250.000 £, jf. (iv).

6.7.5.2. Revisionspligt

Hvor et partis bruttoindkomst (gross income) eller samlede udgifter (total expenditure) overstiger 250.000 £ årligt, skal regnskabet revideres af en godkendt revisor (qualified auditor), jf. valglovens section 43 (1). Revisionen skal ske inden for 6 måneder efter regnskabsårets afslutning, jf. valglovens section 43 (3) (a). Valgkommissionen kan herudover til enhver tid kræve af ethvert registreret parti, at partiets regnskab skal revideres af en godkendt revisor, såfremt Valgkommissionen finder dette ønskeligt, dvs. også i det tilfælde, hvor partiets bruttoindkomst eller samlede udgifter ikke overstiger 250.000 £, jf. valglovens section 43 (2). Revisionen skal i givet fald ske inden for 6 måneder efter regnskabsårets afslutning eller inden for 3 måneder efter Valgkommissionens krav herom, jf. valglovens section 43 (3) (b).

6.7.5.3. Indsendelse af regnskab og offentliggørelse heraf

Regnskabet samt, hvis partiet er revisionspligtigt, revisors rapport skal indsendes af partiets kasserer til Valgkommissionen, jf. valglovens section 45 (1) og (2). Er partiet ikke revisionspligtigt, skal regnskabet indsendes inden for 4 måneder efter regnskabsårets afslutning. Er partiet revisionspligtigt, skal regnskabet indsendes senest 7 dage efter revisionsperiodens udløb, jf. valglovens section 45 (1) og (2).

Valgkommissionen skal snarest muligt efter modtagelse af et partis regnskab gøre dette tilgængeligt for offentligheden og vedblive at gøre dette, så længe Valgkommissionen opbevarer regnskaberne, jf. valglovens section 46.

6.7.5.4. Regnskabspligt, revisionspligt mv. for partiernes underafdelinger

De ovenfor gennemgåede regler om regnskabskrav for registrerede partier på nationalt niveau finder med enkelte modifikationer ligeledes anvendelse på partiernes underafdelinger (accounting units). Det er kassereren for den pågældende underafdeling, der er ansvarlig for underafdelingens overholdelse af regnskabskravene, dvs. at det dermed ikke er kassereren for partiet på nationalt niveau, der er ansvarlig.

Kassereren for en underafdeling skal således udarbejde en årlig finansiel rapport, jf. valgloven, skema 5, section 3. Denne skal revideres af en godkendt revisor efter samme betingelser, som gør sig glædende for nationale partier, jf. valgloven, skema 5, section 4. Den årlige finansielle rapport skal indsendes til Valgkommissionen, hvor underafdelingens bruttoindkomst eller samlede udgifter overstiger 25.000 £ årligt, jf. valgloven, skema 5, section 6 (1). Valgkommissionen skal snarest muligt efter modtagelse af regnskabet gøre dette tilgængeligt for offentligheden og vedblive at gøre dette, så længe Valgkommissionen opbevarer regnskaberne, jf. valgloven, skema 5, section 7.

6.7.5.5. Krav om aflæggelse af rapport over modtagne donationer i kvartalet

Kassereren for et registreret parti skal derudover hvert kvartal udarbejde en rapport over modtagne donationer i det pågældende kvartal (quarterly donation reports). Kvartalerne er inddelt fra januar til marts, april til juni, juli til september og oktober til december, jf. valglovens section 62 (1).

Donationer eller flere donationer fra samme bidragsyder på over 7.500 £ skal, hvis bidragsyder ikke tidligere på året har givet nogen donation, oplyses i rapporten, jf. valglovens section 62 (3) og (4), jf. ændringsloven fra 2009 section 20 (3). Hvor en bidragsyder tidligere på året har givet en donation, er grænseværdien for, hvornår efterfølgende donationer fra denne bidragsyder skal oplyses i rapporten, på 1.500 £, jf. valglovens section 62 (3), (6) og (6A), jf. ændringsloven fra 2009 section 20 (2).

Hvor partiets underafdelinger (accounting units) har modtaget donationer på over 1.500 £, skal disse afrapporteres særskilt for hver underafdeling og for den centrale partiorganisation, jf. valglovens section 62 (11), jf. ændringsloven fra 2009 section 20 (2) og (3). Grænseværdien for, hvornår en donation skal oplyses i rapporten, er således 1.500 £ for underafdelinger mod 7.500 £ for centralorganisationen. Modtager en underafdeling en donation under 1.500 £, skal donationen betragtes som værende modtaget af centralorganisationen, jf. valglovens section 62 (12).

Ambassaden har i den forbindelse oplyst, at det er den centrale partiorganisation, der står for at afrapportere om donationer til underafdelinger til Valgkommissionen, hvorfor underafdelinger ikke skal aflægge en separat rapport til Valgkommissionen.

Rapporten skal også indeholde en oversigt over donationer fra ikke tilladte bidragsydere og anonyme donationer, som partiet har skullet afvise og tilbagebetale inden for 30 dage efter modtagelsen af donationen, jf. valglovens section 62 (9).

Hvor partiet i en indrapporteringsperiode ikke har taget imod donationer eller har modtaget donationer, som partiet har skullet tilbagebetale inden for 30 dage, skal rapporten indeholde en erklæring herom, jf. valglovens section 62 (10). Hvis kassereren i fire efter hinanden følgende

kvartaler har afgivet en rapport med denne erklæring, er kassereren ikke forpligtet til at indsende yderligere rapporter, førend partiet modtager en donation, som skal afrapporteres, jf. valglovens section 62 A.

Rapporten skal indeholde en erklæring på tro og love fra kassereren om, at alle donationer, partiet har modtaget i afrapporteringsperioden, har været fra tilladte bidragsydere, og at partiet i afrapporteringsperioden ikke har modtaget andre donationer og ikke har modtaget donationer fra ikke tilladte bidragsydere. Se nærmere valglovens section 66.

Partiets kasserer skal indsende den kvartalsvise rapport over modtagne donationer til Valgkommissionen inden 30 dage efter afslutningen af den periode, som rapporten vedrører, jf. valgloven section 65 (1). Ambassaden har oplyst, at rapporten over modtagne donationer skal indsendes til Valgkommissionen, der publicerer disse på dens hjemmeside.

Valgkommissionen fører et register over alle donationer, der indberettes i henhold til valglovens del IV, kapitel III, vedrørende afrapportering af donationer (register of recordable donations), jf. valglovens section 69 (1). Registret skal opdateres af Valgkommissionen og skal blandt andet indeholde oplysning om beløb eller værdi på donationen, om der er tale om et sponsorat, samt datoen for donationen, jf. valglovens section 69 (2) (a), (aa) og (c), jf. ændringsloven fra 2006 section 58. Bidragsydere adresse skal ikke oplyses, jf. valglovens section 69 (4).

6.7.5.6. Krav om aflæggelse af ugentlig rapport over modtagne donationer under valgperioden

I valgperioden op til valget til det britiske Underhus (general election period) skal kassereren oftere aflægge rapport over modtagne donationer til et registreret parti. Forpligtelsen gælder ikke, hvis et registreret parti afgiver en erklæring om ikke at stille kandidater op til valget, jf. valglovens section 64.

Valgperioden begynder den dag, hvor Dronningen udskriver valg til Parlamentet og slutter på selve valgdagen. I denne periode skal partierne aflægge ugentlig rapport over modtagne donationer (weekly donation reports). Partierne skal inden for de første syv dage aflægge rapport, derefter skal partiet aflægge rapport inden for hver efterfølgende periode på syv dage, og i den sidste periode på syv dage eller mindre inden valgdagen skal partiet ligeledes aflægge rapport, jf. i det hele valglovens section 63 (1) og (6).

Den ugentlige rapport skal indeholde en oversigt over samtlige donationer på over 7.500 £, som partiet har modtaget i afrapporteringsperioden, jf. valglovens section 63 (2) og (3), jf.

ændringsloven fra 2009 section 20 (3). Hvor partiet har underafdelinger (accounting units), er det kun donationer til den centrale partiorganisation, der skal oplyses, jf. valglovens section 63 (3) (b).

Såfremt der i afrapporteringsperioden ikke er modtaget donationer, der skal indrapporteres, skal den ugentlige rapport indeholde en erklæring herom, jf. valglovens section 63 (4).

Rapporten skal indeholde en erklæring på tro og love fra kassereren om, at alle donationer, partiet har modtaget i afrapporteringsperioden, har været fra tilladte bidragsydere, og at partiet i afrapporteringsperioden ikke har modtaget andre donationer og ikke har modtaget donationer fra ikke tilladte bidragsydere. Se nærmere valglovens section 66.

Partiets kasserer skal indsende den ugentlige rapport over modtagne donationer til Valgkommissionen inden syv dage efter afslutningen af den periode, som rapporten vedrører, jf. valglovens section 65 (2).

6.7.5.7. Krav om aflæggelse af rapport over regulerede transaktioner i kvartalet

Kassereren for et registreret parti skal hvert kvartal udarbejde en rapport over de regulerede transaktioner, som partiet har indgået i det pågældende kvartal (quarterly reports of regulated transactions).⁴⁰¹ Kvartalerne er inddelt fra januar til marts, april til juni, juli til september og oktober til december, jf. valglovens section 71M (1), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1).

Transaktioner på over 7.500 £ skal oplyses i rapporten, med mindre der tidligere på året er registreret en eller flere donationer på over 7.500 £ fra den samme person som partiet har indgået transaktionen med, jf. valglovens section 71M (4), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1), jf. ændringsloven fra 2009 section 20 (3). Hvor en person tidligere på året har givet en donation eller foretaget en transaktion, der efter valgloven skal indrapporteres, er grænseværdien for, hvornår efterfølgende transaktioner fra denne person skal oplyses i rapporten, på over 1.500 £, jf. valglovens section 71M (6) og (7), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1), jf. ændringsloven fra 2009 section 20 (2).

Hvor partiets underafdelinger (accounting units) har indgået i transaktioner på over 1.500 £, skal disse afrapporteres særskilt for hver underafdeling, jf. valglovens section 71M (11), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1), jf. ændringsloven fra 2009 section 20 (2) og (3).

---

⁴⁰¹ Om begrebet regulerede transaktioner henvises til afsnit 6.7.3.2.

Rapporten skal også indeholde en oversigt over transaktioner indgået mellem partiet og personer, der ikke er autoriserede deltagere (authorised participants), jf. valglovens section 71M (9), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1).

Hvor partiet i en indrapporteringsperiode ikke har foretaget transaktioner, der skal indrapporteres, skal rapporten indeholde en erklæring herom, jf. valglovens section 71M (10), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1). Hvis kassereren i fire efter hinanden følgende kvartaler har afgivet en rapport med denne erklæring, er kassereren ikke forpligtet til at indsende yderligere rapporter, førend partiet indgår i en transaktion, der skal afrapporteres, jf. valglovens section 71P, jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1).

Rapporten skal indeholde en erklæring på tro og love fra kassereren om, at alle transaktioner som partiet har indgået i afrapporteringsperioden, har været indgået med autoriserede deltagere. Se nærmere valglovens section 71T, jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1).

Partiets kasserer skal indsende den kvartalsvise rapport over regulerede transaktioner til Valgkommissionen inden 30 dage efter afslutningen af den periode, som rapporten vedrører, jf. valglovens section 71S (1), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1).

Valgkommissionen fører et register over alle indgåede transaktioner, der indberettes i henhold til valglovens del IVA, vedrørende regulering af lån og relaterede transaktioner (register of recordable transactions), jf. valglovens section 71V (1), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1). Registret skal opdateres af Valgkommissionen og skal blandt andet indeholde oplysning om beløb eller værdi på transaktionen samt datoen for transaktionen, jf. valglovens section 71V (2) (a) og (c), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1).

6.7.5.8. Krav om aflæggelse af ugentlig rapport over indgåede transaktioner i valgperioden

I valgperioden⁴⁰² i forbindelse med valg til det britiske Underhus (general election period) skal partierne aflægge ugentlig rapport over indgåede transaktioner (weekly transaction reports during general election periods). Partierne skal inden for de første syv dage aflægge rapport, derefter skal partiet aflægge rapport inden for hver efterfølgende periode på syv dage, og i den sidste periode på syv dage eller mindre inden valgdagen skal partiet ligeledes aflægge rapport, jf. i det hele valglovens section 71Q (1) og (9), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1).

---

⁴⁰² Der henvises til afsnit 6.7.5.6 for beskrivelse af valgperioden.

Den ugentlige rapport skal indeholde en oversigt over samtlige regulerede transaktioner på over 7.500 £, som partiet har indgået i afrapporteringsperioden, jf. valglovens section 71Q (2) og (3), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1), jf. ændringsloven fra 2009 section 20 (3).

Såfremt der i afrapporteringsperioden ikke er indgået transaktioner, der skal indrapporteres, skal den ugentlige rapport indeholde en erklæring herom, jf. valglovens section 71Q (4), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1).

Rapporten skal indeholde en erklæring på tro og love fra kassereren om, at alle transaktioner som partiet har indgået i afrapporteringsperioden, har været indgået med autoriserede deltagere. Se nærmere valglovens section 71T, jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1).

Partiets kasserer skal indsende den ugentlige rapport over indgåede transaktioner til Valgkommissionen inden syv dage efter afslutningen af den periode, som rapporten vedrører, jf. valglovens section 71S (2), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1).

6.7.5.9. Regulering af kampagneudgifter

Kampagneudgifter (campaign expenditure) er i loven defineret som udgifter afholdt til valgformål (election purposes) af eller på vegne af et registreret parti, jf. valglovens section 72 (2). De udgifter, der efter loven anses som kampagneudgifter, er opført i et skema til valgloven, og omfatter blandt andet følgende udgifter, jf. valgloven, skema 8, section 1 (1), (2), (3), (6) og (7):

- udgifter i forbindelse med politiske parti udsendelser,
- udgifter i forbindelse med reklame af enhver art,
- udgifter til materiale rettet til vælgere,
- udgifter til tjenester eller faciliteter i forbindelse med pressekonferencer eller anden kontakt med medierne,
- udgifter til transport til ethvert sted med henblik på at opnå omtale i forbindelse med en valgkampagne.

Kassereren kan udpege op til 12 stedfortrædere (deputy treasurers) i forhold til denne del af valgloven, del V, der vedrører kontrol af kampagneudgifter, jf. valglovens section 74 (1).

Kampagneudgifter må kun afholdes af eller på vegne af et registreret parti, hvor disse er godkendt af enten partiets kasserer, en stedfortræder for partiets kasserer eller en person, der er godkendt af enten kassereren eller stedfortræderen for kassereren, jf. valglovens section 75 (1). En person, der afholder udgifter i strid hermed, begår en forbrydelse, jf. valglovens section 75 (2).

Betalinger, der relaterer sig til kampagneudgifter, der enten er afholdt af eller skal afholdes af partiet eller på vegne af partiet, må kun udføres af enten kassereren, en stedfortræder for kassereren eller en person, der er godkendt af enten kassereren eller stedfortræderen for kassereren, jf. valglovens section 76 (1). Enhver betaling på over 200 £ skal understøttes af en faktura eller kvittering, jf. valglovens section 76 (2).

I forbindelse med valg til det britiske Underhus (parliamentary general election) er der for registrerede partier en grænse for, hvor mange kampagneudgifter der må afholdes af eller på vegne af partiet. Hvor et registreret parti stiller kandidater op i en eller flere valgkredse (constituencies) i England, Skotland eller Wales, er grænsen for udgifterne til at føre valgkamp i den relevante periode i den pågældende del af Storbritannien på 30.000 £ ganget med antallet af valgkredse i den del af Storbritannien, hvor partiet stiller op. Såfremt partiet stiller op i England, og dette beløb overstiger 810.000 £, er grænsen i stedet på 810.000 £, jf. valglovens section 79 (1), jf. valgloven, skema 9, section 3 (1), (2) og (3) (a). Den relevante periode er sammenfaldende med valgperioden, jf. valgloven, skema 9, section 1 (3).

Hvor kampagneudgifterne for et registreret parti overstiger denne beløbsgrænse i en valgperiode, er partiet skyldig i en lovovertrædelse, og ligeledes er kassereren eller en stedfortræder for kassereren, såfremt denne godkendte udgifterne og med rimelighed burde have vidst, at udgifterne ville overstige grænsen, valglovens section 79 (2).

6.7.5.10. Krav om aflæggelse af fortegnelse over kampagneudgifter og offentliggørelse heraf

Når valgperioden er afsluttet, skal kassereren udarbejde en fortegnelse (return) over de kampagneudgifter, der er afholdt af eller afholdt på vegne af partiet, jf. valglovens section 80 (2). Denne fortegnelse skal oplyse om resultatet af valget (specify the poll for the relevant election) og indeholde en oversigt over alle betalinger, der relaterer sig til kampagneudgifter afholdt af eller på vegne af partiet i valgperioden. Fakturaer og kvitteringer, der relaterer sig til fornævnte betalinger, skal ligeledes indeholdes i fortegnelsen, jf. valglovens section 80 (3) (a) og (4) (a).

Hvor kampagneudgifterne i en valgkamp, der enten er afholdt af eller afholdt på vegne af partiet overstiger 250.000 £, skal fortegnelsen revideres af en godkendt revisor, jf. valglovens section 81 (1).

Kassereren skal indsende fortegnelsen samt en kopi af revisors rapport til Valgkommissionen inden 6 måneder efter valgperiodens afslutning, jf. valglovens section 82 (1).

Fortegnelsen skal indeholde en erklæring på tro og love fra kassereren om, at kassereren har undersøgt fortegnelsen, og at det efter hans bedste overbevisning er fyldestgørende og korrekt, som

valgloven kræver, og at alle udgifter udbetalt af ham eller en stedfortræder fremgår, jf. valglovens section 83 (1) og (2).

Valgkommissionen skal snarest muligt efter modtagelse af et partis fortegnelse gøre dette tilgængeligt for offentligheden og vedblive at gøre dette, så længe Valgkommissionen opbevarer fortegnelsen, jf. valglovens section 84 (1).

6.7.6. Kontrol

Valgkommissionen er tillagt en generel funktion, der består i at kontrollere overholdelsen af de restriktioner og krav, der er fastsat i valglovens del III vedrørende regnskabskrav (accounting requirements), IV vedrørende kontrol med donationer (control of donations), IVA vedrørende partiets låntagning mv. (loans and certain other transactions) og V vedrørende kontrol af kampagneudgifter (control of campaign expenditure), jf. valglovens section 145 (1) (a).⁴⁰³

Valgkommissionen kan udarbejde og offentliggøre en vejledning, hvor kommissionen i forhold til kontrollen kan give sin mening til kende, om hvad der er nødvendigt eller tilstrækkeligt at gøre for at overholde valglovens krav, samt hvad der er ønskeligt at gøre i forbindelse med overholdelsen af valgloven, jf. i det hele valglovens section 145 (6A), jf. ændringsloven fra 2009 section 1 (3).

6.7.7. Sanktioner

6.7.7.1. Fortabelse af retten til beløb svarende til ulovlig donation

Hvor et parti alligevel vælger at tage imod en donation fra enten en ikke tilladt bidragsyder eller en anonym donation, kan domstolen (i England og Wales: a magistrates' court) på baggrund af en ansøgning fra Valgkommissionen beslutte, at partiet fortaber retten til et beløb svarende til værdien af donationen, jf. valglovens section 58 (1), (2) og (5) (a). Domstolens afgørelse kan ankes til en højere instans (i England og Wales: the Crown Court), jf. valglovens section 59 (2).

6.7.7.2. Straf i forbindelse med regulerede transaktioner

Et registreret parti begår en forbrydelse, hvor en medarbejder (officer) i partiet vidste eller med rimelighed burde have været bekendt med, at en reguleret transaktion i forbindelse med lån af penge eller ydelse af kredit blev indgået med en uautoriseret deltager, jf. valglovens section 71L (1), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1). Kassereren begår en forbrydelse, hvor partiet har indgået en reguleret transaktion i forbindelse med lån af penge eller ydelse af kredit med en uautoriseret deltager, og kassereren vidste eller med rimelighed burde have været bekendt hermed, jf. valglovens section 71L (2), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1). Både partiet og kassereren begår en

---

⁴⁰³ Det er kun Valgkommissionens kontrol i forhold til de gennemgåede bestemmelser, der er oplyst.

forbrydelse, hvor partiet er part i en reguleret transaktion med en uautoriseret deltager, og kassereren, snarest muligt efter partiet har fået kendskab til den ugyldige transaktion, undlader at træffe rimelige foranstaltninger for at tilbagebetale pengene fra transaktionen, jf. valglovens section 71L (3), jf. ændringsloven fra 2006 section 61 (1). Bestemmelsen er ikke udtømmende oplyst.

6.7.7.3. Straf i forbindelse med indsendelse af regnskab

Kassereren fra partiet begår en forbrydelse, såfremt det indleverede regnskab til Valgkommissionen uden rimelig grund (without reasonable excuse) ikke opfylder kravene efter loven, eller såfremt regnskabet og revisors rapport uden rimelig grund ikke er indsendt til Valgkommissionen inden for fristerne fastsat i loven, jf. valglovens section 47 (1), jf. ændringsloven fra 2009 section 13 (2) (a) og (b). Denne bestemmelse finder ligeledes anvendelse på partiets underafdelinger, hvor det i stedet er kassereren for underafdelingen, der begår en forbrydelse, jf. valgloven, skema 5, section 8 (1).

6.7.7.4. Straf i forbindelse med aflæggelse af rapporter vedrørende modtagne donationer

Derudover begår kassereren en forbrydelse, hvis kassereren uden rimelig grund undlader inden for de lovfastede frister at indsende den kvartalsvise rapport over modtagne donationer og den ugentlige rapport over modtagne donationer i valgperioden⁴⁰⁴, eller hvis kassereren indsender en rapport, der ikke opfylder alle krav vedrørende registrering af donationer i rapporten, jf. valglovens section 65 (3) og (4).

6.7.7.5. Straf i forbindelse med betalinger, der relaterer sig til kampagneudgifter

Betalinger, der relaterer sig til et partis kampagneudgifter, må kun udføres af enten kassereren, en stedfortræder for kassereren eller en person, der er godkendt af enten kassereren eller stedfortræderen for kassereren. En person, der uden rimelig grund udfører en betaling i strid hermed, begår en forbrydelse, jf. valglovens section 76 (4).

6.7.7.6. Straf i forbindelse med aflæggelse af fortegnelse over kampagneudgifter

Kassereren begår en forbrydelse, hvis kassereren uden rimelig grund undlader at indsende fortegnelsen samt en kopi af revisors rapport til Valgkommissionen inden 6 måneder efter valgperiodens afslutning, jf. valglovens section 82 (4) (a).

Fortegnelsen skal indeholde en erklæring på tro og love fra kassereren.⁴⁰⁵ En person, der bevidst eller groft uagtsomt (knowingly or recklessly) afgiver en falsk erklæring i denne sammenhæng, begår en forbrydelse, jf. valglovens section 83 (3) (a).

---

⁴⁰⁴ Jf. afsnit 6.7.5.5 og 6.7.5.6.

⁴⁰⁵ Se nærmere herom afsnit 6.7.5.10.

6.7.7.7. Strafniveaue

Ambassaden har om straffniveaue oplyst, at hvis et parti ikke lever op til de lovbestemte krav om afrapportering, kan det medføre pengebder. En mild overtrædelse, eksempelvis hvis en rapport kommer for sent, kan medføre en bødestraf fastsat til 200 £. Mere seriøse lovovertrædelser, herunder lovovertrædelser der kan prøves ved en domstol eller gentagene brud på samme lovbestemmelse, kan medføre bøder fra 250 £ og op til 20.000 £.

6.8. Retstilstanden på partistøtteområdet i Tyskland

6.8.1. Indledning

Partistøtteområdet er i Tyskland reguleret ved den tyske partilov⁴⁰⁶, som er en forbundslov.

Den tyske grundlov (Grundgesetz) foreskriver, at politiske partier medvirker til folkets politiske meningsdannelse, jf. grundlovens artikel 21, stk. 1. Partiernes grundlæggelse er fri, og deres indre ordning må afspejle demokratiske værdier. Det fastslås i samme bestemmelse, at politiske partier skal aflægge offentligt regnskab over deres midlers oprindelse og anvendelse samt over deres formue.⁴⁰⁷

Ved et parti i partilovens forstand forstås under visse nærmere betingelser en forening af borgere, der vedvarende eller i længere tid ønsker at øve indflydelse på den politiske meningsdannelse på forbundsplan eller delstatsplan og at medvirke til folkets repræsentation i den tyske forbundsdag eller en landdag i den enkelte delstat.⁴⁰⁸

I Tyskland består den lovgivende forsamling af en forbundsdag (Bundestag), der vælges ved direkte valg, og et forbundsrad (Bundesrat), der udpeges af de enkelte delstatsregeringer blandt regeringsmedlemmerne.

Tyskland er en forbundsstat, der er inddelt i delstater (Lnder) med hver sin landdag (Landtag). Hver delstat er, afhængig af delstatens egen lovgivning herom, inddelt på kommunalt/amtsligt

---

⁴⁰⁶ Gesetz über die politischen Parteien (Parteiengesetz). Loven kan findes p:

<http://www.gesetze-im-internet.de/bundesrecht/partg/gesamt.pdf>.

⁴⁰⁷ Grundlovens artikel 21, stk. 1: "Die Parteien wirken bei der politischen Willensbildung des Volkes mit. Ihre Gründung ist frei. Ihre innere Ordnung muß demokratischen Grundsätzen entsprechen.. Sie müssen über die Herkunft und Verwendung ihrer Mittel sowie über ihr Vermögen öffentlich Rechenschaft geben."

⁴⁰⁸ Partilovens § 2, stk. 1: "Parteien sind Vereinigungen von Bürgern, die dauernd oder für lngere Zeit für den Bereich des Bundes oder eines Landes auf die politische Willensbildung Einflub nehmen und an der Vertretung des Volkes im Deutschen Bundestag oder einem Landtag mitwirken wollen [...]."

niveau. I det følgende behandles alene den partistøtte, der ydes ved valg til Europa-Parlamentet, Forbundsdagen og landdagene.

For at forstå de tyske kriterier for tildeling af offentlig partistøtte bemærkes, at en vælger til det tyske forbundsvalg har to stemmer: En førstestemme, der afgives på en kandidat i en enkeltmandsvalgkreds, hvor den kandidat, der har fået flere stemmer end nogen anden, anses for valgt. Og en andenstemme, der afgives på den partiliste, der er opstillet i den pågældende delstat, og hvor mandaterne fordeles med henblik på at sikre en forholdsmæssig fordeling af samtlige mandater, der er på valg. Se nærmere forbundsvalglovens (Bundeswahlgesetz) §§ 4–6.

Nedenstående gennemgang baserer sig på den tyske partilov samt svaret på udvalgets forespørgsel om retstilstanden i Tyskland fra Indenrigsministeriet i den tyske forbundsstat.

6.8.2. Offentlig økonomisk støtte

6.8.2.1. Generelt

Politiske partier i Tyskland modtager i henhold til den tyske partilov økonomisk støtte fra staten i form af en delvis finansiering (Teilfinanzierung) af de aktiviteter, som partierne har til opgave at udføre efter den tyske grundlov (Grundgesetz).⁴⁰⁹ Støtten tildeles på baggrund af partiets opnåede tilslutning ved valg til Europa-Parlamentet, valg til Forbundsdagen og valg til landdagen i de enkelte delstater, samt det samlede beløb for partiets modtagne medlemskontingenter, modtagne bidrag fra valgte repræsentanter for partiet og det samlede beløb på modtagne donationer⁴¹⁰, jf. partilovens § 18, stk. 1.⁴¹¹

Det tyske forbundsindenrigsministerium har oplyst, at statslig støtte som udgangspunkt kun udbetales til politiske partier. Individuelle kandidater, der stiller op for et parti, er ikke berettiget til offentlig partistøtte. Kandidater til den tyske forbundsdag, der stiller op uden for partierne og er nomineret ved mindst 200 vælgere i den valgkreds, de stiller op i, har ret til statslig støtte på 2,80 € pr. gyldig stemme, hvis kandidaten får tildelt mindst 10 pct. af de afgivne førstestemmer, jf. forbundsvalglovens § 49 b, stk. 1, jf. §§ 18 og 20.

Hvis et parti opløses eller bliver forbudt, er partiet fra datoen for opløsningen ikke længere berettiget til den offentlige støtte, jf. partilovens § 18, stk. 7.

---

⁴⁰⁹ Jf. afsnit 6.8.1.

⁴¹⁰ Partilovens § 18, stk. 1: "[...] Maßstäbe für die Verteilung der staatlichen Mittel bilden der Erfolg, den eine Partei bei der Wählern bei Europa-, Bundestags- und Landtagswahlen erzielt, die Summe ihrer Mitglieds- und Mandatträgerbeiträge sowie der Umfang der von ihr eingeworbenen Spenden."

⁴¹¹ Partiloven er inddelt i paragraffer, der igen er underinddelt i stykker (Absätze).

6.8.2.2. Størelsen af den offentlige økonomiske støtte

Den statslige partistøtte tildeles partierne inden for en relativ og en absolut overgrænse, som er nærmere angivet i loven. Støtten udbetales efter en række satser, som ligeledes er nærmere angivet i loven, og støtten udbetales for hver stemme henholdsvis summen af private bidrag, og der stilles krav om en vis andel af stemmerne for, at partierne kan modtage støtte, jf. nærmere partilovens § 18.

Beregningsgrundlaget for fastsættelsen af den statslige støtte til de støtteberettigede partier baseres på *antallet af gyldige stemmer*, der er vundet af det pågældende parti ved seneste valg til Europa-Parlamentet, Forbundsdagen og Landdagen pr. 31. december i støtteåret, jf. partilovens § 19 a, stk. 2.

De satser, som er angivet i loven, for støttebeløb for hver stemme henholdsvis summen af private bidrag er som følger, jf. partilovens § 18, stk. 3:

- Partiet tildeles et vist støttebeløb for hver gyldig stemme, der er afgivet på partiets liste. Støttebeløbet udgør 0,85 € for hver gyldig stemme op til 4 millioner. Har partiets liste modtaget flere end 4 millioner gyldige stemmer, modtager partiet 0,70 € for hver gyldig stemme over 4 millioner, jf. § 18, stk. 3, 1. afsnit, nr. 1, og 2. afsnit.
- Stiller partiet ikke op på en liste i den pågældende delstat, tildeles partiet i stedet for den førstnævnte sats et vist støttebeløb for hver gyldig stemme, der er afgivet for partiet i en valg- eller stemmekreds. Støttebeløbet udgør 0,85 € for hver gyldig stemme op til 4 millioner. Har partiet modtaget flere end 4 millioner gyldige stemmer, modtager partiet 0,70 € for hver gyldig stemme over 4 millioner, jf. § 18, stk. 3, 1. afsnit, nr. 2, og 2. afsnit.
- Partiet tildeles 0,38 € for hver euro, partiet har modtaget i private bidrag (Zuwendung). De omfattede private bidrag er bidrag fra medlemskontingenter, bidrag fra valgte repræsentanter og lovligt modtagne donationer (Mitglieds- oder Mandatsträgerbeitrag oder rechtmäßige erlangte Spende). Det er kun bidrag op til 3.300 € pr. bidragsyder, der tages i betragtning, jf. § 18, stk. 3, 1. afsnit, nr. 3. Beregningsgrundlaget er baseret på summen af lovligt modtagne donationer i det år, der ligger forud for afgivelsen af partiets regnskabsberetning (regnskabsåret), jf. partilovens § 19 a, stk. 2.

Der stilles krav om *en vis andel af stemmerne* for, at partierne kan modtage støtte, jf. nærmere partilovens § 18, stk. 4. Det støttebeløb, partiet er berettiget til for hver listestemme henholdsvis for modtagne private bidrag, jf. partilovens § 18, stk. 3, 1. afsnit, nr. 1 og 3, har partiet kun krav på, hvis partiet ved sidste valg til Europa-Parlamentet eller Forbundsdaysvalget modtog mindst 0,5 pct. af samtlige listestemmer eller ved et herværende Landdagsvalg modtog mindst 1 pct. af samtlige listestemmer. Det støttebeløb, partiet er berettiget til for hver stemme, der er afgivet for partiet i en

valg- eller stemmekreds, jf. partilovens § 18, stk. 3, 1. afsnit, nr. 2, har partiet kun krav på, hvis partiet efter det endelige valgresultat fik tildelt 10 pct. af stemmerne i valg- eller stemmekredsen. Disse begrænsninger gælder dog ikke for partier for nationale mindretal, jf. partilovens § 18, stk. 4, 3. pkt., dvs. partier for nationale mindretal kan modtage partistøtte, uanset hvilken procentdel af stemmerne de har modtaget ved seneste valg.

Den statslige partistøtte er i forhold til de satser, der er nævnt ovenfor, begrænset i to henseender. For det første er der i partilovens § 18, stk. 5, 1. pkt., fastsat en *relativ overgrænse* (relative Obergrenze), idet den statslige partistøtte ikke må overstige beløbet af visse typer af partiets indtægter, jf. nærmere partilovens § 24, stk. 4, nr. 1-7. Disse typer af indtægter omfatter blandt andet bidrag fra medlemskontingenter (Mitgliedsbeiträge), jf. partilovens § 24, stk. 4, nr. 1, bidrag fra valgte repræsentanter og lignende regelmæssige bidrag (Mandatsträgerbeiträge und ähnliche regelmäßige Beiträge), jf. partilovens § 24, stk. 4, nr. 2, gaver fra fysiske personer (Spenden von natürlichen Personen), jf. partilovens § 24, stk. 4, nr. 3, gaver fra juridiske personer (Spenden von juristischen Personen), jf. partilovens § 24, stk. 4, nr. 4, indtægter fra egne midler (Einnahmen aus sonstigem Vermögen), jf. partilovens § 24, stk. 4, nr. 6, samt indtægter fra trykkevirksomhed og anden indtægtsgivende virksomhed, jf. partilovens § 24, stk. 4, nr. 7.

For det andet må det samlede beløb for den statslige finansiering af alle partierne årligt ikke overstige den efter loven fastsatte *absolutte overgrænse* (absolute Obergrenze), jf. partilovens § 18, stk. 2 og stk. 5, 2. pkt. Den absolutte overgrænse var i 2012 på 150,8 millioner €. Denne grænse øges hvert år med en procentdel svarende til den procentdel, hvormed det i loven nærmere fastsatte prisindeks for typiske udgifter for partierne (der Preisindex der für eine Partei typischen Ausgaben) er steget i forhold til de foregående år, jf. nærmere partilovens § 18, stk. 2.

Når den statslige partistøtte skal fordeles, fastlægges først de beløb, der efter den relative overgrænse tilfalder hvert parti, og derefter den absolutte overgrænse. Hvis summen af de beløb, der efter den relative overgrænse tilfalder hvert parti, overstiger den absolutte overgrænse, er partierne kun berettiget til en forholdsmæssig del af den absolutte overgrænse svarende til forholdene imellem de beløb, der efter den relative overgrænse tilfalder hvert parti, jf. nærmere partilovens § 19 a, stk. 5.

Statslig støtte til partier, der har deltaget i Landdagsvalg (Landtagswahlen), tildeles til partiets sammenslutninger på delstatsniveau (Landesverband) med 0,50 € pr. gyldig modtaget stemme, jf. partilovens § 19 a, stk. 6, 1. pkt.

Forbundsindenrigsministeriet har oplyst, at de politiske partier ikke skal vælge mellem offentlig og privat støtte, men kan modtage begge former for støtte på samme tid. Derudover indeholder

partiloven ikke regler om modregning i offentlig støtte som følge af modtagne private bidrag. Tværtimod udgør modtagne private bidrag et af elementerne ved fastansættelsen af offentlig støtte.

6.8.2.3. Ansøgning om offentlig økonomisk støtte og tildeling heraf

Den statslige partistøtte til et givet parti fastsættes og udbetales af Præsidenten for den tyske Forbundsrag (forbundsragpræsidenten) (der Präsident des Deutschen Bundestages). Forbundsragpræsidenten må ikke forveksles med forbundspræsidenten (der Bundespräsident), som er statsoverhoved for Forbundsrepublikken Tyskland.

Ansøgning om statslig partistøtte skal indsendes skriftligt til forbundsragpræsidenten den 30. september i det år, som støtten vedrører (Anspruchsjahr). Det er tilstrækkeligt, at partiet på nationalt niveau indsender én ansøgning for hele partiet. Delansøgninger er dog også tilladte. Har partiet i det foregående år modtaget statslig partistøtte, fastsætter forbundsragpræsidenten størrelsen af støtten uden yderligere ansøgning. Har der været ændrede forhold, der ændrer ved vurderingen for fastsættelsen af støtten, skal partiet straks (unverzüglich) underrette forbundsragpræsidenten om disse ændringer. Såfremt partiet undlader at underrette forbundsragpræsidenten, hæfter partiet, jf. i det hele partilovens § 19, stk. 1. Forbundsragpræsidenten skal hvert år den 15. februar fastsætte beløbet på den statslige støtte, der tildeles de støtteberettigede partier for det foregående år, jf. partilovens § 19 a, stk. 1, 1. pkt.

Forbundsragpræsidenten må kun tildele og udbetale statslig partistøtte på grundlag af partiets indsendte regnskabsberetning (Rechenschaftsbericht). Regnskabsberetningen skal opfylde partilovens krav hertil, der er indeholdt i lovens afsnit V vedrørende aflæggelse af regnskab (Rechenschaftslegung), jf. partilovens § 19 a, stk. 1, 2. pkt.⁴¹² Forbundsragpræsidenten fastsætter herefter de endelige støttebeløb, jf. partilovens § 19 a, stk. 1, 4. pkt.

Indsender partiet ikke inden for de i partiloven fastsatte frister en regnskabsberetning, mister partiet endegyldigt sin ret til partistøtte efter de nærmere regler herom i partiloven.⁴¹³

6.8.2.4. Udbetaling af offentlig økonomisk støtte

Forbundsragpræsidenten udbetaler tilskuddet i rater (Abschlagszahlungen). Beregningsgrundlaget for raterne er de tildelte beløb til partiet i det foregående år. Raterne betales den 15. februar, 15. maj, 15. august og 15. november. Ingen af betalingerne må overstige 25 pct. af det samlede tilskud for det foregående år. Er der grund til at antage (Anhaltspunkte), at partiet kunne få pligt til at

---

⁴¹² For beskrivelse af regnskabsaflæggelsen se afsnit 6.8.5.

⁴¹³ Se afsnit 6.8.6.2.

tilbagebetale den modtagne statslige støtte, kan tilskuddet gøres afhængigt af en sikkerhedsstillelse, jf. partilovens § 20, stk. 1.⁴¹⁴

Partiet skal straks tilbagebetale tilskuddet, hvis tilskuddet overstiger det fastsatte beløb, eller hvis partiet ikke var berettiget til tilskuddet, jf. partilovens § 20, stk. 2, 1. pkt.

Tilskuddet, der tildeles på baggrund af tildelte stemmer ved et Landdagsvalg (Landtagswahlen), udbetales til de pågældende partiers sammenslutninger på delstatsniveau (Landesverband), jf. partilovens § 19 a, stk. 6, 1. pkt. Udbetaling af de øvrige statslige midler sker til partierne på forbundsniveau (die Bundesverbände der Partei), jf. partilovens § 19 a, stk. 6, sidste pkt.

Derudover skal partierne på forbundsniveau (die Bundesverbände der Partei) sikre, at partiernes sammenslutninger på delstatsniveau (Landesverbände) tildeles en passende økonomisk kompensation (Finanzausgleich), jf. partilovens § 22.

6.8.3. Private bidrag

6.8.3.1. Private bidrag til politiske partier

6.8.3.1.1. Betingelser for private bidrag

Den offentlige støtte er som et af sine kriterier knyttet til summen af private bidrag⁴¹⁵, det offentlige har dermed gjort offentlig støtte delvis afhængig af partiets resultater med at indsamle private bidrag.

Det er således som udgangspunkt tilladt for politiske partier at modtage private donationer (Spenden), jf. partilovens § 25, stk. 1, 1. pkt. Fysiske personer og juridiske privatejede enheder i Tyskland kan give donationer til politiske partier. Forbundsindenrigsministeriet har oplyst, at der ikke er begrænsning på, hvor stor en privat donation må være, jf. dog nedenfor om den begrænsning, der gælder for donationer i kontanter.

Forbundsindenrigsministeriet har videre oplyst, at det følger af den tyske grundlov (Grundgesetz), at der er frihed til at danne politiske partier. Se grundlovens artikel 21, stk. 1.⁴¹⁶ Det følger af denne frihed, at folket har ret til at være aktive både i et politisk parti og for et politisk parti. Der er derfor ingen lovmæssige øvre grænser for beløbene, der ydes til de politiske partier. Forbundsindenrigsministeriet har i denne sammenhæng oplyst, at de potentielle risici, for at store donationer til politiske partier kan få indflydelse på partiets politik, imødegås ved, at de politiske

⁴¹⁴ Om pligten til tilbagebetaling af modtaget statslig støtte se afsnit 6.8.7.1.

⁴¹⁵ Jf. afsnit 6.8.2.2.

⁴¹⁶ Grundlovens artikel 21, stk. 1 er gengivet i afsnit 6.8.1.

partier er forpligtede til offentligt at redegøre for herkomsten af modtagne bidrag, jf. grundlovens § 21, stk. 1, 4. afsnit og partilovens § 23 ff.

En donation anses for erhvervet af partiet, hvor enten et bestyrelsesmedlem med ansvar for partiets økonomiske anliggender (ein für die Finanzangelegenheiten zuständiger Vorstandsmitglied) eller en fuldtidsansat i partiet (ein hauptamtlicher Mitarbeiter der Partei) har opnået råderet over donationen, jf. partilovens § 25, stk. 1, 4. pkt., 1. led. Modtages en privat donation af et partimedlem, skal partimedlemmet straks videresende donationen til et bestyrelsesmedlem med ansvar for partiets økonomiske anliggender, jf. partilovens § 25, stk. 1, 3. pkt. Partiet anses ikke for at have opnået råderet over en donation, der straks er blevet returneret til bidragsyder, jf. partilovens § 25, stk. 1, 4. pkt., 2. led.

Dog er det ikke tilladt for partierne at tage imod alle former for private donationer. Der er i partiloven fastsat begrænsninger for, hvilke bidragsydere partierne må modtage donationer fra. Partierne må ikke tage imod følgende donationer, jf. partilovens § 25, stk. 2:

- donationer fra offentligtretlige selskaber (öffentlich-rechtliche Körperschaften), parlamentariske grupperinger samt kommunale organisationer (kommunale Vertretungen), jf. nr. 1;
- donationer fra politiske fonde (politische Stiftungen), selskaber (Körperschaften), foreninger af personer (Personenvereinigung) og organisationer (Vermögensmassen), der efter deres vedtægter, stiftelsesgrundlag eller virksomhed udelukkende og direkte er bestemt for almenyttige, velgørende eller kirkelige formål (gemeinnützige, mildtätige oder kirchliche Zwecke), jf. nærmere nr. 2;
- donationer fra udlandet (dvs. fra et område, der ligger uden for anvendelsesområdet for denne lov), med mindre, jf. nr. 3:
  - donationerne umiddelbart tilflyder (zufließen) et politisk parti fra en tysker i grundlovens forstand, fra en statsborger i Den Europæiske Union eller fra en virksomhed, hvor mere end 50 pct. af aktierne er ejet af en tysker i grundlovens forstand eller af en statsborger i Den Europæiske Union, eller hvis hjemsted er beliggende i en medlemsstat i Den Europæiske Union, jf. litra a,
  - det er en donation til et politisk parti for et af de nationale mindretal (Parteien nationaler Minderheiten) fra en stat, der grænser op til Forbundsrepublikken Tyskland, og hvor personer med mindretallets etniske tilhørsforhold bor, jf. litra b, eller,
  - det er en donation fra en udlænding på under 1.000 €, jf. litra c;
- donationer fra faglige organisationer (Berufsverbände), der stammer fra bidrag ydet til den faglige organisation med det formål, at bidraget skulle videregives til et politisk parti, jf. nr. 4;

- donationer fra virksomheder, der er helt eller delvist offentlig ejet, eller som forvaltes eller drives af det offentlige, og hvor den direkte inddragelse af det offentlige overstiger 25 pct., jf. nr. 5;
- donationer, der overstiger 500 €, og hvor det enten ikke er muligt at identificere bidragsyderen (deren Spender nicht feststellbar sind) (anonyme bidrag), eller hvor bidraget åbenlyst er en videregivelse fra en ikke-identificerbar tredjemand, jf. se nærmere nr. 6;
- donationer, der ydes med forventning om en modydelse om bestemte økonomiske eller politiske fordele, jf. nr. 7;
- donationer fra en tredjepart mod, at partiet betaler et vederlag herfor, der overstiger 25 pct. af donationens værdi, jf. nr. 8.

Har et parti modtaget en ulovlig donation efter partilovens § 25, stk. 2, skal partiet straks eller senest ved indsendelse af regnskabsberetningen for det pågældende år overføre de ulovligt modtagne donationer til forbundsdayspræsidenten, jf. partilovens § 25, stk. 4.⁴¹⁷

Derudover kan donationer gives kontant op til 1.000 €, jf. partilovens § 25, stk. 1, 2. pkt. Det er således ikke tilladt for partierne at modtage kontante donationer (Spenden mittels Bargeld), der overstiger 1.000 €. Derimod kan partierne godt modtage donationer over 1.000 € på anden vis end kontanter.

6.8.3.1.2. Medlemskontingenter til politiske partier

Forbundsindenrigsministeriet har oplyst, at bidrag fra medlemmer af et politisk parti kan ydes som medlemskontingenter (Mitgliedsbeiträge), som bidrag fra valgte repræsentanter for partiet (Mandatsträgerbeiträge) og som donationer (Spenden).

Medlemskontingenter (Mitgliedsbeiträge) er i partiloven defineret som regelmæssige ydelser i penge (regelmäßige Geldleistungen), som et medlem betaler i henhold til partiets vedtægter. Bidrag fra valgte repræsentanter (Mandatsträgerbeiträge) er i loven defineret som regelmæssige ydelser i penge, som indehaveren af et offentligt valgt embede (Mandatsträger) betaler ud over sit medlemskontingent. Donationer (Spenden) er i loven defineret som alle andre bidrag fra partiets medlemmer. Herunder falder også bidrag af enhver art med en pengemæssig værdi, medmindre der er tale om bidrag, som sædvanligvis uden vederlag stilles til rådighed af medlemmer uden for deres erhverv⁴¹⁸. Se i det hele partilovens § 27, stk. 1.

⁴¹⁷ Der henvises til afsnit 6.8.5 for beskrivelse af regnskabsberetningen.

⁴¹⁸ Partilovens § 27, stk. 1: "[...] sowie geldwerte Zuwendungen aller Art, sofern sie nicht üblicherweise unentgeltlich von Mitgliedern außerhalb eines Geschäftsbetriebes zur Verfügung gestellt werden."

Som anført ovenfor⁴¹⁹ er der ingen begrænsninger for, hvor stor en donation må være.

6.8.3.2. Private bidrag til individuelle kandidater

Forbundsindenrigsministeriet har oplyst, at individuelle kandidater, der stiller op til de parlamentariske valg i Tyskland, som udgangspunkt nomineres af de politiske partier. Modtager medlemmer af et politisk parti, herunder kandidater, en donation på vegne af partiet, er medlemmet som nævnt ovenfor pligtig efter partiloven til straks at videregive donationen til det bestyrelsesmedlem i partiet, der har ansvaret for partiets økonomiske anliggender, jf. partilovens § 25, stk. 1, 3. pkt. Forbundsindenrigsministeriet har oplyst, at hvis medlemmet undlader at overføre donationen til partiet, bliver medlemmet genstand for strafferetlige sanktioner, og partiet bliver genstand for væsentlige bøder.

Forbundsindenrigsministeriet har videre oplyst, at der i Tyskland er skattemæssige fordele ved at donere til et politisk parti. Der er derimod ikke skattemæssige fordele ved at donere til individuelle kandidater. Dette gør, at private donationer til individuelle kandidater ikke har nogen praktisk betydning i Tyskland. I modsætning til donationer til politiske partier, er donationer til individuelle kandidater ikke fradragsberettigede, og sådanne donationer er endvidere underlagt en gaveafgift. På denne baggrund ydes donationer næsten altid direkte til partiet, også selvom de var tiltænkt en kandidat.

Forbundsindenrigsministeriet har oplyst, at donationer til medlemmer af den tyske Forbundsdag, der gives i den hensigt at støtte et bestemt medlems politiske virke i stedet for partiets, er reguleret i artikel 4 i det adfærdskodeks, der gælder for medlemmer af den tyske Forbundsdag (Verhaltenskodex für Abgeordnete des Deutschen Bundestages). Efter dette kodeks skal et medlem, der modtager en donation på mere end 5.000 € i et kalenderår, underrette forbundsdagspræsidenten om donationen. Donationer fra en og samme giver på mere end 10.000 € i et kalenderår skal offentliggøres af forbundsdagspræsidenten. Se nærmere artikel 4.

6.8.4. Åbenhed om private bidrag

Donationer (Spenden) og bidrag fra valgte repræsentanter (Mandatsträgerbeiträge) til et politisk parti eller en eller flere af dets underafdelinger (Gebietsverbände), hvis samlede værdi (Gesamtwert) i et kalenderår (regnskabsåret) overstiger 10.000 €, skal registreres i regnskabsberetningen (Rechenschaftsbericht) med angivelse af navn og adresse på bidragsyder

---

⁴¹⁹ Jf. afsnit 6.8.3.1.1.

(Name und Anschrift des Spenders) og det samlede beløb fra bidragsyderen (die Gesamthöhe der Spende), jf. partilovens § 25, stk. 3, 1. pkt.⁴²⁰

Regnskabsberetningen skal derudover indeholde oplysning om den samlede sum af bidrag op til 3.300 € pr. person fra fysiske personer (natürlicher Personen). Overstiger summen af bidrag fra den samme fysiske person 3.300 €, skal dette oplyses særskilt i beretningen, jf. partilovens § 24, stk. 8. Forbundsdayspræsidenten offentliggør regnskabsberetningen i en tryksag fra Forbundsdagen (Bundestagsdrucksache) og på den tyske Forbundsdays hjemmeside.⁴²¹

Bestemmelsen hænger sammen med en generel forpligtelse for et parti til åbent at fremlægge indtægter, der overstiger 10.000 € pr. indtægt, i det regnskab, der offentliggøres, jf. partilovens § 27, stk. 2, 2. pkt.

Har et parti modtaget en enkelt donation på over 50.000 €, skal partiet straks indberette dette til forbundsdayspræsidenten, der så hurtigt som muligt skal offentliggøre donationen samt bidragsyderen i en tryksag fra Forbundsdagen (Bundestagsdrucksache), jf. partilovens § 25, stk. 3, 2. og 3. pkt.⁴²² Forbundsindenrigsministeriet har i denne forbindelse oplyst, at dette ligeledes offentliggøres på Forbundsdays hjemmeside.

6.8.5. Regnskabsaflæggelse

6.8.5.1. Regnskabspligt

Som nævnt i den tyske grundlovs artikel 21, stk. 1, skal politiske partier aflægge offentligt regnskab over deres midlers oprindelse og anvendelse samt over deres formue, jf. også partilovens § 23, stk. 1, 1. pkt.⁴²³ Regnskabsaflæggelsen skal efter partiloven være sandfærdig (wahrheitsgemäß) og skal ske efter bedste overbevisning (nach bestem Wissen und Gewissen).

Regnskabet skal aflægges af det pågældende partis bestyrelse (Vorstand), jf. partilovens § 23, stk. 1, 1. pkt. Bestyrelsen for partiet på forbundsniveau (der Bundesvorstand), bestyrelserne for partiets

⁴²⁰ Partilovens § 25, stk. 3, 1. pkt.: ”Spenden und Mandatsträgerbeiträge an eine Partei oder einen oder mehrere Gebietsverbände, deren Gesamtwert in einem Kalenderjahr (Rechnungsjahr) 10.000 Euro übersteigt, sind unter Angabe des Namens und der Anschrift des Spenders sowie der Gesamthöhe der Spende im Rechenschaftsbericht zu verzeichnen.”

⁴²¹ Om offentliggørelse af regnskabsberetningen se nærmere afsnit 6.8.5.4.

⁴²² Partilovens § 25, stk. 3, 2. og 3. pkt.: ”Spenden, die im Einzelfall die Höhe von 50.000 Euro übersteigen, sind dem Präsidenten des Deutschen Bundestages unverzüglich anzuzeigen. Dieser veröffentlicht die Zuwendung unter Angabe des Zuwendens zeitnah als Bundestagsdrucksache.”

⁴²³ Partilovens § 23, stk. 1: “Der Vorstand der Partei hat über die Herkunft und die Verwendung der Mittel sowie über das Vermögen der Partei zum Ende des Kalenderjahres (Rechnungsjahr) in einem Rechenschaftsbericht wahrheitsgemäß und nach bestem Wissen und Gewissen öffentlich Rechenschaft zu geben.”

sammenslutninger på delstatsniveau (die Vorstände der Landesverbände) og bestyrelserne for partiets underafdelinger (die Vorstände der den Landesverbänden vergleichbaren Gebietsverbände) er hver især ansvarlige for aflæggelse af regnskabsberetningen, jf. partilovens § 23, stk. 1, 3. pkt.

6.8.5.2. Regnskabsberetningens indhold

Selve strukturen for regnskabsberetningen er detaljeret fastlagt i loven. Regnskabsberetningen skal for det første bestå af en resultatopgørelse (Ergebnisrechnung) baseret på en opgørelse af indtægter og udgifter (Einnahmen- und Ausgabenrechnung), for det andet bestå af en kapitalbalance (Vermögensbilanz) og for det tredje være forsynet med bemærkninger (ein Erläuterungsteil).

Regnskabsberetningen skal være i overensstemmelse med grundsætningen om ordensmæssig bogføring (ordnungsmäßige Buchführung), og skal indeholde oplysninger om oprindelsen og anvendelsen af modtagne bidrag og om partiets formue (Vermögen), jf. partilovens § 24, stk. 1.

En regnskabsberetning for partiet som helhed (die Gesamtpartei) skal indeholde separate regnskabsberetninger for partiet på forbundsniveau (Bundesverband), partiets sammenslutninger på delstatsniveau (Landesverbände) samt partiets underafdelinger (Gebietsverband). Partiets sammenslutninger på delstatsniveau og partiets underafdelinger skal sammen med regnskabsberetningen indsende en fuldstændig fortegnelse (eine lückenlose Liste) over alle bidrag (Zuwendungen) med navn og adresse på bidragsyder. Partiet på forbundsniveau skal sammenfatte disse fortegnelser til at bestemme de årlige samlede bidrag pr. donor (die Gesamthöhe der Zuwendungen je Zuwender), jf. partilovens § 24, stk. 3.

Regnskabsberetningen skal indeholde en sammenfatning, der blandt andet skal indeholde oplysning om summen af det samlede partis indtægter, fordelt på hver indtægtskategori, om summen af det samlede partis udgifter, fordelt på hver udgiftskategori, om det samlede parti har overskud eller underskud (Ueberschuss- oder Defizitausweis) og om det samlede partis egenkapital (Reinvermögen), jf. partilovens § 24, stk. 9, nr. 1, 2, 3 og 6.

Derudover skal regnskabsberetningen indeholde oplysninger om indtægter (Einnahme), udgifter (Ausgabe) og kapitalbalancen (Vermögensbilanz).

Indtægter (Einnahme) er i partiloven defineret som alle penge- og tjenesteydelser, som partiet har modtaget (jede von der Partei erlangte Geld- oder geldwerte Leistung), jf. partilovens § 26, stk. 1. Er et bidrag ikke ydet som et pengebidrag, skal værdien af dette sættes til markedsværdien, der i loven defineres som de priser, der sædvanligvis skal betales i sædvanlig handel for samme eller

lignende ydelser⁴²⁴, jf. partilovens § 26, stk. 3. Udfører partiets medlemmer for partiet arbejde eller tjenester, der falder uden for deres erhverv, og som sædvanligvis udføres uden vederlag, anses dette ikke for indtægter i lovens forstand, jf. partilovens § 26, stk. 4, 2. pkt.⁴²⁵ Det samme gør sig gældende ved frivilligt arbejde, der udføres for partiet, jf. partilovens § 26, stk. 4, 1. pkt.⁴²⁶ Se nærmere partilovens § 26.

De indtægter, der skal anføres i regnskabsberetningen, omfatter blandt andet, jf. partilovens § 24, stk. 4:

- bidrag fra medlemskontingenter (Mitgliedsbeiträge), jf. nr. 1,
- bidrag fra valgte repræsentanter og lignende regelmæssige bidrag (Mandatsträgerbeiträge und ähnliche regelmäßige Beiträge), jf. nr. 2,
- donationer fra enkeltpersoner (Spenden von natürlichen Personen), jf. nr. 3,
- donationer fra juridiske personer (Spenden von juristischen Personen), jf. nr. 4,
- indtægter fra egne midler (Einnahmen aus sonstigem Vermögen), jf. nr. 6,
- indtægter fra trykkevirksomhed og anden indtægtsgivende virksomhed, jf. nr. 7,
- statslige tilskud (staatliche Mittel), jf. nr. 8,
- andre indtægter (sonstige Einnahmen), jf. nr. 9,
- tilskud fra partiets underafdelinger (Zuschüsse von Gliederungen), jf. nr. 10,
- samlede indtægter efter nr. 1-10, jf. nr. 11.

Regnskabsberetningen skal derudover indeholde oplysning om den samlede sum af bidrag op til 3.300 € pr. person fra fysiske personer (natürlicher Personen). Overstiger summen af bidrag fra den samme fysiske person 3.300 €, skal dette oplyses særskilt i beretningen, jf. partilovens § 24, stk. 8.

Offentlige tilskud, der er øremærket til at blive anvendt til partiernes ungdomsorganisationer, (Oeffentliche Zuschüsse, die den politischen Jugendorganisationen zweckgebunden zugewendet werden) skal fremgå af regnskabsberetningen, men skal ikke indgå som en del af partiets indtægter. Disse tilskud skal heller ikke indgå i beregningen af den absolutte overgrænse (absoluten Obergrenze), jf. partilovens § 24, stk. 12.

Udgifter (Ausgabe) er i partiloven defineret som enhver ydelse i penge eller en ydelse, der har en pengemæssig værdi (jede von der Partei erbrachte Geldleistung oder geldwerte Leistung) samt

---

⁴²⁴ Fra partilovens § 26, stk. 1: “[...] die im gewöhnlichen Geschäftsverkehr für gleiche oder vergleichbare Leistungen üblicherweise zu zahlenden Preisen [...]”

⁴²⁵ Partilovens § 26, stk. 4, 2. pkt.: “Sach-, Werk- und Dienstleistungen, die die Mitglieder außerhalb eines Geschäftsbetriebes üblicherweise unentgeltlich zur Verfügung stellen, bleiben als Einnahmen unberücksichtigt.”

⁴²⁶ Partilovens § 26, stk. 4, 1. pkt.: “Die ehrenamtliche Mitarbeit in Parteien erfolgt grundsätzlich unentgeltlich.”

brugen af visse nærmere indtægter, partiet har modtaget, se nærmere partiloven § 26 a. De udgifter, der skal anføres i regnskabsberetningen, omfatter, jf. partilovens § 24, stk. 5:

- personaleomkostninger (Personalausgaben), jf. nr. 1,
- driftsudgifter (Sachausgaben), jf. nr. 2, herunder:
  - udgifter til den løbende drift (der laufende Geschäftsbetrieb), jf. litra a,
  - udgifter til almindeligt politisk arbejde (allgemeine politische Arbeit), jf. litra b,
  - udgifter til valgkampagner (Wahlkämpfe), jf. litra c,
  - udgifter til kapitalforvaltning (Vermögensverwaltung) og renter relateret hertil, jf. litra d,
  - udgifter til andre renter, jf. litra e,
  - andre udgifter, jf. litra f,
- tilskud til partiets underafdelinger (Zuschüsse an Gliederungen), jf. nr. 3,
- samlede udgifter efter nr. 1-3, jf. nr. 4.

Kapitalbalancen (Vermögensbilanz), der skal anføres i regnskabsberetningen, skal blandt andet indeholde, jf. partiloven § 24, stk. 6:

- aktiver (Besitzposten), jf. nr. 1:
  - A. anlægsaktiver (Anlagevermögen)
  - B. omsætningsaktiver (Umlaufvermögen)
  - C. samlede aktiver (summen af A og B)
- gæld (Schuldposten), jf. nr. 2:
  - A. hensættelser (Rückstellungen)
  - B. forpligtelser (Verbindlichkeiten)
  - C. samlede passiver (summen af A og B)
- egenkapital (Reinvermögen) (positiv eller negativ), jf. nr. 3.

Kapitalbalancen skal derudover indeholde en oversigt over alle formuegenstande (Vermögengegenstände) med en anskaffelseskost på over 5.000 € inklusiv moms pr. formuegenstand. Anskaffelseskosten af aktiver vurderes på baggrund af omkostningerne ved erhvervelsen med fradrag af planmæssige afskrivninger, jf. partilovens § 28, stk. 1 og 2.

Endvidere skal antallet af medlemmer pr. 31. december i regnskabsåret registreres i regnskabsberetningen, jf. partilovens § 24, stk. 10.

Bemærkningerne (ein Erläuterungsteil) til kapitalbalancen omfatter blandt andet følgende punkter, jf. partilovens § 26, stk. 7:

- 1. Fortegnelse over andele i virksomheder (Beteiligungen an Unternehmen), der hver skal anføres med navn og hjemsted (Sitz) samt angivelse af andelen og størrelsen af den

nominelle kapital (die Höhe des Nominalkapitals), desuden størrelsen af andelen af kapitalen og egenkapitalen (Eigenkapital) mv.;

- 2. Angivelse af hovedprodukter fra mediekoncerner, dersom partiet har andele heri;
- 3. Hvert femte år skal aktiver i fast ejendom (Haus- und Grundvermögens) og andele i virksomheder (Beteiligungen an Unternehmen) vurderes efter værdiansættelsesloven (Bewertungsgesetz).

6.8.5.3. Revisionspligt

6.8.5.3.1. Kravene til revisionen

Den regnskabsberetning (Rechenschaftbericht), et parti skal indlevere, skal revideres (muss [...] geprüft werden) af en revisor (Wirtschaftsprüfer) eller et revisionsfirma (Wirtschaftsprüfungsgesellschaft) i overensstemmelse med bestemmelserne i partilovens §§ 29-31, jf. partilovens § 23, stk. 2, 1. pkt.

Partiet er ikke pligtig til at få revideret regnskabsberetningen, hvis partiet i et regnskabsår ikke har indtægter eller ejendom, der overstiger 5.000 €, og partiet ikke opfylder kravene i partilovens § 18, stk. 4, 1. pkt.,⁴²⁷ dvs. hvis partiet ikke er berettiget til at modtage statslig støtte, da partiet ikke har fået tildelt nok stemmer ved de respektive valg, jf. partilovens § 23, stk. 2, 4. pkt.

Regnskabsberetningen skal for at blive betragtet som rettidigt indleveret, være forsynet med en revisionspåtegning efter partilovens § 30, stk. 2. Se partilovens § 19 a, stk. 3, næstsidste pkt., sammenholdt med § 23, stk. 2, 3. pkt. Revisionspåtegningen udgør hermed grundlaget for, at forbundsdayspræsidenten kan udbetale statslig partistøtte.

6.8.5.3.2. Grundlaget for og omfanget af revisionen

Revisionen omfatter partiet på forbundsniveau (Bundespartei), partiets sammenslutninger på delstatsniveau (Landesverbände) samt mindst ti af partiets underafdelinger (Gebietsverbände), der vælges af revisoren (nach dem Wahl des Prüfers), jf. partilovens § 29, stk. 1, 1. pkt.

Det skal med revisionen undersøges, om de lovmæssige forskrifter er overholdt, og revisionen skal tilrettelægges med en samvittighedsfuld udøvelse af hvervet som revisor således, at urigtigheder (Unrichtigkeiten) og overtrædelser af de lovmæssige forskrifter vil blive opdaget ved revisionen, jf. partilovens § 29, stk. 1, 3. og 4. pkt.⁴²⁸

⁴²⁷ Partilovens § 18 er beskrevet i afsnit 6.8.2.2.

⁴²⁸ Partilovens § 29, stk. 1, 3. og 4. pkt.: "Die Prüfung hat sich darauf zu erstrecken, ob die gesetzlichen Vorschriften beachtet worden sind. Die Prüfung ist so anzulegen, dass Unrichtigkeiten und Verstöße gegen die gesetzlichen Vorschriften bei gewissenhafter Berufsausübung erkannt werden."

Revisionen indbefatter partiets bogføring (Buchführung), jf. partilovens § 29, stk. 1, 2. pkt. Revisor kan fra bestyrelsen og de hertil bemyndigede personer forlange alle undersøgelser og dokumentation, som en omhyggelig opfyldelse af revisionspligten kræver, jf. partilovens § 29, stk. 2, 1. pkt.⁴²⁹ Revisor kan efterprøve det underliggende regnskabsmateriale mv., jf. nærmere partilovens § 29, stk. 2, 2. pkt.

6.8.5.3.3. Revisionsberetningen

Resultatet af revisionen skal fremgå i en skriftlig revisionsberetning (Prüfungsbericht), der skal indgives til partiets bestyrelse (der Vorstand der Partei), og for så vidt angår de af partiets underafdelinger (Gebietsverbände), som revisionen omfatter, til bestyrelsen for disse, jf. partilovens § 30, stk. 1.

Giver resultatet af revisionen ikke anledning til nogen indsigelser, skal revisoren i en erklæring (Vermerk) bekræfte, at regnskabsberetningen for så vidt angår de dele af partiet, som skal og efter revisors valg kan være omfattet af revisionen, jf. ovenfor, efter en pligtmæssig revision på grundlag af partiets dokumenter og de af bestyrelsen foretagne undersøgelser og dokumentation er i overensstemmelse med partilovens forskrifter, jf. partilovens § 30, stk. 2, 1. pkt.⁴³⁰

Giver resultatet af revisionen anledning til indsigelse, kan revisoren i revisorerklæringen (Prüfungsvermerk) enten afslå at bekræfte, at regnskabsberetningen er i overensstemmelse med loven eller begrænse bekræftelsen, jf. partilovens § 30, stk. 2, 2. pkt.

6.8.5.4. Offentliggørelse af regnskabsberetningen

Partiernes reviderede regnskabsberetninger og revisorerklæringen skal indsendes til forbundsdayspræsidenten, og disse offentliggøres af forbundsdayspræsidenten i en tryksag fra Forbundsdagen (Bundestagsdrucksache), jf. partilovens § 23, stk. 2, 3. pkt., og § 30, stk. 3. Forbundsindenrigsministeriet har i denne forbindelse oplyst, at regnskabsberetningen også offentliggøres på den tyske Forbundsdays hjemmeside.

Forbundsdayspræsidenten kan også offentliggøre regnskabsberetninger, der ikke er blevet revideret, jf. partilovens § 23, stk. 2, 5. pkt., jf. § 23, stk. 2, 4. pkt.

---

⁴²⁹ Partilovens § 29, stk. 2, 1. pkt.: ”Der Prüfer kann von den Vorständen und den von ihnen dazu ermächtigten Personen alle Aufklärungen und Nachweise verlangen, welche die sorgfältige Erfüllung seiner Prüfungspflicht erfordert.”

⁴³⁰ Partilovens § 30, stk. 2, 1. pkt.: ”[...] so hat der Prüfer doch einen Vermerk zu bestätigen, daß nach pflichtgemäßer Prüfung auf Grund der Bücher und Schriften der Partei sowie der von den Vorständen erteilten Aufklärungen und Nachweise der Rechenschaftsbericht in dem geprüften Umfang (§ 29, Abs. 1) den Vorschriften dieses Gesetzes entspricht.”

6.8.6. Kontrol

6.8.6.1. Forbundsrevisionsrettens prøvelse af forbundsdagspræsidentens fastsættelse og udbetaling af den offentlige økonomiske støtte

Forbundsrevisionsretten (der Bundesrechnungshof) prøver, om forbundsdagspræsidenten har fastsat og udbetalt støtten i overensstemmelse med partilovens afsnit IV vedrørende statslig finansiering⁴³¹ (Staatliche Finanzierung), samt om sagen er blevet behandlet efter proceduren i partilovens § 23 a⁴³² vedrørende prøvelse af regnskabsberetningen (Prüfung des Rechenschaftsberichts). Se partilovens § 21, stk. 2.

6.8.6.2. Forbundsdagspræsidentens kontrol af rettidig indlevering af regnskabsberetningen

De politiske partier skal aflægge en regnskabsberetning (Rechenschaftsbericht), der skal være forbundsdagspræsidenten i hænde senest den 30. september i året efter det år, som regnskabet vedrører. Forbundsdagspræsidenten kan vælge at forlænge denne frist i op til tre måneder. Har et parti ikke indsendt regnskabsberetningen inden for fristen, mister partiet endegyldigt retten til at modtage den del af det statslige tilskud for det pågældende år, der er baseret på partiets modtagne private bidrag (Verfall des Zuwendungsanteils). Har partiet ikke inden 31. december i det pågældende år, dvs. året efter det år som regnskabet vedrører, indsendt regnskabsberetningen til forbundsdagspræsidenten, mister partiet endegyldigt også retten til at modtage den del af det statslige tilskud for det pågældende år, der er baseret på antallet af tildelte stemmer til partiet (Verfall des Wählerstimmenanteils), jf. partilovens § 19 a, stk. 3.

6.8.6.3. Forbundsdagspræsidentens kontrol af regnskabsberetningen

Forbundsdagspræsidenten kontrollerer (prüft) i henhold til partiloven regnskabsberetningens formelle og indholdsmæssige rigtighed, herunder, om regnskabsberetningen er i overensstemmelse med bestemmelserne i partilovens afsnit V⁴³³ vedrørende regnskabsaflæggelse (Rechenschaftslegung), jf. partilovens § 23 a, stk. 3, 1. pkt., og § 23, stk. 3.

Hvis der er konkret grund til at antage (konkrete Anhaltspunkte), at oplysninger i regnskabsberetningen ikke er rigtige, giver forbundsdagspræsidenten partiet lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Forbundsdagspræsidenten kan kræve, at partiets revisor bekræfter rigtigheden af partiets udtalelse, jf. partilovens § 23 a, stk. 2.

---

⁴³¹ Partilovens afsnit IV indeholder bestemmelserne §§ 18-22.

⁴³² For beskrivelse af partilovens § 23 a se afsnit 6.8.6.2.

⁴³³ Partilovens afsnit V indeholder bestemmelserne §§ 23-31.

Efter afslutningen af kontrollen udsender forbundsdagspræsidenten en meddelelse (Bescheid), hvori eventuelle ukorrektheder konstateret i regnskabsberetningerne anføres sammen med en angivelse af beløbet svarende til de urigtige oplysninger. Det skal derudover fremgå, om de urigtige oplysninger skyldes en overtrædelse af bestemmelserne om indtægter og udgifter (Einnahme- und Ausgaberechnung) eller bestemmelserne om kapitalbalancen (Vermögenbilanz) eller bemærkningerne (der Erläuterungsteil), jf. partilovens § 23 a, stk. 4.

Indeholder en regnskabsberetning urigtige oplysninger, skal partiet berigtige regnskabet. Forbundsdagspræsidenten beslutter, om partiet skal genindsende hele regnskabet eller dele heraf. Den berigtigede regnskabsberetning skal godkendes af en revisor, jf. nærmere partiloven § 23a, stk. 5, 1. og 2. pkt. Hvis beløbet, der skal berigtiges, ikke overstiger 10.000 € i kvartalet⁴³⁴ og ikke overstiger 50.000 € i regnskabsåret, kan berigtigelsen foretages i regnskabsberetningen for det følgende år, jf. partiloven § 23a, stk. 5, 3. pkt. De berigtigede regnskabsberetninger offentliggøres helt eller delvist i en tryksag fra Forbundsdagen (Bundestagsdrucksache), jf. partilovens § 23 a, stk. 6.

Bliver et parti bekendt med urigtigheder i den indsendte regnskabsberetning, er partiet pligtig til straks at underrette forbundsdagspræsidenten skriftligt herom (Anzeigepflicht), jf. partilovens § 23 b, stk. 1.

Har et parti fået udbetalt for meget støtte som følge af fejl i regnskabsberetningen, skal partiet overføre den del af støtten, som partiet ikke er berettiget til, (die zu Unrecht erlangten Finanzvorteile) til forbundsdagspræsidenten inden en frist, der fastsættes af forbundsdagspræsidenten, jf. partilovens § 23 b, stk. 2, 2. pkt.

Lovens § 23 a, stk. 5 og 6, vedrørende berigtigelse, revision og offentliggørelse af regnskabsberetningen, der er gennemgået ovenfor i samme afsnit, finder tilsvarende anvendelse i de tilfælde, hvor urigtigheden er opdaget af partiet. Den berigtigede regnskabsberetning skal således revideres af en revisor. Hvis beløbet, der skal berigtiges, ikke overstiger 10.000 € i kvartalet og ikke overstiger 50.000 € i regnskabsåret, kan berigtigelsen foretages i regnskabsberetningen for det følgende år. Derudover skal den berigtigede regnskabsberetning offentliggøres helt eller delvist som tryksag fra Forbundsdagen (Bundesdrucksache), jf. partilovens § 23 b, stk. 3.

6.8.6.4. Forbundsdagspræsidentens beretning

Forbundsdagspræsidenten aflægger hvert andet år beretning (Bericht) til Forbundsdagen om udviklingen af partiernes finansiering (Entwicklung der Parteienfinanzen) samt om partiernes

---

⁴³⁴ Kvartalet følger de fire udbetalingsrater, der ligger den 15. februar, 15. maj, 15. august og 15. november.

regnskabsberetninger, jf. partilovens § 23, stk. 4, 1. pkt. Resultaterne af forbundsdagspræsidentens kontrol med regnskabsberetningerne skal indgå i forbundsdagspræsidentens beretning (Bericht), jf. partilovens § 23, stk. 3, 2. pkt. Derudover skal forbundsdagspræsidenten i sin beretning til Forbundsdagen sammenligne partiernes årlige indtægter og udgifter samt økonomiske forhold, jf. partilovens § 23, stk. 4, 2. pkt.

Beretningen offentliggøres som tryksag fra Forbundsdagen (Bundestagsdrucksache), jf. partilovens § 23, stk. 4, 3. pkt.

6.8.7. Sanktioner

6.8.7.1. Tilbagebetaling af offentlig økonomisk støtte

6.8.7.1.1 Urigtige oplysninger om summen af modtagne private bidrag

Den statslige partistøtte fastsættes blandt andet ud fra summen af modtagne private bidrag til partiet.⁴³⁵ Har partiet i regnskabsberetningen indberettet urigtige oplysninger om summen af modtagne private bidrag (Zuwendungen), og har dette medført, at beløbet for den statslige støtte, som partiet er berettiget til, er blevet udregnet forkert, trækker forbundsdagspræsidenten afgørelsen om fastsættelsen af den statslige støtte tilbage, jf. partilovens § 31 a, stk. 1, 1. pkt.

Dette gælder dog ikke, hvis beløbet, der skal berigtiges, ikke overstiger 10.000 € i kvartalet og ikke overstiger 50.000 € i regnskabsåret, da partiet i denne situation kan foretage berigtigelse af ukorrekte oplysninger i regnskabsberetningen for det følgende år, jf. partilovens § 31 a, stk. 1, 2. pkt., jf. § 23 a, stk. 5, 3. pkt.⁴³⁶

Tilbagekaldelse kan ligeledes ikke ske efter udløbet af 10-års fristen for partiets opbevaring af regnskabsmaterialet mv., jf. partilovens § 31 a, stk. 2, jf. § 24, stk. 2.

Forbundsdagspræsidenten fastsætter beløbet, som partiet skal tilbagebetale, ved en forvaltningsakt (Verwaltungsakt), jf. partilovens § 31 a, stk. 3, 1. pkt.

6.8.7.1.2. Ulovligt modtagne eller ikke offentliggjorte donationer

De politiske partier er afskåret fra at modtage visse private donationer.⁴³⁷ Har et parti modtaget donationer, som partiet ikke lovligt kunne modtage, jf. partilovens § 25, stk. 2, og har partiet ikke, som partiloven ellers foreskriver, videresendt disse donationer til forbundsdagspræsidenten, jf.

---

⁴³⁵ Jf. afsnit 6.8.2.

⁴³⁶ Bestemmelsen i § 23 a er gennemgået ovenfor i afsnit 6.8.6.2.

⁴³⁷ Jf. afsnit 6.8.3.1.1.

partilovens § 25, stk. 4, opstår der et krav mod partiet (entsteht gegen die Partei ein Anspruch) svarende til summen af beløbene på de ulovligt modtagne donationer, som partiet ikke har indberettet, ganget med tre, jf. partilovens § 31 c, stk. 1, 1. pkt.

Har partiet ikke i sin regnskabsberetning offentliggjort lovpligtige donationer, opstår der et krav mod partiet svarende til summen af beløbene på de ikke offentliggjorte donationer ganget med to, jf. partilovens § 31 c, stk. 1, 2. pkt.

6.8.7.1.3. Urigtigheder i øvrigt i regnskabsberetningen

Finder forbundsdayspræsidenten i øvrigt ved sin kontrol af regnskabsberetningen urigtige oplysninger i regnskabsberetningen, opstår der et krav mod partiet, der svarer til summen af beløbene på de urigtige oplysninger ganget med to, jf. partilovens § 31 b. Bestemmelsen er subsidiær i forhold til partilovens § 31 c.

I begyndelsen af det følgende kalenderår beslutter forbundsdayspræsidenten sammen med præsidiet for den tyske Forbundsday (Präsidium des Deutschen Bundestages), at de modtagne beløb inden for et kalenderår skal overføres til institutioner med enten velgørende, kirkelige, religiøse eller videnskabelige formål, jf. partilovens § 31 c, stk. 2.

6.8.7.2. Straf

Med bøde eller fængsel indtil tre år straffes den, der i den hensigt at skjule oprindelsen eller anvendelsen af partiets midler eller formue eller at omgå den offentlige regnskabsaflæggelse foretager følgende, jf. partilovens § 31 d, stk. 1., 1. pkt.:

- angiver urigtige oplysninger om partiets indkomst eller formue i den regnskabsberetning, der er indgivet til forbundsdayspræsidenten, eller indgiver en urigtig regnskabsberetning til forbundsdayspræsidenten, jf. nr. 1, eller
- som modtager af en donation deler donationen op i mindre donationer og bogfører disse/lader disse bogføre som sådan, jf. nr. 2, eller
- som et partimedlem modtager en donation på vegne af partiet og undlader at videregive donationen til det medlem af partiet, der har ansvaret for finansielle anliggender, jf. partilovens § 25, stk. 1, 3. pkt., jf. nr. 3.

Ingen kan dog straffes for indgivelse af urigtig regnskabsberetning, jf. nr. 1, hvis partiet som foreskrevet i partilovens § 23 b, stk. 1, straks har underrettet forbundsdayspræsidenten om urigtigheder i regnskabsberetningen, jf. partilovens § 31 d, stk. 1, 2. pkt. Indgivelse af sådan underretning kan dog kun bevirke straffrihed under nedenstående betingelser, jf. partilovens § 23 b, stk. 2, jf. § 31 d, stk. 1, 2. pkt.

Konkrete grunde til at antage, at der foreligger disse urigtigheder i regnskabsberetningen, må på tidspunktet for indgivelsen af den berigtede regnskabsberetning ikke være kendt i offentligheden eller være blevet forelagt forbundsdagspræsidenten eller være blevet afdækket i en tjenstlig undersøgelse. Endvidere skal partiet åbent og udtømmende fremlægge og berigtige sagsindholdet.

Med bøde eller fængsel indtil tre år straffes den, der som revisor for et parti eller revisors hjælper afgiver en urigtig erklæring om resultatet af revisionen af regnskabsberetningen, udelader væsentlige forhold i revisionsberetningen eller udsteder en indholdsmæssig ukorrekt revisionserklæring (Bestätigungsvermerk), jf. partilovens § 31 d, stk. 2, 1. pkt. Har revisoren eller revisorens hjælper fået betaling for handlingen eller haft til hensigt at berige sig selv eller andre eller skade andre, forhøjes straffen med fængsel op til fem år, jf. partilovens § 31 d, stk. 2, 2. pkt.

Kapitel 7

Internationale anbefalinger

7.1. GRECO's anbefalinger

Europarådets Gruppe af Stater mod Korruption (GRECO) udarbejdede den 2. juli 2009 en rapport om de danske regler om gennemsigtighed inden for området for partistøtte og aflæggelse af partiregnskaber.⁴³⁸

Rapporten blev udarbejdet på grundlag af et besøg, som et evalueringshold fra GRECO aflagde i Danmark i december 2008 med henblik på at undersøge Danmarks overholdelse af en rekommandation vedrørende korruption ved partistøtte og valgkampagner fra 2003.⁴³⁹ Rekommandationen, som Europarådet vedtog den 8. april 2003, indeholder vejledende retningslinjer for bekæmpelse af korruption og anbefaler, at medlemsstaterne, hvis de ikke allerede har love, procedurer eller systemer, der giver en effektiv og velfungerende beskyttelse mod korruption, vedtager regler, som modvirker korruption i finansieringen af politiske partier og valgkampagner og som bygger på de vejledende retningslinjer.

Evalueringsholdet fra GRECO holdt i forbindelse med besøget møder med repræsentanter fra Justitsministeriet, Økonomi- og Indenrigsministeriet (dengang Velfærdsministeriet), Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (dengang Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet - SØK) og Rigsrevisionen. Derudover holdt evalueringsholdet møder med repræsentanter fra de politiske partier i Folketinget, partiernes revisorer, KL, Region Hovedstaden, Dansk Journalistforbund, Københavns Universitet og Transparency International.

I rapporten beskrives de danske regler om offentlig støtte til politiske partier i partistøtteloven og reglerne om gennemsigtighed og åbenhed i partiregnskabsloven. Det fremgår af rapporten, at disse to regelsæt gradvist er blevet forbedret med henblik på at sikre mere åbenhed omkring partistøtte. GRECO peger dog i rapporten på områder, hvor indsatsen i de kommende år kan forbedres. På den baggrund fremkommer GRECO i rapporten med en række anbefalinger til Danmark.

---

⁴³⁸ Jf. Evaluation Report, Eval III Rep (2008) 9E, on Denmark on Transparency of Party Funding (Theme II).

⁴³⁹ Jf. Council of Europe recommendation Rec (2003)4 on common rules against corruption in the funding of political parties and electoral campaigns.

GRECO anbefaler for det *første*, at Danmark forbyder anonyme bidrag til politiske partier og kandidater. Efter GRECO's opfattelse kan muligheden for at give anonyme bidrag til politiske partier benyttes til at omgå partiregnskabslovens regler om åbenhed, jf. lovens § 3.

GRECO anfører for det *andet*, at det følger af artikel 12 og 13 i rekommandation (2003)⁴, at stater skal sikre, at de politiske partiers regnskaber skal udspecificere alle de bidrag, partiet har modtaget, herunder arten og størrelse af det pågældende bidrag. Hvis bidraget er over en vis størrelse, bør identiteten af bidragsyderen endvidere offentliggøres, og oplysningerne skal som minimum en gang årligt gøres tilgængelige for offentligheden. Selv om GRECO anerkender den danske forpligtelse efter partiregnskabslovens § 3, stk. 2, til at offentliggøre navn og adresse på bidragsydere, hvis bidrag til et politisk parti sammenlagt overstiger 20.000 kr. årligt, er det GRECO's opfattelse, at de danske regler ikke er i overensstemmelse med rekommandation (2003)⁴. På den baggrund anbefaler GRECO, at der bør indføres en pligt til at offentliggøre den samlede værdi af en bidragsydere bidrag i tilfælde, hvor der ydes private bidrag på over 20.000 kr. – og hvor navnet på bidragsyderen derfor efter de gældende regler i partiregnskabslovens § 3, stk. 2, skal fremgå af partiregnskabet.

For det *tredje* anbefaler GRECO, at der udarbejdes retningslinjer vedrørende rapportering og værdiansættelse af indirekte støtte i form af naturalieydelser til politiske partier, da partiregnskabsloven efter GRECO's opfattelse ikke er tilstrækkelig klar vedrørende dette punkt.

For det *fjerde* bemærker GRECO, at der ikke i dag findes særskilte regler om partiernes regnskabsaflæggelse i forbindelse med afholdte valg. Det betyder, at partiernes indtægter og udgifter i forbindelse med et valg vil indgå i det almindelige regnskab, som partierne i medfør af partiregnskabslovens § 3, stk. 1, er forpligtet til at aflægge senest 12 måneder efter afslutningen af regnskabsåret. Det er efter GRECO's opfattelse vigtigt, at offentligheden får oplysninger om, hvem der yder bidrag til politiske partier i forbindelse med valg. GRECO anbefaler derfor at indføre hyppigere rapportering i forhold til indtægter og udgifter i relation til valgkampagner samt at sikre, at relevant information herom offentliggøres.

GRECO anbefaler for det *femte*, at kravene til de politiske partiers regnskaber i partiregnskabslovens § 3, stk. 1, udvides til også at omfatte indtægter fra partiernes egne aktiviteter (f.eks. fundraising) og ejendomme på centralt niveau samt – i videst muligt omfang – på regionalt og lokalt niveau. GRECO påpeger endvidere, at det følger af artikel 11 i rekommandation (2003)⁴, at partiernes regnskaber, hvor det er passende, også bør afspejle regnskaberne for de enheder, som hører direkte eller indirekte under det politiske parti, eller som på anden måde er under kontrol af partiet. GRECO anbefaler derfor øget gennemsigtighed i forhold til bidrag fra tredjeparter, f.eks. enheder og interesseorganisationer, der knytter sig til partierne.

For det *sjette* anbefaler GRECO, at det sikres, at bidrag over et vist beløb til kandidatlistor og enkeltkandidater i videst muligt omfang offentliggøres, herunder med angivelser af både bidragsyderens navn og bidragets størrelse. Selv om GRECO anerkender, at enkeltkandidater og kandidatlistor spiller en mindre rolle i dansk politik i forhold til de politiske partier, anføres det i rapporten, at gennemsigtigheden af deres finansiering bør styrkes i det omfang, det er muligt, særligt i lyset af, at kandidatlistor og enkeltkandidater kan modtage offentlig partistøtte.

GRECO anbefaler for det *syvende*, at der sikres en uafhængig og konsekvent revision af regnskaber fra politiske partier, der er opstillet til folketingsvalg eller til Europa-Parlamentsvalg, og – i det omfang det er passende – fra partier, der er opstillet til regionale eller kommunale valg. Derudover anbefaler GRECO, at der udfærdiges regler eller retningslinjer med henblik på at sikre den nødvendige uafhængighed for de revisorer, der reviderer de politiske partiers regnskaber.

Det følger af artikel 14 i rekommandation (2003)⁴, at staterne skal sikre en uafhængig kontrol af finansieringen af de politiske partier og valgkampagner. Den uafhængige kontrol bør indeholde en uafhængig og reel kontrol af de politiske partiers regnskaber og en offentliggørelse heraf. I henhold til de danske regler offentliggør Folketinget de politiske partiers regnskaber, men foretager ikke i øvrigt en kontrol af regnskaberne. Økonomi- og indenrigsministeren påser endvidere, at de indsendte regnskaber for de partier, der modtager offentlig partistøtte i henhold til partistøtteloven, og som er omfattet af partiregnskabsloven, indeholder de oplysninger, der kræves efter bestemmelsen i partiregnskabslovens § 3. Herudover har Rigsrevisionen mulighed for at undersøge den offentlige støtte til politiske partier, hvilket dog ikke sker i praksis. GRECO finder ikke, at de danske regler er i overensstemmelse med artikel 14 i rekommandation (2003)⁴, og anbefaler derfor som det *ottende*, at der sikres en uafhængig og reel kontrol af støtte til politiske partier og valgkampagner.

Endelig anbefaler GRECO som det *niende*, at fremtidige regler om støtte til politiske partier og valgkampagner ledsages af fleksible – f.eks. administrative – sanktioner, som er effektive, proportionale og afskrækkende.

GRECO har den 27. maj 2011 vedtaget en opfølgingsrapport.⁴⁴⁰ Rapporten havde til formål at afdække, hvorvidt Danmark har fulgt op på de anbefalinger, som fremgår af rapporten fra 2009. GRECO konkluderede i rapporten, at Danmark ikke har opfyldt GRECO's anbefalinger. GRECO konkluderede på den baggrund, at Danmarks implementering af anbefalingerne var utilfredsstillende, jf. regel 31 (revised), 8.3 i GRECO's procedurereglement.

---

⁴⁴⁰ Jf. Compliance Report on Denmark, Greco RC-III (2011) 8E.

Danmark har herefter i overensstemmelse med GRECO's vedtægter, jf. regel 31 (revised), 8.3, jf. rule 32, været underlagt yderligere tiltag med henblik på implementering af anbefalingerne.

Den 1. december 2011 afgav Justitsministeriet en rapport vedrørende implementering af de ikke opfyldte anbefalinger, hvori man henviste til, at det følger af regeringsgrundlaget "Et Danmark, der står sammen" fra oktober 2011, at regeringen vil nedsætte et ekspertudvalg, der skal komme med anbefalinger til, hvordan man kan skabe øget gennemsigtighed om den økonomiske støtte til danske politiske partier. Den 16. maj 2012 vedtog GRECO en midlertidig opfølgingsrapport om Danmark.⁴⁴¹

Den 1. marts 2013 afgav Justitsministeriet yderligere en rapport vedrørende implementering af de ikke opfyldte anbefalinger. Den 18. oktober 2013 vedtog GRECO den 2. midlertidige opfølgingsrapport om Danmark.⁴⁴² GRECO vurderede i den forbindelse, at de ni anbefalinger vedrørende økonomisk støtte til politiske partier ikke var opfyldt og konkluderede, at Danmarks implementering af anbefalingerne fortsat var utilfredsstillende.

7.2. Europa-Kommissionens rapport om bekæmpelse af korruption

Europa-Kommissionen udsendte den 3. februar 2014 en rapport om bekæmpelse af korruption i EU.⁴⁴³

Rapporten konkluderer, at korruption fortsat er en udfordring for Europa. Korruption rammer ifølge Europa-Kommissionen alle EU-landene og koster EU's økonomi 120 € mia. pr. år. Rapporten viser, at korruptionens art og omfang og effektiviteten af de foranstaltninger, der træffes for at bekæmpe den, varierer fra land til land. Europa-Kommissionen konkluderer derfor i rapporten, at alle lande bør gøre mere for at forebygge og straffe korruption.

Europa-Kommissionens rapport om bekæmpelse af korruption gør rede for situationen i de enkelte lande, herunder hvad der er gjort for at bekæmpe korruption, hvilke politikker der fungerer, hvad der kan gøres bedre og hvordan.

Kapitlet om Danmark omhandler korruption i bred forstand og peger på, at Danmark konsekvent indtager pladsen som et af de mindst korrupte lande i EU. Rapporten konkluderer, at Danmark har et veludviklet system, hvad angår lovgivning, retshåndhævelse og retsmyndigheder for at tackle korruptionsproblemer.

---

⁴⁴¹ Jf. Interim Compliance Report on Denmark, Greco RC-III (2012) 11E.

⁴⁴² Jf. Second Interim Compliance Report on Denmark, Greco RC-III (2013) 11E.

⁴⁴³ Jf. Rapporten om bekæmpelse af korruption i EU, KOM(2014) 38 endelig.

Samtidig fremhæver rapporten dog, at danske medlemmer af Folketinget ikke er retligt forpligtet til at give oplysninger om deres formueforhold, ligesom de ikke er omfattet af nogen form for regler, der kan forhindre interessekonflikter.

Rapporten fremhæver endvidere, at Danmark ikke har efterkommet anbefalingerne fra Europarådets Gruppe af Stater mod Korruption (GRECO) med henblik på at forbedre den danske lovgivning om økonomisk støtte til partier, enkeltkandidater og valgkampagner.

Det medfører efter Europa-Kommissionens opfattelse, at der er huller i den nuværende danske lovgivning om åbenhed om partistøtte. Europa-Kommissionen fremhæver i rapporten særligt, at der ikke findes regler, der fastsætter grænser for, hvor store tilskud et politisk parti må modtage fra udlandet, fra juridiske personer eller fra anonyme bidragsydere. Herudover peger Europa-Kommissionen på, at der ikke i Danmark findes regler for, hvor store beløb en person eller virksomhed må give til et politisk parti. Den manglende begrænsning for så vidt angår tilskuddets størrelse giver efter Europa-Kommissionens opfattelse offentligheden en ringe mulighed for at vurdere, om der er en forbindelse mellem privat partistøtte og politiske beslutninger.

Europa-Kommissionen peger på, at den begrænsede regulering af privat støtte til partier og de enkelte partimedlemmer kombineret med, at Danmark ikke har regler om lobbyvirksomhed og formueangivelse, potentielt gør det danske system sårbart over for korruption.

Alligevel konkluderer Europa-Kommissionen, at Danmark er blandt de EU-lande, der kan fremvise de bedste resultater, hvad angår gennemsigtighed, integritet og kontrol med korruption. Der henvises til, at adskillige internationale undersøgelser viser, at korruption ikke betragtes som et problem i Danmark, hverken af danskerne selv eller af internationale eksperter. Europa-Kommissionen anbefaler dog, at Danmark ser nærmere på en yderligere styrkelse af den forebyggende indsats, hvad angår økonomisk partistøtte ved at tage hensyn til anbefalingerne fra GRECO med henblik på at øge gennemsigtigheden og forbedre kontrolmekanismerne i forbindelse med økonomisk støtte til partier og enkeltkandidater.

Kapitel 8

Udvalgets overvejelser om en fremtidig regulering af den økonomiske støtte til politiske partier og kandidater på alle niveauer

8.1. Indledning

Efter kommissoriet skal udvalget undersøge, hvordan der vil kunne skabes øget gennemsigtighed om den økonomiske støtte til danske politiske partier. I sammenhæng hermed skal udvalget belyse samspillet mellem dels den private og den offentlige støtte til partierne, dels den statslige, regionale og kommunale støtte samt processen for tildeling heraf. Udvalget skal i den forbindelse også overveje, hvordan der kan skabes åbenhed om bidrag til politiske partier, som ydes via en sammenslutning af personer eller virksomheder.

Som anført i afsnit 4.1.1 bygger den gældende partiregnskabslov på en tanke om åbenhed og gennemsigtighed. Loven har således til formål at søge at imødegå hemmeligholdelse af interessepåvirkning ved at oplyse vælgerne om eventuelle afhængighedsforhold mellem politiske partier og private personer, internationale organisationer, kollektive private sammenslutninger, faglige organisationer, erhvervsorganisationer, erhvervsvirksomheder samt fonde og foreninger mv.⁴⁴⁴ Loven har derimod ikke til formål at forbyde eller hindre, at politiske partier modtager bidrag fra private personer mv.

Udvalgets overvejelser har taget udgangspunkt i, at partiregnskabsloven og partistøtteloven også fremover bør bygge på princippet om åbenhed og gennemsigtighed om partiernes økonomiske forhold.

Udgangspunktet for udvalgets overvejelser har således været, at hvis vælgerne har adgang til oplysninger om partiernes økonomi og dermed kan se, hvor de private bidrag kommer fra, vil oplysningen om et givent bidrag til et parti kunne indgå som en del af vælgernes grundlag for at vurdere det pågældende parti. Det bør herefter overlades til vælgernes afgørelse, hvorvidt et (eller flere) bidrag er udtryk for, at der udøves en interessepåvirkning af partiet, som vælgeren ikke ønsker at støtte. Udvalget opfatter dette som en del af den demokratiske kontrol med de politiske

---

⁴⁴⁴ I det følgende er der anvendt samlebetegnelserne ”private personer mv.” for private personer, internationale organisationer, kollektive private sammenslutninger, faglige organisationer, erhvervsorganisationer, erhvervsvirksomheder samt fonde og foreninger mv. og ”private bidrag” for bidrag fra private personer, internationale organisationer, kollektive private sammenslutninger, faglige organisationer, erhvervsorganisationer, erhvervsvirksomheder samt fonde og foreninger mv.

partier og kandidater. Udøvelsen af denne kontrol forudsætter imidlertid, at vælgerne har adgang til tilstrækkelige oplysninger for at kunne foretage deres vurdering.

Det er således ikke udvalgets intention, at partiregnskabsloven og partistøtteloven fremover skal indeholde en række forbud og begrænsninger i finansieringen af de politiske partier. Udvalget foreslår derfor ikke tiltag, som mere grundlæggende ændrer det eksisterende system.

Det skyldes bl.a., at en tæt regulering af partiernes finansiering ikke nødvendigvis skaber øget tillid til de politiske partier. Det er ikke omfanget af regulering, der har betydning for partiernes og det politiske systems legitimitet. Det er derfor udvalgets opfattelse, at det er vigtigt kun at indføre regulering, der er effektiv i forhold til den ønskede effekt, og som ikke let kan omgås. Øget regulering er imidlertid nødvendig for at skabe den nødvendige åbenhed og gennemsigtighed om partiernes finansiering.

Der er i dag betydelig forskel på, hvordan de politiske partier finansieres, og hvor mange penge partierne har til rådighed. Økonomisk ulighed blandt partier og kandidater kan forsøges (delvist) udlignet eller mindsket ved at regulere deres indtægter og udgifter. Ud fra et lighedssynspunkt kan der derfor argumenteres for, at de partier, der ikke modtager store private bidrag, skal kompenseres herfor, f.eks. i form af offentlig støtte.

Partiernes forskellige indtægtsprofiler må antages at skyldes partiernes forskellige rammevilkår, bl.a. forskellige etableringstidspunkter, ideologiske grundlag, vælgersegmenter og forbindelser til interesseorganisationer. Disse forskelle kan således bidrage til at forklare partiernes relativt forskellige indtægtsprofiler, herunder at der i økonomisk henseende kan konstateres en vis ulighed mellem partierne. Udvalget har i et deltagerdemokratisk perspektiv lagt til grund, at det er et grundvilkår for partiernes virke, at partierne er private foreninger med private bidrag som en indtægtskilde, og at dette har konsekvenser for partiernes økonomi. Givet dette grundvilkår må det også anses for et grundvilkår, at der er en økonomisk ulighed mellem partierne, selv om dette ikke i sig selv er ønskeligt. Udvalget har, hvor det har været muligt, beskæftiget sig med, om nogle forslag til ændringer vil kunne bidrage til enten at øge eller mindske denne ulighed.

Det har således ikke været udvalgets intention at forsøge at skabe lige økonomiske vilkår for alle partier. Udvalget er opmærksomt på, at for stor ulighed vil virke hæmmende for partiernes mulighed for at konkurrere indbyrdes. Udvalget bemærker imidlertid, at det danske system afbøder uligheden i de politiske partiers økonomi ved f.eks. at sikre partierne offentlig partistøtte og adgang til at udbrede deres politiske synspunkter via radio og tv i forbindelse med forestående valg.

Udvalget har i øvrigt i sine overvejelser lagt vægt på, at et fremtidigt system skal være forholdsvis let at administrere og ikke være mere kompliceret end højst nødvendigt både for så vidt angår partierne og myndighederne.

På den baggrund indeholder afsnit 8.2 udvalgets generelle overvejelser om, i hvilke tilfælde der må gives privat støtte til politiske partier. I afsnit 8.3 behandler udvalget spørgsmålet om øget åbenhed om den private støtte til de politiske partier. Afsnit 8.4 angår partiernes regnskabsforpligtelse.

Afsnit 8.5 omhandler udvalgets overvejelser om tildeling af offentlig partistøtte. I afsnit 8.6 redegøres for mulighederne for at foretage modregning i partistøtten. Afsnit 8.7 indeholder udvalgets overvejelser om at pålægge partierne straf for overtrædelse af partiregnskabsloven og partistøtteloven. Endelig indeholder afsnit 8.8 udvalgets bemærkninger til GRECO's anbefalinger.

8.2. Privat støtte

8.2.1. Rammer for private bidrag til politiske partier og kandidater

8.2.1.1. Generelle overvejelser om den private støtte

De politiske partier indtager en særlig position i det danske samfund på grund af deres betydning for det demokratiske systems virke. Partierne og deres indbyrdes konkurrence er således en forudsætning for at opretholde et repræsentativt demokrati. Som det fremgår af afsnit 3.1, kan moderne politiske partier imidlertid ikke varetage deres demokratiske opgaver uden ressourcer.

Partierne får primært deres indtægter fra en kombination af medlemskontingenter, frivillige private bidrag og offentlig støtte.⁴⁴⁵ Ønsker man at regulere partiers og kandidaters indtægter, kan dette ske ved, at man indfører begrænsninger i, hvem der må bidrage til de politiske partier, og hvor meget de må bidrage, eller man kan skabe øget åbenhed og gennemsigtighed om, hvem der yder bidrag til de politiske partier.

Det er udvalgets opfattelse, at hvis man forsøger at begrænse partiernes finansieringsmuligheder væsentligt, risikerer man at skabe et stærkt incitament til at forsøge at skabe parallelle pengekanaler uden om reguleringens bestemmelser eller incitamentet til at omgå reglerne.

Det er endvidere udvalgets opfattelse, at det er u hensigtsmæssigt, hvis partier er for afhængige af enten privat eller offentlig finansiering. Ved en flerhed af finansieringskilder vil partierne være bedre forankret i civilsamfundet, og dermed reduceres risikoen for skjult interessepåvirkning som resultat af, at partiernes relationer til bidragsyderne bliver for tætte. Dette gælder dog ikke i det

---

⁴⁴⁵ Jf. nærmere afsnit 3.2 og bilag 1.

tilfælde, hvor et parti udelukkende er finansieret af medlemskontingenter. Ensidig finansiering i form af medlemskontingenter udgør således efter udvalgets opfattelse ikke et problem, idet medlemskontingenter tværtimod giver partiet den største grad af forankring i civilsamfundet.

Økonomiske bidrag fra private personer mv. til politiske partier er en legitim form for deltagelse i den politiske debat. Økonomisk mere velstillede borgere og virksomheder har flere penge at give af og er typisk også mere tilbøjelige til at give bidrag. Økonomiske bidrag kan dog være en måde at udøve utilbørlig politisk indflydelse på. Jo større de økonomiske bidrag er, desto større risiko er der for utilbørlig påvirkning, hvorved tilliden til det politiske system mindskes.

Det er dog vigtigt at bemærke, at store økonomiske bidrag ikke nødvendigvis er udtryk for utilbørlig påvirkning af et parti. Private personer mv. kan vælge at yde også betydelige bidrag til et eller flere politiske partier, fordi den pågældende bidragsyder finder, at partiet eller partierne fører en politik, som helt generelt bedst tjener bidragsyderens eller samfundets interesser. Der vil først blive tale om utilbørlig påvirkning, hvis det kan konstateres, at et parti ændrer sin politik som modydelse for et privat bidrag.

Private bidrag udgør en væsentlig indtægtskilde for en række af de politiske partier, og det er udvalgets opfattelse, at det også fremover bør være muligt at yde private bidrag til politiske partier og deres kandidater. Der er imidlertid anledning til at se nærmere på, under hvilke betingelser private bidrag til politiske partier og deres kandidater kan ydes. Udvalgets anbefalinger har således ikke til hensigt at forhindre private personer mv. i at yde støtte til politiske partier og deres kandidater. Udvalget finder imidlertid, at der er behov for at sikre større åbenhed og gennemsigtighed herom, jf. afsnit 8.3.

8.2.1.2. Beløbsloft for størrelsen af private bidrag

Udvalget har overvejet, om der bør indføres et loft for, hvor store beløb private personer mv. må give til danske politiske partier og deres kandidater. Der findes ikke i dag et sådant loft.

En gennemgang af reglerne i sammenlignelige lande viser endvidere, at der ikke findes regler om maksimumbeløb i Norge,⁴⁴⁶ Sverige,⁴⁴⁷ Tyskland⁴⁴⁸ og Nederlandene.⁴⁴⁹ I Frankrig er der indført regler om, at private personer ikke må yde bidrag til franske politiske partier på over 7.500 € (ca. 56.000 kr.⁴⁵⁰), ligesom donationer fra juridiske personer ikke er tilladt.⁴⁵¹ Et beløbsloft kendes

---

⁴⁴⁶ Jf. nærmere afsnit 6.3.3.

⁴⁴⁷ Jf. nærmere afsnit 6.4.3.

⁴⁴⁸ Jf. nærmere afsnit 6.8.3.1.1.

⁴⁴⁹ Jf. nærmere afsnit 6.6.3.

⁴⁵⁰ Der er anvendt kurs 744 ved beregning af værdien i DKK af 100 €.

ligeledes fra EU-lovgivningen, hvor europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde kun kan modtage bidrag fra fysiske eller juridiske personer til en værdi af højst 18.000 € (ca. 134.000 kr.) pr. år og pr. bidragsyder.⁴⁵²

For indførelsen af et sådant beløbsloft taler, at private personer mv., der yder meget store bidrag til politiske partier eller kandidater, kan have en forventning om, at partiet til gengæld for den økonomiske støtte tilgodeser bidragsyderens synspunkter. Dette er som nævnt ovenfor under 8.2.1.1 efter udvalgets opfattelse ikke nødvendigvis et problem, hvis disse synspunkter i øvrigt flugter med partiets generelle politik. Ved at indføre et maksimumsbeløb for, hvor store bidrag private personer mv. må yde, vil man kunne hindre en mulig utilbørlig politisk indflydelse.

Et argument imod indførelse af et beløbsloft er, at private bidrag til politiske partier og kandidater udgør en legitim form for politisk deltagelse. Det er vanskeligt at trække en grænse mellem, hvornår der er tale om legitim deltagelse i den politiske debat, og hvornår der er tale om utilbørlig politisk indflydelse. Denne grænse kan endvidere være forskellig de forskellige partier imellem. Det vil således afhænge af det samlede budget for hvert enkelt parti, hvor stort et beløb der skal til, før man kan udøve utilbørlig politisk indflydelse i partiet. Det må ligeledes antages at være billigere at ”købe sig indflydelse” hos en enkelt kandidat end hos et parti. Det medfører, at det vil være vanskeligt at fastsætte en ensartet beløbsgrænse i loven.

Et andet argument imod indførelsen af et beløbsloft er, at private personer mv., der ønsker at støtte et politisk parti eller en bestemt kandidat, må antages at ville finde andre måder at give støtte på – f.eks. i form af en øget brug af indirekte støtte – hvis der indføres et loft for, hvor store private bidrag der må ydes.

Et beløbsloft vil endvidere kunne skabe et u hensigtsmæssigt incitament til, at partierne skjuler deres indtægter, således at private bidrag fremover i stedet gives til flere niveauer af partierne og enkeltkandidater, der ikke er omfattet af pligten til at offentliggøre regnskaber. Dette vil kunne føre til et uoverskueligt og mindre gennemsigtigt system. Argumentet kan dog imødegås delvist ved, at der skabes øget åbenhed og gennemsigtighed i partiernes regnskaber gennem en udvidelse af regnskabspligten til at omfatte alle dele af partiet og enkeltkandidater, jf. udvalgets anbefalinger i afsnit 8.4.

Det grundlæggende princip bag partiregnskabsloven er, at hvis vælgerne bliver oplyst om partiernes økonomiske tilhørsforhold, er der ikke behov for yderligere regulering. Så længe vælgerne har

---

⁴⁵¹ Jf. nærmere afsnit 6.5.3.1.2.

⁴⁵² Jf. artikel 20, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU, EURATOM) Nr. 1141/2014 af 22. oktober 2014 om statut for og finansiering af europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde.

oplysninger om, hvilke personer, virksomheder eller foreninger mv. der yder bidrag til et bestemt parti, vil de kunne inddrage dette i deres vurdering af, om de ønsker at stemme på det pågældende parti, eller de mener, at en bidragsyder har for stor indflydelse på partiets politik.

Det er samlet set udvalgets opfattelse, at der bør skabes øget åbenhed og gennemsigtighed om de private bidrag til de politiske partier, jf. afsnit 8.3. Åbenhed og gennemsigtighed vil give vælgerne mulighed for at holde øje med, om et stort bidrag fører til en bestemt adfærd hos politikerne. Indføres der øget åbenhed og gennemsigtighed om de private bidrag, kan udvalget ikke anbefale, at der i dansk ret tillige indføres et loft for, hvor store beløb private personer mv. må give til et politisk parti.

8.2.1.3. Private bidrag fra internationale virksomheder og organisationer samt andre stater

Der findes ikke i dag begrænsninger i, hvem der må give tilskud til politiske partier. Partiregnskabsloven er således ikke til hinder for, at danske partier modtager bidrag fra internationale virksomheder og organisationer samt andre stater (herefter udenlandske bidrag). Udvalget har overvejet, om der bør indføres begrænsninger af de politiske partiers mulighed for at modtage sådanne bidrag.

I Storbritannien er det udelukkende private personer og selskaber, der er registreret i Storbritannien, der må yde bidrag til de britiske partier. I Norge er der ligeledes indført et forbud mod, at udenlandske givere bidrager til de norske partier.

Europæiske politiske partier må heller ikke modtage bidrag fra offentlige myndigheder i et tredjeland, herunder fra enhver virksomhed, som en offentlig myndighed direkte eller indirekte kan udøve bestemmende indflydelse over som følge af ejerskab, kapitalindskud eller de regler, som gælder for virksomheden. De europæiske politiske partier må endvidere ikke modtage bidrag fra private enheder med base i et tredjeland eller fra enkeltpersoner fra et tredjeland, som ikke har ret til at stemme til valg til Europa-Parlamentet.⁴⁵³

Indførelse af et forbud mod at modtage udenlandske bidrag ville kunne medvirke til at sikre gennemsigtighed og beskytte det danske politiske system mod udefra kommende interesser.

Indførelse af et forbud vil efter udvalgets opfattelse kunne skabe et uhensigtsmæssigt incitament til, at udenlandske bidrag fremover gives via danske mellemmand. Dermed vil man efter udvalgets opfattelse risikere at opnå et mindre åbent og gennemsigtigt system.

---

⁴⁵³ Jf. artikel 20, stk. 5, litra c og d, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU, EURATOM) Nr. 1141/2014 af 22. oktober 2014 om statut for og finansiering af europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde.

Indførelse af et forbud vil endvidere efter udvalgets opfattelse kunne skabe et uhensigtsmæssigt incitament til, at udenlandske bidrag fremover gives til et niveau af partiet, der ikke er omfattet af pligten til at offentliggøre regnskaber. Argumentet kan dog imødegås delvist ved, at der skabes øget åbenhed og gennemsigtighed i partiernes regnskaber gennem en udvidelse af regnskabspligten til at omfatte alle dele af partiet og dets kandidater, jf. udvalgets anbefalinger i afsnit 8.4.

Et forbud vil endvidere bryde med princippet bag partiregnskabsloven om, at vælgerne skal oplyses om mulige interessekonflikter, og at de herefter selv er i stand til at vurdere, hvilket parti de ønsker at stemme på.

Udvalget bemærker endvidere, at en gennemgang af de politiske partiers regnskaber viser, at partierne generelt ikke har modtaget mange bidrag, som overstiger beløbsgrænsen i partiregnskabsloven, fra internationale organisationer mv.

Udvalget kan på den baggrund ikke anbefale, at der indføres et forbud.

8.2.2. Bidrag fra private sammenslutninger

Efter partiregnskabslovens § 3, stk. 2, 1. pkt., skal navn og adresse på en bidragsyder, der i et regnskabsår yder et eller flere bidrag, der tilsammen overstiger 20.000 kr. til et bestemt parti, offentliggøres. Derimod offentliggøres størrelsen af de enkelte bidrag ikke. Ved bidragsyder forstås efter de gældende regler den person, virksomhed eller forening, der har ydet støtten. Hvis et bidrag på over 20.000 kr. ydes af en virksomhed, vil det således være virksomhedens navn og adresse, og ikke f.eks. navnene på dens bestyrelsesmedlemmer, der offentliggøres. På tilsvarende måde vil navn og adresse på en forening mv., der yder bidrag på over 20.000 kr. til et politisk parti, blive offentliggjort, mens medlemmerne af foreningen mv. forbliver anonyme.

Der er således efter gældende ret ikke noget til hinder for, at foreninger fungerer som mellemlid, der videreformidler bidrag til partier, og dermed – i forhold til offentliggørelse – bidrager til at sløre den enkelte bidragsyders identitet, uden at partiet aktivt medvirker til sløringen.

Der har gennem de senere år flere gange været rejst debat om denne problemstilling, da den bryder med et af hovedhensynene bag partiregnskabsloven – at der skal være åbenhed og gennemsigtighed om private bidrag til de politiske partier. Det er således blevet kritiseret, at private bidragsydere kan samle sig i foreninger, sammenslutninger mv., som f.eks. erhvervsklubber eller indsamlingsforeninger, og herved forblive anonyme i stedet for at stå offentligt frem.

Udvalget har på den baggrund overvejet, om der bør indføres et forbud mod, at foreninger mv. kan yde bidrag til politiske partier. Ved på den måde at forbyde bidragsydere i form af foreninger mv.,

som yder bidrag over beløbsgrænsen, at optræde som mellemlid for andre (medlemmer, donorer mv.) vil risikoen for skjult interessepåvirkning blive reduceret.

Et forbud vil dog omvendt også kunne medvirke til at skabe et stort og uhensigtsmæssigt incitament til at lede indtægter og udgifter over i andre niveauer af partiet, som ikke hidtil har været omfattet af pligten til at offentliggøre regnskaber. En sådan ordning kan også have som konsekvens, at der i højere grad ydes bidrag i form af indirekte støtte eller anonyme bidrag. Argumentet kan dog delvist imødegås ved, at der skabes øget åbenhed og gennemsigtighed i partiernes regnskaber gennem en udvidelse af regnskabspligten til at omfatte alle dele af partiet og dets kandidater, jf. afsnit 8.4.

Det forhold, at en række personer går sammen og danner en klub, hvor man bl.a. drøfter politik og yder støtte til politiske formål, er selvsagt efter udvalgets opfattelse helt legitimt.

Som anført er det imidlertid blevet kritiseret, at den gældende ordning i partiregnskabsloven muliggør, at private bidragsydere bruger sammenslutninger eller foreninger til at kanalisere penge videre til politiske partier og herved i forhold til finansieringen af de politiske partier forbliver anonyme i stedet for at stå offentligt frem, idet det alene er foreningens, sammenslutningens mv. navn og adresse, som vil fremgå af partiernes regnskaber, hvis der gives bidrag over beløbsgrænsen.

Udvalget bemærker, at hensynet bag partiregnskabsloven er vælgernes berettigede demokratiske krav på at kunne gøre sig bekendt med, hvordan det parti, de overvejer at give deres stemme, tilvejebringer sine økonomiske midler. På den måde kan vælgerne foretage en vurdering af, om de mener, der er grund til at antage, at der består utilbørlige tilhørsforhold mellem det pågældende parti og private personer mv. Vælgeren kan herefter på et oplyst grundlag beslutte, om vedkommende ønsker at stemme på det pågældende parti.

Konstruktionen med bidrag fra foreninger, sammenslutninger mv. bliver derfor efter udvalgets opfattelse problematisk, hvis sådanne klubber eller foreninger i realiteten medvirker til en begrænsning i gennemsigtigheden i de politiske partiers økonomi, hvormed den demokratiske kontrol med det politiske system svækkes.

Der er efter udvalgets opfattelse ikke noget principielt forkert eller odøst i, at partier kan modtage bidrag fra foreninger, sammenslutninger mv. som f.eks. erhvervsclubber eller indsamlingsforeninger. Udvalget bemærker således, at borgere, virksomheder mv. i almindelighed kan have en helt legitim interesse i at kunne gå sammen i foreninger, sammenslutninger mv., hvorved de samlet vil kunne opnå en større politisk indflydelse end individuelt. Dertil kommer, at et eventuelt forbud mod, at foreninger, sammenslutninger mv. yder bidrag til politiske partier, nødvendigvis også måtte omfatte interesseorganisationer, hvilket efter udvalgets opfattelse må anses for at være for vidtgående.

Udvalget kan således ikke anbefale, at det forbydes foreninger, sammenslutninger mv. at yde økonomisk støtte til politiske partier.

Udvalget finder dog samtidig, at det strider mod de intentioner om åbenhed og gennemsigtighed, der ligger bag de gældende regler i partiregnskabsloven, hvis foreninger, sammenslutninger mv. bruges til at skjule identiteten på bidragsyderne. Udvalget finder derfor anledning til at se nærmere på reglerne om åbenhed om bidrag fra foreninger, sammenslutninger mv., jf. nærmere afsnit 8.3.1.5.3.

8.2.3. Anonyme bidrag

Politiske partier kan efter de gældende regler modtage anonyme bidrag. Partierne skal dog i deres regnskaber oplyse den samlede størrelse af eventuelle anonyme bidrag samt oplyse om størrelsen af hvert enkelt anonyme bidrag på mere end 20.000 kr., jf. § 3, stk. 2, 2. pkt. Ved anonyme bidrag forstås bidrag, hvor det politiske parti reelt ikke er bekendt med bidragsyderens identitet. Der er således tale om situationer, hvor bidragsyderen ikke har givet sig til kende i forbindelse med donationen, og hvor det politiske parti ikke på anden måde efterfølgende er blevet bekendt med identiteten på bidragsyderen.⁴⁵⁴

Udvalget har overvejet fordele og ulemper ved at indføre et forbud mod, at partierne og deres kandidater kan modtage anonyme bidrag.

Et sådant forbud kendes fra EU-lovgivningen, hvor europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde ikke må modtage anonyme bidrag. Hvis et parti eller fond modtager et anonymt bidrag, skal bidraget inden 30 dage overføres til Europa-Parlamentet. Beløbet indgår herefter som en almindelig indtægt i Europa-Parlamentets budgetsektion.⁴⁵⁵

Et forbud mod at modtage anonyme bidrag er ligeledes indført i Norge⁴⁵⁶, mens Nederlandene,⁴⁵⁷ Storbritannien⁴⁵⁸ og Tyskland⁴⁵⁹ har indført forbud mod anonyme bidrag over en vis størrelse (henholdsvis 1.000 € (ca. 7.500 kr.), 500 £⁴⁶⁰ (ca. 4.700 kr.) og 500 € (ca. 3.700 kr.). I Sverige er

---

⁴⁵⁴ Jf. afsnit 4.1.2.2.

⁴⁵⁵ Jf. artikel 20, stk. 5, litra a, stk. 6 og 10 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU, EURATOM) Nr. 1141/2014 af 22. oktober 2014 om statut for og finansiering af europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde.

⁴⁵⁶ Jf. afsnit 6.3.3.

⁴⁵⁷ Jf. afsnit 6.6.3.

⁴⁵⁸ Jf. afsnit 6.7.3.1.

⁴⁵⁹ Jf. afsnit 6.8.3.1.1.

⁴⁶⁰ Der er anvendt kurs 941 ved beregning af værdien i DKK af 100 £.

der forbud mod anonyme bidrag til partier og kandidater, hvis partiet ønsker at modtage offentlig partistøtte.⁴⁶¹

GRECO har som et argument for deres anbefaling om, at Danmark skal forbyde anonyme bidrag til politiske partier og kandidater, anført, at anonyme bidrag til politiske partier kan benyttes til at omgå partiregnskabslovens regler om åbenhed, jf. lovens § 3. Muligheden for at tage imod anonyme bidrag af ubegrænset størrelse indebærer derved efter GRECO's opfattelse en risiko for skjult interessepåvirkning.⁴⁶²

I forbindelse med indførelse af reglen i partiregnskabslovens § 3, stk. 2, om offentliggørelse af navn og adresse på personer og virksomheder mv., der yder bidrag på over 20.000 kr., anførtes det bl.a. i forarbejderne, at:

”En offentliggørelsesordning af denne karakter rejser spørgsmål om, hvordan der skal forholdes med hensyn til tilskud, der ydes til partierne uden angivelse af tilskudsyderens navn, og hvor det pågældende parti heller ikke på anden måde er bekendt med giverens identitet (anonyme tilskud).

Efter forslaget vil der ikke være noget til hinder for, at de politiske partier modtager sådanne tilskud, uanset at tilskudsyderens navn herefter ikke kan offentliggøres i regnskabet. Det bemærkes herved, at et forbud mod, at partierne modtager anonyme tilskud, måtte give anledning til væsentlige principielle betænkeligheder [...]”⁴⁶³

I praksis er politiske partier i Danmark oprettet som foreninger.⁴⁶⁴ Man kan derfor argumentere for, at politiske partier bør behandles som andre foreninger. Der gælder ikke udvalget bekendt i andre sammenhænge forbud mod at yde anonyme bidrag til private foreninger og organisationer, hvilket efter udvalgets opfattelse taler imod at indføre et forbud mod at yde anonyme bidrag til politiske partier.

Det taler endvidere imod et forbud mod anonyme bidrag, at et totalt forbud mod anonyme bidrag ville harmonere dårligt med den øvrige lovgivning, der i vidt omfang beskytter borgernes ret til anonymitet i politiske forhold. Det er således bestemt i grundlovens § 31, stk. 1, at valgene til Folketinget skal være hemmelige. Endvidere har hensynet til beskyttelse af borgernes ret til anonymitet i politiske forhold ført til den gældende beskyttelse i partiregnskabsloven, hvorefter

---

⁴⁶¹ Jf. afsnit 6.4.3.

⁴⁶² Jf. kapitel 7.

⁴⁶³ Jf. afsnit 3 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 243 om ændring af lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber (Åbne partiregnskaber m.v.), Folketingstidende, 1994-95, tillæg A 3589.

⁴⁶⁴ Der findes ikke i dansk ret et særligt krav til, hvilken juridisk form et politisk parti skal have. De partier, der er valgt til Folketinget, er dog alle oprettet som foreninger.

partier ikke skal offentliggøre oplysninger om medlemmer og private personer mv., der yder bidrag på under 20.000 kr.

Muligheden for at modtage anonyme bidrag svækker ikke i væsentlig grad offentliggørelsens formål, som er at give interesserede mulighed for at danne sig et overblik over partiernes eventuelle økonomiske tilknytningsforhold. Det skyldes, at der i sagens natur ikke foreligger et tilknytningsforhold ved anonyme bidragsydere. Dermed er de interesser, som eventuelt måtte være knyttet til pengene, ikke kendt for partiet.

Man kan således argumentere for, at det baserer sig på en manglende forståelse af de danske regler, når GRECO anfører, at muligheden for anonyme bidrag kan føre til en skjult interessepåvirkning. Efter dansk ret skal et bidrag alene anses for at være anonymt i de tilfælde, hvor bidraget ydes uden angivelse af bidragsyderens navn, og hvor det parti, der modtager bidraget, heller ikke på anden måde er bekendt med giverens identitet. Et parti er således ikke berettiget til at imødekomme et ønske om anonymitet fra en bidragsyder, der i regnskabsåret har ydet et eller flere bidrag, der tilsammen overstiger 20.000 kr., hvis den pågældendes identitet er oplyst over for partiet, eller hvor partiet på anden måde er bekendt hermed. Eftersom partiet ikke er bekendt med bidragsyderens identitet, kan der ikke være nogen fare for interessepåvirkning. Det bemærkes i den forbindelse, at hvis et parti anfører i sit regnskab, at det har modtaget et anonymt bidrag, uagtet partiet er bekendt med identiteten på giveren, vil partiets ledelse i medfør af partiregnskabslovens § 6 a, stk. 1, kunne straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

Der er udvalget bekendt ikke problemer med anonyme bidrag i dag. En gennemgang af de politiske partiers landsorganisationers regnskaber de senere år viser således, at kun få partier har modtaget anonyme bidrag, samt at der er tale om relativt beskedne beløb.

Samlet finder udvalget således ikke – i lyset af den nuværende situation, hvor partierne kun i meget begrænset omfang modtager anonyme bidrag – at der er tilstrækkeligt tungtvejende argumenter for at gennemføre en så principiel ændring af de gældende regler, som et forbud mod anonyme bidrag ville være.

Udvalget bemærker dog, at nogle af udvalgets øvrige anbefalinger muligvis vil kunne ændre incitamentsstrukturerne for at give private bidrag til partierne, således at der måske vil ske en stigning i anvendelsen af anonyme bidrag. Det ovenfor anførte argument om, at der ikke foreligger et tilknytningsforhold ved anonyme bidragsydere må fortsat gælde, men udvalget bemærker samtidig, at en stigning i anvendelsen af anonyme bidrag vil kunne påvirke partiernes og det politiske systems legitimitet.

Udvalget har ligeledes overvejet, om der i dansk ret bør indføres en ordning som den, der findes i Nederlandene, Storbritannien og Tyskland, hvorefter de politiske partier kan modtage anonyme bidrag, men kun under en vis størrelse.

Indførelsen af et sådant delvist forbud mod anonyme bidrag vil forudsætte, at der indføres effektive tilbagebetalingsregler, således at politiske partier, der modtager store anonyme bidrag, bliver forpligtet til at tilbagebetale beløbet. Dette kan f.eks. ske ved at indføre et krav om, at store anonyme bidrag skal indbetales til statskassen.

Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at ovenstående argumenter mod indførelsen af et totalt forbud ligeledes i væsentligt omfang gør sig gældende i forhold til et delvis forbud mod anonyme bidrag.

Det bemærkes endvidere, at et delvist forbud mod anonyme bidrag vil være forholdsvist nemt for private personer mv. at omgå, idet de blot under anonymitet kan give en række mindre donationer, hvorefter beløbene ikke omfattes af loven.

8.2.4. Ikke-økonomisk støtte

Bidrag fra private personer mv. udgør som nævnt i afsnit 8.2.1.1 en vigtig og legitim form for deltagelse i den politiske debat. Særligt i forbindelse med valgkampagner modtager de politiske partier støtte fra eksempelvis organisationer, virksomheder og private personer, som kan have fordel af, at bestemte politiske partier vinder valget, eksempelvis fordi partiets politiske program i højere grad tilgodeser deres interesser.⁴⁶⁵

I henhold til de gældende regler i partiregnskabslovens § 3, stk. 2, skal navn og adresse på bidragsydere, der har ydet bidrag på over 20.000 kr. pr. bidragsyder pr. år, fremgå af partiernes regnskaber. Partiregnskabsloven indeholder ikke en egentlig definition af begrebet bidrag. Det er dog forudsat, at både økonomisk og ikke-økonomisk støtte er omfattet. Derimod er indirekte støtte ikke omfattet af loven.⁴⁶⁶

Da § 3, stk. 2, blev indsat i loven i 1995, blev der i forbindelse med behandlingen af lovforslaget i Folketinget stillet spørgsmål om, hvad der ligger i et ”bidrag” til et politisk parti. Justitsministeriet svarede på daværende tidspunkt, at ”det [er] vanskeligt på en udtømmende måde præcist at angive, hvilke former for privat partistøtte, som ydes på anden måde end ved pengebeløb, der er omfattet af

---

⁴⁶⁵ Jf. nærmere afsnit 3.2.

⁴⁶⁶ Jf. afsnit 3 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 464, om ændring af lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber (Straf for urigtige oplysninger i partiregnskaber), Folketingstidende, 2000-01, tillæg A, side 5036.

lovens tilskudsbegreber.⁴⁶⁷ Nogle politiske partier har også efterfølgende foreslået, at begrebet tilskud/bidrag fastlægges i loven, således at det klart vil fremgå, at både økonomisk og ikke-økonomisk støtte omfattes af lovens anvendelsesområde.⁴⁶⁸

Det er udvalgets opfattelse, at der ikke kan være tvivl om, at partiregnskabsloven i dag omfatter – og også fremover bør omfatte – såvel økonomisk som ikke-økonomisk støtte til de politiske partier. Udvalget er endvidere enig i, at man ikke udtømmende vil kunne opregne, hvilke former for tilskud der er omfattet af loven. Den seneste debat i bl.a. medierne har imidlertid vist, at partierne kan have behov for nærmere retningslinjer for, hvornår ikke-økonomisk støtte udgør et bidrag i lovens forstand.

Økonomisk støtte i form af pengeydelse til de politiske partier fra private personer mv. er utvivlsomt omfattet af loven. Det betyder, at bidrag i form af penge fra private personer mv. skal fremgå af partiernes regnskaber, hvis de udgør over 20.000 kr. pr. bidragsyder pr. år.

Et bidrag regnes også som økonomisk støtte, selv om bidragsyderen har valgt at øremærke beløbet til bestemte formål – f.eks. trykning af valgmaterialer, annoncer eller lignende. Betaler et parti for trykning af valgmaterialer, som de efterfølgende får refunderet hos en virksomhed, er der således tale om økonomisk støtte fra virksomheden.

Partierne modtager imidlertid også andre former for støtte end den økonomiske støtte. Partierne kan f.eks. få stillet lokaler eller lånebiler til rådighed eller modtage naturalier som for eksempel plakatlader, gratis arbejdskraft, ”vennepris” eller gratis service fra trykkerier, medier, reklamebureauer mv.

Udvalget er enig i de betragtninger, der blev fremhævet i folketingsbesvarelsen fra 1995 og efterfølgende skrevet ind i forarbejderne til lovændringen fra 2001.⁴⁶⁹ Det afgørende for, om et bidrag skal regnes som ikke-økonomisk støtte og dermed vil udgøre et bidrag i lovens forstand, er således efter udvalgets opfattelse, hvorvidt der er tale om en ydelse, der sædvanligvis opgøres i penge.

Udvalget har på denne baggrund gjort sig en række nærmere overvejelser om, hvornår der efter gældende ret er tale om et ikke-økonomisk bidrag, som er omfattet af partiregnskabsloven.

---

⁴⁶⁷ Jf. Justitsministeriets besvarelse af 19. maj 1995 af spørgsmål nr. 66, 90, 91 og 97 til lovforslag nr. L 243 og L 244 fra Folketingets Udvalget for Forretningsordenen.

⁴⁶⁸ Jf. nærmere afsnit 5.4.

⁴⁶⁹ Jf. afsnit 3 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 464 om ændring af lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber (Straf for urigtige oplysninger i partiregnskaber), Folketingstidende, 2000-01, tillæg A, side 5036.

Hvis der er tale om en ydelse, som den, der leverer ydelsen, normalt tager betaling for som led i en erhvervsmæssig virksomhed, eller hvis ydelsen på anden måde må siges at substituere et pengebeløb, vil der efter udvalgets opfattelse være tale om et ikke-økonomisk bidrag, som er omfattet af partiregnskabsloven.

Stiller et biludlejningsfirma en bil gratis til rådighed for et parti, vil partiet derfor skulle medtage værdien af støtten for partiet. Dvs. at partiet i sit regnskab skal medtage et beløb, der svarer til, hvad partiet på sædvanlige vilkår ellers skulle have betalt for at leje bilen. Er der derimod tale om, at en privatperson udlåner sin private bil til partiet, vil forholdet falde uden for lovens anvendelsesområde.

Der vil også være tale om ikke-økonomisk støtte omfattet af partiregnskabsloven, hvis eksempelvis en organisation, der sympatiserer med et bestemt parti, i stedet for at yde økonomisk støtte i form af penge aftaler med partiet, at organisationen betaler for trykning af partiets valgplakater, således at organisationen afregner direkte med trykkeriet. Ydelsen kan med andre ord i dette tilfælde siges at substituere et pengebeløb.

Hvis en person, der har en stor gildesal i sit private hjem, som vedkommende normalt ikke lejer ud til arrangementer, stiller lokalene til rådighed for et parti til afholdelse af et møde, vil dette ikke være omfattet af loven og skal som følge heraf ikke medtages i partiets regnskaber. Derimod vil det være omfattet af loven, hvis en virksomhed eller organisation, der normalt udlejer lokaler, vederlagsfrit stiller mødefaciliteter til rådighed for et parti.

Er der tale om en personlig arbejdsindsats ydet af partiets medlemmer og støtter, som udføres frivilligt og ulønnet, f.eks. ophængning af plakater i forbindelse med valgkamp, foreligger der ikke støtte i lovens forstand. På den anden side vil det være omfattet af loven, hvis en organisation stiller eksempelvis en kommunikationskonsulent eller andre lønnede ansatte til rådighed for et parti.

Hvis en virksomhed eller organisation på egen hånd og altså uafhængigt af partiet sender reklamer mv., som udtrykkeligt anbefaler, at man stemmer på eller ikke stemmer på en bestemt kandidat eller parti, er der ikke tale om støtte, der er omfattet af loven. Organisationer og virksomheder kan have en interesse i at deltage i debatten ved at søge at sætte deres mærkesager på dagsordenen. Det kan f.eks. ske ved, at de udtaler sig i medierne, eller ved at de indrykker selvstændige annoncekampagner. Derved kan organisationer og virksomheder gøre det klart for vælgerne, hvad de forskellige partier mener om deres mærkesager, eller hvad partierne har gjort eller ikke gjort på området. I en sådan situation har partierne imidlertid pr. definition ikke været involveret i kampagnen, og kampagnen kan ikke altid siges reelt at være til fordel for et bestemt parti. Der er derfor tale om indirekte støtte, som ikke anses for et bidrag i partiregnskabslovens forstand.

Hvis der derimod er tale om en annonsekampagne med et politisk budskab, som en virksomhed eller organisation indrykker og betaler efter aftale med et politisk parti, skal kampagnen opfattes som ikke-økonomisk støtte til det pågældende parti. Det afgørende kriterium bliver således, hvorvidt reklamen har været aftalt med det politiske parti.

Som anført i de følgende afsnit foreslår udvalget, at vælgernes indsigt i partiernes underorganisationers og enkeltkandidaternes regnskaber styrkes, hvorfor det ikke kan udelukkes, at der vil blive en øget opmærksomhed om de ikke-økonomiske bidrag.

Som nævnt ovenfor er det udvalgets opfattelse, at bidrag i form af ikke-økonomisk støtte også fremover bør være tilladt og bør være omfattet af partiregnskabslovens anvendelsesområde. Der kan imidlertid efter udvalgets opfattelse være anledning til at præcisere, hvornår ikke-økonomisk støtte efter gældende ret må anses for at udgøre et bidrag omfattet af partiregnskabslovens § 3, stk. 2. Dette kan efter udvalgets opfattelse ske ved f.eks. en vejledning eller lignende.

8.3. Åbenhed om privat støtte

8.3.1. Krav til offentliggørelse

8.3.1.1. Generelle overvejelser

Det er vigtigt for vælgernes tillid til de politiske partier, at der er størst mulig åbenhed om finansieringen af de politiske partier og dermed i sidste ende grundlaget for politiske forslag og beslutninger. Med jævne mellemrum opstår der diskussioner om, hvorvidt man kan købe sig til politisk indflydelse. En måde at imødegå sådanne diskussioner er at skabe øget åbenhed og gennemsigtighed om, hvordan de politiske partier er finansieret.

Med de gældende regler i partiregnskabsloven er der skabt åbenhed ved, at der efter lovens § 3, stk. 2, stilles krav om, at alle bidragsydere, der giver bidrag på 20.000 kr. eller derover (beløbsgrænsen) til et politisk partis landsorganisation inden for et regnskabsår, skal fremgå af landsorganisationens regnskab med navn og adresse. Efter de gældende regler i partistøtteleven skal kommunale og regionale kandidatlistes, der ønsker at modtage offentlig partistøtte, desuden indsende en erklæring til kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet med oplysning om navne og adresser på eventuelle private bidragsydere, der i det foregående kalenderår har givet kandidatlisten bidrag for mere end 20.000 kr.

Udvalget har i nærværende afsnit overvejet, hvilke krav der bør stilles i forbindelse med offentliggørelse af bidragsydere i partiernes regnskaber og erklæringer efter partistøtteleven. Udvalget har for det første overvejet, om beløbets størrelse skal offentliggøres (afsnit 8.3.1.2). Udvalget behandler herefter spørgsmålet om, hvorvidt der også fremadrettet bør være en

beløbsgrænse for, hvornår identiteten af bidragsyderen skal offentliggøres (afsnit 8.3.1.3 og 8.3.1.4). Endelig har udvalget set nærmere på, hvilke oplysninger der bør være offentligt tilgængelige om identiteten af en bidragsyder.

8.3.1.2. Offentliggørelse af beløbets størrelse

Som nævnt ovenfor skal navn og adresse på bidragsydere, der giver bidrag over partiregnskabslovens beløbsgrænse, i dag oplyses i de politiske partiers regnskaber, jf. partiregnskabslovens § 3, stk. 2. Herudover skal den samlede størrelse af bidrag fra private personer mv. fremgå af partiets regnskab, jf. partiregnskabslovens § 3, stk. 1. Derimod skal størrelsen af de enkelte bidrag ikke oplyses, heller ikke selv om bidraget overstiger beløbsgrænsen.

Udvalget har overvejet fordele og ulemper ved at indføre et krav om offentliggørelse af beløbets størrelse (herunder summen af flere bidrag) for alle bidrag over beløbsgrænsen.

Et argument imod, at der indføres et sådant krav, er, at en sådan regel vil kunne bevirke, at nogle private bidragsydere enten vil sænke deres bidrag eller helt afholde sig fra at yde bidrag til politiske partier. Der vil derfor være en risiko for, at de politiske partier samlet set vil modtage færre private bidrag.

Udvalget bemærker, at en sådan utilsigtet virkning vil kunne imødegås ved, at de politiske partier i et vist omfang kompenseres for det mulige tab af indtægter fra private bidrag, ved at niveauet for den offentlige partistøtte hæves, jf. nærmere afsnit 8.5.7.

Udvalget anbefaler i afsnit 8.4, at kredsen af regnskabspligtige udvides til at omfatte samtlige dele af partierne og indvalgte enkeltkandidater. Hvis denne anbefaling ikke følges, således at der også fremadrettet fortsat kun vil gælde en regnskabspligt for partiernes landsorganisationer, vil et krav om, at størrelsen af bidrag over beløbsgrænsen skal offentliggøres, endvidere kunne skabe et uheldigt incitament til, at bidragene gives til de dele af partiet eller kandidater, som ikke er underlagt en regnskabspligt. Et sådant incitament kan dog siges allerede at bestå.

Udvalget bemærker hertil, at hensynet bag partiregnskabsloven er vælgernes berettigede demokratiske krav på at kunne gøre sig bekendt med, hvordan det parti, de overvejer at give deres stemme, tilvejebringer sine økonomiske midler. På den måde kan vælgerne foretage en vurdering af, om de mener, der er grund til at antage, at der består tilhørsforhold mellem det pågældende parti og private personer mv., som vælgeren ikke ønsker at støtte. Vælgeren kan herefter på et oplyst grundlag beslutte, om vedkommende ønsker at stemme på det pågældende parti.

Ved vælgernes vurdering af, om et parti udviser en adfærd, der er særlig favorabel i forhold til en privat bidragsyder, er det efter udvalgets opfattelse vigtigt og relevant at vide, om der er tale om et bidrag på 20.000 kr. eller et bidrag på f.eks. 2 mio. kr. Det vil endvidere have betydning for vælgernes vurdering, om beløbet er givet til en lokal kandidat eller et stort partis landsorganisation. Et bidrag på 20.000 kr. kan således være af stor betydning for en lokal kandidats valgkamp, mens beløbet ikke nødvendigvis på samme måde vil have betydning for et stort partis landsorganisation, der opererer med et samlet budget i millionstørrelsen.

Det følger af artikel 12 i rekommandation vedrørende korrupsion ved partistøtte og valgkampagner fra 2003,⁴⁷⁰ at stater bør fastsætte krav om, at de politiske partiers regnskaber skal specificere alle de bidrag, som partiet har modtaget, herunder arten og værdien af de enkelte bidrag. Hvis bidragene overstiger et vist beløb, bør identiteten af bidragsyderen endvidere fremgå af regnskaberne. GRECO har anført, at de gældende danske regler ikke er i overensstemmelse hermed.⁴⁷¹

Udvalget har afvist ovennævnte modhensyn, og finder samlet, at hensynet til åbenhed om partiernes økonomi vejer tungere. På den baggrund er det udvalgets anbefaling, at der for at skabe øget åbenhed om de politiske partiers finansiering indføres krav om, at størrelsen af bidrag, hvor summen af bidrag fra den samme bidragsyder overstiger beløbsgrænsen i § 3, stk. 2, fremover skal oplyses i partiernes regnskaber.

8.3.1.3. Beløbsgrænse

Økonomiske relationer mellem partier og private personer mv. skaber en risiko for skjult interessepåvirkning. Hvis erhvervslivet eller fagbevægelsen støtter et bestemt parti gennem store bidrag, kan der opstå en forventning om, at det pågældende parti til gengæld udviser en særlig forståelse for de pågældende bidragsyders politiske ønsker.

Ud fra en demokratisk synsvinkel er det problematisk, hvis erhvervslivet eller fagbevægelsen på denne måde bliver en skjult tredjepart i det parlamentariske arbejde. Risikoen for denne form for skjult interessepåvirkning kan mindskes ved, at bidragsydere, der har givet mere end et bestemt beløb, skal fremgå af partiernes regnskaber med navn og adresse, jf. afsnittet ovenfor.

Det har løbende været drøftet i Folketinget, om partiregnskabsloven beløbsgrænse på 20.000 kr. burde sættes ned.⁴⁷² Argumentet for en nedsættelse har navnlig været, at man ved at nedsætte grænsen for offentliggørelse af bidragsyders identitet vil kunne skabe større åbenhed om de

---

⁴⁷⁰ Jf. Council of Europe recommendation Rec (2003)4 on common rules against corruption in the funding of political parties and electoral campaigns.

⁴⁷¹ Jf. kapitel 7.

⁴⁷² Jf. nærmere afsnit 5.1.1.

tilskud, som partierne og kandidaterne modtager, og dermed vil risikoen for skjult interessepåvirkning kunne mindskes yderligere.

De gældende regler er udtryk for en afvejning af hensynet til åbenhed og gennemsigtighed på den ene side, og hensynet til borgernes mulighed for at kunne hemmeligholde deres politiske tilhørsforhold på den anden side. Synspunktet er, at offentligheden kun har en reel interesse i at kende giverens identitet ved bidrag af en vis størrelse.

Der er i Danmark en lang tradition for at beskytte borgernes ret til at hemmeligholde deres politiske tilhørsforhold, jf. f.eks. grundlovens § 31, stk. 1, om hemmelige valg. Borgernes politiske tilhørsforhold er endvidere beskyttet i persondatalovens § 7, stk. 1, der fastslår, at der som udgangspunkt ikke må behandles oplysninger om borgernes politiske forhold.⁴⁷³ Udvalget bemærker dog, at spørgsmålet om offentliggørelse af identiteten på bidragsydere er særskilt reguleret i partiregnskabsloven og ikke i persondataloven.⁴⁷⁴

På den anden side kan hensynet til fortroligheden vedrørende politiske præferencer ikke siges at være absolut. I forbindelse med anmeldelse af nye partier til opstilling til folketingsvalg, er det således helt naturligt ud fra hensynet til sikring af underskrifternes ægthed, at personer, der underskriver en vælgererklæring til støtte for partiet, skal kunne identificeres entydigt, ligesom kravet om stillere ved indlevering af kandidatlistor til offentlige valg også fraviger princippet om fortroligheden vedrørende borgerens politiske tilhørsforhold.

Hensynet til fortroligheden om borgernes politiske tilhørsforhold tilsiger dog efter udvalgets opfattelse, at private personer mv. også fremadrettet bør have mulighed for under diskretion at kunne yde et navngivent bidrag under en vis grænse. Udvalget anbefaler derfor, at den gældende retstilstand med en beløbsgrænse videreføres.

Derimod kan det overvejes, om beløbsgrænsen fortsat bør være 20.000 kr. En beløbsgrænse bør også fremadrettet fastsættes ud fra en afvejning af hensynet til åbenhed på den ene side og beskyttelse af individets ret til at hemmeligholde sin politiske overbevisning på den anden side.

En gennemgang af reglerne om offentliggørelse af private bidrag i andre sammenlignelige lande peger på, at de danske regler nogenlunde ligger på linje med reglerne i de fleste andre lande.

---

⁴⁷³ Jf. lov nr. 429 af 31. maj 2000 om behandling af personoplysninger med senere ændringer.

⁴⁷⁴ Udvalget bemærker, at der ved fremsættelse af et fremtidigt lovforslag bør foretages en vurdering af, hvorvidt de konkrete forslag er i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger. Det er imidlertid udvalgets vurdering, at udvalgets forslag i afsnit 8.3 ligger inden for databeskyttelsesdirektivets rammer.

Således skal partierne i Nederlandene offentliggøre beløb på over 4.500 € (ca. 33.750 kr.),⁴⁷⁵ mens partierne i Sverige skal offentliggøre beløb over 22.000 SEK (ca. 18.000 kr.).⁴⁷⁶ Partierne i Storbritannien offentliggør bidrag på over 7500 £ (ca. 70.000 kr.), og hvis samme bidragsyder giver flere donationer i løbet af et år, offentliggøres efterfølgende donationer over 1.500 £ (ca. 14.000 kr.).⁴⁷⁸ I Norge afhænger beløbsgrænsen af, om der er tale om et bidrag på statsligt, regionalt eller kommunalt niveau. Ved bidrag på statsligt niveau offentliggøres bidrag over 35.000 NOK (ca. 31.000 kr.).⁴⁷⁹ mens beløbsgrænsen udgør henholdsvis 23.000 NOK (ca. 21.000 kr.) og 12.000 NOK (ca. 11.000 kr.) på regionalt og kommunalt niveau.⁴⁸⁰ I Frankrig er der derimod indført et forbud mod at offentliggøre, hvem der har ydet bidrag til politiske partier.⁴⁸¹

Navne på alle bidragsydere, der i det pågældende år har givet private bidrag til et europæisk politisk parti eller en europæisk politisk fond på over 1.500 € (ca. 11.000 kr.) offentliggøres. Navne på private personer, der har ydet støtte på over 1.500 €, men under 3.000 € (ca. 22.000 kr.), offentliggøres dog kun, hvis personerne har givet samtykke hertil.⁴⁸²

Beløbsgrænsen i Danmark kan således ikke siges at ligge hverken klart over eller under de tilsvarende beløbsgrænser i andre europæiske lande. Udvalget finder anledning til at bemærke, at det ikke kan anbefales at kopiere reglerne om europæiske politiske partier i dansk ret. Det vil således efter udvalgets opfattelse skabe unødigt bureaukrati og besvær for såvel de politiske partier som de borgere, der ønsker at bidrage til det pågældende parti, hvis borgerne i forbindelse med donationen skal tage stilling til, hvorvidt de ønsker deres navn offentliggjort.

Den almindelige prisudvikling vil umiddelbart kunne tale imod, at beløbsgrænsen på 20.000 kr. sænkes. Dette skal også ses i sammenhæng med, at partiernes landsorganisationer opererer med budgetter på mellem 8.352.104 kr. og 35.497.739 kr.⁴⁸³ Fastsættelse af beløbsgrænsen skal endvidere ses i lyset af størrelsen af partiernes stigende udgifter, f.eks. i forbindelse med kampagnevirksomhed under en valgkamp.⁴⁸⁴

---

⁴⁷⁵ Jf. nærmere afsnit 6.6.4.

⁴⁷⁶ Der er anvendt kurs 82 ved beregning af værdien i DKK af 100 SEK.

⁴⁷⁷ Jf. nærmere afsnit 6.4.4.

⁴⁷⁸ Jf. nærmere afsnit 6.7.4.

⁴⁷⁹ Der er anvendt kurs 90 ved beregning af værdien i DKK af 100 NOK.

⁴⁸⁰ Jf. nærmere afsnit 6.3.4.

⁴⁸¹ Jf. nærmere afsnit 6.5.4.

⁴⁸² Jf. nærmere afsnit 4.3.2.6.

⁴⁸³ Jf. bilag 1. En undtagelse herfra er KD og Folkebevægelsen mod EU, hvis budgetter i 2012 udgjorde ca. 1.700.000 kr.

⁴⁸⁴ En helsides annonce på side 3 i en landsdækkende avis vil almindeligvis koste ca.

Imod en nedsættelse af beløbsgrænsen kan endvidere tale, at indførelse af øget åbenhed om, hvem der bidrager til de politiske partier, eventuelt vil kunne afholde nogle private personer mv. fra at yde bidrag til partierne. Øget åbenhed vil derfor kunne føre til et fald i den private støtte til partierne.

På den anden side finder udvalget, at hensynet til åbenhed om, hvordan partierne finansieres – særligt i lyset af den debat, der har været om spørgsmålet – bør veje tungere. Vælgerne skal kunne danne sig et reelt indtryk af, hvad partierne repræsenterer, herunder et indtryk af hvilke konsekvenser partiernes eventuelle afhængighedsforhold af særinteresser måtte kunne have for partiernes udtrykte og reelt førte politik.

Selv om der udvalget bekendt ikke foreligger dokumentation for, at partierne eller enkeltkandidater lader sig påvirke af økonomiske bidrag, er der en risiko for, at vælgernes tillid til politikerne svækkes, hvis det fremstår, som om bidrag fra private personer mv. har indflydelse på den politik, der bliver ført. I det lys vil en nedsættelse af beløbsgrænsen kunne øge partiernes legitimitet i forhold til vælgerne og skabe øget gennemsigtighed.

Udvalget anbefaler i afsnit 8.4.1, at kredsen af regnskabspligtige udvides til at omfatte samtlige dele af partierne og indvalgte enkeltkandidater. Hvis anbefalingen ikke følges, således at der også fremadrettet fortsat kun vil gælde en regnskabspligt for partiernes landsorganisationer, vil en nedsættelse af beløbsgrænsen kunne skabe et incitament til, at bidragene gives til de dele af partiet eller kandidater, som ikke er underlagt en regnskabspligt. Et sådant incitament kan dog siges allerede at bestå.

Desuden bemærker udvalget, at en bidragsyder – selv om kredsen af regnskabspligtige udvides – vil kunne vælge at yde beløb under beløbsgrænsen til flere dele af partiet og enkeltkandidaterne, hvorved det samlede bidrag til partiet som sådan vil overstige beløbsgrænsen i partiregnskabsloven. Udvalget har derfor overvejet, om det ville være en farbar vej at lade beløbsgrænsen gælde for bidrag ydet til partiet som helhed fra samme bidragsyder. Det er imidlertid udvalgets vurdering, at en sådan ordning ville have endog særdeles store administrative konsekvenser for partiernes centrale niveau, som vil skulle anvende meget betydelige ressourcer på at indsamle og bearbejde oplysninger fra alle underorganisationer og kandidater om, hvem de måtte have modtaget bidrag fra uanset størrelse. Hvis eksempelvis en kandidat har modtaget et bidrag på 10.000 kr. fra virksomhed X, skal en anden kandidat eller landorganisationen selv, hvis virksomhed X henvender sig med et bidrag på 15.000 kr. vide, at dette betyder, at det skal oplyses i partiets regnskab, at virksomhed X

100.000 kr. Selv med væsentlige rabatter på eksempelvis 50 pct. er der relativt store udgifter forbundet med annoncering. Annoncering på lokalt niveau er imidlertid billigere. En helsides annonce i en ugeavis koster således ca. 40.000 kr.

har ydet et bidrag over beløbsgrænsen. Man kan også forestille sig, at det er mange små bidrag til forskellige enheder i et parti, der bringer det samlede bidrag over beløbsgrænsen.

Det kan yderligere anføres, at en sænkelse af beløbsgrænsen kan opleves som en øget registrering af det politiske tilhørsforhold hos private personer mv., idet det må forventes, at der vil være flere private personer mv., hvis identitet skal offentliggøres, såfremt beløbsgrænsen sænkes. Udvalget bemærker i tilknytning hertil, at der ikke er tale om et register over bidragsyders politiske tilhørsforhold, om end det forhold, at man økonomisk støtter et bestemt parti kan siges at skabe en formodning om ens politiske tilhørsforhold. Der er derimod tale om offentliggørelse af partiernes regnskaber. Dertil kommer, at det er frivilligt, om man ønsker at give et bidrag til politiske partier. Man kan med andre ord – for at unddrage sig offentlighed om sine politiske sympatier – enten afstå fra at give bidrag, give anonyme bidrag eller give bidrag under beløbsgrænsen. Desuden kan det anføres, at der allerede sker offentliggørelse af regnskaberne for partiernes landsorganisationer, herunder med angivelse af navn på bidragsydere, der har ydet bidrag over beløbsgrænsen. Der vil således alene være tale om en udvidelse af den eksisterende ordning. En sådan udvidelse bør dog som ovenfor nævnt ske ud fra en afvejning af hensynet til åbenhed og gennemsigtighed på den ene side, og hensynet til borgernes mulighed for at kunne hemmeligholde deres politiske tilhørsforhold på den anden side.

Selv om udvalget finder, at hensynet til borgernes hemmeligholdelse af deres politiske tilhørsforhold bør veje tungt, er det udvalgets opfattelse, at en afvejning af hensynet til åbenhed om de politiske partiers finansiering over for de modsatrettede hensyn, der er beskrevet ovenfor, kan tale for, at beløbsgrænsen på 20.000 kr. nedsættes til f.eks. 10.000 kr. Det bemærkes i den forbindelse, at en beløbsgrænse på 10.000 kr. ligger væsentligt over et almindeligt medlemskontingent. Medlemskontingenter og øvrige mindre bidrag fra partiernes medlemmer og støtter vil således ikke blive påvirket af, at beløbsgrænsen nedsættes.

Den endelige vurdering og fastsættelse af beløbsgrænsen beror imidlertid efter udvalgets opfattelse på en politisk stillingtagen.

8.3.1.4. Differentieret beløbsgrænse

Udvalget har endvidere overvejet, om der er behov for at differentiere beløbsgrænsen i forhold til, om der er tale om bidrag til partiernes landsorganisationer, til regionale eller kommunale afdelinger eller til den enkelte kandidat. Et sådant regelsæt kendes i Norge, hvor bidrag på statsligt niveau skal offentliggøres, hvis bidraget overstiger 35.000 NOK., mens beløbsgrænsen er henholdsvis 23.000 NOK og 12.000 NOK på regionalt og kommunalt niveau.⁴⁸⁵

---

⁴⁸⁵ Jf. herom kapitel 6.3.4.

Kandidater og lokale vælgerafdelinger har et markant lavere budget end partiernes landsorganisationer. Man kan derfor argumentere for, at private bidrag vil kunne have større betydning for en lokal organisation eller en kandidat end for partiets landsorganisation. Dette taler umiddelbart for at indføre en lavere beløbsgrænse for private bidrag på regionalt og kommunalt niveau og i forhold til de enkelte kandidater.

En differentieret beløbsgrænse vil kunne medvirke til at mindske risikoen for skjult interessepåvirkning, da antallet af bidragsydere, hvis identitet vil skulle offentliggøres, alt andet lige vil forøges, hvorved en større andel af de private bidrag vil kunne henføres til bestemte personer, virksomheder mv.

På den anden side vil en differentieret beløbsgrænse medføre, at bidragsydere i højere grad får mulighed for at spekulere i, på hvilket niveau af partiet et bidrag skal ydes, hvis bidragsyderen vil undgå at skulle have sin identitet offentliggjort. Dette argument kan dog imødegås ved at indføre en indberetningspligt eller regnskabspligt for alle niveauer af partierne og enkeltkandidater.

Udvalget finder, at det i sidste ende må bero på en politisk stillingtagen, hvorvidt der bør indføres differentierede beløbsgrænser. Det er dog udvalgets opfattelse, at der i givet fald bør indføres en ordning, der er forholdsvis enkel at administrere, bl.a. henset til, at de danske partier er meget forskelligt organiseret. Udvalget anbefaler på den baggrund, at der maksimalt indføres to beløbsgrænser, således at der sondres mellem bidrag til landsorganisationen (det centrale niveau) og bidrag til de øvrige dele af partiet og kandidater (de decentrale niveauer).

Hvis der indføres en differentieret beløbsgrænse, bør denne fastsættes med respekt for, at personer under diskretion fortsat skal kunne yde mindre navngivne bidrag som led i deres politiske deltagelse. Der bør således fortsat være tale om bidrag af en størrelse, hvor der kan være en reel interesse i at kende giverens identitet. Det er på den baggrund udvalgets anbefaling, at en differentieret beløbsgrænse på regionalt og kommunalt niveau ikke fastsættes til under 5.000 kr.

8.3.1.5. Identitet

8.3.1.5.1. Fysiske personer

Udvalget har overvejet, om partiregnskabslovens regler i tilstrækkelig grad sikrer vælgerne adgang til oplysninger til at kunne identificere de private personer mv., der yder støtte til politiske partier.

Det følger af partiregnskabslovens § 3, stk. 2, at et parti, der i et regnskabsår fra samme private bidragsyder modtager et eller flere bidrag, der tilsammen overstiger 20.000 kr., skal oplyse bidragsyderens navn og adresse i partiets regnskab.

Giver en privat person således et bidrag på f.eks. 30.000 kr. til et politisk parti, vil pågældendes navn og adresse fremgå af partiets regnskab.

Det er udvalgets opfattelse, at de gældende regler giver vælgerne en tilstrækkelig mulighed for at få indblik i, hvilke fysiske personer der yder bidrag til politiske partier over beløbsgrænsen. Efter udvalgets opfattelse er oplysninger om en privat persons navn og adresse således fuldt tilstrækkelige til at identificere bidragsyderen. Udvalget finder på den baggrund ikke anledning til at foreslå ændringer af de gældende regler.

8.3.1.5.2. Juridiske personer

Yder en juridisk person, f.eks. en virksomhed, støtte til et politisk parti, som overstiger beløbsgrænsen, skal virksomhedens navn og adresse fremgå af det politiske partis regnskab, jf. partiregnskabslovens § 3, stk. 2. Derimod skal det ikke fremgå af regnskaberne, hvem der er ejer af eller sidder i bestyrelsen for den pågældende virksomhed.

Det må formodes, at det ofte er ejeren af eller bestyrelsen i virksomheden, der træffer beslutning om, at virksomheden skal yde et bidrag til et politisk parti.

Udvalget har overvejet, om man for at skabe øget åbenhed bør indføre et krav om, at private bidrag fra juridiske personer ud over navn og adresse også skal indeholde en henvisning til virksomhedens cvr-nummer.

På Erhvervsstyrelsens hjemmeside cvr.dk kan man gratis søge på enten navn eller cvr-nummer på virksomheder og på den måde hente selskabsrapporter og fuldstændige rapporter over virksomheden. Det fremgår af disse rapporter, hvem der er ejer af og evt. sidder i bestyrelsen i den pågældende virksomhed. Det vil således allerede i dag være muligt at finde frem til oplysninger om bl.a. en virksomheds ejerforhold på baggrund af virksomhedens navn, som partierne i dag skal oplyse i deres regnskaber.

Imod en indførelse af krav om, at virksomheder skal oplyse cvr-nummer, taler endvidere, at det ikke er alle juridiske personer, der har et cvr-nummer. Det er endvidere kun danske virksomheder, der kan få et cvr-nummer. Yder en udenlandsk virksomhed bidrag til et politisk parti, vil virksomheden således ikke være i stand til at oplyse et cvr-nummer.

På baggrund af ovenstående er det udvalgets opfattelse, at de gældende krav i partiregnskabslovens § 3, stk. 2, hvorefter navn og adresse på virksomheder, der giver bidrag over beløbsgrænsen, skal fremgå af partiernes regnskaber, er tilstrækkelige til, at vælgerne kan få et indblik i hvem der står bag en beslutning om, at en virksomhed skal yde bidrag til et politisk parti.

8.3.1.5.3. Sammenslutninger

Som anført i afsnit 8.2.2 finder udvalget, at der er anledning til at se nærmere på reglerne om åbenhed og gennemsigtighed i relation til bidrag fra foreninger, sammenslutninger mv. Det er således udvalgets opfattelse, at det strider mod hensigten bag de eksisterende regler, hvis foreninger, sammenslutninger mv. bruges til at hemmeligholde identiteten på dem, som reelt yder – antagelig betydelige – bidrag til de politiske partier.

Udvalget har derfor overvejet, om der – for at skabe øget åbenhed og gennemsigtighed i forhold til finansieringen af de politiske partier og for derigennem at sikre en større grad af demokratisk kontrol med partierne – bør stilles krav om, at partiernes regnskaber ved private bidrag fra foreninger, sammenslutninger mv. ud over navn og adresse på foreningen, sammenslutningen mv. som sådan og evt. beløbs størrelse også under visse omstændigheder bør afspejle, hvem der har ydet bidrag til foreningen, sammenslutningen mv., og som dermed kan anses for den egentlige bidragsyder.

Udvalget har ved ordningens nærmere udformning lagt vægt på, at den pligt til at oplyse om vedkommende forenings, sammenslutnings mv. interne forhold, som ordningen som følge af hensynene til åbenhed og gennemsigtighed om politiske partiers finansiering indebærer, ikke udstrækkes videre end højst nødvendigt. Det er således vigtigt at understrege, at der ikke med en ordning indføres en pligt for foreninger, sammenslutninger mv. til at offentliggøre medlemslister. Enkeltmedlemmer, som eksempelvis alene indbetaler et kontingent eller donationer, der ikke overstiger beløbsgrænsen, vil således kunne opretholde deres anonymitet. Hovedhensynet for udvalget er alene at sikre åbenhed og gennemsigtighed om pengestrømmene til de politiske partier.

Udvalget foreslår herefter en ordning, hvorefter der stilles krav om, at foreninger, sammenslutninger mv., som anvender mere end 50 pct. af den årlige indtægt til at yde støtte til politiske partier, når der ydes støtte, som overstiger partiregnskabslovens beløbsgrænse, skal oplyse, hvilke medlemmer, donorer mv. der i det forudgående år i form af kontingent, donationer mv. samlet har indbetalt mere end beløbsgrænsen i partiregnskabsloven til foreningen, sammenslutningen mv.

Ordningen bygger på en antagelse om, at nogle foreninger, sammenslutninger mv. er stiftet med det primære formål at samle penge ind til et eller flere politiske partier, og at mere end halvdelen af de midler, der tilgår foreningen, sammenslutningen mv., kanaliseres videre til et eller flere partier. Ved denne afgrænsning sikres, at kun de foreninger, sammenslutninger mv., hvor en bestemmende del af foreningens, sammenslutningens mv. midler anvendes til støtte til et eller flere politiske partier, omfattes af ordningen.

Udvalget bemærker, at ordningen kan have den utilsigtede konsekvens, at der kan være medlemmer af foreningen, sammenslutningen mv., som vil blive omfattet af ordningen, men som ikke er medlem af foreningen, sammenslutningen mv. pga. den del af foreningens formål, der vedrører ydelse af støtte til politiske partier, men som i form af kontingent, donationer mv. samlet har indbetalt mere end beløbsgrænsen til foreningen, sammenslutningen mv., fordi foreningen, sammenslutningen mv. ud over det politiske virke også beskæftiger sig med andre formål.

Udvalget finder dog, at hensynet til en administrerbar ordning taler for, at der indføres en model på trods af en sådan utilsigtet konsekvens. I den forbindelse bemærker udvalget, at det formentlig må have formodningen imod sig, at der vil findes sådanne medlemmer, da de foreninger, sammenslutninger mv., som ordningen vil omfatte, efter udvalgets opfattelse hovedsageligt vil være stiftet med det formål, at indsamle penge til et eller flere politiske partier.

Udvalget bemærker endvidere, at ordningen rummer den risiko, at der kan være foreninger, sammenslutninger mv., der vælger at give bidrag til et eller flere politiske partier lige under grænselværdien, f.eks. 49 pct. af den årlige indtægt. Udvalget finder dog, at modellen kun bør omfatte de foreninger, sammenslutninger mv., der giver en bestemmende del af deres midler til politiske partier, og der kan endvidere peges på, at den nævnte risiko ville gøre sig gældende ved en hvilken som helst procentsats.

Udvalget kan på den baggrund opstille følgende model:

Hvis et parti fra en forening, sammenslutning mv. får tilbudt et bidrag, som overstiger beløbsgrænsen i partiregnskabsloven, må partiet efter den foreslåede ordning ikke modtage bidraget, medmindre foreningen, sammenslutningen mv. over for partiet oplyser,

- at foreningen, sammenslutningen mv. ikke anvender mere end 50 pct. af sin årlige indtægt til at yde støtte til politiske partier, eller
- at foreningen, sammenslutningen mv. anvender mere end 50 pct. af sin årlige indtægt til at yde støtte til politiske partier, og at nærmere angivne medlemmer af foreningen, sammenslutningen mv. eller andre fysiske eller juridiske personer i det foregående år samlet i form af kontingent, donationer mv. har indbetalt mere end beløbsgrænsen i partiregnskabsloven til foreningen, sammenslutningen mv.

Desuden skal foreningen, sammenslutningen mv., hvis der er tale om en generel ordning, oplyse, hvilket beløb hver af disse nærmere angivne personer mv. har bidraget med.

Disse oplysninger skal afgives på en erklæring på tro og love, som skal medtages som bilag i partiets regnskab. Foreningen eller sammenslutningen vil efterfølgende efter omstændighederne kunne blive stillet til ansvar, hvis erklæringen viser sig at være urigtig.

Partiet vil herudover i sit regnskab skulle oplyse navn, adresse og evt. beløbets størrelse vedrørende foreningen eller sammenslutningen og oplysningerne om de fysiske og juridiske personer, som er anført på erklæringen fra foreningen eller sammenslutningen.

Der foretages ikke i dag en egentlig kontrol af partiernes regnskaber, og udvalget lægger ikke op til, at der i videre omfang end i dag skal foretages offentlig kontrol af partiernes regnskaber, ud over at Folketinget skal påse, om partiernes landsorganisationers regnskaber er revideret af en godkendt revisor, jf. afsnit 8.4.5.

For at undgå omgåelse er det udvalgets opfattelse, at den foreslåede ordning vil skulle gælde på alle niveauer af partierne og for enkeltkandidater. Det bemærkes i den forbindelse, at den nærmere udformning af ordningen for denne gruppe vil afhænge af, om der måtte blive indført en indberetnings- eller regnskabspligt for denne gruppe, jf. afsnit 8.4.1.

Udvalget er opmærksomt på, at den foreslåede ordning vil indebære et vist merarbejde for de politiske partier, som modtager bidrag fra foreninger, sammenslutninger mv.

Udvalget finder, at hensynet til åbenhed om og gennemsigtighed i finansieringen af de politiske partier taler for, at der indføres en ordning som den beskrevne.

8.3.2. Offentliggørelse af anonyme bidrag

Efter de gældende regler i partiregnskabslovens § 3, stk. 2, skal den samlede sum af anonyme bidrag fremgå af partiernes regnskaber. Herudover skal de enkelte anonyme bidrag på over 20.000 kr. fremgå af regnskabet.

Har et parti således modtaget fire anonyme bidrag på henholdsvis 5.000 kr., 10.000 kr., 30.000 kr. og 50.000 kr., skal det fremgå af partiets regnskab, at partiet har modtaget anonyme bidrag på 95.000 kr., herunder anonyme bidrag på 30.000 kr. og 50.000 kr.

Hensynet bag partiregnskabsloven er at give vælgerne et indblik i partiernes økonomi. Vælgerne har derved lejlighed til at undersøge, om der kan være tale om et afhængighedsforhold mellem partiet og f.eks. en organisation eller virksomhed, der kan indebære en utilbørlig politisk interessepåvirkning. Da partiet ikke er bekendt med identiteten på bidragsyderen ved et anonymt bidrag, kan der efter udvalgets opfattelse pr. definition ikke bestå et tilknytningsforhold mellem det politiske parti og bidragsyderen.⁴⁸⁶

---

⁴⁸⁶ Jf. i øvrigt afsnit 8.2.3.

Der vil i sagens natur aldrig kunne skabes fuldstændig åbenhed om anonyme bidrag. Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at de gældende regler, hvorefter summen af de samlede anonyme bidrag, partiet har modtaget, samt hvert enkelt bidrag, der overskrider beløbsgrænsen i partiregnskabslovens § 3, stk. 2, skal angives i partiernes regnskaber, i tilstrækkelig grad giver vælgerne oplysninger om de anonyme bidrag, et parti måtte modtage. En gennemgang af de politiske partiers landsorganisationers regnskaber viser i øvrigt, at de politiske partier modtager relativt små beløb i form af anonyme bidrag.

På den baggrund finder udvalget ikke anledning til at foreslå initiativer i forhold til at skabe øget åbenhed om anonyme bidrag.

8.3.3. Offentliggørelse af ikke-økonomisk støtte

Ikke-økonomisk støtte i form af f.eks. gratis lån af lokaler eller kampagnebiler, der stilles til rådighed, kan udgøre en væsentlig værdi for et politisk parti. En begrænsning af åbenheden om den ikke-økonomiske støtte vil således kunne føre til, at private personer mv. i højere grad yder bidrag i form af naturalier frem for pengebeløb for derved at omgå lovens regler om offentliggørelse af bidragsyderens identitet. Herved opnås et mindre gennemsigtigt system.

På den baggrund er det udvalgets opfattelse, at der også fremadrettet bør være åbenhed om ikke-økonomisk støtte, således at den gældende retstilstand, hvorefter ikke-økonomisk støtte skal fremgå af partiernes regnskaber, i det omfang støtten har en økonomisk værdi for partiet, videreføres. For en nærmere redegørelse for udvalgets overvejelser om behovet for at præcisere, hvad der udgør ikke-økonomisk støtte, henvises til afsnit 8.2.4.

Udvalget har noteret sig, at det fremgår af kommissoriet, at udvalget ikke har til opgave at foretage en nærmere vurdering af, hvordan der kan skabes øget åbenhed om den indirekte støtte til partierne, f.eks. i form af finansieringen af reklamekampagner med et politisk budskab, som ikke er aftalt med et politisk parti. Udvalget har imidlertid i afsnit 5.4 redegjort for, at den politiske debat har været præget af, at der ofte er en samlet drøftelse af både ikke-økonomisk støtte og indirekte støtte. Udvalget skal i tilknytning hertil bemærke, at der efter udvalgets opfattelse er tungtvejende principielle og praktiske grunde, der taler imod, at der indføres krav om åbenhed om den indirekte støtte til politiske partier, der ikke er aftalt med partierne.

Det er udgangspunktet i dansk ret, at private personer mv. har ret til at ytre sig, herunder gennem politiske budskaber og om politiske emner. Indholdsbaseerede begrænsninger af ytringsfriheden skal derfor være båret af særdeles tungtvejende modstående interesser, og formålene skal ikke kunne opnås gennem mindre indgribende midler, hvis de skal accepteres som værende i overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder.

Det er kendetegnende for såvel den økonomiske som den ikke-økonomiske støtte, at oplysninger om både bidragsyder og bidragsmodtager er tilgængelige. Ønsker virksomhed Y at give f.eks. parti X et bidrag på 50.000 kr., vil det være klart, at støtten er tiltænkt X, og at den kommer fra virksomhed Y. Det samme er tilfældet, hvis virksomhed Y i stedet ønsker at stille en bil til rådighed for parti X. Her er der ingen tvivl om, at støtten tilfalder X, og X vil kunne opgøre, at værdien af bilen, hvis X i stedet skulle have lejet den på sædvanlige markedsvilkår, udgjorde f.eks. 50.000 kr. Det er således relativt let for partierne at identificere og opgøre økonomiske og ikke-økonomiske bidrag i deres regnskaber.

Ved indirekte bidrag opstår imidlertid spørgsmålet om, hvem støtten skal henføres til, hvis der ikke udtrykkeligt er omtalt et eller eventuelt flere parti(-er). Indrykker virksomhed Y en annonce om, at regeringen ikke gør nok for, at virksomheder som virksomhed Y kan konkurrere på det internationale marked, vil det være klart, at annoncen ikke er indrykket til fordel for regeringspartierne. Det fremgår imidlertid ikke af annoncen, om den er indrykket til fordel for alle partier i oppositionen eller kun nogle heraf.

Selv om der indrykkes en annonce med f.eks. teksten ”stem på rød blok”, er det endvidere ikke klart, om partierne i rød blok hver især har samme reklamemæssige gavn af den pågældende annonce. Det vil derfor være uklart, om værdien af annoncen ville skulle opgøres med 25 pct. til henholdsvis S, RV, SF og EL, eller det f.eks. primært er S, der har fordel af annoncen, og partiet derfor skal indregne en højere værdiansættelse.

Der opstår endvidere spørgsmål om, hvem der skal afgøre, hvem støtten – f.eks. en annonce – er indrykket til fordel for. Da annoncen ikke er indrykket efter aftale med et parti, vil det ikke være hensigtsmæssigt, hvis det er partiet selv, der skal afgøre, om annoncen er indrykket til partiets fordel. Det vil endvidere være en nærmest umulig opgave, hvis partierne skal være forpligtet til at spørge de pågældende private personer mv., som har indrykket annoncen, om den er indrykket til fordel for det pågældende parti.

Hvis det derimod er op til den private person mv., som indrykker annoncen, at oplyse de politiske partier om, at annoncen er indrykket til fordel for partiet, kan partierne komme i en situation, hvor private personer mv. indrykker annoncer, som partierne ikke har indflydelse på udformningen af, og som reelt ikke tjener partiets bedste interesse. Partiet vil dog efter en sådan ordning alligevel være forpligtet til at medtage værdien af annoncen i partiets regnskab.

Modsat økonomisk og ikke-økonomisk støtte har partierne ikke indflydelse på, hvordan den indirekte støtte skal anvendes. Et parti vil således ikke have mulighed for at bestemme, om en bestemt annonce indrykkes, ligesom den nærmere udformning af annoncen ikke vil være aftalt med partiet.

Man kan efter udvalgets opfattelse næppe forlange, at et politisk parti f.eks. under en valgkamp skulle have et kendskab til enhver annonce, som måtte blive indrykket i medierne, og som mere eller mindre direkte udtrykker støtte til partiet.

Samlet er det derfor udvalgets opfattelse, at en opgørelse af værdien af den indirekte støtte meget vanskeligt lader sig gøre. Det er derfor udvalgets opfattelse, at det vil være forbundet med store udfordringer og praktiske problemer, hvis den indirekte støtte skulle medtages i partiernes regnskaber.

8.3.4. Bidragsmodtagere

8.3.4.1. Generelt

Udvalget har i afsnit 8.3.1-8.3.3 overvejet, hvordan der kan skabes øget åbenhed om bidragsydere og deres bidrag til politiske partier. I dette afsnit behandles spørgsmålet om åbenhed i forhold til modtagerne af de pågældende bidrag.

De gældende regler i partiregnskabsloven blev indført i 1995 for at skabe åbenhed om partiernes landsorganisationers regnskaber. Der er derimod ikke i dag regler, der sikrer samme åbenhed om private bidrag mv. til kandidater samt lokale og regionale partiforeninger, idet de enkelte kandidater og foreninger ikke efter de gældende regler er forpligtet til at offentliggøre deres regnskaber eller lister over de private bidrag, de måtte modtage. Giver en interesseorganisation f.eks. 30.000 kr. til en kandidat – i stedet for partiets landsorganisation – vil beløbet derfor ikke fremgå af offentligt tilgængelige regnskaber mv., og interesseorganisationens navn og adresse vil ikke skulle offentliggøres.

8.3.4.2. Kommunale og regionale kandidatlistes

Efter de gældende regler i partistøtteloven skal kommunale og regionale kandidatlistes,⁴⁸⁷ der ønsker at modtage offentlig partistøtte, indsende en erklæring til kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet med oplysning om navne og adresser på eventuelle private bidragsydere, der har givet kandidatlisten bidrag for mere end 20.000 kr. i det foregående kalenderår. Dette er en betingelse for at kunne modtage den kommunale og regionale partistøtte.

Beløbsgrænsen på 20.000 kr. for private bidrag svarer til den grænse, der gælder for partiernes landsorganisationer efter partiregnskabsloven. I modsætning til landsorganisationerne, som skal afgive disse oplysninger i deres offentliggjorte regnskab, er der for kommunale og regionale

---

⁴⁸⁷ Dvs. kandidatlistes, der stiller op til valg til regionsråd og kommunalbestyrelses, jf. reglerne herom i lov om kommunale og regionale valg. Definitionen omfatter såvel landsdækkende partier som lokallistes.

kandidatlister ingen regler om offentliggørelse af de nævnte erklæringer og dermed af bidragsyderens identitet. Offentlighedens adgang til disse oplysninger beror på anmodninger om aktindsigt til de myndigheder, der modtager erklæringerne. Adgangen afgøres derfor af offentlighedslovens regler om aktindsigt samt forvaltningslovens regler om tavshedspligt. Disse regler sætter navnlig grænser for adgang til oplysninger om bidrag fra enkeltpersoner, hvis politiske tilhørsforhold ikke er offentligt kendt. Om indholdet af gældende ret på dette område henvises til afsnit 4.2.2.7.

Udvalget finder ikke den nævnte forskel mellem landsorganisationer og kommunale og regionale kandidatlister velbegrunnet. De hensyn, der ligger bag den gældende bestemmelse om offentliggørelse af private bidrag til landsorganisationer – at det skal være muligt for f.eks. vælgere og pressen at kontrollere, om partierne lader deres politik påvirke af private bidrag – gør sig også gældende og bør også varetages i kommunal- og regionalpolitisk sammenhæng. Efter udvalgets opfattelse er der behov for at gøre op med den forskel mellem landsorganisationer og kommunale og regionale kandidatlister, der i dag gælder med hensyn til offentliggørelse af private bidrag.

Udvalget anbefaler derfor, at der indføres regler, der sikrer samme grad af åbenhed for kommunale og regionale kandidatlister, og som gælder for partiernes landsorganisationer. Dette indebærer, at der – uanset om der indføres en egentlig regnskabspligt eller som hidtil alene en indberetningspligt for kandidatlisterne, jf. hertil afsnit 8.4 – efter udvalgets opfattelse bør gælde en pligt til at offentliggøre både bidragsyderens identitet og størrelsen af bidraget, hvis bidragsyderen inden for et kalenderår har givet et eller flere bidrag, som tilsammen ligger over den fastsatte beløbsgrænse.

Som det fremgår af afsnit 8.3.1.3, finder udvalget, at hensynet til åbenhed om de politiske partiers finansiering i nogen grad taler for, at den gældende beløbsgrænse på 20.000 kr. nedsættes til 10.000 kr. Den nærmere fastsættelse beror dog efter udvalgets opfattelse på en politisk stillingtagen. Under hensyn til partiernes og kandidatlisternes økonomi skal der formentlig mindre beløb til på lokalt plan end på landsplan for at gøre en økonomisk forskel for partierne. Det kan derfor overvejes at fastsætte en lavere beløbsgrænse for kommunale og regionale kandidatlister end for partiernes landsorganisationer, f.eks. på det halve. Her må hensynet til åbenhed afvejes over for hensynet til hemmeligholdelse af bidragsyderens politiske overbevisning. Der henvises til overvejelserne herom i afsnit 8.3.1.4.

8.3.4.3. Kandidater

Politiske partier har traditionelt haft – og har stadig – en væsentlig rolle i forbindelse med valg til politiske forsamlinger. De enkelte kandidater spiller imidlertid en stadig større rolle. Det er udvalgets opfattelse, at hensynet til, at vælgerne skal kunne kontrollere, om partierne på utilbørlig vis lader sig påvirke af private bidrag, ligeledes gør sig gældende i forhold til kandidater. Udvalget

finder på den baggrund, at de nævnte hensyn taler for, at der fremover skabes åbenhed om private bidrag til enkeltkandidater i samme omfang som for partiernes lokale og regionale organisationer, idet det bemærkes, at et privat bidrag, som måske ikke betyder det store i en landspolitisk sammenhæng, kan have stor betydning for en enkeltkandidat og dennes mulighed for at føre valgkamp. Ved at skabe åbenhed om private bidrag til kandidater undgås endvidere, at private bidrag kanaliseres over til enkeltkandidater for at undgå, at bidragene bliver omfattet af partiregnskabslovens regler.

Der kan efter udvalgets opfattelse indføres åbenhed om private bidrag til kandidater ved at pålægge dem en egentlig regnskabspligt eller en indberetningspligt, jf. nærmere afsnit 8.4.

Udvalget er opmærksomt på, at indførelse af krav om åbenhed for kandidater i form af en egentlig regnskabspligt eller en indberetningsordning vil påføre de enkelte kandidater en større administrativ byrde end efter de gældende regler, idet kandidaterne fremover vil skulle bruge tid på at registrere modtagne bidrag. Særligt for kandidater, som er opstillet til en politisk forsamling som én blandt mange på deres partiers lister, og som derfor ikke realistisk kan forventes at blive valgt ind, kan dette anses for byrdefuldt.

Udvalget finder imidlertid, at hensynet til åbenhed bør veje tungt, og at der fremadrettet bør skabes åbenhed også om private bidrag til kandidater. Det er endvidere udvalgets opfattelse, at hensynet til f.eks. de kandidater, som ikke realistisk kan forventes valgt, vil kunne tilgodeses ved, at det fastsættes, at regnskabspligten eller indberetningspligten alene skal omfatte kandidater, der er blevet valgt til en politisk forsamling. Der henvises i øvrigt til afsnit 8.4 nedenfor.

8.3.4.4. Lokalforeninger mv.

Som nævnt ovenfor i afsnit 8.3.4.1 er det i dag kun partiernes landsorganisationer, der efter partiregnskabsloven har pligt til at offentliggøre deres regnskaber. Som nævnt i afsnit 4.2.2.4.2.4 skal der dog for partiernes eventuelle kredsorganisationer og lokale partiorganisationer gives oplysning om private bidrag over 20.000 kr. som betingelse for, at kandidatlisten kan få udbetalt kommunal og regional partistøtte, men der er ikke pligt til at offentliggøre disse oplysninger. I praksis betyder det, at det alene er landsorganisationernes økonomi, som der er åbenhed om.

Det er udvalgets opfattelse, at de ovenfor nævnte hensyn tillige taler for, at der skabes åbenhed om de private bidrag i de øvrige dele af partierne. Herved undgår man at skabe et øget incitament til at privat støtte kanaliseres over i de dele af partiet, der ikke er pålagt en regnskabs- og offentliggørelsespligt.

Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at de politiske ungdomsorganisationer ikke skal omfattes af nye regler om åbenhed og gennemsigtighed, fordi de ikke stiller kandidater op til valg, og derfor heller ikke er repræsenteret i politiske forsamlinger. De politiske ungdomsorganisationer er selvstændige organisationer, og det er udvalgets opfattelse, at det – i det omfang et partis ungdomsorganisation yder bidrag til et partis landsorganisation – vil skulle oplyses i landsorganisationens regnskab, hvis bidraget overstiger beløbsgrænsen i partiregnskabsloven. Udvalget er opmærksomt på, at der herved ikke opnås gennemsigtighed i forhold til ungdomsorganisationerne, idet der kan gives et privat bidrag til ungdomsorganisationen, som viderefører bidraget til partiet eller en eller flere enkeltkandidater. Det bemærkes, at partiernes ungdomsorganisationer dog i et vist omfang er forpligtede til at aflægge regnskab i forbindelse med ansøgning om støtte fra Dansk Ungdoms Fællesråd, og at ungdomsorganisationerne efter omstændighederne vil kunne blive omfattet af eventuelle nye regler om åbenhed og gennemsigtighed om bidrag fra foreninger, sammenslutninger mv.

Om udvalgets overvejelser om at pålægge lokalforeninger mv. en regnskabs- og offentliggørelsespligt henvises til afsnit 8.4 nedenfor.

8.3.5. Åbenhed i forbindelse med valg til politiske forsamlinger og folkeafstemninger

Der gælder ikke særlige regler om aflæggelse af regnskaber i forbindelse med valg til politiske forsamlinger og folkeafstemninger, og udvalget kan som også nævnt i afsnit 8.4.3.2 nedenfor ikke anbefale, at der indføres en sådan pligt. Udvalget har derfor overvejet, om der er behov for at indføre særlige regler om åbenhed om private bidrag i forbindelse med valg til politiske forsamlinger og folkeafstemninger.

GRECO har anbefalet en hyppigere rapportering af indtægter og udgifter i forbindelse med valgkampagner,⁴⁸⁸ og bl.a. Norge og Nederlandene har i forbindelse med valg særlige indberetningsordninger for private bidrag, som er modtaget i en periode forud for valgdagen.⁴⁸⁹ De europæiske politiske partier og fonde skal også indberette modtagne private bidrag på ugebasis til myndigheden for europæiske politiske partier og fonde i en periode på 6 måneder før valg til Europa-Parlamentet⁴⁹⁰.

Udvalget har overvejet, om der bør indføres en lignende ordning i Danmark, hvorefter partierne mv. forpligtes til at indberette alle modtagne private bidrag, der overstiger beløbsgrænsen i partiregnskabsloven, og som er modtaget i en nærmere angiven periode forud for valgdagen i

---

⁴⁸⁸ Jf. nærmere afsnit 7.1.

⁴⁸⁹ Der henvises til afsnit 6.3.5.2 og 6.6.5.5 for en nærmere gennemgang af den norske og nederlandske ordning.

⁴⁹⁰ Jf. artikel 20, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU, Euratom) nr. 1141/2014 af 22. oktober 2014 om statut for og finansiering af europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde.

forbindelse med valg til politiske forsamlinger, dvs. til Europa-Parlamentet, Folketinget, regionsråd og kommunalbestyrelser.

Det taler for indførelse af en sådan ordning, at offentligheden kan have en særlig interesse i at få oplysninger om, hvem der yder bidrag til politiske partier og kandidater i forbindelse med valg, således at beslutningen om, hvem man skal give sin stemme kan træffes på et oplyst grundlag.

For at sikre den fornødne åbenhed og gennemsigtighed vil alle niveauer af partier og enkeltkandidater, der har en aktiv rolle i valgkampen, efter udvalgets opfattelse skulle indberette private bidrag. Disse indberetninger ville efter udvalgets opfattelse også skulle offentliggøres. Det kan derfor efter udvalgets opfattelse tale imod at indføre en sådan særlig indberetningsordning i forbindelse med valg, at den vil medføre et ikke ubetydeligt ekstraarbejde for partierne og enkeltkandidaterne i en i forvejen meget travl og hektisk tid for partierne (ved folketingsvalg ofte under tre uger). Det bemærkes imidlertid, at der ikke er tale om, at partierne og enkeltkandidaterne skal levere yderligere oplysninger end, hvad der i forvejen følges af partiregnskabsloven i forhold til indholdet af regnskabspligten, hvis udvalgets anbefalinger om regnskabspligt følges. Der er således blot tale om, at oplysningspligten i forhold til private bidrag fremrykkes.

Det taler endvidere imod indførelse af en indberetningsordning i forbindelse med valg, at man ved folketingsvalg ikke ved, hvornår valget afholdes. Det er således ikke muligt for partierne at vide, hvornår en tidsfrist på f.eks. 6 måneder begynder at løbe og indrette sig derpå. I forhold til valg til Europa-Parlamentet, valg til kommunalbestyrelserne og regionsrådene vil der ikke være samme problemer med at afgrænse en periode.

Det taler desuden imod, at der indføres en indberetningsordning, at det er svært at indrette et system, så der ikke kan spekuleres i frister. Det kan medføre, at der indføres en ordning, der på papiret giver øget åbenhed, men som reelt er let at omgå. Den mediemæssige og politiske skadevirkning ved, at omgåelse bliver opdaget og gjort til genstand for omtale i medierne, må imidlertid formodes at være høj.

Sammenfattende finder udvalget, at der bør være en høj grad af åbenhed om de private bidrag til politiske partier. Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at der vil være store administrative og praktiske udfordringer forbundet med en indberetningsordning i forbindelse med valg, som med vægt taler imod, at der indføres en sådan indberetningsordning. Udvalget finder desuden, at der i tilstrækkeligt omfang opnås åbenhed og gennemsigtighed, hvis udvalgets anbefalinger om udvidelse af regnskabspligten og fremrykket regnskabsaflæggelse gennemføres. Der henvises til afsnit 8.4. På den baggrund anbefaler udvalget ikke, at der indføres særlige regler om åbenhed i forbindelse med valg til politiske forsamlinger.

8.4. Regnskabsforpligtelse

8.4.1. Kredsen af regnskabsforpligtede

8.4.1.1 Indledning

I medfør af partiregnskabslovens § 3, stk. 1, skal partier, der har været opstillet til det senest afholdte valg til Folketinget eller Europa-Parlamentet, aflægge regnskab over partiets landsorganisations indtægter og udgifter.

Regnskabspligten gælder i dag alene partiernes landsorganisationer, mens lokale partiforeninger, de enkelte kandidater og partiernes indsamlingsforeninger og fonde mv. ikke er omfattet af § 3.⁴⁹¹ Det medfører, at deres eventuelle regnskaber i dag ikke er offentligt tilgængelige.

Krav om regnskabsaflæggelse samt krav om offentliggørelse af regnskaber er en måde at udmønte åbenhed og gennemsigtighed om finansieringen af de politiske partier på.

De gældende regler giver efter udvalgets opfattelse en for begrænset grad af offentlighed om partiernes regnskaber og dermed partiernes indtægter. Udvalget har derfor overvejet forskellige ordninger, hvorved kredsen af regnskabsforpligtede kan udvides til tillige at omfatte et landsdækkende partis underorganisationer, der kun dækker en del af landet, f.eks. partiets organisationer opdelt efter regioner, kommuner og opstillingskredse, samt kommunale og regionale kandidatlistor og enkeltkandidater. For så vidt angår spørgsmålet om offentliggørelse af regnskaber henvises til afsnit 8.4.6.

Udvalget er opmærksomt på, at der er stor forskel på organiseringen af partierne, og at eventuelle nye regler om regnskabspligt og offentliggørelse af regnskaber for de øvrige dele af partierne naturligvis skal tage højde herfor.

Udvalget ønsker heller ikke at påføre partier og kandidater unødvendigt bureaukrati, men samtidig kan det ikke undgås, at nye regler om øget åbenhed og gennemsigtighed i form af en udvidelse af regnskabspligten i et vist omfang vil medføre merarbejde for de dele af partierne og enkeltkandidater, som måtte blive pålagt en regnskabspligt. På den anden side vil der i de fleste dele af partierne, som er organiseret som foreninger, allerede i dag blive udarbejdet en eller anden form for regnskaber, fordi krav herom følger af foreningens vedtægter mv.

---

⁴⁹¹ Jf. nærmere afsnit 4.1.2.2.

8.4.1.2. Udvidelse af regnskabspligten til landsdækkende partiers underorganisationer, kommunale og regionale kandidatlistes og enkeltkandidater

Udvalget bemærker indledningsvis, at en udvidelse af kredsen af regnskabsforpligtede til også at dække partiets underorganisationer samt enkeltkandidater er et emne, der gennem årene har været drøftet flere gange.⁴⁹²

Kritikerne af den gældende ordning har herunder peget på, at ved – som det er tilfældet i dag – kun at lade partiernes landsorganisationer være omfattet af pligten til at udarbejde regnskaber, er der mulighed for at skjule store dele af partiernes økonomi både i forbindelse med afholdelse af valg og i forbindelse med andet politisk arbejde. Private personer mv. kan i nogen grad spekulere i at give deres støtte til de lokale partiafdelinger eller enkeltkandidater, ikke blot til kommunal- og regionsrådsvalg, men også i forbindelse med folketingsvalg. Det er også ret almindeligt, at enkelte kandidaters valgkamp finansieres med ganske betydelige bidrag fra private personer mv.

Det er som tidligere nævnt udvalgets opfattelse, at en økonomisk afhængighed mellem et parti/en kandidat og private personer mv. potentielt kan påvirke beslutningerne hos partiet/kandidaten, således at indholdet af de politiske beslutninger i større eller mindre grad tilpasses ønskerne hos bidragsyderne. For at vælgerne kan udøve deres demokratiske rettigheder på et forsvarligt oplyst grundlag, er det vigtigt, at de har mulighed for at få kendskab til finansieringen af de politiske partier og kandidater. De gældende regler, hvorefter det udelukkende er landsorganisationerne, der er pålagt en regnskabsforpligtelse, giver i et vist omfang, som det er beskrevet ovenfor, mulighed for at skjule bidrag, idet bidrag til f.eks. den enkelte folketingskandidat – uanset størrelsen – ikke skal oplyses. Udvalget finder på den baggrund, at hensynet til åbenhed og gennemsigtighed i finansieringen af de politiske partier taler for, at regnskabspligten udvides til ligeledes at omfatte enkeltkandidater, kreds-, regions- og vælgerorganisationer.

Det er således udvalgets opfattelse, at man bør fjerne de eksisterende muligheder for at holde private bidrag (der overstiger beløbsgrænsen) skjult for offentligheden ved at kanalisere midlerne over i de dele af partiet, som ikke er omfattet af regnskabs- og offentliggørelsespligten. Partiernes muligheder for at undlade at offentliggøre oplysninger om deres finansieringskilder indebærer en unødigt mistænkeliggørelse af partierne. Ved at øge åbenheden kan man reducere mistilliden.

Udvalget bemærker endvidere, at GRECO ligeledes har anbefalet, at regnskabspligten så vidt muligt udstrækkes til også at omfatte bidrag over et vist beløb til kandidatlistes og individuelle kandidater.⁴⁹³

---

⁴⁹² Jf. nærmere afsnit 5.7.

⁴⁹³ Jf. nærmere kapitel 7.

Udvalget noterer sig, at nogle partier er organiseret efter regioner, kommuner og opstillingskredse. Medlemsindflydelsen sker i de lokale partiforeninger og i kredsorganisationerne, der er det helt centrale led, idet det er her, der i de fleste partier foretages opstilling af kandidater til Folketinget, regionsråd og kommunalbestyrelser. Det er udvalgets opfattelse, at dette ligeledes taler for, at der er behov for øget åbenhed om regnskaber i disse dele af partierne.

I forbindelse med udarbejdelsen af partiregnskabsloven fra 1990 blev det overvejet at indføre en ordning, hvorefter kandidater, der havde deltaget i et valg til Folketinget, skulle udarbejde en oversigt over de private økonomiske bidrag, som den pågældende havde modtaget i forbindelse med valget. Dette skulle dog ikke gælde for kandidater, der var opstillet på en liste, og som ikke opnåede valg til Folketinget. Hvis kandidaten ikke havde modtaget private økonomiske bidrag ud over bidrag fra vedkommendes parti, kunne kandidaten i stedet for afgive en erklæring herom. En oversigt eller erklæring skulle underskrives af kandidaten og senest tre måneder efter datoen for valgets afholdelse indsendes til Folketinget, som herefter skulle fremlægge den til gennemsyn for offentligheden.

Bestemmelsen om kandidaters regnskabsforpligtelse var ikke medtaget, da den daværende justitsminister den 8. februar 1990 fremsatte forslag til partiregnskabsloven.

Udvalget bemærker, at de politiske partier er meget forskelligt organiseret på lokalt plan. Nogle partier har som led i deres opbygning selvstændige vælgerforeninger og kredsforeninger, der fuldt ud arbejder på frivilligt, ulønnet grundlag, og det kan overvejes, om det vil være rimeligt at pålægge disse en særlig regnskabspligt.

Udvalget ønsker som nævnt ikke at påføre partierne og kandidaterne unødvendigt bureaukrati, men samtidig kan det ikke undgås, at regler om øget åbenhed og gennemsigtighed i form af regnskabspligt i et vist omfang vil medføre merarbejde for de dele af partierne og enkeltkandidater, som måtte blive pålagt en regnskabspligt. Udvalget bemærker i den forbindelse, at de forskellige underorganisationer formentlig allerede i dag udarbejder regnskaber, fordi vedtægterne stiller krav herom, og at partierne siden 1990 i stigende grad har professionaliseret deres administration.

Til sammenligning kan det oplyses, at der i Norge er regnskabspligt for de politiske partiers hovedorganisationer, centrale ungdomsorganisationer, fylkeorganisationer (organisationer på regionalt niveau), fylkeungdomsorganisationer og kommunale organisationer. Regnskabspligtige partier, som i løbet af året har haft samlede indtægter på under 12.000 NOK. (ca. 11.000 kr.) efter fradrag af den offentlige støtte, er undtaget fra regnskabspligten. Partierne skal i stedet indsende en erklæring om, at de har haft indtægter på under 12.000 NOK.

I Sverige er det derimod alene det centrale niveau af et parti, som er underlagt en regnskabspligt, men regnskabet skal indeholde en oversigt over finansieringen af personlige valgkampaner for medlemmer af og stedfortrædere til Riksdagen og Europa-Parlamentet.

Udvalget har endvidere overvejet, om underorganisationerne i partierne skal pålægges en egentlig regnskabspligt, eller om det vil være tilstrækkeligt i forhold til åbenheds- og gennemsigtighedsdiskussionen alene at styrke den gældende indberetningspligt om private bidrag, således at der stilles krav, om at indberetningerne offentliggøres. Det bemærkes i den forbindelse, at kommunale og regionale kandidatlistes, når de modtager offentlig støtte, efter gældende ret er omfattet af en indberetningspligt efter partistøtteloven, men at der kun i begrænset omfang er mulighed for aktindsigt i disse indberetninger.

Ved at indføre en offentliggørelsespligt for erklæringerne fra de kommunale og regionale kandidatlistes tilgodeses hensynet til, at vælgerne får indblik i, hvem der yder private bidrag over beløbsgrænsen. En indberetningspligt vil imidlertid ikke give vælgerne samme beslutningsgrundlag som et egentligt regnskab, idet vælgerne ikke vil have et samlet overblik over underorganisationens indtægter. Modtager eksempelvis en lokal partiforening med et samlet budget på 50.000 kr. et bidrag på 25.000 kr., må det antages, at bidragsyderen vil kunne opnå større indflydelse, end hvis den pågældende forenings budget er på 350.000 kr. Vælgerne vil imidlertid ikke have mulighed for at foretage denne vurdering, hvis foreningen udelukkende skal indberette en oversigt over de private bidrag over beløbsgrænsen, som foreningen har modtaget.

Det er på den baggrund udvalgets opfattelse, at hensynet til åbenhed og gennemsigtighed taler for, at samtlige dele af et parti skal være omfattet af en regnskabspligt, uanset om de modtager offentlig støtte. Ved udmøntningen af en sådan ordning bør der tages hensyn til såvel partiernes forskellige måder at organisere sig på som ønsket om at undgå unødige bureaukratisering.

8.4.1.3. Særligt vedrørende regnskabspligt for enkeltkandidater

For så vidt angår bidrag til enkeltkandidater bemærker udvalget, at sådanne beløb som udgangspunkt ikke vil fremgå af partiernes landsorganisations regnskaber. Hvis en privat person mv. i dag ønsker at forblive anonym, er det således forholdsvis let at undgå reglerne i partiregnskabsloven ved at give bidraget til den enkelte kandidat i stedet for landsorganisationen. Den hidtidige holdning har således været, at det bør være op til partierne selv at afgøre, om deres kandidater må modtage direkte økonomiske bidrag til valgkampen.

Udvalget finder fortsat, at dette bør være tilfældet, men er samtidig af den opfattelse, at hensynet til åbenhed og gennemsigtighed taler for, at de enkelte kandidater pålægges en regnskabspligt, såfremt

de modtager bidrag fra private personer mv. Konsekvensen af at vælge at modtage bidrag vil således være, at kandidaterne bliver omfattet af reglerne om åbenhed.

Udvalget har i den forbindelse overvejet, om der er et hensyn til kandidaternes privatliv, som taler imod, at enkeltkandidater pålægges en regnskabsforpligtelse. Udvalget bemærker i den forbindelse, at det ikke er borgeren, befolkningen er interesseret i at vide noget om, men derimod kandidaten, og regnskabsforpligtelsen for kandidater vil naturligvis skulle målrettes kandidatens politiske arbejde og ikke omfatte kandidaternes privatøkonomiske forhold. Det er herefter udvalgets opfattelse, at hensynet til kandidaternes privatliv bliver mindre relevante i denne sammenhæng.

I forlængelse heraf bemærker udvalget, at der allerede i dag findes regler om frivillig registrering af folketingsmedlemmernes hverv og økonomiske interesser.⁴⁹⁴ I henhold til reglerne, som er vedtaget af Folketingets Udvalg for Forretningsordenen, anbefales medlemmer af Folketinget at offentliggøre indtægtsforhold i form af biindtægter, gaver til en værdi af over 3.000 kr., aktier og tillidshverv.

Alternativt kan det også i forhold til enkeltkandidater overvejes alene at indføre en indberetningsordning, hvorefter den enkelte kandidat bliver forpligtet til at offentliggøre bidragsyderens identitet og størrelsen af de enkelte bidrag, hvis bidragsyderen har givet et eller flere bidrag, som tilsammen overstiger den fastsatte beløbsgrænse. Udvalget bemærker, at en sådan ordning modsat en egentlig regnskabsforpligtelse vil være lettere at adskille fra kandidatens øvrige økonomi. De ovenfor nævnte hensyn om den manglende gennemsigtighed ved en indberetningsordning gør sig imidlertid også gældende i forhold til enkeltkandidaterne.

Det er på den baggrund udvalgets opfattelse, at hensynet til åbenhed og gennemsigtighed også taler for, at de enkelte kandidater skal være omfattet af en regnskabspligt. En egentlig regnskabspligt vil imidlertid efter omstændighederne kunne blive en ressourcekrævende ordning for de enkelte kandidater, herunder særligt de kandidater, som næppe har en forventning om at blive valgt ind. Udvalget anbefaler derfor alene at indføre en regnskabspligt for de kandidater, som bliver valgt til en politisk forsamling.

8.4.1.4. Ordninger for en regnskabs- eller indberetningspligt for et landsdækkende partis underorganisationer og enkeltkandidater

Udvalget har dernæst overvejet, om anbefalingen om udvidelse af regnskabspligten fører til, at der skal afgives et samlet regnskab fra partiets side, hvor alle underorganisationers og enkeltkandidaters

---

⁴⁹⁴ Jf. Regler om frivillig registrering af folketingsmedlemmernes hverv og økonomiske interesser, vedtaget af Udvalget for Forretningsordenen den 18. maj 1994 med ændringer vedtaget af Udvalget for Forretningsordenen den 13. december 2001, den 3. marts 2005, den 1. oktober 2012 og den 12. december 2012.

delregnskaber eller indberetninger indgår, eller om der kan afgives et selvstændigt regnskab for landsorganisationen, hvor underorganisationernes og enkeltkandidaternes regnskaber eller indberetninger alene indgår som en form for bilag. Endelig har udvalget overvejet en ordning, hvor de forskellige dele af partiernes og enkeltkandidaternes selvstændige regnskaber eller indberetninger offentliggøres individuelt.

Der er ingen tvivl om, at et samlet regnskab for hele partiet vil indebære den største grad af åbenhed og gennemsigtighed om finansieringen af de politiske partier.

I forhold til beløbsgrænsen i partiregnskabsloven bemærker udvalget, at ved denne ordning vil de forskellige underorganisationer og enkeltkandidater skulle udarbejde regnskaber efter reglerne i partiregnskabsloven, hvorefter landsorganisationerne skal anvende disse regnskaber til at udarbejde et samlet regnskab for partiet. Det vil derfor ikke være muligt i alle tilfælde at gøre op, om en bidragsyder har givet mere end beløbsgrænsen, idet det alene vil være beløb, som selvstændigt overstiger beløbsgrænsen, som vil fremgå af de forskellige regnskaber. Det er klart, at i det omfang, det fremgår af en enkeltkandidats regnskab, at kandidaten har modtaget 21.000 kr. fra virksomhed X, og det tillige fremgår, at en anden enkeltkandidats regnskab, at denne kandidat har modtaget 21.000 kr. fra virksomhed X, vil det af samlede regnskab fra partiet skulle fremgå, at virksomhed X har bidraget med 42.000 kr. Det vil derimod ikke fremgå af det samlede regnskab, hvis virksomhed X har givet et bidrag på 10.000 til en kreds og 15.000 til en enkeltkandidat.

En sådan ordning vil imidlertid også rumme visse andre ulemper, idet landsorganisationen eller et andet centralt led i partiet vil blive påført et ikke ubetydeligt ekstraarbejde i forbindelse med indhentelse og kontrol af delregnskaber og udarbejdelse af et samlet regnskab. Det centrale led bør efter udvalgets opfattelse i givet fald ikke kunne stilles juridisk til ansvar for mangler i regnskaber fra de underordnede led i organisationen eller fra enkeltkandidaterne, som det centrale led ikke kendte eller burde kende. Hertil kommer overvejelserne om revisionspligt og omkostningerne herved. Der henvises herom til afsnit 8.4.4.

En ordning med et selvstændigt regnskab for landsorganisationen med underorganisationers og enkeltkandidaters regnskab/indberetninger som bilag vil efter udvalgets opfattelse også medføre større åbenhed og øge gennemsigtigheden i forhold til den nuværende retstilstand. Landsorganisationerne eller et andet centralt led i partiet vil ikke ved en sådan ordning blive påført samme arbejdsbyrde, men ordningen vil dog stadig medføre væsentligt ekstraarbejde for den centrale enhed. Underorganisationerne og enkeltkandidaterne vil med denne ordning selvstændigt skulle stå til ansvar for deres regnskab eller indberetning eventuelt med en tro og love-erklæring og strafansvar. Det centrale led bliver således alene et samlende led. En sådan ordning vil ikke indebære samme grad af gennemsigtighed som den førstnævnte, da vælgeren ikke vil kunne opnå et

samlet overblik over partiets finansiering. Imidlertid vil oplysningerne om private bidrag til partiet og kandidaterne være tilgængelige et sted.

Såfremt regnskaber eller indberetninger fra de forskellige dele af partierne og kandidaterne offentliggøres individuelt vil det ikke på samme måde øge gennemsigtigheden, da den enkelte vælger ikke vil kunne få et samlet overblik over partiets økonomi ved at søge efter oplysningerne et sted. Udvalget finder dog, at også en sådan ordning vil indebære større åbenhed, da der ikke efter de gældende regler er regnskabs- eller indberetningspligt for samtlige dele af partierne og enkeltkandidater.

Samlet set anbefaler udvalget således, at der indføres en regnskabspligt for alle dele af partierne samt for indvalgte enkeltkandidater. Regnskabspligtens indførelse vil i givet fald skulle ske med fuld respekt for partiernes egen måde at organisere sig på, og det bør tilstræbes at undgå unødigt bureaukrati.

Udvalget finder, at hensynet til åbenhed og gennemsigtighed taler for, at regnskabspligten udmøntes ved, at der stilles krav om et samlet regnskab for hele partiet og dets enkeltkandidater. Udvalget finder samtidig, at hensynet til partiernes organisering og hensynet til at undgå unødigt bureaukrati kan tale for, at der indføres en ordning med selvstændige regnskaber for henholdsvis landsorganisationer, underorganisationer og enkeltkandidater. Der henvises i øvrigt til afsnit 8.4.6 om pligt til offentliggørelse af regnskaber.

Udvalget finder, at det i sidste ende må bero på en politisk stillingtagen, hvilken ordning som i givet fald bør indføres.

8.4.2. Forholdet til årsregnskabsloven

De politiske partier aflægger i dag regnskab i henhold til partiregnskabsloven. Efter partiregnskabsloven skal regnskabet indeholde oplysninger om følgende indkomsttyper:

1. Offentlig partistøtte.
2. Kontingent indtægter.
3. Yderligere private tilskud fra private personer.
4. Renteindtægter.

Tilskud fra internationale organisationer, kollektive private sammenslutninger, faglige organisationer, erhvervsorganisationer, erhvervsvirksomheder, fonde og foreninger.

Såfremt et parti i regnskabsåret fra samme private bidragsyder har modtaget et eller flere bidrag, der tilsammen overstiger 20.000 kr., skal bidragsyderens navn og adresse fremgå af regnskabet, jf. § 3,

stk. 2, 1. pkt. Regnskabet skal endvidere indeholde oplysning om den samlede størrelse af eventuelle anonyme bidrag og oplysning om størrelsen af hvert enkelt anonyme bidrag på mere end 20.000 kr., jf. § 3, stk. 2, 2. pkt. Efter § 3, stk. 3, skal regnskabet endvidere indeholde oplysning om balance og egenkapital. Regnskabet skal underskrives af partiets ledelse og indeholde en erklæring om, at partiet ikke har haft andre indtægter end anført i regnskabet, jf. § 4, stk. 2.

Partiregnskabsloven tager ikke stilling til, hvilke øvrige regnskabsregler der gælder for partiernes regnskaber. Det er som udgangspunkt ikke et krav, at de politiske partier skal aflægge årsrapport i henhold til årsregnskabsloven.

Et gennemsyn af partiernes regnskaber for 2012 viser, at S, EL, DF, RV, LA og Folkebevægelsen mod EU udarbejder deres regnskaber i henhold til årsregnskabslovens regnskabsklasse A med de ændringer, der følger af partiernes særlige forhold. KD udarbejder deres regnskab efter reglerne i årsregnskabsloven for regnskabsklasse B-virksomheder. V og KF omtaler ikke årsregnskabsloven i deres regnskaber. V bemærker dog, at regnskabet er udarbejdet i overensstemmelse med god regnskabsskik.

Udvalget har overvejet, om politiske partier fremover udtrykkeligt bør omfattes af årsregnskabsloven, således at det regnskab, der efter den gældende lov skal udarbejdes af de politiske partier, fremover bør udarbejdes efter reglerne i årsregnskabsloven.

Årsregnskabsloven⁴⁹⁵ omfatter erhvervsdrivende virksomheder, jf. årsregnskabslovens § 1. Loven omtaler ikke politiske partier direkte. De politiske partier vil således kun være omfattet af loven, hvis de har erhvervsdrivende aktiviteter. Kravene i årsregnskabsloven varierer meget efter en virksomheds juridiske form og størrelse. De mindste krav er til virksomheder uden begrænset hæftelse (regnskabsklasse A), mens de største krav er til børsnoterede virksomheder og statslige aktieselskaber (regnskabsklasse D). Politiske partier vil formentlig være omfattet af regnskabsklasse A, hvis de skal aflægge regnskab i henhold til årsregnskabsloven.

At være omfattet af regnskabsklasse A omfatter følgende:

1. Virksomheden har ikke pligt til at udarbejde en årsrapport (driftsøkonomisk regnskab), men hvis virksomheden frivilligt vælger at gøre dette, skal årsrapporten følge årsregnskabslovens krav i klasse A, jf. årsregnskabslovens § 2, stk. 4.
2. Virksomheden kan udarbejde andre former for regnskaber, uden at disse følger årsregnskabsloven. Her kræves det dog, at regnskabet ikke benævnes ”årsrapport” og ikke i form og indhold må fremstå som en årsrapport.
3. Det er ikke noget krav om, at årsrapporten skal revideres.

---

⁴⁹⁵ Jf. årsregnskabsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1253 af 1. november 2013 med senere ændringer.

4. Hvis der er tale om en forening, skal regnskabet omfatte hele foreningen (modsat hvis der er tale om en fysisk person, hvor regnskabet kun skal omfatte de erhvervmæssige aktiviteter og forpligtelser, jf. årsregnskabslovens § 2, stk. 2).
5. Der er ikke noget krav om, at en udarbejdet årsrapport skal være offentligt tilgængelig.

Udvalget bemærker, at årsregnskabsloven primært tager sigte på at give aktionærer mv. mulighed for at danne sig et overblik over det pågældende selskabs økonomiske soliditet og vurdere holdbarheden af de foretagne transaktioner. Loven varetager således et andet formål end dem, der ligger bag principperne om offentliggørelse af politiske partiers regnskaber. En væsentlig del af årsregnskabslovens bestemmelser – herunder reglerne om anlægsaktiviteter, omsætningsaktiver, værdiansættelse og varebeholdninger – er uden relevans for de politiske partier. Det er derfor udvalgets opfattelse, at loven vil være unødigt kompliceret at anvende for partierne i lyset af det begrænsede formål, der ligger bag offentliggørelsesordningen for partiregnskaber.

Udvalget finder på den baggrund, at en eventuel regulering af partiernes regnskabs detaljeringsgrad bør foretages i partiregnskabsloven, frem for at lade de politiske partier udtrykkelig være omfattet af årsregnskabsloven.

Det er samtidig udvalgets opfattelse, at de gældende krav i partiregnskabsloven til partiernes landsorganisationers regnskaber i tilstrækkeligt omfang sikrer, at hensynet bag regnskabsforpligtelsen tilgodeses. Det er således udvalgets opfattelse, at der ikke er behov for en yderligere indtægtskategorisering, end hvad der allerede i dag følger af § 3, stk. 1, i partiregnskabsloven.

Efter § 3, stk. 3, skal regnskabet endvidere indeholde oplysning om balance og egenkapital, hvorfor regnskabspligten således også omfatter partiernes udgifter. Der er dog ikke fastsat særlige krav til specifikationen af udgifterne ud over de retningslinjer, der følger af god regnskabsskik. Det er udvalgets opfattelse, at der heller ikke er behov for ændring af denne regel.

8.4.3. Tidsfrist for regnskabsaflæggelse

8.4.3.1. Fremrykket regnskabsaflæggelse

Efter de gældende regler i partiregnskabslovens § 4, stk. 1, skal de politiske partiers regnskaber aflægges årligt. Efter lovens § 5 skal partiets ledelse senest 12 måneder efter regnskabsårets afslutning sende regnskabet til Folketinget, der fremlægger regnskabet til gennemsyn for offentligheden. I praksis offentliggøres regnskaberne på Folketingets hjemmeside.

Udgangspunktet for den gældende danske regulering har været, at det var naturligt, at partierne kunne modtage private bidrag, og at man kunne imødegå risikoen for skjult interessepåvirkning ved

at offentliggøre bidragsydernes identitet. Udvalget har i den forbindelse overvejet, om det er hensigtsmæssigt, at offentliggørelsen sker så lang tid efter modtagelsen af et bidrag.

Udvalget har således overvejet, om fristen på 12 måneder i partiregnskabslovens § 5 bør forkortes, således at de politiske partier fremover skal aflægge regnskab f.eks. 4 måneder efter regnskabsårets afslutning. Det er udvalgets opfattelse, at en fordel ved en sådan model ville være, at offentligheden på et tidligere tidspunkt får indblik i finansieringen af de politiske partier. Et sådant tiltag vil dermed øge gennemsigtigheden. I valgår vil det endvidere være gavnligt for åbenheden, at partiernes regnskaber er relativt nye. Det bemærkes i den forbindelse, at et eventuelt tiltag med selvstændige valgregnskaber eller valgindberetninger tillige kan tage højde herfor. Der henvises til afsnit 8.3.5 om udvalgets overvejelser herom.

Som nævnt i afsnit 3.1 er de politiske partier vanskelige at rubricere som enten privatretlige eller offentligretlige enheder. Der findes flere eksempler i lovgivningen på, at der er fastsat væsentligt kortere frister for aflæggelse af regnskab, end hvad der følger af partiregnskabslovens § 5 – både i forhold til privatretlige virksomheder og offentlige institutioner.

Det følger af fondslovens § 22, at fonde og foreninger omfattet af loven inden 6 måneder efter regnskabsårets afslutning skal aflægge årsregnskab i overensstemmelse med god regnskabsskik.⁴⁹⁶

Det følger endvidere af § 3 i normalvedtægten for ejerforeninger,⁴⁹⁷ at årsregnskabet med revisors godkendelse skal godkendes på den ordinære generalforsamling, som senest skal afholdes i maj. Af § 14 følger, at regnskabsåret følger kalenderåret. Regnskabet skal således udarbejdes senest 5 måneder efter regnskabsårets afslutning. Arbejdet i ejerforeninger er ofte præget af frivilligt og i et vist omfang ulønnet arbejde og minder derfor på visse punkter om arbejdet i de politiske partier.

Europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde skal aflægge regnskab senest 6 måneder efter regnskabsårets afslutning.⁴⁹⁸ Regnskaberne skal være revideret og udarbejdet under anvendelse af internationale regnskabsstandarder.⁴⁹⁹

I Norge skal partierne aflægge regnskaber senest 5 måneder fra regnskabsårets afslutning.⁵⁰⁰ I Sverige skal Kammerkollegiet have modtaget de politiske partiers indtægtsregnskab senest den 1. juli året efter det år, som regnskabet vedrører.⁵⁰¹ Det samme gør sig gældende i Nederlandene.⁵⁰²

⁴⁹⁶ Jf. lovbekendtgørelse nr. 938 af 20. september 2012 om fonde og visse foreninger med senere ændringer.

⁴⁹⁷ Jf. bilag 1 til bekendtgørelse nr. 1332 af 14. december 2004 om normalvedtægt for ejerforeninger.

⁴⁹⁸ jf. artikel 23, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU, Euratom) nr. 1141/2014 af 22. oktober 2014 om statut for og finansiering af europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde

⁴⁹⁹ Jf. nærmere afsnit 4.3.2.5.

⁵⁰⁰ Jf. nærmere afsnit 6.3.5.1.

Hver folketingsgruppe modtager et tilskud (gruppetøtte) til dækning af folketingsmedlemmernes arbejde i Folketinget, jf. § 1 i Regler om tilskud til folketingsgrupperne.⁵⁰³ I medfør af reglerne § 7, stk. 1, påhviler det folketingsgrupperne at føre et særskilt regnskab over de fra Folketinget modtagne tilskud og disses anvendelse. Folketingets Præsidium har udarbejdet et særligt skema, som folketingsgrupperne skal benytte ved opstilling af regnskaberne, jf. reglerne § 7, stk. 5. Regnskabet skal revideres af en statsautoriseret eller registreret revisor, jf. reglerne § 8. Revisionen skal foretages i overensstemmelse med god offentlig revisorskik. Det reviderede regnskab skal afleveres til Folketingets Præsidium hvert år inden den 15. april (dvs. 3½ måned efter regnskabsårets afslutning). Folketingets Præsidium offentliggør herefter regnskabet, jf. reglerne § 9.

Særligt reglerne for europæiske politiske partier og fonde og reglerne om gruppestøtte til folketingsgrupperne har en række lighedspunkter med de gældende regler i partiregnskabsloven. Dette taler efter udvalgets opfattelse for, at der også kan fastsættes en kortere frist for regnskabsaflæggelse i partiregnskabslovens § 5. Ved at stille krav om en hurtigere offentliggørelse af partiregnskaberne efter f.eks. 4 måneder, hvilket svarer til, hvad der gælder for statsinstitutioner, vil risikoen for skjult interessepåvirkning blive reduceret.

Udvalget har dog samtidig noteret sig, at et forslag om en kortere frist for regnskabsaflæggelse var indsat i hovedloven fra 1990. Det fulgte således af det oprindelige forslag til § 5, at partiets ledelse senest 6 måneder efter regnskabsårets afslutning skulle indsende en bekræftet kopi af regnskabet til Folketinget, der herefter skulle fremlægge regnskabet til gennemsyn for offentligheden. I betænkningen over lovforslaget blev der imidlertid stillet forslag om at ændre fristen fra 6 måneder til 12 måneder. Som begrundelse herfor var anført, at det

”i forbindelse med lovforslagets behandling over for Justitsministeriet var oplyst, at en række partiers regnskaber først godkendes endeligt på landsmøder, der afholdes i september-november det følgende år. Partierne har således i dag ikke mulighed for at overholde den 6-måneders-frist for indsendelse af regnskaber, som er foreslået i § 5.”⁵⁰⁴

En ændring af fristen for regnskabsaflæggelse på 12 måneder vil således kunne have betydning for partiernes mulighed for at kunne få vedtaget regnskaberne på deres årlige landsmøder.

---

⁵⁰¹ Jf. nærmere afsnit 6.4.5.1.

⁵⁰² Jf. nærmere afsnit 6.6.5.1.

⁵⁰³ Jf. bekendtgørelse nr. 10134 af 1. oktober 2012 om Regler om tilskud til folketingsgrupperne. Reglerne er af systemtekniske grunde oprettet som en bekendtgørelse på www.retsinformation.dk.

⁵⁰⁴ Jf. betænkning afgivet af Retsudvalget den 10. maj 1990 til lovforslag L179.

Dette problem vil imidlertid kunne imødegås ved at indføre en ny frist for afgivelse af regnskab, hvor der samtidig med regnskabsaflæggelsen kan tages forbehold for regnskabets endelige godkendelse på partiets kompetente forsamling. Fristen kunne fastsættes til eksempelvis den 1. maj. I det omfang partierne som følge af vedtægtsmæssige forhold ikke kan nå at få regnskaberne endeligt godkendt inden den 1. maj, vil der kunne tages forbehold herfor, og der vil herefter skulle indsendes endeligt regnskab, når det foreligger.

Udvalget finder, at en hurtigere regnskabsaflæggelse vil bidrage til at skabe øget gennemsigtighed, idet offentligheden på et tidligere tidspunkt vil kunne få indblik i den aktuelle finansiering af de politiske partier. Udvalget anbefaler derfor, at alle de enheder, som fremover vil skulle aflægge regnskab eller – alternativt – foretage indberetning, skal gøre dette senest 4 måneder efter regnskabsårets afslutning.

8.4.3.2. Særskilt regnskabsaflæggelse ved valgkampe

I Danmark skelnes der ikke mellem partiernes udgifter til valgkampagner og de løbende udgifter til partiets liv og virke. Der findes således ikke i dag særskilte regler for aflæggelse af regnskab i forbindelse med valg. De indtægter og udgifter, et politisk partis landsorganisation har i forbindelse med et valg, vil således i medfør af partiregnskabslovens § 3, stk. 1, indgå i de almindelige regnskaber, som partierne er forpligtet til at aflægge senest 12 måneder efter afslutningen af regnskabsåret.

Dette har givet anledning til kritik fra GRECO, der er af den opfattelse, at det er vigtigt, at offentligheden får oplysninger om, hvem der yder bidrag til politiske partier i forbindelse med valg. GRECO anbefaler derfor, at der indføres hyppigere rapportering i forhold til indtægter og udgifter i relation til valgkampagner.⁵⁰⁵

Udvalget har overvejet, om der bør indføres en særlig regnskabspligt i forbindelse med afholdelse af valg til Folketinget, Europa-Parlamentet, kommunalbestyrelser og regionsråd. Udvalget er enig med GRECO i, at offentligheden har en interesse i at få oplysninger om, hvem der yder bidrag til politiske partier i forbindelse med et valg.

Udvalget finder imidlertid, at disse oplysninger er særlig relevante for offentligheden *inden valgdagen*, således at borgerne har mulighed for at træffe et oplyst valg om, hvilket parti de ønsker at stemme på. Et regnskab over partiernes indtægter og udgifter i forbindelse med et valg, vil pr. definition først kunne aflægges, efter valget er blevet afholdt. Det er således efter udvalgets opfattelse tvivlsomt, hvorvidt et særskilt regnskab over partiets indtægter og udgifter i forbindelse

---

⁵⁰⁵ Jf. afsnit 7.1.

med valget vil have en væsentlig merværdi i forhold til den gældende regnskabspligt i partiregnskabslovens § 3.

Udvalget bemærker endvidere, at det kan være vanskeligt at afgrænse, hvilke indtægter og udgifter der vedrører partiets ”almindelige drift”, og som derfor bør indeholdes i det almindelige regnskab efter partiregnskabslovens § 3, og hvilke indtægter og udgifter der vedrører en valgkamp, og som derfor skal indgå i et særskilt regnskab for valget.

Udvalget har i den forbindelse overvejet mulighederne for at afgrænse regnskabsperioden i forbindelse med valg. Det er udvalgets opfattelse, at en sådan regnskabsperiode mest naturligt bør løbe fra udskrivelsen af valget indtil datoen for valgets afholdelse, evt. med nogle dage/uger før og efter. En sådan afgrænsning vil imidlertid forholdsvis let kunne omgås, idet f.eks. valgplakater kan trykkes på meget forskellige tidspunkter, og på den måde kan holdes ude af valgregnskabet. På tilsvarende måde kan større bidragsydere give deres tilsagn om bidrag i forbindelse med valget, men først udbetale bidraget efterfølgende.

Som ovenfor anført kan et regnskab for partiernes valgkampe i sagens natur først udarbejdes efter valgdagen, hvor det har mindre relevans for vælgerne. Udvalget kan derfor ikke anbefale indførelsen af en pligt til at udarbejde et sådant regnskab. Udvalget har tillige overvejet en form for indberetningsordning for partier, lokalforeninger og kandidater i forbindelse valg, men har ikke fundet grundlag for at anbefale en sådan. Der henvises herom til afsnit 8.3.5.

8.4.4. Revision af regnskaber

8.4.4.1. Krav om revision af regnskaber

Partiregnskabsloven fastsætter ikke i dag krav om revision af de politiske partiers regnskaber.

Det følger imidlertid af partistøttelovens § 7 b, stk. 1, at udbetaling af tilskud er betinget af, at de politiske partier, der er omfattet af § 3 i partiregnskabsloven, har indsendt det seneste regnskab, som partiet efter denne lov er forpligtet til at aflægge, og at regnskabet indeholder de oplysninger, der kræves efter § 3 i den nævnte lov. Regnskabet skal være ledsaget af en revisorattesteret erklæring om, at de udgifter, der mindst er afholdt til politisk arbejde i det foregående kalenderår, hvis der er modtaget partistøtte, svarer til de udgifter, partiet har erklæret at ville have, jf. partistøttelovens § 7 b, stk. 2. Revisionen skal foretages af enten en statsautoriseret eller en registreret revisor.

Udvalget har overvejet, om der bør indføres en pligt til uafhængig revision af de politiske partiers regnskaber.

De politiske partiers regnskabsaflæggelse er med til at skabe åbenhed og gennemsigtighed for offentligheden om partiernes økonomi. Det er derfor efter udvalgets opfattelse vigtigt, at offentligheden kan have tillid til de informationer, der findes i regnskabet. En revisor er en uafhængig tredjepart, som gennemgår og kontrollerer regnskabet samt de informationer og omstændigheder, der ligger til grund for oplysningerne i regnskabet. Indførelse af et krav om revision vil således efter udvalgets opfattelse kunne medvirke til at styrke tilliden til de politiske partiers regnskaber.

Udvalget bemærker, at der allerede gælder en revisionspligt i en række andre sammenlignelige situationer. Europæiske politiske partiers og fondes regnskaber skal således revideres af et uafhængigt organ eller en uafhængig ekspert, der er autoriseret til at revidere regnskaber i henhold til lovgivningen i medlemsstaten, hvor partierne og fondene er hjemmehørende. Regnskaberne skal vedlægges en revisionsrapport, som indeholder oplysninger om både korrektheden af regnskaberne samt indtægternes og udgifternes lovlighed og regelmæssighed.⁵⁰⁶

Der gælder ligeledes en revisionspligt for regnskaber over gruppestøtte til folketingsmedlemmer. Folketingsgruppernes regnskaber skal således revideres i overensstemmelse med god offentlig revisionsskik og forsynes med en revisionspåtegning, der er underskrevet af en statsautoriseret eller registreret revisor. I forbindelse med revision foretages der en efterprøvelse af, om regnskabet er rigtigt, og om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med reglerne om tilskud til folketingsgrupperne, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis (finansiel revision). Revisor skal endvidere efterprøve, om eventuelle mellemregninger mellem gruppen og partiet er blevet udlignet løbende, og det skal påses, at der er udarbejdet en regnskabsinstruks, og at denne efterleves. Endelig foretages en vurdering af, om tilskuddene er anvendt under hensyn til god offentlig forvaltning, således at gruppens aktiviteter er gennemført med de mindst mulige omkostninger (forvaltningsrevision).⁵⁰⁷

Det følger af fondslovens § 23, at fondes årsregnskaber skal revideres.⁵⁰⁸ Hvis fonden i det forudgående regnskabsår har haft en egenkapital på 3 mio. kr. eller derover, skal mindst en af revisorerne være statsautoriseret eller registreret revisor. I andre fonde kan fondsmyndigheden kræve, at mindst en af revisorerne skal være statsautoriseret eller registreret revisor. Hvis revisor ikke er statsautoriseret, skal vedkommende indsende en erklæring om, at pågældende er indforstået

---

⁵⁰⁶ Jf. artikel 23 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU, Euratom) nr. 1141/2014 af 22. oktober 2014 om statut for og finansiering af europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde.

⁵⁰⁷ Jf. § 7 i bekendtgørelse nr. 10134 af 1. oktober 2012 om Regler om tilskud til folketingsgrupperne og §§ 1 og 2 i Regler for revision af gruppestøtteregnskaber udarbejdet af Udvalget for Forretningsordenen den 2. april 2003 med hjemmel i bekendtgørelsens § 7, stk. 9, i Regler om tilskud til folketingsgrupperne. Reglerne blev godkendt af Folketingets Præsidium den 19. november 2003.

⁵⁰⁸ Jf. Lovbekendtgørelse nr. 938 af 20. september 2012 om fonde og visse foreninger med senere ændringer.

med i forbindelse med revisionen at påse, at bestemmelserne i fondsloven, regler fastsat i medfør af loven samt fondens vedtægter er overholdt, jf. fondslovens § 23, stk. 3. Revisor skal revidere årsregnskabet i overensstemmelse med god revisionsskik, jf. fondslovens § 25, stk. 1. Revisor skal i den forbindelse foretage en kritisk gennemgang af fondens regnskabsmateriale og dens forhold i øvrigt, herunder overholdelsen af reglerne i fondsloven, regler fastsat i medfør af fondsloven samt fondens vedtægt.

Udvalget bemærker i øvrigt, at selv om der ikke findes en pligt hertil i lovgivningen, har der de senere år udviklet sig en praksis for, at alle de politiske partiers landsorganisationers regnskaber er gennemgået af en revisor, inden de i medfør af partiregnskabslovens § 5 sendes til Folketinget.

Endelig bemærker udvalget, at GRECO har anbefalet, at der sikres en uafhængig og konsekvent revision af regnskaber fra politiske partier, der er opstillet til folketingsvalg eller til Europa-Parlamentsvalg, og – i det omfang, det er passende – fra partier, der er opstillet til regionale eller kommunale valg.

Udvalget er imidlertid opmærksomt på, at en pligt til revision ville være forbundet med betydelige økonomiske konsekvenser særligt for de lokale partiforeninger og enkeltkandidater, og udvalget finder ikke, at hensynet til åbenhed kan begrunde et krav om revision af underorganisationer og enkeltkandidaters regnskaber. Det bemærkes i den forbindelse, at der i det omfang, der måtte blive indført regnskabspligt for underorganisationer og enkeltkandidater, vil kunne indføres regler for disse enheder svarende til de gældende regler i partiregnskabsloven om underskrivelse af ledelsen eller enkeltkandidaten og regler om straf.

Udvalget finder på den baggrund, at der alene bør indføres krav om revision for så vidt angår regnskaberne for partiernes landsorganisation, hvor underorganisationernes og enkeltkandidaternes regnskaber eller indberetninger ikke indgår.

Efter udvalgets opfattelse bør der stilles krav om, at partiets landsorganisations regnskab skal revideres af en godkendt revisor, således at revisorlovens bestemmelser om revisors virksomhed og revisors uafhængighed bl.a. vil finde anvendelse.

8.4.4.2. Revisors habilitet

Udvalget har endvidere overvejet, om der bør indføres særlige regler om revisors habilitet.

Udvalget bemærker, at GRECO har anbefalet, at der udfærdiges regler eller retningslinjer med henblik på at sikre den nødvendige uafhængighed for de revisorer, der reviderer de politiske partiers regnskaber.

Reglerne om revision af regnskaber findes i revisorloven.⁵⁰⁹ Det følger af lovens § 16, at en revisor skal udføre sine opgaver i overensstemmelse med god revisorskik, herunder udvise den nøjagtighed og hurtighed, som opgavernes beskaffenhed tillader. God revisorskik indebærer, at revisor skal udvise integritet, objektivitet, fortrolighed, professionel adfærd, professionel kompetence og fornøden omhu ved udførelsen af opgaverne.

Revisorlovens kapitel 4 indeholder regler om revisorerens uafhængighed. Reglerne suppleres af regler fastsat i bekendtgørelse om godkendte revisorer og revisionsvirksomheders uafhængighed.⁵¹⁰ Det følger bl.a. af § 24, stk. 1, at en revisor skal være uafhængig af den virksomhed, som en opgave vedrører, og at vedkommende ikke må være involveret i virksomhedens beslutningstagning. En revisor er ikke uafhængig, hvis der foreligger et direkte eller indirekte økonomisk, forretnings- eller ansættelsesmæssigt forhold mellem revisor og den virksomhed, som opgaven vedrører, som for en velinformeret tredjemand kan vække tvivl om revisors uafhængighed, jf. § 24, stk. 2.

Det er udvalgets opfattelse, at de gældende regler i revisorloven er tilstrækkeligt klare til at sikre revisors rolle som offentlighedens repræsentant. Udvalget finder derfor ikke, at der er behov for at fastsætte særskilte regler om revisors uafhængighed i partiregnskabsloven.

GRECO har endvidere peget på, at flere partier har haft den samme revisor i mange år. GRECO anbefaler derfor, at der bør indføres regler, der begrænser, hvor længe en revisor må arbejde for partiet.

Tilsvarende rotationsregler findes i dag i revisorlovens § 25, hvorefter den revisor, der underskriver revisionspåtegningen, skal udskiftes for en periode af mindst 2 år senest efter 7 år. Den pågældende bestemmelse har dog undtagelsens karakter og finder kun anvendelse for revisorer for børsnoterede værdipapirvirksomheder, statslige aktieselskaber, kommuner, virksomheder underlagt tilsyn hos Finanstilsynet og virksomheder med en medarbejderstab på mindst 2.500 personer eller en nettoomsætning på min. 5 mia. kr. § 25 omhandler således meget store og finansielt tunge virksomheder og myndigheder. Fælles for de omhandlede virksomheder er, at borgere og virksomheder potentielt vil kunne miste meget store pengebeløb, hvis virksomhedernes regnskaber ikke tegner et retvisende billede af virksomhedens økonomi. Et tilsvarende hensyn gør sig ikke gældende for de politiske partiers regnskaber. Der er derfor efter udvalgets opfattelse ikke behov for at indføre en rotationsordning for revisorer for politiske partier.

Udvalget finder på den baggrund ikke, at der er behov for indførelse af særskilte regler om revisors uafhængighed i forbindelse med revision af politiske partiers regnskaber.

---

⁵⁰⁹ Jf. lov nr. 468 af 17. juni 2008 om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder med senere ændringer.

⁵¹⁰ Jf. bekendtgørelse nr. 663 af 26. juni 2008 om godkendte revisorer og revisionsvirksomheders uafhængighed.

8.4.5. Uafhængig kontrol af regnskaber

I henhold til partiregnskabslovens § 5 skal regnskaberne sendes til Folketinget, som gør dem tilgængelige for offentligheden. De gældende regler indebærer dog ikke en pligt for Folketinget til at gennemgå, kontrollere eller godkende regnskaberne.

Efter partistøttelovens § 7 b er indsendelse af regnskaber til økonomi- og indenrigsministeren en betingelse for udbetaling af partistøtte fra staten. Økonomi- og indenrigsministeren skal påse, at de poster, som regnskaber efter partiregnskabslovens § 3 skal indeholde, er udfyldt. Økonomi- og indenrigsministeren skal derimod ikke foretage en efterprøvelse af regnskabets rigtighed.

Endelig følger det af partistøttelovens § 7 c, at Rigsrevisionen direkte fra de politiske partier og kandidater uden for partierne, der har deltaget i det senest afholdte valg til Folketinget, og som modtager statslig partistøtte, kan kræve forelagt til gennemgang regnskabsmateriale vedrørende det ydede tilskud efter partistøttelovens § 2, som efter Rigsrevisionens skøn er af betydning for gennemgangen af, om betingelserne for tilskud efter partistøtteloven er opfyldt, og om tilskuddet er anvendt til politisk arbejde i overensstemmelse med partistøtteloven.

Udvalget har overvejet, om der bør indføres en egentlig kontrol af de politiske partiers regnskaber.

Som anført i afsnit 8.5.8.2 giver det efter udvalgets opfattelse anledning til principielle overvejelser at pålægge en offentlig myndighed – evt. Folketinget – at vurdere, om et politisk partis virksomhed kan klassificeres som ”politisk arbejde”. Det er derfor udvalgets opfattelse, at en ekstern instans i givet fald alene skal foretage kontrol af, om partiet har levet op til sin revisionsforpligtelse.

Det bemærkes, at GRECO har anført, at det følger af artikel 14 i rekommandation (2003)⁴ om korruption ved partistøtte og valgkampagner, at staterne skal sikre uafhængig kontrol af finansieringen af de politiske partier og valgkampagner. Den uafhængige kontrol bør indeholde en uafhængig og reel kontrol af de politiske partiers regnskaber og en offentliggørelse heraf.

Det er udvalgets opfattelse, at indførelse af en pligt til revision af partiernes regnskaber vil bidrage til at højne regnskabernes troværdighed. Udvalget finder imidlertid også, at der bør indføres en uafhængig kontrol, der har til opgave at påse, om der er foretaget revision af regnskaberne.

Udvalget har overvejet, hvilken myndighed der i givet fald bør udføre en sådan kontrol. Det vil efter udvalgets opfattelse ikke være hensigtsmæssigt at placere opgaven i et ministerium, der ledes af en minister, som kan have en anden partifarve end det parti, der føres kontrol med. Da der alene er tale om en kontrol af, hvorvidt revision af regnskaberne har fundet sted, vil det efter udvalgets opfattelse

være mest hensigtsmæssigt at placere opgaven hos Folketinget eller ved oprettelse af et nyt, uafhængigt nævn.

8.4.6. Pligt til offentliggørelse af regnskaber

Det følger af partiregnskabslovens § 5, at Folketinget fremlægger partiernes regnskaber for offentligheden. Der påhviler ikke efter bestemmelsen Folketinget en pligt til at mangfoldiggøre eller på anden måde offentliggøre eller udgive kopier af eller oversigter over regnskaberne. I praksis offentliggøres partiernes regnskaber på Folketingets hjemmeside.

Formålet med kravet om fremlæggelse er at give offentligheden indsigt i, hvorledes de politiske partier tilvejebringer deres økonomiske midler. Det er udvalgets opfattelse, at dette hensyn også fremover tilsiger, at de politiske partiers regnskaber bør offentliggøres.

Under henvisning til, at offentliggørelse af partiernes regnskaber først vil kunne finde sted, når der i givet fald er foretaget en kontrol af regnskaberne, finder udvalget, at opgaven med kontrol og offentliggørelse af partiernes regnskaber mest hensigtsmæssigt bør placeres hos samme myndighed.

Hvad angår partier, der opstiller til folketingsvalg, er det udvalgets opfattelse, at Folketinget ligesom i dag bør have forpligtelsen til at modtage og offentliggøre partiernes regnskaber. Herved sikres, at regnskaberne offentliggøres ét sted og på samme måde for alle partier, der stiller op.

For så vidt angår kommunale og regionale kandidatlistes bør offentliggørelse af regnskaberne efter udvalgets opfattelse ske hos den myndighed, der udbetaler partistøtten, dvs. kommunalbestyrelserne og regionsrådene. Det forudsættes herved, at de kommunale og regionale kandidatlistes skal aflægge særskilt regnskab i forhold til det regnskab, som partiets landsorganisation skal aflægge. Herved sikres offentliggørelsen på samme måde for alle kandidatlistes, der stiller op til det pågældende valg, ligesom det sikres, at offentliggørelsen sker af den myndighed, der er så tæt på vælgerne til det pågældende valg som muligt.

Det er udvalgets opfattelse, at pligten til at modtage og offentliggøre regnskaber for andre lokale afdelinger af et parti end kommunale og regionale kandidatlistes skal påhvile det organ, som afdelingen arbejder for at opstille kandidater til.

Det vil sige, at det vil påhvile Folketinget at modtage og offentliggøre regnskaber fra partiets kredsorganisationer, der opstiller kandidater til folketingsvalg. Tilsvarende må gælde, at kommunalbestyrelsen/regionsrådene skal modtage og offentliggøre regnskaber fra partiets lokale afdelinger, der opstiller kandidater til valg til kommunalbestyrelsen og regionsrådet. Kan det ikke afgøres med sikkerhed, hvilket valg vedkommende afdeling af et parti opstiller kandidater til, f.eks.

fordi foreningen opstiller kandidater til flere typer valg, må forpligtelsen til at modtage og offentliggøre regnskabet, påhvile Folketinget.

For så vidt angår indvalgte enkeltkandidater er det udvalgets opfattelse, at offentliggørelse må ske efter reglerne for det valg, den pågældende er opstillet til.

8.5. Offentlig støtte

8.5.1. Støtte på grundlag af folketingsvalg, regionale valg og kommunale valg

Den offentlige partistøtte udbetales i dag som et bestemt beløb pr. afgiven stemme for partiet ved valg til Folketinget, valg til regionsråd og valg til kommunalbestyrelsen. Ved folketingsvalg sidestilles partier og kandidater uden for partierne, mens denne sondring ikke er nødvendig ved kommunale og regionale valg, da alle kandidater opstilles på en kandidatliste – enten alene eller sammen med andre. Når der i det følgende nævnes ”partier”, omfatter dette også kandidater uden for partierne og – afhængig af sammenhængen – kandidatlistes.

Afhængig af den type valg, partistøtten udbetales på grundlag af, udbetales partistøtten til brug for partiets politiske arbejde inden for samme geografiske område, som dækkes af det organ, partiet opstiller kandidater til, dvs. ved folketingsvalg her i landet henholdsvis ved regionsrådsvalg og kommunalvalg til kandidatlistens arbejde i regionen og i kommunen. Partistøtten udbetales til partiets landsorganisation henholdsvis partiets/kandidatlistens regionale og kommunale organisation. Partistøtten udbetales af Økonomi- og Indenrigsministeriet, henholdsvis af regionsrådet og kommunalbestyrelsen.

Partistøtten gives uafhængigt af, om partiet eller kandidatlisten har opnået valg til et eller flere organer, men alene på baggrund af antallet af afgivne stemmer ved det senest afholdte valg. Der ydes dog ikke partistøtte til partier og kandidatlistes, som fik færre end 1.000 stemmer ved folketingsvalg, 500 stemmer ved regionsrådsvalg eller 100 stemmer ved kommunalvalg.

8.5.1.1. Støtte på grundlag af alle tre typer valg

Udvalget har overvejet, om der er behov for at foreslå ændringer i, hvilke typer valg partistøtten udbetales på grundlag af. Det kunne f.eks. overvejes at forenkle ordningen, så der alene blev udbetalt støtte på baggrund af folketingsvalg.

Den nuværende ordning indebærer, at den offentlige partistøtte afspejler partiernes vælgermæssige opbakning inden for hver type valg og – for så vidt angår kommunale og regionale kandidatlistes – inden for den del af landet, som dækkes af det organ, listen opstiller kandidater til. De partier, som både har været opstillet til folketingsvalg og kommunal- eller regionsrådsvalg, vil derfor – når

partiet ses under ét – opleve at få størst offentligt tilskud i den eller de dele af landet, hvor de står stærkt, og mindre offentligt tilskud i andre dele af landet. Det nuværende system giver mulighed for, at kandidatlistor, der kun opstiller til kommunal- eller regionsrådsvalg få steder i landet, også kan få del i partistøtten baseret på deres lokale vælgermæssige opbakning. Dette sikrer, at små lokallister i højere grad kan konkurrere økonomisk inden for det samme geografiske område som partier, der også er repræsenteret på landsplan.

Det er efter udvalgets opfattelse vigtigt, at den offentlige partistøtte fortsat afspejler de stemmer, den enkelte kandidatliste har fået til det enkelte lokale valg.⁵¹¹ Herved sikres de partier eller kandidatlistor, som alene har opbakning i en mindre del af landet, mulighed for at få del i partistøtten. Dette ser udvalget som et vigtigt element i at sikre adgang til at tage del i det demokratiske og politiske arbejde. Et led i at imødekomme dette er fortsat at lade beregningen af den offentlige partistøtte være niveaudelt, sådan at der i forbindelse med beregningen og udbetalingen af tilskuddet tages højde for de afgivne stemmer ved alle tre typer valg.

Hensynet til et levende nærdemokrati taler også for at bevare niveaudelingen, sådan at partierne har midler til også at føre valgkamp og iværksætte andre politiske aktiviteter på kommunalt og regionalt niveau. Dette skal også ses i sammenhæng med opdelingen af landet i opstillingskredse til folketingsvalg, som øger partiernes behov for på kommunalt og regionalt plan at kunne føre kampagner i forbindelse med folketingsvalg. Det bemærkes i den forbindelse, at den kommunale og regionale partistøtte lovligt kan anvendes til at føre valgkamp til fordel for en eller flere kandidater til folketingsvalg, der er opstillet i den kreds, som kommunen/regionen hører under. Der stilles alene som betingelse, at støtten anvendes til politisk arbejde, der retter sig mod vælgere i kommunen/regionen, mens det organ, der skal vælges kandidater til, gerne må være et andet end kommunalbestyrelsen/regionsrådet, jf. afsnit 4.2.2.1.3. Denne ordning, der tilgodeser det lokale demokrati, finder udvalget hensigtsmæssig.

På ovenstående baggrund har udvalget ikke fundet anledning til at anbefale ændringer i, hvilke typer valg den offentlige partistøtte udbetales på grundlag af. Udvalget finder således, at alle typer valg, dvs. til Folketinget, regionsrådene og kommunalbestyrelserne, bør indgå i grundlaget for partistøtten.

8.5.1.2. Støtte på grundlag af tidligere valg

I dag indgår alene stemmetallene ved det seneste valg af hver type i beregningen af den offentlige partistøtte. Det kunne også overvejes ved udbetalingen af støtten tillige at tage tidligere valg i betragtning.

---

⁵¹¹ Om udvalgets overvejelser om at lade tidligere valg samt spørgsmålet om opnåelse af mandater ved valget indgå i beregningen af den offentlige partistøtte henvises til afsnit 8.5.1.2 og 8.5.6.2.

En sådan ordning kendes bl.a. fra Sverige, hvor støtten beregnes på grundlag af såvel det seneste som det forrige valg. Den indbyrdes vægtning af de to valg i beregningsgrundlaget er forskellig fra år til år.

Hvis også tidligere valgresultater havde betydning for den offentlige økonomiske partistøtte, ville partistøtten virke mere partisystembevarende. Dette ville understøtte partiernes generelle rolle ved f.eks. at opretholde en højere støtte til et parti, som havde fået færre stemmer ved det seneste valg. Omvendt ville et parti, der var gået markant frem ved det seneste valg, ikke drage fordel af en sådan ordning. Ordningen indebærer således, at partier i fremgang bremses, og at partier i tilbagegang beskyttes. Ordningen ville samlet set indebære, at et partis støtte i en periode ville blive fastfrosset på et niveau, der ikke svarede til partiets aktuelle opbakning blandt vælgerne. Dette kunne mindske den folkelige opbakning til partistøtten. Udvalget finder derfor ikke denne ordning hensigtsmæssig.

På ovenstående baggrund har udvalget ikke fundet anledning til at anbefale ændringer i den nuværende ordning, hvorefter den offentlige partistøtte alene udbetales på grundlag af det seneste valg inden for de typer valg, partistøtten kan udbetales på grundlag af.

Udvalget finder således, at alle typer valg – men kun det seneste af hver slags – bør indgå i grundlaget for partistøtten.

8.5.2. Støtte til landsorganisation, regionalt plan og kommunalt plan

Man kan i forlængelse heraf rejse spørgsmålet, om partistøtten fortsat ikke blot skal beregnes niveaudelt, men også skal udbetales niveaudelt, dvs. til hver lokalafdeling af partiet eller kandidatlisten, eller om støtten i stedet bør udbetales centralt til f.eks. partiets landsorganisation, således at det herefter vil være op til landsorganisationen at fordele støtten til de lokale afdelinger.

Dette kunne i givet fald ske på baggrund af beslutninger truffet internt i partiet, f.eks. i partiets øverste organ (kongres, landsmøde o.lign.). Dette ville respektere partiernes ret til selvstændigt at prioritere pengene på den måde, som partiet fandt hensigtsmæssig. En sådan ordning ville desuden have støtte i det forhold, at et partis regionale og kommunale fremgang også ofte i et vist omfang kan tilskrives partiets landsdækkende aktiviteter.

En central udbetaling af partistøtten ville dog ikke tage højde for, at de landsdækkende partier i vid udstrækning har lokale afdelinger, som har selvstændige ledelser og prioriteringer, og ville derfor samtidig indebære en risiko for, at landsorganisationerne ville blive tilgodeset på bekostning af de mindre lokalafdelinger. F.eks. ville en lille lokalafdeling kunne have vanskeligt ved at ”gøre krav på” sin del af støtten i et folketingsvalgår, hvor landsorganisationen ønskede at fokusere kræfterne og midlerne på centralt besluttede aktiviteter. En sådan ordning ville i praksis desuden indebære, at

lokallister, der kun er repræsenteret i én kommune eller region, ville få deres partistøtte udbetalt direkte til listen, idet der ikke ville være en landsorganisation at foretage udbetalingen til. Kandidatlistes, der også er repræsenteret på landsplan, ville derfor i det lokalpolitiske arbejde risikere at stå økonomisk dårligere end lokallister. Denne forskelsbehandling ville ikke være tilsigtet og må anses for uhensigtsmæssig.

Den nuværende ordning indebærer, at partistøtten udbetales til det organisatoriske niveau i partiet, som modsvarer det valg, partistøtten udbetales på grundlag af. I forlængelse heraf tager den gældende definition af politisk arbejde sigte på politisk arbejde, der retter sig mod vælgerne inden for pågældende område. Efter udvalgets opfattelse understøtter disse to elementer på en hensigtsmæssig måde, at partistøtten anvendes lokalt og kommer partierne til gode de steder, hvor de nyder størst opbakning. Ordningen ligger dermed også i naturlig forlængelse af niveaudelingen som grundlag for selve beregningen af støtten, jf. ovenfor afsnit 8.5.1. På denne baggrund anbefaler udvalget, at ordningen videreføres.

8.5.3. Genstanden for offentlig partistøtte

Det er og har hele tiden været et grundlæggende princip efter de gældende regler for offentlig partistøtte, at støtten ydes til selve partiet (organisationen) eller kandidatlisten, der opstiller kandidater, og som de valgte kandidater repræsenterer i det folkevalgte organ. Dette grundprincip kan udvalget tilslutte sig. Offentlig partistøtte gives efter sit formål til partiets politiske virke og bør som hidtil være knyttet til antallet af stemmer, partiet/kandidatlisten opnår ved valg, jf. forrige afsnit. Som en konsekvens af dette princip bør partistøtten også gives til selve partiet/kandidatlisten, der opstiller kandidater til de pågældende valg.

Udvalget har noteret sig, at der i andre lande er partistøtteordninger, der retter sig mod organisationer, der er tilknyttet et parti uden at være en del af selve partiet. I Norge ydes der således offentlig partistøtte til partiernes ungdomsorganisationer på nationalt niveau og i fylkerne. I Nederlandene giver reglerne mulighed for efter nogle nærmere angivne betingelser at yde støtte til politisk-videnskabelige tænketanke, politiske ungdomsorganisationer og institutioner til udenlandske aktiviteter.

Udvalget kan imidlertid ikke anbefale, at der i Danmark ændres på det grundlæggende princip, at offentlig partistøtte ydes til de partier og kandidatlistes, der opnår et vist antal stemmer ved de typer valg, som udløser offentlig partistøtte. Det må være op til det parti, der modtager støtten, hvorledes støtten skal anvendes til partiets politiske arbejde. I den forbindelse må det stå partiet frit for at overføre en del af midlerne til organisationer, der understøtter partiets politiske arbejde, f.eks. ungdomsorganisationerne. Udvalget hæfter sig i den forbindelse ved, at den brede definition af politisk arbejde, som er i partistøtteleven i dag, skal opretholdes, jf. afsnit 8.5.8.1.

8.5.4. Den tidsmæssige udstrækning af støtten

Partistøtte udbetales, i det omfang tilskudsmodtageren påregner at afholde udgifter til politisk arbejde i det kalenderår, tilskuddet vedrører. Det er endvidere en betingelse for at få udbetalt det fulde tilskud for det aktuelle kalenderår, at de udgifter, der er afholdt til politisk arbejde i det seneste kalenderår, hvor tilskud er modtaget, mindst svarer til det fulde tilskud for dette år. Partistøtten skal således efter de gældende regler anvendes inden for det konkrete kalenderår og kan hverken anvendes til at dække udgifter, der er afholdt i de(t) foregående år, eller overføres til de(t) følgende år. Støtten kan således ikke bruges spares op til valg, der ikke afholdes i det pågældende år. Der henvises herom til afsnit 4.2. I praksis (med enkelte undtagelser) afholder partierne udgifter, der (mindst) svarer til den offentlige partistøtte, således at de hvert år får udbetalt og anvender den maksimale offentlige partistøtte.

Forud for ændringen af partistøtteleven i 2001 sendte den daværende formand for Folketinget i 1999 et brev til indenrigsministeren og justitsministeren. Af brevet fremgik, at Folketingets Udvalg for Forretningsordenen havde drøftet spørgsmålet og ønskede en periodisering af støtten. En sådan periodisering blev efterfølgende vedtaget.⁵¹² Der henvises herom til afsnit 4.2.1.3.

Udvalget har overvejet, om der er behov for at ændre reglerne, sådan at støtten, der er knyttet til det enkelte kalenderår, ikke nødvendigvis skal bruges i det pågældende kalenderår, men må bruges i hele valgperioden, eller – som en mindre vidtgående løsning – at dele af støtten kan overføres til det eller eventuelt de kommende år.

På den ene side er partierne private organisationer, som i lighed med andre private virksomheder og foreninger selv må kunne bestemme og vurdere, hvornår og hvordan deres penge – herunder den offentlige partistøtte – bruges bedst. Dette kan tale for at ophæve periodiseringskravet.

Det kan synes som et unødvendigt og bureaukratisk krav, at et parti, som f.eks. har planlagt en større og udgiftskrævende aktivitet i januar, skal have brugt alle det foregående års midler med udgangen af december frem for med fordel at kunne skubbe anvendelsen af (nogle af midlerne) til den pågældende januar-aktivitet.

Det vil således være i tråd med de almindelige målsætninger om afbureaukratisering at ophæve periodiseringskravet.

---

⁵¹² Jf. lov nr. 457 af 7. juni 2001 om ændring af lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v. (Frister for ansøgning om og udbetaling af tilskud, præcisering af anvendelseskravet, straf for urigtige erklæringer m.v.).

På den anden side taler den permanente og generelle rolle, som partierne varetager, for fortsat at periodisere støtten, så partistøttereglerne ikke understøtter en struktur, hvor partierne fortrinsvis er aktive i tiden omkring valgene – dvs. på bekostning af den løbende politiske aktivitet uden for valgperioderne. Således ændrer incitamentsstrukturen sig, hvis partierne kan spare op.

En ophævelse af periodiseringskravet ville betyde, at store partier ville kunne opspare et beløb, som nok er proportionalt med størrelsen af partistøtten, men som i absolutte tal ville give store partier en markant fordel i forhold til mindre partier. Eksempelvis vil et lille parti, der får f.eks. 5 mio. kr. årligt i statslig partistøtte, ved en ophævelse af periodiseringskravet kunne opspare 20 mio. kr. over fire år til brug i en valgkamp, mens et stort parti, der modtager f.eks. 25 mio. kr. årligt i statslig partistøtte, vil kunne opspare 100 mio. kr. i samme periode til valgkampen. Da en række af partiernes udgifter, f.eks. til husleje, avis-kampagner o.lign., i vidt omfang er ens for alle partier uanset størrelse – eller i hvert fald ikke svarer til forholdet mellem partiernes stemmer ved et valg – vil en ophævelse af periodiseringskravet give potentiale for et relativt større valgkampsbudget for store partier end for små, og dermed give store partier en fordel i forhold til små partier.

Selv om støtten fortsat afspejler partiernes stemmer ved det seneste valg, vil det således i flere henseender være en større fordel for store partier end for små, hvis der gives adgang til at spare den offentlige støtte op. Dette kan medvirke til at skabe ulige vilkår for partierne.

Den offentlige støtte er desuden kun en del – men dog en væsentlig del – af partiernes indtægter, og periodiseringskravet gælder kun for den offentlige støtte. En opretholdelse af periodiseringskravet fjerner således ikke den mulighed, partierne allerede i dag har for at hensætte midler til f.eks. kommende valgkampe, så længe midlerne kan henføres til private bidrag.

Det er på den baggrund udvalgets opfattelse, at der ikke er tilstrækkeligt behov for at ændre kravet om, at partistøtten skal anvendes til politisk arbejde i det kalenderår, tilskuddet vedrører.

En mellemløsning, hvorefter reglerne åbner mulighed for en overførsel af en vis procentdel – f.eks. op til 20 pct. af partistøtten for et år til det følgende kalenderår – er der efter udvalgets opfattelse heller ikke grund til at indføre.⁵¹³

---

⁵¹³ Se i øvrigt afsnit 4.2.1.3 om DF's og CD's ændringsforslag om en sådan delvis overførselsadgang, som blev stillet til det fremsatte lovforslag om en ændring af partistøtteloven, og som ikke blev vedtaget.

8.5.5. Kompetence og klageadgang

8.5.5.1. Kompetence

8.5.5.1.1. En eller flere myndigheder

At partistøtten både beregnes og udbetales niveaudelt, indebærer ikke nødvendigvis, at kompetencen til udbetalingen også skal niveaudeles. I dag er kompetencen niveaudelt på den måde, at hver enkelt kommune og region udbetaler partistøtte til de kandidatlistor, der er opstillet i den pågældende kommune/region, mens udbetalingen af partistøtte til partier, der er opstillet til folketingsvalg, varetages af Økonomi- og Indenrigsministeriet. Opgaven med at udbetale partistøtte til den siddende indenrigsministers parti overføres efter fast praksis til et andet ministerium (normalt Justitsministeriet) for at undgå habilitetsproblemer.

Det kan overvejes, om udbetalingen i stedet skulle varetages af én myndighed for alle tre typer støtte. I det følgende anføres en række argumenter for og imod en ændring af kompetenceforholdene. En stillingtagen til dette spørgsmål kan imidlertid efter udvalgets opfattelse ikke stå alene, men må ses i sammenhæng med – og afhænger i et vist omfang af – den øvrige regulering af partistøtteområdet.

Til støtte for at lade udbetalingen af partistøtten blive varetaget af én myndighed for alle typer støtte taler, at en samling af kompetencen hos én myndighed kan medføre nogle stordriftsfordele ved at frigøre ressourcer og samtidig sikre en højere grad af ensartet praksis gennem faglig specialisering.

Som reglerne er indrettet i dag, er der tale om overvejende objektive kriterier (antal stemmer opnået ved det seneste valg). Dette taler for at udnytte det effektiviseringspotentiale, der kan ligge i at samle opgaven hos én myndighed. Reglerne rummer dog ikke mulighed for lokale prioriteringer eller lignende, og der er derfor ikke grundlag for at tro, at der ikke allerede er en ensartet praksis hos kommunerne og regionerne.

Hvis reglerne om partistøtte ændres på en sådan måde, at der skal indgå skønsmæssige elementer, kan dette tale for at samle kompetencen hos én myndighed af hensyn til at sikre en ensartet praksis.

Til støtte for at bevare den nuværende kompetencefordeling kan det anføres, at de lokale myndigheder gennem deres kontakt med partierne/kandidatlistor har den bedste mulighed for at vurdere, om de materielle betingelser, der trods alt er forbundet med partistøtten (erklæringen om at ville anvende henholdsvis have anvendt støtten til lokale politiske formål), er opfyldt. Opgaven ligger også i naturlig forlængelse af den kontakt, der under alle omstændigheder vil være mellem kandidatlistor og kommunerne/regionerne om listernes økonomiske og administrative forhold,

herunder vederlag og rettigheder i medfør af lov om kommunernes styrelse og regionsloven. Det forhold, at beregningen og udbetalingen af partistøtten sker med udgangspunkt i de lokale afdelingers deltagelse i valgene i den enkelte kommune og region, taler også for, at det fortsat er myndighederne på både kommunalt, regionalt og statsligt plan, der hver især har kompetencen til at træffe afgørelserne.

Kommunerne og regionerne er desuden ansvarlige for godkendelsen af kandidatlister til kommunale og regionale valg og for opgørelsen af stemmetallene ved valgene.

Endelig taler antallet af kandidatlister i sig selv for, at opgaven varetages lokalt. Ved kommunal- og regionsrådsvalget i 2013 var der i alt 1.042 kommunale kandidatlister og 93 regionale kandidatlister (begge tal inkl. lister med reserverede bogstavbetegnelser, dvs. partier, der også opstiller til folketingsvalg). I forarbejderne til den oprindelige partistøttelov af 1986⁵¹⁴ anføres det i de specielle bemærkninger til §§ 8-11, at det store antal kandidatlister ved kommunale valg i sig selv vil gøre det uhensigtsmæssigt med en central administration af ordningen. Ved kommunalvalget i 1985 var der i alt 2.504 lister ved kommunalvalget. Selv om antallet af kandidatlister er mere end halveret, er der stadig tale om et meget højt antal lister. Det bemærkes, partierne i praksis søger om partistøtte omkring årsskiftet og ikke jævnt fordelt over året. Dette kan medføre en del spidsbelastning, hvis udbetalingen af støtten samles hos én myndighed. Selv om der er tale om objektive kriterier for udbetaling, skal det alligevel kontrolleres, at hver ansøgning overholder en række formalia, f.eks. at der er indsendt erklæring med oplysninger om private bidragsydere, og at den offentlige støtte for det foregående år er brugt, inden støtten kan udbetales.

Det er udvalgets opfattelse, at vurderingen af, hvilken eller hvilke myndigheder der mest hensigtsmæssigt varetager udbetalingen af den offentlige partistøtte og opgaverne i forbindelse hermed, vil bero på, hvordan de materielle regler om partistøtte eventuelt ændres, herunder om der skal indgå skønsmæssige vurderinger i forbindelse med udbetalingerne.

Såfremt der ikke indarbejdes skønsmæssige vurderinger i forbindelse med udbetalingen af offentlig støtte – hvilket udvalget heller ikke har peget på, jf. nedenfor – må det efter udvalgets opfattelse bero på en politisk stillingtagen til fordele og ulemper ved at samle kompetencen hos én myndighed.

8.5.5.1.2. Uafhængig myndighed

Ud over antallet af involverede myndigheder kan der også rejses spørgsmål om, hvorvidt afgørelserne om partistøtte burde træffes af en politisk uafhængig myndighed, f.eks. et nævn.

---

⁵¹⁴ Lovforslag nr. L 80, jf. Folketingstidende 1986-87, 1. samling, tillæg A, spalte 1509.

Selv om en minister ikke er personligt involveret i alle sager i et ministerium eller en styrelse, har ministeren det øverste politiske og retlige ansvar for ministeriets virksomhed, herunder for det tilsyn (og de over-/underordningsbeføjelser), som ministeriet udøver over for underliggende myndigheder.

Det samme gælder for kommunerne og regionerne, hvor kommunalbestyrelsen/regionsrådet styrer kommunens/regionens anliggender, jf. lov om kommunernes styrelse § 2, stk. 1, og regionslovens § 3, stk. 1, og hvor borgmesteren henholdsvis regionsrådsformanden har den øverste daglige ledelse af kommunens/regionens administration, jf. lov om kommunernes styrelse § 31, stk. 3, og regionslovens § 16.

Hvis reglerne om partistøtte ønskes ændret, således at der fra myndighedernes side skal træffes afgørelser af mere skønmæssig karakter, vil mere tale for, at afgørelseskompetencen placeres hos en myndighed, der er helt uafhængig af det politiske system, f.eks. et nævn. Dette gælder f.eks., hvis myndighederne skal træffe afgørelse om modregning i partistøtten på baggrund af private bidrag i form af naturalier, som myndigheden skal værdiansætte. Her kan der – afhængig af en sådan modregningsordning – være behov for at tilføre den kompetente myndighed sagkundskab om prisfastsættelse af sådanne ydelser, f.eks. i form af et nævnsmedlem. Den væsentligste grund til at henlægge afgørelserne til en uafhængig myndighed i en sådan situation vil være at sikre, at der ikke kan rejses tvivl om, at afgørelserne ikke er båret af usaglige, politiske hensyn. Afgørelserne skal både være – og fremtræde – uafhængige af politiske interesser.

Hvis der derimod fortsat skal ligge overvejende objektive kriterier til grund for beregningen af partistøtte, er der ikke de samme hensyn at tage. Afgørelserne skal selvsagt stadig både være – og fremtræde – uafhængige af politiske interesser, men der vil være langt færre situationer, hvor der skal foretages vurderinger i forbindelse med afgørelser om partistøtte.

Hertil kommer hensynet til at undgå knopskydning af den offentlige sektor ved at oprette et organ, der vil medføre ekstra arbejds gange i sagsbehandlingen.

Hvis reglerne om selve partistøtten ikke ændres som beskrevet, ser udvalget ikke noget behov for at henlægge afgørelserne til et nævn eller lignende. Jo mere reglerne ændres i retning af at træffe skønmæssige afgørelser, desto mere vil det tale for, at afgørelserne om partistøtte træffes af en politisk uafhængig myndighed.

I overvejelserne om, hvorvidt afgørelserne skal henlægges til et nævn eller lignende, må endvidere indgå, om kompetencen til at udbetale partistøtte skal samles hos én myndighed eller fortsat skal henlægges til det statslige, regionale og kommunale niveau, der svarer til den type valg, partistøtten

udbetales på grundlag af.⁵¹⁵ Hvis kompetencen samles ét sted, kan det således efter udvalgets opfattelse overvejes, om det er hensigtsmæssigt, at det er en minister, der skal have det administrative ansvar for udbetalingen af alle typer partistøtte, eller om udbetalingen af alle typer partistøtte i stedet med fordel kunne henlægges til et uafhængigt nævn.

8.5.5.2. Klageadgang

Kommuners og regioners afgørelser efter partistøtteleven kan indbringes for Økonomi- og Indenrigsministeriet. Der gælder ingen klagefrister, og ministeriet har fuld prøvelse. Der er ingen klageadgang for de afgørelser, som Økonomi- og Indenrigsministeriet træffer som første instans vedrørende partistøtte fra staten til de partier, der opstiller til folketingsvalg. De afgørelser, som ministeriet træffer – både som første instans og som klageinstans – kan indbringes for Folketingets Ombudsmand og for domstolene.

Indtil 2002 kunne kommuners og amters afgørelser efter partistøtteleven påklages til Partistøttenævnet. Nævnet blev oprettet i 1987 og bestod af 6 medlemmer udpeget af kommunerne og amterne. Nævnet blev nedlagt i 2002 i forbindelse med en sanering i offentlige nævn mv. Erfaringerne havde vist, at amternes og kommunernes afgørelser om partistøtte kun i sjældne tilfælde blev påklaget til Partistøttenævnet. Siden nedsættelsen i 1987 havde nævnet således alene truffet afgørelse i 9 sager, heraf 2 i 2000.⁵¹⁶

Økonomi- og Indenrigsministeriet (og de andre ministeriekonstellationer, som Indenrigsministeriet siden 2002 har indgået i) har kun i yderst begrænset omfang truffet afgørelse som klageinstans efter partistøtteleven.⁵¹⁷ Det meget lave antal klager, som såvel det tidligere Partistøttenævn som Økonomi- og Indenrigsministeriet har behandlet, må ses i lyset af, at grundlaget for beregningen af partistøtten er overvejende objektivt. Således har en stor del af klagesagerne da også handlet om andre forhold end selve beregningen af støtte, herunder f.eks. spørgsmål om betydningen af en overskridelse af fristen for ansøgning om partistøtte. Herudover har Økonomi- og Indenrigsministeriet behandlet et mindre antal klager over afslag på aktindsigt i de erklæringer, som af kandidatlisterne indgives til kommunerne og regionerne efter partistøtteleven.

Vurderingen af behovet for at bevare den nuværende klageadgang afhænger for det første af, om kompetencen til at udbetale partistøtten fortsat skal være niveaudelt. Hvis kompetencen til at

---

⁵¹⁵ Jf. afsnit 8.5.5.1.1.

⁵¹⁶ Jf. afsnit 4.2.1.4.

⁵¹⁷ Der bortses her fra tredjemands klager over kommuners eller regioners afslag på aktindsigt efter offentlighedsloven i de erklæringer, som kandidatlisterne skal indgive med oplysning om bl.a. private bidrag på mere end 20.000 kr. Afgørelserne om aktindsigt kan indbringes for Økonomi- og Indenrigsministeriet, da ministeriet er klageinstans for den underliggende sag om partistøtte, jf. herved offentlighedslovens § 37, stk. 1.

udbetale partistøtte – også for kandidatlisterne – ønskes henlagt til Økonomi- og Indenrigsministeriet, giver det selvsagt ikke mening at opretholde ministeriet som klageinstans. Det vil heller ikke være hensigtsmæssigt at oprette en helt ny klageinstans, som skal behandle klager over Økonomi- og Indenrigsministeriets – ressortministeriets – afgørelser.

Det forhold, at der gennem årene kun er indgivet ganske få klager til Partistøttenævnet og Økonomi- og Indenrigsministeriet, kunne tale for helt at fjerne klageadgangen for kommuners og regioners afgørelser efter partistøtteloven. Omvendt kan det lave antal også tale for at bevare den gældende ordning, da den kun er forbundet med meget få ressourcer.

Hvis reglerne om partistøtte ønskes indrettet sådan, at der indgår skønsmæssige elementer i beregningen af støtten, vil dette i sig selv tale for at bevare klageadgangen. Hvis reglerne om partistøtte ændres, således at de involverede myndigheder skal administrere nye regler, vil dette endvidere i sig selv – uanset om der kommer til at indgå skønsmæssige vurderinger – tale for at bevare klageadgangen. Det vil endvidere tale for at bevare klageadgangen, hvis afgørelserne om partistøtte fortsat skal træffes af niveaudelte myndigheder, dvs. kommunerne, regionerne og Økonomi- og Indenrigsministeriet. På den måde sikres det, at én myndighed bevarer det samlede overblik over området.

Også retssikkerhedsmæssige hensyn taler for at bevare en klageadgang.

Hvis klageadgangen fjernes, vil Statsforvaltningen (det kommunale tilsyn) alligevel – inden for visse rammer – have kompetence til at påse, at kommunernes og regionernes afgørelser overholder lovgivningen. Der vil således ikke nødvendigvis blive tale om nogen reel besparelse, hvis klageadgangen fjernes, men blot om at overføre opgaven til en anden myndighed. Statsforvaltningen har ganske vist ikke pligt til at realitetsbehandle alle sager, men skal dog undersøge en sag nærmere, hvis der er en vis sandsynlighed for en ulovlighed, der ikke er bagatelagtig, og som har betydning for retstilstanden i dag. Der er imidlertid ikke nogen fordele ved at placere opgaven hos en myndighed, som ikke har noget særligt kendskab til området, og som normalt ikke træffer bindende afgørelser.

Sammenfattende taler meget efter udvalgets opfattelse for at bevare den nuværende klageadgang, idet dette dog må vurderes i lyset af, hvor kompetencen til at beregne og udbetale støtten placeres.

8.5.6. Beregningsgrundlag for den offentlige støtte

I dag beregnes den offentlige partistøtte på baggrund af antallet af stemmer ved det/de seneste valg af de typer, som partistøtten udbetales på grundlag af.⁵¹⁸ Udover at regulere selve beløbene for partistøtten⁵¹⁹ kan man overveje at ændre opbygningen af støtten, så den f.eks. til dels består af et grundbeløb, som alle partier uanset størrelse får, eller beregnes på baggrund af antallet af valgte kandidater eller partiets medlemstal.

8.5.6.1. Støtte med et fast grundbeløb

En ordning, hvor støtten udgøres af et fast grundbeløb som supplement til støtten pr. stemme, vil være til gavn for de mindre partier, fordi et fast grundbeløb vil udgøre en større andel af de små partiers indtægter, og grundbeløbet opgjort pr. kandidat vil være større for disse partier. De små partier vil dermed blive mindre sårbare over for udsving i stemmetallene end i dag, og dette vil gøre dem mere konkurrencedygtige med større partier. Det bemærkes i den forbindelse, at der er en række omkostninger, som i vidt omfang er ens for alle partierne, og som grundbeløbet kunne siges at dække. Den konkrete fordel eller ulempe for det enkelte parti vil afhænge af størrelsen af grundbeløbet og tillægsbeløbet pr. stemme.

Heroverfor står, at ydelsen af et grundbeløb svækker sammenhængen mellem offentlig partistøtte og antallet af vælgere og dermed den folkelige opbakning.

Der er endvidere risiko for, at den tankegang, der ligger bag indførelsen af et grundbeløb, kan føre til en argumentation om, at partistøtte (grundbeløbet) også bør tildeles partier, der ikke er opstillingsberettigede, eller som endnu ikke har været opstillet. Dette finder udvalget ikke hensigtsmæssigt, idet udvalget som nævnt lægger vægt på, at den offentlige partistøtte afspejler den vælgermæssige opbakning, således som denne kommer til udtryk ved valgene.

Ydelsen af et fast grundbeløb kan desuden mindske incitamentet til at hverve medlemmer og involvere sig i samfundet, fordi kontingenter og private bidrag kan blive af mindre betydning. Dette afhænger dog af forholdet mellem grundbeløb og støtte pr. stemme samt af størrelsen af de to beløb.

Udvalget finder på denne baggrund ikke anledning til at anbefale indførelsen af et grundbeløb som en del af den offentlige partistøtte.

---

⁵¹⁸ Jf. afsnit 8.5.1.

⁵¹⁹ Jf. afsnit 8.5.7.

8.5.6.2. Støtte pr. mandat

Det kan også overvejes at omlægge støtten pr. afgivet stemme til støtte pr. mandat i det pågældende organ, sådan som det til dels sker i Sverige. Dette vil dog ramme de partier, der uden at have fået et mandat dog har fået en ikke bagatelagtig del af vælgernes stemmer.⁵²⁰ Disse mindre partier, f.eks. kommunale lokallister, kan dermed risikere at miste den støtte, de får i dag. Herved går en del af dynamikken i demokratiet tabt. Vilklårene for de små partier bliver forringet, og det bliver dermed sværere at blive valgt. På den baggrund finder udvalget ikke grundlag for at anbefale denne mulighed.

8.5.6.3. Støtte pr. partimedlem eller opstillet kandidat

Endelig kan det overvejes at omlægge støtte pr. afgivet stemme til støtte pr. partimedlem. En sådan ordning findes i Nederlandene. Ordningen kunne f.eks. udformes sådan, at støtten udgjorde det dobbelte af de kontingenter, som partierne modtager, eller blot et fast beløb pr. partimedlem. Denne ordning ville i høj grad afspejle den opbakning, partierne konstant og løbende har, og ikke blot den opbakning, der kommer til udtryk ved valgene.

Ordningen indeholder imidlertid efter udvalgets opfattelse betydelige ulemper. Dels ville det offentlige udgifter til støtten – og dermed partiernes indtægter – være vanskelige at forudberegne og indrette sig på, fordi partiernes medlemstal kan svinge både i opad- og nedadgående retning. Desuden vil det være meget vanskeligt for myndighederne at kontrollere, om støtten blev udbetalt på korrekt grundlag, fordi grundlaget alene ville udgøres af partiernes egne oplysninger. Der ville ikke være noget objektivt eller faktisk grundlag for støtteberegningen. Ordningen åbner endvidere mulighed for omgåelse – eller i hvert fald utilsigtede virkninger – ved, at partierne kunne spekulere i at hverve medlemmer tæt på opgørelsestidspunktet.

De samme ulemper gør sig gældende for en ordning, hvor der ydes støtte pr. opstillet kandidat til valgene. Dette antal afgør partierne også selv, og dette parameter er dermed uegnet.

---

⁵²⁰ De partier, der bliver ramt af et forslag om støtte pr. mandat, er dem, som har fået mere end 1.000 stemmer ved folketingsvalg (som er grænsen for at opnå partistøtte efter de gældende regler), men som ikke kommer over spærregrensen på 2 pct. og derfor ikke får valgt et eller flere mandater. De kandidatlistor, som har fået mere end henholdsvis 100 og 500 ved kommunal- og regionsrådsvalg, men som på grund af den naturlige/effektive spærregrense ved disse valg ikke får valgt nogen mandater, bliver ligeledes ramt. Den naturlige spærregrense ved kommunal- og regionsrådsvalg afgøres af antallet af medlemmer i det pågældende organ. Har en kommunalbestyrelse et lavt antal medlemmer, skal kandidatlisten opnå en større andel af stemmerne for at vinde en plads, end hvis kommunalbestyrelsen har et højere antal medlemmer. Antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer fastsættes i kommunens styrelsesvedtægt og kan – afhængigt af kommunens størrelse – variere mellem 9 og 31, i Københavns Kommune dog op til 55. I regionerne er der 41 medlemmer af regionsrådene.

På den baggrund finder udvalget ikke grundlag for at anbefale disse ordninger vedrørende et anderledes beregningsgrundlag for partistøtten.

8.5.7. Niveau for den offentlige støtte

Den offentlige støtte til politiske partier i Danmark er (i 2014-tal) 30 kr. pr. stemme på grundlag af det seneste folketingsvalg, 4,25 kr. pr. stemme på grundlag af regionsrådsvalg og 6,75 kr. pr. stemme på grundlag af kommunalbestyrelsesvalg. Den offentlige støtte til politiske partier i Danmark udgør således i alt ca. 41 kr. pr. stemme for de vælgere, der afgiver stemme ved alle de tre valg, der udgør grundlaget for partistøtte i Danmark.

8.5.7.1. Andre lande

Det kan være relevant at se på, hvad niveauet for offentlig partistøtte er i sammenlignelige lande.

I *Norge* udgør den statslige partistøtte ca. 87 NOK (2014-niveau) (ca. 78 kr.⁵²¹) pr. stemme, mens den på lokalt plan (fylkes- og kommuneplan) udgør ca. 28 henholdsvis ca. 12 NOK pr. stemme (ca. 25 henholdsvis 10,80 kr.). Hertil kommer et grundbeløb på ca. 3,4 mio. NOK (ca. 3,07 mio. kr.) i statslig støtte og ca. 48.000 NOK henholdsvis ca. 1.300 NOK (ca. 42.900 henholdsvis 1.180 kr.) i støtte på fylkes- og kommuneplan, som ydes til partier, der har fået mere end en vis andel af stemmerne. Den offentlige støtte til de politiske partier i Norge er således betydeligt højere end i Danmark (i Norge ca. 127 NOK (ca. 114 kr.) pr. stemme plus grundstøtte mod ca. 41 kr. pr. stemme i Danmark).

I *Sverige* ydes der partistøtte på 333.300 SEK (ca. 273.300 kr.⁵²²) pr. mandat i Riksdagen.⁵²³ Hertil kommer kancellistøtte, som ydes til partier, der har fået mere end en vis andel af stemmerne, og som består af et grundbeløb, der højst kan udgøre ca. 5,8 mio. SEK (ca. 4.759.000 kr.), og et tillægsbeløb, der højst kan udgøre ca. 24.000 SEK pr. mandat (ca. 19.900 kr.). Omregnet til støtte pr. stemme ligger den lovregulerede statslige partistøtte i Sverige på omtrent samme niveau som den statslige partistøtte i Danmark.⁵²⁴ Hertil kommer dog den regionale og lokale partistøtte, som

---

⁵²¹ Der er anvendt kurs 90 ved beregning af værdien i DKK af 100 NOK.

⁵²² Der er anvendt kurs 82 ved beregning af værdien i DKK af 100 SEK.

⁵²³ Der er 349 medlemmer af Riksdagen.

⁵²⁴ De to elementer, der indgår i kancellistøtten, er variable, idet den samlede udgift til grundstøtten afhænger af antallet af partier, der er berettiget til grundstøtte, og idet størrelsen af tillægsstøtten til de enkelte partier afhænger af, om partiet indgår i regeringen eller ej. Udgifterne til kancellistøtte vil derfor kunne variere fra én valgperiode til den næste og også inden for samme valgperiode, hvis f.eks. kredsen af regeringspartier ændres.

Der er taget udgangspunkt i følgende udregning: (333.300 SEK * 349 medlemmer) + (8 partier * 5,8 mio. SEK i grundstøtte) samt tillægsstøtte på mellem 16.350 og 24.300 SEK til 349 medlemmer. Dermed vil den samlede støtte opgjort pr. gyldig stemme (6.231.573) ligge mellem 27,03 og 27,47 SEK (forskellen mellem 349 ikke-

ikke er lovreguleret i Sverige, og hvis størrelse udvalget ikke har oplysninger om. Afhængig af størrelsen af den regionale og lokale partistøtte, der rent faktisk udbetales i Sverige, vil det samlede offentlige støtteniveau i Sverige kunne være på et højere niveau end det danske.

I *Nederlandene* udgøres den offentlige partistøtte af et basisbeløb på 178.384 € (ca. 1.327.177 kr.⁵²⁵), et beløb på 51.740 € (ca. 384.946 kr.) pr. mandat i Parlamentets Andetkammer eller Førstekammer og et beløb pr. partimedlem svarende til 1.953.202 € (ca. 14.531.823 kr.) delt med det totale antal af alle medlemmer af de partier, der modtager støtte.

Reglerne giver endvidere mulighed for efter nogle nærmere angivne betingelser at yde støtte til politisk-videnskabelige tænketanke, politiske ungdomsorganisationer og institutioner til udenlandske aktiviteter.

Såfremt partiet har en politisk-videnskabelig institution (tænketank), ydes yderligere et basisbeløb på 125.287 € (ca. 932.135 kr.) samt et beløb på 12.877 € (ca. 95.805 kr.) pr. mandat i Parlamentets Andet- eller Førstekammer. Endvidere er der et samlet beløb på 2 x 502.223 € (ca. 7.473.078 kr.) (opgøres pr. mandat og pr. medlem) til støtte til partiernes politiske ungdomsorganisationer, et samlet basisbeløb på 615.000 € (ca. 4.575.600 kr.) og et samlet mandatbeløb på 885.000 € (6.584.400 kr.) til partiernes institutioner til udenlandske aktiviteter.

Støtten ydes til politiske partier, der har deltaget i de seneste valg til Parlamentets Andetkammer eller Førstekammer og har fået tildelt mindst ét mandat i Parlamentets Andetkammer eller Førstekammer. Herudover skal partiet have mindst 1.000 medlemmer, der alle skal have møde- og stemmeret for partiet, og medlemmerne skal hver betale et årligt kontingent på mindst 12 € (ca. 89 kr.).⁵²⁶

Der ydes ingen offentlig økonomisk støtte til politiske partier på regionalt og kommunalt plan.

En beregning med udgangspunkt i de 9 partier, som fik sæde i Parlamentets Andetkammer ved valget i *Nederlandene* den 12. september 2012, og som forudsættes at opfylde kravene til størrelse mv., giver en støtte pr. stemme på 1,61 € (ca. 11,98 kr.).⁵²⁷

---

regeringsmedlemmer og 349 regeringsmedlemmer), svarende til ca. 22 kr. Det korrekte tal må ligge derimellem. Der er anvendt tal fra det svenske valg i september 2014, som er hentet fra Riksdagens hjemmeside pr. 19. september 2014: <http://www.val.se/val/val2014/slutresultat/R/riks/index.html>.

⁵²⁵ Der er anvendt kurs 7,44 ved beregning af værdien i DKK af 100 €.

⁵²⁶ Udvalget er ikke bekendt med oplysninger om det samlede antal medlemmer af politiske partier, der er en forudsætning for at udregne den samlede partistøtte, herunder opgjort pr. stemme.

⁵²⁷ Der er taget udgangspunkt i følgende udregning: (178.384 € * 9 partier) + (225 mandater i Parlamentets Andetkammer og Førstekammer * 51.740 €) + (den maksimale pulje til fordeling ud fra partiernes medlemstal

Hertil kommer den særlige øremærkede støtte til politisk-videnskabelige tænketanke, politiske ungdomsorganisationer og institutioner til udenlandske aktiviteter. Regnes denne støtte med, udgør den samlede støtte (maksimalt) 2,20 € pr. stemme (ca. 16,37 kr.).

Den offentlige partistøtte i Nederlandene ligger således markant lavere end den danske.

I *Tyskland* tildeles statslig partistøtte inden for en relativ og en absolut overgrænse, som er nærmere angivet i lovgivningen. Partistøtten er betinget af, at partiet har opnået en vis andel af stemmerne ved seneste valg til Europa-Parlamentet, Forbundsdagen og Landdagen.

Støtten udgøres af 0,85 € (ca. 6,32 kr.) for hver gyldig stemme op til 4 millioner. Har partiets liste modtaget flere end 4 millioner gyldige stemmer, modtager partiet 0,70 € (ca. 5,21 kr.) for hver gyldig stemme over 4 millioner. Hertil kommer 0,38 € (ca. 2,83 kr.) for hver euro, partiet har modtaget i private bidrag (medlemskontingenter, bidrag fra valgte repræsentanter og lovligt modtagne donationer). Det er kun bidrag op til 3.300 € (ca. 22.550 kr.) pr. bidragsyder, der tages i betragtning.

Den ovenfor nævnte relative overgrænse indebærer, at den statslige partistøtte ikke må overstige summen af visse typer af partiets indtægter (bl.a. bidrag fra medlemskontingenter, bidrag fra valgte repræsentanter og lignende regelmæssige bidrag, gaver fra fysiske personer, gaver fra juridiske personer, indtægter fra egne midler, samt indtægter fra trykkevirksomhed og anden indtægtsgivende virksomhed).

Den absolutte overgrænse er et samlet årligt beløb for den statslige finansiering af alle partierne, som er fastsat i loven, og som ikke må overstiges. Den absolutte overgrænse var i 2012 på 150,8 € millioner (ca. 1.121.952.000 kr.). Når den statslige partistøtte skal fordeles, fastlægges først de beløb, der efter den relative overgrænse tilfalder hvert parti, og derefter den absolutte overgrænse. Hvis summen af de beløb, der efter den relative overgrænse tilfalder hvert parti, overstiger den absolutte overgrænse, er partierne kun berettiget til en forholdsmæssig del af den absolutte overgrænse svarende til forholdene mellem de beløb, der efter den relative overgrænse tilfalder hvert parti. Det forhold, at partierne modtager statslig partistøtte svarende til omfanget af private bidrag til partiet, ændrer således ikke på, at den statslige partistøtte skal ydes inden for den absolutte overgrænse.

1.953.202 €) / antallet af gyldige stemmer ved seneste Parlamentsvalg 9.424.235. Antallet af partier og gyldige stemmer stammer fra Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/Dutch_general_election_2012#Results.

Hvis der tages udgangspunkt i den absolutte overgrænse, udgør den tyske statslige partistøtte maksimalt 3,40 € (ca. 25,30 kr.) pr. stemme afgivet ved det seneste valg til Bundestagen.⁵²⁸

Udvalget har ingen oplysninger om den partistøtte, der ydes på kommunalt eller amtligt niveau i de enkelte delstater (Länder), men har alene foretaget en beregning af den partistøtte, der ydes ved valg til Europa-Parlamentet, Forbundsdagen og landdagene. Denne beregning viser, at den statslige partistøtte i Tyskland er noget lavere end den offentlige partistøtte i Danmark.

Da partistøtten i de omtalte lande består af en lang række forskellige og variable elementer, og som for nogle landes vedkommende også beror på løbende, lokale prioriteringer eller partiets egen indsats i forhold til at skaffe sig private bidrag, er det meget vanskeligt at sammenligne ordningerne direkte. Det ligger dog fast, at den samlede offentlige partistøtte i Norge er højere end i Danmark. Om de nærmere forhold i de nævnte lande henvises til kapitel 6 om fremmed ret.

8.5.7.2. Udvalgets overvejelser om støtteniveauet

Medlemstallene i navnlig de store partier har i mange år været støt faldende. Dette indebærer, at partiernes kontingentindtægter også er faldende. Nogle partier, navnlig de mindre, har dog stigende medlemstal, men set under ét har partierne langt færre medlemmer end for 50 år siden.⁵²⁹

Der tages i det følgende udgangspunkt i, at partierne fortsat må modtage privat støtte.⁵³⁰ Om overvejelser om modregning henvises til afsnit 8.6.

I det omfang der indføres en højere grad af åbenhed om private bidrag til politiske partier, må dette forventes at få den konsekvens, at partierne modtager færre eller mindre private bidrag. Det må således anses som forventeligt, at nogle bidragsydere vil være mere tilbageholdende med at give (større) bidrag, hvis f.eks. størrelsen af bidraget skal oplyses sammen med bidragsyderens navn. Bidragsyderens navn skal allerede i dag offentliggøres, hvis bidraget overstiger 20.000 kr.

Det kan derfor overvejes at forhøje den offentlige partistøtte for at kompensere for denne mekanisme. Det må således efter udvalgets opfattelse tages i betragtning, at de politiske partier udfører vigtige samfundsmæssige og demokratiske funktioner. Det er ikke hensigten med udvalgets forslag og anbefalinger, at partierne samlet set skal stilles økonomisk dårligere.

---

⁵²⁸ Der var 44,31 mio. vælgere, der deltog i valget til Bundestagen den 22. september 2013, jf. Bundestagens hjemmeside: http://www.bundestag.de/bundestag/wahlen/wahlergebnisse_2013/213818.

⁵²⁹ Kilde: Folketingets hjemmeside:

http://www.ft.dk/Folketinget/Oplysningen/Partier/~/_/media/Pdf_materiale/Pdf_download/Folketingets%20Oplysning/Partiernes%20medlemstal%20fra%201960.pdf.ashx

⁵³⁰ Se herom afsnit 8.2.

På den ene side kan der argumenteres for, at højere offentlig støtte vil gøre partierne mindre afhængige af private bidrag. Risikoen for, at private interesser tilgodeses i for høj grad, vil – i hvert fald teoretisk – kunne mindskes ved at lade en større del af partiernes indtægter komme fra offentlig støtte. Der kan også peges på den funktion og rolle, partierne har i samfundet, som en selvstændig begrundelse for i højere grad end i dag at lade dem være offentligt finansieret. Forskellene i partiernes holdninger og dermed de segmenter, de henvender sig til, giver dem også forskellige muligheder for at skaffe sig indtægter baseret på private bidrag. En højere offentlig støtte vil gavne de partier, der ikke får støtte af organisationer, fagforeninger, virksomheder mv.

På den anden side kan det anføres, at en forøgelse af den offentlige partistøtte vil medvirke til et system, hvor partierne får en øget økonomisk afhængighed af det offentlige. Dette indebærer en risiko for, at partierne udvikler sig til foreninger, der ikke har – og ikke har behov for – den samme kontakt med sine medlemmer og vælgere. Hvis den offentlige støtte øges, kan det således give indtryk af, at medlemmerne ikke i samme omfang behøver at støtte partierne økonomisk (f.eks. via kontingentet), ligesom incitamentet til at hverve nye medlemmer og skaffe sig private bidrag mindskes. Dette kan flytte partiernes fokus fra også at arbejde som vælgerforeninger til udelukkende at koncentrere kræfterne om valgkampagner. Dette kan skade den folkelige opbakning til partierne.

Partierne er som private foreninger også naturligt privat finansieret. Det står dem – med forbehold for, hvilken regulering der indføres – frit for, om og i givet fald på hvilke vilkår og i hvilket omfang de vil modtage private bidrag, og de bestemmer selv, hvordan de vil bruge den del af deres indtægter, som ikke stammer fra den offentlige støtte.

Det er efter udvalgets opfattelse heller ikke ønskeligt, at partierne ikke modtager private bidrag, fordi modtagelse af private bidrag markerer partiernes folkelige opbakning og forankring i samfundet. Private bidrag er således også en måde, hvorpå vælgere eller andre kan agere eller give deres holdning til kende politisk.

Samlet set skal der næppe lægges for meget vægt på argumentet om, at højere offentlig støtte i sig selv kan føre til mindre direkte afhængighed af specifikke private interesser, jf. ovenfor – i hvert fald ikke, medmindre højere offentlig støtte kombineres med f.eks. modregningsordninger.⁵³¹

Hvorvidt støttebeløbene bør forhøjes, er efter udvalgets opfattelse i første række et politisk spørgsmål, som bør vurderes i sammenhæng med, hvilke andre ændringer i partistøtteordningen, herunder vedrørende åbenhed om private bidrag, der ønskes. Vurderingstemaet er, om partierne har tilstrækkelige midler til at varetage deres opgaver.

---

⁵³¹ Jf. herom afsnit 8.6.

Det kan i den forbindelse efter udvalgets opfattelse overvejes at forhøje støtten som kompensation for et krav om offentliggørelse af enkeltbidragets størrelse samt en sænkelse af beløbsgrænsen for offentliggørelse af private bidrag. Et krav om offentliggørelse af størrelsen af det samlede bidrag fra samme private bidragsyder i løbet af en given periode (kalenderåret) vil antagelig føre til selvstændige overvejelser hos bidragsyder og bidragsmodtager om, hvor stort et beløb fra bidragsyder der skal offentliggøres som en gave til bidragsyder, og vil derfor antagelig føre til en nedgang i størrelsen af de private bidrag. En forhøjelse af støtten vil i givet fald skulle ske generelt for alle støtteberettigede partier og vil ikke – medmindre andre støtteelementer skulle indbygges i ordningen – kunne indrettes efter den faktiske indtægtsnedgang i den private støtte, som det enkelte parti eventuelt ville erfare. Det må bero på en politisk vurdering, om og i givet fald med hvor meget støttebeløbene bør forhøjes. En mulig fremgangsmåde kunne være en forhøjelse med f.eks. 10 eller 20 pct.

8.5.8. Betingelser for modtagelse af offentlig støtte

Efter de gældende regler skal den offentlige støtte anvendes til politisk arbejde her i landet. Udbetalingen er betinget af, at der indsendes en erklæring til den myndighed, der udbetaler tilskuddet, om hvilke udgifter der mindst påregnes afholdt til politisk arbejde i det kalenderår, tilskuddet vedrører.⁵³²

8.5.8.1. Definitionen af ”politisk arbejde”

Begrebet ”politisk arbejde” defineres bredt i partistøttelovens § 1, stk. 2. Som politisk arbejde anses enhver aktivitet, der tager sigte på at fremme valg her i landet af en eller flere kandidater eller fremme et bestemt resultat af en folkeafstemning her i landet ved

1. at udbrede kendskabet til bestemte politiske synspunkter,
2. at etablere og drive organisationer (dvs. en eller flere organisationer inden for eller uden for partiet),
3. at samarbejde med andre organisationer (dvs. f.eks. også andre politiske partier her i landet og i udlandet, og internationale organisationer) eller
4. på anden måde (dvs. på enhver anden måde end ved de ovenfor opregnede aktiviteter).

Udvalget har overvejet, om denne definition bør præciseres. Udvalget hæfter sig dog ved, at det er vanskeligt autoritativt at regulere, hvornår der er tale om politisk arbejde. Reglerne måtte i givet fald tage højde for, at partierne har forskellige opfattelser af, hvilke aktiviteter der er hensigtsmæssige over for deres potentielle vælgerskare.

---

⁵³² Om disse krav, der har sammenhæng med kravet om periodisering, henvises til afsnit 8.5.4.

Udvalget finder den nuværende brede definition hensigtsmæssig. Under forudsætning af, at der vil blive tale om ændringer i de øvrige regler om støtte til politiske partier (f.eks. om regnskabspligten og åbenhed om den private støtte) finder udvalget ikke grundlag for at foreslå ændringer i selve definitionen af politisk arbejde i partistøtteleven.

8.5.8.2. Kontrol af, hvad pengene bruges til

En indholdsmæssig kontrol af, om de offentlige tilskud er anvendt efter reglerne, dvs. til politisk arbejde, hænger sammen med reglerne om regnskabs- og revisionspligt. Hvis der fastsættes mere detaljerede regnskabsregler end i dag, og hvis der fastsættes revisionspligt, kan kontrollensynet varetages derigennem. Der vil i så fald ikke være samme behov for at foretage en selvstændig kontrol af, om partistøtten er anvendt til politisk arbejde.⁵³³

Udvalget har overvejet, hvorvidt betingelserne for udbetaling bør ændres (skærpes), således at en institution uden for partiet fører kontrol med, at den offentlige støtte reelt er anvendt til politisk arbejde her i landet.

Til støtte herfor kan det anføres, at det er rimeligt at forlange, at offentlige skatte kroner rent faktisk anvendes til aktiviteter, der udgør politisk aktivitet, og at det offentlige i mange andre sammenhænge foretager kontrol af, om bevilgede midler er lovligt anvendt.

På den anden side giver det efter udvalgets opfattelse anledning til principielle overvejelser at pålægge en offentlig myndighed (eller evt. Folketinget) at vurdere, om et politisk partis virksomhed kan karakteriseres som ”politisk arbejde”, herunder f.eks. om partiet udfører tilstrækkeligt mange politiske aktiviteter, eller om partiets arrangementer begunstiger nogle enkeltmedlemmer i så høj grad, at der bliver tale om ydelser til de pågældende personer. Som anført har de enkelte partier forskellige vælgerskarer og lægger forskellig vægt på deres rolle. Ud fra en demokratisk synsvinkel er der knyttet principielle betænkeligheder ved at lade institutioner uden for et parti bedømme, om partiets virksomhed er støtteberettiget.

Hensynet til afbureaukratisering taler også for ikke at stille formalitetskrav, der kan opfattes som formynderiske.

Samlet set finder udvalget ikke anledning til at anbefale, at der af en institution uden for partiet føres kontrol med partiernes anvendelse af den offentlige partistøtte ud over det, der følger af udvalgets anbefalinger om regnskabs- og revisionspligt.

---

⁵³³ Der henvises herom til afsnit 8.4 om partiernes regnskabspligt.

8.5.8.3. Formelle krav til udbetaling af støtten

8.5.8.3.1. Formelle krav i form af åbenhed om private bidrag og regnskabspligt

Som anført i afsnit 8.4.1.2 er det udvalgets opfattelse, at hensynet til åbenhed og gennemsigtighed taler for, at samtlige dele af et parti skal være omfattet af en regnskabspligt, uanset om de modtager offentlig støtte. Ved udmøntningen af en sådan ordning bør der tages hensyn til såvel partiernes forskellige måder at organisere sig på som ønsket om at undgå unødige bureaukratisering.

Efter udvalgets opfattelse bør udbetaling af offentlig partistøtte være betinget af, at partiet har opfyldt den regnskabspligt, som udvalget foreslår. Dokumentation for opfyldelse af denne regnskabspligt kan lettest ske ved et krav om, at partiet fremlægger det regnskab, partiet har pligt til at aflægge. Herved sikres, at den myndighed, der udbetaler partistøtte, kan kontrollere, at regnskabet opfylder de krav, der stilles til regnskabsaflæggelsen.

Det regnskab, partiet har pligt til at fremlægge som betingelse for udbetaling af offentlig partistøtte, bør være det seneste regnskab, partiet efter reglerne skal aflægge. Som anført i afsnit 8.4.3.1 anbefaler udvalget, at alle de enheder, som fremover vil skulle aflægge regnskab, skal gøre dette senest 4 måneder efter regnskabsårets afslutning. På denne baggrund forekommer det hensigtsmæssigt at gøre udbetaling af partistøtte for et givet kalenderår betinget af fremlæggelse af regnskab for regnskabsåret forud for kalenderåret.

Udbetaling af offentlig partistøtte på grundlag af folketingsvalg bør som hidtil være betinget af, at partiet fremlægger regnskabet for partiets landsorganisation.

Som anført i afsnit 8.4.4.1 bør der efter udvalgets opfattelse stilles krav om, at partiets landsorganisations regnskab skal revideres af en godkendt revisor. På denne baggrund forekommer det naturligt at forlange, at det regnskab for partiets landsorganisation, partiet skal fremlægge som betingelse for at modtage offentlig partistøtte, skal være revideret af en godkendt revisor.

Tilsvarende bør udbetaling af kommunal og regional partistøtte være betinget af, at partiet fremlægger regnskabet for den eller de relevante dele af partiets organisation. Som nævnt i afsnit 8.4.1.2 er det udvalgets opfattelse, at samtlige dele af et parti skal være omfattet af en regnskabspligt. På den baggrund bør udbetaling af kommunal og regional partistøtte være betinget af, at partiet fremlægger regnskabet for den eller de relevante dele af partiets organisation. Herved sikres, at den myndighed, der udbetaler kommunal og regional partistøtte, på samme måde som den myndighed, der udbetaler statslig partistøtte, kan kontrollere, at regnskabet opfylder de krav, der stilles til regnskabsaflæggelsen.

Ved afgrænsningen af, hvilken eller hvilke dele af partiets organisation et regnskab skal vedrøre for at skulle fremlægges som betingelse for kommunal og regional partistøtte, må man tage udgangspunkt i, at det skal sikres, at samtlige dele af partiets organisation opfylder deres regnskabspligt. Med andre ord skal kommunal og regional partistøtte være betinget af, at regnskaber, der dækker alle andre dele af partiets organisation end landsorganisationen, skal fremlægges. Dette må også gælde de dele af regnskaberne, der vedrører partiets underorganisationers virksomhed i forbindelse med folketingsvalg og Europa-Parlamentsvalg.

Ved afgrænsningen af, hvornår et regnskab for en given del af partiets organisation skal henføres til kommunal eller regional partistøtte, kan man tage udgangspunkt i, at de dele af partiets organisation, som geografisk omfatter hele kommunen eller en del af kommunen, henføres til kommunal partistøtte, og at de øvrige dele af partiets organisation henføres til regional partistøtte.

8.5.8.3.2. Udskydelse af udbetalingstidspunkt

Det kan i den forbindelse overvejes, om det vil være hensigtsmæssigt at udskyde udbetalingstidspunktet til f.eks. tidligst 1. juni, sådan at der vil kunne foreligge et revideret regnskab for det foregående kalenderår, når tilskuddet udbetales. Når tilskuddene i dag udbetales (partistøtten kan og bliver i praksis udbetalt meget tidligt i kalenderåret), foreligger der kun regnskab for det forrige år, dvs. for aktiviteter, der ligger 1-2 år tilbage i tiden. Hvis der er fejl i regnskabet som følge af partiets misforståelse af reglerne, eller partiet har glemt at tage enkelte private bidrag i betragtning, går der i dag meget lang tid, før partiet naturligt har dialog med myndighederne herom i forbindelse med udbetaling af den offentlige støtte.

Af hensyn til sammenhængen mellem udbetalingen af den offentlige partistøtte og aflæggelsen af partiets regnskab anbefaler udvalget, at de to ting tidsmæssigt knyttes sammen, således at udbetalingen af den offentlige støtte kan ske inden for en kortere periode efter aflæggelsen af regnskabet. F.eks. kunne man forestille sig en ordning, hvor udbetalingen af den offentlige støtte kunne ske inden for 1 måned efter aflæggelsen af regnskabet. Som det fremgår af afsnit 8.4 om partiernes regnskabspligt, anbefaler udvalget, at fristen for aflæggelse af regnskab fremrykkes til 1. maj.

En sådan tidsmæssig sammenhæng kan ganske vist indebære, at den offentlige partistøtte udbetales på et senere tidspunkt af året end i dag, hvor udbetalingen principielt kan ske fra årets begyndelse. De partier, der aflægger regnskab før udløbet af den fremrykkede frist herfor, vil imidlertid få udbetalt den offentlige støtte uden at skulle afvente fristens udløb. Dette ville være et selvstændigt incitament til hurtigere regnskabsaflæggelse og dermed hurtigere adgang for offentligheden til at gennemse regnskabet.

Spørgsmålet, om man skal kunne modtage privat støtte, hvis man også vil modtage offentlig støtte, behandles i afsnittet om modregning,⁵³⁴ da et forbud mod privat støtte som betingelse for at modtage offentlig støtte vil virke på samme måde – og dermed skulle bæres af de samme hensyn – som en 100 pct. modregningsordning.

8.5.8.3.3. Andre formelle krav

Spørgsmålet om, hvorvidt man kan stille yderligere betingelser for den offentlige støtte i form af åbenhed om private bidrag, afhænger af overvejelserne om dette spørgsmål. Der henvises herom til afsnit 8.3.

8.6. Modregning i partistøtten

Det fremgår af udvalgets kommissorium, at udvalget bl.a. skal beskrive modeller, hvor politiske partier i større eller mindre omfang skal vælge mellem offentlig eller privat økonomisk støtte.

Det kan i den forbindelse overvejes, om private bidrag til politiske partier burde modregnes i den offentlige støtte.

I denne sammenhæng kan der også rejses spørgsmålet, om politiske partier overhovedet må modtage private bidrag, hvis de også vil modtage offentlig støtte. Et sådant forbud mod at modtage private bidrag svarer i praksis til en 100 pct. modregningsordning. En 100 pct. modregningsordning indebærer således reelt, at partierne skal vælge, om de vil være offentligt eller privat finansierede.

Den offentlige partistøtte udbetales kun, hvis partierne søger om den. Ved et forbud mod private bidrag eller en 100 pct. modregningsordning vil partier, der modtager eller forventer at modtage mere i private bidrag end i offentlig støtte i et givent kalenderår, miste incitamentet til at søge om offentlig støtte, idet hele støtten vil forsvinde som følge af modregningen. Sådanne partier må derfor forventes at blive 100 pct. privat finansierede (i de år, hvor dette gør sig gældende).

For partier, der modtager eller forventer at modtage mindre i private bidrag end i offentlig støtte, vil et forbud mod private bidrag eller en 100 pct. modregningsordning indebære, at de mister en andel af den offentlige støtte svarende til den samlede størrelse af private bidrag. Partierne får derfor ikke noget incitament til at skaffe sig private bidrag.

Også ordninger med delvis modregning i den offentlige støtte for private bidrag kan overvejes. Ved en delvis modregningsordning vil det altid være en fordel for et parti at søge om offentlig støtte som

---

⁵³⁴ Jf. afsnit 8.6.

delvis supplement til den private støtte, da det i så fald kun vil være en vis andel af den private støtte, der modregnes i den offentlige.

Det bagvedliggende ønske for disse ordninger er at gøre partierne mindre afhængige af private midler og interesser og dermed øge den økonomiske lighed mellem partierne. Modregning er således et andet middel til at undgå risikoen for private aktørers utilbørlige påvirkning af partierne – eller blot mistanken herom, men modregning øger ikke i sig selv åbenheden om partiernes økonomiske forhold. Fordele og ulemper ved modregning er nærmere omtalt nedenfor i afsnit 8.6.2.

8.6.1. Indholdet af en modregningsordning

Hvis man ønsker en modregningsordning, må der som nævnt ovenfor tages stilling til, om modregningen skal være fuldstændig eller delvis, samt i givet fald med hvilken procentsats modregningen skal ske. Det forudsættes, at modregningen skal gælde med samme procentsats for alle partier. Man må også tage stilling til, om modregningen skal gælde med samme procentsats ved alle typer valg.

Man må endvidere tage stilling til, om modregningsordningen skal være obligatorisk for alle partier, der ønsker at modtage offentlig støtte, eller om partierne skal kunne vælge, om partierne ønsker at modtage et højere offentligt støtteniveau med en modregningsssats (eller et forbud mod at modtage private bidrag) eller et lavere offentligt støtteniveau uden modregning (og med tilladelse til at modtage private bidrag).

Der skal i den forbindelse tages stilling til, om partierne skal vælge ordning før udbetalingen af den offentlige støtte, dvs. på forhånd frasige sig evt. private bidrag.

Hvis man ønsker en modregningsordning, må der tages stilling til, hvilke typer af privat støtte der skal modregnes. Ud over egentlige pengebidrag har partierne – dog i meget forskelligt omfang – indtægter fra f.eks. salg af reklameartikler og publikationer, renter og salg af ejendomme. Uanset at sådanne salg af aktiver ikke i sig selv udgør private bidrag, kan man overveje, om en sådan indtægt for partiet bør modregnes i den offentlige støtte. Hertil kommer ikke-økonomisk støtte i form af f.eks. reklamekampanjer betalt af organisationer, som efter de gældende regler indgår i regnskabet som private bidrag, hvis de er aftalt med eller bestemt af partiet.

Hvilke konsekvenser en modregningsordning skal have for størrelsen af den offentlige partistøtte – altså hvor meget støtten skal stige, for at partiernes samlede økonomiske forhold ikke ændres væsentligt – afhænger af, hvor store eller små private bidrag der skal til, før modregningen skal slå effektivt igennem, og om modregning skal være fuld eller delvis.

8.6.2. Fordele og ulemper ved indførelse af en modregningsordning

En modregningsordning ud fra de nuværende satser for offentlig partistøtte vil indebære en indtægtsnedgang for de partier, der modtager private bidrag.

Ordningen vil ramme partierne forskelligt afhængig af deres nuværende indtægtsprofiler. Dette kan imidlertid siges om enhver form for regulering af partiernes økonomi, bortset fra en ren forhøjelse af den offentlige støtte.

Hvis det ikke er hensigten samlet set at forringe det økonomiske grundlag for partierne, vil det være nødvendigt samtidig at forhøje den offentlige partistøtte. For partierne set under ét udgør private bidrag således i dag en betydelig del af partiernes indtægter, men der er dog meget store forskelle på, hvor store private bidrag partierne modtager, og hvor stor en del af partiernes indtægter der hidrører fra private bidrag, herunder også forskelle fra år til år (herunder f.eks. i valgår).

Sammenlignet alene med den offentlige partistøtte svarer private bidrag (ekskl. medlemskontingent) for partierne set under ét til ca. 16 pct. af den offentlige støtte i 2012 (ikke-valgår). Tallet dækker dog over store forskelle, i den ene yderlighed under 1 pct. af den offentlige støtte til i den anden yderlighed ca. 90 pct. af den offentlige støtte.

I 2011, som var et valgår, var tallene markant anderledes, men dækkede også over et meget stort spænd. Private bidrag (ekskl. medlemskontingent) svarede i dette år til ca. 87 pct. af den offentlige støtte. I den ene yderlighed svarede bidragene til ca. 13 pct. af den offentlige støtte, og i den anden yderlighed til ca. 650 pct. af støtten.

For de partier, som har private bidrag som en stor del af deres indtægt, vil en modregning i den offentlige støtte føre til en mærkbar indtægtsnedgang.

En modregningsordning, som er kombineret med forøgelse af den offentlige støtte, kan på den ene side bevirke, at en større del af partiernes indtægtsgrundlag udgøres af offentlige midler. Den offentlige støtte afspejler vælgernes opbakning og kan dermed føre til relativt større lighed i vilkårene for partierne. Ordningen vil dermed også understrege, at partierne udgør væsentlige samfundsmæssige institutioner, der som sådanne primært er offentligt finansierede, og vil understøtte princippet om, at hver vælger har én stemme.

For de partier, der ikke får så store private bidrag, vil ordningen kun få begrænset betydning, medmindre der samtidig sker en forhøjelse af den offentlige partistøtte. En modregningsordning kombineret med forhøjelse af den offentlige støtte vil gøre disse partier mere konkurrencedygtige, og gøre, at de økonomisk kommer på niveau – eller i hvert fald mere på niveau – med de partier, der

i højere grad modtager private bidrag. Den offentlige partistøtte kan således ses som kompensation for manglende private bidrag i lyset af, at partierne er vigtige samfundsmæssige institutioner.

Hvis et privat bidrag fører til en tilsvarende eller delvis (f.eks. 50 pct.) reduktion i den offentlige støtte, mindskes incitamentet desuden til at modtage – og skaffe sig – private bidrag. Hermed mindskes risikoen for, at politiske partier på utilbørlig vis lader sig påvirke af private interesser – i yderste konsekvens risikoen for egentlig korrupsion. Det må således som udgangspunkt lægges til grund, at effekten af den politiske indflydelse, en bidragsyder kan opnå gennem sit bidrag, blandt andet er afhængig af bidragets størrelse og bidragets nettopåvirkning af bidragsmodtagerens økonomi. En delvis modregning af private bidrag i den offentlige støtte vil gøre, at en privat bidragsyder vil skulle give et højere bidrag til partiet for at bibeholde nettopåvirkningen af partiets økonomi som følge af sit private bidrag. Groft sagt gør modregning det dyrere at købe sig til politisk indflydelse. Samtidig reduceres dog den legitime politiske deltagelse, der for vælgere, virksomheder, organisationer mv. også ligger i at yde økonomiske bidrag til partierne, i sin økonomiske betydning for modtageren af bidraget.

På den anden side kan det anføres, at en modregningsordning fører til, at politiske partiers økonomiske grundlag fuldstændig eller delvis gøres afhængig af lovgivningsmagtens beslutning om niveauet for offentlig partistøtte. Man må overveje, om en sådan ordning er ønskelig i betragtning af partiernes karakter af private foreninger, der ubundet af lovgivningsmagten kan udøve deres politiske virksomhed. Heri indgår også hensynet til, at et parti som privat forening selv kan vælge sine offentlige eller private finansieringskilder, hvilket taler for, at lovgivningsmagten bør afstå fra at påvirke et partis valg af finansieringskilde ved en modregningsordning.

Hertil kommer som nævnt hensynet til borgeres og virksomheders mulighed for at påvirke et partis økonomiske vilkår ved ydelse af økonomisk støtte som en manifestation af borgerens eller virksomhedens politiske holdning. Dette er efter udvalgets opfattelse en legitim form for deltagelse i demokratiet, og udvalget anser det derfor for uhensigtsmæssigt, at en modregningsordning mindsker incitamentet til at skaffe sig eller at yde private bidrag.

Det er en ubekendt faktor, hvordan bidragsyderne vil reagere ved indførelsen af en modregningsordning. Det må dog antages, at en fuldstændig modregningsordning væsentligt vil mindske interessen i at yde – og modtage – private politiske bidrag, medmindre det på forhånd ligger fast, at partiet modtager så store private bidrag, at der pga. modregning ikke er nogen fordel ved at søge om offentlig støtte. Dette kan påvirke den måde, partierne vil virke politisk på.

En modregningsordning kan også risikere at føre til flere kampagner betalt af andre, men uden at det sker efter aftale med partiet. Sådan indirekte støtte udgør ikke privat støtte i

partiregnskabslovens forstand og skal derfor ikke omtales i partiernes regnskaber. Der vil dermed ikke være åbenhed om sådan støtte.

Endelig indebærer en modregningsordning væsentligt mere administration hos de involverede myndigheder.

Disse hensyn taler efter udvalgets opfattelse imod indførelsen af en modregningsordning eller i hvert fald for at begrænse modregningsordningen.

8.6.3. En konkret modregningsordning

Hvis man efter en afvejning af de hensyn, udvalget har anført i afsnit 8.6.2, ønsker at indføre en modregningsordning, kan det overvejes at gøre modregningen delvis. Herved mindskes muligheden for at øve utilbørlig politisk indflydelse, fordi værdien af det private bidrag bliver mindre. Sammen med en tilsvarende forhøjelse af den offentlige støtte gør dette partierne mindre afhængige af private bidrag. Samtidig bevares dog legitimiteten i at støtte og derigennem påvirke et parti.

For at sikre, at modregning primært bliver anvendt i forhold til store bidrag, hvor risikoen for utilbørlig påvirkning må anses for størst, kunne man indrette en modregningsordning efter en trappemodel. En trappemodel kunne f.eks. indebære, at der for bidrag fra samme bidragsyder inden for en given periode (et kalenderår) under et vist beløb (beløbsgrænsen) ikke sker modregning, at der for bidrag fra samme bidragsyder inden for en given periode over tærskelværdien, men under en vis højere beløbsgrænse (maksimumsværdien) sker modregning med en lavere modregningssats, og at der for bidrag fra samme bidragsyder over maksimumsværdien sker modregning med en højere modregningssats. En sådan trappemodel kunne f.eks. udformes sådan, at der ikke skete modregning af de første 20.000 kr. fra den samme bidragsyder. For bidrag mellem 20.000 kr. og 100.000 kr. fra samme bidragsyder kunne man modregne 30 pct. i den offentlige støtte, mens man kunne modregne 50 pct. af bidrag over 100.000 kr.

En sådan ordning ville efter udvalgets opfattelse kunne imødegå nogle af de u hensigtsmæssigheder, der kan være forbundet med en 100 pct. modregningsordning.

Samtidig skal det dog også tages i betragtning, at en sådan ordning ville være administrativt ganske tung. Det ville således forudsætte, at partierne indberettede de modtagne bidrag grupperet efter størrelsen, og at partierne angav totalsummer for de enkelte grupper af bidrag. Ordningen vil således indebære meget administration for partierne og også en vis administration for de myndigheder, der ville skulle varetage den konkrete modregning.

Ligeledes indebærer ordningen åbenbare omgængelsesmuligheder – også flere end en 100 pct. modregningsordning – som vil være meget vanskelige at kontrollere i praksis. F.eks. kunne en bidragsyder nemt sløres ved at lade de efterfølgende bidrag komme fra koncernforbundne selskaber eller fra en virksomheds ansatte eller familie, uden at det var udtryk for et selvstændigt ønske fra disse om at yde støtte til partiet. Fokuserede man i stedet kun på størrelsen af det enkelte bidrag frem for bidragsyderen, kunne et stort bidrag nemt opdeles i flere små, som dermed også medførte en mindre grad af modregning.

Det ville være umuligt at undersøge samtlige et partis modtagne bidrag for at påvise sådanne sammenhænge mellem bidragene.

De nævnte ulemper kunne eventuelt søges imødegået ved at kombinere trappemodellen med – eller helt lade den erstatte af – en ordning, hvor der modregnes, når bidragene fra alle private bidragsydere til et bestemt parti tilsammen overstiger en bestemt beløbsgrænse eller en bestemt andel af den offentlige partistøtte. Også denne ordning kunne indrettes som en trappemodell, hvor der for de samlede private bidrag til et parti over tærskelværdien modregnes med en lavere og en højere modregningssats, afhængig af om de samlede private bidrag til et parti er større eller mindre end maksimumsværdien.

En fast beløbsgrænse ville imidlertid ramme partierne meget forskelligt – både i overgangen fra den nuværende regulering til en ny og i den løbende anvendelse af reglerne efter overgangsperioden – som følge af partiernes meget forskellige indtægtsgrundlag. En fast beløbsgrænse bør derfor ikke anvendes som målestok.

Derimod ville en fast andel af den offentlige støtte – i den løbende anvendelse af ordningen – påvirke partierne ens set i forhold til deres øvrige indtægter, som langt overvejende udgøres af den offentlige støtte, og er derfor langt mere velegnet som målestok.

Der vil ved den nærmere udformning af en eventuel (delvis) modregningsordning også være behov for at tage højde for de større private bidrag, som i hvert fald nogle partier modtager fra deres egne folkevalgte kandidater i form af en bestemt andel af kandidaternes vederlag for det hverv, de er valgt til (partiskat). Ved disse (efter partiernes vedtægter pligtmæssige) bidrag opstår der i sagens natur ikke det samme spørgsmål om utilbørlig påvirkning af partiet, idet bidragsyderen selv udgør en del af partiet. Der vil efter udvalgets anbefalinger også være åbenhed om sådanne bidrag og størrelsen heraf, hvis bidragene overstiger beløbsgrænsen.

8.6.4. Udvalgets anbefalinger

Som det fremgår af de foregående afsnit, er åbenhed og gennemsigtighed efter udvalgets opfattelse meget væsentlige og vigtige midler til at imødegå risikoen for utilbørlig politisk indflydelse. Et andet middel er at fjerne eller reducere fordelene ved at modtage private bidrag, ved at de modtagne bidrag modregnes i den offentlige støtte.

Den ovenfor nævnte delvise modregning (trappemodellen) er en mindre vidtgående ordning end 100 pct. modregning.

Udvalget bemærker, at modregning – uanset om den er hel eller delvis – ikke i sig selv øger den åbenhed og gennemsigtighed om partiernes offentlige og private finansiering, som efter udvalgets opfattelse er helt central.

Modregning mindsker betydningen og værdien af partiernes folkelige og samfundsmæssige forankring. På den måde hviler modregningen på andre principper end de principper, der ellers karakteriserer den måde, hvorpå de danske politiske partier virker. Ved modregning gøres partierne således mindre afhængige af privat støtte, og finansieringen bliver i højere grad påvirket af offentlig støtte, der hviler på gennemsikkelige kriterier, der er lige for alle partier.

Modregning ville få størst konsekvenser for de partier, der modtager store private bidrag, og ordningen ville dermed ikke ramme alle partier i samme omfang. Nogle partier ville således have store fordele af en sådan ordning – ikke mindst hvis der samtidig skete en forhøjelse af den offentlige støtte som kompensation herfor – mens andre partier ville have store ulemper ved ordningen.

Selv om større krav om åbenhed og gennemsigtighed også må forventes primært at ramme de partier, der modtager store private bidrag, vil der dog stadig være fordele ved at engagere sig i det omgivende samfund og skaffe sig private bidrag. Denne fordel ville fjernes eller i hvert fald reduceres væsentligt ved en modregningsordning.

Udvalget anbefaler på den baggrund ikke indførelsen af en 100 pct. modregningsordning. En fuldstændig modregning vil fjerne incitamentet for partierne til at skaffe sig private bidrag og fjerne betydningen af partiernes folkelige forankring som foreninger i det danske samfund. Indførelse af en delvis modregningsordning må efter udvalgets opfattelse vurderes nøje henset til, at en modregningsordning ikke i sig selv øger åbenheden og gennemsigtigheden.

Hvis man ud fra andre hensyn end åbenhed træffer et politisk valg om at indføre modregning, bør der efter udvalgets opfattelse alene indføres delvis modregning. Dette kan i givet fald ske i form af

en trappemodel, hvor der sker modregning for private bidrag, der overstiger en vis andel af den offentlige partistøtte, og hvor modregningen øges i takt med omfanget af de private bidrag.

Ved alene at indføre delvis modregning ændres ikke hele incitamentsstrukturen for partierne, og der vil stadig være fordele ved at skaffe sig og modtage private bidrag.

Udvalget har, som det fremgår, fokuseret på at foreslå tiltag, som øger åbenheden og gennemsigtigheden. I sidste ende er det et politisk spørgsmål, om man (også) ønsker tiltag i form af f.eks. en (delvis) modregningsordning, der ikke varetager hensynet til åbenhed, men medfører økonomisk mere lige vilkår for partierne og er et andet middel til at undgå risikoen for private aktørers utilbørlige påvirkning af partierne.

8.7. Sanktioner

Partiregnskabsloven byggede oprindelig på en forudsætning om, at de politiske partier medvirkede loyalt til at leve op til lovens intentioner. Overtrædelse af lovens bestemmelser om partiernes regnskaber var derfor ikke strafpålagt. I 2001 blev der imidlertid indført straf for afgivelse af urigtige eller mangelfulde oplysninger i partiregnskaber.⁵³⁵ Af hensyn til tilliden til partiregnskaber er det således i dag strafbart med bøde eller fængsel indtil 4 måneder at afgive urigtige eller mangelfulde oplysninger om såvel private bidrag til partiet som andre bidrag, som skal fremgå af regnskabet, f.eks. indtægter fra kontingenter og renter.⁵³⁶

I 2001 blev der endvidere indsat straffebestemmelser i partistøtteleven.⁵³⁷ Det blev herefter strafbart at afgive urigtig erklæring og eventuelt supplerende erklæring om påregnede henholdsvis afholdte udgifter til politisk arbejde her i landet henholdsvis i regionen og kommunen. Der blev endvidere indført hjemmel til at straffe urigtige eller mangelfulde erklæringer vedrørende større private eller anonyme tilskud til partiets regions- eller kommuneorganisationer.⁵³⁸

Udvalget har overvejet, om de gældende regler i partiregnskabsloven og partistøtteleven giver anledning til at indføre yderligere sanktioner eller lempelse af de gældende straffebestemmelser. Det er udvalgets opfattelse, at de gældende straffebestemmelser er passende. Der har udvalget bekendt ikke verseret sager om overtrædelse af partiregnskabsloven eller partistøtteleven ved

---

⁵³⁵ Jf. lov nr. 464 af 7. juni 2001 om ændring af lov om private bidrag til politiske partier og offentliggørelse af politiske partiers regnskaber (Straf for urigtige oplysninger i partiregnskaber).

⁵³⁶ Jf. nærmere afsnit 4.1.2.3.

⁵³⁷ Jf. lov nr. 457 af 7. juni 2001 om ændring af lov om økonomisk støtte til politiske partier m.v. (Frister for ansøgning om og udbetaling af tilskud, præcisering af anvendelseskravet, straf for urigtige erklæringer m.v.).

⁵³⁸ Straffebestemmelser herfor for så vidt angår partiernes landsorganisationer, er indeholdt i partiregnskabslovens § 6 a. For en nærmere beskrivelse af straffebestemmelserne i partistøtteleven se afsnit 4.2.2.6.

domstolene, og udvalget finder derfor ikke at have et tilstrækkeligt grundlag for at foreslå ændringer af de gældende bestemmelser.

Det er endvidere udvalgets opfattelse, at man ved fremtidige ændringer af partiregnskabsloven og partistøtteloven bør overveje, om partiernes manglende overholdelse af eventuelle nye forpligtelser eller forbud bør kunne straffes. Fastsættelse af strafansvar bør imidlertid bygge på en sikker opfattelse af, at anvendelse af strafansvar – i stedet for mindre indgribende foranstaltninger – er påkrævet.

Straffebestemmelser kan efter udvalgets opfattelse være med til at sikre øget åbenhed, idet det kan have en præventiv effekt, at partierne ved, at de risikerer straf, hvis de ikke overholder bestemmelserne i lovgivningen. Indsættelse af straffebestemmelser kan således have et almenpræventivt sigte. Der kan endvidere være et hensyn til den almene retsopfattelse, idet det kan være med til at markere samfundets afstandtagen til den ulovlige adfærd, at en given handling eller undladelse kan straffes.

De gældende regler i partiregnskabsloven og partistøtteloven indeholder hjemmel til at juridiske personer kan straffes.⁵³⁹ Partiorganisationerne vil således kunne ifalde straf f.eks. ved afgivelse af mangelfulde oplysninger i partiernes regnskaber. En sådan placering af strafansvaret hos partiorganisationerne kan styrke den præventive virkning af partiregnskabsloven og partistøtteloven, da strafansvaret hos partiorganisationerne giver mulighed for en bødedømming, der står i passende forhold til partiets størrelse og økonomi og til den eventuelt indvundne eller tilsigtede fortjeneste.⁵⁴⁰

Ved en eventuel fremtidig ændring af kredsen af regnskabspligtige⁵⁴¹ bør det overvejes, om den gældende sanktionering i partiregnskabslovens § 6 a er tilstrækkelig.

Ændres reglerne om regnskabsaflæggelse, så de enkelte kandidater og lokalforeninger pålægges en pligt til at aflægge regnskaber, bør det sikres, at kandidaterne og lokalforeningerne kan straffes f.eks. ved urigtig eller mangelfuld angivelse af de private bidrag, vedkommende har modtaget.

Indføres en indberetningspligt, hvorefter den enkelte kandidat eller lokal afdeling af et parti bliver forpligtet til at offentliggøre bidragsyderens identitet og størrelsen af de enkelte bidrag, hvis bidragsyderen har givet et eller flere bidrag, som tilsammen ligger over den fastsatte beløbsgrænse, bør en fremtidig regulering efter udvalgets opfattelse formuleres, så kandidaten/lokalforeningen

---

⁵³⁹ Jf. partiregnskabslovens § 6, stk. 2, og § 6 a, stk. 3, og partistøttelovens § 14 a, stk. 3.

⁵⁴⁰ For en nærmere redegørelse for praksis vedr. valg mellem en juridisk og en fysisk person ved tilmelding henvises til afsnit 4.1.2.3.

⁵⁴¹ Jf. nærmere afsnit 8.4.

indsender listen over bidragsydere og samtidig erklærer, at vedkommende ikke har modtaget andre private bidrag over beløbsgrænsen. Det vil herefter være muligt at indføre straf for afgivelse af mangelfulde eller urigtige erklæringer. En lignende ordning kendes i dag i partistøttelovens § 14, stk. 1, 2. pkt., hvorefter den, der afgiver urigtige eller mangelfulde oplysninger efter partistøttelovens § 10 b eller § 11 d, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder. Efter bestemmelsen straffes således urigtige eller mangelfulde erklæringer vedrørende private eller anonyme bidrag, der overstiger 20.000 kr. Bestemmelsen finder anvendelse på erklæringer vedrørende private eller anonyme bidrag ydet på regionalt eller kommunalt niveau.

Det vil ligeledes være muligt at gennemføre en ordning, hvor kandidater og lokalforeninger enten skal indsende delregnskaber eller indberetninger over modtagne private bidrag til partiets landsorganisation, som herefter er ansvarlig for den samlede regnskabsaflæggelse for partiet. Udvalget bemærker i den forbindelse, at kandidater og lokalforeninger ikke nødvendigvis vil have viden om andre dele af partiets indtægter og udgifter. Det medfører, at man efter udvalgets opfattelse alene kan pålægge kandidater og lokalforeninger straf for overtrædelse af de dele af et regnskab, som de pågældende selv har bidraget til.

I den situation, hvor partiets landsorganisation og partiets ledelse er ansvarlig for aflæggelse af det samlede partis regnskaber, bør det endvidere overvejes, om landsorganisationen/ledelsen bør være strafferetligt ansvarlig, hvis det efterfølgende viser sig, at der er urigtige eller mangelfulde oplysninger i et delregnskab fra f.eks. en lokalforening.

Partiets landsorganisation og partiets ledelse er ikke nødvendigvis bekendt med, hvilke indtægter og udgifter en lokalforening eller kandidat måtte have haft, herunder hvilke private bidrag der måtte være modtaget. Udvalget finder ikke, at det kan kræves, at landsorganisationen/ledelsen forpligtes til at sætte sig ind i alle dele af et partis regnskaber. Udvalget bemærker, at dette ville være uforholdsmæssigt ressourcekrævende, og at ledelsen/landsorganisationen ikke nødvendigvis i alle tilfælde ville have mulighed herfor, da partiets lokalforeninger kan fungere som selvstændige juridiske personer, hvor landsorganisationen/ledelsen ikke har instruktionsbeføjelser mv. Det er derfor udvalgets opfattelse, at partiets landsorganisation og partiets ledelse fortsat kun bør ifalde straf for mangelfuld eller urigtige oplysninger i de dele af regnskabet, de har en indflydelse på udformningen af, eller hvor de vidste eller burde vide, at der var afgivet mangelfulde eller urigtige oplysninger.

8.8. GRECO's anbefalinger

De danske regler om økonomisk støtte til politiske partier har de senere år været udsat for kritik fra international side. Således er GRECO i 2009 fremkommet med ni anbefalinger til ændring af det danske system, mens Europa-Kommissionen i 2014 har anbefalet Danmark at se nærmere på

GRECO's anbefalinger.⁵⁴² Udvalget har nøje overvejet, om de internationale anbefalinger bør give anledning til ændringer af de danske regler om partistøtte og de politiske partiers regnskaber.

I et demokrati er friheden til at danne politiske partier fundamental, fordi politiske partier medvirker til at sikre den for demokratiet uundværlige pluralisme i den politiske proces. Politiske partier spiller således en væsentlig rolle i moderne demokratier, og det kræver stærke partier og ressourcer at føre effektive valgkampe og deltage i den politiske konkurrence. Samtidig udgør muligheden for private personer mv. for at yde bidrag til politiske partier en vigtig og legitim form for deltagelse i den politiske debat. I den konstante konkurrence om stemmer er private støttekroner en vigtig faktor sammen med niveauet for offentlig partistøtte. Private bidrag af en vis størrelse skaber imidlertid også en potentiel afhængighed af bidragsydere, når bidraget er kombineret med bestemte interessevaretagelser. Det kan skabe utilbørlig politisk indflydelse. Politiske partier må derfor balancere mellem ønsket om at generere ressourcer og fastholde et politisk fokus. Ved mangel på åbenhed øges risikoen for utilbørlig politisk adfærd, idet en sådan adfærd trives bedst i det skjulte.

Det er udvalgets opfattelse, at utilbørlig politisk indflydelse er et globalt problem. Derfor bør Danmark deltage aktivt i den internationale bekæmpelse heraf. GRECO har til opgave at overvåge gennemførelsen af Europarådets vejledende retningslinjer for bekæmpelse af korruption samt gennemførelsen af civil- og strafferetskonventionerne om korruptionsbekæmpelsen.⁵⁴³ Internationalt samarbejde som det, der foregår i GRECO, er derfor vigtigt, da GRECO kan være med til at lægge pres på medlemslandene for at følge op på overholdelsen af deres forpligtelser.

Hovedsynspunktet bag GRECO's undersøgelse af reglerne om økonomisk støtte til politiske partier er, at transparens forebygger utilbørlig politisk indflydelse. Udvalget er principielt enig heri, men bemærker samtidig, at der er forskel på, i hvilket omfang politiske partier er underlagt regulering af deres organisatoriske og økonomiske forhold i de forskellige lande. Der er i Europa en tendens til, at nyere demokratier, hvor den demokratiske kultur måske endnu ikke er opbygget, har et større omfang af regulering end ældre demokratier. GRECO er sammensat af repræsentanter fra 49 forskellige medlemslande.⁵⁴⁴ Der er tale om medlemslande, der har meget forskellige demokratiske traditioner, og hvor politiske partier har spillet forskellige roller i landenes historie.

Danmark er et ældre demokrati med rodfastede, politiske traditioner. Som nævnt ovenfor er der derfor efter udvalgets opfattelse ikke samme behov for en gennemregulering af området. Samtidig viser internationale undersøgelser, at Danmark er et af de mindst korrupte lande i EU, både når det gælder korruption i bred forstand og i forbindelse med muligheden for at udøve utilbørlig politisk

---

⁵⁴² Jf. nærmere kapitel 7.

⁵⁴³ Jf. Statute of the GRECO, Appendix to Resolution (99) 5, artikel 2.

⁵⁴⁴ Jf. http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/general/members_en.asp.

adfærd.⁵⁴⁵ Undersøgelser viser, at korruption – herunder utilbørlig politisk adfærd – ikke betragtes som et problem i Danmark, hverken af danskerne selv eller af internationale eksperter. Det er udvalgets opfattelse, at Danmark generelt har et veludviklet system, hvad angår lovgivning, retshåndhævelse og retsmyndigheder til at tackle korruptionsproblemer.

Udvalget anerkender, at der på visse punkter kan være behov for at øge gennemsigtigheden og forbedre kontrolmekanismerne i forbindelse med økonomisk støtte til politiske partier og kandidater. Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at GRECO ikke i alle deres anbefalinger synes at have taget højde for kulturforskelle landene imellem. Som anført i afsnit 8.1 til 8.7 har udvalget taget højde for hovedparten af GRECOS's anbefalinger.

---

⁵⁴⁵ Jf. f.eks. Special Eurobarometer Survey 397 fra 2013 og Flash Eurobarometer on corruption 374 fra 2013.

Kapitel 9

Udvalgets anbefalinger og opstilling af modeller

9.1. Indledning

Udvalget er i kapitel 8 fremkommet med en række anbefalinger til, hvordan den gældende ordning kan forbedres, så den sikrer en højere grad af åbenhed og gennemsigtighed.

Udvalget har i sit arbejde navnlig fokuseret på initiativer, der kan gennemføres for at skabe øget åbenhed om og gennemsigtighed i finansieringen af de politiske partier for derigennem at skabe rammerne for en større grad af demokratisk kontrol med partierne og de folkevalgte.

Det fremgår af udvalgets kommissorium, at udvalget skal opstille modeller for, hvordan en fremtidig regulering af den offentlige og den private partistøtte til politiske partier vil kunne udformes, herunder skal udvalget beskrive modeller, hvor politiske partier i større eller mindre omfang skal vælge mellem offentlig eller privat økonomisk støtte.

På den baggrund har udvalget i afsnit 9.2 opstillet en række modeller, hvor de forskellige anbefalinger indgår og kombineres på forskellig vis.

9.2. Opstilling af modeller

9.2.1. Model 1

Den første model sammensættes af en række anbefalinger fra udvalget, som dels indebærer visse mindre indholdsmæssige ændringer af den gældende ordning, og dels kodificerer, hvorledes den nuværende ordning fungerer i praksis.

Modellen indeholder følgende anbefalinger, som uddybes nedenfor:

- Krav om indberetning og offentliggørelse af private bidrag over en vis størrelse for alle niveauer i partierne og indvalgte enkeltkandidater.
- Der udstedes nærmere retningslinjer for, hvad der efter gældende ret er ikke-økonomisk støtte.
- Landsorganisationernes regnskaber skal revideres af en godkendt revisor.

De pågældende ændringer vil formentlig kun i et vist begrænset omfang føre til øget åbenhed og gennemsigtighed, og udvalget kan derfor ikke anbefale, at alene disse elementer gennemføres.

Denne model, som altså vurderes kun i et begrænset omfang at ville føre til øget åbenhed og gennemsigtighed, indebærer således for det første et krav om indberetning og offentliggørelse af private bidrag over en vis størrelse for alle niveauer i partierne og indvalgte enkeltkandidater, uanset om de modtager offentlig støtte eller ej.

Det følger af de gældende regler i partiregnskabslovens § 3, stk. 2, at et eller flere tilskud fra samme private person, der tilsammen i regnskabsåret overstiger 20.000 kr., skal fremgå af partiets landsorganisations regnskaber. Efter de gældende regler i partistøtteleven skal kommunale og regionale kandidatlistes, der ønsker at modtage offentlig partistøtte, desuden indsende en erklæring til kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet med oplysning om navne og adresser på eventuelle private bidragsydere, der har givet kandidatlisten bidrag for mere end 20.000 kr. i det foregående kalenderår. Hvis der er tale om et parti, der pr. 1. august i det seneste kommunale valgår var opstillingsberettiget til folketingsvalg, skal indberetningen også omfatte bidrag til partiernes amts-, kreds-, kommune- og lokalorganisationer.

Der lægges således op til, at såvel enkeltkandidater som partiernes underorganisationer og regionale og kommunale kandidatlistes skal indsende en liste med oplysninger om bidragsydere, hvis bidragsyderen har givet et eller flere bidrag, som tilsammen ligger over den beløbsgrænse, der følger af partiregnskabsloven. Indberetningen vil i modsætning til i dag skulle offentliggøres.

Udvalget anbefaler, at gældende ret efter partiregnskabslovens § 3 videreføres, således at såvel økonomisk (pengebeløb) som ikke-økonomisk (naturalieydelse) privat støtte til politiske partier som hidtil skal fremgå af partiernes regnskaber.

Udvalget anbefaler imidlertid, at der fastsættes nærmere ikke-udtømmende retningslinjer for, hvad der efter gældende ret er omfattet af begrebet ikke-økonomisk støtte og dermed også omfattet af reglerne i partiregnskabsloven. Dette kan efter udvalgets opfattelse ske ved f.eks. en vejledning eller lignende. Det er udvalgets opfattelse, at denne anbefaling tillige bør indgå i denne model.

Indførelse af krav om revision af regnskaber fra alle dele af partiet vil medføre væsentlige meromkostninger for de politiske partier og potentielt også for de enkelte kandidater. Udvalget anbefaler derfor alene, at der indføres en pligt til revisorgodkendelse af landsorganisationernes regnskaber. Revisor vil skulle være en godkendt revisor og således opfylde revisorlovens krav til uafhængighed og sagkundskab og være undergivet revisorlovens kontrolsystem. Udvalget foreslår, at denne anbefaling også tages med i denne model, idet bemærkes, at det formentlig i vidt omfang allerede forekommer, at der sker revision af partiernes landsorganisationers regnskaber.

Udvalget bemærker, at denne model vil kunne få visse konsekvenser for de partier, som i større grad finansieres ved private bidrag. Efter de gældende regler er det muligt for private bidragsydere i et vist omfang at yde bidrag til dele af partierne eller kandidater, som ikke er omfattet af reglerne om åbenhed, uden at offentligheden umiddelbart får kendskab til bidraget. Udvalget kan ikke afvise, at forslaget om en indberetnings- og offentliggørelsespligt for alle niveauer af partierne og for enkeltkandidater vil kunne afholde nogle private bidragsydere fra at yde bidrag, selv om indberetningspligten ligesom i dag alene vil omfatte indberetning af bidragsyderens navn og adresse samt det samlede beløb for alle bidrag. Forslaget skal imidlertid ses som en metode til at undgå, at private bidrag kanaliseres over i de dele af partiet, der i dag ikke er undergivet åbenhed eller samme grad af åbenhed, for netop at omgå kravet om offentliggørelse.

9.2.2. Model 2

Udvalget har dernæst overvejet en model, som indeholder en række mere substantielle ændringer af de gældende regler i partiregnskabsloven og partistøtteleven. Modellen består dels af elementerne i model 1 (bortset fra indberetnings- og offentliggørelsespligten), dvs. anbefalingen om retningslinjer for ikke-økonomisk støtte og om revisionspligt for landsorganisationernes regnskaber, dels af en række yderligere elementer:

- Offentliggørelse af den præcise størrelse af de enkelte private bidrag over beløbsgrænsen.
- Særlig oplysningsordning for visse foreninger, sammenslutninger mv.
- Regnskabspligt for alle niveauer af partierne og indvalgte enkeltkandidater.
- Offentliggørelse af regnskaberne.
- Fremrykket frist for regnskabsaflæggelse.
- Eventuel sænkelse af beløbsgrænsen, herunder overvejelser om to beløbsgrænser.
- Forhøjelse af den offentlige partistøtte som kompensation for de nævnte forslag om øget åbenhed og gennemsigtighed.

Modellen anbefales af udvalget som en nødvendig model, hvis man ønsker reelle forbedringer for så vidt angår åbenhed og gennemsigtighed. Modellen indebærer samtidig øgede dokumentationskrav til alle niveauer af de politiske partier og til enkeltkandidater. Det bemærkes i øvrigt, at modellen indeholder elementer, der imødekommer en række af GRECO's anbefalinger til Danmark. Udvalget anbefaler, at denne model gennemføres.

Som led i model 2 anbefaler udvalget, at der indføres krav om, at størrelsen af det samlede bidrag skal offentliggøres, hvis det samlede bidrag fra en bidragsyder i et regnskabsår ligger over beløbsgrænsen i partiregnskabsloven. Offentliggørelsen af beløbets størrelse vil efter udvalgets opfattelse være af væsentlig betydning for vælgernes adgang til at gøre sig bekendt med de økonomiske forhold hos de partier, som de overvejer at stemme på.

Et andet centralt element i denne model er, at der stilles skærpede krav om åbenhed for så vidt angår de bidrag, som partierne modtager fra private foreninger, sammenslutninger mv. Udvalget finder, at hensynet til åbenhed og gennemsigtighed i finansieringen af de politiske partier taler for, at der indføres en ordning, hvorefter bidragsmodtagerne (partierne og enkeltkandidater) i visse tilfælde ved modtagelse af bidrag fra foreninger, sammenslutninger mv. skal have oplysninger om, hvem der i form af kontingent, donationer mv. har indbetalt mere end beløbsgrænsen i partiregnskabsloven til foreningen, sammenslutningen mv., og som dermed kan anses for den egentlige bidragsyder. Ordningen vil efter udvalgets opfattelse skulle finde anvendelse, hvis foreningen, sammenslutningen mv. anvender mere end 50 pct. af sin årlige indtægt til at yde støtte til politiske partier. Desuden skal foreningen, sammenslutningen mv., hvis der er tale om generel ordning, oplyse, hvilket beløb hver af disse nærmere angivne personer mv. har bidraget med. Disse oplysninger skal endvidere fremgå af bidragsmodtagernes regnskaber eller indberetninger.

Udvalget anbefaler endvidere, at der indføres regler, der sikrer den samme grad af åbenhed om private bidrag for alle niveauer i partierne, herunder kommunale og regionale kandidatlistes, som den, der fremover skal gælde for partiernes landsorganisationer. Udvalget anbefaler yderligere, at der skabes samme grad af åbenhed om private bidrag til enkeltkandidater.

Kravet om regnskabsaflæggelse er efter udvalgets opfattelse helt essentielt i forhold til vælgernes mulighed for at få indsigt i finansieringen af de politiske partier og kandidater. For at skabe den nødvendige grad af åbenhed bør alle niveauer i partierne derfor efter udvalgets opfattelse fremover være omfattet af en regnskabspligt, der vil vise samtlige indtægter og udgifter for de enkelte dele af partiet. Det vil – i modsætning til i dag, hvor det alene gælder for landsorganisationen – indebære, at alle dele af partiorganisationerne vil skulle aflægge regnskab, uanset om de modtager offentlig støtte. Det samme bør efter udvalgets opfattelse gælde for de enkelte indvalgte kandidater. Regnskabspligtens indførelse vil skulle ske med fuld respekt for partiernes egen måde at organisere sig på.

Det er på den baggrund udvalgets opfattelse, at der – i stedet for en indberetningspligt som foreslået ovenfor under model 1 – bør indføres en egentlig regnskabspligt for alle niveauer af partiorganisationerne og for indvalgte enkeltkandidater for at skabe yderligere åbenhed og gennemsigtighed. Ønsket om åbenhed og gennemsigtighed indebærer, at regnskaberne skal offentliggøres. Kravet om revisorgodkendelse af regnskabet foreslås dog ikke udbredt til de decentrale niveauer i partierne.

Partiernes landsorganisationer skal i dag aflægge regnskab senest 12 måneder efter regnskabsårets afslutning. Udvalget finder imidlertid, at en hurtigere regnskabsaflæggelse vil bidrage til at skabe øget gennemsigtighed, idet offentligheden på et tidligere tidspunkt vil få indblik i finansieringen af de politiske partier. Udvalget anbefaler derfor, at alle de enheder, som fremover vil skulle aflægge

regnskab eller foretage indberetning, skal gøre dette senest 4 måneder efter regnskabsårets afslutning. Udvalget foreslår at denne anbefaling også indgår i model 2.

Udvalget bemærker, at denne model navnlig vil kunne få konsekvenser for de partier, som i større grad modtager private bidrag. Efter de gældende regler er det muligt for private bidragsydere i et vist omfang at yde bidrag til dele af partierne eller kandidater, som ikke er omfattet af reglerne om åbenhed, uden at offentligheden umiddelbart får kendskab til bidraget. Udvalget kan ikke afvise, at forslaget om at udbrede regnskabspligten til alle niveauer af partierne og til enkeltkandidater samt kravet om offentliggørelse heraf vil afholde nogle private bidragsydere fra at yde bidrag. Anbefalingen om åbenhed om størrelsen af private bidrag vil også kunne have den konsekvens, at nogle private bidragsydere enten vil yde lavere bidrag end hidtil, eller helt vil afholde sig fra at yde bidrag. Desuden kan det efter udvalgets opfattelse ikke afvises, at de skærpede krav om åbenhed vedr. bidrag fra private foreninger og sammenslutninger vil påvirke disse foreningers og deres medlemmers incitament til at yde bidrag. Dette ikke mindst set i lyset af, at nogle af disse foreninger mv. må antages at være stiftet bl.a. med det formål at bidrage til en hemmeligholdelse af identiteten af de fysiske og juridiske personer, som med foreningen som mellemed yder – antageligt betydelige – bidrag til politiske partier. Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at de foreslåede ændringer er nødvendige.

Det kan overvejes at forhøje den offentlige støtte generelt for alle partier som compensation for den eventuelle indtægtsnedgang, som de nævnte forslag om øget åbenhed kan medføre. Det må således efter udvalgets opfattelse tages i betragtning, at de politiske partier varetager vigtige samfundsmæssige og demokratiske funktioner. Det er ikke hensigten med udvalgets forslag og anbefalinger, at partierne samlet set skal stilles økonomisk dårligere.

Ud over elementerne i de to modeller, som er beskrevet ovenfor, foreslår udvalget som supplement til model 2, at beløbsgrænsen i partiregnskabsloven sænkes, idet en afvejning af de forskellige modstående hensyn kan tale herfor.

Udvalget finder, at fastsættelsen af en beløbsgrænse fortsat bør bero på en afvejning af hensynet til åbenhed og gennemsigtighed om partiernes finansiering over for hensynet til vælgernes mulighed for at kunne hemmeligholde deres politiske tilhørsforhold. Den nærmere fastsættelse af beløbsgrænsen bør efter udvalgets opfattelse bero på en politisk vurdering. Hensynet til åbenhed om de politiske partiers finansiering taler dog efter udvalgets opfattelse i nogen grad for, at beløbsgrænsen sænkes fra 20.000 kr. til 10.000 kr.

Det kan endvidere i forlængelse af udvalgets anbefaling om at udvide kredsen af bidragsmodtagere, som er omfattet af en regnskabs- eller indberetningspligt, overvejes at indføre en differentieret beløbsgrænse, således at der i forhold til bidrag til partiernes landsorganisationer fastsættes én

grænse og i forhold til bidrag til andre dele af partierne, herunder organisationer på regionalt og kommunalt niveau, og enkeltkandidater fastsættes en anden lavere grænse. Udvalget finder imidlertid, at spørgsmålet om indførelse af differentierede beløbsgrænser først og fremmest må bero på en politisk afvejning. Udvalget anbefaler dog, at der i givet fald maksimalt indføres to beløbsgrænser, således at der sondres mellem bidrag til landsorganisationen og bidrag til de øvrige dele af partierne og enkeltkandidater.

Dette element vil også efter udvalgets opfattelse kunne have konsekvenser for de partier, som finansieres delvist eller hovedsageligt af private bidrag. Det kan derfor også i relation til dette forslag overvejes, om den offentlige støtte på alle niveauer samtidig skal forhøjes som kompensation for en forventelig – om end ukendt – indtægtsnedgang som følge af en sænkelse af beløbsgrænsen.

9.2.3. Model 3

Endelig har udvalget opstillet en model, der kan vælges, hvis der ønskes en højere grad af økonomisk lighed mellem partierne og dermed en ændring af den gældende partistøtteordning ud fra andre hensyn end hensynet til åbenhed og gennemsigtighed.

Modellen indeholder to elementer, som kan vælges hver for sig eller sammen:

- Forhøjelse af den offentlige støtte.
- Modregningsordning.

For det første kan det overvejes at forhøje den offentlige støtte – ud over hvad der kan udgøre kompensation for den forventede indtægtsnedgang som følge af udvalgets forslag om åbenhed om størrelsen af private bidrag, forslaget om sænkelse af beløbsgrænsen og forslaget om regnskabspligt for alle niveauer af partiet samt valgte enkeltkandidater. En sådan markant forhøjelse af den offentlige støtte understreger de politiske partiers vigtige rolle som samfundsinstitutioner, der som sådanne udelukkende (eller primært) er offentligt finansierede.

En markant forhøjelse af partistøtten indebærer, at partiernes indtægter i højere grad beregnes ud fra antallet af stemmer. Dette kan medvirke til at mindske den økonomiske ulighed mellem partierne. En forhøjelse af støtte (uden modregning, jf. nedenfor) vil komme alle partierne til gode.

Hvorvidt der bør ske en sådan forhøjelse af den offentlige støtte, er efter udvalgets opfattelse grundlæggende et politisk spørgsmål.

Ud over den forhøjelse, som måtte være begrundet i udvalgets forslag om øget åbenhed om private bidrag, kan man for det andet overveje – enten i kombination med en forhøjelse af støtten eller som et selvstændigt tiltag – en modregningsordning, som indebærer, at private bidrag bliver modregnet i

den offentlige partistøtte. Modregningen kan enten være 100 pct. eller delvis, f.eks. i form af en trappemodel, hvor modregningen øges i takt med bidragenes størrelse.

Modregning sikrer en højere grad af lighed mellem partierne og kan også ses som et instrument til at undgå utilbørlig politisk indflydelse, fordi modregning reducerer den økonomiske betydning af private bidrag for bidragsmodtageren. Modregning vil få størst konsekvenser for de partier, der modtager store private bidrag, og ordningen rammer dermed ikke alle partier i samme omfang. Nogle partier vil således have store fordele af en sådan ordning – ikke mindst hvis der samtidig sker en forhøjelse af den offentlige støtte – mens andre partier vil have store ulemper ved ordningen.

Udvalget anbefaler ikke indførelsen af en 100 pct. modregningsordning. En fuldstændig modregning vil fjerne incitamentet for partierne til at skaffe sig private bidrag og fjerne betydningen af partiernes folkelige forankring som foreninger i det danske samfund. Indførelse af en delvis modregningsordning må efter udvalgets opfattelse vurderes ud fra andre hensyn end åbenhed henset til, at en modregningsordning ikke i sig selv øger åbenheden og gennemsigtigheden.

Hvis man ud fra andre hensyn end åbenhed træffer et politisk valg om at indføre modregning, bør der efter udvalgets opfattelse alene indføres delvis modregning. Dette kan i givet fald ske i form af en trappemodel, hvor der sker modregning for private bidrag, der overstiger en vis andel af den offentlige partistøtte, og hvor modregningen øges i takt med omfanget af de private bidrag.

En trappemodel kunne f.eks. indebære, at der for bidrag fra samme bidragsyder inden for en given periode (et kalenderår) under et vist beløb (beløbsgrænsen) ikke sker modregning, at der for bidrag fra samme bidragsyder inden for en given periode over tærskelværdien, men under en vis højere beløbsgrænse (maksimumsværdien) sker modregning med en lavere modregningssats, og at der for bidrag fra samme bidragsyder over maksimumsværdien sker modregning med en højere modregningssats. En sådan trappemodel kunne f.eks. udformes sådan, at der ikke skete modregning af de første 20.000 kr. fra den samme bidragsyder. For bidrag mellem 20.000 kr. og 100.000 kr. fra samme bidragsyder kunne man modregne 30 pct. i den offentlige støtte, mens man kunne modregne 50 pct. af bidrag over 100.000 kr.

9.3. Oversigt over de opstillede modeller

Anbefaling	Model 1	Model 2	Model 3
Nærmere retningslinjer for ikke-økonomisk støtte.	X	X	X
Indberetning og offentliggørelse af private bidrag over en vis størrelse udbredes til alle niveauer i partierne og til indvalgte enkeltkandidater.	X		
Landsorganisationernes regnskaber skal revideres af en godkendt revisor.	X	X	X
Offentliggørelse af den præcise størrelse af private bidrag. Evt. forhøjelse af den offentlige partistøtte som kompensation herfor.		X	X
Særlig oplysningsordning for visse foreninger, sammenslutninger mv. Evt. forhøjelse af den offentlige partistøtte som kompensation herfor.		X	X
Regnskabspligt for alle niveauer af partierne og indvalgte enkeltkandidater. Evt. forhøjelse af den offentlige partistøtte som kompensation herfor.		X	X
Offentliggørelse af regnskaber.		X	X
Fremrykket frist for regnskabsaflæggelse.		X	X
Sænkelse af beløbsgrænsen, herunder overvejelser om to beløbsgrænser. Evt. forhøjelse af den offentlige partistøtte som kompensation herfor.		(X)	(X)
Forhøjelse af den offentlige støtte.			X
Modregningsordning.			X

Kapitel 10

Summary in English of the report from the Committee on Transparency of Party Funding

10.1. Introduction

In accordance with its mandate the Committee on Transparency of Party Funding has reviewed current provisions on the funding and support of political parties for the purpose of revision, with the particular aim of establishing clarity and transparency in party funding as far as possible.

The present Part provides a summary of the Committee's deliberations and recommendations.

10.2. Report overview

The report is divided into ten parts. Part 1 sets out to describe the Committee's work. It goes on to reproduce parts of the Committee's mandate of 11 March 2014, along with explaining the composition of the Committee. Part 2 offers a descriptive summary of the Committee's deliberations and recommendations.

Part 3 of the report gives a historic account of the role of political parties in a democracy. A review of the parties' tasks and organisations is provided in section 3.1. In its report the Committee has adopted a broad definition of the role of the political parties as sustainers of democracy and not merely as nominators of candidates. Section 3.2 provides an account of party finances. Parties are mostly funded through a combination of dues, public subsidies and private contributions. However, an analysis of the parties' accounts shows considerable variation in income profiles and dependence, with some parties relying more on one source of income.

Part 4 contains a general description of current legislation on party funding. It explains the provisions currently in force under the Private Contributions to Political Parties and Publication of Political Parties' Accounts Act (Accounts of Political Parties Act) (section 4.1) and the Grants to Political Parties Act (section 4.2). It also summarises the provisions governing the funding of European political parties and European political funds (section 4.3).

Part 5 outlines the principal features of the political debate in the Danish Parliament (Folketinget) on the current provisions governing funding of political parties. It summarises the political discussions that have taken place since the Accounts of Political Parties Act and the Grants to Political Parties Act were passed in 1990 and 1986, respectively.

Part 6 reviews the funding provisions for political parties in several European countries. For the purpose of the Committee's work information was obtained regarding the provisions in Norway, Sweden, France, the Netherlands, the United Kingdom and Germany.

Part 7 discusses the international recommendations of the Council of Europe's Group of States against Corruption (GRECO) and the European Commission.

Part 8 subsequently delivers the substance of the report, which accounts for the Committee's deliberations and recommendations on individual elements that may be incorporated in a future regulation of the funding of political parties and candidates (see below).

Part 9 sets forth the Committee's recommendations regarding models for possible amendments to the current provisions. Three models for redesigning future regulations regarding public and private party funding are discussed.

Part 10 has an English translation of part 2 (the summary of the report) (this part).

10.3. Summary of the Committee's deliberations and recommendations

10.3.1. Introduction

As a basis for its deliberations the Committee on Transparency of Party Funding has reviewed the current provisions of the Accounts of Political Parties Act and Grants to Political Parties Act, considering several elements in an analysis of the reasons for suggesting changes on one or several accounts.

The political parties play a vital part in the Danish democratic system. It is important that they have sufficient resources to perform political activities at and between elections. This is a way of ensuring that parties are deeply rooted within the people. In the opinion of the Committee parties that are active only during campaigns leading up to elections are not in the interest of the Danish representative government system. The Committee has therefore adopted a more participatory democratic perspective on the role of parties as a basis for its deliberations.⁵⁴⁶

An analysis of party finances performed by the Committee shows differences in funding channelled through a combination of dues, private contributions and public subsidies. As a background for its deliberations the Committee found that political parties' access to solicit funds from different sources should be maintained also in the future.

---

⁵⁴⁶ See 3.2.1.

The diversity in party income profiles is presumably linked to differences in their contexts such as time of establishment, ideology, electorate segment and affiliation to interest organisations. These differences may thus partly explain their individual income profiles, including some inequality in their finances. Basing its view on a participatory perspective, the Committee believes that as private associations with private contributions as their source of income this is a *sine qua non* of the activities of the parties and thus affects their finances as a consequence. In view of this basic condition it follows that disparity in party funding must be considered yet another basic condition, however undesirable. Wherever possible, the Committee has considered whether proposals for changes could contribute to either increasing or decreasing such inequality.

The Committee finds that parties should continue to remain private organisations, with incentives to procure the widest possible popular support.

The Committee has mostly focused its efforts on initiatives that can be implemented to enhance clarity and transparency in party funding in order to enable increased democratic control with the parties and their elected representatives. In this connection the Committee finds important the long-lasting tradition in Danish democratic culture of granting the political parties considerable freedom to decide how to fund their political activities and how to spend their resources.

The Committee has therefore based its work on the assumption that if voters have access to information about the finances of parties and candidates, and are able to view the source of private donations, a certain contribution to the party will become a part of the voters' basic perception of the relevant party. It should consequently be left to the voters to decide whether a donation is tantamount to assuming that the donor thereby is exerting an undue influence on the party or not, and whether this is allowed to affect the voter's choice of party on election day.

The Committee therefore finds that any future regulation of party funding should prioritise clarity and transparency rather than impose a ban or regulation on party financing.

In this light, the Committee considers that private donations to political parties and their candidates should also be allowed in the future. However, in the opinion of the Committee, there is reason to examine in more detail under which conditions such private donations may be made.

The Committee has based its view on the consideration that a person's political affiliation must be regarded a sensitive piece of information. In its recommendation the Committee has therefore emphasised that specific proposals for amendments to the current provisions do not exceed any concerns beyond those of clarity and transparency.

With these principal considerations in mind the Committee has scrutinised several aspects of financial contributions to political parties. The Committee's recommendations on specific proposals are set out below. As a result of its deliberations the Committee has lined up three alternative models addressing the aim of enhancing clarity and transparency of party funding.

Below is a description of the Committee's principal recommendations, including those relating to areas in which the recommendations will involve amendments to the current provisions. For a more thorough description of the Committee's deliberations and recommendations, please refer to Part 8.

In the description below the Committee's recommendations have been subdivided into those concerning private funding (section 2.3.2) and those concerning public funding (section 2.3.3). Section 2.3.4 offers a brief account of the contents of the models outlined by the Committee.

10.3.2. Recommendations concerning private funding

*Types of private funding*⁵⁴⁷

As prescribed by the Accounts of Political Parties Act, s.3(2) one or more contributions from the same private donor, cumulatively exceeding DKK20,000 in a financial year, must be disclosed in a party's accounts. The said Act does not provide an exact definition of the term contribution or donation however. Nevertheless, both financial as well as non-financial contributions are assumed to be comprised by the Act.

The Committee recommends that the current provisions of the Accounts of Political Parties Act, s.3 be continued so as to require both financial (monetary) and non-financial (in-kind) private contributions to political parties to be disclosed in their accounts. The Committee finds that it will be impossible to provide an exhaustive list of types of contributions that are subject to statutory disclosure for incorporation into the Accounts of Political Parties Act. However, it recommends the provision of directions specifying when a non-financial contribution under current provisions must be considered a contribution covered by the Accounts of Political Parties Act, s.3(2). In the opinion of the Committee this could take the form of guidelines or other ordinance.

The Committee has noted that indirect support, for instance in the form of advertising campaigns with a political message that has not been agreed upon with a political party, does not form a part of the Committee's mandate. In this connection, however, the Committee finds there are weighty reasons in terms of principle and practice that speak in favour of continuing not to include indirect support in the Accounts of Political Parties Act.

---

⁵⁴⁷ See 8.1 and 8.2.4.

*Limit on private contributions*⁵⁴⁸

The Committee has considered whether – unlike today – there should be a limit on the amount private persons may donate to Danish political parties and their candidates. The Committee has further considered whether limits should be introduced for political parties’ access to receive contributions from associations, federations or other groups, or contributions from foreign enterprises, organisations or authorities.

The Committee has not found any reason to suggest the introduction of a ban on contributions from associations, federations or other groups, or contributions from foreign enterprises, organisations or authorities, to political parties.

Neither does the Committee find any basis for recommending a limit on the amount that private donors are allowed to contribute to a political party in the course of a year. In the opinion of the Committee, financial support – including large amounts – contributed to political parties is considered legitimate, and no changes to the current provisions are therefore suggested in this regard.

Under the current provisions a political party may receive contributions from anonymous donors. However, the total value of anonymous contributions and the value of every anonymous contribution exceeding DKK20,000 must be disclosed in the parties account. The Committee has considered whether changes to the current provisions for anonymous contributions are required, and whether anonymous contributions should be banned or restricted. However, the Committee finds no cause for recommending any changes of this kind, also in view of the relatively modest proportion of private contributions currently donated anonymously to the parties. Moreover, a party is unlikely to let itself be influenced by the interest of a donor, whether an enterprise or a person, whose identity is unknown to the party.

*Transparency vis-a-vis recipients*⁵⁴⁹

The current provisions of the Accounts of Political Parties Act, s.3(2) imply that the name and address of any private donor whose contributions cumulatively exceed DKK20,000 must be disclosed in the accounts of the party’s central organisation. In accordance with the current provisions of the Grants to Political Parties Act local and regional lists of candidates wishing to receive public funding for their party must also submit a declaration to their local or regional

---

⁵⁴⁸ See 8.2.1.2, 8.2.1.3, 8.2.2 and 8.2.3.

⁵⁴⁹ See 8.3.4.

councils, as appropriate, stating the name and address of any private donor who have contributed over DKK20,000 to the list of candidates in the preceding calendar year.

The Committee finds that the same concern for transparency is required for private contributions at all levels in the parties as well as to individual candidates.

The Committee therefore recommends introducing provisions that will ensure the same degree of transparency regarding private contributions at all party levels, including local and regional lists of candidates, as those that will be required to apply to central party organisations in future. The Committee further recommends promoting the same degree of transparency regarding private contributions to elected individual candidates. In other words the public shall be given an insight into one or more contributions to the party level concerned which cumulatively exceed the limit prescribed by the Accounts of Political Parties Act from the same person or entity in the financial year, regardless of whichever party level or elected individual candidate the contribution was made.

This recommendation may be implemented as either a requirement for accountability or a duty to report.

*Accountability*⁵⁵⁰

In the opinion of the Committee the reporting and presentation of accounts requirements are vitally important in order to provide voters with information about party and candidate funding. In order to obtain the highest degree of transparency the Committee finds that in the future all party levels should therefore be under a duty to make statements of accounts disclosing all income and expenses for the respective parts of a party. Unlike today where this requirement applies only to the central organisation, this will imply that all units and organizational levels of a party organisation will be required to make statements of accounts, regardless of whether or not they receive public funding. The Committee holds that this requirement should extend to the elected individual candidates also.

If appropriate, the introduction of accountability will have to fully respect a party's organizational structure, and every effort should be made to avoid unnecessary red tape.

The Committee finds that clarity and transparency concerns advocate a design for accountability to be implemented as a statutory requirement for consolidated accounts for the entire party and its individual candidates. However, the Committee also finds that respect for the parties' organisational setup and for avoiding any unnecessary red tape leads to an arrangement in which central organisations, local organisations and individual candidates prepare their own separate accounts.

---

⁵⁵⁰ See 8.4.1.

The Committee finds that the choice of arrangement, as appropriate, ultimately depends on a political decision for its introduction.

*Duty to report*⁵⁵¹

As an alternative to regular accountability for the party units etc. which are currently not subject to the Accounts of Political Parties Act, a duty to report and a duty to disclose may be introduced in which elected candidates, local organisations, and regional and local lists of candidates are required to submit a list stating the details of any private donor if a donor has made one or more contributions which in a financial year cumulatively exceed the limit prescribed in the Accounts of Political Parties Act. The Committee finds that such a duty to report and duty to disclose provide some degree of enhanced transparency, but not to the same extent as regular accountability that will provide citizens with an overview of the local organisations' or individual candidates' finances.

Overall, the Committee therefore recommends that public statements of accounts be introduced for all units etc. of a party and for the individual candidates elected as representatives.

*Deadline for reporting and presentation of accounts*⁵⁵²

At present, the central party organisations are required to present their accounts within twelve months of the end of the financial year. However, the Committee finds that an earlier presentation of accounts will contribute to enhancing transparency as the public will be able to gain insight into a party's funding earlier. The Committee therefore recommends that all party units required in the future to present their accounts or, alternatively, to report a list of private donors, must do so no later than four months following the end of the financial year.

*Auditor's approval*⁵⁵³

The Committee has further considered whether it is advisable to introduce a requirement for an auditor's approval of the accounts prepared by the respective party units and individual candidates.

An introduction of a requirement for audited accounts from all parts of a party will add considerable costs to the political parties and potentially also to the individual candidates. The Committee therefore solely recommends introducing a requirement for auditor's approval of the central organisations' accounts.

---

⁵⁵¹ See 8.4.1.

⁵⁵² See 8.4.3.1.

⁵⁵³ See 8.4.4.

The auditor will be required to be an officially approved auditor and as such must comply with the statutory requirements for independence and competence of the Approved Auditors and Audit Firms Act and be subject to the compliance control system of the said Act.

The Committee finds that the introduction of a requirement for accountability in itself will lead to an improvement in the public's access to gain insight into the funding of political parties, even without a requirement for an audit of the accounts being imposed at the same time. However, the Committee finds that in view of the size and nature of central organisations the introduction of a duty to audit is not disproportionate. Furthermore, auditing is already carried out on a wide scale.

*Publication and inspection of accounts*⁵⁵⁴

The Committee furthermore recommends imposing requirements for the publication of the respective accounts or reports. At present the Danish Parliament (Folketinget) is responsible for receiving and publishing accounts submitted by the central party organisations.

The Committee finds that the Danish Parliament (Folketinget) should naturally also assume responsibility for receiving and publishing accounts submitted by the constituency organisations in charge of nominating candidates for general elections. Local or regional councils should similarly receive and publish accounts submitted by the local party branch in charge of nominating candidates for local or regional council elections. If it cannot be decided with certainty for which election a particular party branch nominates candidates, for example because the association nominates candidates for different types of elections, the Committee considers that the responsibility to receive and publish accounts should appropriately be bestowed upon the Danish Parliament (Folketinget).

As far as individual candidates are concerned the Committee finds that publication must take place in compliance with the provisions for the election in which the relevant candidate stands.

The Committee has considered whether it is advisable to introduce proper inspection of party accounts. In the opinion of the Committee, assigning a duty on a public authority to assess whether activities of a political party may be characterised as 'political work' gives rise to concerns of a principal nature. The Committee therefore finds that an external monitoring body shall solely be required to check whether the party has fulfilled its duty to audit.

---

⁵⁵⁴ See 8.4.5-8.4.6.

In the opinion of the Committee, introducing a duty to audit party accounts will facilitate the enhancement of account credibility. However, the Committee also finds it advisable to set up an independent monitoring body whose duty is to check whether the accounts have been duly audited.

The Committee finds that naturally the Danish Parliament (*Folketinget*) in connection with the publication of accounts should verify that the accounts of the central party organisations have been duly audited, cf. the recommendation above.

*Disclosure of the value of private contributions*⁵⁵⁵

Under the current provisions of the Accounts of Political Parties Act, s.3(2) a donor's identity must be disclosed in the party's statement of accounts if this person or entity has made one or more contributions which cumulatively exceed the statutory limit of DKK20,000 in a financial year to a political party's central organisation. There is – however – no requirement to disclose the exact value of the donation, and it is therefore not known if it represents a value of, say DKK21,000 or DKK100,000.

As a novelty, the Committee recommends introducing a requirement that the total value of the donation, if the donor's cumulative contributions in a financial year exceed the limit specified in the Accounts of Political Parties Act, also be disclosed in the accounts. Disclosure of the value will, in the opinion of the Committee, significantly improve access for voters to learn about the financing of a party for which they consider casting their vote.

For an increase in public funding to compensate for this proposal for enhanced transparency, please refer to section 10.3.3.

*Lowering the limit on amounts*⁵⁵⁶

The current limit was fixed by an amendment to the Accounts of Political Parties Act in 1995 and constitutes a compromise between public interest in knowing who donates to political parties on the one hand and the interest of individual donors to be able to make discrete contributions to political parties they support on the other hand.

The Committee recommends fixing a limit also in the future in such a way that the requirement to disclose the identity of the donor does not apply to every donation. In the opinion of the Committee

---

⁵⁵⁵ See 8.3.1.2.

⁵⁵⁶ See 8.3.1.3.

a donor should still be able to make a modest (identifiable) contribution discretely to a political party.

The Committee finds that the fixing of a limit should continue to rely on striking a balance between having regard for clarity and transparency of party funding and having regard for the voter's ability to keep their political affiliation private. Fixing the specific limit should, in the opinion of the Committee, be determined by political negotiation. However, the Committee finds that concerns for the transparency of party funding to some extent speak in favour of lowering the limit of amounts from DKK20,000 to DKK10,000.

In continuation of the recommendation to broaden the group of recipients to be subject to accountability or a duty to report it may further be considered to introduce differentiated limits for contributions to central party organisations and other party units etc., including regional and local level organisations and individual candidates. The Committee finds that the differentiated limits issue should primarily be determined by political negotiation. However, the Committee recommends, if appropriate, introducing no more than two thresholds, one for donations to the central organisation and one for donations to other party units and individual candidates.

Regarding an increase in public funding to compensate for this proposal for enhanced transparency, please refer to section 10.3.3.

*Identity of donors*⁵⁵⁷

The Accounts of Political Parties Act requires disclosure of donors' names and addresses in the party accounts for contributions exceeding DKK20,000. The Committee has considered whether there is any need for further identification requirements. The Committee finds that the current provisions offer voters sufficient possibility to acquire insight into the identity of private donors and entities contributing to political parties over the limit in the Accounts of Political Parties Act. On this basis the Committee finds no reasons for suggesting any change in the current provisions. In the opinion of the Committee information about a private donor's or enterprise's name and address sufficiently identifies the donor.

However, the Committee does find that clarity and transparency concerns over party funding speak in favour of introducing a regulatory system under which the recipients (parties and candidates) in some cases when receiving donations from associations, federations or other entities must be informed as to which donor through dues, donation or other contribution has paid more than the limit specified in the Accounts of Political Parties Act to the association, federation or other entity,

---

⁵⁵⁷ See 8.3.1.5.

and who may thus be considered the ultimate donor. In the opinion of the Committee the regulatory system will be considered applicable if the association, federation or other entity spends more than half of its annual income on donations to political parties. Moreover, the association, federation or other entity should be required to provide details as to the amount each of these specified persons or entities has contributed to the same extent as required for individual donors. This information must furthermore be disclosed in the recipients' accounts or reports as applicable.

*Transparency in connection with elections*⁵⁵⁸

The Committee has considered whether it would be appropriate to introduce special provisions for transparency in connection with elections for political assemblies. In this respect the Committee has considered a kind of regulatory reporting system where parties are required to submit a report before election day, stating private contributions that they have received during a specified time before election day. The Committee has furthermore considered whether to introduce a duty on parties and candidates to keep regular election records of account.

However, the Committee does not recommend introducing such special provisions for transparency in connection with elections for political assemblies, neither through regular election records of account nor reports in connection with elections. The Committee finds that its recommendations on enhanced transparency measures – disclosure of the value of private donations over the fixed limit, accountability for local party organisations and individual candidates, and earlier date for presentation of accounts – adequately ensure transparency.

10.3.3. Recommendations for public funding of political parties

*Basis for public funding of political parties*⁵⁵⁹

The Committee finds that all types of elections, including general, regional and local elections – but only the most recent ones of each – should continue to be the basis for public party funding.

*Recipient of public funding of political parties*⁵⁶⁰

At present, subsidies to political parties are paid to the organisational level of a party corresponding to the election triggering the subsidy. In this connection the current definition of political work aims at political work directed at voters in the relevant constituency area. In the opinion of the Committee these elements appropriately support the idea that party subsidies are applied locally and

---

⁵⁵⁸ See 8.3.5 and 8.4.3.2.

⁵⁵⁹ See 8.5.1.

⁵⁶⁰ See 8.5.2.

benefit the parties where they enjoy the strongest support. The Committee therefore recommends that this system be maintained.

*Object of public funding of political parties*⁵⁶¹

The Committee does not recommend changing the fundamental principle of providing public funding to political parties and lists of candidates that win a certain number of votes in the types of elections that trigger public subsidies. It must be up to the party receiving the subsidy how to spend the subsidy in its political work. In this connection a party should be free to transfer part of its resources to organisations that support the party's political work, for instance their youth organisations.

*Time duration of subsidies*⁵⁶²

The Committee finds no grounds for recommending any changes in the requirement to spend subsidies on political work in the calendar year for which the subsidy was granted. Any access to transfer amounts from one calendar year into the next is therefore not recommended. In the opinion of the Committee the political parties in Denmark, also between elections, perform important social tasks for which public funding is due.

*Competence*⁵⁶³

In the opinion of the Committee any assessment as to which authority or authorities are best suited to handle disbursements of public subsidies and any tasks required in this connection needs to consider how substantive law on public funding is going to change, if at all, and whether disbursements are to involve discretionary appraisals.

If no discretionary appraisals are incorporated in connection with disbursements of public subsidies – which have found no credit with the Committee – it is the view of the Committee that concentrating competence with one authority must be referred to political decision for weighing up the pros and cons.

If provisions governing party funding are not changed so as to involve discretionary decisions, the Committee finds there is no need to refer decisions to a board or any other autonomous body. The

---

⁵⁶¹ See 8.5.3.

⁵⁶² See 8.5.4.

⁵⁶³ See 8.5.5.1.

more provisions are changed towards making discretionary decisions, the more is to be said for party funding decisions to be made by an autonomous body.

As part of the considerations whether decisions are to be referred to a board or similar body, it needs to be discussed if the competence to disburse party subsidies should be gathered with one authority or remain at the state, regional and local levels, corresponding to the type of election which triggers the party subsidies. The Committee finds that if competence is concentrated in one place, discussions may consider if the adequate solution is for a minister to have administrative responsibility for disbursements of all types of party funding, or if the disbursements of all types of party funding could be bestowed on an independent board instead.

*Right of appeal*⁵⁶⁴

At present, decisions on party funding made by regional and local councils may be appealed to the Ministry of Economic Affairs and the Interior. In the opinion of the Committee there is much to be said in favour of maintaining the *status quo* of the right of appeal. However, this should be considered in the light of where the competence to calculate and disburse subsidies will be placed.

*Basis for calculation of public funding*⁵⁶⁵

At present, public party funding is calculated on the basis of the number of votes at the most recent election(s) of the types that trigger the party subsidies. The Committee has considered alternative models as a basis for calculation.

The Committee has found no reason to recommend introducing a basic amount as part of public party funding nor does it recommend calculating party subsidies based on the number of seats, members or nominees.

*Level of public funding*⁵⁶⁶

In the opinion of the Committee political parties in Denmark perform important social tasks for which funding is due. Whether subsidies should be increased is held by the Committee to be primarily a political issue for consideration in connection with other changes in the party funding scheme, including more transparency regarding private contributions.

---

⁵⁶⁴ See 8.5.5.2.

⁵⁶⁵ See 8.5.6.

⁵⁶⁶ See 8.5.7.

Public funding may be increased in order to compensate for the enhanced transparency requirements (i.e. disclosure of the value of individual donations and lowering of the limit for disclosure of private contributions), which may otherwise be assumed to have a negative impact on party income opportunities. The Committee finds that any assessment involves taking into account whether political parties have the resources necessary to perform their tasks.

*Offsetting against party funding*⁵⁶⁷

On the basis of its mandate the Committee has considered models that in various degrees present political parties with a choice of their preferred mix of public or private funding.

In this connection the Committee has considered whether private donations to political parties entirely or partly should be set off against public subsidies. In reality, a 100% set-off arrangement means that parties have to choose between public and private funding whereas a partial set-off arrangement always carries the advantage for a party that it may apply for public funding as a supplement to its private funding, as in this case only part of private contributions are set off against public subsidies. The object of these arrangements is to make parties less dependent on private funds and interests, and consequently promote equality in the parties' finances.

Offsetting is thus addressing other fundamental concerns than transparency, which has been the primary underlying concern of the Committee's recommendations. However, set-off may also be seen as an instrument to avoid undue political influence because set-off diminishes the financial importance of private donations for the recipient.

In the opinion of the Committee several weighty concerns speak against introducing an arrangement of 100% offsetting, and the Committee does not recommend the introduction of such an arrangement.

If, based on other concerns than transparency, offsetting is introduced following a political decision, the Committee considers that the arrangement should be introduced as partial offsetting. This may then take the form of a threshold model in which set-offs are effected against private donations that exceed a certain proportion of the public funding and in which set-offs are increased in step with the extent of the private donations.

A threshold model could for instance imply that for contributions by the same donor in a certain period (a calendar year) below a certain value (the limit) no set-offs take place; that for contributions from the same donor in a certain period over the threshold, but under a certain higher

---

⁵⁶⁷ See 8.6.

limit (maximum value) set-offs take place at a lower set-off rate; and that for contributions from the same donor over the maximum value set-offs are effected at a higher set-off rate. For example, such a threshold model could be designed to leave out set-offs in the initial amount of DKK20,000 from the same donor. For contributions from DKK20,000 to DKK100,000 from the same donor 30 per cent could be set off against public subsidies, and 50 per cent could be set off against contributions exceeding DKK100,000.

*Conditions for receiving public funding*⁵⁶⁸

In accordance with current provisions public funding must be used for political work performed in Denmark. This carries a broad definition. Disbursement is furthermore conditional on a declaration being submitted to the authority that pays the subsidy specifying the minimum expenses foreseen to be incurred in respect of political work in the calendar year for which the subsidy is granted.

The Committee finds the present broad definition of political activities appropriate. On the assumption that changes will be introduced in other provisions regarding party funding (i.e. relative to accountability and transparency in private funding) the Committee finds no cause for suggesting changes in the definition itself of political work in the Grants to Political Parties Act.

Due to concerns of principle deemed by the Committee to exist in connection with assigning an authority the duty to monitor that subsidies are truly used for a party's political work, the Committee has found no cause for recommending the introduction of such monitoring.

The Committee holds that public party funding should continue to be conditional on party accounts complying with reporting requirements for private donations and the requirements for presentation of accounts.

In view of the correlation between disbursement of public party subsidies and presentation of party accounts the Committee recommends to tie together the two events in time, which means that disbursement of public subsidies may take place for instance one month after presentation of party accounts. Such an arrangement makes it possible for parties that present their accounts before the deadline for presentation of accounts to receive public funding sooner, which will work as a separate incentive to present the accounts earlier and thus provide early access for the public to review the accounts.

---

⁵⁶⁸ See 8.5.8.

10.3.4. Committee models

In Part 9 of the report the Committee has outlined three alternative models for a future regulation design for public and private funding of political parties. The contents of the models are reproduced in the table below.

Model 1 reflects a compilation of Committee recommendations, which involves certain minor changes to the contents of current provisions with a view to enhancing transparency and a codification of how the current regulatory system works in practice.

The model incorporates the following recommendations that are amplified below:

- A requirement for a duty to report and disclose private donations exceeding a certain value for all party levels and individual candidates elected as representatives.
- Guidelines to be issued, identifying what is considered non-financial support under current provisions.
- The accounts of the central organisations are required to be audited by an approved auditor.

Model 2 contains – in addition to the elements of Model 1 – several more substantial and, in the opinion of the Committee, necessary changes to the current provisions of the Private Contributions to Political Parties and Publication of Political Parties' Accounts Act (Accounts of Political Parties Act) if genuine enhancement in clarity and transparency is to be achieved. The Model incorporates the elements of Model 1 (except the duty to report and duty of disclosure), i.e. the recommendation of guidelines on non-financial support and duty to audit of the central organisations together with further elements:

- Disclosure of the exact value of private donations exceeding the limit.
- Special disclosure arrangement for certain associations, federations and other entities.
- Accountability for all party levels and individual candidates elected as representatives.
- Publication of accounts.
- Earlier date for presentation of accounts.
- Lowering the limit on amounts, if appropriate, including considerations for two thresholds.
- Increase in public party subsidies in order to compensate for the proposals for enhanced clarity and transparency.

This model may, if necessary, be combined with a lowering of the limit on amounts in the Accounts of Political Parties Act.

Lastly, the Committee has developed a more comprehensive **Model 3**. This model may be adopted if the aim is to establish a higher degree of equalisation in party finances and thus change the current regulatory system of party funding based on concerns other than clarity and transparency.

The model contains two elements that may be selected together or separately:

- Increasing public funding
- An arrangement of offsetting

Recommendation	Model 1	Model 2	Model 3
Guidelines for non-financial support.	X	X	X
Reporting and disclosure of private donations exceeding a certain value extended to all party levels and individual candidates elected as representatives.	X		
Central organisation accounts to be audited by approved auditor.	X	X	X
Disclosure of exact value of private donations. Increase, if appropriate, in public party funding in order to compensate.		X	X
Special disclosure arrangement for certain associations, federations and other entities. Increase, if appropriate, in public party subsidies in order to compensate.		X	X
Accountability for all party levels and individual candidates elected as representatives. Increase, if appropriate, in public party funding in order to compensate.		X	X
Publication of accounts.		X	X
Earlier deadline for presentation of accounts.		X	X
Lowering the limit on amounts, incl. considering two thresholds. Increase, if appropriate, in public party subsidies in order to compensate.		(X)	(X)
Increasing public funding.			X
An arrangement of offsetting.			X

Bilag 1

Øversigt over de politiske partiers økonomi

1. Indledning

Dette bilag indeholder en oversigt over de landspolitiske partiers landsorganisationers indtægter i perioden 1991-2012. Oversigten er udarbejdet på baggrund af partiernes årlige regnskaber.⁵⁶⁹

Oversigten tager udgangspunkt i de partier, som i Danmark var opstillet ved det seneste valg til Folketinget den 15. september 2011 eller valget til Europa-Parlamentet den 9. juni 2009.⁵⁷⁰

- Venstre, Danmarks Liberale Parti (herefter V)
- Socialdemokratiet (herefter S)
- Dansk Folkeparti (herefter DF)
- Socialistisk Folkeparti (herefter SF)
- Det Konservative Folkeparti (herefter KF)
- Radikale Venstre (herefter RV)
- Liberal Alliance (herefter LA)
- Enhedslisten – De Rød-Grønne (herefter EL)
- Kristendemokraterne (herefter KD)
- Folkebevægelsen mod EU (herefter FB)

I afsnit 2 findes en oversigt over partiernes landsorganisationers indtægter i kr. Afsnit 3 indeholder en oversigt over partiernes landsorganisationers indtægtsfordelinger fordelt på år, mens afsnit 4 indeholder de enkelte partiers landsorganisationers indtægtsfordelinger i perioden 1991-2012.⁵⁷¹

Partiernes omtales med deres nuværende navne, eksempelvis Radikale Venstre og Liberal Alliance.

Partiernes indtægter er i dette bilag inddelt i 5 undergrupper:

- Kontingent: Herved forstås medlemskontingenter, jf. partiregnskabslovens § 3, stk. 1, nr. 2.

---

⁵⁶⁹ De politiske partiers regnskaber er tilgængelige på Folketingets hjemmeside.

<http://www.ft.dk/demokrati/partier/copy%20of%20partierne09.aspx>. Der tages forbehold for indtastningsfejl, da yderligere validering ikke er foretaget.

⁵⁷⁰ Partiernes rækkefølge svarer til den, som er anvendt på Folketingets hjemmeside, som der er henvist til i forrige note.

⁵⁷¹ Partiregnskabsloven trådte i kraft 1. januar 1991, og de senest offentliggjorte regnskaber vedrører kalenderåret 2012. Partierne afleverede regnskaberne i begyndelsen af 2014, og Folketinget offentliggjorde dem i februar 2014.

- Offentlig støtte: Herved forstås støtte fra den danske stat til et politisk partis landsorganisation, jf. partiregnskabslovens § 3, stk. 1, nr. 1.
- Privat støtte: Herved forstås støtte til et politisk parti fra privatpersoner, virksomheder, interesseorganisationer, foreninger, partiskat mv., jf. partiregnskabslovens § 3, stk. 1, nr. 3, og 5.
- EU-oplysning: Herved forstås tilskud fra Europa-Nævnet⁵⁷² (EU-oplysningsmidler).
- Andre indtægter: Opsamlingsgruppe, som afhængig af det enkelte parti bl.a. kan dække over tilskud til sekretariat, indtægter fra tidsskrifter mv., gruppestøtte, hensættelser, sekretariatsgodtgørelse, bidrag til parti- og valgfond og salg af ejendomme mv. Undergruppen indeholder herudover renteindtægter, jf. partiregnskabslovens § 3, stk. 1, nr. 4.

Et vigtigt element for forståelsen af partiernes indtægter er at inddrage, hvornår det har været valgår. Der har været valg i følgende år siden 1991:

- Folketingsvalg: 1994, 1998, 2001, 2005, 2007 og 2011.
- Europa-Parlamentsvalg: 1994, 1999, 2004, 2009 og 2014.
- Kommunalvalg og regionsrådsvalg (tidligere amtsrådsvalg): 1993, 1997, 2001, 2005 og 2013.

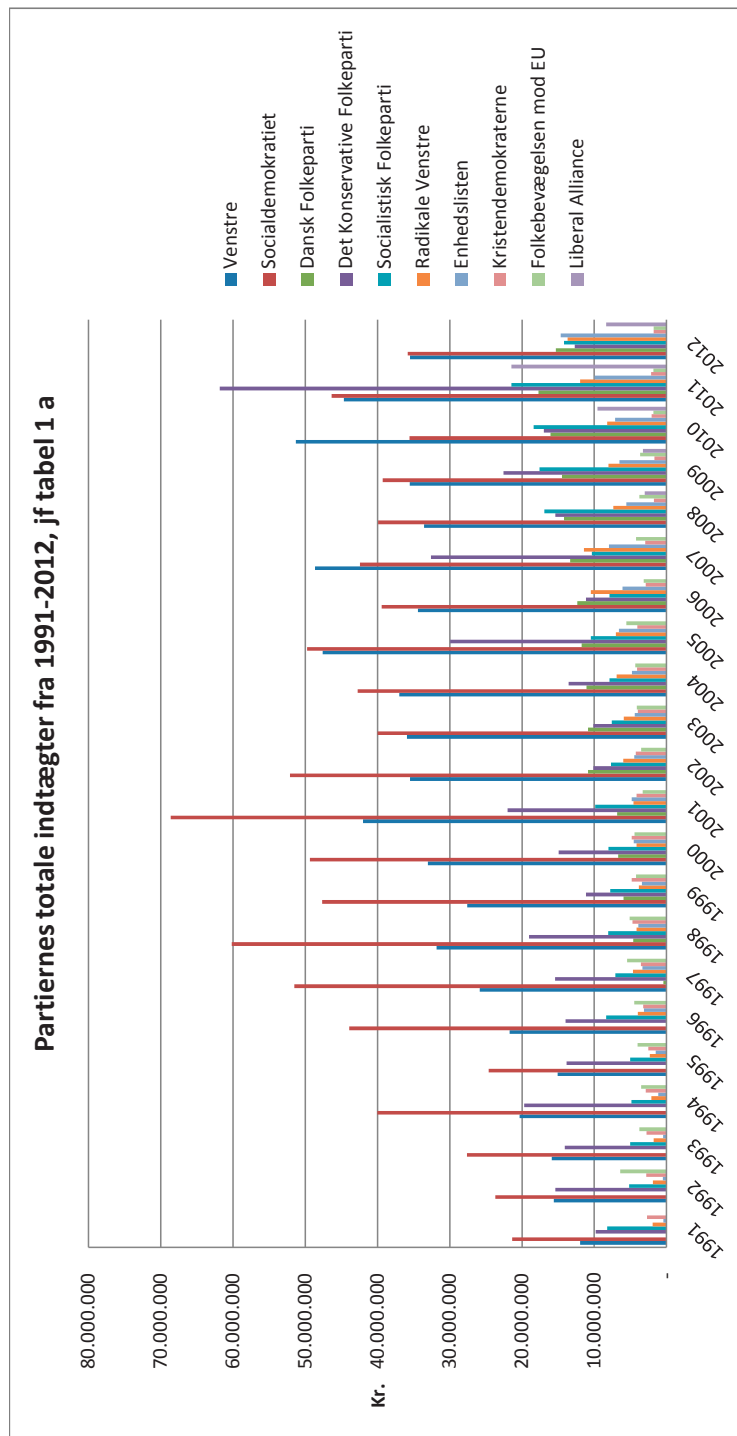
2. Partiernes indtægter i kr.

Figur 1 indeholder en oversigt over udviklingen i de politiske partiers samlede indtægter i kr.

---

⁵⁷² Nævnet til Fremme af Debat og Oplysning om Europa.

Figur 1⁵⁷³

⁵⁷³ Partiernes række følge svarer til den rækkefølge, som partiernes regnskaber for 2012 er offentliggjort i af Folketinget. Nystiftede partier er medtaget fra det år, hvor de er blevet omfattet af regnskabspligten.

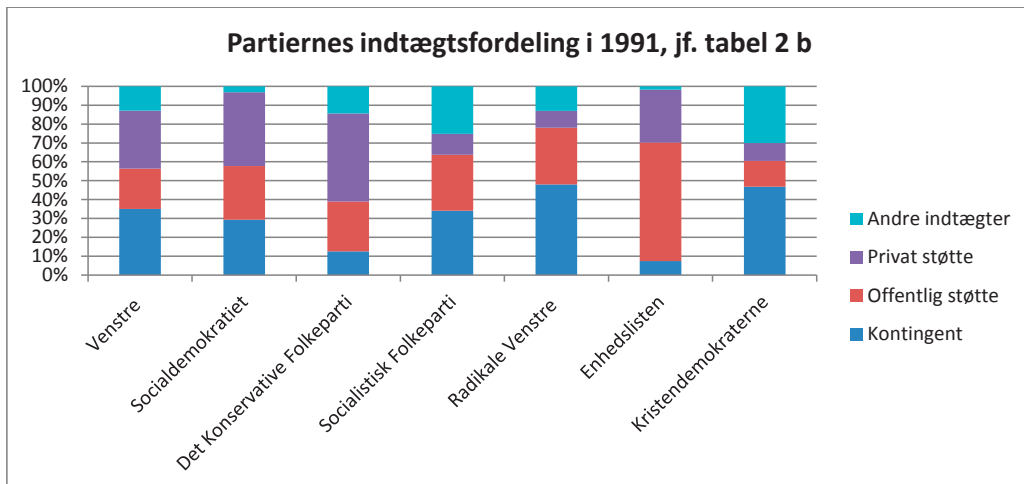
Tabel 1 a

Partiernes samlede indtægter i kr. i perioden 1991-2012

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
V	11.973.802	15.616.857	15.874.337	20.325.256	15.069.511	21.729.943	25.853.890	31.824.241	27.580.081	33.026.876	42.005.647	35.483.798	35.925.984	36.986.180	47.583.730	34.406.929	48.633.051	33.545.301	35.518.327	51.305.859	44.641.176	35.497.739
S	21.361.000	23.702.000	27.631.000	40.034.000	24.604.000	43.913.000	51.499.000	60.154.000	47.649.000	49.354.000	68.612.000	52.124.000	39.991.000	47.730.000	49.757.000	39.420.000	42.443.000	39.911.000	39.286.000	35.576.000	46.334.000	35.824.000
DF				4.594.300	5.965.672	6.706.040	6.840.093	6.840.093	6.840.093	6.840.093	6.840.093	10.861.856	10.869.887	11.081.461	11.756.454	12.365.147	13.352.435	14.202.513	14.487.156	16.046.464	17.729.856	15.323.317
KF	9.795.341	15.376.384	14.071.968	19.697.282	13.850.638	13.989.807	15.434.331	19.039.865	11.161.100	14.940.213	21.997.412	10.123.762	10.141.219	13.557.345	29.949.512	11.164.974	32.605.410	15.385.700	22.552.903	16.986.990	61.824.187	12.712.848
SF	8.218.727	5.164.958	5.043.249	4.864.430	5.025.750	8.345.571	7.081.422	8.079.527	7.787.035	8.033.780	9.873.651	7.690.754	7.567.364	7.893.084	10.467.743	7.882.726	10.330.313	16.915.231	17.593.190	18.404.382	21.466.703	14.204.275
RV	1.907.634	1.896.468	1.792.510	2.086.745	2.296.275	3.986.988	4.645.143	4.136.216	3.827.439	4.161.024	4.587.585	5.995.784	5.919.417	6.904.255	7.016.525	10.472.705	11.421.382	3.655.914	8.047.209	8.226.747	11.967.798	13.683.919
EL	429.862	501.178	478.848	1.144.414	1.516.228	3.108.689	3.350.398	3.891.379	3.402.513	4.543.137	4.818.854	4.468.112	4.384.078	4.803.866	6.590.197	6.109.225	7.970.458	5.552.445	6.526.024	7.107.770	9.946.103	14.630.623
KD	2.713.493	2.810.341	2.769.984	2.881.096	2.523.643	3.219.153	3.561.791	4.732.889	4.824.219	4.832.859	4.148.331	4.256.110	3.961.113	4.067.636	4.029.972	2.881.702	2.959.512	1.755.650	1.688.747	2.050.682	2.152.292	1.770.074
FB	6.427.969	3.756.977	3.520.186	3.993.177	4.463.299	5.444.516	5.099.721	4.234.096	4.444.560	4.444.560	3.288.597	3.510.381	4.132.036	4.313.903	5.546.795	3.175.613	4.229.399	3.770.966	3.664.228	1.825.977	1.805.209	1.771.741
LA																		3.026.342	3.260.858	9.571.929	21.478.065	8.352.104

3. Partiernes indtægtsfordelinger fordelt på år

Figur 2⁵⁷⁴

Tabel 2 a

Partiernes samlede indtægter i 1991 i kr.

År=1991	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	4.197.942	2.558.215	-	3.669.244	1.548.401	11.973.802
S	6.270.000	6.057.000	-	8.377.000	657.000	21.361.000
KF	1.223.784	2.586.465	-	4.578.967	1.406.125	9.795.341
SF	2.804.063	2.426.948	-	919.087	2.068.629	8.218.727
RV	915.479	574.440	-	168.700	249.015	1.907.634
EL	31.550	270.224	-	120.579	7.509	429.862
KD	1.268.852	370.870	-	256.546	817.225	2.713.493

Tabel 2 b

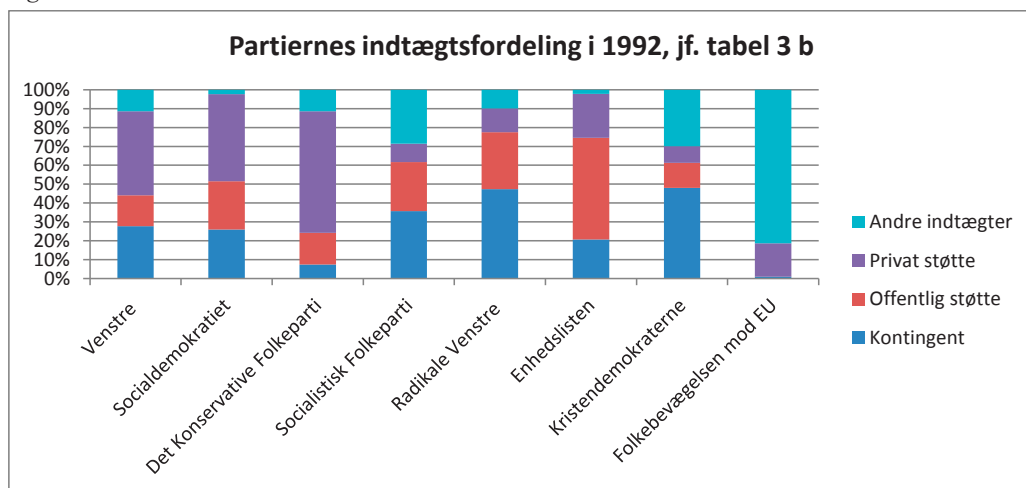
Partiernes samlede indtægter i 1991 i pct.

År=1991	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	35,1	21,4	-	30,6	12,9	100
S	29,4	28,4	-	39,2	3,1	100
KF	12,5	26,4	-	46,7	14,4	100
SF	34,1	29,5	-	11,2	25,2	100
RV	48,0	30,1	-	8,8	13,1	100
EL	7,3	62,9	-	28,1	1,7	100
KD	46,8	13,7	-	9,5	30,1	100

⁵⁷⁴ Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge. DF, FB, LA ikke opstillet.

Figur 3⁵⁷⁵

Tabel 3 a

Partiernes samlede indtægter i 1992 i kr.

År=1992	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	4.320.618	2.558.215	-	6.963.520	1.774.504	15.616.857
S	6.148.000	6.056.000	-	10.953.000	545.000	23.702.000
KF	1.130.184	2.586.465	-	9.914.065	1.745.670	15.376.384
SF	1.843.022	1.343.795	-	500.049	1.478.092	5.164.958
RV	896.340	574.440	-	238.693	186.995	1.896.468
EL	103.704	270.190	-	116.590	10.694	501.178
KD	1.349.737	370.870	-	246.877	842.857	2.810.341
FB	56.900	-	-	1.138.687	5.232.382	6.427.969

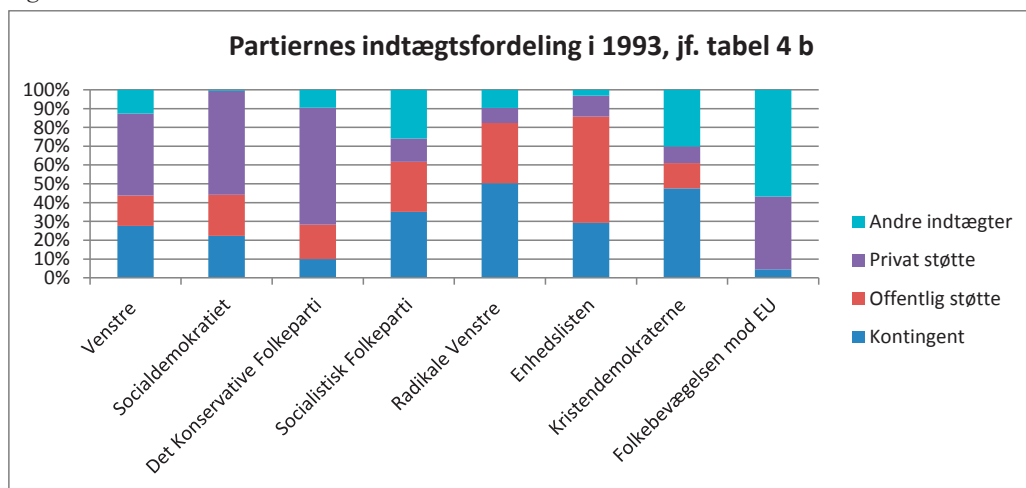
Figur 3 b

Partiernes samlede indtægter i 1992 i pct.

År=1992	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	27,7	16,4	-	44,6	11,4	100
S	25,9	25,6	-	46,2	2,3	100
KF	7,4	16,8	-	64,5	11,4	100
SF	35,7	26,0	-	9,7	28,6	100
RV	47,3	30,3	-	12,6	9,9	100
EL	20,7	53,9	-	23,3	2,1	100
KD	48,0	13,2	-	8,8	30,0	100
FB	0,9	-	-	17,7	81,4	100

⁵⁷⁵ Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge. DF og LA ikke opstillet.

Figur 4⁵⁷⁶

Tabel 4 a

Partiernes samlede indtægter i 1993 i kr.

År=1993	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	4.389.471	2.558.215	-	6.911.757	2.014.894	15.874.337
S	6.156.000	6.056.000	-	15.262.000	157.000	27.631.000
KF	1.393.600	2.586.465	-	8.756.767	1.335.136	14.071.968
SF	1.768.842	1.343.795	-	623.223	1.307.389	5.043.249
RV	901.325	574.440	-	143.518	173.227	1.792.510
EL	140.150	270.190	-	53.788	14.720	478.848
KD	1.312.236	370.870	-	245.390	832.488	2.760.984
FB	167.465	-	-	1.458.673	2.130.839	3.756.977

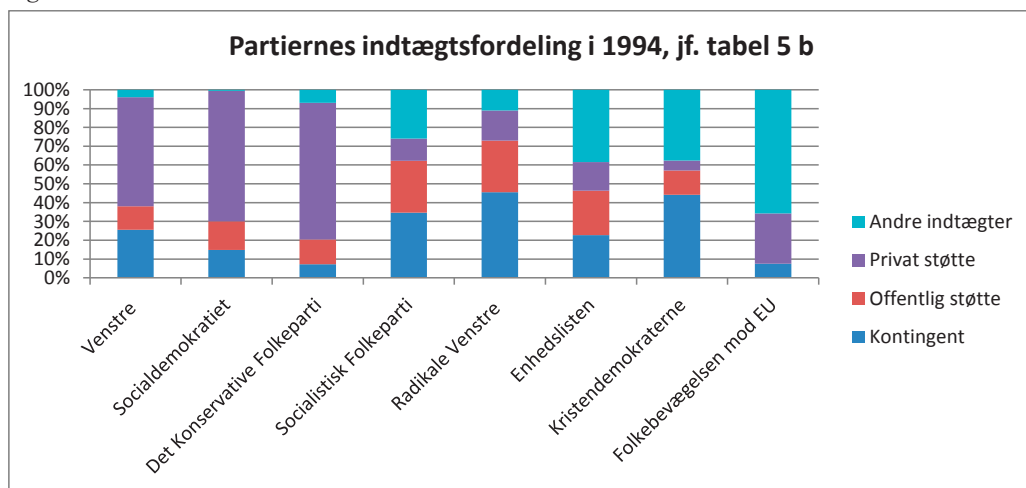
Tabel 4 b

Partiernes samlede indtægter i 1993 i pct.

År=1993	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	27,7	16,1	-	43,5	12,7	100
S	22,3	21,9	-	55,2	0,6	100
KF	9,9	18,4	-	62,2	9,5	100
SF	35,1	26,6	-	12,4	25,9	100
RV	50,3	32,0	-	8,0	9,7	100
EL	29,3	56,4	-	11,2	3,1	100
KD	47,5	13,4	-	8,9	30,2	100
FB	4,5	-	-	38,8	56,7	100

⁵⁷⁶ Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge. DF og LA ikke opstillet.

Figur 5⁵⁷⁷

Tabel 5 a

Partiernes samlede indtægter i 1994 i kr.

År=1994	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	5.187.052	2.558.215	-	11.784.227	795.762	20.325.256
S	5.954.000	6.056.000	-	27.820.000	204.000	40.034.000
KF	1.422.944	2.586.465	-	14.331.426	1.356.447	19.697.282
SF	1.686.945	1.343.795	-	574.750	1.258.940	4.864.430
RV	948.725	574.440	-	335.013	228.567	2.086.745
EL	260.260	270.190	-	173.413	440.551	1.144.414
KD	1.272.748	370.870	-	153.208	1.084.270	2.881.096
FB	264.735	-	-	941.228	2.314.223	3.520.186

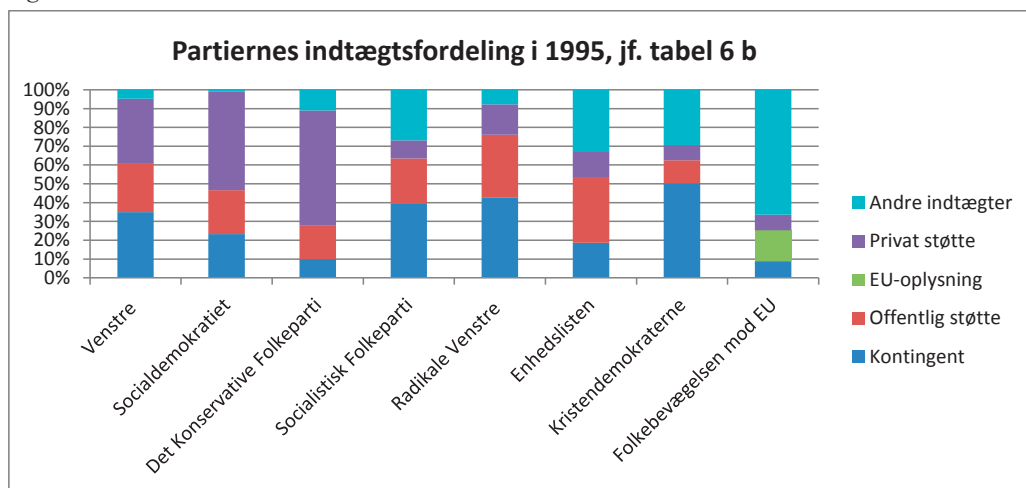
Tabel 5 b

Partiernes samlede indtægter i 1994 i pct.

År=1994	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	25,5	12,6	-	58,0	3,9	100
S	14,9	15,1	-	69,5	0,5	100
KF	7,2	13,1	-	72,8	6,9	100
SF	34,7	27,6	-	11,8	25,9	100
RV	45,5	27,5	-	16,1	11,0	100
EL	22,7	23,6	-	15,2	38,5	100
KD	44,2	12,9	-	5,3	37,6	100
FB	7,5	-	-	26,7	65,7	100

⁵⁷⁷ Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge. DF og LA ikke opstillet.

Figur 6⁵⁷⁸

Tabel 6 a

Partiernes samlede indtægter i 1995 i kr.

År=1995	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	5.261.037	3.875.880	-	5.205.619	726.975	15.069.511
S	5.727.000	5.750.000	-	12.940.000	187.000	24.604.000
KF	1.381.800	2.499.225	-	8.449.141	1.520.472	13.850.638
SF	1.977.505	1.211.990	-	487.339	1.348.916	5.025.750
RV	983.033	763.505	-	371.411	178.326	2.296.275
EL	282.558	523.505	-	216.170	493.995	1.516.228
KD	1.268.930	307.535	-	206.561	740.617	2.523.643
FB	352.870	-	656.000	333.804	2.650.503	3.993.177

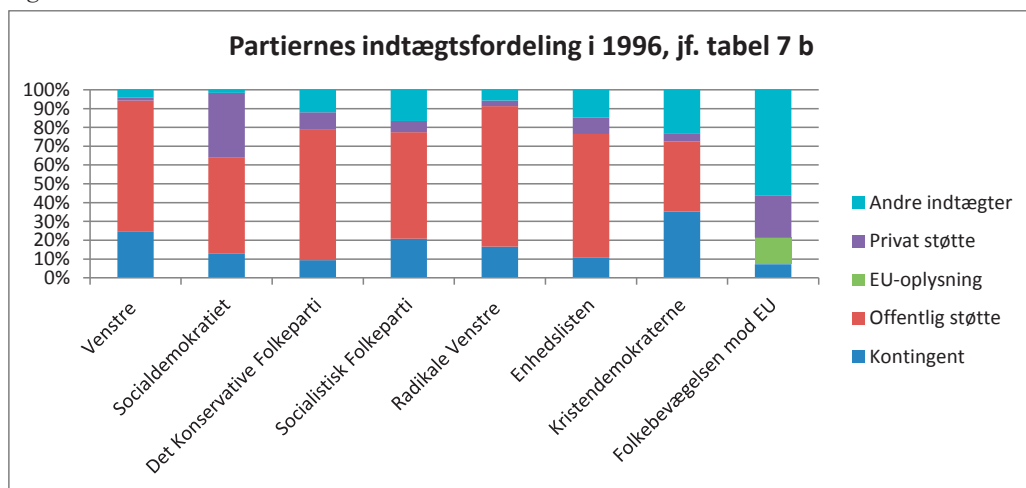
Tabel 6 b

Partiernes samlede indtægter i 1995 i pct.

År=1995	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	34,9	25,7	-	34,5	4,8	100
S	23,3	23,4	-	52,6	0,8	100
KF	10,0	18,0	-	61,0	11,0	100
SF	39,3	24,1	-	9,7	26,8	100
RV	42,8	33,2	-	16,2	7,8	100
EL	18,6	34,5	-	14,3	32,6	100
KD	50,3	12,2	-	8,2	29,3	100
FB	8,8	-	16,4	8,4	66,4	100

⁵⁷⁸ Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge. DF og LA ikke opstillet.

Figur 7⁵⁷⁹

Tabel 7 a

Partiernes samlede indtægter i 1996 i kr.

År=1996	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	5.372.407	15.115.932	-	330.110	911.494	21.729.943
S	5.627.000	22.426.000	-	15.148.000	712.000	43.913.000
KF	1.320.700	9.746.978	-	1.250.142	1.671.987	13.989.807
SF	1.742.136	4.726.761	-	490.762	1.385.912	8.345.571
RV	661.303	2.977.670	-	119.772	228.243	3.986.988
EL	336.789	2.041.670	-	275.386	454.844	3.108.689
KD	1.134.989	1.199.387	-	139.375	745.402	3.219.153
FB	324.903	-	630.000	990.042	2.518.354	4.463.299

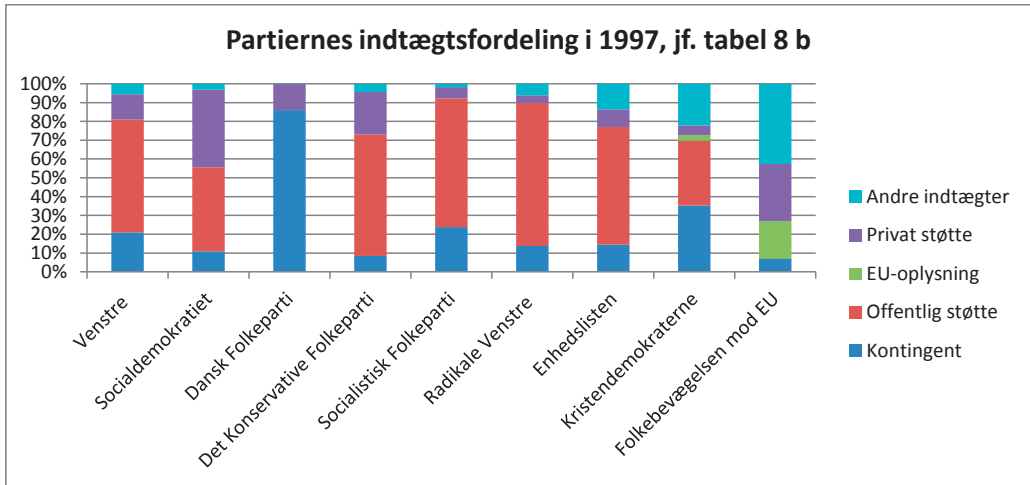
Tabel 7 b

Partiernes samlede indtægter i 1996 i pct.

År=1996	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	24,7	69,6	-	1,5	4,2	100
S	12,8	51,1	-	34,5	1,6	100
KF	9,4	69,7	-	8,9	12,0	100
SF	20,9	56,6	-	5,9	16,6	100
RV	16,6	74,7	-	3,0	5,7	100
EL	10,8	65,7	-	8,9	14,6	100
KD	35,3	37,3	-	4,3	23,2	100
FB	7,3	-	14,1	22,2	56,4	100

⁵⁷⁹ Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge. DF og LA ikke opstillet.

Figur 8⁵⁸⁰

Tabel 8 a

Partiernes samlede indtægter i 1997 i kr.

År=1997	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	5.428.992	15.503.520	-	3.491.136	1.430.242	25.853.890
S	5.610.000	23.001.000	-	21.251.000	1.637.000	51.499.000
DF	386.435	-	-	61.994	893	449.322
KF	1.296.100	9.996.900	-	3.468.356	672.975	15.434.331
SF	1.686.462	4.847.960	-	420.886	126.114	7.081.422
RV	637.420	3.533.289	-	191.292	283.142	4.645.143
EL	485.061	2.094.020	-	317.598	453.719	3.350.398
KD	1.253.644	1.230.140	103.170	185.662	789.175	3.561.791
FB	369.915	-	1.093.296	1.656.618	2.324.687	5.444.516

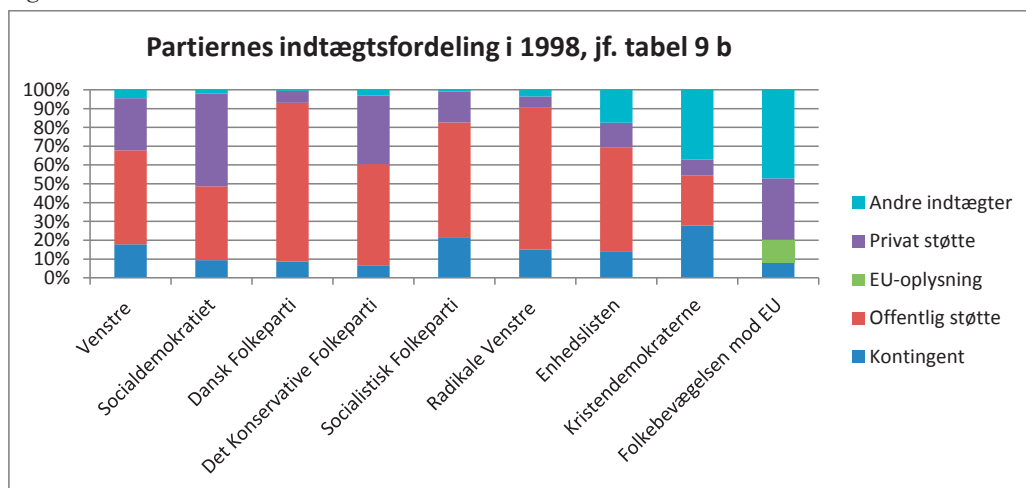
Tabel 8 b

Partiernes samlede indtægter i 1997 i pct.

År=1997	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	21,0	60,0	-	13,5	5,5	100
S	10,9	44,7	-	41,3	3,2	100
DF	86,0	-	-	13,8	0,2	100
KF	8,4	64,8	-	22,5	4,4	100
SF	23,8	68,5	-	5,9	1,8	100
RV	13,7	76,1	-	4,1	6,1	100
EL	14,5	62,5	-	9,5	13,5	100
KD	35,2	34,5	2,9	5,2	22,2	100
FB	6,8	-	20,1	30,4	42,7	100

⁵⁸⁰ Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge. LA ikke opstillet.

Figur 9⁵⁸¹

Tabel 9 a

Partiernes samlede indtægter i 1998 – absolutte tal

År=1998	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	5.685.714	15.891.108	-	8.831.191	1.416.228	31.824.241
S	5.677.000	23.576.000	-	29.708.000	1.193.000	60.154.000
DF	391.955	3.881.096	-	297.745	23.504	4.594.300
KF	1.269.950	10.246.822	-	6.933.651	589.442	19.039.865
SF	1.710.168	4.969.159	-	1.318.014	82.186	8.079.527
RV	623.395	3.130.371	-	234.261	148.189	4.136.216
EL	553.555	2.146.371	-	508.272	683.181	3.891.379
KD	1.312.908	1.260.893	-	401.900	1.757.188	4.732.889
FB	400.422	-	636.330	1.658.795	2.404.174	5.099.721

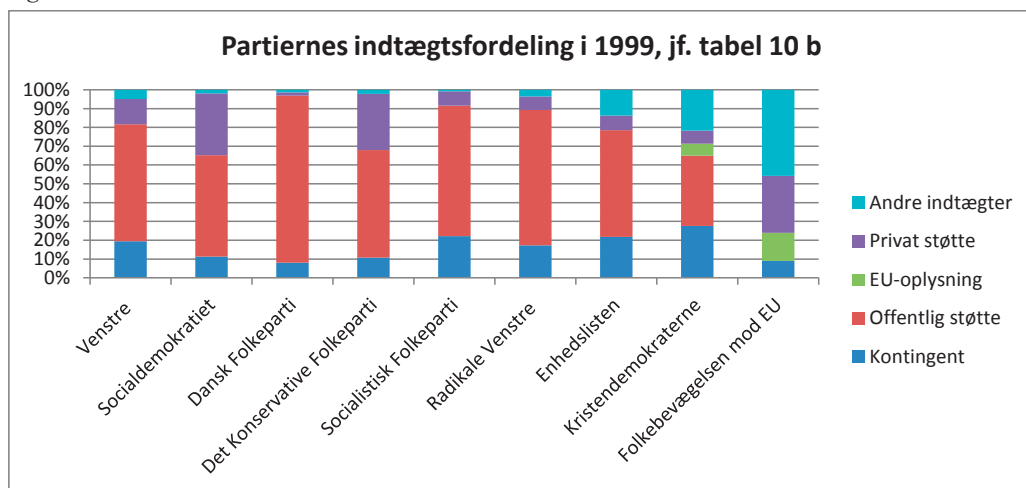
Tabel 9 b

Partiernes samlede indtægter i 1998 i pct.

År=1998	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	17,9	49,9	-	27,7	4,5	100
S	9,4	39,2	-	49,4	2,0	100
DF	8,5	84,5	-	6,5	0,5	100
KF	6,7	53,8	-	36,4	3,1	100
SF	21,2	61,5	-	16,3	1,0	100
RV	15,1	75,7	-	5,7	3,6	100
EL	14,2	55,2	-	13,1	17,6	100
KD	27,7	26,6	-	8,5	37,1	100
FB	7,9	-	12,5	32,5	47,1	100

⁵⁸¹Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge. LA ikke opstillet.

Figur 10⁵⁸²

Tabel 10 a

Partiernes samlede indtægter i 1999 i kr.

År=1999	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	5.361.567	17.175.774	-	3.676.511	1.366.229	27.580.081
S	5.382.000	25.696.000	-	15.658.000	913.000	47.649.000
DF	481.225	5.301.009	-	105.099	78.339	5.965.672
KF	1.205.200	6.383.265	-	3.333.690	238.945	11.161.100
SF	1.726.401	5.405.526	-	593.707	61.401	7.787.035
RV	662.400	2.756.334	-	273.433	135.272	3.827.439
EL	741.771	1.930.593	-	263.980	466.169	3.402.513
KD	1.334.116	1.798.776	310.175	334.652	1.046.500	4.824.219
FB	378.744	-	634.615	1.282.886	1.937.851	4.234.096

Tabel 10 b

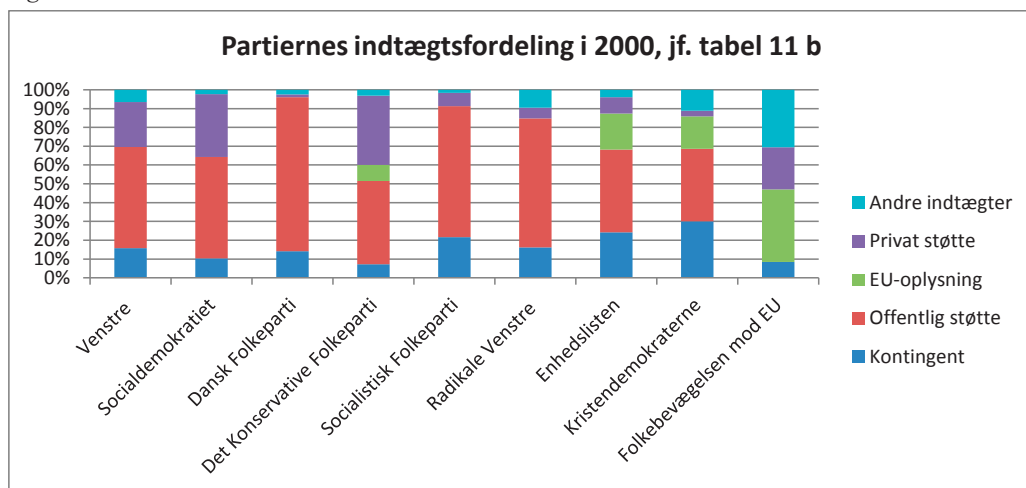
Partiernes samlede indtægter i 1999 i pct.

År=1999	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	19,4	62,3	-	13,3	5,0	100
S	11,3	53,9	-	32,9	1,9	100
DF	8,1	88,9	-	1,8	1,3	100
KF	10,8	57,2	-	29,9	2,1	100
SF	22,2	69,4	-	7,6	0,8	100
RV	17,3	72,0	-	7,1	3,5	100
EL	21,8	56,7	-	7,8	13,7	100
KD	27,7	37,3	6,4	6,9	21,7	100
FB	8,9	-	15,0	30,3	45,8	100

⁵⁸² Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge. LA ikke opstillet.

Figur 11⁵⁸³

Tabel 11 a

Partiernes samlede indtægter i 2000 i kr.

År=2000	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	5.205.690	17.789.194	-	7.885.738	2.146.254	33.026.876
S	5.112.000	26.614.000	-	16.456.000	1.172.000	49.354.000
DF	951.002	5.490.331	-	98.134	166.573	6.706.040
KF	1.089.200	6.611.239	1.282.917	5.496.457	460.400	14.940.213
SF	1.739.733	5.598.581	-	564.845	130.621	8.033.780
RV	672.159	2.854.774	-	240.355	393.736	4.161.024
EL	1.096.944	1.999.543	872.802	396.926	176.922	4.543.137
KD	1.450.875	1.863.018	838.626	140.164	540.176	4.832.859
FB	376.405	-	1.715.813	994.277	1.358.065	4.444.560

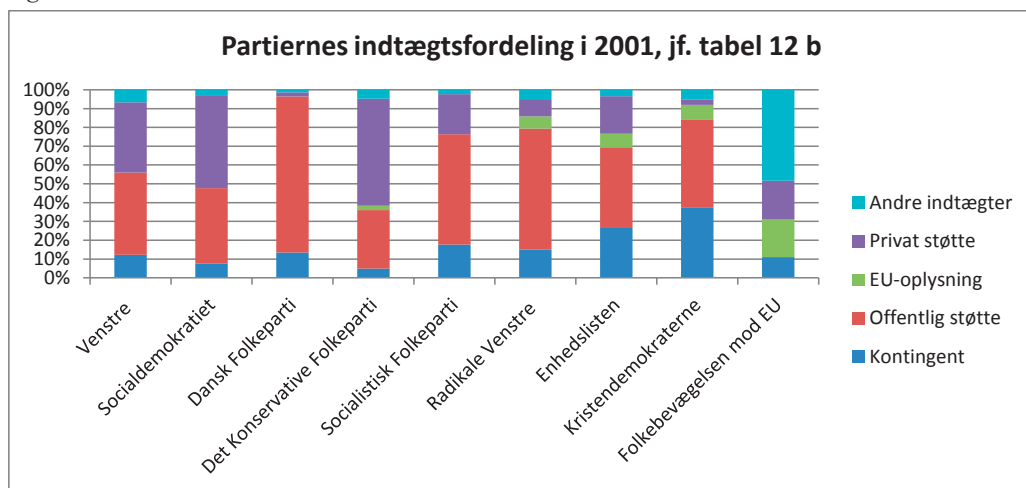
Tabel 11 b

Partiernes samlede indtægter i 2000 i pct.

År=2000	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	15,8	53,9	-	23,9	6,5	100
S	10,4	53,9	-	33,3	2,4	100
DF	14,2	81,9	-	1,5	2,5	100
KF	7,3	44,3	8,6	36,8	3,1	100
SF	21,7	69,7	-	7,0	1,6	100
RV	16,2	68,6	-	5,8	9,5	100
EL	24,1	44,0	19,2	8,7	3,9	100
KD	30,0	38,5	17,4	2,9	11,2	100
FB	8,5	-	38,6	22,4	30,6	100

⁵⁸³ Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge. LA ikke opstillet.

Figur 12⁵⁸⁴

Tabel 12 a

Partiernes samlede indtægter i 2001 i kr.

År=2001	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	5.126.413	18.402.614	-	15.653.242	2.823.378	42.005.647
S	5.159.000	27.531.000	-	33.998.000	1.924.000	68.612.000
DF	921.355	5.679.653	-	147.248	91.837	6.840.093
KF	1.091.700	6.839.213	501.077	12.503.731	1.061.691	21.997.412
SF	1.746.390	5.791.635	-	2.104.920	230.706	9.873.651
RV	688.195	2.953.215	296.606	399.448	250.121	4.587.585
EL	1.278.890	2.068.493	345.905	960.831	164.735	4.818.854
KD	1.555.127	1.927.260	332.974	112.461	220.509	4.148.331
FB	364.750	-	656.250	676.190	1.591.407	3.288.597

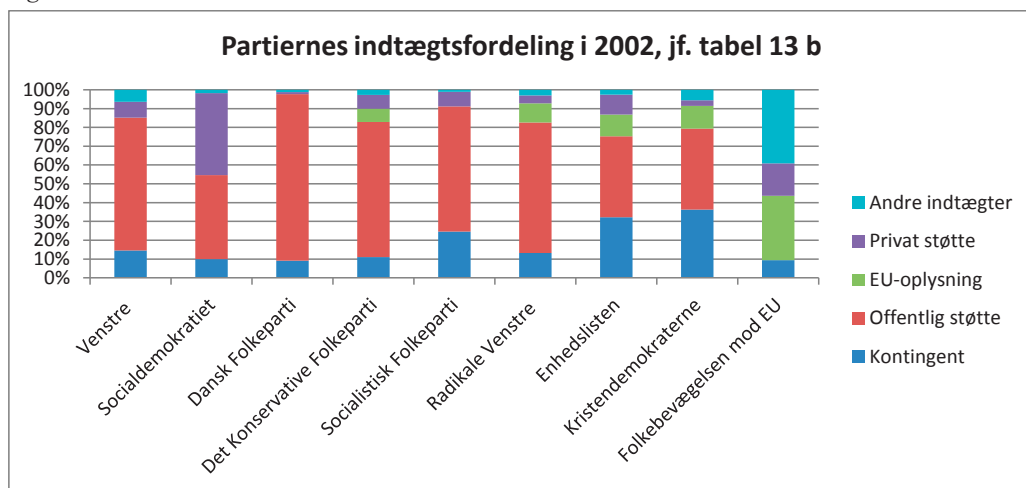
Tabel 12 b

Partiernes samlede indtægter i 2001 i pct.

År=2001	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	12,2	43,8	-	37,3	6,7	100
S	7,5	40,1	-	49,6	2,8	100
DF	13,5	83,0	-	2,2	1,3	100
KF	5,0	31,1	2,3	56,8	4,8	100
SF	17,7	58,7	-	21,3	2,3	100
RV	15,0	64,4	6,5	8,7	5,5	100
EL	26,5	42,9	7,2	19,9	3,4	100
KD	37,5	46,5	8,0	2,7	5,3	100
FB	11,1	-	20,0	20,6	48,4	100

⁵⁸⁴ Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge. LA ikke opstillet.

Figur 13⁵⁸⁵

Tabel 13 a

Partiernes samlede indtægter i 2002 i kr.

År=2002	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	5.156.560	25.060.200	--	2.999.148	2.267.890	35.483.798
S	5.152.000	23.327.000	-	22.712.000	933.000	52.124.000
DF	988.392	9.625.198	-	121.770	126.496	10.861.856
KF	1.113.700	7.271.903	722.727	740.724	274.708	10.123.762
SF	1.896.198	5.111.327	-	597.227	86.002	7.690.754
RV	794.589	4.162.285	606.301	255.405	177.204	5.995.784
EL	1.441.125	1.922.426	518.182	469.427	116.952	4.468.112
KD	1.543.821	1.831.937	518.162	121.965	240.225	4.256.110
FB	331.790	-	1.200.000	603.473	1.375.118	3.510.381

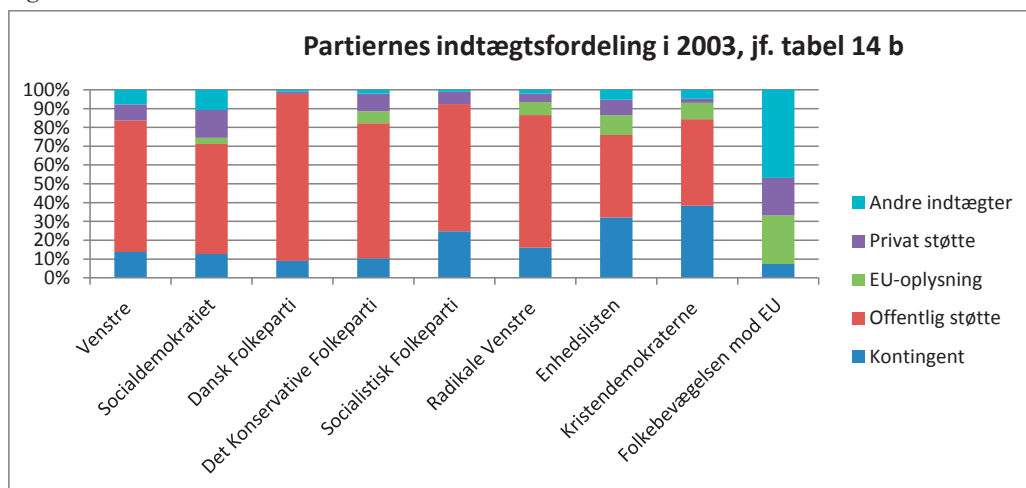
Tabel 13 b

Partiernes samlede indtægter i 2002 i pct.

År=2002	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	14,5	70,6	-	8,5	6,4	100
S	9,9	44,8	-	43,6	1,8	100
DF	9,1	88,6	-	1,1	1,2	100
KF	11,0	71,8	7,1	7,3	2,7	100
SF	24,7	66,5	-	7,8	1,1	100
RV	13,3	69,4	10,1	4,3	3,0	100
EL	32,3	43,0	11,6	10,5	2,6	100
KD	36,3	43,0	12,2	2,9	5,6	100
FB	9,5	-	34,2	17,2	39,2	100

⁵⁸⁵ Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge. LA ikke opstillet.

Figur 14⁵⁸⁶

Tabel 14 a

Partiernes samlede indtægter i 2003 i kr.

År=2003	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	4.942.839	25.114.091	-	3.095.995	2.773.059	35.925.984
S	5.086.000	23.377.000	1.296.000	5.957.000	4.275.000	39.991.000
DF	980.427	9.645.897	-	144.824	98.739	10.869.887
KF	1.047.300	7.287.541	646.628	952.423	207.327	10.141.219
SF	1.868.712	5.122.319	-	498.602	77.731	7.567.364
RV	951.873	4.171.236	409.178	262.500	124.630	5.919.417
EL	1.405.985	1.926.561	461.657	358.780	231.095	4.384.078
KD	1.523.875	1.835.877	346.668	87.005	187.688	3.981.113
FB	306.453	-	1.066.667	820.333	1.938.583	4.132.036

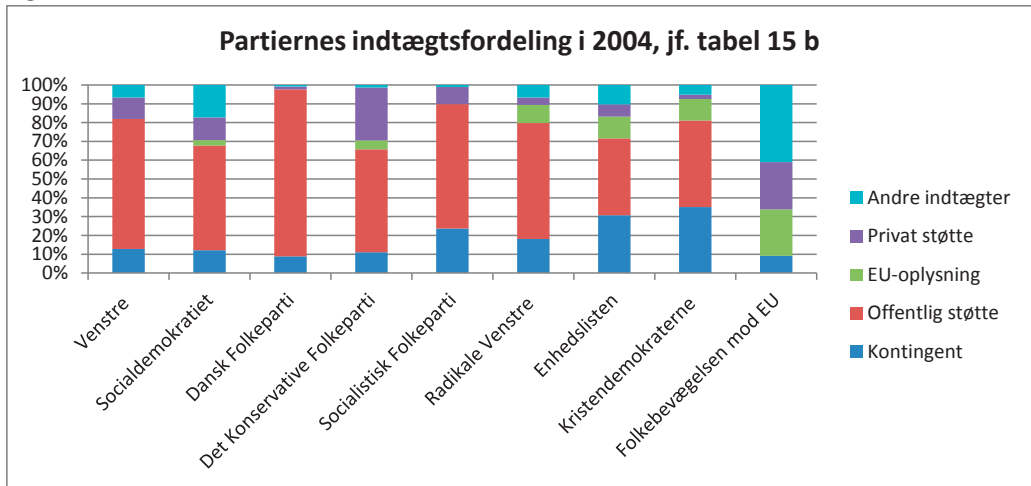
Tabel 14 b

Partiernes samlede indtægter i 2003 i pct.

År=2003	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	13,8	69,9	-	8,6	7,7	100
S	12,7	58,5	3,2	14,9	10,7	100
DF	9,0	88,7	-	1,3	0,9	100
KF	10,3	71,9	6,4	9,4	2,0	100
SF	24,7	67,7	-	6,6	1,0	100
RV	16,1	70,5	6,9	4,4	2,1	100
EL	32,1	43,9	10,5	8,2	5,3	100
KD	38,3	46,1	8,7	2,2	4,7	100
FB	7,4	-	25,8	19,9	46,9	100

⁵⁸⁶ Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge. LA ikke opstillet.

Figur 15⁵⁸⁷

Tabel 15 a

Partiernes samlede indtægter i 2004 i kr.

År=2004	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	4.722.380	25.599.128	-	4.219.997	2.444.675	36.986.180
S	5.171.000	23.829.000	1.206.000	5.173.000	7.351.000	42.730.000
DF	985.808	9.832.191	-	176.973	86.489	11.081.461
KF	1.492.575	7.428.288	648.062	3.808.562	179.858	13.557.345
SF	1.871.697	5.221.247	-	714.729	85.411	7.893.084
RV	1.251.610	4.251.796	670.613	270.000	460.236	6.904.255
EL	1.473.875	1.963.769	558.493	313.594	494.135	4.803.866
KD	1.427.592	1.871.334	462.016	97.565	209.129	4.067.636
FB	393.529	-	1.066.667	1.083.971	1.769.736	4.313.903

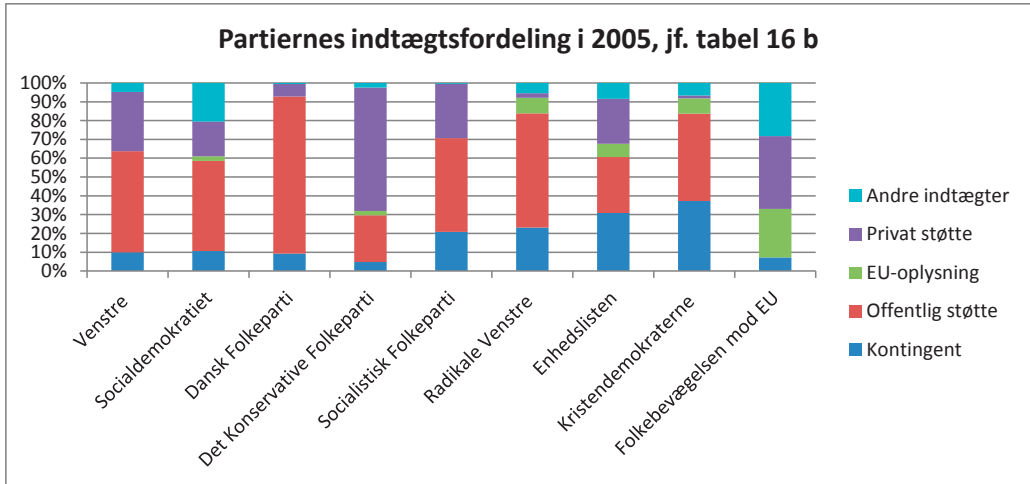
Tabel 15 b

Partiernes samlede indtægter i 2004 i pct.

År=2004	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	12,8	69,2	-	11,4	6,6	100
S	12,1	55,8	2,8	12,1	17,2	100
DF	8,9	88,7	-	1,6	0,8	100
KF	11,0	54,8	4,8	28,1	1,3	100
SF	23,7	66,1	-	9,1	1,1	100
RV	18,1	61,6	9,7	3,9	6,7	100
EL	30,7	40,9	11,6	6,5	10,3	100
KD	35,1	46,0	11,4	2,4	5,1	100
FB	9,1	-	24,7	25,1	41,0	100

⁵⁸⁷ Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge. LA ikke opstillet.

Figur 16⁵⁸⁸

Tabel 16 a

Partiernes samlede indtægter i 2005 i kr.

År=2005	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	4.758.125	25.599.128	-	14.976.959	2.249.518	47.583.730
S	5.289.000	23.829.000	1.262.000	9.181.000	10.196.000	49.757.000
DF	1.084.225	9.832.191	-	772.535	67.503	11.756.454
KF	1.439.025	7.428.287	705.205	19.646.459	730.536	29.949.512
SF	2.178.601	5.221.247	-	3.022.111	45.784	10.467.743
RV	1.626.232	4.251.796	582.130	173.000	383.367	7.016.525
EL	2.030.668	1.963.769	466.664	1.570.162	558.934	6.590.197
KD	1.498.890	1.871.334	328.682	63.004	268.062	4.029.972
FB	401.495	-	1.428.799	2.147.752	1.568.749	5.546.795

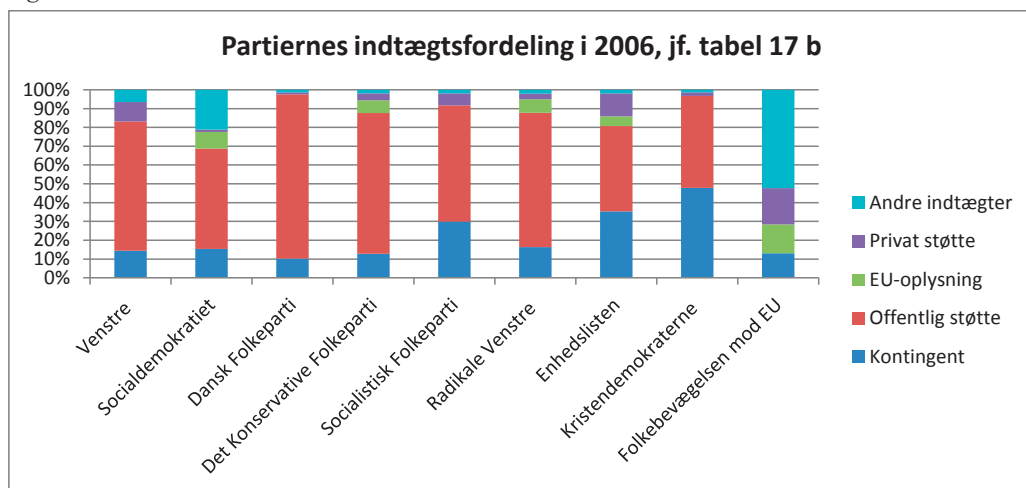
Tabel 16 b

Partiernes samlede indtægter i 2005 i pct.

År=2005	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	10,0	53,8	-	31,5	4,7	100
S	10,6	47,9	2,5	18,5	20,5	100
DF	9,2	83,6	-	6,6	0,6	100
KF	4,8	24,8	2,4	65,6	2,4	100
SF	20,8	49,9	-	28,9	0,4	100
RV	23,2	60,6	8,3	2,5	5,5	100
EL	30,8	29,8	7,1	23,8	8,5	100
KD	37,2	46,4	8,2	1,6	6,7	100
FB	7,2	-	25,8	38,7	28,3	100

⁵⁸⁸ Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge. LA ikke opstillet.

Figur 17⁵⁸⁹

Tabel 17 a

Partiernes samlede indtægter i 2006 i kr.

År=2006	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	4.953.825	23.634.923	-	3.590.246	2.227.935	34.406.929
S	6.078.000	21.033.000	3.448.000	521.000	8.340.000	39.420.000
DF	1.267.945	10.789.965	-	138.100	169.137	12.365.147
KF	1.422.900	8.363.486	761.060	409.074	208.454	11.164.974
SF	2.358.114	4.875.390	-	503.972	145.250	7.882.726
RV	1.712.819	7.474.141	760.366	313.663	211.716	10.472.705
EL	2.159.086	2.767.483	316.167	749.986	116.503	6.109.225
KD	1.379.846	1.408.222	-	53.575	40.059	2.881.702
FB	417.231	-	486.772	609.834	1.661.776	3.175.613

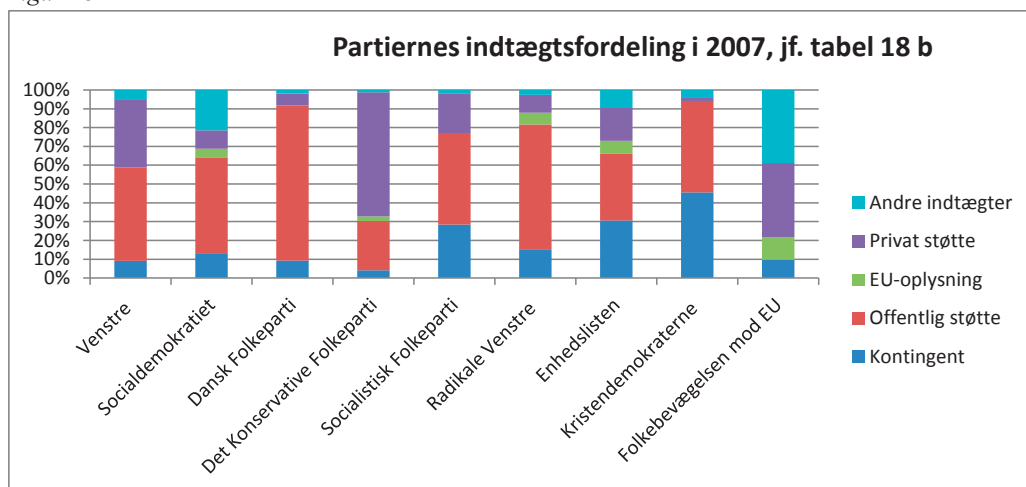
Tabel 17 b

Partiernes samlede indtægter i 2006 i pct.

År=2006	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	14,4	68,7	-	10,4	6,5	100
S	15,4	53,4	8,7	1,3	21,2	100
DF	10,3	87,3	-	1,1	1,4	100
KF	12,7	74,9	6,8	3,7	1,9	100
SF	29,9	61,8	-	6,4	1,8	100
RV	16,4	71,4	7,3	3,0	2,0	100
EL	35,3	45,3	5,2	12,3	1,9	100
KD	47,9	48,9	-	1,9	1,4	100
FB	13,1	-	15,3	19,2	52,3	100

⁵⁸⁹ Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge. LA ikke opstillet.

Figur 18⁵⁹⁰

Tabel 18 a

Partiernes samlede indtægter i 2007 i kr.

År=2007	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	4.465.825	24.122.241	-	17.484.431	2.560.554	48.633.051
S	5.614.000	21.467.000	2.083.000	4.176.000	9.103.000	42.443.000
DF	1.240.060	11.012.438	-	836.291	263.646	13.352.435
KF	1.353.600	8.535.929	806.724	21.511.154	398.003	32.605.410
SF	2.941.438	4.975.913	-	2.194.728	218.234	10.330.313
RV	1.703.620	7.628.247	703.310	1.095.112	291.093	11.421.382
EL	2.437.665	2.824.544	548.358	1.431.244	728.647	7.970.458
KD	1.347.330	1.437.651	-	60.674	113.857	2.959.512
FB	407.427	-	515.978	1.661.525	1.644.469	4.229.399

Tabel 18 b

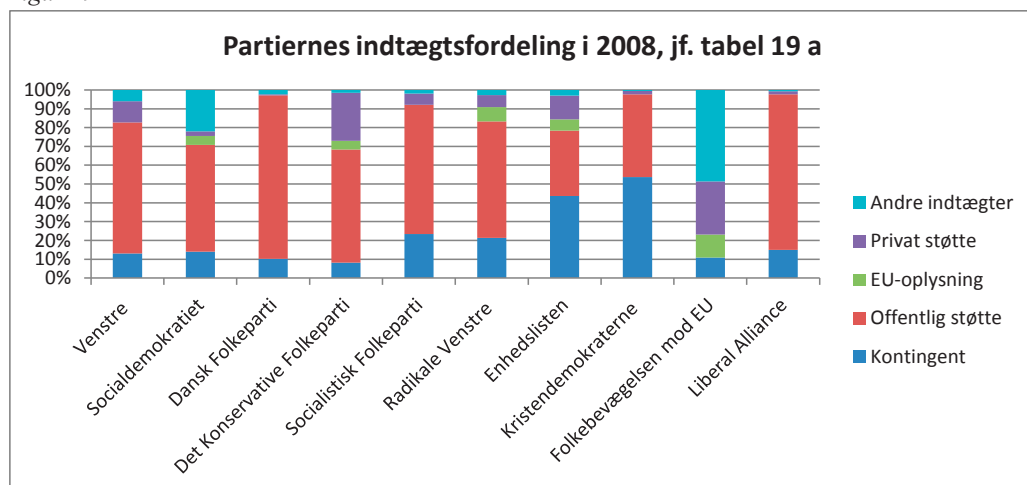
Partiernes samlede indtægter i 2007 i pct.

År=2007	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	9,2	49,6	-	36,0	5,3	100
S	13,2	50,6	4,9	9,8	21,4	100
DF	9,3	82,5	-	6,3	2,0	100
KF	4,2	26,2	2,5	66,0	1,2	100
SF	28,5	48,2	-	21,2	2,1	100
RV	14,9	66,8	6,2	9,6	2,5	100
EL	30,6	35,4	6,9	18,0	9,1	100
KD	45,5	48,6	-	2,1	3,8	100
FB	9,6	-	12,2	39,3	38,9	100

⁵⁹⁰ Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge. LA ikke opstillet.

Figur 19⁵⁹¹

Tabel 19 a

Partiernes samlede indtægter i 2008 i kr.

År=2008	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	4.369.948	23.393.154	-	3.761.639	2.020.560	33.545.301
S	5.577.000	22.687.000	1.913.000	969.000	8.765.000	39.911.000
DF	1.456.050	12.347.949	-	67.411	331.103	14.202.513
KF	1.253.875	9.254.653	719.185	3.926.802	231.185	15.385.700
SF	3.958.953	11.612.606	-	1.012.498	331.174	16.915.231
RV	1.574.904	4.561.896	555.791	475.548	197.775	7.365.914
EL	2.422.620	1.930.787	328.324	702.505	168.209	5.552.445
KD	943.200	772.835	-	28.896	10.719	1.755.650
FB	412.996	-	457.143	1.065.920	1.834.907	3.770.966
LA	452.200	2.505.346	-	46.385	22.411	3.026.342

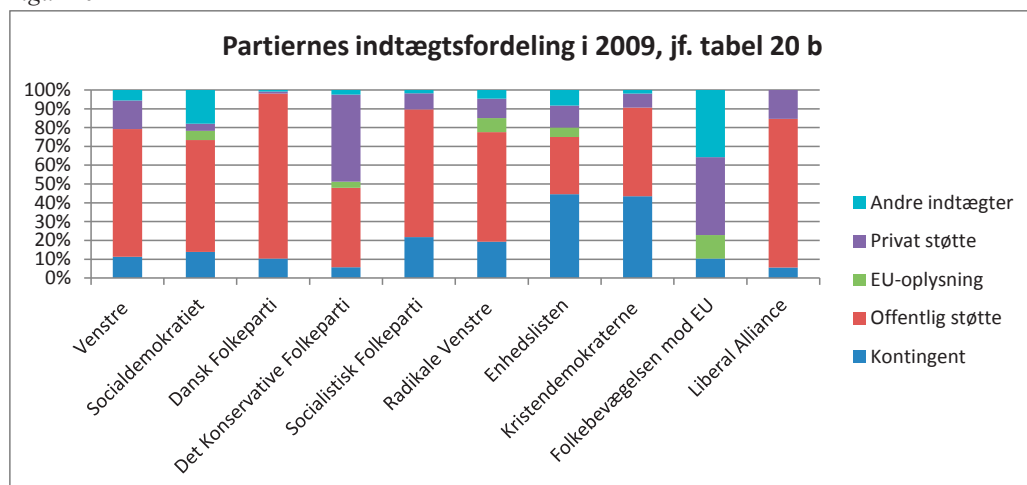
Tabel 19 b

Partiernes samlede indtægter i 2008 i pct.

År=2008	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	13,0	69,7	-	11,2	6,0	100
S	14,0	56,8	4,8	2,4	22,0	100
DF	10,3	86,9	-	0,5	2,3	100
KF	8,1	60,2	4,7	25,5	1,5	100
SF	23,4	68,7	-	6,0	2,0	100
RV	21,4	61,9	7,5	6,5	2,7	100
EL	43,6	34,8	5,9	12,7	3,0	100
KD	53,7	44,0	-	1,6	0,6	100
FB	11,0	-	12,1	28,3	48,7	100
LA	14,9	82,8	-	1,5	0,7	100

⁵⁹¹ Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge.

Figur 20⁵⁹²

Tabel 20 a

Partiernes samlede indtægter i 2009 i kr.

År=2009	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	4.035.657	24.074.508	-	5.422.697	1.985.465	35.518.327
S	5.464.000	23.347.000	1.917.000	1.495.000	7.063.000	39.286.000
DF	1.495.385	12.707.598	-	158.345	125.828	14.487.156
KF	1.305.851	9.524.206	719.185	10.464.774	538.887	22.552.903
SF	3.822.105	11.950.838	-	1.517.891	302.356	17.593.190
RV	1.550.871	4.694.767	595.871	838.759	366.941	8.047.209
EL	2.906.125	1.987.023	328.324	767.060	537.492	6.526.024
KD	735.030	795.345	-	125.798	32.574	1.688.747
FB	380.039	-	457.143	1.517.994	1.309.052	3.664.228
LA	182.290	2.578.318	-	500.250	-	3.260.858

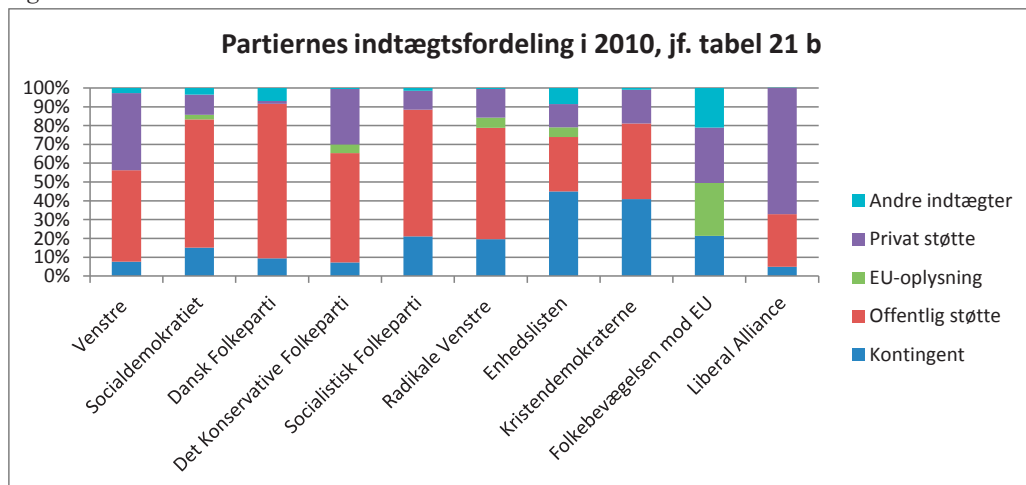
Tabel 20 b

Partiernes samlede indtægter i 2009 i pct.

År=2009	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	11,4	67,8	-	15,3	5,6	100
S	13,9	59,4	4,9	3,8	18,0	100
DF	10,3	87,7	-	1,1	0,9	100
KF	5,8	42,2	3,2	46,4	2,4	100
SF	21,7	67,9	-	8,6	1,7	100
RV	19,3	58,3	7,4	10,4	4,6	100
EL	44,5	30,4	5,0	11,8	8,2	100
KD	43,5	47,1	-	7,4	1,9	100
FB	10,4	-	12,5	41,4	35,7	100
LA	5,6	79,1	-	15,3	-	100

⁵⁹² Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge.

Figur 21⁵⁹³

Tabel 21 a

Partiernes samlede indtægter i 2010 i kr.

År=2010	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	3.899.420	24.982.980	-	20.998.982	1.424.477	51.305.859
S	5.392.000	24.228.000	900.000	3.795.000	1.261.000	35.576.000
DF	1.501.665	13.187.130	-	252.267	1.105.402	16.046.464
KF	1.220.800	9.883.610	792.832	5.004.076	85.672	16.986.990
SF	3.887.784	12.401.812	-	1.849.297	265.489	18.404.382
RV	1.613.904	4.871.928	442.912	1.254.394	43.609	8.226.747
EL	3.195.777	2.062.005	364.751	874.347	610.890	7.107.770
KD	839.201	825.358	-	365.523	20.600	2.050.682
FB	391.135	-	511.452	539.390	384.000	1.825.977
LA	470.310	2.675.613	-	6.420.934	5.072	9.571.929

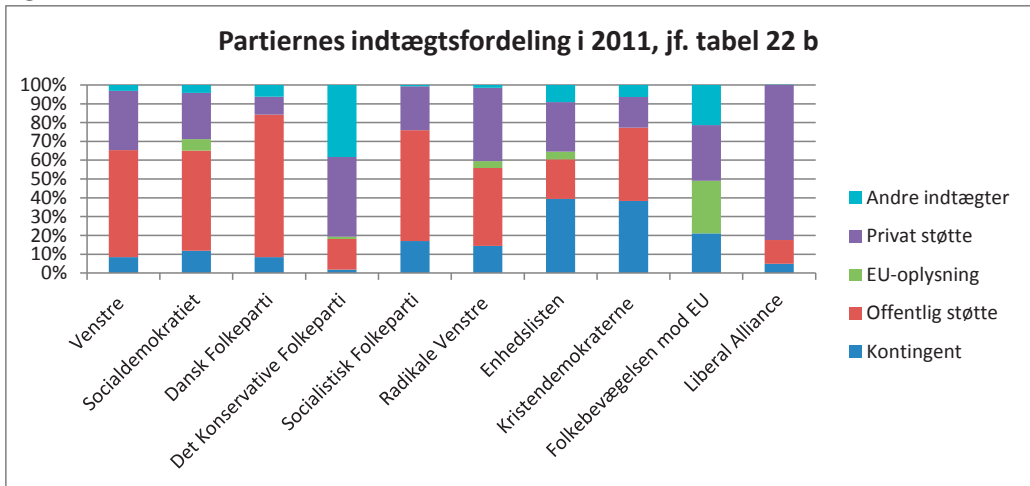
Tabel 21 b

Partiernes samlede indtægter i 2010 i pct.

År=2010	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	7,6	48,7	-	40,9	2,8	100
S	15,2	68,1	2,5	10,7	3,5	100
DF	9,4	82,2	-	1,6	6,9	100
KF	7,2	58,2	4,7	29,5	0,5	100
SF	21,1	67,4	-	10,0	1,4	100
RV	19,6	59,2	5,4	15,2	0,5	100
EL	45,0	29,0	5,1	12,3	8,6	100
KD	40,9	40,2	-	17,8	1,0	100
FB	21,4	-	28,0	29,5	21,0	100
LA	4,9	28,0	-	67,1	0,1	100

⁵⁹³ Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge.

Figur 22⁵⁹⁴

Tabel 22 a

Partiernes samlede indtægter i 2011 i kr.

År=2011	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	3.748.258	25.437.216	-	14.046.478	1.409.224	44.641.176
S	5.486.000	24.669.000	2.852.000	11.374.000	1.953.000	46.334.000
DF	1.501.650	13.426.896	-	1.681.695	1.119.615	17.729.856
KF	1.086.925	10.063.312	786.582	26.202.392	23.684.976	61.824.187
SF	3.664.369	12.627.300	-	5.032.745	142.289	21.466.703
RV	1.731.413	4.960.508	434.533	4.658.268	183.076	11.967.798
EL	3.920.189	2.099.496	400.232	2.614.577	911.609	9.946.103
KD	824.702	840.364	-	350.103	137.123	2.152.292
FB	381.068	-	505.705	534.436	384.000	1.805.209
LA	1.052.265	2.724.260	-	17.697.890	3.650	21.478.065

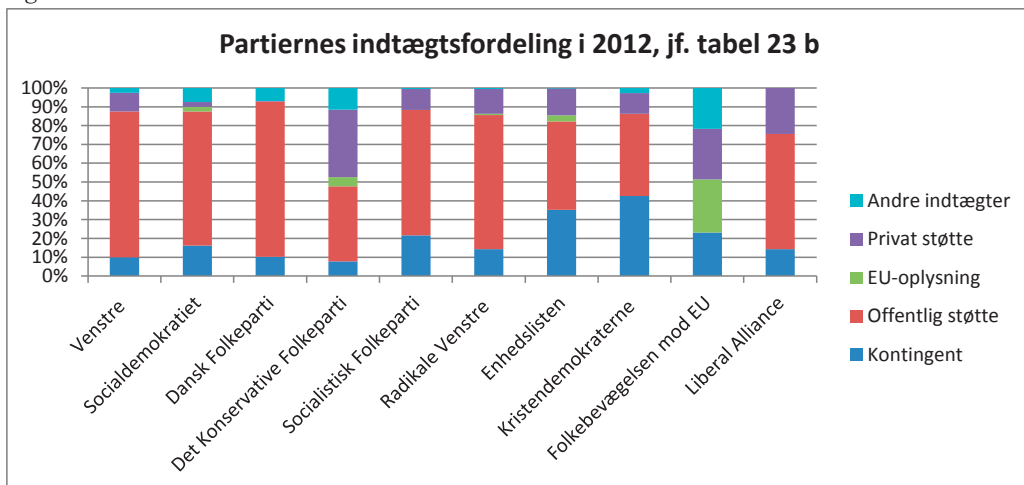
Tabel 22 b

Partiernes samlede indtægter i 2011 i pct.

År=2011	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	8,4	57,0	-	31,5	3,2	100
S	11,8	53,2	6,2	24,5	4,2	100
DF	8,5	75,7	-	9,5	6,3	100
KF	1,8	16,3	1,3	42,4	38,3	100
SF	17,1	58,8	-	23,4	0,7	100
RV	14,5	41,4	3,6	38,9	1,5	100
EL	39,4	21,1	4,0	26,3	9,2	100
KD	38,3	39,0	-	16,3	6,4	100
FB	21,1	-	28,0	29,6	21,3	100
LA	4,9	12,7	-	82,4	0,0	100

⁵⁹⁴ Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge.

Figur 23⁵⁹⁵

Tabel 23 a

Partiernes samlede indtægter i 2012 i kr.

År=2012	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	3.553.954	27.484.025	-	3.525.790	933.970	35.497.739
S	5.816.000	25.509.000	896.000	934.000	2.669.000	35.824.000
DF	1.564.125	12.665.054	-	41.668	1.052.470	15.323.317
KF	988.600	5.076.363	623.331	4.561.906	1.462.648	12.712.848
SF	3.079.734	9.459.568	-	1.594.224	70.749	14.204.275
RV	1.949.418	9.764.242	84.402	1.816.350	69.507	13.683.919
EL	5.153.952	6.868.940	479.153	2.097.132	31.446	14.630.623
KD	753.352	774.794	-	194.106	47.822	1.770.074
FB	408.866	-	501.424	477.451	384.000	1.771.741
LA	1.193.734	5.120.965	-	2.037.405	-	8.352.104

Tabel 23 b

Partiernes samlede indtægter i 2012 i pct.

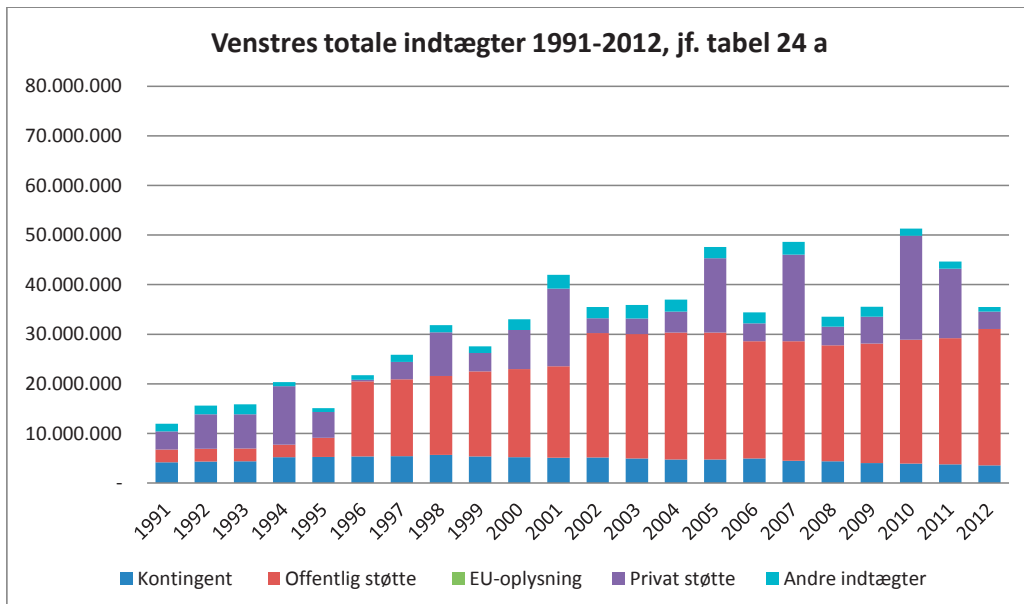
År=2012	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
V	10,0	77,4	-	9,9	2,6	100
S	16,2	71,2	2,5	2,6	7,5	100
DF	10,2	82,7	-	0,3	6,9	100
KF	7,8	39,9	4,9	35,9	11,5	100
SF	21,7	66,6	-	11,2	0,5	100
RV	14,2	71,4	0,6	13,3	0,5	100
EL	35,2	46,9	3,3	14,3	0,2	100
KD	42,6	43,8	-	11,0	2,7	100
FB	23,1	-	28,3	26,9	21,7	100
LA	14,3	61,3	-	24,4	-	100

⁵⁹⁵ Partierne er anført i vilkårlig rækkefølge.

4. Oversigt over de enkelte partiers indtægtsfordeling i perioden 1991-2012

4.1. Venstre

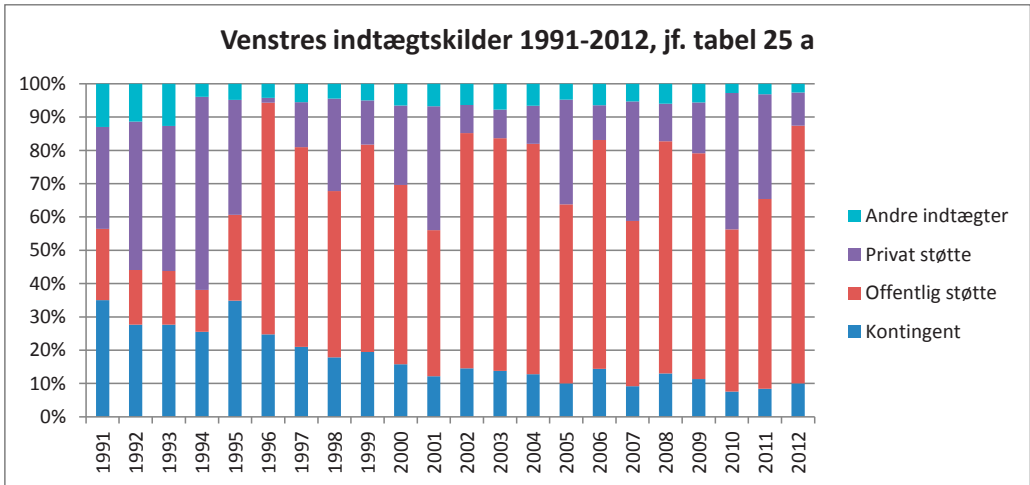
Figur 24

Tabel 24 a

Venstre	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Totalt
1991	4.197.942	2.558.215	-	3.669.244	1.548.401	11.973.802
1992	4.320.618	2.558.215	-	6.963.520	1.774.504	15.616.857
1993	4.389.471	2.558.215	-	6.911.757	2.014.894	15.874.337
1994	5.187.052	2.558.215	-	11.784.227	795.762	20.325.256
1995	5.261.037	3.875.880	-	5.205.619	726.975	15.069.511
1996	5.372.407	15.115.932	-	330.110	911.494	21.729.943
1997	5.428.992	15.503.520	-	3.491.136	1.430.242	25.853.890
1998	5.685.714	15.891.108	-	8.831.191	1.416.228	31.824.241
1999	5.361.567	17.175.774	-	3.676.511	1.366.229	27.580.081
2000	5.205.690	17.789.194	-	7.885.738	2.146.254	33.026.876
2001	5.126.413	18.402.614	-	15.653.242	2.823.378	42.005.647
2002	5.156.560	25.060.200	-	2.999.148	2.267.890	35.483.798
2003	4.942.839	25.114.091	-	3.095.995	2.773.059	35.925.984
2004	4.722.380	25.599.128	-	4.219.997	2.444.675	36.986.180
2005	4.758.125	25.599.128	-	14.976.959	2.249.518	47.583.730
2006	4.953.825	23.634.923	-	3.590.246	2.227.935	34.406.929
2007	4.465.825	24.122.241	-	17.484.431	2.560.554	48.633.051
2008	4.369.948	23.393.154	-	3.761.639	2.020.560	33.545.301
2009	4.035.657	24.074.508	-	5.422.697	1.985.465	35.518.327
2010	3.899.420	24.982.980	-	20.998.982	1.424.477	51.305.859
2011	3.748.258	25.437.216	-	14.046.478	1.409.224	44.641.176
2012	3.553.954	27.484.025	-	3.525.790	933.970	35.497.739

Figur 25

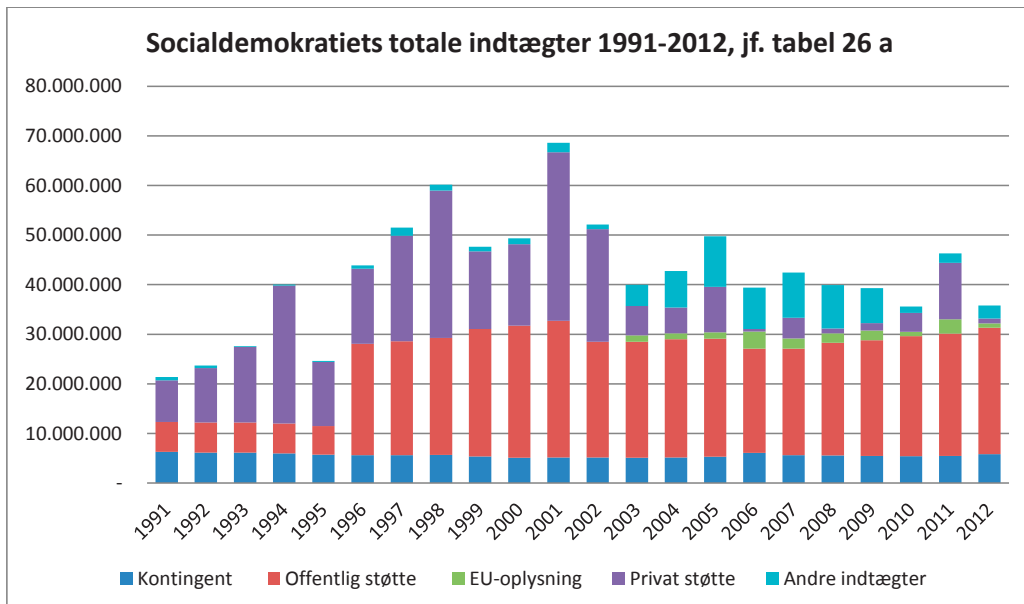

Tabel 25 a

Venstre	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
1991	35,1	21,4	-	30,6	12,9	100
1992	27,7	16,4	-	44,6	11,4	100
1993	27,7	16,1	-	43,5	12,7	100
1994	25,5	12,6	-	58,0	3,9	100
1995	34,9	25,7	-	34,5	4,8	100
1996	24,7	69,6	-	1,5	4,2	100
1997	21,0	60,0	-	13,5	5,5	100
1998	17,9	49,9	-	27,7	4,5	100
1999	19,4	62,3	-	13,3	5,0	100
2000	15,8	53,9	-	23,9	6,5	100
2001	12,2	43,8	-	37,3	6,7	100
2002	14,5	70,6	-	8,5	6,4	100
2003	13,8	69,9	-	8,6	7,7	100
2004	12,8	69,2	-	11,4	6,6	100
2005	10,0	53,8	-	31,5	4,7	100
2006	14,4	68,7	-	10,4	6,5	100
2007	9,2	49,6	-	36,0	5,3	100
2008	13,0	69,7	-	11,2	6,0	100
2009	11,4	67,8	-	15,3	5,6	100
2010	7,6	48,7	-	40,9	2,8	100
2011	8,4	57,0	-	31,5	3,2	100
2012	10,0	77,4	-	9,9	2,6	100

4.2. Socialdemokratiet

Figur 26

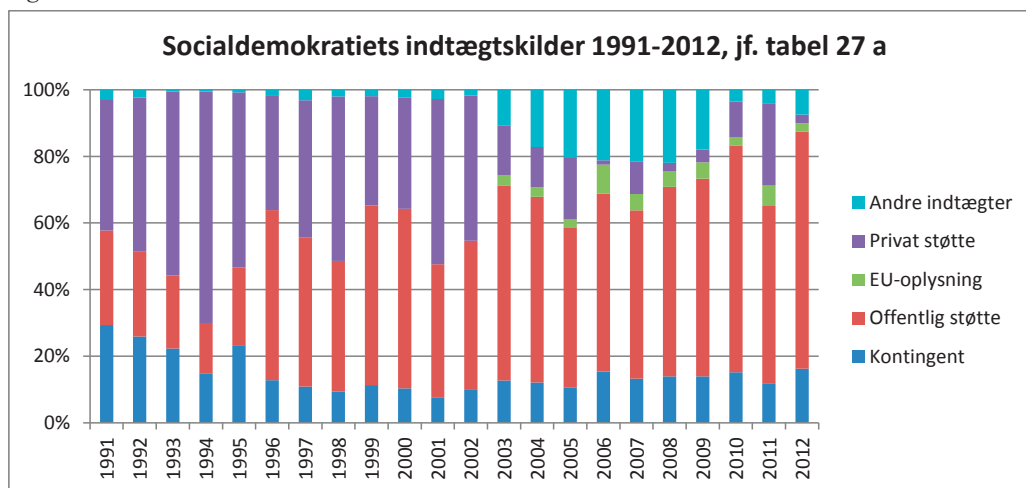

Tabel 26 a

Socialdemokratiet	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
1991	6.270.000	6.057.000	-	8.377.000	657.000	21.361.000
1992	6.148.000	6.056.000	-	10.953.000	545.000	23.702.000
1993	6.156.000	6.056.000	-	15.262.000	157.000	27.631.000
1994	5.954.000	6.056.000	-	27.820.000	204.000	40.034.000
1995	5.727.000	5.750.000	-	12.940.000	187.000	24.604.000
1996	5.627.000	22.426.000	-	15.148.000	712.000	43.913.000
1997	5.610.000	23.001.000	-	21.251.000	1.637.000	51.499.000
1998	5.677.000	23.576.000	-	29.708.000	1.193.000	60.154.000
1999	5.382.000	25.696.000	-	15.658.000	913.000	47.649.000
2000	5.112.000	26.614.000	-	16.456.000	1.172.000	49.354.000
2001	5.159.000	27.531.000	-	33.998.000	1.924.000	68.612.000
2002	5.152.000	23.327.000	-	22.712.000	933.000	52.124.000
2003	5.086.000	23.377.000	1.296.000	5.957.000	4.275.000	39.991.000
2004	5.171.000	23.829.000	1.206.000	5.173.000	7.351.000	42.730.000
2005	5.289.000	23.829.000	1.262.000	9.181.000	10.196.000	49.757.000
2006	6.078.000	21.033.000	3.448.000	521.000	8.340.000	39.420.000
2007	5.614.000	21.467.000	2.083.000	4.176.000	9.103.000	42.443.000
2008	5.577.000	22.687.000	1.913.000	969.000	8.765.000	39.911.000
2009	5.464.000	23.347.000	1.917.000	1.495.000	7.063.000	39.286.000
2010	5.392.000	24.228.000	900.000	3.795.000	1.261.000	35.576.000
2011	5.486.000	24.669.000	2.852.000	11.374.000	1.953.000	46.334.000
2012	5.816.000	25.509.000	896.000	934.000	2.669.000	35.824.000

Figur 27

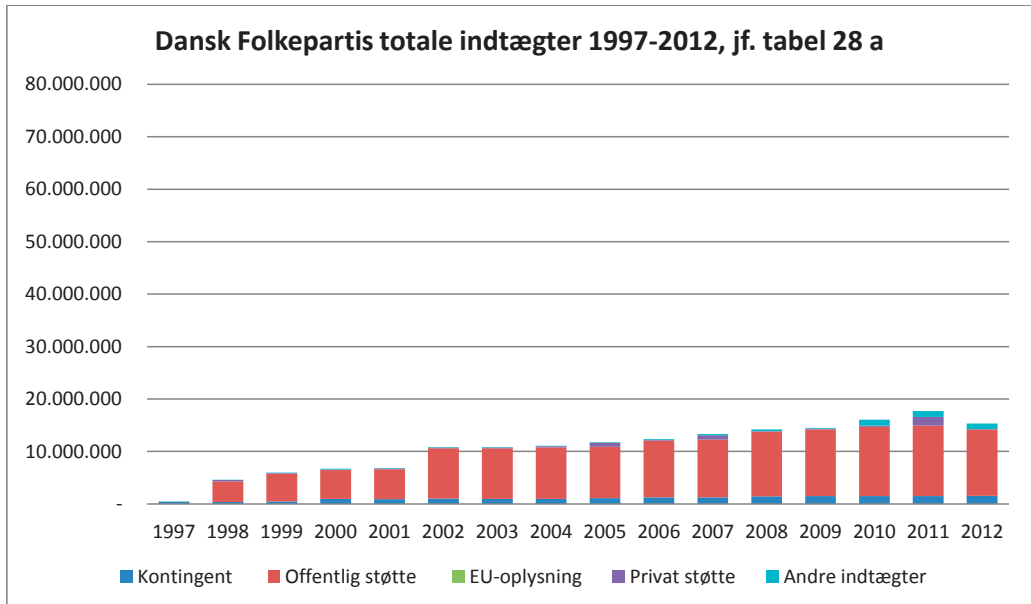

Tabel 27 a

Socialdemokratiet	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
1991	29,4	28,4	-	39,2	3,1	100
1992	25,9	25,6	-	46,2	2,3	100
1993	22,3	21,9	-	55,2	0,6	100
1994	14,9	15,1	-	69,5	0,5	100
1995	23,3	23,4	-	52,6	0,8	100
1996	12,8	51,1	-	34,5	1,6	100
1997	10,9	44,7	-	41,3	3,2	100
1998	9,4	39,2	-	49,4	2,0	100
1999	11,3	53,9	-	32,9	1,9	100
2000	10,4	53,9	-	33,3	2,4	100
2001	7,5	40,1	-	49,6	2,8	100
2002	9,9	44,8	-	43,6	1,8	100
2003	12,7	58,5	3,2	14,9	10,7	100
2004	12,1	55,8	2,8	12,1	17,2	100
2005	10,6	47,9	2,5	18,5	20,5	100
2006	15,4	53,4	8,7	1,3	21,2	100
2007	13,2	50,6	4,9	9,8	21,4	100
2008	14,0	56,8	4,8	2,4	22,0	100
2009	13,9	59,4	4,9	3,8	18,0	100
2010	15,2	68,1	2,5	10,7	3,5	100
2011	11,8	53,2	6,2	24,5	4,2	100
2012	16,2	71,2	2,5	2,6	7,5	100

4.3. Dansk Folkeparti

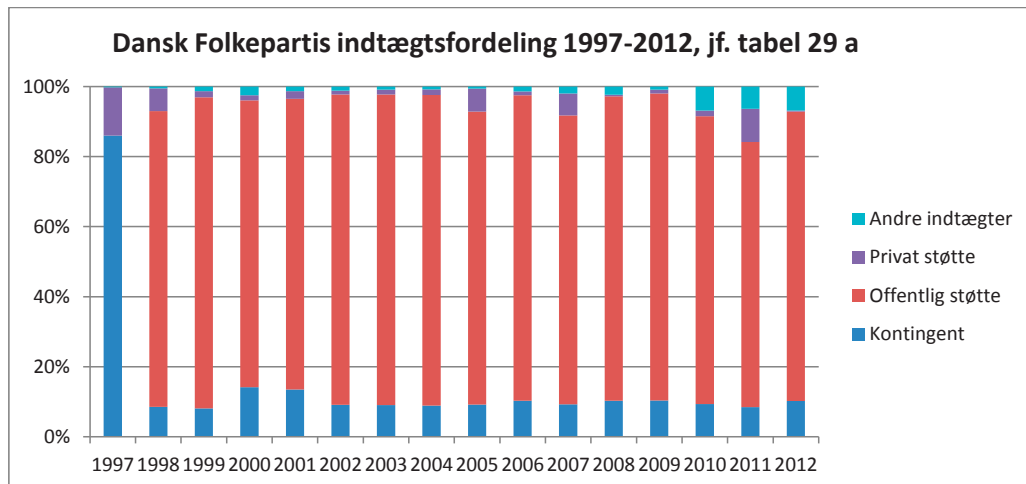
Figur 28

Tabel 28 a

Dansk Folkeparti	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
1997	386.435	-	-	61.994	893	449.322
1998	391.955	3.881.096	-	297.745	23.504	4.594.300
1999	481.225	5.301.009	-	105.099	78.339	5.965.672
2000	951.002	5.490.331	-	98.134	166.573	6.706.040
2001	921.355	5.679.653	-	147.248	91.837	6.840.093
2002	988.392	9.625.198	-	121.770	126.496	10.861.856
2003	980.427	9.645.897	-	144.824	98.739	10.869.887
2004	985.808	9.832.191	-	176.973	86.489	11.081.461
2005	1.084.225	9.832.191	-	772.535	67.503	11.756.454
2006	1.267.945	10.789.965	-	138.100	169.137	12.365.147
2007	1.240.060	11.012.438	-	836.291	263.646	13.352.435
2008	1.456.050	12.347.949	-	67.411	331.103	14.202.513
2009	1.495.385	12.707.598	-	158.345	125.828	14.487.156
2010	1.501.665	13.187.130	-	252.267	1.105.402	16.046.464
2011	1.501.650	13.426.896	-	1.681.695	1.119.615	17.729.856
2012	1.564.125	12.665.054	-	41.668	1.052.470	15.323.317

Figur 29

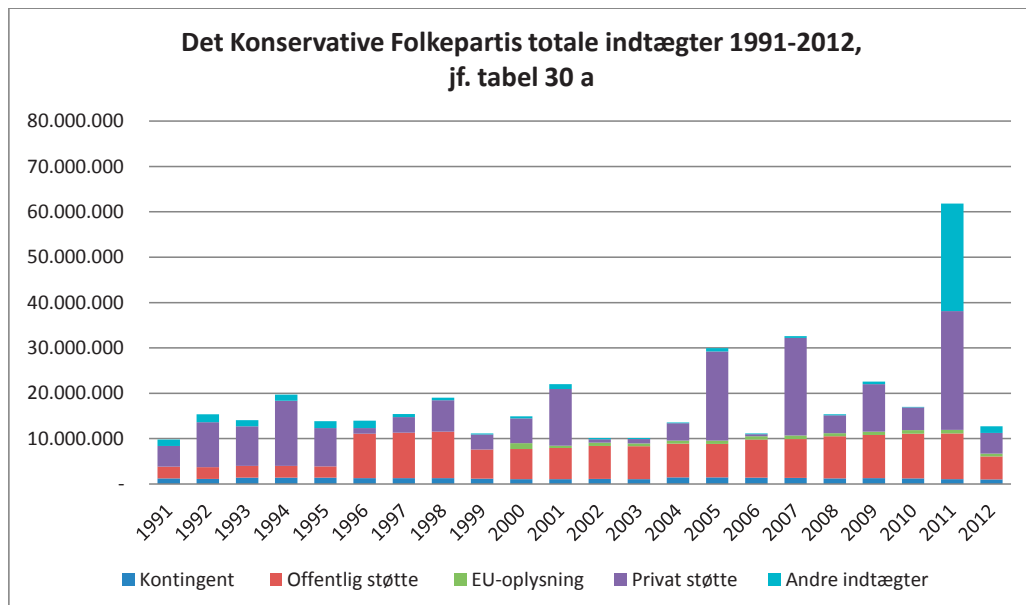

Tabel 29 a

Dansk Folkeparti	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
1997	86,0	-	-	13,8	0,2	100
1998	8,5	84,5	-	6,5	0,5	100
1999	8,1	88,9	-	1,8	1,3	100
2000	14,2	81,9	-	1,5	2,5	100
2001	13,5	83,0	-	2,2	1,3	100
2002	9,1	88,6	-	1,1	1,2	100
2003	9,0	88,7	-	1,3	0,9	100
2004	8,9	88,7	-	1,6	0,8	100
2005	9,2	83,6	-	6,6	0,6	100
2006	10,3	87,3	-	1,1	1,4	100
2007	9,3	82,5	-	6,3	2,0	100
2008	10,3	86,9	-	0,5	2,3	100
2009	10,3	87,7	-	1,1	0,9	100
2010	9,4	82,2	-	1,6	6,9	100
2011	8,5	75,7	-	9,5	6,3	100
2012	10,2	82,7	-	0,3	6,9	100

4.4. Det Konservative Folkeparti

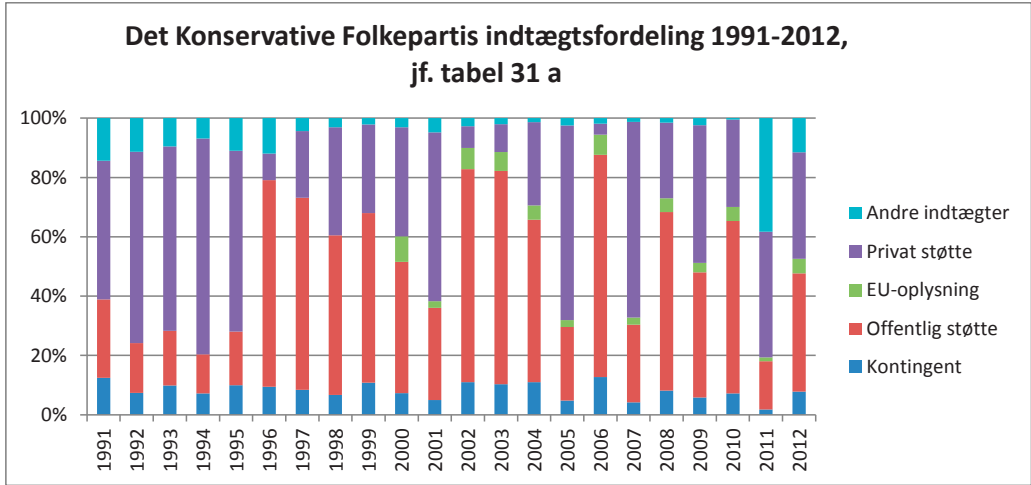
Figur 30

Tabel 30 a

Konservative Folkeparti	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
1991	1.223.784	2.586.465	-	4.578.967	1.406.125	9.795.341
1992	1.130.184	2.586.465	-	9.914.065	1.745.670	15.376.384
1993	1.393.600	2.586.465	-	8.756.767	1.335.136	14.071.968
1994	1.422.944	2.586.465	-	14.331.426	1.356.447	19.697.282
1995	1.381.800	2.499.225	-	8.449.141	1.520.472	13.850.638
1996	1.320.700	9.746.978	-	1.250.142	1.671.987	13.989.807
1997	1.296.100	9.996.900	-	3.468.356	672.975	15.434.331
1998	1.269.950	10.246.822	-	6.933.651	589.442	19.039.865
1999	1.205.200	6.383.265	-	3.333.690	238.945	11.161.100
2000	1.089.200	6.611.239	1.282.917	5.496.457	460.400	14.940.213
2001	1.091.700	6.839.213	501.077	12.503.731	1.061.691	21.997.412
2002	1.113.700	7.271.903	722.727	740.724	274.708	10.123.762
2003	1.047.300	7.287.541	646.628	952.423	207.327	10.141.219
2004	1.492.575	7.428.288	648.062	3.808.562	179.858	13.557.345
2005	1.439.025	7.428.287	705.205	19.646.459	730.536	29.949.512
2006	1.422.900	8.363.486	761.060	409.074	208.454	11.164.974
2007	1.353.600	8.535.929	806.724	21.511.154	398.003	32.605.410
2008	1.253.875	9.254.653	719.185	3.926.802	231.185	15.385.700
2009	1.305.851	9.524.206	719.185	10.464.774	538.887	22.552.903
2010	1.220.800	9.883.610	792.832	5.004.076	85.672	16.986.990
2011	1.086.925	10.063.312	786.582	26.202.392	23.684.976	61.824.187
2012	988.600	5.076.363	623.331	4.561.906	1.462.648	12.712.848

Figur 31

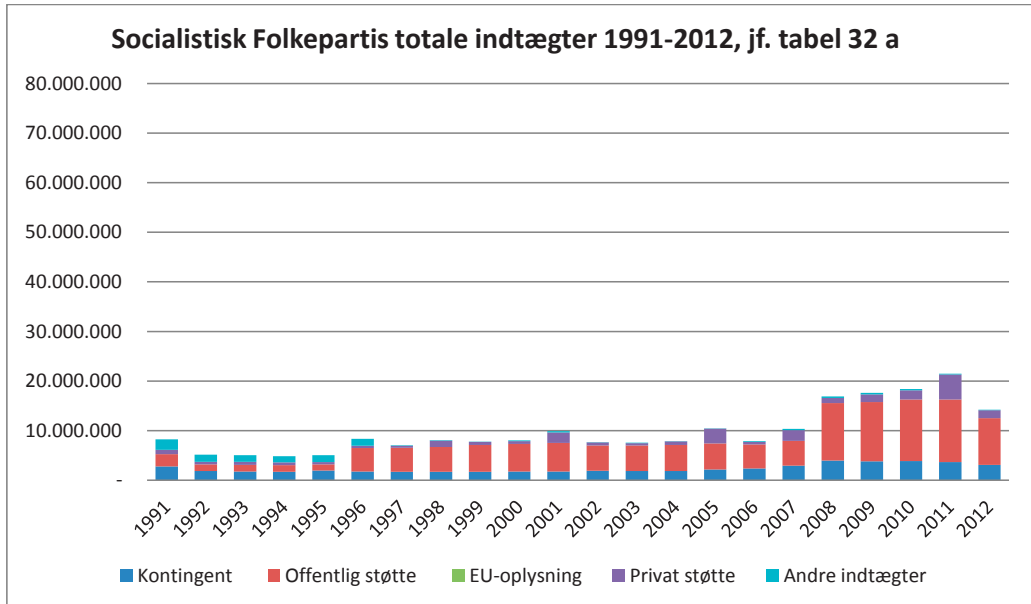

Tabel 31 a

Konservative Folkeparti	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
1991	12,5	26,4	-	46,7	14,4	100
1992	7,4	16,8	-	64,5	11,4	100
1993	9,9	18,4	-	62,2	9,5	100
1994	7,2	13,1	-	72,8	6,9	100
1995	10,0	18,0	-	61,0	11,0	100
1996	9,4	69,7	-	8,9	12,0	100
1997	8,4	64,8	-	22,5	4,4	100
1998	6,7	53,8	-	36,4	3,1	100
1999	10,8	57,2	-	29,9	2,1	100
2000	7,3	44,3	8,6	36,8	3,1	100
2001	5,0	31,1	2,3	56,8	4,8	100
2002	11,0	71,8	7,1	7,3	2,7	100
2003	10,3	71,9	6,4	9,4	2,0	100
2004	11,0	54,8	4,8	28,1	1,3	100
2005	4,8	24,8	2,4	65,6	2,4	100
2006	12,7	74,9	6,8	3,7	1,9	100
2007	4,2	26,2	2,5	66,0	1,2	100
2008	8,1	60,2	4,7	25,5	1,5	100
2009	5,8	42,2	3,2	46,4	2,4	100
2010	7,2	58,2	4,7	29,5	0,5	100
2011	1,8	16,3	1,3	42,4	38,3	100
2012	7,8	39,9	4,9	35,9	11,5	100

4.5. Socialistisk Folkeparti

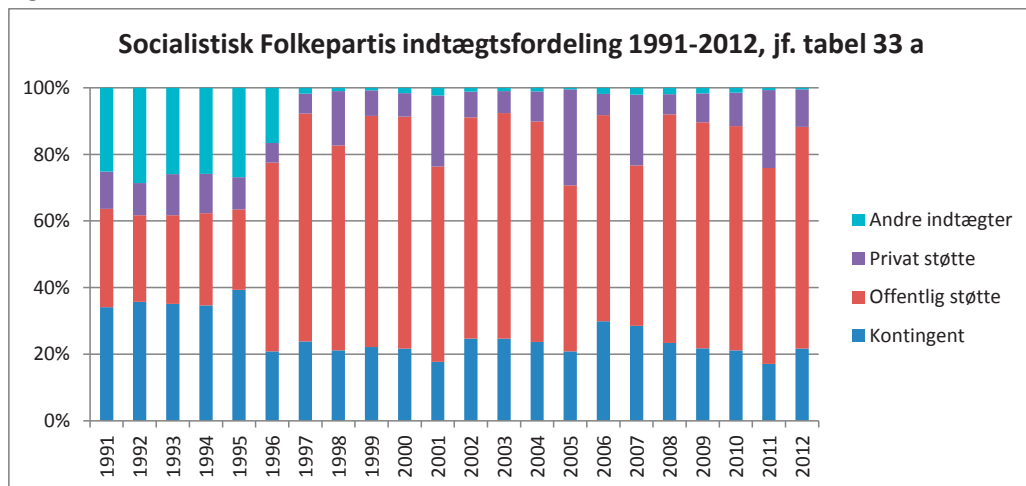
Figur 32

Tabel 32 a

Socialistisk Folkeparti	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
1991	2.804.063	2.426.948	-	919.087	2068.629	8.218.727
1992	1.843.022	1.343.795	-	500.049	1.478.092	5.164.958
1993	1.768.842	1.343.795	-	623.223	1.307.389	5.043.249
1994	1.686.945	1.343.795	-	574.750	1.258.940	4.864.430
1995	1.977.505	1.211.990	-	487.339	1.348.916	5.025.750
1996	1.742.136	4.726.761	-	490.762	1.385.912	8.345.571
1997	1.686.462	4.847.960	-	420.886	126.114	7.081.422
1998	1.710.168	4.969.159	-	1.318.014	82.186	8.079.527
1999	1.726.401	5.405.526	-	593.707	61.401	7.787.035
2000	1.739.733	5.598.581	-	564.845	130.621	8.033.780
2001	1.746.390	5.791.635	-	2.104.920	230.706	9.873.651
2002	1.896.198	5.111.327	-	597.227	86.002	7.690.754
2003	1.868.712	5.122.319	-	498.602	77.731	7.567.364
2004	1.871.697	5.221.247	-	714.729	85.411	7.893.084
2005	2.178.601	5.221.247	-	3.022.111	45.784	10.467.743
2006	2.358.114	4.875.390	-	503.972	145.250	7.882.726
2007	2.941.438	4.975.913	-	2.194.728	218.234	10.330.313
2008	3.958.953	11.612.606	-	1.012.498	331.174	16.915.231
2009	3.822.105	11.950.838	-	1.517.891	302.356	17.593.190
2010	3.887.784	12.401.812	-	1.849.297	265.489	18.404.382
2011	3.664.369	12.627.300	-	5.032.745	142.289	21.466.703
2012	3.079.734	9.459.568	-	1.594.224	70.749	14.204.275

Figur 33

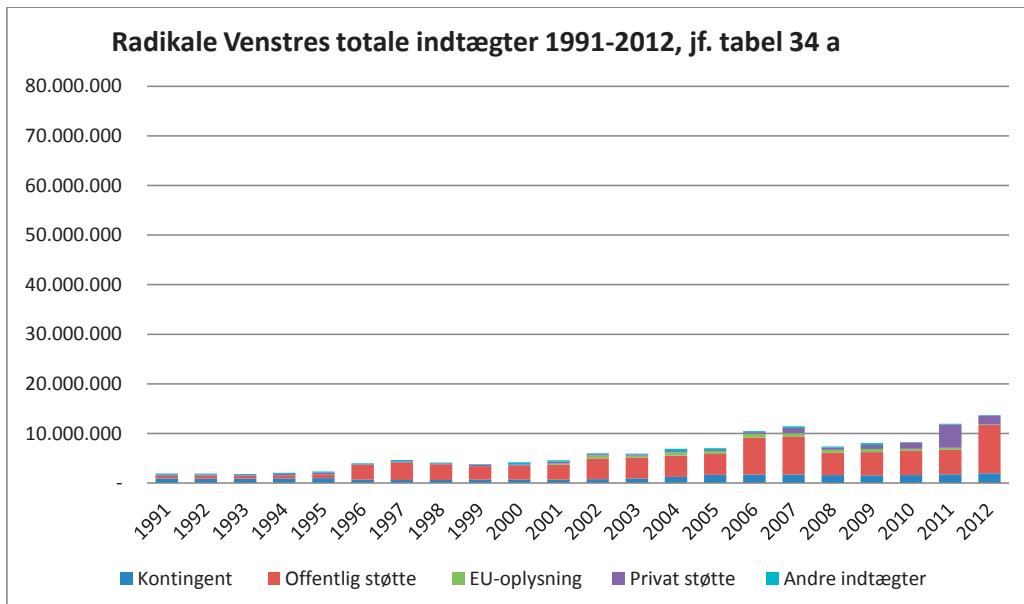

Tabel 33 a

Socialistisk Folkeparti	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
1991	34,1	29,5	-	11,2	25,2	100
1992	35,7	26,0	-	9,7	28,6	100
1993	35,1	26,6	-	12,4	25,9	100
1994	34,7	27,6	-	11,8	25,9	100
1995	39,3	24,1	-	9,7	26,8	100
1996	20,9	56,6	-	5,9	16,6	100
1997	23,8	68,5	-	5,9	1,8	100
1998	21,2	61,5	-	16,3	1,0	100
1999	22,2	69,4	-	7,6	0,8	100
2000	21,7	69,7	-	7,0	1,6	100
2001	17,7	58,7	-	21,3	2,3	100
2002	24,7	66,5	-	7,8	1,1	100
2003	24,7	67,7	-	6,6	1,0	100
2004	23,7	66,1	-	9,1	1,1	100
2005	20,8	49,9	-	28,9	0,4	100
2006	29,9	61,8	-	6,4	1,8	100
2007	28,5	48,2	-	21,2	2,1	100
2008	23,4	68,7	-	6,0	2,0	100
2009	21,7	67,9	-	8,6	1,7	100
2010	21,1	67,4	-	10,0	1,4	100
2011	17,1	58,8	-	23,4	0,7	100
2012	21,7	66,6	-	11,2	0,5	100

4.6. Radikale Venstre

Figur 34

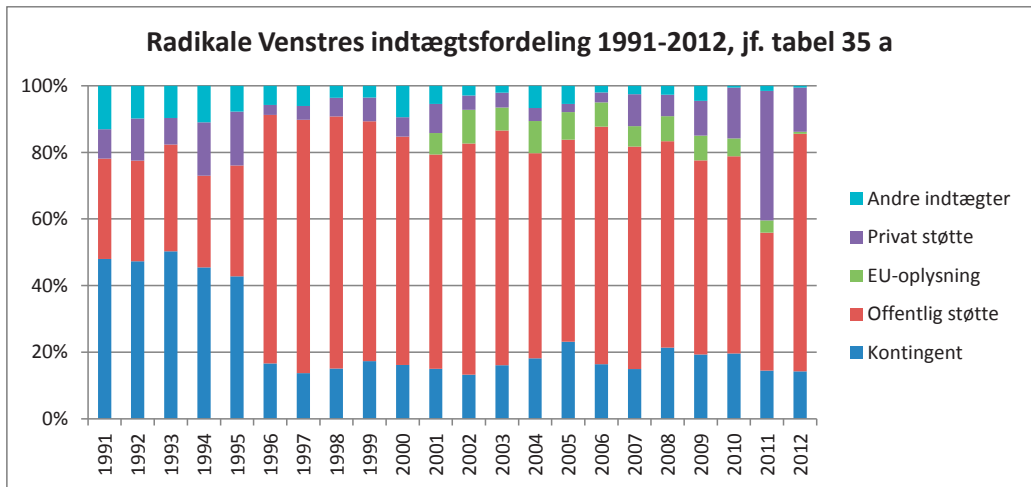

Tabel 34 a

Radikale Venstre	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
1991	915.479	574.440	-	168.700	249.015	1.907.634
1992	896.340	574.440	-	238.693	186.995	1.896.468
1993	901.325	574.440	-	143.518	173.227	1.792.510
1994	948.725	574.440	-	335.013	228.567	2.086.745
1995	983.033	763.505	-	371.411	178.326	2.296.275
1996	661.303	2.977.670	-	119.772	228.243	3.986.988
1997	637.420	3.533.289	-	191.292	283.142	4.645.143
1998	623.395	3.130.371	-	234.261	148.189	4.136.216
1999	662.400	2.756.334	-	273.433	135.272	3.827.439
2000	672.159	2.854.774	-	240.355	393.736	4.161.024
2001	688.195	2.953.215	296.606	399.448	250.121	4.587.585
2002	794.589	4.162.285	606.301	255.405	177.204	5.995.784
2003	951.873	4.171.236	409.178	262.500	124.630	5.919.417
2004	1.251.610	4.251.796	670.613	270.000	460.236	6.904.255
2005	1.626.232	4.251.796	582.130	173.000	383.367	7.016.525
2006	1.712.819	7.474.141	760.366	313.663	211.716	10.472.705
2007	1.703.620	7.628.247	703.310	1.095.112	291.093	11.421.382
2008	1.574.904	4.561.896	555.791	475.548	197.775	7.365.914
2009	1.550.871	4.694.767	595.871	838.759	366.941	8.047.209
2010	1.613.904	4.871.928	442.912	1.254.394	43.609	8.226.747
2011	1.731.413	4.960.508	434.533	4.658.268	183.076	11.967.798
2012	1.949.418	9.764.242	84.402	1.816.350	69.507	13.683.919

Figur 35

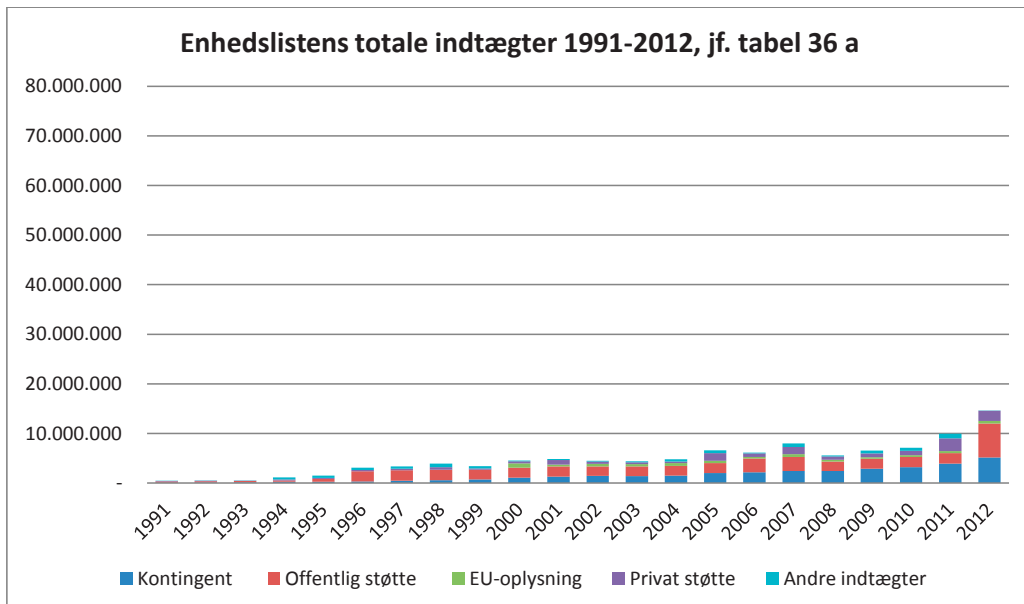

Tabel 35 a

Radikale Venstre	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
1991	48,0	30,1	-	8,8	13,1	100
1992	47,3	30,3	-	12,6	9,9	100
1993	50,3	32,0	-	8,0	9,7	100
1994	45,5	27,5	-	16,1	11,0	100
1995	42,8	33,2	-	16,2	7,8	100
1996	16,6	74,7	-	3,0	5,7	100
1997	13,7	76,1	-	4,1	6,1	100
1998	15,1	75,7	-	5,7	3,6	100
1999	17,3	72,0	-	7,1	3,5	100
2000	16,2	68,6	-	5,8	9,5	100
2001	15,0	64,4	6,5	8,7	5,5	100
2002	13,3	69,4	10,1	4,3	3,0	100
2003	16,1	70,5	6,9	4,4	2,1	100
2004	18,1	61,6	9,7	3,9	6,7	100
2005	23,2	60,6	8,3	2,5	5,5	100
2006	16,4	71,4	7,3	3,0	2,0	100
2007	14,9	66,8	6,2	9,6	2,5	100
2008	21,4	61,9	7,5	6,5	2,7	100
2009	19,3	58,3	7,4	10,4	4,6	100
2010	19,6	59,2	5,4	15,2	0,5	100
2011	14,5	41,4	3,6	38,9	1,5	100
2012	14,2	71,4	0,6	13,3	0,5	100

4.7. Enhedslisten

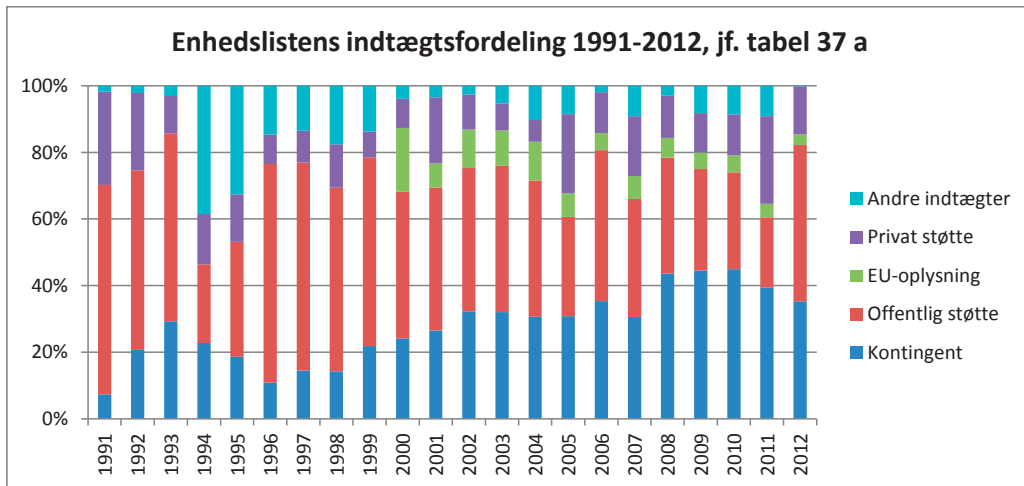
Figur 36

Tabel 36 a

Enhedslisten	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
1991	31.550	270.224	-	120.579	7.509	429.862
1992	103.704	270.190	-	116.590	10.694	501.178
1993	140.150	270.190	-	53.788	14.720	478.848
1994	260.260	270.190	-	173.413	440.551	1.144.414
1995	282.558	523.505	-	216.170	493.995	1.516.228
1996	336.789	2.041.670	-	275.386	454.844	3.108.689
1997	485.061	2.094.020	-	317.598	453.719	3.350.398
1998	553.555	2.146.371	-	508.272	683.181	3.891.379
1999	741.771	1.930.593	-	263.980	466.169	3.402.513
2000	1.096.944	1.999.543	872.802	396.926	176.922	4.543.137
2001	1.278.890	2.068.493	345.905	960.831	164.735	4.818.854
2002	1.441.125	1.922.426	518.182	469.427	116.952	4.468.112
2003	1.405.985	1.926.561	461.657	358.780	231.095	4.384.078
2004	1.473.875	1.963.769	558.493	313.594	494.135	4.803.866
2005	2.030.668	1.963.769	466.664	1.570.162	558.934	6.590.197
2006	2.159.086	2.767.483	316.167	749.986	116.503	6.109.225
2007	2.437.665	2.824.544	548.358	1.431.244	728.647	7.970.458
2008	2.422.620	1.930.787	328.324	702.505	168.209	5.552.445
2009	2.906.125	1.987.023	328.324	767.060	537.492	6.526.024
2010	3.195.777	2.062.005	364.751	874.347	610.890	7.107.770
2011	3.920.189	2.099.496	400.232	2.614.577	911.609	9.946.103
2012	5.153.952	6.868.940	479.153	2.097.132	31.446	14.630.623

Figur 37

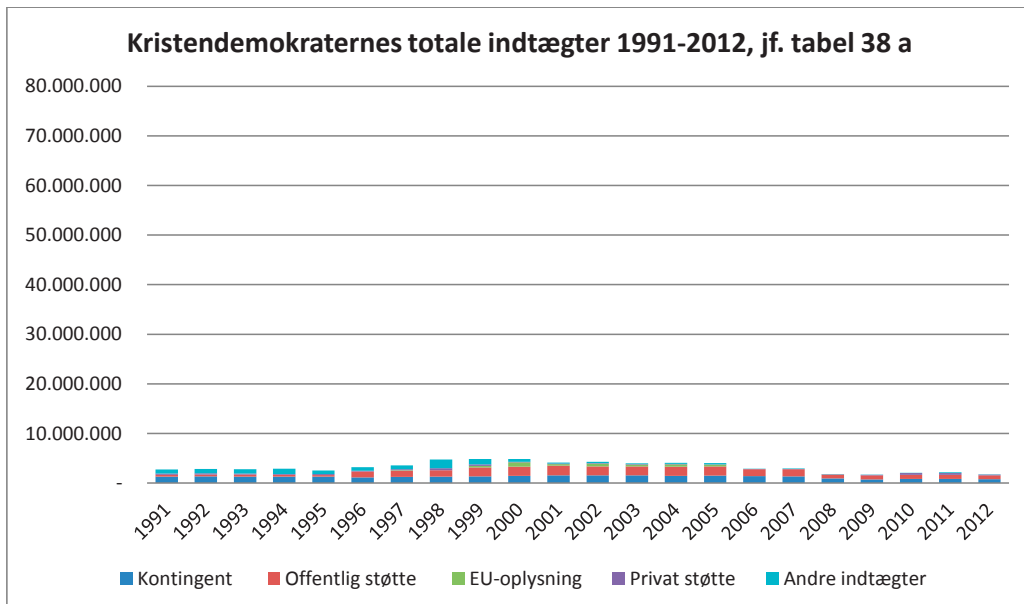

Tabel 37 a

Enhedslisten	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
1991	7,3	62,9	-	28,1	1,7	100
1992	20,7	53,9	-	23,3	2,1	100
1993	29,3	56,4	-	11,2	3,1	100
1994	22,7	23,6	-	15,2	38,5	100
1995	18,6	34,5	-	14,3	32,6	100
1996	10,8	65,7	-	8,9	14,6	100
1997	14,5	62,5	-	9,5	13,5	100
1998	14,2	55,2	-	13,1	17,6	100
1999	21,8	56,7	-	7,8	13,7	100
2000	24,1	44,0	19,2	8,7	3,9	100
2001	26,5	42,9	7,2	19,9	3,4	100
2002	32,3	43,0	11,6	10,5	2,6	100
2003	32,1	43,9	10,5	8,2	5,3	100
2004	30,7	40,9	11,6	6,5	10,3	100
2005	30,8	29,8	7,1	23,8	8,5	100
2006	35,3	45,3	5,2	12,3	1,9	100
2007	30,6	35,4	6,9	18,0	9,1	100
2008	43,6	34,8	5,9	12,7	3,0	100
2009	44,5	30,4	5,0	11,8	8,2	100
2010	45,0	29,0	5,1	12,3	8,6	100
2011	39,4	21,1	4,0	26,3	9,2	100
2012	35,2	46,9	3,3	14,3	0,2	100

4.8. Kristendemokraterne

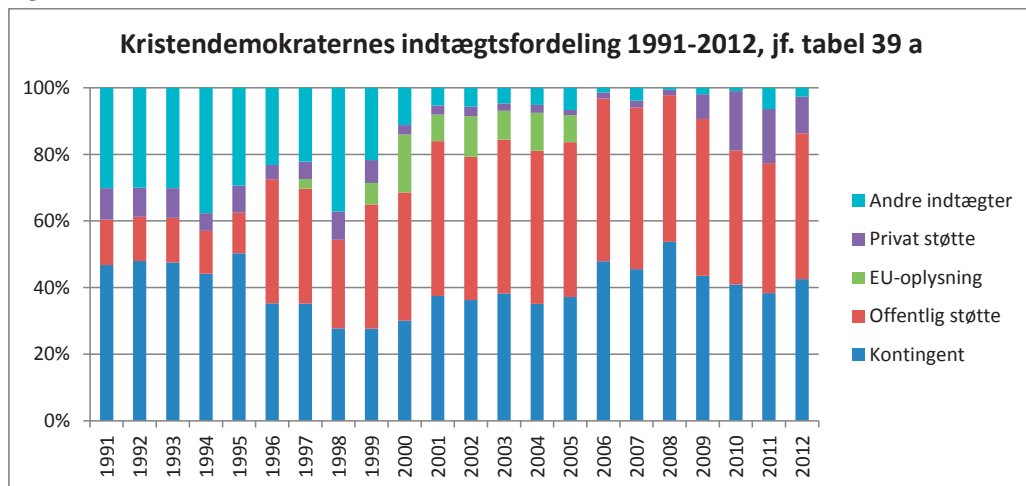
Figur 38

Tabel 38 a

Kristendemokraterne	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
1991	1.268.852	370.870	-	256.546	817.225	2.713.493
1992	1.349.737	370.870	-	246.877	842.857	2.810.341
1993	1.312.236	370.870	-	245.390	832.488	2.760.984
1994	1.272.748	370.870	-	153.208	1.084.270	2.881.096
1995	1.268.930	307.535	-	206.561	740.617	2.523.643
1996	1.134.989	1.199.387	-	139.375	745.402	3.219.153
1997	1.253.644	1.230.140	103.170	185.662	789.175	3.561.791
1998	1.312.908	1.260.893	-	401.900	1.757.188	4.732.889
1999	1.334.116	1.798.776	310.175	334.652	1.046.500	4.824.219
2000	1.450.875	1.863.018	838.626	140.164	540.176	4.832.859
2001	1.555.127	1.927.260	332.974	112.461	220.509	4.148.331
2002	1.543.821	1.831.937	518.162	121.965	240.225	4.256.110
2003	1.523.875	1.835.877	346.668	87.005	187.688	3.981.113
2004	1.427.592	1.871.334	462.016	97.565	209.129	4.067.636
2005	1.498.890	1.871.334	328.682	63.004	268.062	4.029.972
2006	1.379.846	1.408.222	-	53.575	40.059	2.881.702
2007	1.347.330	1.437.651	-	60.674	113.857	2.959.512
2008	943.200	772.835	-	28.896	10.719	1.755.650
2009	735.030	795.345	-	125.798	32.574	1.688.747
2010	839.201	825.358	-	365.523	20.600	2.050.682
2011	824.702	840.364	-	350.103	137.123	2.152.292
2012	753.352	774.794	-	194.106	47.822	1.770.074

Figur 39

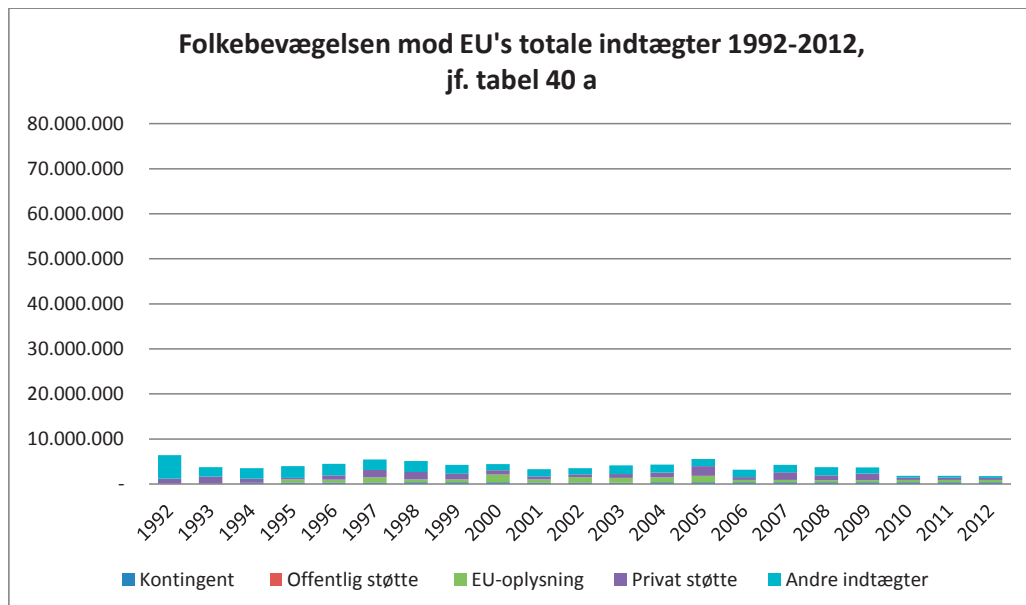

Tabel 39 a

Kristendemokraterne	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
1991	46,8	13,7	-	9,5	30,1	100
1992	48,0	13,2	-	8,8	30,0	100
1993	47,5	13,4	-	8,9	30,2	100
1994	44,2	12,9	-	5,3	37,6	100
1995	50,3	12,2	-	8,2	29,3	100
1996	35,3	37,3	-	4,3	23,2	100
1997	35,2	34,5	2,9	5,2	22,2	100
1998	27,7	26,6	-	8,5	37,1	100
1999	27,7	37,3	6,4	6,9	21,7	100
2000	30,0	38,5	17,4	2,9	11,2	100
2001	37,5	46,5	8,0	2,7	5,3	100
2002	36,3	43,0	12,2	2,9	5,6	100
2003	38,3	46,1	8,7	2,2	4,7	100
2004	35,1	46,0	11,4	2,4	5,1	100
2005	37,2	46,4	8,2	1,6	6,7	100
2006	47,9	48,9	-	1,9	1,4	100
2007	45,5	48,6	-	2,1	3,8	100
2008	53,7	44,0	-	1,6	0,6	100
2009	43,5	47,1	-	7,4	1,9	100
2010	40,9	40,2	-	17,8	1,0	100
2011	38,3	39,0	-	16,3	6,4	100
2012	42,6	43,8	-	11,0	2,7	100

4.9. Folkebevægelsen mod EU

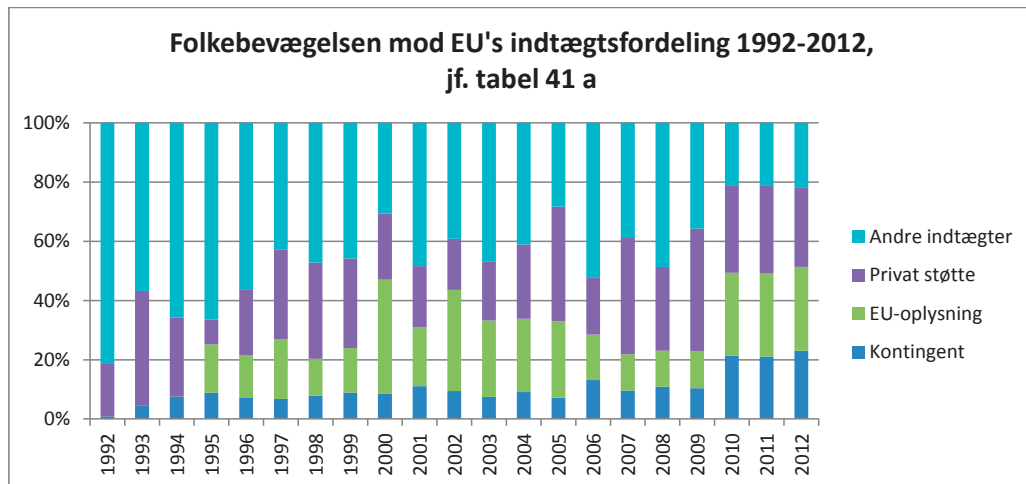
Figur 40

Tabel 40 a

Folkebevægelsen mod EU	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
1992	56.900	-	-	1.138.687	5.232.382	6.427.969
1993	167.465	-	-	1.458.673	2.130.839	3.756.977
1994	264.735	-	-	941.228	2.314.223	3.520.186
1995	352.870	-	656.000	333.804	2.650.503	3.993.177
1996	324.903	-	630.000	990.042	2.518.354	4.463.299
1997	369.915	-	1.093.296	1.656.618	2.324.687	5.444.516
1998	400.422	-	636.330	1.658.795	2.404.174	5.099.721
1999	378.744	-	634.615	1.282.886	1.937.851	4.234.096
2000	376.405	-	1.715.813	994.277	1.358.065	4.444.560
2001	364.750	-	656.250	676.190	1.591.407	3.288.597
2002	331.790	-	1.200.000	603.473	1.375.118	3.510.381
2003	306.453	-	1.066.667	820.333	1.938.583	4.132.036
2004	393.529	-	1.066.667	1.083.971	1.769.736	4.313.903
2005	401.495	-	1.428.799	2.147.752	1.568.749	5.546.795
2006	417.231	-	486.772	609.834	1.661.776	3.175.613
2007	407.427	-	515.978	1.661.525	1.644.469	4.229.399
2008	412.996	-	457.143	1.065.920	1.834.907	3.770.966
2009	380.039	-	457.143	1.517.994	1.309.052	3.664.228
2010	391.135	-	511.452	539.390	384.000	1.825.977
2011	381.068	-	505.705	534.436	384.000	1.805.209
2012	408.866	-	501.424	477.451	384.000	1.771.741

Figur 41

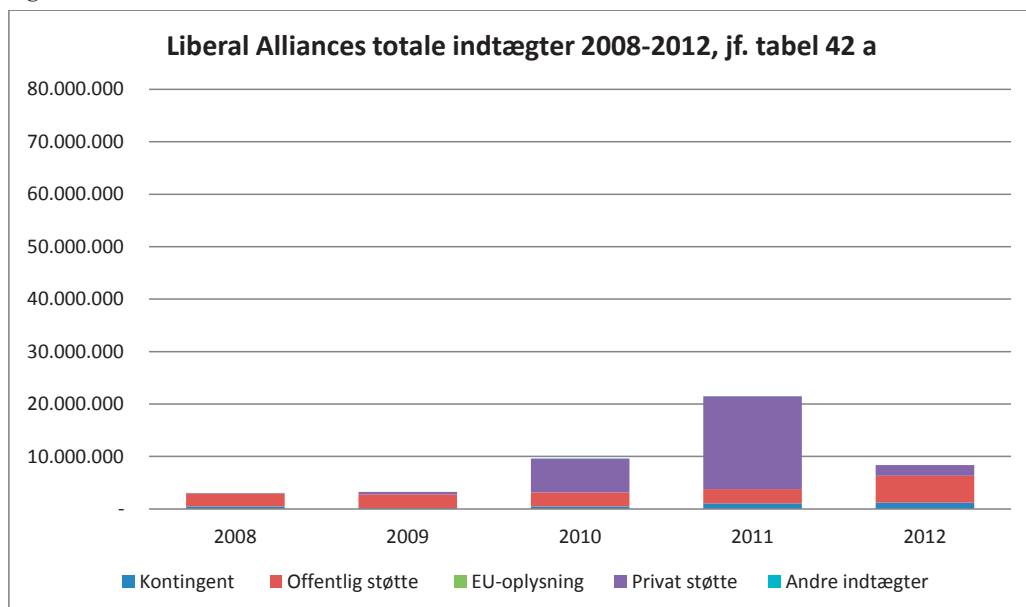

Tabel 41 a

Folkebevægelsen mod EU	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
1992	0,9	-	-	17,7	81,4	100
1993	4,5	-	-	38,8	56,7	100
1994	7,5	-	-	26,7	65,7	100
1995	8,8	-	16,4	8,4	66,4	100
1996	7,3	-	14,1	22,2	56,4	100
1997	6,8	-	20,1	30,4	42,7	100
1998	7,9	-	12,5	32,5	47,1	100
1999	8,9	-	15,0	30,3	45,8	100
2000	8,5	-	38,6	22,4	30,6	100
2001	11,1	-	20,0	20,6	48,4	100
2002	9,5	-	34,2	17,2	39,2	100
2003	7,4	-	25,8	19,9	46,9	100
2004	9,1	-	24,7	25,1	41,0	100
2005	7,2	-	25,8	38,7	28,3	100
2006	13,1	-	15,3	19,2	52,3	100
2007	9,6	-	12,2	39,3	38,9	100
2008	11,0	-	12,1	28,3	48,7	100
2009	10,4	-	12,5	41,4	35,7	100
2010	21,4	-	28,0	29,5	21,0	100
2011	21,1	-	28,0	29,6	21,3	100
2012	23,1	-	28,3	26,9	21,7	100

4.10. Liberal Alliance

Figur 42

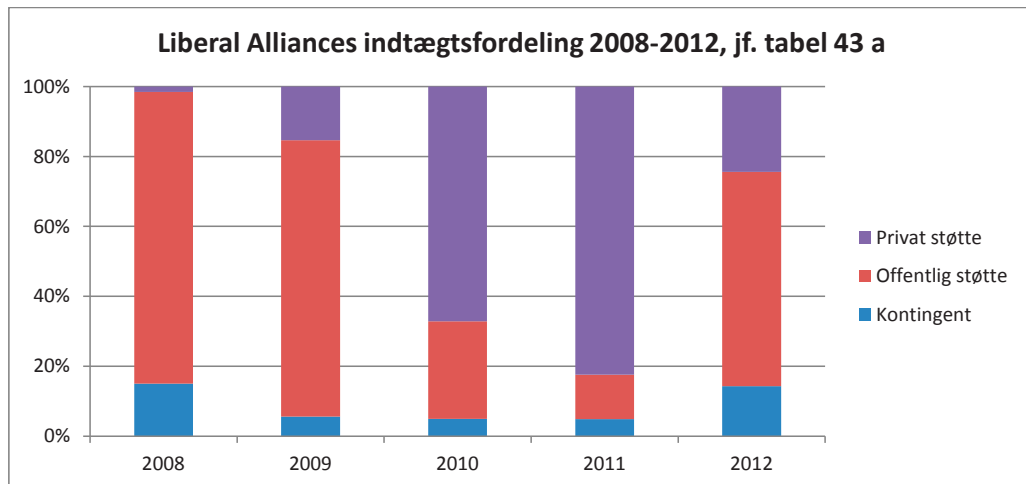

Tabel 42 a

Liberal Alliance	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
2008	452.200	2.505.346	-	46.385	22.411	3.026.342
2009	182.290	2.578.318	-	500.250	-	3.260.858
2010	470.310	2.675.613	-	6.420.934	5.072	9.571.929
2011	1.052.265	2.724.260	-	17.697.890	3.650	21.478.065
2012	1.193.734	5.120.965	-	2.037.405	-	8.352.104

Figur 43

Tabel 43 a

Liberal Alliance	Kontingent	Offentlig støtte	EU-oplysning	Privat støtte	Andre indtægter	Total
2008	14,9	82,8	-	1,5	0,7	100
2009	5,6	79,1	-	15,3	-	100
2010	4,9	28,0	-	67,1	0,1	100
2011	4,9	12,7	-	82,4	-	100
2012	14,3	61,3	-	24,4	-	100

Bilag 2

Offentlig partistøtte på kommunalt og regionalt plan

Tabellerne^{596,597} i dette bilag giver en samlet oversigt over, hvad der maksimalt kan være udbetalt i offentlig partistøtte på landsplan i årene 2007-2014 for henholdsvis kommunalvalg og regionsrådsvalg. Tallene er således ikke korrigeret for kommunale kandidatlistes, der har fået færre end 100 stemmer, i Københavns Kommune 500 stemmer, eller for regionale kandidatlistes, der har fået færre end 500 stemmer ved valgene. Tallene er dermed ikke udtryk for, hvad der rent faktisk er udbetalt.

Table 1. Maksimalt udbetalt offentlig partistøtte på baggrund af stemmetal ved kommunalvalget 15. november 2005

Partier	Antal stemmer	Max. udbetalt støtte 2007 (sats 5,50 kr.)	Max. udbetalt støtte 2008 (sats 5,75 kr.)	Max. udbetalt støtte 2009 (sats 6,00 kr.)
A	986.829	5.427.560	5.674.267	5.920.974
B	148.882	818.851	856.072	893.292
C	295.596	1.625.778	1.699.677	1.773.576
F	211.793	1.164.862	1.217.810	1.270.758
I ⁵⁹⁸	0	0	0	0
O	169.902	934.461	976.937	1.019.412
S	4.301	23.656	24.731	25.806
V	793.061	4.361.836	4.560.101	4.758.366
Ø	78.116	429.638	449.167	468.696
Andre	191.527	1.053.399	1.101.280	1.149.162
Total	2.880.007	15.840.039	16.560.040	17.280.042

⁵⁹⁶ Tabellerne er baseret på tal fra Statistiske Efterretninger, ”Befolkning og Valg” fra Valgene til kommunalbestyrelser og regionsråd, 15. november 2005, 17. november 2009 og 19. november 2013.

⁵⁹⁷ I tabellerne i dette bilag anvendes partiernes reserverede bogstavbetegnelser: A. Socialdemokratiet, B. Radikale Venstre, C. Det Konservative Folkeparti, F. SF – Socialistisk Folkeparti, I. Liberal Alliance, O. Dansk Folkeparti, S. Slesvigsk Parti, V. Venstre, Danmarks Liberale Parti, Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne.

⁵⁹⁸ Liberal Alliance/Ny Alliance var ikke stiftet ved kommunal-/regionalvalget i 2005, som var grundlaget for udbetaling af kommunal/regional partistøtte for årene 2006, 2007, 2008 og 2009.

Tabel 2. Maksimant udbetalt offentlig partistøtte på baggrund af stemmetal ved regionsrådsvalget 15. november 2005

Partier	Antal stemmer	Max. udbetalt støtte 2007 (sats 3,50 kr.)	Max. udbetalt støtte 2008 (sats 3,50 kr.)	Max. udbetalt støtte 2009 (sats 3,75 kr.)
A	960.327	3.361.145	3.361.145	3.601.226
B	176.096	616.336	616.336	660.360
C	284.573	996.006	996.006	1.067.149
F	187.443	656.051	656.051	702.911
I*	0	0	0	0
O	206.748	723.618	723.618	775.305
S ⁵⁹⁹	0	0	0	0
V	744.517	2.605.810	2.605.810	2.791.939
Ø	96.689	338.412	338.412	362.584
Andre	126.282	441.987	441.987	473.558
Total	2.782.675	9.739.363	9.739.363	10.435.031

*Se fodnote til tabel 1 i dette bilag.

Tabel 3. Maksimant udbetalt offentlig partistøtte på baggrund af stemmetal ved kommunalvalget 17. november 2009

Partier	Antal stemmer	Max. udbetalt støtte 2010 (sats 6,25 kr.)	Max. udbetalt støtte 2011 (sats 6,25 kr.)	Max. udbetalt støtte 2012 (sats 6,50 kr.)	Max. udbetalt støtte 2013 (sats 6,50 kr.)
A	853.221	5.332.631	5.332.631	5.545.937	5.545.937
B	104.162	651.013	651.013	677.053	677.053
C	306.187	1.913.669	1.913.669	1.990.216	1.990.216
F	402.866	2.517.913	2.517.913	2.618.629	2.618.629
I	7.329	45.806	45.806	47.639	47.639
O	226.410	1.415.063	1.415.063	1.471.665	1.471.665
S	5.249	32.806	32.806	34.119	34.119
V	690.570	4.316.063	4.316.063	4.488.705	4.488.705
Ø	64.827	405.169	405.169	421.376	421.376
Andre	123.645	772.781	772.781	803.693	803.693
Total	2.784.466	17.402.913	17.402.913	18.099.029	18.099.029

⁵⁹⁹ Liste S, Slesvigsk Parti, stillede ikke op til regionsrådsvalget i 2005.

Tabel 4. Maksimalt udbetalt offentlig partistøtte på baggrund af stemmetal ved regionsrådsvalget 17. november 2009

Partier	Antal stemmer	Max. udbetalt støtte 2010 (sats 4,00 kr.)	Max. udbetalt støtte 2011 (sats 4,00 kr.)	Max. udbetalt støtte 2012 (sats 4,00 kr.)	Max. udbetalt støtte 2013 (sats 4,25 kr.)
A	807.678	3.230.712	3.230.712	3.230.712	3.432.632
B	104.533	418.132	418.132	418.132	444.265
C	270.131	1.080.524	1.080.524	1.080.524	1.148.057
F	408.148	1.632.592	1.632.592	1.632.592	1.734.629
I	5.030	20.120	20.120	20.120	21.378
O	244.045	976.180	976.180	976.180	1.037.191
S ⁶⁰⁰	0	0	0	0	0
V	648.901	2.595.604	2.595.604	2.595.604	2.757.829
Ø	70.353	281.412	281.412	281.412	299.000
Andre	111.957	447.828	447.828	447.828	475.817
Total	2.670.776	10.683.104	10.683.104	10.683.104	11.350.798

Tabel 5. Maksimalt udbetalt offentlig partistøtte på baggrund af stemmetal ved kommunalvalget 19. november 2013

Partier	Antal stemmer	Max. udbetalt støtte 2014 (sats 6,75 kr.)
A	919.574	6.207.125
B	149.160	1.006.830
C	266.417	1.798.315
F	175.306	1.183.316
I	89.873	606.643
O	315.250	2.127.938
S	8.620	58.185
V	829.467	5.598.902
Ø	216.164	1.459.107
Andre	146.252	987.201
Total	3.116.083	21.033.560

⁶⁰⁰ Liste S, Slesvigsk Parti, stillede ikke op til regionsrådsvalget i 2009.

Tabel 6. Maksimalt udbetalt offentlig partistøtte på baggrund af stemmetal ved regionsrådsvalget 19. november 2013

Partier	Antal stemmer	Max. udbetalt støtte 2014 (sats 4,25 kr.)
A	902.278	3.834.682
B	161.396	685.933
C	214.099	909.921
F	160.174	680.740
I	91.125	387.281
O	326.425	1.387.306
S⁶⁰¹	0	0
V	809.662	3.441.064
Ø	232.863	989.668
Andre	95.902	407.584
Total	2.993.924	12.724.177

⁶⁰¹ Liste S, Slesvigsk Parti, stillede ikke op til regionsrådsvalget i 2013.

